

APPARATUS MEDICAMINVM

TAM SIMPLICIVM

QVAM

PRAEPARATORVM ET COMPOSITORVM

IN PRAXEOS ADIVMENTVM

CONSIDERATVS

VOLVMEN QVINTVM

AVCTORE

JO. ANDREA MURRAY D.

EQVITE ORD. R. DE WASA

M. BRITANN. REGI A CONSILIIIS AVL. PROFESSORE MEDIC. ET
BOTAN. O. IN ACAD. R. GOTTING. PRAEFECTO HORTI R.
BOTAN. SOCIETATVM SCIENTIARVM GOTTING. STOCKHOLM.
YPSAL. GOTHENB. LVND. FLORENT. LVGDVN. DIVION. AVREL.

HARLEM. ET VLISSING. MEDICARVM PARIS. NANC. ET
HAVN. ATQVE OECONOMICARVM BERN. CELL.

GEORGOPHIL. ET PARIS. MEMBRO.

GOTTINGAE

Apud IO. CHRIST. DIETERICH.

1790.

P R A E F A T I O

AD VOLVMEN QVINTVM.

Collatis haecenus editis quinque volumi-
nibus plerarumque stirpium medica-
rum censum me iamiam absoluisse intelli-
gitur, et eousque me peruenisse, vt feriem
ordinum naturalium singulorum, quotquot
significare instituti ratio postulauerit, in-
tegram praestare potuerim. Elapsi com-

plures anni sunt, ex quo primum volumen comparuit, quo temporis interuallo explorare satis commodum fuit, quam lente prorepat labor tanti ambitus sub iis legibus, quas mihimet ipse praefixi, et quarum veritatis studium, non numerus voluminum euulgandorum, summa est, si iter multiplici negotiorum genere, quae munus iniungit, variisque valetudinis offensis interrumpitur. Quapropter obstacula quaeuis, quae removeri sese patiuntur, dispellere, iam quidem in animum induxi, quo telam inceptam finiam, antequam senilis infirmitas eam relaxet, vel mors discindat, nunquam amplius unciendam. Alit impetum persuasio non in sterili me campo laborare, dum vires ad
illam

illam scientiam intendo, quae praxeos medicae alter oculus est, nouis suppetiis indigentissima, et blandum iudicium, tam de norma, quam sector, quam de eiusdem documentis a me exaratis, latum a pluribus celeberrimis viris, qui in artis exercitio confenuerunt, vel ipsi simili operae successu egregio manus iniecerunt, quorum CULLENII venerabile nomen eminet.

Vtne vero, quum huic volumini indicem, qui ad omnia spectat, subiecerim, aliquis credat, me nihil addendum vel emendandum reperisse, monendum est, Supplemento, mox subsequuturo, reliqua de stir-

pibus commemoranda me destinasse. Etenim volumine vno vel altero iam typis descripto, variis nouis stirpibus suppellex pharmacopoliorum aucta fuit; exemplo Cinchonae variarum specierum, Swieteniae Mahagoni, Rhododendri chrysanthi, Pruni Padi, Clematidis Vitalbae, Geoffroyae Jamaicensis et Surinamensis, Astragali exscapi, Lactucae virosae, Violae tricoloris, rel. quae igitur suo loco et ordine antea inferi non potuerunt, nunc vero possunt. Eadem opportunitas iam patet variis partibus vegetabilibus, quarum species botanica ferius modo innotuit, quorsum Balsamus Peruvianus et Tolutanus, Lignum Santalum rubrum, Nux moschata, referenda.

Super-

Superfunt pro dolor haud paucae aliae ignotae vel dubiae speciei, vt Myrobalani variae, Semen Ajauae, Gummi Ammoniacum, Myrrha, Kino aliaque sic dicta Gummata, Balsamum Rakafiri, Radices Columbo, Lopez, Chynlen, Cassumuniar, Ikan, Ligna Aloes, Calambac, Cortices Poegerebae, Angusturae, Resina lutea in nouissima expeditione fortiss. PHILIPP ad nouum Belgium reperta, rel., quas omnes peculiari sectione complecti opus est, ne quis, licet plures non satis confirmatae efficaciae reliquis intermisceantur, praestantiorum tamen cognitione careat. Demum accedat oportet commemoratio virium aliquot proximis modo annis de plantis iam a me lustratis, vel

primum vel curatius, perspectarum. Huius naturae sunt experimenta varia cum Moxa in Europa instituta, Arnicae vires in subigenda humorum putredine, in febribus intermittentibus, paralyfi, et radicis eiusdem potior vsus, Valerianae celticae cum officinali comparatio, Assae foetidae in carie offium potentia, vsus clysmatum ex aceto et aqua, Rubiae tinctoriae virtus in obstructione menstrui fluxus, Dulcamarae praestantia in vario morborum genere ulterius stabilita, Belladonnae in mania et epilepsia efficacia, Tabaci in hydrope, Nucis vomicae in epilepsia, Digitalis in hydrope, Dentariae in scabie, Viola tricoloris in crusta lactea, Opii in lue venerea, laus confirmata
saponis

saponis acidi in variis morbis, rel. Haecce omnia dum exsequutus fuero in conubio determinationis exactae stirpium expofitarum vel earundem partium, effugere me poffe crediderim opprobrium botanicis creberrime motum, nomenclatura et locomotiuitate abfolui, quicquid illis fcientiae et meriti inftit.

Hocce fpicilegio publici iuris facto ad recudenda duo priora volumina, quae per plures annos iam diftracta fuerunt, dein reliqua, regrediar. In ceteris, quae fuperfunt, medicaminibus, ad cenfuram reuocandis, id moram abbreviabit, quod prout horum parciore longe numerus eft, ita ra-

rissima disceptatio de specie, cui debentur, obtingat, quam tamen inter vegetabilia enucleare auctori saepe miram difficultatem parit.

VOLVMEN QVINTVM.

S T I R P E S.

Palmae.	Calamariae.
Piperitae.	Gramina.
Scitamineae.	Filices.
Liliaceae.	Musci.
Enfatae.	Algae.
Orchideae.	Fungi.
Tripetaloideae.	

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be clearly documented, including the date, amount, and purpose of the transaction. This ensures transparency and allows for easy reconciliation of accounts.

In the second section, the author outlines the various methods used to collect and analyze data. This includes direct observation, interviews, and the use of specialized software tools. The goal is to gather comprehensive information that can be used to identify trends and patterns in the data.

The third section provides a detailed analysis of the collected data. It involves comparing the results against established benchmarks and theoretical models. The analysis reveals several key findings, including a significant increase in certain variables over time and a correlation between specific factors.

Finally, the document concludes with a series of recommendations based on the findings. These suggestions are aimed at improving the efficiency of the current processes and addressing the identified issues. The author also notes the limitations of the study and suggests areas for future research.

B. MONOCOTYLEDONES.

ORDO XLIII. P A L M A E.

C O C O S.

LINN. *Syst. veg. ed. 14. p. 985. Gen. pl. p. 537.*

497.

Pharm. PALMAE Oleum.

C*cocos butyracea*; inermis, frondibus pinnatis: foliolis simplicibus LINN. *Suppl. pl. p. 454.*
Pindova PISON. *Ind. res nat. et med. p. 125.*
c. ic. An Palma altissima non spinosa fructu pruniformi minore racemoso sparso SLOANE *nat. Hist. of Jam. vol. 2. p. 115. tab. 215?*
An Palmiste ADANSON *Hist. nat. du Senegal p. 107?* Arbor alta in America australi, no-
Appar. medic. Vol. V. A minatim

minatim Brasilia (PISO) et circa fodinas Yba-
quenses (MUTIS) crescens.

Plures palmae suggerunt simile oleum, vt Elaeis
Guineensis LINN. (JACQU. *Hist. plantar. Amer.*
p. 280.); Palma foliorum pediculis spinosis fructu
pruniformi luteo oleoso, the Palm Oil - Tree
SLOANE *nat. Hist. of Jam. vol. 2. p. 113. tab. 214.*,
quae videtur eadem ac Palma oleosa HUGHES
nat. Hist. of Barbados, p. 111., vel Palma dactyli-
fera aculeata fructu corallino maior BARRERE
Hist. nat. de la France equinoxiale, p. 87. Item
huc pertinent Phoenix dactylifera, cuius nucleus
erogat oleum vel butyrum simile (WRIGHT'S
Account of the medical Plants growing in Jamaica,
quae commentatio prostat in *Lond. med. Journ.*
1787. P. 3. p. 295.); variae palmae spinosae,
quas AUBLET (*Plantes de la Guiane Franc. tom. 2.*
App. p. 95.) sistit nomine Palmiers Avoira, quarum
maxima summo in pretio est aliaeque. Existimo
eamdem intellectam sub nomine Avoira a cl. FER-
MIN (*Reise durch Surinam P. 1. p. 173.*). Ha-
rum oleum pro opportunitate locorum in fines
eosdem adhibetur. Sed quoniam nuperius cl.
MUTIS (in LINN. *Suppl. pl. l. c.*) stirpem prae-
fixam non solum sollertissime descripsit, sed et
oleum

oleum ex ea ab incolis Americae calidioris vere in usum quotidianum erui indicavit, illi totam huius olei historiam iungam.

Fructum gerit drupaceum, obovatum, succosum, unilocularem, cuius nux durissima, oblonga, subtriata. Nucleus latens, qui saporem nuclei Cocos nuciferae habet, oleum recondit, maceratione in aqua eliciendum. Hoc scopo nuces contusae et ruditer contritae ab Americanis aquae per tempus immerguntur, vnde sensim nucleorum compages resoluitur ita, ut butyracea materies superficiem petat, grauior fundum occupet. Sic triplici aquae commutatione quicquid oleosi inest, eruitur (MUTIS).

PISO duplicis olei meminit, ex nucleo albi, et ex fructus cortice magis flauo. Quae in hacce narratione obscura sunt, lucem adipiscuntur iis, quae exposuit cl. AUBLET, etsi de alia specie, qui ex pulposa fructus parte praevia fermentatione et conuassatione et motitatione eius intra vas super igne vel et praegressa coctione eius cum aqua exprimi oleum nos edocet; ex nucleo autem sua testa valde dura exuto ignis admoti ope exprimi, vel in subsidium sumpta coctione in aqua elici butyri speciem. Oleum igitur duplicis generis, tenuius,

item crassius, erogat idem fructus. Quod in officinis praesto est, densitatem unguenti habet flauumque est, odoris grati fere instar Iridis Florentinae, frigore spissius fit. Rancore album euadit, tum et odorem dictum perdit. Qui igitur color et quae odoris absentia significant reiciendum esse. Bene tamen conseruatum ultra viginti annos rancoris expers persistit (QUELLMALZ *Progr. de oleo Palmae materia iniectionibus anatomicis aptissima*, Lips. 1750. p. 9.). Prouti non ex vna arbore modo prouenit, ita nec ex vna regione transmittitur, ex Africa et Jamaica australi.

Oleum hocce in Guiana inungitur corpori ad illud contra insecta et humiditatem aëris tuendum. Sed lampadibus praeterea et pigmentis inferuit. Butyrum, loco illius ex lacte, cibus in patria additur.

Vfus medicus si spectetur, communis cum aliorum oleorum unguinosorum natura in mentem redeat. Nobis rarissimus quidem est, isque externus, quem et commendat odoris gratia, vt emolliantur solida et relaxentur. Pernionibus prurientibus vel hiantibus, item fissuris manuum hieme praecipue ex multa lotionibus obtingentibus
vtiliter

utiliter inungitur (BÖNNEKEN in *Fränk. Samml. vol. 2. p. 235.*). In duritie ventris tam apud adultos, quam infantes fertur prodesse insigniter (BERG. *Mat. med. p. 882.*). Est qui illud ad dissipationem nodorum arthriticorum in manibus et pedibus et dolorem inde enatum compefcendum, item ad sanationem vlcerum, si dehiscunt, extollit (BÖNNEKEN *l. c.*).

Pro iniectionibus anatomicis subtilioribus utile est, vel per se syringa iniectum, vel dum eius quarta vel tertia pars cereae additur; nam altius penetrat, frigore non fragile fit, et contra corruptelam variam praeparata munit (QUELLMALZ *l. c. p. 10 sq.*).

Fructus suis pabulo in Jamaica cedit, vbi apri in primis eo valde delectantur (WRIGHT in *Lond. med. Journ. 1787. P. 3. n. 293.*).

EMPLASTRUM DIAPALMAE (V. e. c. *Ph. Wirt. p. 64.*) inde nomen traxit, quum olim oleum hocce additum fuerit, sed hodie, vt par est, acquiescunt auctiori olei Oliuarum quantitate, nisi vel hocce emplastrum ad superflua referre fatius ducas.

P H O E N I X.

LINN. *Syst. veg. ed. 14. p. 985. Gen. pl. 573.*

498.

Pharm. DACTYLI (Fructus); Eorundem *Offa.*

Phoenix dactylifera; frondibus pinnatis: foliolis ensiformibus complicatis LINN. *Spec. plant. p. 1658.* Conf. HASSELQUIST'S *Resa til heliga Landet p. 499.* Φωνιξ Graecis. Palma KAEMPE. *Amoen. exot. p. 667. sqq. fasc. 4. tab. 1. 2.* Depicta quoque exstat in REGNAULT *Botan. Le Palmier Dattier.* Arbor nouem circiter orgyas alta, grandaeva ducentorum quin trecentorum annorum, indigena in Arabia ad maris rubri tractum et in Persia, ubi praecipue regiones, quae sinum Persicum ambiunt, occupat. Delectatur coelo torrido, feruente, ventis adurentibus ex austro agitato, solo autem sabuloso, exsucco, leui et nitroso. Ibidem itaque locorum crescit, quae reliquorum prouentuum, ad beatam vitam facientium, aquae praepremis, inopia laborant.

Syluestres arbores humiles sunt, et formam indecoram contortam prae se ferunt, fructibus vero

vero vel nullis vel nonnisi austeris et inutilibus instruuntur. Cultus igitur artificium accedat oportet, quem ipsum KÆMPFERO nemo ad hoc usque tempus sollertius persequutus est. Quoniam propagationis arborum foeminearum potissimum ratio habenda est, nec hae ex femine apte cognosci possunt: surculi foeminearum ex radice emergentes, biennes ad minimum, terrae in palmetis infinguntur (Vid. de cultura KÆMPFER.). Ad impregnationem autem spadicum foemineorum opus est, ut masculini illis admoueantur vel operosius interferantur. Ex Asia sine dubio in Aegyptum translata haec palma fuit, ubi et copiose hodie offenditur, sicuti in Senegalia ad promontorium viride (ADANSON *Hist. nat. du Senegal*, p. 106.); et Barbaria. Transiit et maris mediterranei limites, ita ut et in Lusitania, australibus prouinciis Hispaniae (BOWLES *Voyage to Spain*; iam mihi praesto modo est versio Ital. *Introduzione alla Storia naturale di Spagna*, vol. 1. p. 319.) item prope Gades (OSBECKS *Ostind. Resa* p. 41.), praecipue Valentia, item in Sicilia, palmeta alantur. Vitat coelum temperatius. In caldariis hortorum Europaeorum vel trunco arbores destituuntur vel exiguo tantum

suffulciuntur, rarius quoque flores fructusque ferunt.

Hacce arbore loco natali omnibus fere vitae necessitatibus natura prospexit, tanto magis ibidem benefica, quum torridum clima reliquas tantum non omnes vitae suppetias arceat. Vix alia arbor hac in re cum ipsa comparari potest, quam Cocos nucifera. Haud immerito igitur diuitiae possessoris palmetorum numero Phoenicum censentur, quarum tria ad quatuor millia aliquando in vnius heri fundo numerantur. Caudex versus verticem nonnihil contractior texturam habet laxiorem et multum medullae recondit, firmior tamen in arbore aetatis prouectioris. Fissus palos et trabes domiciliis tuguriisque praebet, sepes inde parantur pro cingendis hortis; sub penuria melioris ignis pabulo foci inseruit. Quod ad exortum frondium comparet reticulatum tegmen funibus domesticis et naualibus materiem subministrat. Ex frondibus corbes vel sacculi texuntur et stabella pro insectis abigendis parantur et capitis velamina conduntur. Pro vrceis et scutellis vacuae spathae conducant, pro scopis racemi, rel.

Ita edulia varia praebet arbor, scilicet furculi ex axillis frondium prouenientes, praecipue ima harum basis, medulla ipsius coniae, frondes summae tenellae in vnum adhuc conuolutae, spadiceis primordia; quae omnes partes vel manducari crudae possunt, vel cum carne veruecina coctae edi, et ex hisce bellaria varia parari sese sinunt.

FRUCTUUM s. DACTYLORUM vero summum pretium constituendum est, Hi, Φαινικοβελανοι Graecis dicti, in spadicem ramosum colliguntur. Drupam intelligimus oblongam, magnitudine prunorum, carnis, dum recens est et matura, pellucidae, mollis, dulcissimae, subrufae. Decerpuntur dactyli paullo ante maturitatem, quo tempore acerbi sunt, dein in cumulos proiecti solaribus radiis exponuntur, quo penitus emolliantur et dulcescant. In ficcis, qui ad nos perueniunt, figurae conicae apice obtuso et retundato, basi subinde calyce squamoso suffulta, sub cuticula tenui coloris badii parenchyma ficcius rufo flauescens dulce et viscosum latet, vestitum intus pellicula tenera niuea tenaci in fila saepe resoluta. Semen ipsum *osseum* est, subcylindricum,

dricum, epidermide pellucida laxè vestitum, oblongum, subrugosum, albidum apice compresso, altera parte sulco longitudinali notatum, altera hilo orbiculato in medio dorfi. — Differunt fructus in diuersis arboribus multiplici modo tam gratia saporis quam colore, mollitie, pinguedinosa facie aliisque notis, vnde varietates arborum plures, (quarum nomina diuersa KÆMPFERUS recenset *l. c. p. 704.*). Harum præstantissima KÆMPFERO iudice est, quae Dactylos regio s. Churma Siahuni fert, TAVERNIERO (*Six Voyages en Turquie tom. I. p. 686.*) autem teste ista prope Sarun in Persia crescens, forsitan eiusdem varietatis. Qui ad nos transferuntur exsiccati Barbariam vulgo patriam habent, et minoris sunt gratiae et magnitudinis, recentes autem siccis meliores (DEMANET *Hist. de l'Afrique Franc. tom. 2. p. 97.*), vnde Mauris in deliciis sunt. Multum quoque facit ad præstantiam siccationis artificium.

Multae gentes sunt, quae nulla fere alia esca vtuntur. Per longum tractum orae Arabicae plebs nonnisi dactylis et pisce salito vescitur (TAVERNIER *Voyages en Turquie en Perse etc. tom. I. p. 243.*). Mauri in ditione Maroccana
australi

australi abstinent pane, acquiescentes dactylis (DE ST. OLON *Relation de l'Empire de Maroc*, p. 34.). Fercula insuper multiplicis formæ suppeditant. Recentēs facile a ventriculo concoquantur et alimentum salubre constituunt, tanto aptius sub isto feruore coeli, qui humores ad putredinem disponit, in qua coercenda acor dulcibus communis summam vim habet. Praestantiores leui pressione emittunt syrapi speciem, qui vices butyri subinde in ferculis agit. Condiuntur in patria quoque dactyli hocce syrupo vel saccharo, sicque ditioribus instar cupediarum sunt. Plebi inferuit, quod post expressionem syrapi remanet, vel sicci dactyli, qui a ventriculo difficiliter digeruntur. Immaturi ad saginandos camelos vel alia animalia adhibentur. Taceo vinum fermentatione ex dactylis aqua perfusis parabile, et spiritum huius destillatione eruendum.

Dulcedo et viscosa natura pulpae dactylorum et inter medicamenta iis locum concessit. Aemulantur viribus maxime passulas et ficus, qui fructus merito, saltim apud nos, in vulgari praxi praeferendi, quum dactyli plerumque vetustate in pharmacopoliis vel indurati vel vermibus exesi

occurrant. Recentiores demulcent sanguinem, involuunt acre, fibras relaxant, caua lubricant. In stranguria igitur, tussi, raucedine, affectionibus calculosis, in suppuratione promouenda cataplasmatibus additi, non spernendi. Pretii, quod illis in hisce assignauerunt maiores nostri, vestigia adhuc supersunt in SPECIEBUS DECOCTI PECTORALIS (*Ph. Würt. p. 85.*), ELECTUARIO DIAPHOENIC. (*Ph. Paris.*) rel. Moderate adstringere sunt, qui affirmant (e. c. KAEMPF. *l. c. p. 752.*), id quod vero potius de dactylis nondum maturis accipiendum arbitror.

NUCLEORUM siue OSSIUM dignitas multo minor. Comminuta molendinis camelis proiiciuntur deficiente meliori pabulo. In Barbaria globuli inde tornantur precatorii (*HASSELQUIST l. c. p. 1501.*).

S A G V S R u m p h.

499.

Pharm. SAGV vel SAGO Grana.

Sagus seu Palma farinaria RUMPH. *Herb. Amb.* vol. 1. p. 72. tab. 17. 18. Arbor Zagoe Amboinensis SEB. *Thef.* vol. 1. p. 39. tab. 25. fig. 1. Sagoträdet, BRAAD in *Vet. Acad. Handl.* 1775. p. 142. *sqq.* CONF. SONNERAT *Voyage à la nouv. Guinée*, p. 188. *sq.* FORREST'S *Voyage to new Guinea*, p. 39. *sq.* Arbor crescens in insulis Moluccanis, vbi praecipue in insula Ceram frequens, item in insulis reliquis Asiae australibus, nec non in noua Guinea.

A *Cycade circinali*, cui LINNEUS *Sagu grana* adscripserat, ad hanc speciem eadem refero ex iterato scrutinio; licet omnino et aliae quaedam palmae eorundem materiem intra truncum suum foueant, *Elates fyluestris* L. et *Zamiae Cycadis* LINN. *Suppl.* exemplo. *Elate* medullam quidem continet magis fibrosam, sed conuassatione et aquae maceratione farinam largitur commodam in insulis Jaua et Borneo vsitatam. Ex *Zamiae* dictae medulla Hottentotti speciem panis parant spurco quidem praeparationis modo, sed tamen
 fordidae

fordidae hominum genti alendae non inepto (Cycas caffra THUNB. in *Abt. Vpf. nov. vol. 2. p. 283. fqq.*).

Vix vero alia arbor, nisi Artocarpum ob fructum excipias, cognita, quae alimentum salutare tanta vbertate et tam exiguo labore praebeat, siue culturam arboris spectes, siue cibi, qui inde redundat, praeparationem. Adulta altitudinem triginta pedum assequitur et amplitudinem eam, ut vix amplecti vir truncum possit. Hic ipse refert lignosum tubum, pollicem circiter crassum, medulla eduli, cui copia fibrarum per longitudinem interseritur, farctum. Tam per semina quam per furculos radicum arbor sese ipsa propagat. Cultu non indiget, sed vastas sylvas sponte constituit, delectans praecipue solo paludoso; fabulosa et excelsa loca fugit, nisi ars subueniat.

Fronidium pro tegendis aedibus in India insignis utilitas. Hae igitur complicatae vel afferculo alligatae tantam densitatem habent, ut vel imbribus cadentibus ne gutta quidem penetret, et rite iunctae per septem ad decem annos tecti vicibus fungantur.

Vnica arbor grandior ad quadringentas vel quingentas circiter libras farinae Sagu, modo

mox

mox significando praeparatae, suppeditat. Ad iustam maturitatem peruenisse medullam cognoscitur puluere albo ex frondibus transpirante, quo tum temporis illae consersae cernuntur (BRAAD. SONNERAT *l. c.* p. 189.). Vel per foramen eximitur explorationis causa tantillum medullae, quod nisi probam notam prae se ferat, foramen luto obturatur (RUMPH *l. c.* p. 78.), et expectatur ad aliud tempus. Arbor vero commoda mox prope radicem exciditur. Truncus tum si humilior est, longitudinem suam seruat; si vero grandior, transversim in plures partes quinque vel sex pedum diuiditur, et dein secundum longitudinem lignum supra auferitur, ita tamen vt ad extrema eius tantillae parti parcat, quo post medullam exemptam lintrem referat. Scilicet medulla, instrumento vel duro ligno in scobem subacta, eximitur, dein rursus immittitur, vt cum aqua pura affusa ligni vel manuum ope elaborari possit, sub quo negotio fibrosa pars assurgit, farinacea autem fundum petit. Quo vero haec seorsim colligatur, applicatur huius alvei parti latissimae saccus ex vagina pilosa foliorum Calappi, qui cribri munere fungitur, annexus vecti sursum et deorsum mobili; sic

sic pulpa cum aqua ad cribrum appulsa, hoc nonnisi tenuissimam farinam transmittit, relicta intra alueum massa rudiori et tenaciori; sacco adiunctus canalis transfert aquam farina foetam in vas suppositum, ubi ista fundum petit, aqua ipsa autem vel per inclinationem vasis vel foramine emittitur. Fibrosum vel furfuraceum, quod remansit saginandis porcis idoneum est (RUMPH. SONNERAT.). Haecce encheiresis licet confirmetur duobus testibus aptis, longo temporis tractu direntis: non mirum tamen, in nonnullis momentis artificia quorundam Indorum differre. Malayenses cortice trunci separato, medullam in frustula discindunt et per vnum, duos plures dies, aqua macerant, donec farinosum emollitum fuerit et fibrosum superficiem petat, quod facile aufertur. Decantata aqua, reliquum corbibus immittitur et subigitur agitatione et affusa per vices aqua, donec omnis farina cum aqua effluerit in vas suppositum et subsidat, fordes autem adhuc superstites assurgant; quo crebrius ista colatur, eo magis albescit (BRAAD in *Vet. Acad. Handl.* 1775.). Farina ab hominibus in cibum vertitur. Plurima eius pars ad panem pinsendum adhibetur, parum modo ad pulvem praeparandam.

Nam

Nam humida farina non diu contra acorem muniti potest. Inditur pro pane conficiendo farina modice sicca modulis quadratis vel oblongis ex lapide cocto cellulis variis instructo, postquam hi primum calefacti fuerunt; sensim intra decem vel duodecim minuta pr. temporis ista in panes vel offas duras coit, quae eximuntur, vt nouae farinae portioni locus sit. Figura et magnitudo panis ceteroquin varia, color ruber vel ad rubrum accedens. Seruari sic per plures annos potest. Dum edatur, emolliri antea aqua debet, et sale vel aromatibus additis fercula non ingrata exhibet (RUMPH. SONNERAT. FORREST.). Malayenses farinam probe depuratam in conicas massas reducunt, probeque obiectam sensim exsiccant (BRAAD).

Quod vero ad nos affertur Sagu formam GRANORUM habet, quae ipsa serius ab Indis videntur esse inuenta, nam eorundem nullam mentionem RUMPHIUS fecit. Nec grana ante annum 1729. in Anglia, nec ante a. 1740. in Gallia innotuerunt; anno autem 1744 modo in Germania eorum vsus inualuit (STECK *Diff. de Sagu, Argent. p. 34.*). Parantur autem ex farina nondum perfecte siccata e. c. ex partibus istis

conicis adhuc nonnihil humectis, easdem inter palmas conterendo, vt dehiscant in particulas exiguas, quae agitando in ventilabro et supra aulacum in grana efformantur. Vt magnitudo aequalis fiat, per cribrum transmittuntur, quibus factis primum sole, dein intra lebetes ferreos super leni igne siccantur, donec arescant (BRAAD). Magnitudo horum a semine Brassicae ad illud Coriandri supraque ascendit, coloris albidi vel rubro fusci, duritiei fere lapideae. Per multos annos granulatum hoc Sagu seruari potest integrum, nec mucidum fit, si modo ab humido aëre arcetur (Vid. exemplum Sagu per 20 annos supraque incorrupti in SEBAE *Thef. vol. 1, p. 40.*), nec a vermibus facile eroditur. Vtut durum apparet: grana tamen aqua calida decocta facile mollescunt, intumescunt et pellucida fiunt, etsi figuram seruant, vnde sine dubio BRUCKMANNI (*Epist. itiner. 57. p. 5.*) enatus error, nihil nisi piscium oua exsiccata esse, cui vix cedit alius quorundam, semina stirpis esse. Decoctum, si refrixerit, gelatinam refert, mollem insipidam, rufam.

Similia grana parari possunt ex radice Jatrophae Manihot, pulpam eiusdem post expressio-

nem

nem venenati succi super igne volutando; nec minus salubria sunt (FAHLBERG in *Vet. Ac. Handl.* 1786. p. 229. sq.). Sed album sic dictum Sagu ex fabis quibusdam subtiliter contritis paratur, quod tamen non eam gelatinam secum vehit, ac verum Sagu, sed illico aqua vel lacte coctum in farinam resoluitur (BRAAD *l. c.* p. 147.). Grana quoque erogat amyllum tuberum Solani tuberosi; quod ipsum fertur esse *pulvis Sagu* apud aromato- rios hinc inde extans (WRIGHT in *Lond. med. Journal* 1787. p. 295.). Ex farina triticea, aqua humectata et per setaceum transacta, grana similia parant Mauri sub nomine Cuscusu (FRIEDRICH in *Götting. Magazin ann. 4. P. 1. p. 68.*). Nempe omnia haecce cum granis Sagu in eo conueniunt, quod farinaceae naturae sunt et aquae vi in mucilaginem vel tota vel plurimam partem resoluuntur.

Oleis non soluitur Sagu, nec spiritu vini. Quod, etiamsi acefcat aqua moderato igne per tempus et fermentationem subeat, spiritum inflammabilem tamen vix erogat (STECK *Diff. cit.* p. 34.), ignis actioni videtur adscribendum, quam subiit, antequam transuehatur. Forti igne tractatum destillando exhibet spiritum acidum, oleum

empyreumaticum, carbonem, ex quo alcali per aquam eruitur (STECK *l. c. p. 36. fq.*). Sed non multum verae lucis de natura vegetabilium eiusmodi experimentis accenditur.

Non minorem nutriendi vim habent haecce grana, quam pastae istae, quas Indi ex medulla arboris parant, et quas in quotidianum usum vertunt. Quum vero tota in mucilaginem non tenacem vel viscosam resoluantur, quae brevi in massam sanguineam distribuitur: nutriunt absque ventriculi grauamine, et iis praecipue conducunt, qui stomachi debilitate laborant. Hinc vero fit, ut robustis non sufficiat, sed ut hi mox satiata Sagu fame nouum edendi stimulum sentiant. Commendationi quoque cedit hoc, quod difficilius, quam cerealia in acorem degenerant, nec flatibus adeo molesta sunt. Ditiorum in Europa mensas ingrediuntur haud raro iuscula, inde aqua vel iure carneo, vel lacte vel vino albo, siue, quod praestat, rubro cocta, et vario grato pro liquidi varietate additamento, succi et flauedinis Citri, Cinnamomi, sacchari rel. condita. Ars coquinaria insuper pulmenta grata (Pudding) inde inuenit. Frigidae quoque gelatinae ex Sagu palato

palato haud parum placent. Tenellae aetati ob facilem digestionem grana haecce aqua cum tantillo lacte, cocta accommodatissimum cibum largiuntur. Nec minus refarciunt egregie iacturam humorum, qua phthifici emaciantur, et acre ad febrem in hisce vellicans obtundunt, horumque vires eximie refocillant. Anglis igitur iam dudum hocce sine arriferunt. Huc et spectat ventilata Parisiis dissertatio (*An Sagou phthificis prodest? auct.* MALOVIN 1729 et 1734.). Sic in qualibet alia tæbe et bohorum succorum penuria conducit et quolibet morbo, qui demulcente et obtundente remedio opus habet, quorsum arthritidis aluique profluvia varia.

P I P E R I T A E.

P I P E R.

LINN. *Syst. veg.* p. 68. *Gen. pl.* p. 19

500.

Pharm. PIPER *nigrum.*
album.

Piper nigrum; foliis ovatis subseptemneruiis glabris, petiolis simplicissimis LINN. *Spec. pl.* p. 40. *Piper rotundum nigrum* FLUKENET *Atmag.* p. 297. *tab.* 437. *fig.* 1. *Piper nigrum* CAMELLI *de plant. Philippens.* in *Phil. Transf.* vol. 24. p. 1773, Lada, aliis Molanga s. *Piper mas* PISON. *Mant. aromat.* p. 180. c. ii. *Molagocodi Hort. Malab.* vol. 7. p. 23. *tab.* 12. *Pepper Plant* MARSDEN'S *History of Sumatra*, p. 105. *sqq.* Icones praeterquam dictae exstant in MILLERI *Illustr. syst. sex.* et REGNAULT *Botan.* Le Poivre noir. Est planta frutescens farmentosa, radículas in caule protrudens, in
India

India orientali quidem spontanea, sed ignobilis et amarum fructum fert, nisi cultura subueniat.

Haec in Malacca, Jaua, praecipue autem Sumatra, tam feliciter succedit, vt per totum orbem inde Piper transmitti queat. Loca commodissima pro ea sunt prope fluuios, tam ob fertilitatem soli, quam ob aquae, qua rigentur plantae, opportunitatem; verum et vigent stirpes solo ficciori, quale prope ascensum montium est. Sumatranis autem, indulgentes ignaviae, praeserunt vetustas sylvas, in quibus putrescentes arborum trunci et frondes deciduae fertilem terram reddunt (MARSDEN). In vltiorem praeparationem accendunt, quicquid arborum fruticumque ibi reperiendum est. Solo igitur rite adaptato et spatiis regularibus rectilineis et parallelis diuiso, comoda distantia, orgyae circiter, infiguntur terrae rami abscissi arboris (Chinkareens, Fausel apud PISONEM et GARCIAM), qui fulcimento plantarum Piperis inferuire debent. Hi, licet videantur radicibus suis succi partem ingurgitare, perticis vtilitatis a quibusdam eo praestant, quod non quotannis mutari debent, et foliis emergentibus necessariam umbram tenellis plantis suppeditant.

Prope haecce fulcra postquam radices egerunt, et summitates abscissae fuerunt, furculi Piperis ex radice pullulantes resecti plantantur, duo scilicet plerumque ad vnum fulcrum, qui adolescentes circa fulcra sese circumuoluunt. Post triennium hi, ne stirpes sensim, prae succi dispendio, pereant, praescinduntur distantia trium pedum a solo et apices reclinantur horizontalique situ eidem inmittuntur. Non opus est plura de cura, qua solum ab aduentitiis plantis purgatur, et de solertia, qua furculi truncorum auferuntur, hic dicere (Conf. MARS DEN).

Tertio anno post plantationem fructum ferre solet stirps pro indole foli, huiusque proventus per annum vnum, duo, tres dein continuat, raro messis in vicissimum annum vsque iteratur. Societatis commerciorum Europaeae ministri quotannis sollicitè in conditionem harum plantationum inquirunt, et passim poenis passim praemiis distributis culturam promouent (MARS DEN. Conf. et ESCHELS, KROON *Beschr. d. J. Sumatra p. 34.*).

Fructus, qui bacca est, in racemos longos colligitur, et quatuor vel quinque menses pro maturatione desiderat. Color baccarum initio viridis

ridis maturescendo ruber euadit. Quoniam hae facile decidunt, nec eodem tempore in racemo maturae fiunt, opus est auellere racemos ad prima maturitatis indicia, nec baccas virides legere. Siccantur tum dispersae per aulaea vel in solo duro; sicque et mutant colorem in nigrum et corrugantur. Agitando separatur dein quicquid alieni est. Iusto praecocius lectae facile in pulverem ex vno loco in alterum translatae dilabuntur. Et hoc quidem *Piper nigrum* est.

Piper album autem dicitur, si baccae perfecte maturae et optimae notae externo suo tegmine orbantur; quoniam quod remanet albidum est. Vilior species illa est ex baccis sponte delapsis indeque collectis (MARSDEN *l. c. p.* 106.). Sed vt praestantior obtineatur, immerguntur circiter per duas hebdomades baccae aquae intra foveas prope fluuios vel in vliginibus stagnanti, donec intumescendo externum tegmen crepuerit, a quo postea ficcatione in sole et contritione inter manus liberantur (MARSDEN. Cfr. PISO.). Errant igitur GARCIAS (*Hist. arom. apud CLUS. exot. p.* 182.), *Piper* vtrumque ex diuersis stirpibus peti, etiamsi de reliquo sibi met simillimis

pronuncians. Nec fatis verum, in aqua marina macerationem baccarum fieri (vt quidem PISO indicat), vel aqua salsa (vt RUMPHIUS in *Herb. Amb. vol. 5. p. 335.*). Nec discrimen vnice consistit in maturitate diuersa (quam perfectam quidem tribuit Piperi albo CAMELLUS *l. c.*); Triplo pretio olim venit album; iam autem decrementum valor cepit, vnde iniunctum ab Anglica mercatorum societate in Sumatra, vt parca eius modo quantitas pararetur (MARSDEN *l. c. p. 118.*). Hoc sine dubio in causa fuit, nec vt ESCHELS-KROON arbitratur, ignauia incolarum, vt hodie in Sumatra tantillum modo eius proftet. Lucrum, quod ex vtroque Pipere redundat Belgicae et Anglicae societati mercatoriae, persequi non huius loci est. (Calculos varios de hac re sistunt MARSDEN *l. c. p. 104.* ESCHELS-KROON *l. c. p. 58.*)

Piper nigrum igitur nigredine et rugis mox distinguitur ab altero. Vtrumque sphaericum est magnitudine pisi minoris, intus albidum. Licet album nonnisi optimae et maturae omnino baccae largiantur: ob macerationem in aqua tamen et iacturam aromaticae cuticulae debilius censendum nigro est. Sapor acris et calidus est, masticatione os et fauces igneo sensu afficiens; in Pipere nigro ferui-

feruidior; odor aromaticus quidem sed debilior, quam in aliis aromatibus bene multis. Aquae valde bibulum est. Hinc Indi illud adhibent ad siccitatem rerum, quae aëre deliquescunt, seruandam. Solent quoque nauium praefecti, qui Piper ex Indiis ad nos transferunt, aceruos horum granorum in itinere aqua marina superiniecta humedare; an ob lucrum, an alia de causa, incertum est (GAUB. *Aduers.* p. 51.).

Aqua Piperis nigri destillata odore et sapore Piperis, attamen mitiori, quam illud, instruitur. Vna cum ea ascendit sub destillatione *Oleum*, sub quem adeo operis. Recens illud fere excolor vetustate in aureum transit. Fluidum est, aqua leuius, odore Piperis, sapore simili, sed blando nec tam mordaci, vt in Pipere manducato, et mox inter gustandum euanido (Bene quoque iam in *Horto Malab.* l. c. p. 24. notatum, parum acre esse). Libra vna Piperis nonnisi olei drachmas duas emittit, nisi aqua iam ad eius destillationem adhibita paretur. Libra vna Piperis impertit quingentis et quinquaginta adeo aquae libris saporem suum coctione, etiamsi oleosa parte destillatione ante priuatum fuerit; cineres ex residuo combusto nihil salis continent, sed particulas magnete eliciendas.

ciendas. Verum Piperis nigri recens combusti-
vnciae octo erogant cinerum salforum acrium drach-
mas duas cum granis quadraginta, vnde elixando
cum aqua emergit sal subfuscus acris, syrupum
Violarum viridefaciens, cum acidis ebulliens, mer-
curium sublimatum colore aurantio turbans, super
pruna crepitans, cum acido vitrioli sal mirabile
Glauberi constituens. Itaque alcali minerale certo
infuit. Vestigia quoque adsunt praesentis salis
vesci. Inhaeret praeterea Piperi pinguedo quae-
dam, partim ceraceae, partim gummosae naturae,
quae sapidum Piperis in se continet. Alcohol vini
Pipere digestum ex rubro nigricat, et postquam
istud solubilibus partibus sic imbutum fuerit, reli-
quum Piperis ad gustum odoremque iners omnino
est (Vid. GAUB. *Advers.* p. 55. *sqq.*).

Acre istud haecce stirps cum aliis cognatis
huius ordinis commune habet et nominatim pluri-
bus Piperis speciebus, uti vel usus familiaris de-
monstrat, infidet, quarum vel folia, Piperis Mala-
miri, Siriboae exemplo, vel fructus, uti Piperis
longi, Cubebae, Amalaginis (BROWNE'S *nat. Hist.*
of Jam. p. 121. a quo fructus dicitur Smallgraind
black Pepper.) praeter Piper nigrum vsurpantur.

De hoc vero constat, non baccas modo, sed et folia virentia, sarmenta, radicem; acrimonia praedita esse insigni aromatica.

Piper aromatum vulgatissimum est pro condiendo cibo tam apud Indos, quam in Europa. Excusari hicce mos Europaeis potius sub temperato climate degentibus videtur, quam Indis, quibus coelum ardentissimum contingit. Certe hi experientia annosa ducti innocuum, vel copiose inter cibos, falsamenta, acetaria captum pronunciant, et reliquis aromatibus salubritate praestantius; imo non calefacere sed refrigerare tenaces affirmant: prouti et alia fortiora aromata, Galangam, Zingiber, Capsicum rel. avidius, quam alibi fit, ingerunt. Scilicet in regionibus calidioribus vi caloris et humidi aëris perpetuo grauantis relaxantur fibrae totius corporis, immittitur sensus motusque vigor, et praepremis officina concoctionis elanguescit, vnde et haec gentes pro ciendo vomitu insignioribus emetici dosibus opus habent. Stimulo igitur maiori ventriculus apud hasce indiget, vt suo officio satisfaciat. Non dubitant adeo istae in febribus aegris Piper offerre (GROSE *Voyages aux Indes orientales*, p. 337. Conf. DE LA FLOTTE

Essai

Essais historiques sur l'Inde, p. 244.) — Sed quod ad Europaeos, non licet a sensu mordacitatis Pipere in lingua suscitato ad similem in ventriculo concludere, quum variare sensum in diuersis nervis dubio careat. Quin tentamine ex industria repetitis vicibus facto tantum abfuit, vt in ventriculo aestus sentiretur, vt potius frigus succederet; nec pulsus inde incrementum cepit (*GAUB. Advers. p. 73.*). Nolo huc pro apologia Piperis trahere morem borealium quorundam populorum, qui vinum adustum Pipere impraegnatum ingerunt, spiritus vini inflammantem vim attemperaturi; nam in assuetis potulento spirituoso notum, sensum nervos ventriculi occalescere, vt modo fortioribus stimulis suscitentur. Distinguendum vtique est inter ea aromata, quorum exaestuans potentia, in oleo calido aethereo latens, vniuersalem humorum commotionem efficit, et Piper, quod eiusmodi oleum non continet, et modice ingestum topicum modo stimulum excitat. Hinc commode variis ferculis non saporis vnice causa, sed pro adiuuanda ciborum digestionem vsu quotidiano additur.

Verum ipsi ventriculo labefactato subuenit, et incommoda inde nata tollit. Ita in vertigine
ex

ex hoc vitio orta confert grana quatuor vel quinque Piperis albi integra mane per aliquot dies ingerere (V. ROSENSTEIN *Hus- och Rese- Apot. p. 43. Conf. FR. HOFFM. Diff. de praestantia remed. domest. §. 26.*). Sic hemicrania eiusdem fontis granis duodecim integris mane per octiduum deglutitis aliquando filuit (Auctor libri *der Arzt* et LANGE in *Tent. de remediis Brunsvic. domest. p. 118. et in Misc. verit. med. p. 69.*). Facile patet magis Piper calefacere, si in puluerem contritus, quam integris granis, ingeritur, quae parum mutata alio deiiciuntur. Hinc, ex copia magna contriti Piperis deglutita, feruidissima et periculosa febris exarsit SWIETEN *Comment. in BOERH. Aphor. vol. 2. p. 31.*). Tanto nocentius erit Piper, improvide vsurpatum, si febris vere iam infestat, quod tamen multis in locis e. c. in Dania, ducatu Brunsvicensi, ditione Erlangensi, in connubio vehiculi, oleum flammae manifeste addentis, spiritus scilicet vini ad debellandam febrem intermittentem in vsu est. Tristia eius exempla passim leguntur. Enata inde dira cephalalgia (*Aët. Soc. med. Havn. vol. 1. p. 386.*), item oedematosis corporis habitus cum fluctuatione abdominis (*l. c. p. 386.*). Verum in aliis praesentaneum damnum subsequutum, inflamma-

inflammatio intestinorum et furor perfectus (WENDT
v. d. Erlanger Krankeninstitut 5. u. 6. Nachr. p. 38.).
 Rusticus autem quum eo audaciae procederet,
 vt ad quartanam diuturnae durationis tollen-
 dam sub febris vigorem Piperis contusa tot grana
 quot duo cochlearia caperent, adfuso vino adusto,
 vno haustu assumeret, ecce in furorem incidit,
 quem per decem horas durantem excepit somnus;
 expergefactus febre quidem liber exstitit, sed mox
 dolorem pectoris acutissimum expertus est, inflam-
 mationis pulmonum indicem, cui post mensem
 mors successit (LANGE *domest. Brunsv. p. 114.*).
 Habet vulgus aliquod culpaе patrociniū in prae-
 via medicorum laude Piperis, instar febrifugi. CELSUS
 (*Lib. 3. cap. 12.*) iam ante accessionem inter alia
 et calidam aquam cum Pipere commendauerat.
 ETTMÜLLERUS (*Oper. med. vol. 1. p. 506.*) granis
 septem ad decem in binas partes discissis et aliquot
 horas ante paroxysmum cum vino vel eius spiritu
 captis, non autem paroxysmo propius vel eo
 instante, quo aestus potius intendatur, febrem
 intermittentem imo quartanam sublatam memorat.
 Accedat THOMAE BARTHOLINI (*Hist. anat. var.
 cent. 5. p. 10.*) testimonium de efficacia hacce Pipe-
 ris quin vino adusto capti, attamen inter laudem et
 vitupe-

vituperium vacillans, vtpote quum ipse fateatur multis male cessisse.

Aliud documentum beneficae Piperis in ventriculum virtutis est illud, quod in arthritide anomala exercet, dum ventriculus praecipue afficitur, quo casu confert pulueris scrupulum vnum aut drachmam dimidiam nebula obuolutam capere, vel eius minorem quantitatem mixtam cum iure pulli vel infuso carnis bubulae crudae theaeformi (beef tea Angl.); sic vomitionibus obuertitur (CLARK in *Ess. and Obs. phys. and liter. tom. 3. p. 449.*).

Vulgo existimantur sues Pipere deuorato, quod facile fieri potest, dum ex culinis collecta varia esculenta iis proiciuntur, scrophulis infestari et sensum necari; a qua tamen accusatione recentius Piper liberatum est (*Verhandl. der Gesellsch. landwirthsch. Freunde in Bünden in Gött. gel. Anz. 1782. p. 76.*). Et quod scrophulas esse in hisce animalibus olim creditum iam GOEZII obseruationibus constitit esse speciem taeniae hydatidi inclusae (V. EJ. *Entdeckung daß die Finnen im Schweinefleisch keine Drüsenkrankheit sondern wahre Blasenwürmer sind, Halle 1784. c. tab.*).

In relaxatione vuulae a catarrhali causa iuuat puluerem Piperis cum fale culinari manubrii cochlearis ope admouere.

P R A E P A R A T V M.

OLEUM DESTILLATUM PIPERIS. De natura huius olei varia iamiam commemorata sunt; non tam calidum esse, ac plerique arbitrantur, quoque exposui. Raro nostro tempore capiendum ore praecipitur ad paucas guttulas a medicis. Circumforaneis magis placet, et quidem in morbis quibusdam fonticis, vt paralyfi ac epilefia inueterata, vbi temeritas subinde efficit, quod arte fieri nequit (Conf. *LANGE med. Brunsv. dom. p. 117.*). Hoc quoque in febribus intermittentibus ad guttulas duas vel tres olim quorundam auctorum plausum tulit. Quicquid huius sit, oleum tamen, ante accessum febris regioni vmbilicali inunctum, horrorem febrilem et frigus coërcere magnam partem valuit (*LANGE l. c.*).

501.

Pharm. PIPER LONGVM.

Piper longum; foliis cordatis sessilibusque LINN.
Spec. pl. p. 41. Pimpilim f. Piper longum
 FIS. *Mant. aromat. p. 182.* Piper longum CLUS.
exot. p. 20. 183. RUMPH. *Herb. Amb. tom. 5.*
p. 333. tab. 116. fig. 2. Depicta quoque in
 REGNAULT *Botan. Le Poivre long.* Planta
 frutescens sarmentosa, radicibus suis adhaerens
 vicinis arboribus. In Amboina, Jaua, Bengala
 aliisque regionibus Indiae orientalis habitat.

PIPERIS LONGI nomine non baccae f. grana
 sola veniunt, sed iuncta cum pulpa, intra quam
 latent. Haec, si recens est, mollis et rubra dul-
 cisque apparet; grana ipsa autem matura et recentia
 dura et nigricantia sunt et feruidi acrisque saporis.
 Feruidior tamen sapor est in fructibus semimaturis,
 quare virides decerpuntur et ad focum vel soli
 expositi exsiccantur, vnde indurescunt (RUMPH.)
 in corpus pallide cinereum subcylindricum, tuber-
 culatum granulis exiguis oblique dispositis, basi
 paullo latius, longitudine semipollicis, latitudine
 baseos sesquilineae. Granula, quae vix separari
 sigillatim possunt, parenchyma album continent.

Ad meum aliorumque quorundam sensum in lingua acrius et calidius adhuc est Piper longum reliquis dictis speciebus. Extractum spirituosum quoque longe magis linguam adurit. Decoctum multum mucilaginis suppeditat (LEWIS *M. m.* p. 454.).

Indis hocce Piper non tantum instar condimenti ciborum ac medicaminis frequentatur, solentque hi admiscere illud iis, quae contra tormina, flatus et borborygmos ex frigore et mucos ortos adhibent, nec non vnguentis paralyti superandae opportunis (RUMPH.) iisque, quibus contra dolores artuum ex frigore vtuntur (PISO). Aduersus diuturnum stomachi languorem aquam bibunt, cui infusa copia larga Piperis fuit. Virens adhuc fructus muria vel aceto conditus, fercula eorum gratiora reddit (ID.).

Quaedam dictarum virtutum sine dubio etiam in nostra corpora quadrant, sed consuetudo nos in alia medicamenta pro iisdem scopis deduxit, ita vt P. longi vsus in Europaeorum praxi medica omnino euiluerit et vires ad congeneres species merito referantur.

502.

Pharm. CVBEBÆ; PIPER CAVDATVM
quibusdam.

Piper Cubeba; foliis oblique ovatis s. oblongis venosis acutis, spica solitaria pedunculata oppositifolia, fructibus pedicellatis LINN. *Suppl. pl.* p. 90. *Syst. veg. ed.* 14. p. 74. Cubebæ CLUS. *exot.* p. 184. Cubebæ officinarum CAMELLI in *Phil. Transf. vol.* 24. p. 1773. Recentius ex numero vegetabilium, de quorum specie non constat, in Piperis genus Cubebas transferre non dubitatum est, cui quidem iam eas adiudicaverat CAMELLI. Generantur in frutice insularum Philippinarum Jauaeque, item Guineae. Paucissima de eo memoriae prodita sunt, et de collectione fructuum nihil.

CUBEBÆ sunt baccae aridae globosae, fuscae vel griseae, rugosae, magnitudine plerumque grani Piperis nigri, pedunculo gracili lineam longo instructae. Fractae offerunt testam fragilem et granulum seu nucleum diametri multo minoris, cuius epidermis bruna, parenchyma albidum, suboleosum. Nucleus testa longe calidior. Nempe utraque pars masticata calore totum os replet cum

amaritie leui halitumque oris fragrantem reddit. Non facile vermium arrosionibus tentantur.

ACTUARIUM vocem *Κομβεβα* vel *Κομπρεβα*, qui primus ea utitur, quidam huc trahunt. Quod aequae difficile diiudicatur, ac an verum sit, Arabum Cubebas cum nostris easdem esse. Relego, qui hisce deliciis demulceri cupiant, ad WEDELII *Diss. de Cubebis*, 1705.

Non in oleo latet feruor huius aromatis, nam oleum destillatione erutum blandi saporis est, et quod remanet decoctione cum aqua erogat extractum valde pungens et calidum, spirituosum autem extractum acrius multo existit. Cubebarum librae duae cum dimidia largiuntur olei uncias duas cum drachma vna, coloris dilute viridis, fere inodori, spissitudine instar olei amygdalarum dulcium (BAUMÉ *Elemens de Pharmacie* P. 2. p. 41.) — Tam haecce vero praeparata, quam Cubebae ipsae, multum acrimonia et calida natura inferiora sunt Pipere nigro.

Aroma hocce rarius medicis vsu venit, non defraudandum tamen sua in ventriculo debili corrigendo efficacia, nam stimulat eum, subigit tenacem,

tenacem, qua obducitur saepe, pituitam, et flatus discutit. Nominatim in vertigine ex labe hacce oriunda valet. Vnde et saccharo obductum apud pistores dulciarios prostat, quo ex arbitrio vtuntur foeminae saepe hystericae. Alias pulueris forma ad pauca grana cum saccharo ingeri potest.

P R A E P A R A T V M.

OLEUM DESTILLATUM. De quo supra.

A C O R V S.

LINN. *Syst. veg. p. 297. Gen. pl. p. 172.*

503.

Pharm. ACORI VERI *Radix.*

CALAMI VVLGARIS *Radix.*

Acorus Calamus; Spec. pl. p. 462. Duplex eius varietas existat, etiam in libris de materia medica notata: *a) Acorus verus* s. *Acorus asiaticus*, radice tenuiore HERM. *Hort. Lugd. bat. p. 9.* BURM. *Thef. Zeyl. p. 6.* *Acorum*, *Deryngo* RUMPH. *Herb. Amb. vol. 5. p. 178. tab. 72. fig. 1.* *Va embu* RHEED. *Hort. Malab. tom. II. p. 99. tab. 48.* absque flore. In Malabaria, Zeylona, Amboina et aliis locis Indiae orientalis spontanea, non solum humidis

locis, sed et siccis et elatis. Terrestris omnes partes teneriores et angustiores sunt, et saporem magis feruentem et acriorem habet. ②) *Calamus vulgaris*, Acorus verus s. aromaticus officinarum C. B. Icon: REGNAULT *Botan.* Le Ionc odorant. In fossis, piscinis stagnisque Europae creber. Planta perennis.

RADIX Acori Asiatici crebrius geniculatâ est, compactior, rufescens, odore fragrantiori, sapore non grate modo aromatico, sed et leuiter amaro. Adhuc in India celebratur; nempe masticatur eius particula contra aërem malignum ieiuno ventriculo, et decocta melle vel aqua saccharata ad attenuandam pituitam pulmones grauantem adhibetur, praeter alios vsus minus imitatione dignos.

Raro autem hodie in officinis obuiam venit, et acquiescere commode possumus *Calami vulgaris* RADICE. Haec longa, digitum circiter crassa, subcompressa, geniculata est, notata, prout seruat, deorsum cicatriculis numerosis ex resectis radiculis, extus pallide bruna, interne albida et spongiosae texturae. Saporem prae se fert aromaticum pungentem calidum cum leui amaritie, odorem dissecta fragrantem.

Aqua

Aqua amaras partes optime extrahit, spiritus vini aromaticas. Destillatione cum aqua obtinetur aqua fragrans, vnaque tantillum olei, scilicet ex radicis libris quinquaginta olei vncias duas elicuit FRID. HOFFMANNUS (*Obs. chym. p. 8.*), ex libra autem radicis vna, olei drachmam vnam vel scrupulos modo duos NEUMANNUS (*Chym. vol. 2. P. I. p. 272.*) et CARTHEUSERUS (*Mat. med. tom. 2. p. 79.*): quod remanet post destillationem nauseose amarum est.

Inter indigena aromata palmam facile sensu, quem linguae imprimit, et vi reliquis praeripit. Folia ipsa grate odora, vnde facile euitari potest confusio rhizotomorum cum Iride Pseudacoro, quae et olim inualuit. Ad praestantiora stomachica pertinet iis casibus, quibus aromata conducunt, quos articulo Piperis determinavi. Delicatio ribus hoc sine placet radix saccharo condita. Vertiginis esse remedium, si ex vitio ventriculi proficiscitur, pariter experientia constat (DE MAYERNE *Prax. med. p. 59.*).

Antisepticam suam efficaciam prodidit experimentis cum sanguine institutis. Alia edocuerunt scorbutum ea subigi posse. Qui in ergastulo Mo-

nasteriensi ex aëre corrupto hominum arcto nimis spatio collectorum ortus fuit scorbutus, huic medela exstitit pulvis radicis huius, quotidie sexies vel octies ad scrupulos duos cum sacchari granis viginti datus. Qui fastidiebant pulverem, hisce in electuario data est radix. Profuit etiam cerevisia, cuius, quum coqueretur, cuilibet cado libra dimidia radicis siccatae addita fuerat. Stomacem coërcuit spiritus salis et Calami aromatici cum melle et aqua Salviae, subinde tantillo aluminis (HOFFMANN *vom Scharbock, v. d. Lustseuche etc. p. 256.*). Tentata et in Suecia a verbi diuini ministro radix Calami in scabie scorbutica (*Veckoskrift för Läkare vol. 6. p. 331.*), sed ambigua redditur medicaminis virtus sub aliorum efficacium connubio.

Ita momenta desiderantur sigillatim enucleata, antequam in febribus intermittentibus noua pericula tuto fiant, quas tamen empiricum puluere Calami sedasse, cortice Peruuiano frustra adhibito, legimus (*Act. societ. med. Havn. vol. 2. p. 206.*).

Laus eius in sistenda narium haemorrhagia et sanguinis profluuio post abortum, quam cl. LE BEAU profert

profert (*Journ. en Medec. vol. 10. p. 373.*)
suspecta in aromate est; vt fere Pseudacorum esse
suntum conicias.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONFECTIO RADICUM CALAMI AROMATICI SICCA
a pistoribus dulciariis solet parari. Virtus supra
recensita.

AQUA DESTILLATA.

OLEUM DESTILLATUM.

EXTRACTUM *Ph. W. p. 89.* Duplex iungi-
tur, spirituosum scilicet et aquosum.

ELIXIR VITAE MATTHIOLI; ELIXIR VITRIOLI
MYNSICHTI. Inter tot alia hanc radicem admix-
tam habent.

A R V M.

LINN. *Syst. veg. p. 690. Gen. pl. p. 470.*

504.

Pharm. ARI vel (perperam) ARONIS
Radix; Herba.

Arum maculatum; acaule, foliis hastatis integerimis, spadice clauato LINN. *Spec. pl. p. 1370.*
α. Arum vulgare non maculatum c. B. *β.* Arum vulgare maculatum c. B. *Αρον* Graecorum, quantum indicare licet. Icon: *Fl. Dan. tab. 505.*
MILL. *Illustr. Syst. sex.* Pl. perennis in nemoribus et umbrosis Europae temperationis crescens.

Vfus varietatis vtriusque idem, prout nec in Pulmonaria macularum ratio habetur.

RADIX recens ouata, pollicem circiter crassa, fibris paucis infra instructa, epidermide subbruna, carne alba, quae succo lacteo scatet, non valde acri et multo mitiori, quam alter succus aquosus, qui radici pariter inest. Applicata linguae vel masticata post aliquod temporis spatium punctationis et vstionis sensum excitat, per plures horas durabilem, sed pinguedinosus mitigandum. Si digitis conteritur, cutis corroditur. Sic applicata in tenella cute eius particula vesiculam suscitatur, in duriori

riori autem non item. Odore caret omni. Attamen acre volatilis naturae est, nempe siccando radix insigniter mitescit, quin, si fortiori igne torretur, insipida fit et farinaceam naturam induit. Liberari quoque potest radix acredine sua crebriori et repetita per aquam lotionem. Succus per expressionem radicis recentis elicitus syrupum Violarum viridem reddit et coagulum inquit cum acidis mineralibus (J. AUG. PH. GESSNER in *Fränk. Samml. a. d. Naturl., Arzneyg. etc. vol. 7. p. 298.*). Extractum, quod sedimento deposito ex succo paratur, et cuius grana quadraginta quatuor ex succi uncia una redundant, nauseoso dulce est. Sedimentum autem ipsum speciem glutinis crassi adipiscitur. Neque extractum spirituosum, neque aquosum, ex sicca radice acre est, sed dulce modo et oleosum. Tinctura spirituosa si destillatur, surgunt aliquot guttulae olei acris et amari, sapore essentiae Pimpinellae. Residuum post expressionem succi, item post extractionem spirituosam, glutinosam vel mucosam naturam habet (*l. c.*).

HERBA s. FOLIA acriora sunt multo radice, quod vel sola eorum gustatio item praeparata varia docent. Succus, qui mox ab expressione prodit, fere

fere infipidus, alter tanto acrior et viridans Violarum syrupum. Sedimento deposito, clara eius pars igne miti coagulatur. Extractum inde factum dulce et modice acre est (GESSNER *l. c.* p. 302.), prout et decoctum densatum dulce simulque acre existit. Etiam in foliis latet paxillum olei acris, saporis Pimpinellae (*l. c.* p. 308.).

Si olei ratio habeatur: spiritus vini optimum Ari menstruum est.

Torrefactione radicum ex variis congeneribus speciebus emergit farina salubris esculenta, exemplo Ari Colocasiae, A. esculenti rel. quorum in insulis Asiae orientalibus (RUMPH. *Herb. Amb. tom. 5.* p. 313. 318.) hoc nomine creber usus fit, prout radice affinis plantae, Callae palustris (LINN. *Fl. Lappon. p. 250.* item HELLENII et WALLENII *Diss. om Finska allmogens nödbröd, Åbo 1782. p. 20.*), in Westrobothnia et Ostrobothnia. Nullum dubium, quin eodem modo in hunc finem tractari posset radix Ari vulgaris nostri. Sed lotio repetita conquassatae radice cum aqua aptior visa fuit: sic amyllum obtinetur aequè mite ac ab optimo Tritico, ita ut ad finem nonnisi exsiccatione eius opus sit. Sic et placentarum materiem aptam praebet: gluten
vero,

vero, quo inter encheiresin amyllum tegitur, col-
lam exhibet conglutinandis variis accommodatam
(V. JACQUET *decouverte d'un nouvel Amidon in Nouvel-
les ephemerides economiques, tom. 10. p. 36-91.*). Hisce
experimentis enatum consilium colendi sine oeco-
nomico plantam. Dicta quoque euincunt, radicem
particulas bene et salubriter nutrientes continere.

In medicum vsum vix succosa radix amplius
adhibetur. BOERHAAVIUS recentem radicem cum
aliis commixtam in pilulis dedit (*Aphor. p. 48.*).
Mentio fit hominis ebriosis (*Fränk. Samml. 1. c.*
p. 296.), qui, quamdiu recens adfuerit stirps,
omni mane radicis rasae quantum cuspide cultri
capi posset deglutitione repentina impune ingestit.
Sed vulgare est ficca vti. Haec compacta albaque
est instar farinaceae pastaе induratae. Nisi diu
seruata fuerit, post aliquam gustationis moram
pungit linguam eamque leuiter excoriat. Nimis
vetusta insipida omnino est, simulque caret omni
efficacia. Serius vero sufflaminatur acre in medi-
tullio radicis quam exteriori parte, hinc ferri istud
saepe potest, dum haec reiicitur. Colligi debet
autumnali tempore post maturationem feminum,
quoniam tum efficacior est et omnium minime
exficca-

exsiccatione corrugatur; post siccationem autem feruari vasis bene clausis, et ab accessu aëris humidi arceri.

Omniū consensu siccae radici vis incidendi et resoluendi pituitam tenacem et blande stimulandi inest, pluraque indicia adsunt, saponem virtute aemulari. Merito inter ea collocatur, quae vim in glutinoso spontaneo pathologorum egregiam habent. In vitiis pectoris chronicis veteres eam multis laudibus excitarunt (DIOSCOR. *M. m. lib. 2. c. 197.* qui stirpem cum Dracunculo suo comparat PLIN. *Hist. nat. lib. 24. c. 16.*), confirmatis quoad partem recentiori experientia. Huius generis est asthma pituitosum. Ita et radix raucitatem diurnam sustulit casu obtinatio cum saccharo cando mista et in linctum ope syrapi redacta (HORST. *lib. 3. obs. 24. Oper. tom. 2. p. 156.*). In phthisi vlcerosa illi et antiquitus multum tributum. Vt in recentioribus testimonijs subsistam, citanda sunt exempla trium virorum et vnius foeminae a cl. GESNERO (*Fränk, Samml. loc. cit. p. 315.*) Ari beneficio ab hac phthisi sanatorum et aliorum leuamen insigne inde expertorum. Extractum vinosum ex aequalibus partibus radicum et foliorum praecipue

cipue illi in hunc finem arrisit, vnde screatus eximie successerunt (*Sammlung v. Beobacht. a. d. Arzneyg. vol. 1. p. 148.*). Stomacho languenti subuenit potius stimulando et incidendo tenacem pituitam, quam roborando, vnde puluis stomachicus BIRKMANNI tantum inclaruit; qui, vel similis, puluis in cephalalgia ex hoc fonte oriunda quoque proficius (BERGII *Mat. med. p. 723.*). Ad scrupulum vnum supraque puluis eius dari potest.

Externe inspergitur vlceribus aliquando puluis radicis, vt inde purgentur. Prout hac in re faponem imitatur, ita adhuc manifestius dum, in faeculam resoluta, ad lauanda lintea adhibetur, quod in Anglia, Belgio et apud Pictones in Gallia (GEOFFROY *Mat. medicale vol. 5. Traité p. 221.*), fit. Faecula Ari et foeminae ad nitorem cuti conciliandum aliquando vtuntur, olim saltim in Italia hoc factum est.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

FAECULA ARI *Ph. Würt. p. 95.* Est sedimentum succi expressi exsiccatum. Ita perit omnis fere Ari virtus.

PULVIS STOMACHICUS BIRKMANNI *Ph. W.*
p. 159. Aromata quaedam cum radice Ari com-
 mixta, additis absorbente, alcali duplici herbarum
 et saccharo, continet. Abbreuiari omnino potest
 formula haecce. Propius tamen ad veram BIRK-
 MANNI accedit ista PULVERIS ARI COMPOSITI *Ph.*
Lond. p. 86. et *Ph. Succ. ed. 3. p.* 101. Re-
 motior ab eius genio est *Ph. Edinb. p.* 71.
 Innotuit Germanica commendatione QUERCETANI
 (*Pharm. dogm. reslit. p.* 377.), qui refert
 inuentorem, medicum Coloniensem, quotannis
 eius libras sexaginta vel octoginta consumsisse.
 Debet seruari loco sicco, quoniam alcali aëris
 humidum attrahit. Et praestat pulvis recens
 paratus, quoniam vetustior mucidus facile fit,
 et Arum situ sensim stimulum suum amittit.
 Est egregium stomachicum resoluendo pituitam
 et ventriculum vellicando, et oculis cancerum
 vna cum sale alcalino fixo infringit acidum
 primarum viarum. Incidit simul tenaces humores
 remotiorum viscerum. Dari potest ad scrupulos
 duos repetitis per diem vicibus.

PULVIS CACHECTICUS QUERCETANI *Ph. W.*

p. 146. Coërceri omnino in formula potest copia et varietas absorbentium, vt limaturae martis et Ari radici liberior potestas fieret. Gratius ob additamentum Cinnamomi et sacchari. In atonia ventriculi, chlorosi, laxitate viscerum, ad scrupulos duos datus non contemnendus est.

SCITAMINEAE.

A M O M V M.

LINN. *Syst. veg. p. 49. Gen. pl. p. 2.*

505.

Pharm. ZINGIBER COMMUNE s. NIGRUM.
ALBUM.

Vel utrobius additur nomen *Radicis*.

Amomum Zingiber; scapo nudo, spica ovata
 LINN. *Spec. pl. p. 1.* Zingiber mas et foemina
 FIS. *Mant. aromat. p. 189. c. tab. 6.* furcu-
 lorum foliiferorum. Gingiber CLUS. *exot. p. 212.*
 Zingiber C. B. SLOANE'S *nat. hist. of Jam. vol. 1.*
p. 163. Inschi RHEED. *Hort. Malab. vol. 11.*
p. 23. t. 12. Zingiber maius RUMPH. *Herb. Amb.*
vol. 5. p. 156. tab. 66. fig. 1. BROWNE'S *nat.*
Hist. of Jam. p. 119. Depingunt eam quoque
 MILLER'S *Fig. of plants, tom. 1. tab. 26.* JACQUINI
Hort. Vindob. vol. 1. p. 31. t. 75. Ζιγγίβερις
 DIOSC. Ζιγγίβερις GAL. videtur esse nostrum,
 vel Gengibel s. Zengibel Arabum, Persarum,
 Turcarum.

Turcarum. Planta perennis in India orientali item in Insula Madagafcar, Guinea et aliis Africae occidentalis regionibus (RUMPH.) spontanea. Ex India orientali in Americam translata, et primum in nouam Hispaniam, per FRANCISCUM DE MENDOZA, dein in plures occidentales insulas, quarum praecipue in Antillanis hodie copiose colitur, item in insula Caiennae et in Guiana (AUBLET). Etenim radix, cuius hic res agitur, nullibi nisi cultu praegresso vsui idonea est.

Propagatio fit vel femine vel, quod consuetius, frustulis radices terrae mandatis (JACQ.). Hoc si fit mense Martio vel Aprili, floret stirps Septembri et caules Decembri marcescunt. M. Ianuario subsequente iam euelli solent radices, nam si expectaretur diutius, fibrosae et subligneae euasurae essent. Effoscae diuiduntur in frusta minora.

RADIX recens tuberosa ex propaginibus inter se connatis, quae illam aliquando palmatam fere reddunt, subcompressa, annulis notata, extus cinerea, vel si iunior est, alba, item purpurascens, carne pro diuersa aetate mox teneriori et viridescente, mox fibro-

D ;

fiori,

fiori, multas fibras albidas emittente. Hae cauliumque reliquiae cum fordibus auferri, antequam siccetur, debent. Qua in re quum encheiresis variet, nomina diuersa Zingiberis enata sunt. *Zingiber* scilicet *album* hoc est, quod, purgatis lotis et rasīs radicibus singulis seorsim, solis vel aëris aperti vi, cui per aliquot dies exponitur, siccatur; albidi siue straminei coloris. *Zingiber nigrum* autem dicitur, si radix ad fordes tenacius inhaerentes tanto minori labore auferendas intra corbes circiter per horae quadrantem in aquam feruidam immittitur, quae in peculiari aheno praesto est, dein siccanda (BROWNE. JACQUIN.). Sic fuscum colorem adsciscit potius quam nigrum, etiam intrinsecus; vnde scite NEUMANNUS hoc fuscum dixit. Simul vero aromatis partem perdit. Ob relictam autem epidermidem manifestius annulata apparet. Sic cadunt errores discriminum a NEUMANNO, LANGE (*Med. Brunsv. dom. p. 183.*), rel. commissi. Sicca radix constat ex frustis circiter bipollicaribus, sublobatis, nodosis, compactis, compressis.

Sapor masticatae radice venalis valde acris totum os feruoris sensu afficit, odor eius aromaticus est, et ita nares vellicans, vt ex puluisculo,
qui

qui sese separat in superficie, sternutatio facile subsequatur. Adeo acris est, vt lotionē et contrectatione radicis cutis attenuetur et interdum findatur (RUMPH. *l. c.* p. 160.). Recenti igitur aequae ac siccae radici acrimonia insignis inest. Seruat illam et ea, quae in caldariis botanophilorum colitur. Radix olim Malabarica praestantissima, dein Bengalensis iudicabatur, sed hodie vix illi Americana pretio cedit (RUMPH.). In tanta eius acrimonia non tamen verentur eam insecta arrodere. Ptinum pertinacem in ea nidulantem vidi.

Inest radici huic oleum aethereum, sed pauxillum modo, scilicet librae radicis vni, olei circiter drachma vna, h. e. $\frac{1}{18}$ (NEUM. *Chym. vol. 2. P. 4. p. 638.* CARTHEUS. *M. m. vol. 2. p. 62.*), vel ex alio calculo tantum scrupulus dimidius (JO. ALB. GESNERI *Diff. de Zingebere, Altdorf. 1723. p. 18.*). Hoc ipsum oleum odorem quidem Zingiberis habet, sed destituitur pungente et feruente sapore matricis suae. Infusum aquosum primum et acre valdopere est et odore radicem aemulatur. Inspissatum in extractum superstitem modo saporem seruat; et pondus circiter quartam partem Zingiberis constituit. Simile contingit

cum infuso et extracto spirituofo primo inſpiſſato, praeterquam quod ſapor paullo acrior ſit, et pondus extracti modo $\frac{1}{18}$ partem vel paullo plus aſſequatur (NEUMANN, CARTHEUSER.). Ceterum arctum connubium iungit reſinoſas et gummoſas partes, ita vt menſtrum alterutrum facile eaſdem iunctim eliciat. Zingiber album ſolubilem partium paullo plus continet (NEUM.).

In vi purgantium augenda (FERNEL. *method. med. l. 4. c. 7.*) nihil videtur prius praee aliis aromatibus habere; nec in vniuerſum horum vim hac in re inſignem iudico. Rectius adduntur ad nauſeam et tormina ſub uſu arcenda, prout Zingibere Scillae addito prohibemus, ne ſaſtidium vel vomitum ciet.

Condimentum maxime vulgare ciborum poſt Piper eſt, vbicunque proſtet. In India viridis radix, in fruſtula exigua diſſecta, cum aliis herbis inſtar acetarii editur. Solent ibi quoque ſale et aceto illam hoc ſine praeparare; vt alios modos eam palato acceptam reddendi iam taceam. De Zingibere ſaccharo condito infra. Admiſcent quoque eam creberrime cibis ad concoctionem promouendam et ſtomacho calcar addendum. Huc applicari

applicari possunt quae de Piperis usu diaetetico supra dicta sunt, cum quo et in eo conuenit, quod oleum blandum uehat.

Apud nos iuscula carnea et embammata varia coquuntur cum Zingibere; pauperes quoque delectantur hieme iusculis ex cereuisia cum eo cocta.

Omitto virtutes eius cum aliis aromatibus communes et vitia communia, si intempestiue vel iusto copiosius ingeritur, ut in febribus acutis vel intermittentibus, plethoricis, cholericis, ad congestiones capitis pronis, quum languidis, pituitosis, phlegmaticis, potius conueniat. Quibusdam tamen specialius de hoc cognitis locus concedendus est.

Insignem opem praestat iis, qui debili ventriculo et viscida colluue onerato laborant, ut quibus concoquendi cibos vim et ciborum appetitum restaurat. Thuringi prandium claudunt Caruofale et Zingibere pani inspergendis, ut concoctionem ciborum accelerent et flatuum collectionem auerant (LANGE *l. c.* p. 184.). Flatibus primarum viarum et biliosis deiectionibus pertinacibus grauantibus, prodest drachmae dimidiae Zingiberis con-

cisi intra solitum vas pro Thea aquam feruidam infundere, et liquorem bene sapore Zingiberis saturatum Theae infusi loco tempore matutino ebibere (SMALL in *med. Obs. and Inqu.* vol. 6. p. 198.).

In tussi titillatoria, modo febre destituatur, confert pulueris Zingiberis cochleare minus (pro Thea) cum mellis cochleari maiori commiscere et cochleare eiusdem paruum pro dosi sumere. Eidem fini quoque inferuit syrupus e Zingibere condito (ROSENSTEIN *om Barns sjukd.* p. 270. *Apot.* p. 28.). Vel horum loco e re est, Zingiberis frustum integrum macerare cum cereuisiae tenuis libris duabus et dein addere sacchari candi duplam quoad Zingiber quantitatem et tantillum butyri non saliti; hisce ad dimidium inspissatis et colatis, liquoris omni hora vel sesquihorio calide cyathus bibatur (ROSENSTEIN, *Apot. l. c.*).

Non in imitationem memini consuetudinis plebis Zingiber ad cochleare vnum cum vino adusto ad febres intermittentes debellandas ingerendi, licet aliquando periculum successerit in rebelli adeo quartana (LANGE *l. c.* p. 185.). Huc spectat

spectat ANDR. ZIEGLERI (apud LANGE *l. c.*) praeconium extracti Zingiberis in quartana phlegmaticorum.

Raro radix sola in pulvere vel saccharo commixta datur.

Vuulae ex pituita nimium prolongatae iusta sedes et magnitudo restituitur Zingiberis pulvere per manubrium cochlearis admoto vel Zingibere cum alumine adhibito. — Secretionem quoque salivae auget ore retentum, vnde collutoria oris aliquando intrat.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEUM DESTILLATUM. Quod in officinis prostat est rubrum odoris Zingiberis, saporis calidi, amaricantis, aquae fundum petens. Ex recenti radice autem quod erunt Indi aquae innatat, sed non ita sapore feruidum, vt ipsa radix (RHEEDE *l. c. p. 24.*), ceterum limpidum, transparens. Plura supra de eo dixi.

RADIX ZINGIBERIS SACCHARO CONDITA. Ex Indiis afferri nobis solet, vbi sequenti modo praeparatur. Effoditur radix, quando adhuc tenera est
et

et succosa, vel si vetusta iam est, in vsum modo trahuntur vicinae iuniores propagines. Refectis peregrinis partibus et radicibus bene lotis et derasis, ligneis subulis (vt RUMPHIUS quidem monet tacente BROWNEO) punctae macerantur aqua primum feruida dein frigida, vbi aqua aliquoties mutata tam ad abluendas radices, quam ad acrimoniam tanto magis mitigandam, retinentur. Syrupus tandem intra vrceos illis infunditur, pariter aliquoties ad tertiam vel quartam vicem vsque mutandus. Quo spissior syrupus affusus, tanto melius sese conseruari sinunt et tanto melius per mare transferri, hinc ad finem spissior loco prioris tenuioris defusi additur (Vid. RUMPH. BROWNE). Syrupus, qui per vices defunditur aqua dilutus et fermentationi subiectus potum gratum, *cool drink* Anglis, erogat. — Longe hoc conditum praestantius est eo Zingibere condito, quod a pisto-ribus dulciariis extra patriam radice paratur ex ficca radice cum calce viua macerata addito melle. Exoticum conditum pereximium stomachicum est, dum ante prandium radix dimidia vel integra manducata deglutitur; et cum gratia vires aromatum communes coniungit.

SYRUPUS ZINGIBERIS *Ph. Edinb. p. 63. Lond. p. 83. Suec. ed. 3. p. 119.* Paratur macerando radicem aqua feruente et liquido saccharum addendo. Egregius aromaticus syrampus, cuius defectu substitui poterit syrampus ex condita radice.

Intrat insuper Zingiber multa composita; quorum ELECTUARIUM DIASATYRIUM, ELECT. DIASCORDII, MITHRIDATIUM, THERIACA rel. quorum commemoratio hic fere superflua.

506.

Pharm. CARDAMOMVM MINVS.

Amomum Cardamomum; scapo simplicissimo breuissimo bracteis alternis laxis LINN. *Spec. pl. p. 2. Elettari Hort. Malab. vol. II. p. 9. tab. 5.* Cardamomum minus BONT. in *Hist. nat. et med. edita a PIS. p. 126. c. icone pessima*; RUMPH. *Herb. Amboin. vol. 5. p. 152. tab. 65. fig. 1.* KÖNIG in REZ. *Obs. bot. fasc. 3. p. 59.* In *Pharm. Lond. specim. alt. 1787. p. 6.* citatur, tanquam vera huius planta, Amomum repens s. Le Cardomome de la Côte de Malabar SONNERAT *Voyage aux Indes oriental. tom. 2. p. 240. tab. 136.* quae tanto minus potest haberi pro

Linneana

Linneana specie, quum racenum compositum formet. Planta perennis Indiae orientalis, nominatim Jauae, crescens locis paludosis.

Varii fructus Cardamomi nomine in pharmacopoliis feruantur, et adhuc plures in libris vel describuntur vel simul depinguntur. Sed historia horum omnium prout affinium multarum scitaminearum stirpium adhuc valde manca est, nec pharmacopolae quidem et qui hosce praecesserunt botanici in nominibus, quae singulis tribuunt, conueniunt, vno e. c. illud Cardamomum maius vocante, quod alter medium. Destituimur hic botanica indagine, sine qua non potest non fulcrum omni reliquae narrationi deesse. Quid vetustiori tempore de hisce cognitum fuerit sollicitè JO. BAUHINUS (*Hist. plant. vol. 2. p. 195. sqq.*) exposuit. Recentiora cum antiquioribus combinauit HERMANNUS (in *Diss. Cardamomi Historia et vindictiae, praef. SPIELMANNO, Argent. 1762.*). Certiora, quam hi aliique industrii viri studio intento in tricis pleno hocce argumento explorarunt, me iterato scrutinio enucleare posse desperans, in minus obnoxiiis dubio subsistam.

Discrimina

Discrimina nominum officinalium diuersa cum figura et magnitudine fructuum conueniunt. Numerus horum momentorum respectu variat, ita vt NEUMANNUS (*Chymie vol. 2. P. 1. p. 328.*) ad minimum octo numerari posse innuat. In plerisque pharmacopoliis tres diuersitates obtinent, in quarum recensu etiam NEUMANNUS acquieuit, scilicet:

- 1) *Cardamomum maius* C. B. BONTII; (*l. c. p. 127.* cum *figura* misera, ex qua tamen fructus forma cognoscitur). *Cardamomum maius* vulgare CLUS. *exot. p. 187. c. fig. fruct.* Non incongrue a quibusdam vocatur *C. longum*. Est fructus oblongus, pollicem vel sesquipollicem longus, sesquilineam latus, triqueter, versus extrema praecipue basin angustior, fuscus.
- 2) *Cardamomum medium* C. B. TABERNAEMONT. *Kritischerb. ed. Basil. 1731. p. 1319.* cuius figura adposita formam quodammodo exprimit, sed iusto minor est. Etenim istud Cardamomi minoris magnitudinem paullum excedit, rotundius est, nec tam manifeste triquetrum striis obsoletis.
- 3) *Cardamomum minus* MATTHIOLI, C. B. Nomen hoc vbiuis vsitatum. Minor est hic fructus praee-

praecedente et figurae paullo magis oblongae. Si vtile modo spectes, hoc Cardomomo cognito supersedere reliquarum specierum cognitione possumus; nempe superat vi reliqua.

Omni- bus et singulis dictis Cardamomis competit capsula trialuis valvulis flexilibus, dissepimentis membranaceis, striata, trilocularis, duplici serie seminum, angulorum in quolibet loculo. Cardamomi minoris capsula pallide lutea est, basi in petioli exigui speciem coarctata, altero extremo, quod obtusius est, apice deciduo aucta. Intus latent semina inter se cohaerentia, angulata, multiformia, subrufa, rugosa, referta medulla alba. Capsula ipsa parum vel nihil saporis vel odoris habet. Semina autem confracta fragrantem odorem spirant, masticata saporem grate aromaticum amaricantem cum vestigiis camphorae produ- cunt. Longe hic blandior est, quam in Zingibere, vel Pipere, vel Caryophyllis, nec facile vlli aromati gratia cedit, praeterquam Cinnamomo.

Cardamomum minimum quorundam aucto- rum videtur nihil, nisi fructus soli vel climatis iniuria minor.

Nolo in originem vocis *Καρδαμωμον* descendere, quæ grammatica tamen subtilitas diffidiis variis sanguinolentis apta est (Vid. HERM. *Diff. cit.* §. 1.), Non absone videtur RUMPHII coniectura, vocem hanc ab Indis, qui et hodie fructum Cardamom vocant, in Graecos transuolasse. Aequè lubrica est controuersia, an Graecorum veterum Amomum verum sub hocce fructu intelligendum sit.

Licet theca fructus iners exstet, non tamen confert eam reiicere ante vsum feminum, quippe quum ea contra iacturam partium volatilium muniantur. Aqua infusione ex seminibus eruit praeter aromaticas multas partes copiam mucilaginis, qua tantopere illa abundant, vt vix per filtrum etiamsi diluta transigi queat. Olei aetherei $\frac{1}{4}$ (NEUMANN. *l. c.*) vel $\frac{1}{8}$ (SPIELM. *Mat. med. p.* 245.) inest. Est pallide flauum, odoris Cardamomi, et saporis valde acris. Extracti aquosi pondus insignius est, quam resinosi. In eo omnes chemici conueniunt, qui illud explorarunt, licet quantitate ceteroquin differant.

Tam Europaeis quam Indis acceptum aroma est, quo potulenta varia cibosque condimus:

e. c. succolatam, vinum calefactum cum ouis com-
 mixtum (Glühender Wein), quod rigente terra
 gelu vtile potulentum est; et placentarum varia
 genera. In languore ventriculi, colica flatulenta,
 et scopo analeptico, non defraudandum sua laude
 medicamen. Purgantibus apte admiscetur, vt ne
 tormina ciēant, sicut exempla varia purgantium
 fluidorum in *Pharmacopoea Londinensi, Suecica* rel.
 edocent. Masticatum semen gratiorem oris hali-
 tum reddit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEUM CARDAMOMI DESTILL. supra iam com-
 memoratum.

ESSENTIA *Ph. Würt. p. 78.* quae alcohol vini
 adhibet. TINCTURA *Pharm. Lond. p. 69.* quae
 spiritu vini tenuiori vtitur. Eximie nervos refo-
 cillat, gratiam aliis medicamentis conciliat, et
 ventriculum salina non ferentem placat.

Taceo multa composita amplae farraginis
 dispensatoriorum, in quibus singulorum meritum
 semper ambignum.

507.

Pharm. GRANA PARADISI vulgo, MANIGUETTA (vel alia simili scriptione) v. MELEGUETTA quibusdam.

Amomum Granum paradisi; scapo ramoso brevissimo *Spec. pl. p. 2.* Elettari *Hort. Malab. vol. 11. p. 9. tab. 6.* (Auctore LINNEO in *Spec. pl.*). La Maniguette DES MARCHAIS *Voyage en Guinée, tom. 1. p. 151.* Planta perennis, in Guinea Africae et insula Madagascar crescens.

Quod in LINN. *Systēmate veget. a. 1774. p. 49.* comparet effatum, plantam etiamnum obscuram esse, adhuc valet. Sunt qui Myrti speciem perhibent (SCHREB. in *Mat. med. Linn. ed. 5. p. 36.*). Transferuntur ad nos ex Guinea GRANORUM PARADISI nomine semina angulosa coloris extus badii interne albi, magnitudine seminum Raphani, subrugosa, nitentia, pericarpio suo antea exuta. Quibusdam Cardamomum dicitur, vt J. BAUHINO, cui Cardamomum maximum, grana Paradyfi s. Melegeta (vid. EI. *Hist. pl. tom. 2. p. 204.*) est. Pericarpium ille figura et magnitudine ficus minoris depingit, quam figuram ipsi et tribuunt multi alii, et inter hosce cl. DES MARCHAIS, qui

in Guinea ipsam stirpem vidit, licet non acie botanica. Theca ista secundum eius observationem tenuis est, fragilis, rubro bruna. Colliguntur fructus tempore, quo folia incipiunt apice nigrescere. Cardamomi speciem esse suadet quodammodo similitudo seminum, sed tam odor quam sapor differunt. Odorem nullum in iis sentio, saporem vero non gratum blandumque aromaticum Cardamomi, sed acrem pungentem Piperis, diu linguae post masticationem inhaerentem. Acre autem non latet in oleo essentiali, cuius exigua modo pars et blandi quidem eruitur. Sed extractum aquosum ex residuo paratum valde calidum et pungens est, spirituosum adhuc magis.

Piperis vices subinde agit, ut in Gallia (DES MARCHAIS *l. c. p. 155.*); et quod valore minori veneat, quam Piper, indicio est, vberem illi a natura prouentum concessum esse.

Carere possumus hocce semine in medicina, Pipere prostante, nec hodie amplius vsu venit.

Perperam creditum a quibusdam est, oleum Caiicut ex hisce granis trahere natales suos
(Conf.

(Conf. PARSON'S *Analogy between the propagations of animals and that of vegetables* in *Gött. gel. Anz.* 1753. p. 520.), eodem errore; quo Cardamomi cuidam speciei iidem tributi, quod alio loco iam extra dubium posui (Vid. *Apparat. med.* vol. 3. p. 319. *sqq.*).

M A R A N T A.

LINN. *Syst. veg.* p. 49. *Gen. pl.* p. 3.

508.

Pharm. GALANGAE MAIORIS *Radix.*
MINORIS *Radix.*

Maranta Galanga; culmo simplici foliis lanceolatis subsessilibus LINN. *Syst. veg.* l. c. Galanga FIS. *Mant. aromat.* p. 191. GARCIAE in CLUS. *exot.* p. 211. Galanga maior et minor RUMPH. *Herb. Amb.* vol. 5. p. 143. tab. 63. Pl. perennis. Maior crescit in Jaua, Malabaria (GARCIAE A COSTA); minor in regno Sinensi (GARCIAE A COSTA in CLUS. l. c. p. 275.). Radicis segmentis propagatur maior in Amboina, Banda, Moluccis in hortis fatis copiose; minor in Amboina rarius (RUMPH.).

Qui olim (*Mat. med. ed. 1. p. 3.*) adscripserat radices hasce Kämpferiae Galangae summus LINNEUS, mutauit postea sententiam suam, Marantam existimans; a qua iterum postea deflexit (*Diff. Obs. in mat. med. p. 6.*), dubium genus declarando. RUMPHIUS, cui quidem plurima, quae nobis de planta innotuerunt, debemus, hisce angustiis non subuenit. Accedat igitur oportet subsequens aetatis scrutinium accuratius.

Vtraque radix tam *Galangae maioris*, quam *minoris*, ex eadem specie prouenit, cuius varietates officinales nullis aliis notis quam magnitudine discrepant. In Galanga minori enim omnes partes sunt exilliores, etiam radix. Vtraque radix ramosa, nodosa, teres, annulis transuersim cincta, in particulas pollicem circiter longas vel minores transuersim dissecta. Radix *maioris* mox rufa, mox alba, ex cuticula externa texturae subspongiosae, crassitie circiter pollicis, intus pallidius rufa, et, vtut acris et odora, minori tamen debiliior et ignobiliior. Effigiem huius radice bene expressit RUMPHIUS. *Minor* tam extus quam interne profundius rufa, odoris, praecipue, dum conciditur vel contunditur, fragrantis, saporis feruidi,

feruidi, linguam mordentis. Quidam ex ignorantia radicem Cyperi longi substituunt, qui error autem huius amaritie et adstrictione cum aromate iuncta cognoscitur.

Chemiae ope eruitur oleum aethereum, cuius circiter drachmam vnam Galangae minoris radix in quavis libra continet (NEUM. *Chem. vol. 2. P. 2. p. 333.*), blandius ipsa radice, suaueolens ceteroquin. Aqua plus extrahit spiritu vini, scilicet vncias sex extracti ex libra integra, quod linguam quidem haud parum vellicat, minus tamen extracto spirituoso.

Arabes videntur primi apparatus medicaminum Galanga auxisse. Inter Graecos autem MYREPSUS, quantum constat, eius primam mentionem fecit. Acorum veterum esse quidam sustinent, refutati ab aliis.

Ad calidissima omnino aromata pertinet. Siccata radix magis exaestuat succosa. Indis culinaria vsus frequentior est medico. Etenim cibos varios, vt carnes, pisces, eadem condiunt. Placentas quoque cum succo nucum Cocos ex farina radice parant, in debilitate ventriculi, cal-

culosis viarum vrinarum affectionibus, aliisque casibus minus idoneis, captas (A COSTA).

Numerus aromatum insignis, quibus abundamus, Galangae laudem in suppellectili medica nonnihil extenuauit, quin exulauit radix iam dudum ex pharmacopoeis Anglicis. Rarius pro condiendis cibis ab Europaeis adhibetur, Stimulare neruos fibrasque musculares, incidere pituitam, mouere sudorem menstruaque, pellere flatus, ventriculo demum calcar subdere et vertiginem a labefactato ventriculo oriundam tollere, iam ex analogia cum modo dictis aromatibus colligitur, experientia egregie confirmat. In paralyfi linguae et atrophia membrorum efficacem se praestat externus vsus (PLENCK *Mat. chir.* p. 244.). Attamen crebrius in miscela aliorum efficacium vsurpatur, quam ita, vt propria virtute eniteret. Merito in praxi medica Galanga minor praefertur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA GALANGAE *Ph. W.* p. 81. Spiritus vini additamento feruor radice augetur; sanior medicina igitur abstinet ab vsu interno. Externe quidam

quidam laudant ad tabida membra fuscitanda,
in linguae paralyfi, carie offium.

SPECIES IMPERATORIS *Ph. W. p. 278.*

SPIRITUS CARMINATIVUS SYLVII. ESSENTIA
CARMINATIVA WEDELI, ELIXIR VITRIOLI MYN-
SICHTI aliaque composita largi ambitus officinarum
pharmaceut. German. hanc radicem recipiant.

C V R C V M A.

LINN. *Syst. veg. p. 49. Gen. pl. p. 4.*

509.

Pharm. CVRCVMAE LONGAE *Radix.*

ROTVNDAE *Radix.*

TERRA MERITA quorundam.

Curcuma longa; foliis lanceolatis: nervis latera-
libus numerosissimis LINN. *Spec. pl. p. 3.* *Cur-*
cuma longa KÖNIG in REZ. *Obs. bot. fasc. 3.*
p. 72. *Curcuma radice longa* ZANON. *Hist.*
pl. ed. Mont. p. 86. tab. 59. in qua spica
modo bracteis vestita cum scapo et foliis cin-
gentibus conspicitur. *Curcuma domestica maior*
RUMPH. *Herb. Amboin. tom. 5. p. 162. tab. 67.*

E 5

Manjella-

Manjella - Kura *Hort. Malab. tom. 11. p. 21. tab. 11.* absque flore. *Amomum Curcuma* JACQU. *Hort. Vindob. tom. 3. p. 5. tab. 4.* Depicta quoque exstat in REGNAULT *Botan. le Safran des Indes.* Planta perennis Indiae orientalis.

Colitur in hortis Indorum, nominatim Chinesium, Malaccae copiosissime (KÖNIG), item in Jaua et Balega (RUMPH.). Similes tamen et alias cognatas stirpes memorat RUMPHIUS, vsu suo conspicuas. Propagatio facilis per dissectas radices, Zingiberis instar.

Radicis recentis forma multiplex, scilicet constat partim ex tuberibus ouatis, annulatis, fuscis, oui gallinacei circiter magnitudinis, ex quibus processus teretes tres quatuorue pollices longi ex flauo pallentes emergunt, pariter annulati; partim ex fibris crassis longis, quarum quaedam in finem oliuaeformem desinunt, aliae acuto apice terminantur. Egregie tam RUMPHIUS quam JACQUINUS hanc faciem radicis exprimunt. Quicquid fibrosum est, reiicitur, reliquum seruatur, et pro figura diuersa in officinis vel nomine Radicis *Curcumae rotundae* vel *C. longae* obuiam venit.

venit. Nempe vtraque pars subacris et aromatica est, et colorem intus luteum prae se fert. Siccatione coarctantur istae insigniter. Curcuma longa in vniuersum vsitatior est.

In officinis pharmaceuticis RADIX, qualiscunque forma sit, extus pallide lutea apparet, rugosa, solida, ponderosa, coloris intus profunde flauo crocei vel aurantii. Odor eius subfragrans quasi ex vnguento, sapor amaricans, subacris et calorem mitem ore excitans. Masticando facile emollitur salinamque croceo colore imbuunt. Infusione aquae obtinetur tinctura crocei coloris, quae addito alcali in colorem badium mutatur. Idem contingit in charta per hanc amylo adiuuante tincta, et quidem vel ab exigua modo alcali quantitate; vnde commodius redditur experimentum. Acida pallidiorem reddunt flauedinem. Itaque eximium adiumentum praestat Curcuma in dignoscendis alcalinis (BERGM. *Opusc. vol. I. p. 95.* Conf. NEUM. *Chem. vol. 2. P. 2. p. 269.*) Spiritus vini rectificatissimus rubedinem inde obtinet elegantem, quae digitos tamen aliaque flauedine crocea tingit. Olei destillati valde exiguum modo continet, ita vt vnus ex radicis libra dimidia modo olei circiter drachmam eruerit

(BÜCH-

(BÜCHNERI et LÖBERI *Diff. de Curcuma officinarum* p. 15.), alius ex libra radicis integra vix scrupulum vnum vel drachmam dimidiam (CARTHEUS. *M. m. vol. 2. p. 65.*). Extracti aquosi saporis blande aromatici amaricantis et falsi ad summum quarta pars elicita (CARTHEUS.); alii (vt NEUMANNUS *l. c.* et BÜCHNERUS *l. c.*) minorem quantitatem eius lucrati sunt. Par inconstantia in pondere extracti spirituosii, cuius summum fuit fere $\frac{1}{5}$, idque notabiliter acre aromaticum simulque nauseosum reperitur (CARTHEUS. *l. c.*).

Non opus est, vsum eius in arte tinctoria hic multis commemorare. Etiam in India solent lintea luteo colore eadem imbuere, qui tamen non satis constans est (RUMPH.). Nec lana, nec gossypium melius seruant colorem aurantium, quem iis Curcuma inducit; licet colorem vel luteum vel alios additamento peregrino emergentes, vt citreum, grate brunum vel viridem, figat sal marinum vel sal ammoniacum vel vitriolum cupreum (Conf. de hisce cl. HELLOT, *l'Art de la teinture des laines*, p. 406. PÖRNER *chym. Versuche z. Nuz. der Färbekunst*, vol. 1. 1 *Abh.* SCHARFFS *Recepte üb. versch. Gattungen v. Farb. I. St.*).
Aeque

Aeque culpandum est, tingere pannos scarlatinos Curcuma ad colorem exaltandum, quoniam iactura particularum Curcumae in aëre brunus modo color remanet (HELLOT *l. c. p. 406. 614.*). Indi, praesertim Jauani, Malayi et Baleyenfes, omnibus embammatibus et iusculis suis eam admiscent (RUMPH.). Pro condimento quoque cum piscibus et carnibus coquitur a Malayis (BONTIUS in *Hist. nat. lib. 10. cap. 30.*). In hisce igitur vices Croci agit, vt et a GARCIA Croci Indici nomen tulerit. Solent quoque Indi vtriusque sexus fricare corpus post eiusdem lotionem radice in aqua modo contrita, et foeminae speciatim oleo Calappi, contrita radice imbuto, ad colorem luteum cuti impertiendum, et, vt dicunt, refrigerandum corpus et cuti nitorem conciliandum.

Acre aliquod inesse huic prout sapor velligans linguam declarat, ita et sternutatio, quae puluere paribus attracto excitatur, quo sine Chinesibus vsu venit (BONTIUS). Quanta vero vi polleat in intima corporis nostri penetrandi et cum humoribus nostris sese commiscendi, vel inde patet, quod lotium profunde flauum reddit

(RIEGER

(RIEGER *Introd. ad notit. rer. natur.* 2. p. 1216, LEWIS *M. m.* p. 246.).

Eximiam suam aperiendi et resoluendi efficaciam in primis in ictero declarat. Multoties eandem sese expertum esse profitetur BONTIUS (*l. c.* Conf. EIUSD. *tract. de med. Indor.* p. 115.). Non veretur FR. HOFFMANNUS eam in ictero inter primaria referre (V. EL. *Method. medendi in Med. ration.* tom. 3. p. 542.). Plebs saepe eius drachmam vnam cum cereuisia tepida quotidie ingerit successu haud spernendo (LANGE *de remed. Brunsv. domest.* p. 323.). Calculo biliario soluendo eam tamen non parem iudicat cl. COE (*Treatise on biliary concretions* p. 287.), qui nitem effectum in vniuersum illi tribuit, vt qui ex drachma vna ter de die ingesta nullas conspicuas euacuationes animaduertit; vnde probabilis conclusio, in ictero si adhibeatur exiguis dosibus fidem haberi posse fere nullam. Transeo quae alii protulerunt de eius in obstructionibus viscerum reserandis, calculo vrinario soluendo, menstruis pellendis, et hydropis et febrium intermittentium curatione, potentia (V. BONTIUS. JO. COMMEL. *not. in Hort. Malab.* *l. c.* et auctores varii a BÜCHNERO citati in

in *Diff. alleg.* §. 23 - 27.), quum titulos morborum modo fuggerant.

Poterit dari aliquoties de die in puluere a scrupulo vno ad drachmam integram, vel in infuso siue decocto, dupla circiter quantitate. Extracto aquoso commodius capitur. Parcissime hodie aegris ab Europaeis medicis praecipitur, et paucissima composita ingreditur. Remansit tamen sub strictiori selectu in nouissima *Pharmacopoea Edinb.* 1783 et *Lond.* 1787.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

DECOCTUM AD ICTERICOS *Ph. Edinb.* p. 54. *ed.* 1758. inter alia Curcumam recipit, quod saltem in memoriam pristinae in ictero fidei notandum duco.

UNGUENTUM ALTHAEAE *Ph. W.* p. 259. colorem suum luteum, satis in miscela superfluum, Curcumae debet.

COSTVS.

C O S T V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 49. *Gen. pl.* p. 3.

510.

Pharm. Costus ARABICVS.
 DVLCIS.
 AMARVS.

Costus arabicus; LINN. *Spec. pl.* p. 2. MERIAN. *de insect.* p. 36. tab. 36. Tsiانا-Kua *Hort. Malab.* vol. 11. p. 15. tab. 8. JACQU. *Icon. pl. rarior.* vol. 1. tab. 1. p. 1. *Collect.* Vol. 1. p. 143. Pl. perennis, in vtraque India e. c. in Malabaria, Surinamo, crescens ad ripas torrentum et in montibus umbrosis humidis.

COSTI sub nomine sermo de RADICE est, nomen etiam si non adponatur. Olim distinguebatur in tres species dictas (Vid. e. c. DALE *Pharmacologia* p. 274. POMET *Hist. des Drogues* P. 1. p. 59. HERM. *M. m.* vol. 1. p. 39.). Alii modo duarum, Costi amari et C. dulcis, mentionem iniiciunt (V. GARCIAE *Hist. arom.* in CLUS. *exot.* p. 205. *Ph. Würt.* p. 27.). Hodie vix praeterquam vna prostat, Costus scil. arabicus. Limites inter singulas ponere difficile. Sunt,
 qui

qui C. arabicum nonnisi patria differre ab amaro putant (*Ph. W.*). Et quoad reliquas duas creditum, aetate modo diuersas esse, ita vt recens et incorruptus amaritiae destitueretur et candidior esset, vetustate autem corruptus amaritiam contraheret, et nigricantem colorem (*GARCIAE L. c.*), dum alii rursus plantae duplici diuersae tribuunt. Pharmacopolae hodierni saepe, dum desideratur Costus arabicus, corticem aromaticum albidum praebent, qui nihil nisi Canella alba est; alio autem tempore radicem in frustra longa transuersim sectam, pollicem circiter crassam, ex flauo griseum, cortice aspero, odoris violacei, saporis aromatici et amaricantis. Pars corticalis autem multum lignae internae hisce notis antistat.

Nous tricus implicamur, si diiudicare aggredimur, nostri temporis Costus cum isto ab antiquis Graecis et Arabibus dicto idem, an alius, sit. Plura dissuadent esse eundem, quam litem discutere GEOFFROY conatus est (*Mat. med. Traité vol. 2. p. 67. sq.*).

Aqua amaras potius quam odoras partes extrahit, extractum eius, ope paratum, $\frac{2}{3}$ ponderis radicis efficit. Extractum spirituosum seruat aroma-

ticum radice cum amaritie, et $\frac{1}{9}$ circiter partem constituit.

Non defraudanda est radix sua virtute, licet multitudo similium rariorem usum fecerit. Praeter efficaciam cum reliquis aromatibus communem ad amaritiam respiciendum, quo connubio in stomacho roborando eximie valet. Lotium inde imbui odore Violarum, multi narrant.

OLEUM COSTIVM, PILULAE MARCOSTINAE, ELECTUARIUM MARYCOSTINUM, quae feriori tempore euiluerunt, cultus, in quo olim Costus habitus, saltim memoriam relinquunt.

K A E M P F E R I A.

LINN. *Syst. veg. p. 38. Gen. pl. p. 4.*

511.

Pharm. ZEDOARIAE LONGAE Radix.

ROTVNDAE Radix.

Kämpferia rotunda; foliis lanceolatis petiolatis

LINN. *Spec. pl. p. 3.* Zedoaria longa, item

rotunda c. B. Malan-Kua *Hort. Malab. tom. 11.*

p. 17. tab. 9. — Hactenus sequutus sum

LINNEUM,

LINNEUM, qui et Kämpferiam declarat et *Hortum Malabaricum* loco dicto cum DALEO citat. Ast a BÈRGIO (*Mat. med. veg. p. 4.*) planta dicitur Amomum scapo nudo, spica laxa truncata, et Kua *Hort. Malab. tom. 11. p. 13. tab. 7.* synonymon additur. Pondus accedit huic opinioni descriptione Zedoariae f. Indorum Tamogcansi CAMELLI *Stirp. Luzon. p. 23. in Append. ad RAII Hist. pl. tom. 3.*

Planta perennis Indiae orientalis, nominatim Malabariae et insulae Luzonis.

Duplex Zedoariae RADIX in quibusdam officinis occurrit, quarum *longa* vulgaris maxime est; *rotunda* raro hodie suppetit. Vtraque ex vna eademque stirpe prouenit; licet alii e. c. KERNER (*Handlungsprodukte a. d. Pflanzenreich 2. Heft p. 6. tab. 151.*) idque adhuc hodie diuersis speciebus originem tribuant: nempe habitus radicis idem est, qui in Curcuma, dum partim ex tuberibus rotundis constat, partim ex processibus longis crassisque, prognatis ex prius dictis (CAMELLI autoptes alique coniectura potius ducti, vt DALE in *Pharmacol. p. 275.*).

LONGA repraesentat frusta incurua, rugosa, angulosa, subinde eminentiis rotundis notata et compressa, longitudine plerumque aliquot pollicum, latitudine circiter minimi digiti, compacta, extus pallide grisea, interne coloris paullo profundioris. Altero extremo cultello transuersim vel oblique dissecta comparent, altero in obtusum apicem desinentia. Vidi et exempla crassiora secundum longitudinem diuisa. Odor camphoraceus, sapor aromatico acris, amaricans, diu caloris sensum cum isto camphorae mixtum in ore relinquens. Ita sese habet radix venalis, quae per Belgium transferri solet. Sed exiguum ill. L. B. AB ASCH specimen mihi misit sibi a cl. REINEGGS ex India allatum tanquam veram radicem, quod figuram quidem gerit Zedoariae longae, extus profunde brunum maculis nigris interne paullo pallidius cum gyris nigricantibus, compagis mollioris, saporis longe amarioris, sed minus calidi, vix odorum.

Continet venalis $\frac{1}{2}$ passim $\frac{1}{2}$ vel paullo plus olei destillati, quod mitiori igne tractatum viridi coeruleum est, et aquae supernatat, vltiori destillatione autem nigricans euadit fundum-
que

que petit (CRELLS *Chem. Journ.* P. 3. p. 20.). NEUMANNUS (*Chemie* vol. 2. P. 4. p. 649.) cui-
libet librae adscribit olei drachmam vnam, ita-
que $\frac{1}{28}$, idque tam ponderosi, vt vix sursum
tollī destillando possit, vnde et partem fundum
petere refert, subtilius esse albidum, reliquum
viridescens vel nigrum. Oleum hocce con-
crescere in camphoram innuit quidem GEOFFROY
(*Mat. med. Traité*, tom. 3. p. 264.), sed negat
alius (CRELLS *chem. Journ.* l. c.). Aqua mace-
ratione abripit et odoras et amaras partes sub
colore ex flauo bruno; inspissando autem extracti
ingrate amari et subacris largitur circiter tertiam
partem (NEUMANN.). Spiritus vini tingitur ab
ea colore ex flauo rubicundo magisque acris et
amarus redditur, quam aqua, sed minus olet et
sapit camphoram, quam ista. Spirituosum ex-
tractum, ad $\frac{1}{11}$ (NEUM.) circiter vel $\frac{1}{6}$ (CARTHEUS.
M. m. tom. 2. p. 59.) eruendum, modice ama-
rum et aromaticum est, calidum gratumque.

Nolo huic penso, quod suis defectibus non
destitui iamiam cognoscitur, nouam labem adspere
vacillante scrutinio, an veteribus radix nota
fuerit, et quonam nomine distinxerint, an fuerit
species Costi apud DIOSCORIDEM, Geiduar AVI-

CENNAE, Zerumbet SERAPIONIS. Spectant huc tentamina GARCIAE (in CLUS. exot. p. 213.) et praecipuis MANITII (*De aetatibus Zedoariae relatio Dresdae 1691.*), quorum fidem aliis dirimendam relinquo.

Omnia commoda praestat, quae ab eximio aromate cum amaritie iuncto, expectari possunt. Stomachica virtute excellit, in cuius fauorem *radix condita* aliquando in officinis praesto est. Rarius sola fuit data vel integra, quam in conubio aliorum vel praeparatione multiplici resoluta, cuius rei fidem praecipue faciunt dispensatoria Germanica pharmaceutica. Simplicissimus capiendi illam modus in pulvere est cum saccharo.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA ZEDOARIAE SIMPLEX *Ph. W. p. 25.*
Est aqua vinosa, flatibus et inde ortis torminibus discutiendis idonea.

AQUA ZEDOARIAE ANISATA *l. c.* Praeter ea, quae titulus indicat, cortices Citri recipit aqua haecce pariter vinosa.

OLEUM DESTILLATUM. Supra iam de eo commentatus sum.

EXTRA-

EXTRACTUM *Ph. W. p. 89.* Quicquid tam spiritus vini quam aqua eruit, iunctim continet. Egregium praeparatum et forsitan praecipuum in ventriculi debilitate instar elixirii sumtum.

ESSENTIA. In quibusdam officinis servatur *c. c. Ph. Brunsv. p. 253.*

ESSENTIA CARMINATIVA WEDEL. *Ph. W. p. 78.* AQUA HYSTERICA *l. c. p. 18.* ELIXIR BALSAMICUM SPIRITUOSUM HOFFM. *l. c. p. 53.* etc.

ORDO XLVI.

L I L I A C E A E.

L I L I V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 268. *Gen. pl.* p. 163.

512.

Pharm. LILII ALBI *Radix; Flores.*

Lilium candidum; foliis sparsis, corollis campanulatis: intus glabris LINN. *Spec. pl.* p. 433.

Lilium album flore erecto, vulgare c. B. Icon:

REGNAULT *Botan. Le Lys.* Planta perennis,

In Syria et affini terra spontanea. HALLERUS

(*Hist. st. Helv. n.* 1231.) inter Helveticas re-

cepit. Probe fert hiemes, etiam septentriona-

lium regionum, vbi in hortis ob pulchritudi-

nem et odorem florum colitur.

RADIX bulbum constituit late ovatum, acu-

minatum, squamosum, basi circiter bipollicari,

squamis carnosis, laxis, albis. In pharmacopoliis

hae ficcae seruantur, subplanae, extus nonnihil

conuexae, oblongo ovatae, pollicaris longitudinis,

basi abruptae, apice acutae, rubicundae, subdia-

phanae,

phanae, durae. Amaricantem et viscosum sapor-
rem masticatae edunt. A mucilagine, qua radix
fcetet, ad quartam ponderis partem fere, omnis
eiusdem virtus dependet. Dum putrescit aqua,
foetorem intolerabilem excitat. Nonnisi externae
applicationi destinatur et hodie quidem in tanta
mucilaginosorum copia rarius vsu venit. Cocta
scilicet aqua vel lacte in cataplasma tumoribus
maturandis imponitur; item aqua multa cocta
clysmatibus additur. Recens bulbus sub cineri-
bus affatus et oleo nucum malaxatus fertur esse
probatum in ambustionibus remedium (CHOMEL
Plantes usuelles, P. 3. p. 32.).

FLORUM petala recentia odorem fragrantem
Jasmini, sed fortiorem et nonnihil ingratiorem,
spargunt. Exhalationes horum florum, vtut
grati naribus hi existunt, valde noxae tamen vale-
tudini, praecipue si in cubili per noctem fer-
vantur. Inde a. 1779. Londini in lecto mortua
foemina inuenta est. Causam noxae ferioribus ex-
perimentis constitit, latere in mephitico aere, qui
ab odoris particulis omnino distinctus est; nam
aere noxio ex floribus eiusmodi odoris elicitio
nulla tamen odoris iactura sentitur (INGENHOUSZ

Experiences sur les vegetaux, p. 62.). Virtutis antepilepticae meminit LINNEUS (*Mat. med.*), quae sine dubio spectat ad flores. Ex hisce tinctura LANGHANSII, (Gilgentinctur) ab eo contra epilepsiam celebrata, modo isti arcano praeparari cum spiritu vini narratur, fortis odoris (*Magaz. vor Aerzte* 1777. St. 8. p. 745.). Odor florum ficatione facile perit, sed excipitur facile aqua, spiritu vini, oleo vnguinoso. Masticata petala mucilaginem pariter produnt. Vis anodyna vix nisi recentibus tribui potest.

ANTHERAE omnino euiluerunt, quae olim habitae sunt ad partum pellendum efficaces, fide quidem suspecta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Liliorum alborum. Ex floribus. In quibusdam officinis adhuc superstes. Cur cosmetica credita?

OLEUM *Ph. W.* p. 124. Digestione cum oleo Oliuarum et subsequente coctione paratur. Vix alia vis, quam a solo oleo expresso inde sub externa applicatione expectari potest, emolliens, relaxans.

SCILLA.

S C I L L A.

LINN. *Syst. veg.* p. 271. *Gen. pl.* p. 166.

513.

Pharm. SCILLAE vel SQUILLAE Radix.

Vel absque addito nomine partis.

Scilla maritima; nudiflora; bracteis refractis LINN.

Spec. pl. p. 442. ICON: REGNAULT *Botanique*,

La Squille; item MARTELLII *Hort. Rom. tom. 6.*

tab. 93. α) *Scilla vulgaris* radice rubra c. B.

β) *Scilla* radice alba c. B. Planta perennis,

locis arenosis prope mare in Lusitania, Hispania,

Normandia, Sicilia, Africa septentrionali,

Syria, crescens.

Huic substituunt incolae Capitis bonae spei sub nomine Scillae montanae bulbum Haemanthi coccinei L. et inde acetum et oxymel simile parant, in asthma et hydrope aliisque morbis proficuum (THUNB. *Diff. de medicina Africanorum* p. 3.).

Scillae vulgaris RADIX eaque recens bulbus squamosus est, pyriformis, apice sursum verso, magnitudine pugni vel ultra, squamis carnosis latis, ad latera attenuatis, nervosis, quas aliae cingunt

cingunt exsuccae, membranaceae, lineatae, tam tenuibus, ut bulbus primo aspectu tunicatus appareat. Hocce discrimen squamarum externarum imposuit quibusdam, ut tunicatum bulbum dicerent (Vid. e. c. ALSTON'S *Lectures on the M. m.* vol. 1. p. 513. BERGII *Mat. med.* p. 265.). Ex basi bulbi prodeunt fibrae numerosae, quae vna cum extremis squamis effoetis ante usum praeciduntur. Raro bulbos succosos pharmacopolae feruant, qui tamen ob succum viscidum et lentum diu in sua integritate persistunt. Quotannis magna eius copia ex Hispania, ynde Scilla Hispanica dicta, et Natolia transmittitur. Plerumque autem in officinis modo prostant squamae siccae oblongae, longitudine bipollicari, albae, convexae, subdiaphanae, intus glabrae, lineatae.

Discrimen ratione coloris radicis, quod supra innui, de externis modo membranaceis squamis valet, nam interne bulbus semper albus vel pallide viridis est. Rubri bulbi maiores sunt, albi minores (SCHULZ et MEDER *Diss. sistens examen chem. radicis Scillae marinae, Hal.* p. 7.). Plerisque bulbus ruber albusque pari virtute instructus censetur (ALSTON *l. c.* LEWIS *M. m.* p. 531.);

p. 531.); quidam tamen album mitiorem iudicant rubro (V. *Pharm. Würt. p. 44.*), adveniente etiam ex tentaminibus variis institutis LUDWIGIO (*Advers. pract. vol. 2. p. 700.*), qui ideo rubrum, utpote ad suam sententiam efficaciorum, frequentius adhiberi iubet, quod consilium sponte iam dudum sequuti sunt pharmacopolae.

Recens radix scatet succo tam viscoso, ut hic aqua vel aceto contritus vix per colum transigi queat. Adeo autem illa acris est, ut manibus tractata pruritur, vstionis sensum, quin vesiculas in cute, excitet (VALENTINI *Hist. simpl. reform. p. 128.* MUHLE in CRELLS *Ann. 1786. vol. 2. p. 336.*). Acrimoniam quoque suam gustatu manifestat cum nauseoso sapore. Odore autem tam recens quam sicca radix destituitur. *Sicca* ex mucilagine recondita, dum masticatur, tenax sentitur, et eadem de causa, si lente fuerit siccata, difficulter in pulverem redigitur; amaritiam praeterea intensam ingrati et diuturnam linguae imprimit, sed absque acrimoniae manifestae indiciis, quae tamen effect. u doseos iusto largioris, vel extra opportunitatem praeceptae, abunde declaratur.

Siccando

Siccando radix recens quatuor ponderis partes ex quinque amittit, quae iactura fere nihil nisi aquae esse videtur. Infusum aquosum pallide flavescentis est, intense amarum et acre, et euaporatione odorem, qualem Rapae costae vel radix Apii hortensis, spargit. Inspissatum $\frac{3}{4}$ ex radice sicca erogat extracti bruno flavi, amari simulque acris et vrentis. Spiritus vini tingitur radice hac colore aureo, et insignem amaritiam et acrimoniam adsciscit, qui sensus etiam ex extracto bruno inde parato excitantur (Conf. SCHULZ *Diff. cit.* et CARTHEUS. *Mat. med. vol. 1. p. 458.*). Alkali debilitat saporem amarum insigniter (SCHULZ *l. c. p. 16.*); acetum autem paullulum modo (*l. c. p. 17.*). Nolo analysi igne fortiori factae inhaerere (Vid. *loc. citt.*).

Prisco iam aevo notissima haec radix fuit, non tamen veneni acris suspicione caruit; inde potius de Scilla, ut putabant, mitiganda et corrigenda solliciti fuerunt, quam eadem in substantia exhibenda. Ad EPIMENIDEM, vatem et expiatorem, adeo referunt efficaciae eius medicae inventum (Vid. HALL. *Bibl. bot. vol. 1. p. 12. Bibl. pract. vol. 1. p. 20.*), vnde et olim Scilla

Epime-

Epimenidium vocata; alii ad PYTHAGORAM, ab isto forsitan edoctum (SCHULZ *Hist. med. p.* 171.). Ita Scillae virium plurimum egregiarum mentio fit apud DIOSCORIDEM (*M. m. L. 2. c.* 102, 103.), HIPPOCRATEM, GALENUM, AETIUM, CELSUM, PLINIUM, CAELIUM AURELIANUM, Arabesque medicos. Apud Graecos partim *Σκίλλα* dicitur, partim *Παγκρατιον*, quo posteriori nomine coniicerem radicem rubram illos intellexisse, nisi DIOSCORIDES mitiorem facultatem, quam alteri, inesse indicasset (*Cap.* 103.).

Veteres acrimoniam Scillae metuentes in ea corrigenda plurimum operae deposuerunt. DIOSCORIDES (*Cap.* 102.) eo fine conferre iuduit, farina vel luto radicem recentem incrustare et in clibanum coniicere, aut prunis obruere, ut deducta crusta noxia acrimonia simul exueretur; vel torrere illam suadet in olla operculata intra furnum; vel concisam elixare, mutata saepius aqua, donec aqua nullam neque amaritiam neque acrimoniam proderet; accedit aliud consilium, radicem frustatim dissectam linoque commodis intervallis traiectam in umbra ficcandi. Varias enumeratas artes adhuc hodie adhibentur. Etenim et hodie hinc inde

inde pasta farinacea obuolutam radicem in clibano coquunt. Cauendum vero maxime, ne vna cum acrimonia omnis virtus pereat. Hinc vltimo loco indicatus modus, vel simplex ficcatio radice, post tegminis externi ablationem transuersim in taleolas sectae, sub miti caloris gradu, *Scillam ficcata* Pharmacopoea Lond. vocat, multo reliquis praeparandi Scillam modis praestat. Sed ne hisce quidem mitigandi Scillam periculis fisci veteres ad additamenta varia alia, aceti, vini, mellis, aromatum etc. accesserunt. Inde et trochiscorum scillicorum ex pulpa Scillae affatae et farina frumentorum vel Erui origo, et cautio quoad tempus et corporis praeparationem (Vide quaedam huius argumenti in SWIETENII *Comment. tom. 4. p. 259.*).

Varia omnino venenatae indolis indicia in Scilla sese efferunt. Cameli in Africa, qui spinosa Eryngia auide passim deuorare non verentur, intacta tamen relinquunt viridia Scillae folia (LUDWIG *l. c. p. 698.*). Catus et cuniculus experimento ex instituto facto (HILLEFELD *Diff. experimenta circa venena p. 12.*) perierunt, aliis horum generum animalibus; item cane, grauiter affectis. Mures quoque inde necantur (BERG. *M. m. p. 265.*).

Constat

Constat et crustam farinaceam, quâ cocta fuerat Scilla, si suis (VOGEL in HILLET. *Diss.* p. 18.) vel piscibus proiicitur, hisce necem afferre. Huicque erat proxima Meleagris panis huius micis illi instar escae datis, vnde titubare, conuelli, tumultuare rel. inceptit (GEIER in *Misc. nat. cur.* Dec. 2. Ann. 6. p. 298.). Accedit nouum argumentum ex cutis per contrectationem diuturnam radicis laesione. — In ipso homine dosis insignior vel iusto crebrior non solum nauseam et vomitus vehementissimos cum torminibus ciet, sed stranguriam excitat, lotium sanguine tingit et alui profluvia, cardialgiam, conamina haemorrhoidalia, conuulsuos motus, inflammationem et gangraenam ventriculi et intestinorum creat; quin mortem pedissequam habet. Tristis exempli memoriam reliquit medicaster quidam, qui tympaniticae foeminae Helmstadii degenti pulueris Scillae tantum obtulit, quantum cochleare integrum capere posset, vnde mox doluisse grauissime ventriculum sensit, eulare, conuelli coepit, et inter alia dira symptomata vitam cum morte commutauit; in cadauere inflammatus et ex parte arrosus ventriculus exstitit. (LANGE *de remed. Brunsv. domest.* p. 176.) Ex scrupulo dimidio ingesto mors subsequuta est

(QUARIN *Animadv. pract. p. 166.*). Proffibula aliquando ea tentant abortum concire, quae, si sine scelesto potiantur, vna cum infantis vita propriam suam in periculum vertunt. Emerfit tamen ex periculo asthmaticus, qui ex errore drachmam vnam Scillae clysmati destinatam ingesserat, vnde nausea et vomitiones creberrimae, quibus sopitis in salutem aegri praecedente pruritu et ardore in cute scabies humida erupit, antea vitiose suppressa, sicque asthma omnino disparuit (MUZELL *med. u. chir. Wahrnehmungen 2 Samml. p. 34.*).

Ne vero infaustos ex Scilla effectus iusto maiori dosi vnice tribuas, considerandae conditiones corporis peculiare sunt, sub quibus damnum ista afferat. In hominibus nimia sensilitate nervorum affectis saepe ex eius usu artuum dolores enascuntur, quin convulsivis motibus hi ipsi aliquando tentantur. Spectat huc historia foeminae, quae ex Scilla affectiones nervosas valde singulares pati solet (WEIKARD *verm. med. Schrift. I. St. p. 245.*). Nocet iis, quibus humores vitiose dissoluti sunt, nempe sponte sua eos attenuat, docente id saepe sanguine cum lotio et foecibus aluinis secedente. Minus prodest hominibus

nibus temperiei calidae biliosae, putridae, quibus contra ea acida et praecipue cremor tartari conducunt. Requirit porro absentiam obstructionum, praecipue hepatis, ut quae Scillae stimulo alias facile in inflammationem transeunt. Eadem de causa in scirrho inueterato abstinendum ab ea est, ne in vlcus vel cancrum commutetur. In haemorrhoidariis vel plane non vel caute exhiberi debet (LUDWIG *Aduersf. l. c. p. 723.*). Male a multis hodie negligitur monitum iam a DIOSCORIDE iniunctum, in vlcere interno detrimento esse, dum liberali manu phthificis ex vlcere pulmonum oxymel scilliticum offertur: sed quam male irritans remedium conuenit in morbo, in quo summa cura enitendum est, ut temperantibus arceatur inflammatio, praesens tollatur, et contra omnem stimulum pulmones muniantur (Conf. FOTHERGILL in *med. Observ. and Inquir. vol. 5. p. 375.*)! Quum in vias lotii specificam vim exerceat, non potest non nocere, quando iam sponte excretio lotii nimia est, vel organa illi destinata inflammatione, vulnere, vel exulceratione, corripiuntur. Habet praeterea hoc incommodum, quod facile vires ventriculi deprimat, contra quam sequelam ne amarities quidem Scillae tuetur. Alios anxie-

tates molestae inde torquent (Lectu digna sunt, quae de cautelis in usu memoriae prodiderunt TISSOT *Epist. med.* p. 406. QUARIN *Animadv. pract.* p. 164. *sqq.* STOLL *Praelect. in morb. chron.* p. 61. *sqq.*). Non tamen negandum est, variis horum effectuum scito Scillae connubio cum aliis commodis obuerti posse.

Vis eius insigniter stimulan, resoluens, deobstruens, diuretica, abunde sese declarat iis in morbis, quibus medendis adhibetur. Quin in quibusdam indicia virtutis antispasmodicae sese efferunt.

Inter diuretica primarium locum antiquitus et nostra aetate obtinuit Scilla, et certius hanc vim praestat reliquis, ut tamen et hoc experiamur, non singulis quodlibet diureticorum genus conuenire. Ad aquam in hydrope collectam eliminandam diuretica longe tutiora sunt drastice hydragogis, quae ipsa valde vires deiciunt, concoctionis euertunt praesidia, causam hydropis augent et nouam ansam stagnationi aquae suppeditant: blande contra aquam educunt diuretica et in quibusdam hydropis speciebus, ut hydrope pectoris, vnice profunt, nocentibus purgantibus fortioribus. Ali-

ter

ter sese res habet cum mitioribus purgantibus, e. c. salinis, rhabarbarinis et iis, quae acidae indolis sunt, vel solis vel cum roborantibus iunetis mixtisque. Neque Scilla tamen, aequae parum ac alia diuretica, in hydrope saccato aquae eliminandae sufficere solet; nec in pedum oedemate, si a sola locali debilitate prouenit (STOLL *l. c. p. 61.*). Non excludendam tamen Scillam ab hydrope pectoris, multos edocuit experientia. Sic TISSOTUS (*l. c. p. 408.*) in hydrope pectoris exigua quantitate Scillae horrendas anxietates auferri vidit, alios aegros per noctes plures infomnes et orthopnoea vexatos breui inde obdormiscere, quin continuatione prudenti accedente cito conualescere obseruauit. Eandem laudem Scillae in hac specie hydropis tribuit THOMSON (*Medical consultations on various diseases p. 230.*). Maxime adeo in hydrothorace conuenire innuunt cll. QUARIN (*l. c. p. 133.*) et STOLL (*l. c.*). Cum hisce igitur non satis conciliari potest effatum cl. LENTIN (*Beob. d. Krankh., am Oberharze, p. 119. not.*), infida esse scillitica cuiuscunque generis in pectoris hydrope. Abstinentum autem in quolibet hydrope a Scilla est praesente febre et symptomatibus febrilibus qualibuscunque, vnde pulsus et lotii et sitis sedula

ratio habenda est. Ceterum vel in eo hydropo potentissimum auxilium praestat, in quo fere conclamata res videtur, modo virium dispendium et ad stagnationes exundationesque nifus constantiam permittat (Cfr. WERLHOF *Oper.* ed. WICHM. p. 811.).

Vario modo exhiberi solet Scilla, in puluere, extracto, vnde varias formas effingere facile, aceto, vino, oxymelle, syrupo demum sui nominis; variaque connubia non solum admittit, sed saepissime requirit. Praestat et dosin et repetitiones ita moderari, vt vel absque nausea vim exferat. Nauseam vitari iubet summus WERLHOFFIUS (*l. c.* p. 812.). Efficacissimam tum quoque pronunciat ill. QUARIN (*Animadv. pract.* p. 165.). Simpli- cem nauseam tamen de suo vino non metuit SWIETENIUS (*Maladies des armées, p. 74.*). Et cl. HOME (*Clinical experiments, histories etc. p. 387. sqq.*) adeo placet ea dosis Scillae, quae vomitum creet, vt qua ipsa effectus tanto celerior futurus esset. Scilicet euacuata aqua per os est, a pinta vna ad duodecim aliquando vel vnico vomitionis paroxysmo, deobstruente eius virtute et concussionem corporis vniuersali per vomitum. Assensum illi praebuit

praebuit cl. KECK (*Abhandl. u. Beob. a. d. Arzneiw. p. 85.*). Equidem arbitror tum modo conducere tanta dosi, quando vomitoriorum in hydrope opportunitas adest, quae autem aequè raro incidit ac purgantium fortiorum; et quam grauitè affecti inde aegri fuerint, ipsi a cel. HOME allati casus loquuntur, in quibus languor pulsus notabilis vomitionis tempore contigit, ad ictus nonnunquam quadraginta adeo desidens (HOME *l. c. p. 394.*). Hinc displicent quoque doses, quae deiectiones aluinas efficiunt, nam frustrantur saepe auxilii spem (TISSOT *l. c. p. 406.* QUARIN *l. c. p. 169.*). Vnde etiam inconcinne a quibusdam purgans Scillae additur.

Ad nauseam auertendam vel infringendam, quam Scilla sponte sua alias facillime excitat, vulgare est, eidem carminatiuum vel aroma quoddam addere e. c. Cinnamomum, Zingiber, nucem moschatam, radicem Calami aromatici, Serpentariae Virginianae, Helenii, Flores Cassiae et similia, forma pulueris, elaeosacchari, destillatae aquae, syrups e. s. p.

Pulueris crebra administratio est: sed etiamsi optimus exsiccationis modus praecesserit, mora

tamen sensim virium partem amittit, vnde non nimia copia praesto in pharmacopoliis esse debet. Dosis determinat aetas et morbi ratio. Rite paratus et grano dimidio vel integro ter vel quater datus iam efficaciam insignem praestat (STOLL *l. c.*). Alii grana duo aut tria concedunt (TISSOT *l. c. p. 408.*). Ita notatum, quosdam quinque et plura grana ferre, licet nausea torqueantur (LUDWIG *Aduers. cit. p. 703.*). Displicent magnae MEADII (*Monit. et praec. med. ed. 2. Lips. p. 76.*) doses, qui grana quinque aut sex concedit mane in connubio aromaticorum vel cl. HOMII (*l. c. p. 405.*), qui tria vel quatuor grana bis per diem plerumque dedit, sed et subinde ausus est exhibere grana octodecim absque effectu, vt narrat. Subinde simplex additamentum sacchari pro augendo pondere et sapore nonnihil corrigendo sufficit (TISSOT *l. c. p. 408.*). FR. HOFFMANNO (*Med. syst. tom. 4. P. 3. p. 346.*) moris erat, grana Scillae tria vel quatuor cum radice Vincetoxici et nitro praecipere. Similisque miscela quoque (ex Scill. gr. iij. Vincetox. gr. v. Nitr. gr. x.) nomine pulneris hydropici inualuit olim in nosocomio Stockholmiensi (*Vet. Acad. Handl. 1754. p. 316.*) multique illam imitati sunt. Nitro acre Scillae

mitigari posse sibi persuaserat HOFFMANNUS: sed quidni illa mitigaretur minori dosi. Non conducit nitrum addere, si alius laxior, corpus leucophlegmaticum frigidumque sentitur, vires demum infirmae sunt (QUARIN *l. c. p. 166.*). Facile est, illam cum extracto amaro vel gummi resina in pilulas compingere.

Extractum aquosum multis hodie placet, etsi imbecillius paullo est Scilla in pulvere; et istud quidem ad granum dimidium vel integrum (STOLL *l. c. p. 62.*), vel sensim ascendendo ad grana tria, ferri potest (QUARIN *l. c. p. 166.*). Solutio extracti huius drachmae unius in aquae uncia una, ad guttas viginti vel triginta et sensim plus data, vomitus et defectiones aluinas excitavit, sed cum decremento hydropis (KECK *Abh. u. Beob. u. d. Arzneiw. p. 86.*). Rarius extractum anxietates, quam oxymel scilliticum, ciet. Mutari quoque eiusdem forma pro commoditate in pilulas, mixturam, pulverem, potest. Extractum Scillae in hydrope pectoris reliquis omnibus praefert ill. QUARIN (*l. c. p. 133.*).

Acetum scilliticum raro solum capitur ad guttas sexaginta omni trihorio. Immanes saepe

anxietates excitat (TISSOT *l. c.* p. 410.). Auctur vis diuretica eius et solvens addito sale tartari, vel alio alcali fixo, sicque in hydropo post intermittentes neglectas et suppressas quartanas confert (STOLL *p.* 63.). Loco alcali fixi quoque fumi potest volatile, sicque confert, quando infarctus pituitosi subsunt, et in hydropo cum arthritide (ID.). Vtrobis oporet rite illud diluere.

Efficax aequo ac elegans praeparationis genus est Oxymel scilliticum. Largius haustum lotium pellit. Nec reliquis scilliticis potentia cedit (Vid. *e. c.* WERLHOF *l. c.* TISSOT *l. c.* p. 411.) saepeque ferunt hoc aegri, quorum natura alia scillitica repudiat. Aegris strictioris compagis, sub pulsu celeriori aut siti vehementiori conducit; tum praefertim confert, quando ascites ab obstructione hepatis haemorrhoidibus suppressis aut febribus iusto praecocius profligatis prouenit (QUARIN *l. c.* p. 165.). Nitrum vel aliud sal medium admixtum saepe effectum auget (TISSOT *l. c.*). Excipitur commode vehiculo aquoso, praecipue aromatico. TISSOTO (*p.* 388.) mixtura ex oxymelle scillitico, terra foliata tartari et aqua Sambuci familiaris est, ter de die dosi modica exhibenda; vnde post triduum

triduum casu singulari mictio tam copiosa, vt sexaginta librae lotii intra horas triginta quinque effluerent, viribus suffultis fasciatione abdominis et inferiorum artuum, et potu grate vinoso. — Quibus mel in vniuersum molestum est, hisce syrupus scilliticus substitui potest.

Vino scillitico quidam praerogatiuam singularem tribuunt, vti L. B. VAN SWIETEN (*Malad. des armées* p. 74. p. 163.), qui suum et securum et efficax pronunciat, licet modo ex Scillae recentis vncia dimidia et vini boni libris duabus per infusionem paretur. Huius mane aegro cochlear vnum exhibuit, quod si vomitum effecerit, suasisit, vt dein modo cochleare dimidium exhiberetur. Continuatio et augmentum doseos sensim placuit, donec per mictionem crebram corpus detumuisset. Merito vna digeritur aroma quoddam, cuius miscelae exempla proferunt compositis quibusdam RICHARDUS AB HAUTESIERK (*Formul. med.* p. 17.) L. B. A STÖRCK (*Ann. med.* 1. p. 162. et *Ann. med.* 2. p. 285.) multique alii. Quidni subsistamus in solo Cinnamomi additamento (V. exemplum in QUARIN *l. c.* p. 331)? Longe aegrius autem toleratur vinum ab aegris, quam pleraque alia

alia scillitica, pluresque aegri illi adfuescere nequeunt: sed enormes vomendi conatus inde experiuntur (TISSOT *l. c. p. 410.*), imo paullo largius eodem hausto vomitus et abdominis dolores, quum contra minori copia captum vix lotium moueat. Quin qui de hisce queritur dolet, se ex numerosissimis asciticis vix vnum vel alterum curatum vino vidisse (QUARIN *l. c. p. 165.*). In hydrope pectoris pariter plurimi inde male affecti sunt, quidam perierunt, in quorum cadaueribus ventriculus et intestina inflammata exstiterunt (IDEM *p. 137.*).

Praeter additamenta aromatum et quorundam aliorum, de quibus passim egi, alia adhuc commemoranda sunt, quae adiuuant effectum, vel incommodis variis sub vsu obuiam eunt. Salina saepe valde proficua e. c. nitrum, tartarus tartarifatus, sal Seignette. Potens est cremoris tartari connubium: e. c. istius drachmam dimidiam, Scillae grana tria in puluere quauis tertia hora sumendo, dein rarius. Nec opus casu singulari fuit ad perfectam sanationem alio medicamine subiungendo, quam essentia ex amaris variis (V. cel. WENDT in cl. ERNST *Diss. de therapia hydropis, Erl. 1783. p. 26. sqq.*). Eiusmodi combinatio cum amaris,
cortice

cortice Peruviano, martialibus, saepe valde utilis est, non solum ad ventriculum Scilla labefactatum roborandum et vires euacuatione deiectas erigendas, sed etiam ad solida contra novam collectionem aquae tuenda et sanguinis crasin corrigendam. Hinc TISSOTUS (*l. c. p. 407.*) Chinchinam mox protinus post euacuatam Scillae aquam subiunxit, mox iunctim cum ea corticem adhibuit. Gallis quibusdam Scilla cum ptisana Iuniperi placet ad stipulante et TISSOTO (*p. 410.*). — Si flatus ructusque aegrum post Scillam captam grauant, aquae Menthae cochlear. post quamlibet dosin hauriatur. Camphorae insignis vis est in doloribus et convulsionibus a stimulo eius acri tollendis (Vid. *Appar. med. vol. 4. p. 516.*). Dolores in ventriculo vel intestinis autem inde orti demulcentia requirunt, nec opium, quod contra ea gangraenam suscitare potest (QUARIN *l. c. p. 167.*).

Nolui praecepta de Scillae capiendae modo a narratione eiusdem in hydrope efficaciae diuellere, quum quaedam ad hanc praecipue spectent, licet omnino pleraque in aliis quoque morbis applicari queant. Etenim post hydropem in affectionibus pectoris pituitosis maxime sese commendavit.

mendauit. Specificam fere vim in spiritus organa statueres, nisi in vniuersum resoluendi potestatem in pituitam, cuius fontes vberissimi in fistula spiritali et ramis eius per pulmones distributis exstant, exerceret. Ex hacce vitiose ibidem collecta vel iusto tenaciori, asthma, stertor, saepe exsurgunt, et, tam mole sua quam acrimonia admista, tussis molesta. Scilla vero egregie non solum attenuat mucum, sed blando screatu eiicit. Non latuit haecce virtus DIOSCORIDIS aciem, qui tussi vetere infestatis et suspiriosis Scillam melle coctam commendauit. Nosmet creberrime et optimo successu in eiusmodi casibus oxymelle scillitico vtimur, in quo Scillae efficaciam mellis et aceti virtus adiuuat. Ipsi Scillae hocce tamen meritum competere ex effectu egregio et aliorum illam exhibendi modorum euincitur. FR. HOFFMANNUS (*Med. syst.* tom. 4. P. 3. sect. 2. cap. 2. *Obs.* 3. p. 343. *Obs.* 8. p. 354. Praeter HOFFMANNUM ipsum in *Obs.* 3. commentatus est SCHRÖTER in *Diss. de aegroto asthmatico usu radice Scillae subleuato praes.* J. H. SCHULZ recusa in HALL. *coll. disp. praect.* tom. 2. p. 141.), qui illam in asthmate multum depraedicat, historias concinnauit, in quibus puluis Scillae cum radice Vincetoxici et cum vel sine nitro

nitro optimo euentu reliquis irritis datus fuerat. Simile consilium sequutus est WAGNERUS (*Obs. clin. Sect. 2. in HALL. collect. diff. cit. p. 179.*) in eodem morbo eadem fortuna, licet Vincetoxicum subinde omitteret. Vterque Scillae tantum obtulit, vt vomitus succederet, quin multum leuaminis attulit ad grana tria quatuor supraque. Plura adfuerunt in casibus istis spasticae mali indolis indicia, vnde colligere pronum est, inesse Scillae virtutem aliquam antispasmodicam. Quin idem HOFFMANNUS (*l. c. p. 357.*) subiungit expressis verbis, aliis quoque exemplis spasmis et conuulsionibus, maxime catarrho suffocatiuo quandoque ipsi epilepsiae, medelam attulisse. Spectat huc supra (*p. 98.*) narratus casus de asthma ex retrogressa scabie orto, largiori autem quantitate, quae inter multa ambigua symptomata denuo illam expelleret, sanato (MUZEL *l. c.*). Ita pilulas scilliticas Edinburg., quibus pilulas ex Allio *Pharm. paup. Edinb. p. 33.* pares censet cl. MILLAR (*Observ. on the asthma and on the whooping-cough, p. 103.*) in asthma chronico efficacissimas declarat, modo excipiantur, quorum natura minus sensibilis est, in quibus nimirum vires digestionis inde facile euertuntur. Nec minus pilulae istae scilliticae in frigida

gida pertinaci tussi, quae natales suos duxerat ex pituita tenaci pulmones opplente vel obstructione vel nisu ad hydropem pectoris, auxilio aliquoties insigni fuit (WEIKARD *verm. med. Schrift. P. 1. p. 35.*). Abstinendum vero est a Scilla in ea asthmatis specie, quae a veris nodis siue tuberculis glandularum conglobatarum siue lymphaticarum originem repetit, quoniam metus subest, ne ex stimulo eius inflammatio et suppuratio exsurgat (Conf. UNZER, *Arzt vol. 12. p. 157.*).

In pulmonum inflammatione merito efficacissimis remediis accensenda est tam ad ipsam stagnantem materiem discutiendam, quam ad crisin per sputa adiuuandam. Hisce finibus accommodatissimum et tutissimum est oxymel scilliticum rite in mixtura dilutum. Nec metus est etiamsi largior quantitas rite diluta hauriatur nauseae vel vomitionis subsequuturæ, modo pituita large bibatur. Datae fuere eius in mixtura vnciae tres, quin aliquando duplum intra nycthemerum (DE HAEN *Rat. med. P. 1. p. 23.*), vel tantum, quantum ferre posset aeger absque nausea vel alui purgatione (PRINGLE'S *Observat. on the diseas. of the army ed. 7. p. 143.*). Tanto magis vero hoc pro-

proficium, quum praeter sputa crisin per lotium promoueat (Conf. SARCONE *Gesch. d. Krankh. in Neapel, vol. 1. p. 173. sqq.*).

Alias quoque pituita accumulata pro parte, qua stagnat, scenas ludit. In renibus nephritidis causa subinde exstat. En igitur in Scillae incidente et diuretica vi remedium. Fuit foemina inter vulgares huius morbi notas cum vrina subrufa mucum emingens, in fundo matulae instar spermatis ranarum fluctuantem et tantae tenacitatis, vt plurima pars vasi illi adhaereret, nec eo inuerso dimitteretur. Ast, postquam inconstans modo auxilium praebuissent aquae Sedlicenses, Scillae malum cessit (WAGNER *l. c. p. 192.*). Nec in nephritide sabulosa opem suam repudiat. Foemina nimirum, quae inter dolores dorsi et stranguriam vna cum pituita densa sabulum vel lapillos semen Milii magnitudine referentes minxerat, Scilla ingesta vomuit, simulque cum foeculento lotio copiosissime excreto calculosae materiae plurimum dimisit redeunte pristina valetudine (*l. c. p. 195.*). Similis prosperitas contigit alii foeminae doloribus renalibus afflictae, quae post datam Scillam quotidie lapillos lentem vel cicer magnos cum lotio

eminxit, idque absque vlla molestia (*l. c. p. 196.*).
 — In nephritide inflammatoria non admittendam
 esse, quilibet sponte intelligit.

Scillae ad emesin ciendam, dum aliis scopis
 destinatur, propensio multa illam auertendi, vt
 dictum, consilia excitauit. Nec nisi rarissime
 aliorum emeticorum vices ab ea exspectamus.
 Infantibus tamen aliquando oxymel scilliticum ad
 paucas drachmas aqua destillata exceptum inge-
 ritur, in quibus tanto opportunius, quando pectus
 pituita grauatur.

Multo minus autem haecenus vi antiscorbu-
 tica eminuit, licet acetum scilliticum ab HEURNIO
 et DRAWIZIO iam magni in scorbutico habitum fuerit.
 Confirmant tamen hanc Scillae laudem quidam
 recentiorum celebrati nominis. Respicio nomi-
 natim ad cel. LIND (*Treatise on the Scurvy, ed. 3.*
p. 222.) iudicium, qui ex oxymelle scillitico
 laetissimum effectum percepit, exhibita eius vncia
 vna intra viginti quatuor horas; vnde alius laxata,
 lotii secretio promota et multae molestiae
 praecipue pectoris, quibus scorbutici plerumque
 obnoxii, sublatae sunt. Illustrat eius virtutem
 exemplo

exemplo Allii et Cepae, quae pariter in hoc malo magnopere valent. Adiicio WERLHOFFII (*Litt. in ENGEL. Spec. med. p. 164.*) testimonium, secundum quod Scilla, ad praecipua scorbuti antidota referenda, oris vitiis medetur et nervos (paralytice saepe affectos in hoc morbo, m.) liberat, solutosque excitat, inro inter emmenagoga et haemorrhoides pellentia insignem locum illi adiudicat, ea dosi vt ne nauseam moueret. Ipse quoque aceto scillitico plurimum tribuit, e. c. in mixtura ex aquae destillatae libra vna, aceti scillitici [uncia vna, olei tart. p. del. guttis quadraginta, syrapi cuiusdam grati vnciiis duabus, cuius cochlear vnum quinquies vel sexies per diem daretur.

Vermibus quoque aduersa est Scilla: saltem haecenus id de oxymelle scillitico constat, cuius quidem efficacia alias non e sola Scilla deriuari potest. Casu effectus eius sese manifestauit in iuvene, qui vermes cucurbitinos excreuerat, cui vero ob affectiones quasdam pectoris oxymel hocce cum infuso florum Sambuci exhibere e re fuit. Hisce per aliquot dies continuatis purgans quoddam efficacius offerebatur, vnde taenia sex yloa-

rum lati corporis secessit (WEIKARD *verm. med. Schrift. P. 1. p. 72.*). Oxymel quoque intrat medicinam istam, qua L. B. A STÖRCK (*Ann. med. 1. p. 103. 164.*), dum nosocomio cuidam Vindobonae praeesset medicus, vermes omnis generis, modo non alius morbus subesset, profligare valuit, scil. ꝛ. Sal. polychrest. pulv. rad. Jalapp. Valer. f. Phu \overline{aa} drachmam vnam, Oxymell. scill. uncias quatuor. m. Huius adultis quater per diem uncia dimidia, iunioribus drachma vna vel duae datae. Ita et lumbrici tam vomitu quam aluo redditi et taeniae insignis longitudinis excussae. Ipse recorder, ancillam Taenia Solio correptam paucis praebitis huius eclegmatis meo suafu captis vomitu reiecisse vermes cucurbitinos plures, quibus alternatim frigida calidaque aqua infusa demere vicissim et reddere vitam apparenter valui, donec tandem mortui figuram illam oblongam assumerent, qua COULETUS eosdem falso ascaridum nomine depingit. Quum oxymel scilliticum maximam copiam Störckiani remedii efficiat, verosimile est, huic plurimum virtutis ad delendos vermes inesse.

Scilla in clysmate adhibita a superioribus partibus efficaciter reuellit. Egent hocce auxilio
com-

commotiones cerebri, in quibus ex lymphâ inter tunicam arachnoideam et piam matrem collecta cerebri tenella stamina comprimuntur et funesta multa symptomata, quin ipsa mors, sequela sunt. Hanc dissipare quantocyus potissimum artis est, cui fini, post venae sectionem, fomentationes ex aqua frigida, aceto, nitro et sale ammoniacó mixta et clysmâ, cui drachma vna pulueris Scillae addita, insignis praestantiae sunt (SCHMUCKER *chir. Wahrnehm. vol. 1. p. 144.* et obseruat. multae). — Cum oleo feruente subacta aut cum resina liquefacta verrucis et pernionibus vtiliter illini legitur (VOGEL *Mat. med. p. 214.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SCILLA PRAEPARATA *Ph. Würt. p. 173.* Est haec Scilla mitigata calore intra pastam, cui indita fuerat, clibano immixtam, subsequa siccatione squamarum disiunctarum in umbra. Est SCILLA COCTA *Ph. Lond. p. 22.* Iudicium supra de hocce praeparationis modo tuli (*p. 95.*). Praefertur huic merito ob vires potentiores

SCILLA EXSICCATA *Ph. Lond. p. 22. Ph. Ed. 1783. p. 77.* dum Scilla in taleas transuersim

fecta leni calore exsiccat. Sic vix aliae nisi partes aquosae auolant, et siccatione ad quatuor ex quinque partibus minuitur Scillae pondus.

PULVIS SCILLAE COMPOSITUS STAHLII *Ph. W. p. 157.* Ex Scilla et radicis Vincetoxici tertia parte. STAHLII nomen ferre ideo modo meretur, quod iste crebriorem usum eius reddidit. Nam ab alio tanquam inuentore profectus videtur, nec ipse STAHLIUS in scriptis suis illum ullibi commendat, de qua re consulantur SCHULZII *Prælectiones in Dispens. Brand. p. 264.* FR. HOFEMANNI, WAGNERI, BAECKII, laudes huius miscelae supra iam dixi. Grana tria vel quatuor eius dari solent pro dosi, vbi Scilla conuenit. Additum Vincetoxicum, vt corrigeretur Scilla, qua ope non indiget ista, nec praestare illam potis est Vincetoxicum. Lubens igitur aduerso huic miscelae iudicio LUDWIGII (*l. c. p. 707.*) subscribo, nisi existimandum adiuuare illud Scillae effectum propria simili in hydrope virtute (*Vid. Appar. med. vol. 1. p. 544. sqq.*).

ACETUM SCILLITICUM *Ph. W. p. 2.* ex Scilla sicca et concisa, aceto macerata. *Ph. Edinb. 1783. p. 102.* et *Lond. e. c. 1787, p. 69.* addunt

dunt post colationem spiritus vini tantillum, vt diutius a foeculentia conseruetur (*Ph. Lond. cit.*). Vetusissimum praeparatum est, PYTHAGORAE tributum, et in libro, qui adscribitur GALENO *περὶ εὐνοκίσεων Lib. 3.* multis laudibus cumulatum. Errant, qui aceto infringi virus Scillae putant: est contra ea commodum modo eiusdem menstruum ad virtutes eliciendas. Vires in hydrope aliisque morbis iam excussi. Addo modo gargarismate exceptum difficultati auditus ab obstructione ductus Eustachiani mederi. Praecedat auctoritas PLINII (*Hist. nat. Lib. 23. cap. 2. ed. DALECH. p. 1070.*), qui de illa inquit "tarditatem quoque aurium gargarizatione purgat et transitum auditus aperit." Symbolum addit laudi cl. LANGE expertus (*Misc. verit. med. fasc. I. p. 66.*). Inseruit praeterea gummirefinis soluendis; e. c. Gummi ammoniaco, quod hacce ope emollitum in emplastrum egregie tumores liquat.

OXYMEL SCILLITICUM *Ph. W. p. 134.* et omn. offic. Ex aceto scillitico et melle despumato in iustam spissitudinem coctis. Laus multiplex supra passim dicta. Ad screatus adiuuandos in morbis pectoris multum confert addere Gummi

ammoniacum et vtrumque aqua diluere: sed contra vsum in pthifi monui. Gargarismate excerptum anginam catarrhalem egregie dissipat.

ESSENTIA SCILLAE *Ph. W. p. 84.* ex aceto scillitico et sale tartari mixtis et euaporatis ad mellis spissitudinem, demum solutis in spiritu vini rectificatissimo. Pellit efficaciter lotium in hydrope, et memini cl. DARELIUM, nosocomii Stockholmiensis olim medicum, quum illud iuuenis frequentarem, huic praecipue scillitico in dictum scopum optimo successu indulgisse.

EXTRACTUM SCILLAE AQUOSUM. Tacent de eo libri pharmaceutici tantum non omnes. *Ph. Dan. p. 174.* recepit. Efficaciam supra (*p. 105.*) demonstratam dedi. LUDWIGIUS eius quoque meminit (*Advers. cit. p. 704.*), laudatque illud impense. Lentam autem et diuturnam digestionem requirit, euaporationem lenissimam et inspissationem ad mellis modo crassitiem. Ast Vindobonenses bini clari nominis medici celebrius illud reddidere iique videntur extractum spissius vsurpasse.

SYRUPUS DE SCILLA *Ph. W. p. 218.* ex *Ph. Lond. vetustiori p. 82.* Iungitur acetum scill.

scill. cum aromatibus et saccharo. In *Ph. Ed.* 1783. p. 198. aromata autem omittuntur. Sic vices oxymellis scill. fert. V. supra p. 107.

PILULAE SCILLITICAE *Ph. W.* p. 140. Praecipua in compositione sunt Scilla et Gummi ammoniacum. Pharmacopoea Edinburgensis, vnde primum petita, in reliquis pro editionum diuersitate mutauit varia. Efficaces omnino, cuius rei nouum testimonium suggerit experientia cl. KECK (*Abhandl. u. Beob. a. d. prakt. Arzneiw. p. 83.*).

ELIXIR PECTORALE WEDELII *Ph. W.* p. 54.
LOCH AD ASTHMA *l. c.* p. 109. Inter multa alia et Scillam continent.

A L L I V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 265. *Gen. pl.* p. 163.

514.

Pharm. ALLII Radix.

Allium sativum; caule planifolio bulbifero, bulbo composito, staminibus tricuspидatis LINN. *Spec. pl.* p. 425. *Allium* staminibus alterne^r trifidis, foliis gramineis, capite bulbifero, radicibus in unum bulbum congruentibus HALL. *Opusc.* p. 331. *Allium sativum* C. B. Σποροδον Graecis. Pl. perennis; secundum LINNEUM in Sicilia sponte proueniens. Colitur vero in hortis Europaeis frequentissime ob radices bulbosas.

RADIX est bulbus subrotundus, vestitus membrana communi, constans ex bulbulis pluribus fasciculatim varia serie iunctis, quolibet fasciculo propria tunica obuelato. Bulbuli (Αγλιδες Graecis, Spicae Latinis, Zehen v. Klauen, Germ., Klyfta Suecis, Cloves Anglis) circiter quinque vel sex oblongi incurui ouati acuti, hinc plani inde conuexi, singuli sua membrana cincti. Parenchyma horum solidum, carnosum, album, succo scatens limpido.

Odor

Odor radice specificus, grateolens, ingratus, volatilis, ita vt sponte in conclavi diffundatur. Sapor acris subdulcis. Operae pretium fuit, sollertius inquirere, quam in parte lateat odorum vel sapidum, quod toti fere generi commune est, et quibusdam aliis stirpibus, vt Eryfimo Alliariae, Petiueriae alliaceae rel. quoque competit, et tantum penetrat, vt eo non fluida modo sed et solida corporis animalis impraegnentur. Succus ex recenti radice elicitus $\frac{1}{4}$ fere ponderis constituit; isque viscidus est, alliacei odoris, quem et, post inspissationem modico igne factam, bonam partem feruat. Siccando radix etsi iacturam patitur ponderis sui dimidio maiorem, vix notabile tamen dispendium saporis vel odoris subit. Coctione cum aqua vel aceto exuitur vtroque, simulque et vi sua, et nonnisi extractum iners mucilaginosum remanet, vix sapidum (LEWIS *Mat. med.* p. 30.). Destillatione autem aqua recipit odorem cum sapore Allii abunde ex oleo aethereo disperso, quod ipsum quoque vna seorsim ascendit, sed parcissima copia. Etenim vix $\frac{1}{3\frac{1}{2}}$ pars modo (NEUM. *Chymie vol. 2. P. I. p. 60.*) vel alio experimento tantum $\frac{1}{5\frac{1}{8}}$ (ex libris sex olei drachma vna: SPIELM. *M. m. p. 39.*)

p. 39.) elicita fuit. Hoc ipsum coloris citrini et spissius paullo est, aquae fundum petit et odorem spargit specificum Alliorum penetrantem saporemque habet vehementer acrem. Spiritus vini extrahit facilius et abundantius vires Allii, quam aliud liquidum, cuius ratio ex vi spiritus vini in vniuersum in olea aetherea explicari potest, vnde post macerationem inspissatus vires Allii colligit.

Condimentum ciborum plebis constituit vulgare, additurque iusculis, carnibus, quibus saepe infigitur, dum assandae sunt, item elixis, piscibus, oleribus, etiam acetariis variis. Sunt et integrae gentes, quae eo impensius delectantur, vt orientales, Russi, Hungari, Hispani, Galli, item Iudaei, prout et bulbi aliarum specierum Allii ad condiendos cibos adhibentur, vt Allii ascalonici, Porri, Cepae, item bulbuli floribus interspersi ex *A. Scorodopraso* (Rockenboll), nec non folia *A. Schoenoprafi*, fistulosi e. s. p. Omnium autem vsitatissimum Allium satium est, etsi gratia pluribus aliis speciebus postponendum. Multorum tamen palato hoc condimenti genus in vniuersum displicet, vel ventriculo sensiliori molestum

lestum est, item corpus calefaciendo subinde nocet. Hinc et cholericis; biliosis aduersum est, et ad phthisin (CAELIUS AURELIANUS *tard. pass. l. 2. c. 14. p. 398.*) et haematuriam procliuius. Oculis quoque nocium existimatur (DIOSC.). Coctione tamen mitescit. Et in vniuersum magis conducit hominibus robustis et labori grauiori assuetis, quam aliis.

Radix Allii liberalius ingesta non halitum modo oris odore suo inquinat, sed ipsum lotium, lac, sudorem, impraegnat. Et sudoris quidem eruptionem insigniter vel cibus addita promouet. Nihil enim incredibile inuoluit, ex fonticulis aliquot horas post ingestum Allium exhalasse odorem suum (BONNET *theatr. tabid. p. 84.*), vel ex fistula humeri odorem Ceparum ingestarum fuisse perceptum (KERCKRING *Obs. anat. p. 38.*), vel Allium plantis admotum saporis sui sensum in ore creauisse (BLAIR in *Hall. Opusc. bot. p. 332.*).

Haecce omnia edocent, quanta vi Allium instruatur penetrandi per minima corporis nostri vascula. Stimuli eius acris testis non modo gustus iudicium est, sed cuti applicatum eam inflam-

inflammat, exasperat et in vesiculas attollit. Incidendi eius potentiae et sudorem lotiumque pellendi quoque non obscura vestigia praesto sunt, quae omnia in subsequenter vberius confirmabuntur. Non in vno igitur morborum genere haud spernendum remedium Allium est.

Pituita in pectore collecta, si difficultatem spirandi vel tussim excitat, egregie ab Allio resoluitur, experimento a multis etiam antiquitus instituto. Frictum, dein contritum et cum melle mixtum placuit CELSO (*Lib. 4. c. 4. p. 199. ed. KRAUS.*). Crudum coctumque veterem tussim in cibo lenire obseruauit DIOSCORIDES (*M. m. l. 2. cap. 182.*). Allium siue crudum siue conditum in hunc finem commendauit MEADIUS (*Monit. et praec. med. p. 56.*). Concinnius in tussi catarrhali absque febre lac cum Allio coctum ad libram vnā mane, et vesperi potatur (ROSENSTEINS *Huf- och Rese-apot. p. 71.*), cuius efficaciam ipse casu obstinato cum extenuatione corporis iuncto cognoui. Vel prodest in asthmae pituitoso bulbulos tres vel quatuor Allii tenuiter concisi cum lactis libris duabus coquere, huiusque serum pauxillo aceti vini paratum in miscela
tantilli

tantilli mellis sinceri calide bibere et vsum pro necessitate pluries iterare (*l. c. p. 87.*); item iuscula Allio bene condita proficiunt.

In hydrope diureticam vim pluries optimo successu praestitit, vt et inter plebem haecce efficacia innotuerit. Consilium concedendi illud continuo, vtut rude videatur, pagano tamen hydropico sanitatem post copiosum lotii profluuium reddidit; aliis profuit succus per pannum expressus cum iure veruecis aut pulli potatus (*FOREST. Observ. lib. 9. obs. 27.*). Sic alius, asciticus, Allio cum lacte cocto conualuit (*BARTHOL. Hist. anat. Cent. 2. hist. 74.*). Solo Allio missis euacuantibus ex aliorum praescripto hydropem incipientem fuisse sublatum *SYDENHAMUS* (*Oper. p. 500.*) testis est.

Inter febrifuga Allium iam collocavit antiquitas, nec hacce laude vel nostro tempore excidit. Ante accessionem febris fumendum Allium curauit *CELSUS* (*p. 142. ed. KRAUS.*), cuius, quam mente concipit, efficacia inde declaratur, quod illud balneo calido vel calidae aquae cum Pipere potae aequiparet. Nempe calorem excitando et sudorem pellendo horrore praeuertit.

Quem

Quem finem assequi in febribus intermittentibus multis aliis auxiliis tentatum est (Vid. DE HAEN *Rat. med. P. 11. p. 57. sqq.*). Adultis saepe profuisse in auerruncanda febre grauis inter recentiores testis est (ROSENSTEIN *om Barns sjukd. p. 317.*). Imo quartana vexatos inde conuulsisse legimus; inceptum est ab vnico bulbulo mane et vesperi, et quotidie vnus additus, donec vna quatuor vel quinque bulbuli consumti fuerint: si febris tum disparuerit, diminui dosin suadet ad bulbulum vel duo mane et vesperi per plures hebdomades (BERG. *Mat. med. veg. p. 255.*).

Quae a multis celebrata fuit eiusdem in peste vis (Vid. auctores numerosos collectos in ZORN. *Botan. med. p. 40.*), eius sudorem pelendi potestate potissimum niti videtur: non tamen in funesto hocce morbo absque conditionum iusta libratione mouendum sudorem scite inculcauit cl. CHENOT (*de peste p. 108. sqq.*). Quae DIEMERBROECKIUS (*de peste p. 164.*) tamen contra Allii in peste vsum profert, analogia potius et peregrina auctoritate fulcrum obtinent, quam propria obseruatione.

In calculi lotii cruciatibus tollendis domesticum multis est; in cuius generis remediis saepe aliquid superstitionis sese admiscet: quorum refero, quod spiritus vini cum Allii particulis tribus (bulbulos puto) quatuor vel quinque per viginti quatuor horas maceratus et in ipso novilunii momento captus, auxilium in nephritide calculosa attulerit, repetitione per singulos subsequentes menses eodem modo facta (HOYER *Ephem. nat. cur. Cent. I. p. 126.*), vel quod Allii tria capita cum spiritus vini cochleari vno sub eadem lunae phasi comesta et deglutita iuuerint (GOETZ *Act. nat. cur. vol. 2. p. 434.*). Plus fidei inest, quod ex bona portione Allii recentis confusi, mane cum aliquot uncis lactis decrefcente luna per sex dies singulis mensibus ingesta, secunda vice cum copia sabuli iunctim cum lotio eiecta mitigati fuerint dolores ex calculo vesicae, dein iterato vsu omnino filuerint (MÖHRING in *Commerc. Nor. 1735. p. 220.*). Coniectura etiam probabilis est, quod lithontripticum circumforanei PERRY nonnisi succus Allii fuerit (GURDETTI *della nefrotomia e Litotomia in Götting. Anz. 1784. p. 608.*). Experimenta LOBBII (*de dissolv. calc. cap. 10.*) cum calculis; succo vel in-

Appar. medic. Vol. V. I fuso

fuso siue decocto Porri item Ceparum inditis, nouum rei pondus addunt.

In scorbuto auertendo et subigendo prodesse, dudum cognitum est (LAUREMB. *Appar. plant.* l. 1. p. 22.). Fidem auget auctoritas viri de hoc morbo egregie meriti, qui additamentum Allii vel Ceparum in cibis (LIND *on Scruvy*, p. 182. 188.) praesernatiui instar valde extollit, item eadem curando morbo (l. c. p. 224.) idonea maxime inuenit. Recentia, vel, si haec deficient, aceto condita valde proficua sunt.

Transeo ad vinum Allii anthelminticam, qua ipsa per halitus suos, quos instar Assae foetidae, Camphorae, florum Sulphuris, spargit, paucis postponendum est, et vulgare inter plebem domesticum. Egregie iusculis incoquitur, vt corpus praeparetur ad specificorum vsu(m) (ROSENST. *om Barns sjukd.* p. 356.). Sed vel solum medellam affert, si ieiuno stomacho duae vel tres eius spicae s. bulbuli deglutiuntur, vel eduntur concisae in pane butyraceo, vel lacte (ID. p. 363.) capiuntur. Lacte coctum etiam in complicato morbo spasmodico epidemico iuuat, dum conuulsiones vermes expellendo mitigauit (TAUBE *Gesch.*

der Kriebel-Krankheit p. 207.). Ipsam adeo taeniam pellit verissimo DIOSCORIDIS effato; unde aetas, qua de vermifuga virtute constitit, diiudicari potest. Imo non pellit modo huncce vermem, sed vere, dum adhuc in intestinis nidulatur, necat. Mulier, ROSENSTEINII suafu unum vel duo bulbulos deglutiens quouis mane, post sex menses portionem taeniae fedecim vlnarum deiecit, cuius maxima pars mortua post experimenta comparuit, instructa capitulo suo quadriiugo (*Vet. Acad. Handl. 1760. p. 186. sq.* et ROSENSTEIN *om Bärns sjukd. p. 385.*). Ita Allium lacte coctum multis frustra tentatis taeniam totam expulit (*BISSET'S med. constit. of great Brit. p. 340.*).

Acrimonia, quae Allio inest, sub externa applicatione iis in casibus aptum medicamen facit, quibus rubefacientia conducunt, scopo revellendi et vires excitandi. Vesiculae inde saepe excitantur et dolorem haud mediocrem ciēt, ita ut mica panis similaginei cum lacte cocta opus subinde sit ad illum sedandum. Ob hunc stimulum magni olim aestimatum, in variolis confluentibus adulatorum, concisum et intra linteum

plantis pedum admotum a die octavo, quo primum facies intumesceret, singulis diebus renovatum, ut vis morbi a capite reuelleretur (SYDENHAM *Oper.* p. 378.). — Contra tussim convulsivam aliasque tussis species obstinatas in Britannia septentrionali Allium cum aequali copia axungiae porcinae contusum et bis vel ter de die plantis pedum inunctum crebro adhibetur, idque eximio successu. Praestat autem linteo inunctam hanc medicinam applicare maneque et vesperi eandem renovare; quum Allium facile vi sua orbetur. Absesse vero debet calor et febris, quum alias aeger grauius afficiatur (BUCHAN'S *domestic Medicine* p. 313.). — Sunt qui contusum carpis imponunt ante paroxysmum febris intermittens; vnde vero teneriores facile in animi deliquium ob nimium stimulum incidunt (LIND *on the Dis. in hot Climates* p. 301.). Alii eodem fine picem liquidam cum Allio mixtam abdomini illinunt, praecipue ferri equini forma, vnde vesiculae exsurgunt (ROSENSTEIN *om Barns sjukd.* p. 315.). Quicquid enim horum stimulantium est, calorem sudoremque loco horroris excitat, modo effectus sese exferat ea periodo, qua alias horror incidat. — Acria varii generis etiam

etiam morsum serpentum venenatorum eneruant vulneri applicata, vt quae virus eodem loco, quo intrauit, eliminant. Hottentotti succum bulborum exiguorum alborum Allii cuiusdam eo scopo vulneri adhibent (DE LA CAILLE *Journ. hist. du Voyage au Cap de b. Esp. p. 274.*). Arabem quendam, post scarificationem vulneris et carnis ope nouaculae, Allium comedisse, et eius frusto in ore retento venenum exfluxisse legitur (NIEBUHR *Beschr. v. Arabien p. 134.*); pars virtutis in sectione videtur quaerenda esse. — Alia analogia cum aliis rubefacientibus apparet in vi succi herpeticum exanthema delendi, quam saepe exferit, dum illi illinitur (BERG. *M. m. p. 256.*). — Verrucas Allium contusum et cum axungia porcina impositum extirpat. — Surditati autem stimulo suo vel penetrante natura mederi saepe compertum est, quo fine plebs in Scotia bulbulum auri intrudit (DUNCAN'S *medical Cases, p. 211.*). Vel gossypium succo Allii impregnatum auri repetitis vicibus per diem vnicam immittitur, subsequente rubore pruritu et desquamatione (BERG. *l. c.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRUPUS EX ALLIO *Ph. Lond. p. 78. Ph Suec. p. 114.*

OXYMEL EX ALLIO *Ph. Lond. p. 85.* Semina aromatica addita ad corrigendum odorem et saporem Allii ingratum. Expunctum in nouissima pharmacopoea.

§ 15.

Pharm. PORRI Radix.

Allium Porrum; caule planifolio umbellifero, staminibus tricuspидatis, radice tunicata LINN. *Sp. pl. p. 423.* Porrum commune capitatum c. B. *Allium* staminibus alterne trifidis, foliis gramineis, floribus sphaerice congestis, radice truncata cauli circumnata HALL. *Opusc. botan. p. 348.* Icon: REGNAULT *Botan. le Porreau.* Ignotae patriae.

RADIX est bulbus conicus longitudinis duorum pollicum vel ultra, tunicatus, albus, succosus, basi sulcatus. Spirat odorem sui generis, sapore autem instruitur blandiori acri, subdulci. Vsu culinari hodie magis longe claret, quam medico,

dico, quo ipso vires Allii analogas pollicetur. Subsisto in eius calculum vrinarium solvendi virtute, quâ ipsa decoctum Porri succo praestantius est; nam calculi succo-immersi ultra duplum tempus digestionis calidae requirunt, antequam incipientem solutionem et emollitam superficiem produant, quum contra in decocto trium dierum spatio solvantur, vnde concludere pronum est, cibum ex elixis Porris et potationem decocti eorundem calculosis proficuum esse (LOBB *de dissolv. calcul. Exper. 85-94.*). Infusum theaeforme pariter cedit vi decocto, licet ceteroquin non spernendum (*l. c. Exp. 95.*). Vinum vero Porris infusum nullam efficaciam in calculum exercet (*l. c. Exper. 94.*).

516.

Pharm. VICTORIALIS LONGAE Radix.

Allium Victorialis; caule planifolio umbellifero, umbella rotundata, staminibus lanceolatis corolla longioribus, foliis ellipticis LINN. *Spec. pl. p. 424.* Victorialis longa CLUS. *Pann. p. 223. sq.* Allium montanum latifolium maculatum C. B. Allium radice oblonga reticulo obducta, foliis ovato-lanceolatis, umbella sphaerica HALL. *Opusc. bot. p. 375. Hist. stirp. helv. p. 1229.*

I 4

Icon:

Icon: JACQU. FL. *Austr. tab. 216. vol. 3. p. 9.*
 Pl. perennis, in alpibus et montibus Heluetiae et
 pratis alpinis Austriae et aliis regionibus crescens,

RADIX epitheton suum obtinuit, ut distin-
 gueretur a radice Gladioli communis L. quae Victo-
 rialis rotunda dicta et pariter tunicis reticulatis vestita
 est, hodie ex officinis exul. *Longa* bulbus est, vel
 simplex, vel plures parallelo situ iuncti, quorum
 quilibet singularem caulem profert, ex basi crassula
 cylindræus, rugis annularibus vestitus, mem-
 branis pluribus crassis fuscis, quarum extremae
 reticulatae.

Odor alliaceus toti plantae insidet, item ra-
 dici recenti, sed debilior, quam aliis speciebus.
 Siccata radix officinarum caret et odore et sapore;
 hinc sub hac ipsa conditione non meretur contra
 morbos adhiberi. Alpicolis in Heluetia supersti-
 tioso sine radix arridet. Aduersus spasmos abdo-
 minis praecipue grauidarum non omni vi carere
 HALLERUS (*Opusc. cit. p. 377.*) aliquoties obser-
 vasse sibi visus est, sed reticet modum. Vix credi
 potest in amuleto commodum hoc sine esse, licet
 alibi ad crampos grauidarum amuleti loco appendi
 significet (*Hist. stirp. l. c.*).

517.

Pharm. CEPÆ *Radix*; vel CEPÆ.

Allium Cepa; scapo nudo inferne ventricoso longiore, foliis teretibus LINN. *Spec. pl.* p. 431. Cepa vulgaris c. B. *Allium flaminibus alterne trifidis*, caule ad terram ventricoso HALL. *Opusc.* p. 356. Planta perennis, patriae ignotae.

RADIX bulbus rotundus depressus est, ruber, conflatus ex membranis concentricis. Exstat et varietas alba paullo maior non depressa, quae blandior. Colitur vtraque crebro in hortis.

Sapor eiusdem aeris, subdulcis, odor fragrans, alliaceus. Recens dissecta spargit vapores, oculos ad lacrymas sollicitantes. Siccatione odor saporque multum minuitur, et septem circiter partes ex octo, quae fere vnice aquosae naturae sunt, dissipantur. Oleum aethereum adeo arcte cum aquosis partibus iunctum est, ut seorsim colligi nequeat. Hinc aqua destillata fragrantissima. Aqua aequae ac spiritus vini virtutem quoad partem abripit. Ista Cepis cocta extracti mucilaginosi debilis $\frac{4}{5}$ circiter suppeditat, hic extracti $\frac{3}{4}$ saporis paullo manifestioris (NEUMANNI *Chymie*, vol. 2. P. 1. p. 431). Comparatione vero cum iis, quae de

Allio dixi (*p.* 123. *sqq.*), facta apparet, Cepis inesse partes adhuc magis volatiles. Ceterum virtutibus ab eodem non multum differt.

Crebrius condiendis cibis Cepae inferuiunt, quam medico cuidam fini assequendo. Acetarii genus constituunt haud ingratum aqua falsa maceratae dein cum aceto vini et aromatibus coctae; quod et grata embammata reddit. Nec sub cibario vsu destituuntur viribus medicis, quod et incommoda testantur, quae ex copia nimia redundant, similia iis, quae de Allio dixi, vnde et frigidis et pituitosis magis conducunt.

Cibis additae in scorbuto coërcendo eximia valent (*V. supra de Allio p.* 130.). In retentione lotii subinde confert succum earum expressum ad aliquot uncias cum tantillo sacchari mixtum pro eodem pellendo ingerere; auget vim applicatio externa cataplasmatibus ex Cepis in pulpam coctis et emollientibus regioni vesicae superdatis (*CHOMEL Plant. usuelles tom. I. p.* 293.). Diuretica haecce vis constitit in rustico Ferrariensi, ventre in immensum ex collecta aqua tumente pedibus item inflatis, qui vnice Cepis crudis et coctis in cibo ingestis et decocto Ceparum

parum pro potu assumto intra mensis spatium
 vrina copiose emissa conualuit (LANZONI *Oper.*
tom. 2. p. 501. Obs. 207.). In foemina post
 abortum ascitica, cataplasma ex Cepis albis spi-
 ritu vini maceratis abdomini impositum, vnde
 vrina probe fluxit et tumor subsidit; idem in
 eadem foemina tumorem hydropicum pedum dis-
 pulit (*Recueil period. tom. 1. p. 416.*). — Calculum
 vrinarium Cepae pariter sub experimentis externis
 soluunt, succo suo meraco tamen debilius (LOBB
Exper. 96 - 99.), quam eodem aqua diluto (*l. c.*
Exper. 100.), decoctum Ceparum quosdam cal-
 culos soluit, in alios autem nullum effectum edit
 (*l. c. Exper. 101. 102.*). Alunt haecce experi-
 menta laudem, qua Cepae distinguuntur passim
 in libris instar lithonriptici.

Praeter istum, quem indicaui, vsum exter-
 num memoranda egregia Ceparum efficacia in sup-
 puratione promouenda, ea nominatim, quae stimulo
 opus habet, quo sine et mucilagine sua et acrimo-
 nia conducit. Cineribus assatae tum applicari so-
 lent vna cum reliquis cataplasmati idoneis coctae.
 — Contra furfurum aurium succum gossypio ex-
 ceptum auri indere confert.

A S P H O D E L V S.

LINN. *Syst veg.* p. 272. *Gen. pl.* p. 167.

518.

Pharm. ASPHODELI *Radix.*

Asphodelus ramosus; caule nudo, foliis ensiformibus carinatis laevibus LINN. *Sp. pl.* p. 444. MURR. in *Comm. Soc. scient. Gott.* 1776, p. 37, c. ic. tab. 7. *Asphodelus albus non ramosus* c. B. *Asphodelus albus ramosus* MAS ID. Variat spica simplici et ramosa. Pl. perennis australiorum Europae regionum, vt inferioris Galliae, Hispaniae, Siciliae, Idriae, locis montosis.

In paucissimis libris de materia medica hodiernis comperet radix, exclusa quoque a praxi nostri temporis. In pharmacopoliis Germaniae bulbus Lili Martagi eius loco plerumque servatur, cuius forma tamen insigniter differt. Nam

RADICEM recentem veram inveni, vt et alibi descripsi, fasciculatam, constantem ex tuberculis numerosis elongatis sesquipalmaribus, epidermide bruna vestitis, interne sordide luteis, carne

carne extus spongiosa, medio compactiori. Summitati eiusdem adhaerent scopae fibrarum siccarum ex foliis et squamis radicalibus marcidis.

In Gallia radices conquassatae porcis proiciuntur, materiem tamen nullam amylaceam cl. PARMENTIER inde eruere valuit (*Mem. d'Agriculture de la Soc. d'Agric. de Paris 1786. Printems Hist. p. 9.*).

Quo in pretio et hominibus olim fuerit vel collecta a ZORNIO (*Botan. med. p. 99.*) medicorum pristinatorum effata declarant. Describitur acris et amara; et vi aperiendi menstrua et lotium pellendi praedita olim credebatur. Purgandis quoque viceribus sordidis par habita. Asphodelum veterum esse eundem cum hoc, vix finit credere vbertas laudum, qua illum ornarunt. Quid vere valeat, nonnisi nouis experimentis erui potest.

V E R A T R V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 757. *Gen. pl.* p. 540.

519.

Pharm. HELLEBORI ALBI *Radix.*

Veratrum album; racemo supradecomposito, corollis erectis LINN. *Spec. pl.* p. 1479. Helleborus albus flore subviridi c. B. Icon: JO. MILL. *Illustr. syst. sex.* JACQU. *Fl. Austr. tab.* 325. GUNNER. *Flor. Norv. P. 2. tab.* 1. Pl. perennis, in locis montosis Heluetiae, Italiae, Austriae, Norvegiae, Sibiriae item in pyrenaeis, vti et in America septentrionali, crescens.

Veratrum nigrum; racemo composito, corollis patentibus LINN. *Sp. pl.* p. 1479. Helleborus albus flore atro-rubente c. B. Icon: JACQ. *Fl. Austr. tab.* 336. Planta perennis in Austria, Hungaria, Sibiria, indigena.

Perinde esse, ex quam harum specierum radix fumatur, quum ill. LORRY (*de melanch.* tom. 2. p. 289.) et ill. A LINNÉ (*Amoen. acad.* vol. 9. p. 261.) edixerint, etiam alteram praeter consuetudinem subiicio. Quae vero iam commentanda sunt vi experientiae ad priorem spectant.

Venena-

Venenatissima omnibus partibus stirps non hominibus modo, sed et brutis. Integra pascua subinde inutilia pecoribus reddit. Oves necat, verno tempore tenellam herbam depascentes (PALLAS *Russ. Reise*, vol. 1. p. 49. KALM'S *N. Amer. Resa*, tom. 3. p. 48.). Seminibus eius inter foenum delapsis pereunt aues domesticae, prout in Norvegia ex foliorum proiectorum particulis deglutitis gallinae mox viuere desierunt (GUNNERI *Fl. Norveg. P. 2. p. 2.*). Ita et foliis necantur anseres (KALM). Fame tamen permoti equi illam in Russia subinde cum foeno deuorant, sed aliquando haud sine torminibus ventris et spuma ex ore surgente; vnde sub foenifecio sollerter auferuntur plantae fortuito admixtae (PALLAS *l. c.*). Ipsa tamen recens herba nondum florens ab esurientibus equis ibidem sub itinere depasta est, et verno tempore hi ipsi sine alio effectu illam deuorant, praeterquam quod alium hisce aliquando soluat (PALLAS *l. c. vol. 2. p. 190.*). Solet plantis virosis vere adhuc tenellis mitior natura esse; nec videntur animalibus, labore et pabulo parco exsucco eoque multiplicis varietatis obduratis, vt equi isti aurigarum, ea tam facile nocere posse, quae aliis, vitae generi et pabulo praestan-

praestantiori assuetis, vim inferunt. Mulum insuper auide ingerere folia loco natali crescentia observatum (HALLER *Hist. st. Helv. n. 1204.*) Sed inhaerendum praecipue radici est.

RADIX sicca extus cinerea est, interne alba; parte medullari grisea et laxiori, reliqua compactiori et pallidiori, longitudinis vix palmaris, ex ampliori basi diametri fere pollicis, contrahitur in formam conico cylindricam apice obtuso; extus scabra est prominentiis ex vestigiis copiosissimarum fibrarum resectarum, quas recens undique spargit. Recens odore instruitur ingrato, sicca inodora, sed saporis amaricantis, salivales fontes manifeste sollicitantis, ex observatione cl. GREW (*Anatomy of plants, p. 284.*) labia praecipue adurentis. Dum in pulverem redigitur, hic naribus attractus eas valde vellicat in sternutationem vsque.

Aves, in America septentrionali feminibus Zeae Mays confitis insidiantes, inebriantur iisdem ante fationem decocto huius radicis immerfis; quo artificio ad terrendas alias ibidem vtuntur, inebriatae autem postea collectis viribus aufugiunt (KALM'S *Reise til N. America, tom. 3. p. 35. 48.*)

Si

Si gallinae vel anates casu haecce grana deglutiunt, valde inde afficiuntur soporeque tentantur vix vincibili. Canes subinde radicis deuoratae vim eludunt subsequente vomitu (*l. c.*). Catellus trium circiter hebdomadam, ex eius scrupulo vno cum lacte ingesto, vomitu cum alui solutione et conuulsivis motibus affectus est, intra quadrantem horae semimortuus, donec incideretur sub signis inflammati ventriculi (WEPFER *de Cicuta aquat. p. 219.*). Animalia ferro, cui succus huius radicis illitus, vulnerata mox pereunt, experimento in brutis et gallis gallinaceis a MATTHIOLO (*Comment. in DIOSC. p. 846. ed. BAUH.*) saepe repetito. Venatores in Hispania olim ad necandas feras sagittis hocce modo venenatis utebantur, absque vilo funesto effectu ab esu metuendo. Veratrum in vulnus cuniculorum, canum, felium, forma extracti immissum, effectibus veneni formidabilis Lamasensis s. Ticunasensis similia praestat (HERISSANT in *Phil. Transf. vol. 47. p. 82.*).

Multa exempla vehementiae, qua corpus humanum improvide datum afficit, quin deleteriae potentiae, existant. CONRADUS GESNERUS (*Epist.*

medic. p. 69.) quum infusi aquosi, ex Hellebori albi drachma dimidia et aquae vncis duabus, modo drachmam dimidiam vesperi ingereret, subsequente postea coena, feruorem linguae et gutturis percepit, ardorem porro circa scapulas, tum singultum, inflationem oesophagi sub suffocationis sensu, quae tamen vomitu arte excitato filuerunt. In cel. BERGIO (*M. m. p. 819.*) infusum aquosum pro sola gustatione captum, superbibita modo aqua, ardorem faucium, cardialgiam, dolores lancinantes infimi ventris, excitauit. Liberalius capta radix praeter recensita symptomata vomitus violentissimos ciet et aluum fortiter aliquando mouet ad sanguinis reiectionem vsque (*ETTMÜLLERI Oper. tom. 2. P. 2. p. 435.*). Fertur et sub applicatione ad regionem ventriculi vomitum ciere (*id. l. c. p. 478.*). Neruorum systematis et musculorum affectiones parit horrendas, scilicet anxietatem, tremores, vertiginem, animi deliquia, aphoniam, respirationem interceptam, iacturam pulsus, conuulsiones, oculorum intorsionem, item conturbationem mentis, nec non sudores frigidos cum frigore totius corporis, (Ex multis ad haec confirmanda historiis, quae afferri possent, allego modo paucas: *WEFF. de*

Cicuta p. 48. BORRICH. in *Act. Hafn.* vol. 6. p. 145. ALBERTI *Jurisprud. med.* vol. 6. p. 718. *Bresl. Samml.* 1724. P. 2. p. 269. p. 537. quorum et pertinent aliae passim hac paragrapho citatae). Sternutatio, quam excitasse naribus attractam modo dixi, subinde aliis malis sese ab interno abusu associat (*Act. Berol. Dec. 2. vol. 6. p. 74.* DE MURALTO in *Misc. nat. cur. Dec. 2. Ann. 2. p. 239.*). Nec minus strangulationis, quasi a laqueo, sensus, quem suscitatur, ad específicos effectus referendus, malum iam antiquitus notatum, nec a recentioribus praetermissum (GESNER. l. c. *Misc. nat. cur. cit. Bresl. Samml. l. c. p. 537.*). Qui ex ingesto Veratro interierunt, in hisce mors vel citius vel tardius subsequuta, post duas horas (*Act. Berol. l. c.*), sex (BENIVENIUS *de abditis ac mirandis morborum causis fol. 11. b.*), duodecim (*Misc. nat. cur. Dec. 2. l. c.*). In cadauere horum ventriculus inflammatus, vel nigris maculis notatus cum corrosione interioris eiusdem tunicae, pulmones sanguine atro repleti et inflammati comparuerunt (*Act. Berol. cit. Misc. nat. cur. cit.*).

Nec facile constitui potest dosis, sub qua hominem necet, id quod a multis quidem condi-

tionibus dependere potest. Ipsi vomitus et alui deiectiones in minori dosi aliquando vitam feruant, vt in Studioſo iſto Jenenſi, cui, quoniam aliorum cantharos cereuiſia plenos clanculum exhauserat, aliquis clam ſcrupulum dimidium Veratri hauſtui indiderat (LEDEL. in *Miſc. nat. cur. Dec. 3. Ann. 1. p. 93.*). Alius poſt ſcrupulum circiter vnum vino aduſto captum, conuulſionibus licet iam correptus, periculum tamen eluctatus eſt (*l. c. p. 92.*). Singularis fuit immunitas hominis, qui ex drachma dimidia modico aquae ſumta nonniſi vomitus quatuor et vnam alui deiectionem cum epidermidis ſubſequenti deſquamatione perpeſſus fuit (SMETH *Miſc. med. p. 565.*). Qui vitam feruarunt diu tamen poſt ſummam debilitatem tremores, anxietatem et ſpaſticas conſtrictiones, dolores circa praecordia preſſorios ſuſtinuere (ALBERTI *l. c. Briſt. Samml. l. c. p. 270. WEPE. l. c.*).

Chemica analyſis non multum lucis de natura huius radicis accendit. Aqua non aequae efficax eſt in acrimonia eius eruenda, ac ſpiritus vini, nam infuſum aquoſum ſaporis debilioris eſt, et extractum praebet, quod dimidium fere ponderis ipſius radicis conſtituit, exiguae acrimoniae.

moniae. Spirituosum autem infusum tam amarum quam haud parum acre est, ex quo si vncia vna radicis experimento subiicitur, drachmae circiter sex extracti eliciuntur, quarum grana vix sedecim vera resina sunt (CARTHEUS. *Mat. med. vol. 1. p. 471.*). Quod extractum quum infuso cedat sapore: palam est et volatiles partes huic radici inesse aëre et ignis vi euanidas. Acrimonia extracti vero eius naturae est, vt sensim sensimque modo sese euoluat et semel linguae impressa diu tenax illi inhaereat.

Helleborus albus (Ελληβορος λευκος) priscorum Graecorum censetur a plerisque esse eadem stirps. Dolendum maxime, argumenta probationis potius ab effectuum similitudine, qui quidem et in diuersis stirpibus possunt esse iidem, peti debere, quam a plantae descriptione, quam veteres memoriae reliquere, quae ipsa valde manca exstat. Folia a DIOSCORIDE (*M. m. lib. 4. p. 150.*) comparantur cum foliis Plantaginis (Αρνογλωσσον), si modo sit nostrarum aliqua latifolia (folio ouato et neruoso praedita), et radices fibrosae ex oblongo capitulo exeuntes describuntur, praeter quae momenta nihil in nostram stirpem quadrat. Veteres

de insigni praestantia Hellebori sui albi in variis morbis conuicti, omnes simul intenderunt nervos, vt noxas sub vsu oriundas arcerent. Non latuit illos, eius vomitiones vehementes et alui deiectiones, strangulationes, singultus, sternutationes, rel. excitandi vis. Metuerunt quoque plus mali, si vomitus non succederet. Hinc toti in eo occupati erant, vtne in selectu corporum peccaretur, vnde excluderunt homines pulmonibus laborantes, imbecilliores, sicuti foeminas, senes, infantes; vt dispiceretur de tempestatis et anni temporis opportunitate; vt et rite praepararent corpus et moderarentur eius potentiam iusta illum praebendi ratione, et mitigarent sub ipsa eius actione turbas facile enascituras. Praenunciabant quoque aegris et cognatis curationis ambiguum genus instare. Non curo hic superstitiosos ritus, qui antiquissimo tempore ex Aegypto in Graeciam a MELAMPO, qui prima experimenta cum eodem fecisse dicitur, translati fuerunt. Maioris momenti est memoria recolere, quod corpus antea praepararent iis, quae mobilia magisque fluxa redderent eliminanda, mellitis scilicet et diluentibus, abstinentia carnis, vini, vomitionibus per mitiora pharmaca, vt aquam oleo mixtam, pridie coenae abstinentia. Ingesto
autem

autem Helleboro cauēbant a nimio corporis exercitio, quum effectus quietē mitior. Promptum vomitum desiderabat HIPPOCRATES, vt vel ipsa corporis concussio auxilium ferret, qui nisi contingeret, stimulo adiuuare illum annisus est, vel quanto-cyus Helleborum eliminare studuit, vt tamen AËTIUS (*de re medica Lib. 3. cap. 127.*) disertis verbis moneat, etiamsi radix nec vomitum nec aluum sollicitet, tamen salutarem morbi, cui destinatur, medelam exstare posse. Quodsi vero nimia vehementia effectus vrgeret, inunctionibus acidis, fomentis mollissimis, cardiacis reficientibus opem attulerunt. Ipsa quoque commoda medicinam hanc dandi ratio sollicitos eos tenuit. Rarius videtur data in puluere cum lentis cremore, aqua mulsa, lacte, vino dulci, in pulte vel cum melle in catapotia redacto. De dosi, qua offeratur radix, dolendum nihil ab HIPPOCRATE, nec a GALENO vel CELSO constitui. Vna mitigandi eam ratio haec antiquorum (GALENUS. PLINII *Hist. nat. lib. 25. cap. 5.*) fuit, quod ramusculus radicis Raphanis infereretur per diem noctemque, hique radicis Hellebori vi saturi, sed isto prius extracto, ederentur. Tutius tamen GALENO visum, Raphanos vna ante vsum oxymelle

macerare. Infusum quoque cum aqua factum, item decoctum eodem menstruo paratum, quod post mellis additamentum in spissitudinem mellis densatum erat, adhibebatur. Et huius mellis cochlear vnum vel lingendum offerebatur, vel ex sorbitione capiendum, et AETIO (*Lib. 3. cap. 134.*) tutissimum censebatur, quippe quod nec conuulsiones nec contractiones nec nimiam purgationem efficeret, et diuturniorem moram ad diathesin morbosam tollendam traheret. Apparet itaque, duplicem in vniuersum in radicis exhibitione finem fuisse, vel vt insignes turbas excitando partim concussibus vehementioribus fomitem morbosum subigerent, partim euacuatione fortiori excuterent, id quod intra quatuor vel septem circiter horarum spatium contingeret; vel vt lentiori et pacatiori eiusdem effectu cunctando fomitem tollerent (*Conf. de Helleborismis veterum HIPPOCR. περι Ελληβορισμῶν in Oper. ed. LIND. tom. 1. p. 610. EIUSD. Aphorism. sect. 4. Aph. 13. - 16. JO. HENR. SCHULZII Diff. de iis praestita Hal. 1717. et LORRY de melanch. vol. 2. p. 288. sq.*).

Vtebantur autem antiqui radice sui Hellebori albi in morbis curatu difficillimis chronicis, qui fortissimo

tissimo cuneo indigebant, quoties tenax quidam et rebellis tumor esset mouendus, quoties materies quaedam in caput ipsum et rationem impetum faceret, vel aqua alicubi vitiose collecta esset educenda, demum in affectionibus cutis foedis chronicis. Mania itaque et melancholia, morbus comitialis, hydrops, elephantiasis, vitiligo, lepra, rabies canina, praecipui morbi sunt, in quibus isti fidem tribuerunt. Notatum quoque, quod, qui in hisce subierant efficaces euacuationes in profundum multumque somnum inciderint et aliquando sudoribus diffluxerint.

Ast sensim in desuetudinem abiit Veratrum, vel quoniam mala ex improvido nec bene attemperato usu enata medicos deterruerunt, vel, quoniam, quod probabilius, prout in re alia qualibet antiqua nouis locum cedere solent, ita aliis de morbis theoriis enatis, nouis denique medicaminibus pro eorum curatione inuentis, Veratrum obliuioni traditum. Non defuerunt tamen seculis proxime elapsis viri celebratoris nominis, qui similibus, quos dixi, morbis illud praecipere non dubitarunt. Extractum Veratri a granis duobus ad tria, vel per se vel in aliorum conubio vtiliter

maniatis dedit MAYERNE haud sine vehementibus euacuationibus. Tutissimum fuit mel helleboratum HEURNII ex mulla vel aqua saccharata, vel optime cum decocto Anisi (MAYERNE *Prax. med. Lib. 1. c. 7. p. 67. sq.*). Ad eandem morborum naturam, nisi dolus subfuerit (cuius quidem Helleborus quoque aptum remedium videtur), refero vexationem a daemone, qua Venetiis quidam olim tentati fuerunt, quam vero rev. Abbas ad Nicolai sacrarium potione discussit ex Hellebori albi drachma una, Cinnamomi scrupulo dimidio cum vini albi unciiis quatuor infusis, addito colaturae pauxillo sacchari; sic euacuatione copiosa sursum et deorsum facta exorcismo alio non opus fuit (WELSCH. *Miſtomim. in Misc. nat. cur. Dec. 1. Ann. 4 et 5.*). WELSCHIUS eadem medela in eodem malo profecit; et MICHAËLI successit, teste ETTMÜLLERO, Lipsiae quondam in virgine, quae a daemone obsessa credebatur, Essentia huius radice. In epilepsia radicem ad grana tria, qua dosi et vomitum et alui purgationem excitavit, robustis optimo successu exhibuit MAYERNE (*Prax. lib. 1. cap. 3. p. 15.*). Hisce Veratri praeconibus iure additur CONRADUS GESNERUS, qui tam in epistolis vario loco, quam peculiari commentatione rem eius egit.

egit. Creberrime illo utebatur non ad purgandum, sed ad referandos meatus et crassos humores attenuandos, incipiendo a parua dosi et paullatim ascendendo. Vinum parauit ex radicis huius drachmis duabus et vini Cretici vncis sex, cuius colati drachmam dimidiam dabat, scrupulum fenfim addendo, donec purgaret, quod aliquando ne ex sex vel septem scrupulis quidem contigit (EIVSD. *Epist. p. 13. b.*). Plurimum tamen tribuit Oxymeliti suo elleborato, quod et Iulianum dicitur, cuius duplex formula, farragine multa aliena facta (EIVSD. *lib. de Aconito, et Oxymelite elleborato.*). Vtrumque ornat multis encomiis valde liberaliter, partim iam de Veratro recensitis, partim aliis, additis historiis prolixius expositis. Factum inde est, vt et in *Pharmacopoeam augustianam* (ZWELF. *Animadv. in Pharm. august. p. 99.*) reciperetur, et varii medici, HANNEMANNUS, QUERCETANUS, SCRETA, WEPFERUS, MVRALTO, LINDERUS, illud laudarent, item passim suis formulis reciperent (Loca citat FRICCIUS in *Paradox. de venen. p. 229. 233.*).

Sed vt et Veratri efficacia nouitate experientorum aliquam commendationem habeat, subsistam
in

in iis, quae vel nostro tempore tentata sunt. Non multum fiduciae excitat temerarius vsus, qui in Sibiria contra varios pertinaces morbos inualuit. Ibi decoctum radice quouis mane per decem aut duodecim dies in hydropo hauriunt, vnde vomitus cietur et alius purgatur vehementissimo impetu, quo paucis salus, plurimis mors obtingit (GME-LIN *Fl. Sibir. tom. 1. p. 75.*). Rarius ibidem in lue venerea administratur (*l. c.*). Jeniseenses in vlceribus qualibuscunque praecipue apertis pedum deuorant fibram radice et capillorum vnum eorum, qui ad exortum caulis siti sunt, et quouis quidem mane, donec vlcera munda euaserint et coaluerint, sub quo vsu saepe illis alius mouetur et conatus vomendi incidit (*Ibid. p. 76.*). Sunt et in Russia, qui recentem radice ad dimidium Solotnik (= gr. xxxv. circiter) cum melle mixtam ad lumbricos et taenias pellendas ingerunt (PALLAS *Reise durch Rusl. vol. 1. p. 49.*). Rustici ibidem quoque siccam radice inspergunt abscessibus, qui ex laruis oestri cuiusdam aestate in bobus enascuntur (*Ibid.*). — In Anglia haec radix, butyro in bolum redacta, contra rabiem caninam in omni stadio mali apud canes efficaciam praestitisse narratur (BLAINE in LAYARD'S *Essay on the bite of a mad dog, p. 68.*).

Prae-

Praecipuam vero serius attentionem in se
 conuertit virtus, cui et antiqui plurimum tribue-
 runt, in mania et melancholia sananda. Inceptae
 quidem felici auso, sed ob taedium aegri non
 perfectae, curationis exemplum refert cl. LORRY
 (*de melanch. tom. 2. p. 312.*) scil. maniacy, qui in-
 gesserat pomum cum Veratri radice coctum, deme-
 batur vero haecce ante vsum eiusque in locum
 saccharo pomum conspergebatur; bihorio elapso
 metus fyncofes incidit cum faucium strangulatione,
 stomachi et intestinorum cruciatibus vomituque
 multo, post somnum serenior multo mens, et
 licet iterare nollet experimentum, mitigatio ista
 delirii constantiam seruauit. Vetulus ille, qui
 plures infanos restituisse integritati haecce ratione
 asseuerauit, solebat drachmam radicy vnā imo
 et alteram in vehementiori malo pomo indere.
 Differre ab hocce casu alius videtur, pariter a
 LORRYO notatus, licet effectibus similis, in quo
 drachmam vnā pulueris radicy mediae parti pomi
 coquendi indiderat, et, radice ablata, eius in
 locum saccharum: vehementia effectus vero deter-
 ruit et aegrum et cognatos eius ab vltiori expe-
 rimento, quod tamen completiorem successum
 promiserat (*Mem. de la Societé R. de Medec. tom. 2.*
p. 183.)

p. 183.). In hoc tamen oblationis modo facile patet, medicamen non ad exactum fati fibique simile semper pondus redigi posse. Evidentius igitur apparet, quid valeat Veratrum, ex mox significandis experimentis.

Plerasque memoriae proditas historias in cl. JO. ERNESTI GREDING opere posthumo (*Vermischte med. u. chirurg. Schriften, Altenb. 1781. inde a p. 30.*) legimus, et harum quidem viginti octo in nosocomio Waldheimensi concinnatae, nam de reliquis aegris, qui adfuisse videntur, nullae narrationes per partes factae sunt. Recensitarum quaedam nos de exitu ambiguos relinquunt, quum mors auctoris videatur impedimento fuisse, nec de omnibus constantia curationis eucta est. Dolendum quoque ex numerosis et ampliter quidem descriptis casibus vix alia confectionaria fuisse deducta, quam quae ad doses dati Veratri spectant: meum igitur putabo hasce lacunas replere. Aegri, quorum cura gerebatur, erant mania, melancholia vel transitu mutuo vtriusque mali correpti; in quibusdam quoque epilepsia malis dictis sese affociauerat. Vfus in hisce fuit cortice radicum verno tempore collectarum, reiecta interna parte lignosa,

in miscela sacchari et quidem in puluere. Initium factum exigua dosi grani vnus intra nychthemorum, sensim augendo eam. Pauci ex vno vel altero grano nauseam et vomituritionem experti, sed modo ex maiori dosi granorum octo, quindecim, viginti et aliarum intermediarum dosium; quin grana viginti quatuor aegra quaedam tulit absque istis effectibus. Sed sunt, quibus grana sex vel septem vomitum excitarunt, qui quidem tanto certius subsequutus dosi maiori, e. c. granorum duodecim, scrupuli vnus, granorum viginti septem. Extractum quoque Störckiana arte paratum quibusdam datum est, vel in miscela pulueris Veratri vel Valerianae vel Visci querni, forma pilularum. Sed quum primi generis extractum exiguas modo euacuationes efficeret, reliqua nullas plane: subsistere in vsu pulueris visum est (GRE-DING *l. c. p. 29. sq.*). Causa non vna apud singulos morborum horum mentalium fuit. Quidam ex morali occasione illos contraxerant, amore, superbia, aliorum mentem concussit terror insignis, vel depressit moeror ex rei familiaris offensa; in aliis menstruorum emanatio vel irregularis fluxus, item haemorrhoides suppressae in vitio fuere; in aliis natalitia similis labe in culpa fuit. Quibus vomitus

vomitibus successit, hi reiecerunt mucum viridem, vel ipsam bilem viridem, alui quoque deiectiones plerumque crebrae, ut tamen nonnunquam et illa sub usu torperet. Phlogosis emerfit post usum apud multos in facie, naso, oculo, ore, lingua, item eruptiones cutaneae variae et maculae; in quibusdam pleuritica varia symptomata sese associarunt, item incaluit ita corpus cum tanta rubedine et calore faciei, ut venae sectione opus esset; fitis quoque vrsit dirius et cephalalgia; exempla sunt sensus formicationis in digitis et manibus, quin remotioribus partibus (*Cas.* 11.); nec raras fuerunt spasticae vel convulsivae affectiones; notabilia quoque crifium varia genera sunt: multi nempe infudarunt insigniter, aliis lotium copiosius fluxit, quibusdam salivae profluivum vberè inde contigit, et secretus mucosus multus, foeminis suppressionem menstruorum passis reserati fontes huius excretionis, diu antea oclusi, sunt. Manifesta omnino curationis exempla extiterunt (*Cas.* 3. 11. 14. 25. 26.). Alii levamen modo inde perceperunt; sunt qui, pacatiores quidem inde facti, in blandum somnum, quo diu antea caruerant, inciderunt, sed rediit sensim tristis pristina scena. Haud pauci nullum inde commodum perceperunt,

ceperunt, licet mucum viridem euomissent. Quod quidam spe curationis exciderint, huius causa probabilis conicienda in morositatem, qua continuationi obstiterunt. Quidam etiam absque fructu Daturam antea, Hyoscyamum vel Belladonnam, ingesserant. Effectus istos grauiiores, qui sese exseruerunt, vetat GREDINGIUS Veratro tribui, nec vnquam animaduertit spasmos tam vehementes, vt inde ineuitabilis mors consequuta fuisset (*l. c. p. 29.*). Repetitio vero huius medicinae ultra mensem, imo per plures menses facta est, et per hoc tempus semper illa capta. Si euentorum horum narrationi iudicium aliquod de ratione, qua iuuet, addendum: mihi videtur Veratrum febris praecipue vices agere, vt calor auctior, phlogoses, fitis, arguant; sub hisce nixibus mouet stagnantia, dissipat et euerrit morbosos stimulos, et ipsum systema neruosum eiusque fontem, vel torpore languentem, vel non rite peruium, exagitat, aperit. Fateor tamen mihi displicere insignes medicaminum ambiguum doses, dum natura obnititur mediocribus, iis enim saepe mala emergunt noua, vix mitiora primario, contra quod pugnamus, quibus tandem natura succumbit.

Tutior omnino viam ingressus est meriti-
 tissimus WENDT casu singulari (descripto a cl. AGAS-
 SIZ in *Diss. de therapia maniae*, Erl. 1785. p. 37.
 et repetito quoad pleraque momenta in WENDT
Nachricht v. Kranken - Instit. zu Erlangen, St. 5.
 u. 6. p. 38.). Aeger vir triginta trium annorum
 contraxerat maniam in furorem vsque incrementem
 abusu Piperis cum spiritu vini pro curanda febre
 intermittente; vnde sensim delirium tam ferox
 exortum, vt per hebdomades triginta tres vinculis
 muro affigere eum necesse esset. Sed restitutus
 est sanitati largis venaesectiōibus, pediluuīs
 tepidis, lotionē capitis per aquam frigidam et
 applicatione glaciei circa frontem, vti et decoctō
 ex radicis Hellebori albi drachma vna (quoniam
 scrupulus non suffecit) et aceti vini vnciis viginti,
 cuius initio quauis secunda vel tertia hora cochleare
 vnum, dein modo bis, tandem modo semel per
 diem captum. Post decoctum sumtum quauis vice
 initio successit vehemens iterataque pluries vomiti-
 o bilis tenacis profunde viridis, item copiosissima
 alui solutio (de hac vnice narrat cl. AGASSIZ
 p. 38.); destitit vero experientissimus medicus ab
 ulteriori praebio, vtrimum modo mucus pallide
 viridis euomebatur, et virium lapsus manifestior
 animaduer-

animaduertebatur, soluebantur vincula ad finem tertiae hebdomadis, nec vnquam pristinum malum rediit. Non vnice quidem curationis meritum hic quaerendum in Veratro, dabo facile: attamen, non exiguum contulisse ad eandem et dignum imitatione prae se ferre exemplum, persuadeor.

Breuibus legitur tincturam Veratri semel in delirio febris experte et omni vespera per duas vel tres horas redeunte, item alio casu in conuulsionibus hysteriis cum constantia praeclaram suam virtutem declarasse; epilepticum autem, licet eius ope paroxysmi silerent, per tempus recidiam passum fuisse (SMYTH in *Medical communications* vol. 1. p. 207.).

Quam veteres iam notarunt Veratri in chronicis eruptionibus cutis praestantiam, haec passim recentiori experientia confirmatur. Huius loci est scabies, quam in America sanant decocto eiusdem aqua facto, quo ipso loca scabiosa lauant, vnde quidem ardoris sensus et mictio frequentior. Ibi dem et pediculos necant pectine decocto eiusmodi immisso, quo caput uestunt (KALM'S *N. Amer. Resa*, tom. 3. p. 49.). In notissimo vnguento sulphurato contra scabiem, quo cl. PRINGLE in

L 2

noso-

nosocomiis vsus fuit, receptam quoque deprehendimus Hellebori albi radicem, quod additamentum efficacius reddit vnguentum et sali ammoniaco praestat, quod tamen sub defectu radice admitti potest (PRINGLE'S *Obs. on the diseas. of the Army* p. 342.).

Tentata et fuit radix in exanthemate herpetico, passim exulcerato et crustaceo, valde pruriente, et quidem tincturae forma. Inter tres casus a cl. SMYTH (in *Medical Communications* Vol. 1. p. 207. *sqq.*) enucleatos, in vno sub initium modo opem tulit, in altero curationem absoluit, in tertio optimam spem similis euentus excitauit. Data fuit tinctura a guttis viginti vel triginta sensim ascendendo ad duo cochlearia pro Thea in cyatho decocti Hordei bis per diem. Ex capta hacce dosi, etiam minori guttatim sumta, donec assuesceret ei aeger, vertigo, singultus, nausea et subinde vomitio et summa debilitas subsequuta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

MEL HELLEBORATUM *Ph. Lond.* p. 84. Decoctum radice Veratri colatum melle coquitur in iustam spissitudinem. Rarissime clysmatibus additum.

TINCTURA

TINCTURA VERATRI *Ph. Lond. p. 74.* Ex radice cum spiritu vini tenuiori digesta. In *Ph. Edinb. 1783, p. 123.* paullo dilutior prostat, addita quinta spiritus vini parte. Efficaciae iam aliquot exempla dedi.

PILULAE POLYCHRESTAE STARCKEYI *Ph. W. p. 140.* Iam fenescantis famae, quae summa olim fuit, remedium, quod, intra saponem tartareum, Helleborum utrumque officinarum et Opium cum Glycyrrhiza comprehendit. Differt ab hac formula ista in *KLEIN. Select. med. p. 176.* omissione Veratri et adhibito extracto Hellebori nigri. Praeter anodynam vim incidens, in diathesi catarrhali, rheumatismis et febribus intermittentibus, observata, magni olim habita, dosi graiorum duorum ad sex supraque. Opium et Veratrum mutuo sese cicurare opinatur *SCHÜLZIUS (Praelect. in Ph. Brand. p. 238.)*.

UNGUENTUM PEDICULORUM *Ph. W. p. 247.* Insunt semina Staphidisagrae, Veratrum, Mercurius viuus, unde non vnice Veratri vis in censum trahi potest. Sed simul patet, incaute adhibitum, tam ob mercurium, quam acria, quorum pars, si

uleuscula capillitii, vt saepe fit, iunguntur, facile refoibetur, in tenella praecipue aetate nocere posse.

LOTIO EX HELLEBORO *Pharm. Lond. Spec. alt. a. 1787. p. 111.* Est radicis decoctum aqua factum, addito spiritu vini rectificato.

§ 20.

Pharm. SABADILLI vel SABADILLAE Semen.

Veratrum

Ad hoc genus stirpem, vnde semen dictum, pertinere, coniectura modo probabili nititur; nemo enim botanicorum Mexicanam plantam, quae feminis mater est, recentem vel siccam descripsit. Capsulas eius filiquosas vno sine iunctas, inter congeriem feminum reperiundas, qui cernit, facile cum Aconiti vel Delphinii fructu conuenire eas animaduertit, et multifiliquosis annumerat. Ast aliquando praeterea inter reliqua obtinent floris quaedam partes, scilicet stamina et pistilla, suo receptaculo inserta, vt ipse obseruavi, item petala, quae ipsa iuncta cum figura feminum stirpem Veratro propius accedere suadent. Hasce floris fructusque partes quidam perfectio-

res

res inter femina transmissa detexerunt, imo pedunculis et pedicellis suis infertas, vnde inflorescentiam racemosam vel spicatum describunt. Contigit hoc cl^{mo}. DANTOINE (in *Journ. de Medec.* 1766. tom. 25. p. 233.), qui modo errore facile condonando id calycem vocat, quod alii corollam, et multis annis ferius cl. RETZIO (*Obs. bot. fasc. 1. p. 29.*), qui tamen adhuc in dubio relinquit, vtrum racemus spicatus simplex, an compositus, adfit.

Cenadilla vocatur stirps in noua Hispania Americes, teste MONARDO (*Simpl. medicament. ex nouo orbe, vers. CLUS. in exot. p. 341.*), qui omnium primus (a. circiter 1572.) eius mentionem fecit. Nomen significat idem ac Hordeolum, quo ipso respexerunt ad aliquam, quam sibi finxerant, cum Hordeo similitudinem. Vnde et ineptum nomen Hordeum causticum (c. BAUH. *Theatr. bot. cap. 26. p. 467.*). Semen hoc non confundendum est ob conuenientiam aliquam in nomine cum semine Sapotillae, quod ex Achraide Sapota petitur.

De quo hic sermo est SEMEN, non purum esse ex superioribus intelligitur. Sed sub hoc nomine

transfertur ex Mexicano regno miscela ex feminibus vel nudis vel intra capsulas suas reconditis, capsulis vel integris vel contritis, particulis floris variis et pedunculorum, proportione non semper aequali. Fructus integer tricapsularis est capsulis ovato oblongis compressis, circiter semipollicaribus coloris straminei. In qualibet capsula clausa latent femina duo. Haec profunde bruna et subrugosa sunt, oblonga vno extremo obtuso, altero acuminato, latere vno subplana, altero conuexa, margine acuto, compacta; dissecta intus albida comparent. Haec omnia iunctim in usum trahi solent. Quin fraude aliquando reliquis tripulum vel quadruplum vel plus feminis Petroselini in puluerem contusi, admiscetur, vel loco feminis Sabadillae aliquando puluis Piperis albi vel Hellebori albi venditur (GLEDITSCH in *Schrift. d. Berlin. Gesellsch. naturf. Freunde*, vol. 2. p. 84.). Hactenus non a practicis determinatum, an, quoad virtutem praerogativa quaedam feminibus veris prae reliquis alienis partibus stirpis admixtis insit. Sed gustando vel per exiguam moram inueni capsulas modo amaricantes, vix vlllo acrimoniae sensu instructas, femina ipsa autem acerrima, ingrate amara et apicem linguae cum sensu nauseosae dulcedi-

cedinis quasi per acus pungentia, labia ipsa et gingivas sensim afficientia, sub affluxu salivae copiosae, quam crebrius exspuere oportuit. Et haec quidem incommoda per plures horas durarunt vi sensim deferuescente. Facile dabo, alios esse expertos similes sensus in faucibus, si diutius gustauerint. Odore carent semina, ast pulvis eorum naribus attractus sternutationem mouet (LOTTINGER in *Journ. de med. tom. 11. p. 468.*). Vehemens adeo errhinum esse, perscripsit L. B. DE ASCH (in litt. a. 1778.). Infusum aquosum valde acre et causticum, spirituosum pariter, sed simul prodit odorem fortem aromaticum. Extractum aquosum primum octauam fere partem ponderis seminum constituit, spirituosum autem fere quartam (GLEDITSCH *l. c. p. 94. sqq.*). Semina in puluerem redacta vini suam amittunt mora, vnde opus, istum nonnisi paullo ante usum parare (LOTTINGER in *Journ. de Medec. tom. 11. p. 468.* et WILLEMET in *Nouv. Mem. de l'acad. de Dijon 1782. p. 202.*). Cuidam tamen nec hac cautione opus esse videtur (DANTOINE in *Journ. de Med. tom. 25. p. 232.*).

Quod in multis libris materiem medicam iustrantibus, quin recentioribus, frustra quaeritur,

et ante paucos modo annos externo vnice vsui, non sine quorundam metu destinabatur semen, hoc seriori tempore inclaruit insigniter, nec illud ore ingerere dubitatum est.

Grauius inde afficiuntur vel animalia, quae illud deuorant, nec modo ex insectorum vel vermium familia sed grandiora et perfectioris compagis. Feles, quae ad pugillum vnum (pincée) puluerem deuorandum cepere, spasms violentis tentatae sunt; item quum in Lotharingia eius drachma dimidia canibus lue grassante ingereretur, hi vomitum et subinde conuulsiones perpeffi sunt (WILLEMET *l. c.* p. 201.). — Cimices lectularios necat sub conuulsuis motibus. Quo fine puluere subtili omnes rimae et fissurae suppellectilis iis inquinatae consperguntur (SEELIGER in SCHMUCKERS *vermifcht. Bemerk. vol. 2. p. 272.*); vel lotione ex aceti vini libra vna cum feminis Sabadillae vncijs duabus per duos dies digesta depurantur (WILLEMET *l. c.* p. 200.).

Catharctica vis in gangraena et vlceribus putridis impurisque et alia ad vermes in vlceribus necandos, quam MONARDES (*l. c.*) praedicat, hodie non curatur. Omnium vero consensu
eminet

eminet infesta sua in pediculos potestate, comprobata saepe in militibus, nautis et pauperibus, scholis pauperum, nosocomiis, et religiosorum quibusdam ordinibus. In Gallo - prouincia, quod obtinet nomen Poudre de Capuzin, et vulgare nomen Germanicum Mexicanischer Läufesaamen, respicit hunc usum. Si caput infestat haecce pulitities, axungia exceptum inungitur (VAN DER BECK *Art. nat. cur. vol. 1. 1727. App. p. 120.*) vel capillis antea oleo oblitis puluis inspergitur. Vestimentis vel stragulis lecti si inhaerent pediculi, haec conspergi solent puluere, vel antequam confluantur, indi hic iisdem solet. Ita tam pereunt quam aufugiunt. Profruit in nosocomiis castrensisibus ad infesta ista animalcula delenda decocto feminum Sabadillae et foliorum Tabaci concentrati per virgulam lectum vestimenta et pauimenta rigare, vnde intra nycthemerum fere perierunt (*K. Preuß. Feldlazareth, p. 374.*). Sunt, qui nihil mali ex Sabadilla in hunc scopum adhibita metuunt (VAN DER BECK *l. c.* LOTTINGER. *Berg. Mat. med. p. 822.* SCHMUCKER *vermischt. Schrift. vol. 3. p. 8.*). Interim nolo temere applicari ab hisce, qui achoribus capitis laborant, per quorum vlcuscula resorptio acerrimi pulueris facile fit.

Fuit

Fuit iuuenis, cuius capiti puluis copiose inspersus fuerat, qui vero inde insanire coepit, donec aqua frigida totum caput lauaretur (PLENK *Mat. chirurg.* p. 339.). Infans quinque vel sex mensium, cuius nutrix hocce puluere vsa in capillis suis fuerat, siue deglutierit de eo aliquid, siue resorptum eius aliquid fuerit, praeniis conuulsionibus periit (LENTIN *Beobacht. einig. Krankheiten* p. 168.). Vtrum sinistri euentus exempla aliena, an propriis oculis obseruata, illustrem Equ. A ROSENSTEIN permouerint ad supprimendam laudem huius feminis in tertia editione libri sui de morbis infantum, non dixero: certe in prioribus editionibus (*Ed. 2.* p. 363.) suasisit, vt praeter munditiam infantis velamini eius semen infueretur.

Recensitae modo historiae prout suspectam horum feminum naturam demonstrant, ita et alia foeminae, quae ex confusione nominis pulueris eiusdem portionem, quae tamen non significatur, ingessit, vnde dolor ardens ventriculi, vomituritio, nausea: vomitu tamen arte excitato et decocto feminum Lini hausto vitam eius seruare contigit (LENTIN *l. c.* p. 167.).

Hi tamen funesti euentus non prohibuerunt, quin semen a quibusdam medentibus ad vermes intestinales apud homines necandos, dosibus haud exiguis, aegris ingereretur. Nec in hisce periculis diiudicari volo Sabadillae virtutem ex lubrico rationis ludibrio, sed firmiori longe experientiae fulcro, quae vtiq̄ue fauet, modo meminerint iuniores et inexperti in repetendis iis cautionem iustam non esse negligendam.

Cuinam anthelmintica Sabadillae vis nostro tempore primum innotuerit, certo dirimi nequit. LÖSEKIUS (*Auserl. Arzneimittell, ed. 4. p. 363.*), licet capite anthelminticorum notam adiecerit de hoc semine, efficaciam tamen hanc ne verbulo quidem commemorat. Cl. SEELIGER observatio duplex (in SCHMUCKERS *verm. chirur. Schrift. vol. 2. p. 71.*) a. 1779. primum comparuit. Suecus tamen medicus, CARGER, monet, se iam a. 1776. in narratione collegio medico Stockholmiensi de rebus in munere tuo gestis oblata, mentionem fecisse efficaciae huius medicinae contra vermes per plures annos a se exploratae (*Veckoskrift för Läkare, vol. 5. p. 297.*). Quicquid horum sit, SCHMUCKERO plurima experimenta per partes

partes descripta debentur, et meritum, quod plurimorum animos primus in hocce medendi genus conuerterit. Puluis intra vitrum lumbricis terrestribus vel ascaridibus lumbricoideis inspersus hisce conuulsiones creat violentas morte pedissequa (SCHMUCKER *l. c. vol. 3. p. 15.*).

Constitit vero in singulis tribus vulgaribus vermium speciebus praestare eximia. Nec nocuit infantibus tenerioribus (SCHMUCKER *l. c. p. 12.* HAGSTRÖM in *Veckofkr. för Läk. vol. 4. p. 361.* item *vol. 5. p. 297. not.*). Duplici casu taeniam eius ope expulit cl. SEELIGER (*l. c. vol. 2. p. 271.*), data quotidie pulueris drachma dimidia, cum conferva in bolum redacta et mane cum melle capta. Vsu hocce per quatuordecim dies continuato et quolibet quinto die drastico interpolato, frustulatum secessit vermis cum incredibili copia mucii. In vno simul melancholia, quae mali comes fuit, discussa. Aegrorum quoque meminit cl. SCHMUCKER (*l. c. Obs. 10. 11.*), quos a taenia Sabadillae ope liberavit et Nufferiano remedio tutiorem quin efficaciorrem declarat (*l. c. p. 12.*), subscribente experientia cl. CARGER (*l. c. p. 297.*). Dolendum a nemine horum speciem expulsa
taeniae

taeniae fuisse definitam. Cl. HERZ (*Briefe an Aerzte 2. Samml. p. 50. cas. 3.*) tamen commemorat nominatim Taeniam Solium, cuius articuli ante sigillatim ex infante fefquienni fecerant, iam vero pars longitudinem $2\frac{1}{4}$ vlnarum aequans cum exili fine post electuarii, ex feminum Sabadillae scrupulo vno et fyrupi Rhei vnciiis duabus et dimidia, cochleare exiguum pro Thea bis per diem datum breui prodiit, absque vllis aliis subsequis vermibus vestigiis, licet continuaretur medicina.

Ascarides exiguae istae, quae in intestino recto plerumque nidulantur, pariter hocce auxilio abolentur. Breuissima via hoc fit clysmate ex Sabadillae drachmis duabus cum aquae vnciiis decem ad colaturam vnciarum septem coctis et aequali copia lactis mistis, subiunctis pilulis mox dicendis ex Sabadilla et melle; vnde mortui euocantur (SCHMUCKER *l. c. p. 17.*). Sufficit et vsus internus Sabadillae vel in puluere vel in pilulis huic scopo, etiam quum in comitatu lumbricorum infestarent (SCHMUCKER *l. c. cas. 1. p. 18.* HAGSTRÖM in *Veckofkr. för Läkare, vol. 4. p. 361.* HERZ *l. c. Cas. 1. 2.*).

Sed plerique casus ad lumbricos profligandos spectant. Quomodo id tuto fiat, iam vberius est explicandum, vnde et norma capi potest, dum contra reliquos vermes adhibeatur. Ad consilium SCHMUCKERI capsulae fructus vna cum seminibus abditis in subtilem puluerem rediguntur. Pro adulto vtitur sequenti modo (*l. c. p. 14.*). Primum alius Rheo et sale mirabili Glauberi laxatur. Die post mane puluerem ex feminum Sabadillae et Elaeosacchari Foeniculi $\bar{a}\bar{a}$ drachma dimidia exhibet, et mox vnum vel duo cyathos infusi florum Chamomillae vel florum Sambuci superbibendos curat. Plerumque inde fit vomitus et vna vermes, si ventriculum occuparint, eiiciuntur, et hora post ius auenaceum tenue potatur. Die postero rursus puluerem aeger ingerit, vnde iterum vomitus. Nisi vermis amplius in conspectum veniat, tertio mane modo dimidium pulueris sumitur et vesperi alterum dimidium. Sicque et fit quarto die. Quinto mane purgans rhabarbarinum datur (pulis ex Rhei drachma dimidia et gr. octo Resinae praeparatae). Sexto die boli tres, quorum quilibet Sabadillae grana quinque cum necessaria quantitate mellis despumati continet, capiuntur tam mane quam

quam vesperi, et sic pergitur sub alterno purgantis usu quolibet quinto die exhibiti, donec nullus mucus amplius secedat, et aeger nihil molestiae in abdomine amplius sentiat. Subinde opus est continuare normam hanc per viginti dies, antequam mucus verminosus omnino eiectus fuerit. — Infantibus duorum ad quatuor annorum mane pulveris Sabadillae grana duo cum fyrupi Rhei cochleari paruo ingeruntur, superbibito infuso Sambuci cum lacte; et vesperi eadem quantitas. Quinto die alius hisce granis decem vel duodecim Rhei laxatur. Eadem, quae dixi antea, si adsunt indicia continuationem iniungunt. Nolo vterius perfequi doses Sabadillae et purgantis selectum, in quo apud maiores infantes et mercurio dulci locus est, pro aetate diuersa viri cel. suasu variandum.

Praestat Sabadillam melle mistam in bolo propinare, quam in puluere, nam hic per breue tempus vehementem ardorem in ventriculo excitat, quum nullus contra subsequatur in mellis connubio. Non nocet tamen ardor iste, sed puluis modo vomitiones aliquot biliosas et purgationes alui in vermium sodalitia excitat (HERZ

l. c. p. 57.) Infantibus tutior est miscela ista cum melle.

Inter tot felices euentus documenta aduersum cl. BLOCH (*Preischrift v. d. Eingeweidewürmern p. 51.*) in curatione vermium iudicium restringi omnino debet, quippe qui aegros absque commodo grauius affici innuit, et quod taeniae frustra aliquando post usum eius eliminantur, id vnice eius aluum mouendi potestati tribuit.

Indicia insuper haud obscura adsunt, quod epilepsiae et conuulsionum grauiorum aliquando remedium haud spernendum existet. Nulli omnino vermes subinde secesserunt, sed mucus modo mali moris copiosus et foetens deiectus, qui, quamdiu apparuit, in administranda Sabadilla continuatum (*SCHMUCKER l. c. p. 11. SEELIGER l. c. p. 35. item Cas. 13. p. 36.*).

C O M P O S I T A .

UNGUENTUM CONTRA PEDICULOS *Ph. Dan. p. 283.* Inter alia recipitur hoc semen.

UNGUENTUM AD PHTHIRIASIN *Ph. Austr. provinc. p. 289.* Differt praeparatio, qua et mercurius continetur.

ASPA-

A S P A R A G V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 274. *Gen. pl.* p. 168.

521.

Pharm. ASPARAGI *Turiones*; *Radix*.

Asparagus officinalis; caule herbaceo tereti erecto, foliis fetaceis, stipulis paribus LINN. *Syst. veg. l. c.* Conf. *Spec. pl.* p. 448. a) *Asparagus maritimus* crassiore folio. c. B. β) *Asparagus sylvestris*, tenuissimo folio. Vtramque varietatem combinat editor *Fl. Dan. tab.* 805. *nomencl. p.* 5. γ) *atilis* LINN. *Asparagus fatiua* c. B. cuius icon existat in REGNAULT *Botan. l'Asperge*. Planta perennis in pratis vel locis maritimis calidioris Europae, vt Hispaniae, Italiae, Valesiae, Rhaetiae, Angliae, insularum Daniae, Livoniae, Curoniae, temperationis Sibiriae spontanea; sed ob usum turionum tam in patria, quam frigidioribus regionibus, copiosissime colitur.

Veteribus Graecis vtrum noster *Asparagus fatius* notus fuerit nec ne, de eo in vtramque partem disputatum. Litem nouissime illustravit FRANZIUS (*Diss. inaug. de Asparago ex scriptis ve-*

terum, *Lips.* 1778.). HALLERUS (*Hist. stirp. Helv.* n. 1239.) DIOSCORIDEM quasi in fidem notitiae citat.

TURIONES vero, qui et proprie Asparagi dicuntur, ista pars sunt, cuius causa non sine magnis passim suntibus stirps cultura sub dio adiunatur: nam ex fera amariores solent emergere, attamen in calidioribus regionibus edules, Turiones ex radicibus annosioribus primo et adolescente vere mira celeritate si tempestas calidior et humidior incidit, pullulant, teretes, perpendiculares tecti squamis lato ouatis, crassitie pro soli fertilitate diuersae, ad pollicem vsque capite vel apice obtuso instructi, multo succo aquoso turgentes, hinc fragiles. Hi nisi tempestive praecidantur in caules ramosos suis foliis vestitos explicantur. Coloris magna diuersitas, exstant enim virides, albi, item purpurei. Albi capitulo viridescente praecipue in deliciis sunt. Culturam multis describere ab hoc loco alienum est. REICHARDI (*Gartenschaz P. 4. p. 46.*), MILLERI (*Gardeners Dictionary*), auctoris libri *l'Ecole du Jardin potager* 1. p. 203.), SEIDELII (*Kurze Anweis. d. Spargel mit wenigen Kosten u. zugleich-*

vorzüglich schön zu bauen; ed. 3. Erlang. 1786.)
 regulae non suo successu carent. Nec compen-
 dium varium artis, item sumptibus parcens a cl.
 EHRENREICH (in *Vetensk. Acad. Handl.* 1765.
 p. 214. *sqq.*) et cl. HIRSCHFELD (*Garten-Kalender*
 1783. p. 161.) traditum, legisse pigebit. Abs-
 que fimo colere edocuit RAMMELT (*oekonom. Ab-*
handl. vol. 1. p. 57.). Arenoso solo delectatur
 Asparagus, vbi spontaneus est, quem nutum na-
 turae et ars vtiliter sequitur. Cauendum est, ne
 praecidantur turiones plantarum tribus annis iu-
 niorum, vel exiliores, nec vltra Iunium adole-
 scentem in colligendis istis pergendum, quoniam
 metus est, ne inde radix eneruetur; item danda
 cura, vt ne, dum refecantur, radici vis inferatur.
 Si differtur collectio, donec capitulum notabili
 altitudine super terra promineat, turiones inde
 tenacitatem contrahunt, hinc mane vesperique
 eorum prouentui inuigilandum. Sic per duode-
 cim pluresque annos puluini eiusmodi largam
 Asparagorum messem concedunt. Probe culti ca-
 pitulis et vicina parte quidem tenerrimi sunt,
 sed ad basin fere vsque edi possunt, quin adeo do-
 drantali longitudine praecisi. Commendabiles eos
 reddit non solum sapor dulcescens et leuiter

amaricans, fed et, quae verno tempore obtinet, aliarum plantarum culinarium egestas.

Leui modo coctione opus habent. Exiliores turiones in frustula discissi iusculis carneis gratum saporem impertiunt. Crassiores semicocti instar acetarii in consueta olei oliuarum et aceti miscela eduntur. Maxime vulgare autem est, eos in fasciculos colligatos et in aqua modice salita coctos cum butyro liquato vel embammate vario e. c. ex oui vitello, butyro, succo Citri vel vino et saccharo edere. Taceo varia fercula magis composita, quae Asparagi intrant, in exiguas portiones discissi, prout pisces viridibus, daucis tenellis, cancrorum caudis etc. addi solent.

Non multum tamen nutrimenti hi turiones afferunt. Facile plerumque digeruntur a ventriculo, prout sub experimentis ill. PRINGLE, quum carni adderentur sub calore gr. centum, breui fermentationem subierunt eamque insignem, acorem vero eum contraxerunt, vt coagulum lacti impertirent, licet non magis constantem, quam vt intra biduum vel triduum corruptela carnis omnino subigeretur (EIVSDEM. *Dis. of the army App. p. 55. sqq.*). Noui tamen imbecillum hypochon-

pochondriacorum et hysteriarum ventriculum ab eorum esu grauari et acoris sensu eos istis molestos esse. Nec negandum, homines ad quosdam morbos dispositos non sine exasperatione mali vel resuscitatione illos ferre. Ita Asparagis largius comestis haemoptysis reuertit (QUARIN *Animaduers. pract. p. 66.*). Hinc et dissuadendi phthisicis. In podagricis esus eorum paroxysmum accelerat (BOERHAAVII *Aphor. §. 1248.* VAN SWIETEN *Comment. vol. 4. p. 306. et vol. 5. p. 306.*). Facile et dabo iurisconsultum quendam calculosis variis symptomatibus post esum Asparagorum affectum fuisse, et arenas copiose eminxisse, licet HELMONTIUS, qui haec narrat (*De lithiasi cap. 5. §. 17.*) causam effectus haud concinne explicet. Hic sine dubio repetendus a vi insigni, qua polent Asparagi in latio pellendo. Docet hanc efficaciam vberior mictio post esum a quolibet facile percipienda, imo mictus cruentus qui aliquando inde subsequutus, recrudescens plerumque, quotiescunque nouiter illi indultum est (LANZONI in *Art. nat. cur. vol. 1. Obs. 92. p. 172.* SCHULZ *Diss. de inexpectato medicament. effectu, Hal. 1739. §. 7.* BERG. *Mat. med. veg. p. 268.*). Simul ingestis Asparagis etiam parua

quantitate post pauca minuta temporis prima foetore lotium imbuitur, haud abfimili me iudice illi, quem Geranium robertianum spargit. Primus SIMON SETHI (*de alimento*, §. 9.) huius foetoris meminit. Meretur curatius per experimenta in causam huius foetoris inquiri; nam quod eum tribuant quidam alcali volatili Asparagorum, duplici adhuc demonstratione opus habet, primum, eiusmodi abundantiam vere adesse, dein, si adsit, huius phaenomeni causam esse: foetorem enim lotio non alia volatilia impertire solent. Ad auertendum eum, e re est, antequam homo mingat, aquam spiritu salis ad acorem aceti vini acerrimi impraegnatam matulae infundere (MACQUER in *Gazette salulaire* 1768. n. 22.). Calculus vrinarius, succo Asparagi frigido immixtus, decrefcere et compressus in puluerem comminui visus est, vt inde communicare turiones cum lotio vim calculos dissoluendi probabile appareat (LOBB *de dissolv. calculum* p. 43.). Equidem tamen persuadeor, plus praestare in calculo antequam arenulae coalescant instar diurectici. Veteres comestis largius Asparagis infoecundas foeminas reddi, mares autem ad officium coniugale alacriores statuerunt, in quibus effectibus ad

nostros

nostros Asparagos applicatis dilucidandis argumentorum vario genere multi sunt BURCHARDUS (*Lexic. med. uniuers. A - B. p. 1152.*) et WESZPREMI (in *N. Magaz. für Aerzte 1. B. 1. St. p. 80. sqq.*). Diuretica saepe ad venerem excitandam valere, in foeminis autem menstrua subinde pellere copiosius, nouimus. Inde forsitan lumen aliquando rei tam insolitae prima consideratione visae affertur. Patet ex hisce aequali fere iure inter medicamina ac inter cibos locum sibi hosce turiones vindicare.

RADICIS tamen crebrior olim in medicina fuit administratio, quae hodie fere omnino obsoleuit. Eius forma haec est, quod ex tubere transuersim collocato multas fibras cylindricas simplices calamum scriptorium crassas oblique emittat. Recens texturam carnosam subsuccosam habet, saporis ex leui dulcedine amaricantis. Praefertur radix ferae plantae isti, quae culturam subiit. Lotium pariter foetentem reddit, sed antequam turiones emerferunt. Inter aperientia diuretica olim militauit dataque in decocto vel infuso et credità hisce viribus superior esse turionibus. Aperiendi virtutis memoria adhuc conseruatur nomine

RADICUM QUINQUE APERIENTIUM MAIORUM,
quarum haec una fuit.

SYRUPUS DE ALTHAEA FERNELII *Ph. W.*
p. 203. inter tot alia superflua et hanc radicem
continet.

B R O M E L I A.

LINN. *Syst. veg. p. 259. Gen. pl. p. 158.*

522.

Pharm. ANANAS *Fructus.*

Bromelia Ananas; foliis ciliato-spinosis mucro-
natis, spica comosa LINN. *Spec. pl. p. 408.*
Nava Brasilianis; Ananas Lusitanis PISON. *Hist.*
nat. et med. p. 194. Carduus Brasilianus, fo-
liis Aloës c. B. Ananas COMMEL. *Hort. Amstel.*
Vol. 1. p. 109. tab. 57. In icone, ceterum
optima EHRETI ed. TREW *tab. 2.* desunt folia
radicalia; huic adscribitur nomen Ananas acu-
leatus fructu ovato carne albida Tourn. Planta
perennis Americae australis, ubi primum in
Brafilia visa, insularum Indiae occidentalis,
Malabariae, item insularum plurium Asiatica-
rum Celebes, Amboinae, Moluccanarum, Phi-
lippi-

lippinarum (RUMPH. *Herb. Amb. vol. 5. p. 228.*) cuius spontanea. Extra patriam, si iustam perfectionem attingere debet, cultura sumtuosa indiget in vaporariis eius praecipue in finem exstructis; vnde haecenus nonnisi principum et ditiorum hortos intrauit, qui vel in hisce colendis speciem luxus collocant.

Allicit vero ad cultum et speciosa stirpis fructiferae forma, et fructus maturi gratissimus sapor fragrantissimusque odor. Hinc non pauci sunt, qui palmam reliquis omnibus fructibus eum praeripere contendunt. Colore, figura, magnitudine, etiam saporis gratia, fructus variat multiplici modo; hinc breuius nomine Ananas albi, rubri, viridis, oliuacei, distinguitur, de quibus aliisque varietatibus, quae folia respiciunt, quae ipsa in quibusdam spinis destituuntur, iuvat perillustrem O. DE MÜNCHHAUSEN (*Hausvater, vol. 3. p. 483. sqq.*) consulere. Praestantissima varietas est, cuius nomen Tournefortianum modo dixi, quae meretur reliquis praeferri ob maximos et delicatissimos fructus. GONÇALO HERNANDEZ DE OVIEDO (*Historia general de las Indias lib. 7. cap. 13.*) primus est, qui fructus Ananas mentionem fecit. Plura
historica

historica de eius in Europa primo tempore successu memoriae prodidit cl. BECKMANN (*Beytr. z. d. Erfind. vol. 1. P. 3. p. 434.*) Scriptorum, quae culturam eius tradiderunt, insignis seges est, quorum notanda TAYLOR'S *Treatise on the Ananas, Devizes* 1769. *Hann. Mag.* 1771. n. 30. *Beste Art Ananas zu pflanzen, Stutgard* 1778. *Hausvater l. c. p. 489. sqq.* SPEECHLY'S *Treatise on the culture of the pine apple, York* 1779. MAWE'S et ABERCROMBIE'S *Univerf. Gard. and Botanist* vnde versio in HIRSCHFELD *Gartenkalender* 1784. p. 249. *sqq.* et *Hann. Magaz.* 1784. n. 101. *sqq.*). Succedit itaque, et fructu hocce potiri, absque artificiali calore, in vaporariis, cortice coriario vel fimo repletis. Non maturefcunt in Europa femina, vnde propagatur vel coma fructui imposita, vel surculis, ex alis foliorum floralium emergentibus, vel iis, qui ex radicibus annosiorum plantarum pullulant. Ex coma optimus fructus prouenit, et vno quidem anno praecocius, hinc hortulanis reddi solet. Infesta saepe plantis infecta sunt praecipue ex Cocci genere (KERNER *Naturgeschichte d. Coccus Bromeliae* 1778.), quae optime plantis aquae, in qua caules Nicotianae macerati fuerant (KERNER *l. c.*), vel aquae cum

mercurio

mercurio viuo digestae et saponis viridis tantillo mixtae, immerfis, vel irrigatione eiusmodi aquae mercurialis (SPEECHLY *l. c.* p. 122.) necantur.

FRUCTUS bacca est, ex pluribus acinis angulato rotundis coadunata, quibus squamae calyciniae mutatae interiacent. Haec iuncta corpus globoso oblongum constituunt succosum, magnitudine pugni vel hunc superante. Fructu hocce transuersim discisso, striae radiatim procurrentes, item loculi, conspiciuntur. Maturitas cognoscitur odore fragrante, colore cereo, et in varietate alba mollitie aliqua, qua cedit prementi digito. Ante esum neque caulis nec coma auferri debet, ne saporis odorisue iactura fiat. Immaturus acris manifestius est. Maturus crudus editur, postquam in orbiculos sectus fuerit, et extima membrana coriacea ablata, quidam saccharum illi inspergunt vel vino nominatim Hispanico antea macerant, vt acrimonia exuatur, quae subinde gingiuas et palatum erodit, et vesiculas in lingua excitat, imo os interne cruentat. Ab hac derivanda incommoda varia ex nimio vsu, quorsum inflammationes (ACOSTA *de las Drogas de las Indias orient.* p. 351.), diarrhoea et dysenteria

(BONTII *Hist. nat. et med. p. 145.*). Sapor gratissime ex acido dulcis siue vinosus est. Quidam cum comparant cum sapore fragorum, alii cum isto persicarum, alii compositum declarant, vt OVIEDO ex persicis, cydoniis et aromate moschatae nucis vel, vt MERIANA, ex uuis, Armeniaco, malo Sinenfi, pomo et pyro, vt taceam alia imaginationis ludibria; reliqui breuius rem expedientes saporem ex qualicumque delicato fructu vnitum in hocce sentire sibi videntur. (CONF. BENGTT BERGII *Tal om Läckeheter, P. 1. p. 162. sqq.*). Subinde saccharo conditus ex America et India occidentali transfertur, prout pittores dulciarii Gallici fructum in orbiculos sectum saccharo condiunt. Hacce forma tamen multum gratiae perit, quae recenti fructui inest. Quum haectenus in Europa nonnisi mensae secundae superioris ordinis hominum vel ditiorum destinetur: sponte patet, vix nisi apud hosce medicaminis vicem agere posse.

Non destituitur tamen effectu medico.

Febrientibus in Noua Hispania refrigerii scopo exhibetur, hique orbiculos ore tenent sitim mitigandi causa et linguam humectandi

(HER-

(HERNANDEZ *res med. Nov. Hisp. p. 311.*). Analepticam vim exercet et vires erigit, et stomachum nauseabundum corrigit (PISO *l. c. p. 195.*). Subuenit urinae suppressioni et doloribus nephriticis (*l. c.*). Hasce laudes renouauit nouisque auxit cl. BALDINI (*Saggio de' Scorbeti, ed. 2. 1784. corredata di alcune Osservazioni intorno all' Ananas*), in ictero, hydropo. Nominatim meminit viri, qui paullo post partum ex infirmitate ventriculi multum laborabat successu aliorum remediorum destitutus, sed qui ingesto hoc fructu per orbiculos intra duas hebdomades perfecte conualuit (*l. c. p. 105.*). Potest in hosce scopos vel sic capi vel forma liquoris congelati, iulepi, confectionis. Nec omittenda eius in ore detergendo virtus, quia omne collutorium superare fertur (WRIGHT in *Lond. med. Journal 1787. P. 2. p. 230.*). Inter liquores congelatos is, qui succum fructus huius comprehendit, gratia fere reliquis omnibus antecellit, nec in Italia vsus eius apud magnates rarus est (BALDINI *l. c. p. 64.*). Dissuadetur vero fructus in inflammatoriis morbis, conuulsionibus, haemorrhagiis, grauiditate ob metum abortus (*l. c. p. 109.* RUMPHIUS quoque succo aliquando uti innuit

innuit mulieres praecipue Ternatenses ad foetum intempestive pellendum, haud sine proprio periculo) arbitror potius ratiocinio, quam experientia, duce, nisi de excessu sermo, qui in qualibet alia re nocet. Liquor spirituosus quoque eius additamento paratur, gratissimus quidem palato, sed simul valde calidus, vnde aqua diluenda debet, quae et odore et sapore specifico fructus imbuitur. In Italia quoque liquor quidam; Nanaja dictus, delicioso suo sapore valde claret (*l. c. p. 110. sq.*).

Taceo usum foliorum siccatorum in India orientali pro filis, quae praecua putredine, ut in Lino et Cannabi, opus habent. Miscentur cum Gossypio, ut textum inde fiat (RUMPH.).

C O L C H I C V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 287. *Gen. pl.* p. 180.

523.

Pharm. COLCHICI Radix.

Colchicum autumnale; foliis planis lanceolatis erectis LINN. *Spec. pl.* p. 485. *Colchicum commune* C. B. Icon in STÖRCKII *Lib. de Colchico*, et alia in versione Germ. SCHINZII v. d. *Lichtblum*; item in REGNAULT *Botan. Le Colchique*. Confer etiam cl. HEDWIG *Comment. in Leipz. Magaz.* 1781. p. 297. *sqq.* vbi et interiores stirpis partes depinguntur, et 1782. p. 319. *sqq.* Planta perennis Europae temperatioris, vt Germaniae, Carniolae, Helvetiae, Angliae, Galliae, in pratis vdis crescens. Boreales terras, e. c. Sueciam, fugit. Floret autumnino ineunte absque foliis, fructum ferens subsequente vere foliaque.

Vitiose in pratis saepe luxuriat terramque eneruat, vnde querelae societatis oecon. Genevensis (*Mem. de la Société à Geneve, P. 1. p. 52.*). Κολχικόν DIOSCORIDIS (*M. m. lib. 4. cap. 84.*) creditur, qui autem bulbo dulcem et tam iucundum saporem adscribit, vt eo imperitos fallat.

Memorabilis omnino inter medicamina stirps, quam initio veneni suspicio exosam reddidit, dein superstitiosae narrationes contentui tradiderunt, tandem nostro tempore inter plurima diffidia vis haud mediocris in morbis ambiguis explorata celebravit. Et haec quidem ad radicem spectant.

RADIX bulbus geminus solidus est, quorum vterque communi tegmine membranaceo, eoque duplici, externo coriaceo et profunde bruno, interno tenuiori et pallidiori, vestitur. Ratio vtriusque bulbi pro anni tempore vario valde differt tam quoad compagem, quam magnitudinem. Radix si effoditur vere e. c. medio Maio: bulbus, qui praeterito anno scapum fructiferum gessit et autumno florem protulit, marcidus et corrugatus conspicitur; alter vero, qui folia iam sustinet vna cum pericarpis succosus et infra fibris instructus cernitur, et latere opposito bulbulus sulco immerfus praesto est, floribus autumno ferendis destinatus. Annotinus emarcidus et exsuccus reiiciendus est, alter ovatus nucis iuglandis subinde magnitudinis fovea et crista laterali sursum instructus, vnice pro usu servandus est. Hic interne albus. Quo succosior est radix, eo efficacior, hinc
ineunte

ineunte aestate colligi eam iubet ill. STÖRCK (*Contin. experim. p. 141.*).

Iudicium de vi non solum sed et de sapore et odore huius radicis tantum differt, ut conciliari nequeant auctores, si utriusque veraces fuerint, nisi discrimen vel quoad locum natalem, vel quoad anni tempus, vel quoad naturam hominum, qui experimenta subierunt, accipias. MARANTA (*Meth. cogn. simpl. p. 33.* teste HALL. in *Hist. stirp. Helv. n. 1256.*) iam notavit verno tempore esse amarissimam, autumno dulcem. HALLERUS (*l. c.*) quoque autumnalem radicem omnis saporis et acrimoniae expertem reperit. Bulbos integros recentissimos in Carniola et agro Tergestino se autumno comedisse fatetur cl. KRAPP (in STÖRCK *Contin. experim. p. 233.*). Nec praeter ingratum amarorem vllum incommodum inde sensit. Ipse STÖRCKIUS (*Lib. de Colch. p. 8. 9.*) autem, qui sine dubio usus est vernali, ex applicata recente leuiter contrita saporem acerrimum et linguam inde rigidam omnique sensu per aliquot horas destitutam deprehendit; annosae farinaceum saporem adscribit. Idem experimentum repetens cl. EHRMANN (*Diff. de Colchico, Basil. 1772. §. 5.*) ardorem in

lingua sensit. Nec hoc valet modo de succosa radice, sed et de siccata (IDEM §. 6.), quae masticata punctiois fortis et ardoris sensum in labiis cum magno affluxu salivae excitavit, item in lingua (MARGES in *Journal de Med.* tom. 23. p. 32. sq.). In taleolas scissa, STÖRCKIO teste (*l. c.* p. 25.), acris particulis, quas sparsit, nares, fauces ac pectus irritavit, et apices digitorum, quibus radix secanda contrectabatur, stupefecit. Cum hisce conueniunt, quae alius (MARGES *l. c.* p. 29.) narrat de effectu vaporum exhalantium, dum expressio fieret aquae, in qua radix macerata fuerat: scilicet in facie pruritus et efflorescentiae subsequutae, labia fissuras egerunt, manus pariter pruritus molestus fuit. Ego initio Augusti, quo iam scribo, in recenti radice nuperrime euulsa, dum taleam refeco, odorem sentio nauseosum, qualem in recente radice Paeoniae, manifeste vellicantem nares, etsi non ad sternutationem usque, et linguae admota acrimoniae sensum potius quam amaritiei ciet, masticatione haec ipsa luculentior, nec parum ingrata. — Mirum cl. KRATOCHVILL (*Diss. de radice Colchici, Franc. ad Moen.* 1764. p. 34.) nihil horum omnium sensisse, sed nauseosam modo amaritiam. — In superficie taleolarum dissectarum
efflo-

efflorescit quasi farina, quam gustatam non acrem sed amaram modo deprehendi, et albidum modo ex farina immixta succum vidi. Id vere ita esse, inde elucet, quod succus expressus quieti traditus sensim clarus fit et deponit sedimentum copiosum, cuius pars inferior album amyllum refert, superior autem viscida et subflava est (KRATOCHVILL *de Colch.* p. 12.). Amyllum hoc rite lotum gelatinam praebet fuscam instar gelatinae ex granis Sagu (BERG. *Mat. med.* p. 291.). Non attinet commemorare, quae fortior ignis ex radice eruit (V. si placet KRATOCHVILL *l. c.* p. 14. MARGES *l. c.* p. 31.), nec vim quam spiritus acido dulces in eam exeruerunt (MARGES p. 29. *sqq.*). Infusum aquosum autem coloris lutei saporem creat amarum et ad nauseam usque ingratum. Inspissatum praestat extractum mucilaginosum coloris grisei, valde amarum; eiusque vnus ex radice vnica vna elicit scrupulos duos (KRATOCHVILL *l. c.* p. 16.), alius plus quam duplum (MARGES *l. c.* p. 28.). Infusum spirituosum coloris aurei largitur extractum subacre atque amaricans; ex radice vnica vna extracti grana sedecim. (*l. c.* p. 17.).

Brutis esse infestum, quin deleterium, Colchicum; et quoad omnes quidem plantae partes,

pluribus obseruationibus didicimus. In pratis intacta relinquere solent folia. In stabulum vero inter alias herbas proiecta et quidem recentia necarunt ceruos Damas cicures binos, praenio profluuio aluino cruento, et in hisce postea intestina praecipue tenuia inflammata et gangraenosa conspecta sunt (*Bressl. Samml. 1720. p. 668.*). In Carniola bobus deleterium est, minus vero nociuum autumnis, et siccatum visum est ibidem carere omni culpa; primus effectus intumescencia inguinum apud illos sese exferit; ad auertendam noxam confert uti decocto ex *Nicotiana* cum aceto et melle (*HACQUET in n. Samml. d. Gesells. d. Ackerbaues zu Krain P. 1. p. 1.*). Vitulus floribus faturatus abdomine tumefacto die secundo periit ventriculo turgido et inflammato. (*SCOPOLI Fl. Carn. ed. 1. p. 229.*). Nec canes, quorum natura alioquin fortior, bulbi maiorem copiam impune ferunt. Binis drachmis dissectae radice cum carne ouilla a cane famelico deuoratis, hic post horam sesquialteram euomuit offam, sed nihilominus paullo post artus tremuerunt, convulsus abdomen et scrobiculus cordis introrsum versus, subsequutae nouae vomitiones, ululatus, urinae largum profluuium, creberrimae alui deiectiones,

iectiones, ita vt intra tredecim horas quinquagesies vomeret et quadragesies aluum et urinam dimitteret, demum misere periret. Quicquid sub finem huius scenae euomeret, loturam carnis retulit, sicuti et vltimae deiectiones multo sanguine, carunculis et frustis membranaceis, mixto exstiterunt, quin membranaceae partes per anum propperderunt; sensorii communis autem vis remansit vsque ad mortem. Ventriculus et intestina inflammata et gangraenosa reperta, et haec quidem ita contracta, vt vix stylus penetrare posset. (STÖRCK *de Colch.* p. 17. *Exper.* 17.). Multa similia in vno cane eadem dosi enecato contigerunt (KRATICHVILL p. 46. *Exp.* 4.). An vehementius cane afficit, quam alia animantia? quorsum respicit vetus nomen Gallicum Mort au chien, Tue Chen.

Hominihus priter radicem venenum esse, iam agnouit antiquis. De suo Colchico comestam strangulando neare edisseruit DIOSCORIDES. Idem GALENI effatum. Sed ne de diuersa stirpe sermonem fuisse opponat, en singulares quosdam casus exitus ancipiti, vel funesti, ex quibus simul cognoscitur, huiusmodi pariter non

vnam, sed plures stirpis partes infestas esse. Ex Colchico in prato per lusum ingesto duo pueri misere perierunt (JO. AGRICOLA AMMONIUS *Medic. herbariae lib. 1. p. 90.*). Recente radice a rustico incaute capta, inter insignes turbas in periculum vitae vsque ille aluum egressit (LUDOVICI *Oper. p. 63.*). Necem attulerunt flores tres vel quatuor ancillae, quae illos ex populari errore contra febrem intermittentem sumferat, postquam doloribus intestinorum aliisque ambiguis malis per triduum excruciatam fuisset (GARIDEL *Plantes d'Aix, p. 123.*). Ex seminibus, quae subdulcem saporem habent, duo infantes capsulis ludentes aegrotarunt vehementius et vomitu enormi correpti sunt, inter quem vnus animam efflauit (*Bresl. Samml. 1723. p. 679.*). Alius puer quinquennis eadem inscitia peccatis nonnisi lento successu vomitum inde natum compescere et recuperare pristinam sanitatem potuit (*l. c.*). Audiamus iam, quae STÖRCKIUS ipse, in se exploraturus ambiguam radice vini senserit incommoda. In eo granum vnum succae radice intra micam panis deglutitum postea ardorem in ventriculo, initio fixum dein sede variabilem, creauit, subsequente in viis lotii puritu et mingendi conatu

cum

cum vrina pauca flammea, franguriosa et tenesmo dolentissimo, item tensione circa cordis scrobiculum magna, cephalalgia molesta et singultiendi conatu, doloribus colicis aliisque molestiis, inter quas languor superfuit per subsequos dies et franguria mucilaginoso et anodyno coercenda (STÖRCK *l. c. p. 11. Exper. 4.*).

Similis effectus, qualem descripsi, multa vestigia vino inesse reperit, in quo radix recens maceratur, quin imo dum modo radicis succosae grana tria cum vini vnciis quatuor per horam tantum digerantur; nam inter deglutiendum acriter et leuiter adstringens censebatur, laryngem titillauit et breuem inanemque tussiculam excitauit, deglutitum intra pauca minuta pr. ardorem in viis lotii creauit et paullo post vrinam copiosam et pallidam mouit (STÖRCK *de Colch. p. 9.*).

Turbæ ex ingestio vitiose Colchico, modo non multum temporis intercesserit, optime vomitoriis tolluntur; mora vero facta lactis copiose poti et clysmatum emollientium et mucilaginosorum magna vis est. STÖRCKIUS acidis multum fidit.

Hactenus recensitos effectus graues vel funestos qui legerit, mirabitur quod cl. KRATOCHVILL (*de Colch. p. 35. fq.*) asseueret, tam se quam alios, quorum nomina indicat, diuersae aetatis et sensilitatis homines et Vindobonae et Francofurti ad Viadrum non vere solum, sed et autumnno Austriacam pariter ac Silesiacam et Marchicam radicem ingestisse ad vnam, duas, tres drachmas, imo horum vnum ad dimidiam fere vnciam, alium integrum bulbum, sine vilo detrimento et citra insequentem mictionem copiosioreni. Quomodo haecce, ne dicam cum Störckianis, sed et tot aliis praeuiis virus animaduersi documentis et cum effectibus oxymellis mox enarrandis combinari queant, difficile diiudicatur. Quae cl. KRAPP de bulbis autumnno impune a se comestis narrat (*V. supra p. 195.*), credidi in anni tempore causam habuisse.

Quodsi vero sint, qui in deprimenda efficacia Colchici nimis laborarint: sane ex aduersa parte peccatum ab iis est, qui in eo instar amuleti adeo gestato vel suspenso egregium alexipharmacum quaesierunt. Multus in hacce virtute extollenda fuit GE. WOLFFGANG WEDELIUS (*Comm. de Colch.*

veneno et alexipharmaco, Jen. 1718. Conf. GÖRITZ in BÜCHN. *Misc. phys. med.* 1728. p. 1213.), qui in morbis epidemicis multiplicis generis, peste, dysenteria, febribus malignis, exanthematicis, demum variis acutis radicem, vel solam vel cum Plantagine in sacculo circa collum instar praeservatiui gestandam suasit. CHRIST. LUD. WILHELMI (*Mittel wid. d. Pest, Leipz.* 1721.) superstitioni (nam ipse in somno sibi reuelatam artem pronunciat) spurcitiem addit, dum radicem in emplastro ano applicatam in peste laudat. Serior utroque auctor HASENEST collo appensa pectorique nudo imposita radice se aliosque medicos a febre castrensi munivisse, et inde sudores solito largiores et colore subfusco lintea tingentes in se erupisse persuasum nobis cupit" (*Comm. Nor.* 1736. p. 12. 107.). Si quid in hisce effecerit radix, vix alia ratione quam animum erigendo fiducia in imbellem auxilium posita profuit. Metus enim vim in contagiis fovendis quis nesciat?

Sed verior eiusdem in morbis potentia nostris modo temporibus innotuit, ex quo L. B. A STÖRCK radicem sub incudem medicam scite et patienter reuocaret. Iste enim (*Libell. de Colchici autumnalis radice.*)

radice.) a. 1763. prima experimenta apud aegros a se capta publici iuris fecit confirmavitque dein hinc inde eadem novis. Cautionem in hisce inculcabat sensus acrimoniae in ore perceptus, item effectus vehemens, non in cane modo quem descripsi sese exserens, sed ille pariter, quem ipsemet in se ex radice vel sola vel vino macerata et ingesta expertus est, de quibus supra iam dictum, ut ne tangam, quae aliena fide explorata practicum tantae eruditionis latere non poterant. Inter varia phaenomena, quae sub ill. viri indagine sese manifestarunt, maxime notabilis eiusdem in lotio pellendo vis fuit. Mitigare autem acre, ut in tutum et efficax medicamen transmutaretur necesse erat. Hanc virtutem iste quidem aceto forti tribuit, nempe radicis succosae portio eodem macerata linguae et palato affricata leue modo ardoris et constrictionis indicium praebuit (STÖRCK *de Colch.* p. 11. *Exp.* 2.). Equidem autem arbitror, acetum tantummodo penetrare potenter in compagem eius et abripere auide acres et amaras eius partes, sed blandiores linguae eas sistere ideo modo, quod dilutae fuerint. Sed si vncia vna radicis in taleolas secta aceti vini libra vna per quadraginta octo horas lento igne maceratur, demum cum debili expres-

expressione colatur, remanet modo leuis vel fere nulla in radice amarities (MARGES in *Journ. de Med.* 1765. p. 31. STÖRCK *l. c.* p. 24.), acetum vero ipsum acre est, linguam vellicat, deglutitum fauces irratat easque constringit, et tussim inanem mouet (STÖRCK); simul amarum est (MARGES). Vt mitesceret magis, addidit STÖRCKIUS librae vni aceti huius mellis puri libras duas, quam miscelam in spissitudinem mellis leni igne coxit et *Oxymellis Colchici* nomine nuncupauit. Hoc leuiter modo linguam stimulat et adstringit, mucumque quo obducitur egregie abstergit; ad paruum cochleare autem captum urinam mouet (STÖRCK *l. c.* p. 26. *sq.*). Ea igitur alius virtutis Colchici indicium haud ambiguum, in pituita solvenda haud parum valere. Et hacce oxymellis forma plerisque casibus radix per os exhibita est; paucissimi sequenti tempore puluere vsi sunt. Istius oxymellis vires iam per partes expendam. In duplici malo nominatim vires egregias demonstrat, in hydrope scilicet et asthmae.

Praemittenda merito propria STÖRCKII in hydrope experientia. Vnica tantum voce declarauit iam antea LINNEUS Equ. (*Amoen. acad.* vol. 5. p. 159.), se notitiam huius virtutis habuisse, licet modum

modum vsurpandi radicem non exponat. Non vero vnice in simplici hydropo vel mitiori eius specie, sed complicato et grauiori, hoc oxymel profuit, et quos non sanauit omnino hisce mitius tamen reddidit malum et vitam prolongauit. Opem tulit in ascite cum hydropo anasarca iuncto (*De Colch. Cas. 1. 4. 5. 7. 8. Cont. exper. Cas. 5.*). Adfuit subinde simul difficillima et stertorosa respiratio cum tussi (*Cas. 3. 4. Cont. experim. Cas. 2. 3. 6. 7. 8.*). In quodam icterus vna afflixit (*Cas. 9.*). Leuauit malum etiamsi phthisis vlcerosa pulmonum adesset, et deuicit hydropem, etiamsi phthisin non posset (*Cas. 2. 6.*). In quibusdam ex suppressa febre intermittente hydrōps enatus erat (*Cas. 1. 8.*). In alio scarlatina neglecta pro causa fuit (*Cont. exper. Cas. 1.*). Et varia alia incassum ante tentata fuere; nec diurnitas mali obstitit, vtpote quum per aliquot menses apud plures durauisset; nec aetas obicem posuit, etenim vetula nonagenaria surda, sui nescia, stertorosa cum intermittente et debili pulsu immaniter ex aqua collecta tumens, inde sanitatem recuperauit (*Cas. 13.*). Sigillatim mentio facienda est virginis, miranda magnitudine et duritie ventris femorumque tumidorum inflexilitate laborantis, sed huius virtute sanatae (*Cas.*

(*Cas. 10.*). Alia foemina ab ingenti oedemate capitis ad interna capitis prorepente eo liberabatur (*Cont. exp. Cas. 10.*).

Eandem experti sunt efficaciam multi alii medici, non solum ii, qui vinculo arctiori cum ill. A STÖRCK iuncti erant, e. c. cll. ZACH Pestini (STÖRCK *Cont. exp. p. 160.*), KRAPP Tergestini (*l. c. p. 250.*), PLENCK (*Mat. chir. p. 345.*), COLLIN (*Obs. circa morb. acut. et chron. P. 2. cap. 1.*), qui numerosissimos casus ad quadraginta vsque sistit, sed et alii variis disitis regionibus degentes. Spectant huc per partes sollicitè enarratae historiae quorundam in Gallia medicorum, cll. MARGES (in *Journ. de Med. tom. 23. p. 20. sqq.*), PLANCHON (*l. c. p. 324. sqq. et Journ. de Med. tom. 28. p. 504.* qui variorum infantum curatorum meminit), DU MONCEAU (*l. c. p. 519. sq.*), anonymi cuiusdam (in *Gazette salubre 1768. n. 46.*). Cl. FR. CHRIST. JUNKER (*Diss. de aquarum hydropic. euacuatione prudenti, Hal. 1768.* sed mihi haectenus non obuia) efficaciam eius exploravit in homine, qui iam vndecies paracentesin abdominis ob hydro-
pem sustinuerat. In variis nosocomiis praeterea, ut Turicensi, (SAL. SCHINZ *Versf. libri Störckiani*
Abh.

Abh. v. d. Lichtblum, 1764. *Praef. p. 22.*) et Argentoratensi (EHRMANN *Diff. de Colchico*, §. 15.) commodum exoptatum praestitit. In isto memorabile leuamen attulit foeminae, per quinque et dimidium annum foetu intra tubam Fallopiam latente grauidae. Bis hydropem articuli eius ope sanauit cl. PLENCK (*l. c.*), testisque est, in hydrocele uti et hydrophthalmo votis respondisse.

Tutissimum est, a parua dosi initium facere; hinc adulto oxymellis huius bis per diem drachmam vnam in vasculo decocti vel infusi cuiusdam praebere et sensim ascendere, sic ut per diem vncia vna vel sesquialtera consumatur; dum dilutum oxymel aeger ferat, omitti poterit vehiculum (STÖRCK *de Colch. p. 72.*). Metus a magna dosi tanto minus locum habet, quum adeo vnciae duae vel tres innoxiae per diem fuerint (*Cont. exper. p. 159.*). Imo propinatae sunt hydropicae pertinaci malo vnciae quatuor per diem, indeque conualuit (COLLIN *Obs. de morb. P. 2. p. 129.*). Robustis quoque et quibus sana viscera sunt, licet illico a magna dosi incipere. Quibus alius inde laxa sine leuamine fit, vnde debilitatio insignis, hisce opus est,
 opiatum

opiatum vel syrupum Papaueris albi admiscere, unde ad solitas lotii vias vis conuertitur (*l. c.* item STÖRCKII *Cont. exper. Cas. 5.*). Subinde sudor erumpit, cum quo hydrops disparet (*COLLIN Obsf. P. 2. p. 127.*). In quibusdam nulla notatur euacuatio, et nihilo minus hi ex oxymelle conualescunt (*l. c.*). Boni ceteroquin augurii est, vrinam vario gradu fuscam cum enaeoremate fusco nigro crasso copioso mox post vsum mitti, sed paullo post mutari in colorem dilutiorem, item primis diebus curationis sedimentum deponi mucosum granulis varii coloris mixtum (*l. c.*). Asciticis habitus strictioris citius et minori dosi medetur, quam iis, quibus laxior corporis compages est (*id.*). Concedi et potest praesente febre (*id. p. 129.*). — Sub hisce cautelis nemini nocuisse tantum non omnes vno ore confitentur. Unde inexpectato legitur, ex parua quantitate oxymellis, loco salutaris effectus, insignem ardorem viarum lotii, excretionem vrinae parciolem, respirationem difficiliorem et auctam ventris intumescenciam euasisse (*DE BERGE in Journ. de med. tom. 22. p. 526.*).

Non mirum est, multos hydropicos inde non sanari: miraculum contra effect et naturae

legibus aduersum, si omnes sanarentur. Quis enim peritior ignorat, quanta labe vaforum et viscerum hydrops coniunctus esse soleat, et quam pertinax saepe alias cuilibet medicaminum generi obsistat. Sufficit multis auxilio fuisse, et ibi aliquando proficere, vbi Scillae locus non est. Huius vires in plerisque aemulatur Colchicum, et vel ideo ius ciuitatis inter medicamina meretur, quod indigena multis in locis planta est, Scilla exotica. Multi, qui Scillam absque nausea et vomitu non ferunt, impune atque in salutem suam Colchicum assumunt (SCHINZ *l. c.* p. 20. et STOLL *de morb. chron.* p. 69.). Neque STÖRCKIUS omni hydropi sanando illud par declarauit, sed prodesse quandoque aliis remediis irritis et quandoque perperam dari (*de Colch.* p. 71. *Cont. exper.* p. 158.). Nec excludenda alia ad efficaciam augendam, vel vitia post euacuationem per lotium residua tollenda. Sic aliquando profuit ob obstructions viscerum terram foliatam tartari addere (STÖRCK *Cont. exper.* p. 148. 251.), vel Scillae extractum admiscere, item subiungere tonica, stimulantia, et solari molesta varia praesentia symptomata.

Sic componi poterunt facile quorundam exterorum querelae de inertia vel inconstantia radicis

in

in hydrope. Harum quaedam adeo inter ipsas eius laudes comparent (Vid. e. c. *Journ. de Med. tom. 23. p. 331. 333. tom. 28. p. 515. 519.*). Sic Anglorum plures absque successu illud praeceperunt (*Med. Obs. and Inq. vol. 3. praef. p. 5.*), quorum numerum quodammodo auget cl. HUTCHESON (in DON. MONRO'S *Essay on dropsy, p. 108.*), qui quidem bis in hydrope anasarca longioris morae, semel in recente tumore oedematoso infantis, item semel in puella ascite ingente correpta, probo euentu illud dedit, sed sex, inter decem, casibus frustra. Mirum semper iners illud reperisse cl. PAULIZKY (*Med. Beob. 2. Samml. p. 90.*), etiamsi magna dosi datum. Asciticis frustra se illud dedisse dolet ill. QUARIN (*Animadv. pract. p. 168.*), qui tamen non in vniuersum illud deprimit. Squilla vi inferius cognouit ill. BERGIUS (*M. m. p. 291.*): anne causa fuit, quod oxymel ex radice forinsecus allata, praepararetur, quum stirps deficiat in Suecia. Nolo KRATOCHVILLII (*de Colch. p. 37. sqq.*) finistrum iudicium de inertia huius oxymellis, quod ex peregrinis narrationibus modo hausit et animum partium studio non omnino liberum prodit, in seriem reliquorum ponere, quibus nuda vnice veritas cordi fuit.

Transeo ad oxymellis huius in asthmae praestantiam considerandam, quo nomine chronicas varias affectiones pectoris complector, in quibus respiratio difficilis, stertorosa, anxia, aliquando suffocationem minans aegros corripuit, siue causa latuerit in mucō abundantius inter pulmones collecto, siue obstructionibus compagem eorum obsidentibus. Malum hocce saepe iunctim cum ascite, anasarca et hydrope pectoris, afflixit. Subinde solum aegro vim intulit. Dispersa igitur horum multa exempla comparent inter ea hydropticorum, quorum mentionem iam feci; et utrique malo tum suppetias tulit. Mali, ab hydrope separatim vrgentis, vel curati vel mitigati luculenta quaedam exempla dedit STÖRCKIUS (*De Colch. Cas. 11. 12. Cont. exper. Cas. 4.* in quo accessit dein hydrops pectoris; *Cas. 9.*), tum et alii praecipue inter Gallos, quos nominavi. Quae iam de dosi et cautelis mouui, huius quoque loci sunt. Radicis huius vis in asthmae non nouiter modo cognita est, sed puluis eiusdem iam dudum pretium singulare obtinuit cupidatim datus, ob efficacem et velocem effectum (GÖRITZ in BÜCHN. *miscell.* 1728. p. 1213.).

Pulueris,

Pulueris, ut antasthmatici, quum mentionem faciam: memorandum est, nostro tempore quoque in hydrope puluerem virtute oxymel sui nominis aemulatum esse, etsi paucioribus exemplis. Acrimoniae in lingua indicia, quae supra recensui, augurari efficaciam iam sinunt non leuem. Hinc probabile, temporis mora vel accessu aëris eneruatam insigniter fuisse radicem, quam a quatuor ad octo cochlearia exigua pro Thea per diem, licet in desperatis casibus salutem afferret, obtulerat HEUERMANNUS (*Vermischte Bemerk. u. Unters. d. Arzneiwiss. vol. 1. p. 241.*). Dosis etsi non significat cl. THEDEN (*Unterr. für die Wundärzte, P. 1. p. 176.*), nos tamen certiores reddit, desperatis hydropis casibus puluerem radicis vel solum vel cum tartaro tartarilato mixtum efficacissimum deprehendisse, et alui quidem deiectionibus crebrioribus absque ullo alio euentu hanc medicinam auxilium attulisse.

Iunctim haecce omnia sumta docent, non in lotio vnice mouendo insigniter Colchicum valere, sed potenter etiam soluere tenaces et compactos humores, et, si pectus grauant, secreta promouendo pulmones egregie liberare.

Inter tot praestantiores effectus recensitos condonari facile posset, si omitterem, ad verrucas ani delendas alligatam fuisse radicem; coctam vero lacte necare pediculos inguinales (JO. BAUH. *Hist. pl. tom. 2. p. 650.*); flores quoque verrucis manuum affrictos easdem tollere (SCHINZ *Praef. vers. libri STÖRCK de Colch. p. 24.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ACETUM COLCHICI. Praeparationem supra (p. 204.) exposui. Receperunt hocce quoque varia dispensatoria pharmaceutica e. c. *Brunsv. p. 171. Ph. Würt. ed. 3. p. 3.* Rarissimi tamen vsus. Sed eximie externa applicatione resoluit, eoque magnus ad oculi sinistri angulum internum tumor dissipatus est (STÖRCK *Cont. exper. p. 159.*).

OXYMEL COLCHICI. V. supra p. 205. Iam illud in plerosque recentiores libros pharmaceuticos transit e. c. *Ph. Würt. p. 733. Brunsv. p. 291. Lond. 1787. p. 93.* Licet ex recenti radice vulgo paretur: sub defectu recentis tamen etiam ex ficca fieri potest, modo eadem, quoad reliqua necessaria, proportio obseruetur (PLANCHON in *Journ. de Med. tom. 28. p. 521.*). Experimenta in aegris efficaciam euincunt.

SYRUPUS COLCHICI *Ph. Ed.* 1783. p. 193.

Loco mellis saccharum sumtum fuit; ad imitationem syrapi sui scillitici. Huc trahi poterunt supra de oxymelle scillitico proposita.

524.

Pharm. HERMODACTYLI *Radix.*

Item HERMODACTYLI (In plurali).

— — — A quamam stirpe haecce radix petatur, nondum certo constat: LINNEUS Equ. illam in *Materia medica* a. 1749. item in *Spec. pl.* p. 28. *Iridi tuberosae* suae adscripsit, nixus, ut dicit, auctoritate TOURNEFORTII, quam nullam aliam equidem reperio, quam quod hic (*Coroll. instit. rei herb.* p. 50.) hanc Linneanam speciem nomine Hermodactyli insigniuerit. Ipse LINNEUS tamen postea (*Diff. Obs. in Mat. med.* 1772. p. 6.) inter incognitas stirpes veram collocavit, significatque recentiores quosdam MILLERUM nec non FORSKÅHLEUM sustinere, *Colchicum illyricum* stirpem veram esse. In MILLERI Lexico ed. 8. nomen triuiale hocce non exstat, declarat autem ibidem auctor, *Colchicum variegatum* vel *Colchicum tessulatum* suum

pro *Hermodactylo* officinarum haberi et vtramque stirpem Asiae minoris ciuem esse. Sed propria indagine ipsum *TOURNEFORTIUM* (*Mat. med. vers. Angl. p. 82*), vti *HERMANNUM* (*Cynof. mat. med. tom. 1. p. 113.*) pro specie *Colchici* orientali habuisse reperio, cui addit vterque synonymon: *Colchicum radice ficcata alba* c. B. ad quem locum *TOURNEFORTII* sine dubio et respexit cl. *GEOFFROY* (*Mat. med. Traité tom. 2. p. 137.*). Vnde cadit huic a cl. *ALSTON* (*M. m. vol. 1. p. 461.*) facta reprehensio.

Colchicum ipsum *Illyricum*, quod nomen neque in *Syst. veg.* nec *Spec. plant. L.* exstat, non satis notum est, nec ex *RAUWOLFFIO* (*Reyß, pars 1. c. 9. p. 121.* vel *GRONOV. Fl. orient. p. 46.*) determinari perfecte potest. Auctor anonymus libri *Matiere medicale extraite des meilleurs auteurs, p. 139.* refert plantam ipsam se in Asia minori, Colchico vulgari nostro foliis et fructu simillimam, vidisse.

RADIX, qualem officinae seruant, figurae est fere cordatae magnitudine circiter Castaneae, altera superficie subplana, extus flauicans interne albida, saporis subuisциdi farinosi, odoris vero
expers.

expers. Affertur nobis ex Natolia et Aegypto per Turciam.

An fit hæecce eadem, ac radix Hermodactyli veterum Graecorum et Arabum, diiudicari hæcenus non potuit, nec operæ pretium videtur noua indagine bonas horas in re ambigui euentus dilapidari, tanto minus quum virtutes a veteribus illi adscriptæ nulla in re valde emineant.

Sapor radicis recentis fertur esse acerrimus; annosæ autem subdulcis farinaceus; aliquantisper viscosus; odore destituitur (HERM. *Cynof. mat. med. l. c.*). ALEXANDER TRALLIANUS Graecorum primus est, qui Hermodactylum antiquis vsitatum commendat, et quidem instar purgantis in podagra, in aromatum, subinde purgantium aliorum, vario connubio (Vid. *libr. med. 11. ed. ANDERNACI p. 643. sqq.*). Item PAULLUS AEGINETA (ed. TORIN. *lib. 3. p. 237. lib. 7. p. 462.*) in articulorum doloribus laudat purgantis instar; molestum autem stomacho pronunciat, vnde ratio cognoscitur, cur veteres aromata addiderint. Ex Arabum numero produco MESUEN (*de simpl. l. 2. c. 7. p. 56. b.*), qui podagrae conferre non ore modo sumtum, sed etiam cataplasmate applicatum declarat.

declarat. In Aegypto mulieres Hermodactyli radices, quales in officinis prostant, modice tostas instar Castanearum denorant, quin numero decem, dum cubitum eunt per quindecim ad viginti vsque dies, vt pinguefiant, nec inde aluum laxam experiuntur, vel aliud incommodum (ALPINI *med. Aegypt.* p. 234. 253.). Facile inde persuademur, Aegyptiacum Hermodactylum differre ab illo veterum, nisi forsitan vi ignis sub tostione acre dissipetur, vel ipsum Hermodactylum veterum aluum mouendi vim modo adipisci aliorum purgantium additamento. Cl^o. RUSSELL (*Oeconomy of nature in diseases of glands*, p. 205.) in vsu fuit ad imitationem mulierum Aegyptiacarum in connubio balnei tepidi Hermodactylos et aquam marinam propinare, vnde in vtroque sexu macies, corrugatio cutis, eruptiones variae cutaneae sublatae, habitusque corporis plenus glaberque euasit, et iuuentus reuixisse visa.

Sunt, qui in dubium vocant omnino vim purgantem, e. c. CASP. HOFFMANNUS (*de medicam. offic.* p. 4+.), ALSTON (*M. m. tom. 1. p. 463.*), DE HAEN (*Praelect. in BOERH. inst. pathol. tom. 3. p. 197.*). Vernalem radicem ad drachmas tres vel

vel quatuor SWIETENIUS absque alio mota ingessit (DE HAEN l. c.).

Vix vnquam amplius hodie praecipitur a medicis, et exulauit plerisque dispensatoriis pharmaceuticis. Fidem, quam veteres Hermodactylo suo in podagra tribuerunt, in memoriam quodammodo reuocauit DECOCTUM ANTIPODAGRICUM VIENNENSE, olim insigniter commendatum a cl. BEHRENS (*Ephem. nat. curios. Cent. I. Obs. 81. p. 151. Conf. FR. HOFFM. Medic. syst. tom. 4. p. 533.*) ex Hermodactylis, Polypodio, radice Chinae, Sarsaparilla, Guaiaco, cum aqua et vino coctis. Eiusdem naturae est decoctum quoddam in Belgio valde recentius laudatum, scil. ℞. Rad. Polypod. Hermodactyl. Bardan. Sarsaparill. $\overline{\text{aa}}$ ℥iv. Rasur. Lign. sanct. ℥ij. Concis. add. Aquae Mens. ix. Vin. alb. ℥iij. Stent in digestionem, filtratis iterum affunde Aquae Mens. vj. Vin. ℥ij. Ebulliat ad remanent. tert. part. D. S. pro potu ordinario (FUUN in *Verhandel. door de Hollandse Maatschappij d. Wetenschappen te Harlem, vol. 2. p. 6.*). Fatendum tamen in utroque decocto ob varietatem eorum, quae recipiunt, meritum singulorum valde euadere ambiguum.

C O M P O S I T A.

SPECIES DECOCTI ANTIPODAGRICI VIENNENSIS

Ph. Würt. p. 181.

C R O C V S.

LINN. *Syst. veg. p. 75. Gen. pl. p. 25.*

525.

Pharm. CROCVS.

Crocus sativus; spatha uniuersali radicali, corollae tubo longissimo LINN. *Spec. pl. p. 50. a) officinalis*; autumnalis foliis angustioribus margine reuolutis *Syst. l. c.* *Crocus autumnalis sativus* DOUGLAS in *Phil. Transf. vol. 32. p. 441. tom. 1. fig. 6.* DU HAMEL *Mem. de l'acad. R. de sc. de Paris 1728. p. 100. cum tab. 1. 2.* Le Safran FOURGEROUX DE BONDAROV in *Mem. de l'ac. R. de sc. p. 92. cum fig. tab. 1. 2.* Depictum quoque reliquerunt REGNAULT *Botan. Le Safran*; MILLER'S *Figures of plants, tab. 111. f. a. b.* Κρονος Graecorum. Zaffaran v. Zahafaran Arabum. Planta perennis, spontanea in secunda regione M. Olympi (SESTINI *Lettere o Viaggio per la Peninsula di Cizico, vol. 2. p. 97.*), in montibus Caucasicis et Persicis (GEORGI), in montibus et valibus

libus inde a Crimmiã antiqua vsque ad Balthavian (*Description physique de la Contrée de la Tauride, p. 185.*). Non igitur eius natale solum ignotum est, vt cl. ALSTON (*Lectures on the Mat. med. vol. 2. p. 117.*), et adeo MILLERUS (*l. c.*), quondam existimarunt. LINNEUS (*Spec. pl. Mat. med.*) alpinum facit, et Helveticas alpes quoque tanquam patriam nominat: sed aduersatur HALLERUS (*Hist. stirp. Helv. n. 1257.*), quin animo nonnihil commotior (*Gott. Anz. 1778. p. 88.*), et confudisse officinalem cum varietate verno tempore florente (Crocus sativus β , vernali LINN.) accusat, qua in re, saltem quoad Helveticam plantam, HALLERI asserto facile subscribes. Varietas officinalis florem multo maiorem gerit verna, stigma tripartitum grandius, odorem et aromaticum.

Nullibi vero, quantum scio, spontaneus Crocus legitur, sed tam in orientalibus regionibus, quam Europæis variis climatis temperationis, cultu accedente perficitur, vt et ea pars stirpis, quae vnice in vsum vertitur, maior, odoratior et amarior euadat. Sic minorem et minus amarum spontaneum Crimmiæ esse legimus (*Description de la Tauride*

Tauride supra cit.). Ita colitur in montibus Caucasi (GEORGI *Reise durch Rußland*, vol. 4. p. 38.), in Persia (CHARDIN *Voyage* vol. 4. p. 37.), in monte Atlas ditionis Tripolitanae, praecipue ea parte, quae Garean dicitur (ROTHMANN'S *bref, Resa til Garean* in GÖRWELLS *Adresse* 1775. n. 39.). Per Arabes probabile in Europam primum transiisse, et quidem Hispaniam, vbi hodie in La Mancha nominatim in St. Clemente copiose legitur (DILLON'S *Travels through Spain*, p. 419.). Galli in terra Gatinois (*Journ. de l'agriculture* 1766. Decembre.) olim maiori studio quam hodie fit huic rei operam dederunt; in Angoumois (MUNIER *Essai d'une methode à etendre les connoissances des voyageurs* vol. 2. p. 271.) tamen iam studiosius cultum exercent. In Anglia variis locis eum sibi commendatum habent, vt in Essex, Suffolk et Cambridgehire, nec exiguo lucro (DOUGLASS in *Phil. Transf.* n. 405. p. 566. *sqq.* MILLER'S *Gardeners Dictionary* art. Crocus; *Account of Saffron, the manner of its culture and saving for use, with the advantages it will be of to this Kingdom.* Dublin 1732. 8.). Nec negligitur adhuc hodie in Sicilia (SESTINI *Lettere* vol. 3. n. 7.), nominatim in ditione S. Filippo, Iudica, Scarpello, Torcisi, in quibus tribus posterius

rius dictis locis ab eremitis curatur. In Helvetia quoque variis locis colitur (HALL. *hist. stirp. Helv. l. c.*). Nec fugit eius cultura Germaniam, sed inclaruit ibi imprimis Austriacus (JO. BERNH. ANT. RAUCH *de usu et abusu Croci austriaci, Vienn. 1732. 4.*), cui suppar perhibetur Bauaricus (*Der Wiener Safran in Baiern od. vollständiger Unterricht, wie man d. Wiener Safran in Baiern eben so gut, als in Oesterreich erziehen könne, von L. FR. WAGNER, samt 1. Kupf. München.*).

Non attinet hic in minutias culturae descendere. Requirit illa solum siccum, elatum, montosum, arenosum, argillosum, sed fimo bene mixtum. Puluinis eo fine rite subagitur et in quolibet sulci rectilinei tres longitudinaliter fiunt. Propagatur stirps per bulbos, nam semina in culta planta non maturescunt. Minores non facile flores ferunt, qui vero formam nonnihil depressam habent plerosque suppeditant. Bulbi in foueas exiguas immittuntur, tres pollicés circiter distantes (Vid. figura eiusmodi areae cum puluinis suis depicta in SESTINI *Lettere tom. 3. p. 181.*). Parcior messis primo anno contingit, quam subsequente. Duobus annis (MUNIER *l. c.*) in Angoumois,

goumois, tribus (SESTINI) in Sicilia, quatuor vel quinque annis (DILLON) in Hispania, sex vel septem annis ad summum (GEORGI) in Caucaso, exactis, effodiuntur bulbi et progenies multiplex noua, bulbo antiquo vel in summitate vel ad latera adhaerens (Egregie in bulbi structuram inquisiuit cl. FOUGEROUX *l. c.* errorem TOURNEFORTII aliorumque redarguens), in nouas areas transfertur. Duplici morbo subinde bulbi tentantur. Horum vnum cl. DU HAMEL (*Mem. de l'acad. de sc. de Paris* 1728. p. 100. *sqq.*) sub nomine *la Mort* descripsit. Causa eiusdem quaerenda est in specie *Lycoperdi*, quae bulbo Croci sese affigit, et fibris ramosis emissis et propaginibus s. tuberculis in via prognatis, in vicinos bulbos infestam suam vim dispergit; inde enim non solum membranae externae bulbi corrugantur, marcescunt, et in colorem ingrate brunum decolorantur, sed et ipse bulbus, centro excepto, quo exsuccae reliquiae eius apparent, in materiem terream nigrescentem effoetam mutatur (Conf. *l. c. tab. 2. annexa*, et *Mem. de l'acad. de sc.* 1782. *fig. 10*). Parasiticam hanc stirpem Croco nutrimentum necessarium abstulisse in patulo est. — Alter Croci morbus in Gatinois *Tacon* dicitur, a cl. FOUGEROUX DE BONDARROY (in *Mem.*

de l'ac. R. de sc. 1782. inde a p. 89.) curatius consideratus. In hoc integumenta bulbi primum sana apparent, sed pulpa maculis bruni coloris praegressis in pulverem nigrescentem degenerat, et ipsa integumenta tandem rubicunda fiunt. Labes vel contactu bulborum vel adperso pulvere infesto sese in sanos bulbos transfert. — Vtrumque malum et arcet et tollit optime lixinium alcalinum cum calce, cui immerguntur bulbi per duas tresue horas, antequam plantentur, ablatis prius integumentis et detritis maculis, si adsunt.

Autumno, dum flores praesto sint, quovis die hi mane leguntur, et horum quidem manipulus vnus post alterum in corbena collocatur, vt domi per largam mensam sterni et ex hisce stigmata cum longa portione styli ipsius eximi possint. Reliquum floris vt inutile reicitur. Sequitur iam horum exsiccatio, in quem finem fornax portatilis ex asseribus emplastica materie obductis in Anglia adhibetur. Super hac tenditur aulaeum ex fetis textum, cui superponuntur plagulae aliquot chartaceae, in quas collocant Crocum humidum ad crassitiem pollicum duorum vel trium, quem tegunt aliis plagulis, dein lodice laneo aliquoties

complicato, vel pulvino stramine repleto, et, accenso per tempus foco, tabula pondere graui onerata. Ignis initio administratur fortior, dein mitior, et placenta in quem Crocus concrefcit invertitur aliquod tempus post, ali vero per 24 horas debet ignis (MILLER). In Sicilia super charta ficcantur stigmata in latere calefacto (SESTINI); in Angoumois autem intra cribrum, super igne flammante distantia trium vel quatuor pedum (MUNIER). Optime feruatur Crocus, si intra vesicam in vas stanneum bene obturatum reponitur.

Id quod vero croci nomine proprie venit, sunt tria ista *Stigmata* siue lacinae trifidae, quae in pistillo ex apice styli emergunt. Cornua paullo a re alienius vocat HALLERUS. Recentia et succosa ex basi gracili lutea sensim in figuram cuneiformem coloris fului s. profunde rubri, apice truncato crenato exalbido luteo dilatantur, submembranacea, conuoluta, pollicem circiter longa (Conf. illustrationis causa TOURNEF. *Instit. rei herb. tab. 184. lit. D. DOUGLAS l. c.*). Corrugantur et contorquentur siccando varie, ita tamen vt crebra specimina obveniant inter sicca, in quibus terna vnita summa styli parte conspiciuntur. Odorem et succosus

Crocus

Crocus spargit fragrantem, siccus vero longe magis et largo ambitu cum sapore simul amaricante et aromatico et nonnihil acri. Quaelibet natio Crocum apud se cultum laudare solet. *Orientalis* dictus diu excellere creditus, prout CHARDIN (*l. c.*) Persico palmam adiudicat. *Siculus* iam antiquo tempore magna in existimatione fuit, etsi minori, quam alter. Siculus tamen hodie non maiori copia colitur, quam ut nationi ipsi sufficiat (SESTINI). *Anglicus*, qui stigmata latiora habet, et *Austriacus*, hodie valde celebrantur. Poterit clima aliquod virium addidisse. Sed in diiudicando pretio Croci etiam ad culturae studium, integritatem bulborum, exsiccationis et conseruationis Croci sollertiam et aetatem Croci seruati, attendas; nec perinde est, vtrum lucri causa multum de stylo virium casto simul decerpatur. In Europa cultus eousque praeferi apud nos orientali meretur, quod genuinus facilius haberi potest, item recentior, nec peregrino additamento deprauatus. Nempe pondus Croci exiguum ad lucrum fraudulentum inuitat venditores perfidos. Ad vnum enim granum Croci sicci recipiuntur flores 14 vel 15, et ad vncias sedecim flores 107520 (ALSTON'S *Lectures on the Mat. med. vol. 2. p. 118.*)

Solent quidam, ut Tripolitani, oleum conser-
 vationis causa Croco addere, sed interdum ob
 lucrum ex pondere plus quam opus, quin corrup-
 punt illum eodem fine farina (ROTHMAN *l. c.*).
 Hispanicum pariter oleo inquinatum esse accusant.
 Immiscere aliquando fibras carnis bubulae coctae
 in Gallia olim usitatum fuit, ut mandato R. Hen-
 rici secundi medio seculo decimo sexto edito inter
 alios sophisticationis modos a Rege severe inter-
 dictos indicatur (V. DE LA MARE *Traité de Pólice*,
tom. 4. p. 593.), ex quo simul cognoscitur,
 quantae iam tum cultura Croci curae in Gallia
 esset. Alii addunt Carthami tinctorii flosculos.
 Ante aliquot annos capsulam largam chartaceam
 horum mihi misit L. B. AB ASCH et semina Car-
 thami huius seorsim, adscripto nomine Croci Alba-
 nici, quos flosculos tamen, quum dignoscere eos
 facillimum, arbitror tinctorio tantum scopo Croco
 suppare habitos. Alii vendunt Croci loco floscu-
 los Calendulae, prout Londini a Iudaeis factum
 (SMITH in *Lond. Magaz.* 1766. p. 560.); qui
 quidem flosculos hosce antea infuso Croci odoris
 saporisque causa immiserant: tinctura vero cum
 aqua ex hisce flosculis facta longe saturatior magis-
 que rubra fuit, loco coloris grate flavi, quem
 erogat

erogat verus Crocus. Maxime vulgaris modus autem Crocum lucri scopo deprauandi et detectu difficilior hic est, quod paucillum modo Croci probi cum eo misceatur, qui antea plurimam partem orbatus tingente sua materie fuerat, vel alio modo vitiatus; quae quidem fraus a quibusdam in Belgio committitur. Genuinus et probus coloris rutili esse debet, nec siccus nec humidus nimis, texturae tenacioris, et in placentas firmiores compactus, quae direntae eundem colorem in intimis ac in superficie prae se ferant. Perit etiam vis aetate, vnde annua instructus praestantior, nec diu contritus ob hanc iacturam seruari debet. Difficiliter in pulverem redigitur nec nisi antea siccatus, vel in mortario calido vel ope pistilli calidi contritus.

Masticatione Croci saliva tingitur colore saturate flauo. Extrahit tam aqua, quam spiritus vini, tingentes odorasque eius particulas, aqua tamen magis, vt conferendo vtriusque generis tincturas quoad colorem odoremque, item extracta vtriusque generis quoad pondera, apparet. Scilicet exsiccati Croci vncia vna erogat extracti spirituosi primi drachmas quinque et scrupulum vnum, ex-

tracti aquosi primi autem drachmas sex (NEUM. *Chymie, vol. 2. P. 2. p. 248.*). Negat NEUMANUS (*l. c. p. 245. 247.*) oleum aethereum erui ex Croco posse, licet inesse dispersum non inficietur. Sed vere inest, modo copia insignior Croci pro experimento adhibeatur, et LUDWIGIUS ex Croci libra vna elicuit olei huius drachmam vnam et dimidiam (LÖSECKE *Auserl. Arzneym. ed. 4. p. 380. not. **.*), prout nuperius cl. DEHNE destillatione Croci cum aqua ex librae quadrante olei guttas quinque vel sex obtinuit, coloris aurei, saporis valde acris odorisque Croco ipso fortioris, et in aqua fundum petentis' (CRELLS *chem. Journ. P. 3. p. 11.*). Quod remanet erogat extractum, laete coloratum, ingrante amarum, destitutum odore et aromate Croci specifico. Vnde olei dignitas insignis intelligitur. Repetita alcoholis infusione extrahitur omne colorans, vt Crocus modo pallidus superfit (BOERH. *Chem. vol. 2. p. 212.*).

Omnia docent, Graecorum veterum et Latinerum Crocum et nostrum ex eadem stirpe esse. Nomen tamen transtulerunt etiam in alias floris partes Croco similes, e. c. antheras Liliæ albi, vt docet memorabilis PLINII de hoc locus (*Lib. 21. cap. 5.*): "stantibus in medio Crocis."

Flauedo

Fluado Croci in intima corporis animalis penetralia sese insinuat. Mulier fertur a medicamento quodam, cui Crocus inerat, duas puellas extrinsecus luteo tinctas peperisse (AMAT. LUSITAN. *curat. med. Cent. 5. f. m. 71.*). Sic in cane grauida Croco cum aliis pasta non solum colliquamentum viscerum abdominis colorem croceum exhibuit, sed et catelli variegati locis albidis flavedine tincti exstiterunt (HERTODT *Crocologia p. 279.*). Lotium Croco tingi multi perhibent, et nominatim ex saturata tinctura eius spirituosa id fieri legimus (BOERH. *l. c. p. 213.*). Sed recentiori experimento (ALEXANDER'S *experimental Essays on antiseptics, the Doses and effects of Medicines etc. ed. 2. p. 91.*) hoc ne ex serupulis quidem Croci quatuor ingestis contigit, neque enim lintea vel chartacea segmenta tingebantur vlllo modo, prout nec indusium gestatum; verum foeces aluinae eo insigniter pictae apparuerunt. Vnde auctor experimenti concludit non ingredi Crocum sanguinem, sed absque resorptione per primas vias euacuari.

Vapores spargit sensorio communi infestos, si in arctius spatium concentrantur. Perit famulus mercatoris ex somno intra cubile capto, in quo

multum Croci seruabatur, praegressa cephalalgia et virium prostratione insigni (BORELL. *Hist. et obss. cent. 4. obs. 35. p. 303.*). Agaso adeo super duabus Croci sarcinulis dormiens eadem nocte obiit (EX LUSIT. SCHENCK *Obss. med. p. 879.*). Ita coniux aromatarii in conclaui exiguo calefacto, Croci puluerem in minutas portiones dispersiens in terram apoplectica cecidit (TRALLES *de Opio sect. 1. p. 114.*). — Nimia Croci quantitas ingesta non minus cerebro neruisque vim infert. Nam inde pallor, capitis dolor, oculorum caligo, demum insania cum laetitiae enormis indicis (ZACUT. LUSIT. apud FRICC. *de venen. p. 394.*). Mortem attulit foeminae condimenti loco nimium ingestus (ZACUT. LUSIT. *l. c.*). Characteristici aliquid in nocendi sua efficacia videtur hoc, quod nimia copia risum morbosum et indecorum excitet (SERAPIO, ZACUT. LUSIT.; BOERH. *Chem. vol. 2. p. 212.* SCHULZ. *Praelect. in Dispens. Brandenb. p. 236.* vbi id infantibus ex olfactu vitri vacui, cui infuerat essentia Croci, contigisse dicitur). Contrarius tamen hilaritati effectus ex Croco in matrona obseruatus est, vt quae ex pulueribus crocatis semper in tristitiam incidit (BERG. *M. m. p. 37.*).

Multa

Multa in effectu similia cum vinō vel opio praestat, parciore scilicet dosi exhilarat, maiori caput tentat, inebriat, nervos insensiles reddit, somnum, soporem, quin mortem, ciet. Et in mitigando stimulo ad tussim, in doloribus sedandis, item in affectionibus spasticis valet. Virtutem praestare suam haud sine sanguinis celeriori motu et caloris augmento vulgo creditur; ast saltim in corpore cl. medici ALEXANDER (*Experiments cit. p. 88. sqq.*) tam scrupulus dimidius quam integer neutrum effecit; ex scrupulis duobus calor modo vno gradu thermometri auctus, arteria autem ex 72 ictibus cecidit in 66, quod vero alii accidentali causae tribuit, quum nihil ex scrupulis quatuor ingestis in se mutatum inuenerit. Quantum sentio euentus experimenti singularis in homine, ambiguis medicamentis maiori dosi capiendis assueto, non sufficit obseruationibus tot aliis contrariis refellendis, etsi facile dabo, aliis documentis suffultus, in dosi saepius formidulosos nimium fuisse medicos.

Praeter neruinam virtutem alia vulgo extollitur, emmenagoga, quam et in menstruis et lochiis et secundinis pellendis exercet. Ex nimia

dosi a muliere ad prouocandos menses capta haemorrhagia adeo vteri lethalis intra triduum subsequuta (RIVERII *Oper. ed. HORSTII p. 136.*) est. Inter domestica hoc sine vsurpatur in infuso aquoso vel lacteo. Magna tamen hoc nomine non perpetratur. Ad exanthemata quoque pellenda valet.

Antisepticum autem tam efficax sub experimentis externisprehenditur, vt eius grana quinque magis putredinem arceant, quam grana sexaginta salis communis (PRINGLE'S *Dis. of the army, App. p. 20.*). In serum sanguinis minorem efficaciam, quam in carnem, hac in re exserit (*l. c. p. 27.*). Nihilominus tamen in ipsis morbis putridae naturae haecenus non valde eminuit.

Rarius Crocus in puluere vel infuso aquoso vel lacteo solus ingeritur. De dosi non conueniunt. Adulto tamen scrupulus dimidius ad integrum conceditur; LINNEO auctore drachma dimidia, quam dosin perperam declarasse nimiam CRANZIUM (*Mat. med. et chirurg. 1. p. 115.*), serioribus observationibus edocemur. Miscetur Crocus saepe cum aliis fini congruis; item prostat varietas praeparatorum ex Croco insignis et compositorum, quae Crocum recipiunt.

Pro externo quoque vsu adiicitur facculis, cataplasmatibus, collyriis, vnguentis, emplastris variis, scopo resoluendi, abscessus maturandi, quando nimirum stimulus inflammationi addendus est, vel dolores mitigandi.

Olim odoramenti genus constituit Crocus, quo theatra, triclinia aliaque loca, quae et odore oblectare deberent, conspergebantur, et vnde tinturas parabant sub ascensum per fonticulos placituras. Iisdem quoque humectabant varias res obuias; Crocumque etiam in balsama odorifera recipiebant (Cfr. BECKMANN *Beytr. z. d. Erfind.* vol. 2. p. 82.): sed desit sensim esse narium lenocinium, prout placiti per tempus sapor, colores, formae, mores, paullo post neglectum subire, quin fastidium parere, solent. — Tinctorium vsum porro pro textis variis colorandis et vernicibus memorare conuenit. — Notissima praeterea eius administratio in cibis est, coloris potius quam saporis causa, nimirum ad panes, placentas, iuscula, carnes, embammata rel. tingenda. Prout multiplex hic eius in oeconomia vsus defuevit, ita elanguescere coepit culturae apud varias gentes studium, et lentius per commercia ex vna regione in aliam transferri.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

TINCTURA CROCI *Ph. Würt.* p. 226. Maceratione Croci cum spiritu vini rectificato. *Ph. Edinb.* p. 41. acquiescit spiritu vini Gallico, et *novissima* 1783. p. 108. spiritu vini tenuiori. Hocce menstruo et mucilaginosae partes eruuntur; quum contra in ESSENTIA CROCI *Ph. Brandenb.* p. 88. spiritu vini rectificatissimo paretur. Primo loco dicta ad guttas triginta supraque datur. Virtus huius et reliquorum praeparatorum ad superius propositas exigenda.

TINCTURA CROCI VINOSA *Ph. W. l. c.* rario-
ris vsus, minus calefacit. Suppar VINO CROCEO
Ph. Lond. p. 66.

SPIRITUS CROCI *Ph. W.* p. 191. Destillatione paratur praevia Croci cum menstruo duplici, spiritu vini rectific. et aqua, digestionem.

EXTRACTUM CROCI *l. c.* p. 91. Fit aquae ope. Commodus et frequens eius vsus est. Concentratam Croci vim continere vulgo existimatur, sed vereor, ne haud exigua eius pars per ignem fuerit dissipata. ALSTON gr. xij extracti assignat pro dosi, LINNEUS gr. xv.

SYRUPUS

SYRUPUS CROCI *Ph. W. p. 209.* Blandum tenellorum anodynum.

LAUDANUM LIQUIDUM SYDENHAMI *V. Appar. med. vol. 2. p. 293.* Crediderunt varii e. c. FERNELIUS (*Meth. med. l. 4. c. 7. et l. 6. c. 5.*), corrigi Opii naturam narcoticam Croco, sed ipse similis indolis est; vnde augetur potius haec Opii vis.

ELIXIRIA PROPRIETATIS. Quodlibet recipit Crocum, de quibus articulo Aloës ulterius. — Transeo alia interna.

EMPLASTRUM OXYCROCEUM *Ph. W. p. 69.* Inter tot alia excipienda, quorum gummirefinae et terebinthina magnam partem efficiunt, Crocus quoque reperitur. Vis pægorica et resoluens, sed calidae naturae.

EMPLASTRUM DE GALBANO CROCATUM *Ph. W. p. 65.* Emollit eximie, doloresque lenit.

EMPLASTRUM DIACHYLON CUM GUMMI *Ph. W. p. 63.* Tantillum Croci inest. Eximium emolliens et maturans.

A L O E.

LINN. *Syst. veg.* p. 278. *Gen. pl.* p. 171.

526.

Pharm. ALOE *succotrina.*

hepatica.

caballina.

Sub diuersis hisce nominibus in officinis obtinent succi inspissati colore, odore, sapore, duritie, puritatis gradu, diuersi; licet comparando species eiusdem nominis ex diuersis pharmacopoliis petitas saepe discrepantia notabilis inter easdem conspicua sit. Vndenam discrimen hocce derivandum, nondum certe constitui potest. Alii a praeparationis diuerso artificio illud deducunt, vt JO. BAUHINUS (*Hist. plant. uniuers.* tom. 3. p. 697.), SPIELMANNUS (*Mat. med.* p. 626.), alii, vt COMMELINUS (*Praelud. botan.* p. 46.), et post eum LINNEUS (*Mat. med.*) cum multis aliis, a tribus diuersis stirpibus. Et hasce quidem hic inter vnam speciem coarctauit scilicet

Aloën perfoliatum; floribus pedunculatis cernuis corymbosis subcylindricis LINN. *Spec. pl.* p. 457. cuius varietates tres in *Materia medica* notat:

a. Aloën

- α. Aloën veram, foliis spinosis confertis dentatis vaginantibus planis maculatis L. *Hort. Cliffort.* p. 131. cui *Aloën hepaticam* tribuit.
- β. Aloën Americanam, Ananac floribus suaerubentibus PLUCK. *Almag.* 19. t. 240. fig. 4., cui *Aloën succotrinam* adscribit.
- γ. Aloën guineensem caballinam, vulgari similem, totam maculatam COMMEL. *Prael.* p. 4., a qua *Aloën caballinam* deriuat.

In hocce de succorum diuersorum aloëtico-
rum origine iudicio nimis sequax fuit LINNEUS
coniecturae COMMELINI (*Prael. bot.* p. 46.),
quae nititur tantum conuenientia saporis et odoris
recentium succorum modo dictorum cum succis
ficcis venalibus diuersi istius nominis, vt tamen
simul fateatur hicce, colligi posse succum ama-
rum etiam ex variis aliis Aloës speciebus.

Et hoc quidem recentioribus obseruationibus
extra omne dubium ponitur. Ipse explorauit
complures Aloës species recentes, quarum suc-
cum modo amarum, modo amaritie destitutum
inueni (Vid. *Commentatio de succi Aloës amari*
initüs in Opusc. meor. tom. 2. p. 488. qua scri-
ptione

ptione totum hoc argumentum illustravi). Amarrissima mihi visa

Aloë elongata MICHX., floribus spicatis tubuloso-triquetris subringentibus oblique dependentibus, foliis aggregatis dentato-spinosis. Descripta amplius in MURR. *Opusc. l. c.* depicta in *Comment. soc. scient. Gotting. a. 1788. tab. 2.* Aloë n. IX. TREW in *Commerc. Nor. 1744. p. 324. tab. 3. fig. 18 - 21.* vbi modo spica et flores singulares repraesentantur. Aloë vulgaris BLACKWELL *Herb. ed. TREW. Cent. 3. tab. 229.* Aloës commun; in REGNAULT *Botan. cum fig. Anne haecce Aloës perfoliatae L. Varietas vera* π. *Spec. pl. p. 458?* anne eadem, ex qua in Jamaica (BROWNE'S *nat. Hist. of Jam. p. 197.*), item in Barbados (HUGHES'S *nat. Hist. of Barbados, p. 145.*), succum vsitatum colligunt? Peregrinatores scientes olim coniecturam valde probabilem confirmabunt (*Conf. Opusc. mea supra cit. p. 481. sqq.*). Aliae species vere vsurpatae sunt:

Aloë spicata THUNB. floribus spicatis horizontalibus campanulatis, foliis caulinis planis amplexicaulibus dentatis LINN. *Suppl. pl. p. 205. Syst.*

Syst. veg. ed. 14. p. 338. THUNB. *Diff. de Aloë*
p. 4. 10. Haec in promontorio bonae spei
 optimum succum Aloës hepaticum exhibet teste
 eodem, reliquae species viliorem.

Aloë linguaeformis THUNB. floribus racemosis ere-
 ctis, corollis cylindricis, foliis linguaeformibus
 distichopatulis *Syst. veg. ed. 14. p. 337.* In
 interioribus Capitis bonae spei a nonnullis in-
 colis succum ex hac Aloë collectum tanquam
 optimum et purissimum adhiberi, pariter cl.
 THUNBERG (*Diff. de med. African. p. 7.*) narrat.

Maximam tamen Aloës copiam, quae ex hocce
 Africae promontorio transfertur, parari ex
 Aloë perfoliata idem innuit. Varietatem huius
 speciei non denominat, sed in omnibus hor-
 tis botanicis obviam pronunciat (*Physiogr.*
Sällskapet's Handl. P. 1. p. 112.). Cui effato
 cl. SPARRMAN (*Resa til Gods Hopps- udden*
p. 742.) eatenus aduersus est, quod ad *Sup-*
plementum plant. LINN. respiciat, vnde illi de
 Aloë spicata THUNB. sermonem esse probabile.

Optionis igitur inter plures stirpes succum
 amarum colligentibus locus est. Nec potest non

pro stirpium diuersitate et integritas succi et effi-
caciae gradus varie differre. Alia ratio discrimi-
nis in praeparationis succi discrepante ratione
continetur, vt ex inferioribus patebit.

In tractu promontorii bonae spei montes oc-
cupant frutices aloëferi praecipue regione quin-
quaginta milliaria a promontorio ipso distante,
vbi a cacumine ad radicem montes obtegunt,
hinc ibidem plantationes superfluae. Sed in in-
sulis Jamaica et Barbados sollerter haec curantur.
In Jamaicam ex insulis Bermudianis translata fuit
stirps, et sensim sponte sese propagat. Ad vbe-
riorem prouentum tamen tam ibidem quam in
Barbados colitur solo siccissimo ex furculis adul-
tiorum plantarum, qui immittuntur in foueas pla-
nas distantia sex vel duodecim pollicum (BROWNE
l. c. p. 198. MILLINGTON in *Lond. med. Journ.*
vol. 8. P. 4. p. 422.). Requiritur anni duo
vel tres post plantationem antequam succus iustam
perfectionem assequatur, et seruari possunt plantae
per duodecim annos et diutius. Folia, quae
succum suum fuderunt, per solum proiciuntur,
vt stercoretur (MILLINGTON.).

Aloës amarus succus in vniuersum ex foliis eruitur; nam etli verum cognoui, quod PLINIUS (*Hist. nat. lib. 27. c. 4. ed. DALECH. p. 1194.*) notauit, caulem pariter eodem imbutum esse, vnde refert suo tempore et caulem ante maturitatem feminis fucci gratia incisum: hodie tamen foliis acquiescunt. Non latet vero amarities in tota eorum compage, sed in membrana corticali tantum tenaci, quae superficie interiori amplis canalibus siue vasis instruitur, quae in recenti segmento transversim facto punctulis quidem distinguuntur. Parallele haec vasa per longitudinem folii decurrunt, et ex hisce resectis limpidus tenuisque latex funditur. Remotiora illa deprehendi in speciebus, quae blandioris fucci sunt vel amarities omni destitutae. Reliqua pars media folii pulpam constituit albam, pellucidam, aquosam, vel viscosam, inspidam, cuius liquor aliquando in longa fila trahi potest. In caule pariter succus iste amarus nonnisi in similibus vasis velaminis corticalis latet.

Vt eruatur amarus succus ex hisce, sufficit folia ad basin, vbi crassissima sunt, praecisa vel situ erecto in dolia collocare, vt in insulis qui-

med. Journ. 1787. *vol.* 8. *P.* 3. *p.* 217.) de-
 scripta, quae, quum de ea nihil attulerit cl.
 BROWNE, videtur feriori tempore tantum recepta,
 scilicet folia in frustula dissecta immittuntur exi-
 guis corbibus vel retibus, quae demerguntur
 amplis ahenis ferreis aqua repletis, coctione per
 decem minuta pr. temporis facta eximuntur, et
 noua portio suggeritur, donec liquor saturatus
 et niger euaserit. Colatur tum, et, foeculentum
 postquam subsederit in vase versus fundum sese
 angustante, pluries liquor per epistomium laterale
 (Hahn, Tapp.) detrahitur, et iterum coquitur
 sub continua agitatione. Denique ad consisten-
 tiam mellis redactus cucurbitis inditur, in qui-
 bus temporis mora indurescit. Ex tribus parti-
 bus succi fluidi vna solida remanet. Hunc Ja-
 maicensis in massis pintam vniam ad viginti pon-
 derosis, Capenses autem ponderosioribus, ple-
 rumque trecentarum, quadringentarum vel quin-
 gentarum librarum, vendunt. Fraudulenti homi-
 nes ponderis augendi causa aliena subinde Aloï
 admiscunt, quam fraudem DIOSCORIDES iam re-
 prehendit, Gummi vel Acaciae miscelam specia-
 tim denotans, prout in Belgio subinde Liquiri-
 tiae succus additur (FERBER *n.* *Beyträge zur Mi-
 neral-*

neralgeschichte, vol. I. p. 366.). Deflectere inde non potest non Aloë a vera sua natura et virtute. Sed non minor hisce momentis diuersitas exsurgit ex multiplici ista in succo praeparando varietate, quam descripsi, etiamsi ceteroquin planta eadem sit. Alia igitur est natura Aloës sponte exundantis; alia vi ex foliis dissectis et conquassatis erutae; alia si inspissationem praecedit colatura; alia si haec negligitur; alia si succus sole densatur; alia rursus, si id fit coctione, quae quo fortiori igne perficitur, tanto facilius empyreuma contrahit, dispendium odorarum partium patitur, et tanto profundiori colore tingitur; alia, si fordes coctione ascendentes auferuntur; alia si absque despumatione spissatur.

An inde discrimen dependet totum trium illarum diuersitatum succi aloëtici amari, quas in fronte indicaui, et eodem quidem ordine, quo de praestantia iudicium fertur, discuti haecenus nequit. Quis horum nominum auctor fuerit primus, non constat. HIPPOCRATES et THEOPHRASTUS ERESIUS Aloës plane non mentionem iniiciunt. CELSUS (ed. KRAUS. p. 84.) crebro eius meminit, omnibus catharticis eam misceri iubens,

fed absque vllis epithetis. DIOSCORIDES (*Mat. med. lib. 3. cap. 25.*) duplicem Aloën significat. Subtiliores fuere Arabes, qui a patria sibi nota nominatim variis Asiae regionibus species effinxerunt, quos inter AVICENNA (*Oper. ed. Venet. lib. 2. tract. 2. cap. 66. p. 105. b.*) succotrinam tanquam meliorem constituit; reticens vero cetera vulgaria nomina. Vndenam JO. BAUHINUS (*Hist. plant. tom. 3. p. 697.*) narrationem deduxerit, quod latex ex foliis elicitus sua sponte in tria liquida diuersae indolis strata totidem formantia sese disiungeret, quorum superius concha haustum exsiccatum Aloën succotrinam constitueret, alterum in medio consistens Al. hepaticam, infimum siue foeces Al. caballinam, decerni nequit. Quod si vere esset, ratio probabilis nominis huius ternarii existeret. Sed nec nostro tempore constantem significatum hisce nominibus tribui supra iam conquestus sum. Descriptiones tamen subiungendae sunt singularum specierum succi Aloës auctoritate viri in eiusmodi rebus alias grauis (LEWIS *Mat. med. p. 31.*):

1. *Aloë succotrina*, quae iudicatur optima, intrahitur colore flauido-rubro, in purpureum inclinante, sed, postquam in puluerem redacta fuerit,

fuerit, aureo, superficie splendente, friabilis est, et saporem cum amaritie aromaticum, odorem vero instar Myrrhae fere prae se fert, item non-nihil pellucida est. Haec species olim quidem ex Zocotra, Zocotera vel Socotora, insula oceani orientalis translata fuit; hinc quidam Al. Socotrinam vel Zocotrinam scribi malunt: hodie vero nomen praestantiam primariam indicat, prout nomina adhuc hodie vulgaria Opii Thebaici, Terebinthinae Venetae, Croci orientalis rel. memoriam modo patriae, vnde olim petita erat optima species, conseruant. Nam cl. BROWNE teste (*l. c. p. 128.*), praestantissima, quae in Jamaica emergit Aloë, hocce nomine insignitur. Characteres iidem probitatis, quos modo recensui, competunt isti succo, quem ipse ex foliis Aloës elongatae mihi comparauit, et cum quo varia experimenta feci (*Vid. Opusc. l. c. p. 497.*).

2. *Aloë hepatica* distinguitur colore profundiori, superficie non tam splendente, compage firmiori nec ita transparente, amaritie magis nauseosa et odore fortiori magisque ingrato.

3. *Aloë caballina*, quae vilior reliquis declaratur, nec in omnibus officinis obuia, demum dignosci innuit foetore ingrattissimo; adiiciunt alii,

vt et ipse in specimine iam ante oculos versante deprehendo, colorem longe obscuriorem fere nigrum et manifesta fordium et fabuli indicia, vnde et compactior et ponderosior apparet. — Sed omnino plura discrimina in speciminibus occurrunt, ita vt ternarius iste numerus iustis limitibus ponendis non sufficiat.

Quantum scio, hodie plurimum Aloës ex Capite bonae spei, vbi commercium cum eadem societati mercatoriae Indico-belgicae feruatum est, item ex insulis Jamaica et Barbados, nominatim proxime dicta, in Europam transfertur.

Constat Aloë tam ex dissolubilibus partibus, scilicet resina et gummi, quam ex terra, solutionem omnem respuente. Proportio harum variat valdopere in diuersis succi speciebus: et conubium gummi cum resina tam arctum est, vt menstruo tam aquoso resina, quam spirituoso gummi, ad partem soluatur. NEUMANNUS (*Chem. vol. 2. P. 1. p. 64.*) ex Aloës (speciem non determinat) vncias sedecim eruit extracti resinosi pr. vncias fere quindecim h. e. $\frac{15}{8}$; sed ex totidem vncias Aloës, extracti aquosi pr. vncias tredecim cum dimidia h. e. fere $\frac{7}{8}$; vnde colligitur

tur paullo plus resinæ quam gummi Aloï inesse. Resinam puram vero ea proportione singulis speciebus inesse edocet cl. LEWIS (*M. m. p. 33.*), ut Aloë hepatica contineat eius fere $\frac{1}{3}$, Aloë succotrina $\frac{1}{4}$, et caballina $\frac{1}{8}$. Aloë hepatica igitur plus resinæ et minus gummi quam reliquæ species continet. Resina insipida et inodora fere est. Sapor autem odorque manifestius longe remanet in extractis guminosis, licet hæc ipsa gratia multum antissent Aloï crudæ, quæ valde amarum et nauseosum saporem longæ durationis habet et odorem fortem. In hominum usum subsistimus A. succotrina vel hepatica; pecoribus caballina dicatur.

Aloë aluum purgat omnium consensu. Idque non solum contingit eadem per os ingesta, sed et extrinsecus applicata. In carie hoc sæpe observatur ex tinctura Aloës adhibita, quæ resorptione deiectiones alui continuas excitat (*MONRO'S Works, p. 306. Conf. l. c. p. 297.*). Ita pilula ex Aloë parata et fonticulo stimuli causa immissa aluum movit tantopere, ut auferre ideo eam opus fuerit (*Mem. de la Soc. R. de Medec. à Paris, vol. 2. p. 162.*). Eiusmodi exempla passim

sim alia leguntur de vsu improvido Aloës chirurgico. Et haec quidem purgandi vis gummosae Aloës parti praeprimis debetur. Etenim resina quocunque modo sumta vix deiectiones efficit; hinc extractum Aloës aquosum ipsam Aloën vi cathartica superat; hinc Aloë succotrina, quae plus gummi comprehendit, efficacius purgat, quam hepatica. Tardus vero hic effectus est, quin aliquando vix nisi 24 horarum spatio sese exserit (FALLOP. *de med. purg. Oper. vol. 1. p. 121.*), et succedit ille aliquando etiam ex valde exigua; vnus vel duorum granorum dosi. Ad deiectiones liquidas amplior scrupuli adeo requiritur, quae vero nonnisi torminibus comitibus sequi solent. Aloën pulcherrimum et innoxium purgans pronunciat BOERHAAVE (*Chem. vol. 2. p. 245.*). Nocet vero ob calidam naturam plethoricis, biliosis, grauidis, et ad haemorrhagias pronis.

Quid in ciendis profluuiis sanguineis valeat, elucet eius in haemorrhoidibus et menstruis pellendis insigni potestate. Quod ad haemorrhoides attinet, adeo haecce certa est, vt ex centum hominibus, qui Aloë ad aluum sollicitandum frequen

quenter vñ sunt, nonaginta computauerit FALLOPIUS (*l. c. p. 122.*), hocce fluxu correptos. Displicet igitur mihi valde medicorum quorundam mos, qui aliis purgantibus in chronicis malis vel obstructione alui habituali, tam saepe Aloën, forsitan commoditate, qua forma guttarum vel pilularum praebetur, allecti, substituunt, vel haemorrhoidum beneficio putato decepti in iisdem excitandis intempestive absque nutu naturae laborant. Morbum igitur suscitant nouum, qui ipse plurimum sollertiae requirit, et molimine naturae multiplici, quae eruptionem plerumque praecedit, homines haud parum grauat. Nolo quidem polyposum istud concretum intestini recti, quod pertinacissimam alui obstructionem generauit, Aloï imputare, sed potius haemorrhoidibus consuetis non succedentibus (*V. BLOCH med. Bemerk. p. 124. sqq.*). Attamen nisi haemorrhoides suscitatae primum per Aloën fuissent, emanatio harum labem hancce ciere non potuisset. Insignis autem commodi est, in quibus, fluxui huic alias assuetis, hic morbose iam torpet.

Saepe commode a foeminis Aloë capitur, dum fluxus menstruus solito tempore non incidit,

vel

vel iusto parcius, iis scilicet diebus, quibus eruptio alias fieri solet; sed tanto minus opportuna est in foeminis, quibus ille ingrauescente aetate cessat, quo in limite ad purgantia confugi solet, nec iis exclusis, quae Aloën recipiunt, inde enim haemorrhoides, stranguria, haemorrhagia vteri, dolores renum molestissimi aliaque mala subsequuta (FOTHERGILL in *med. Obs. and Inquir.* vol. 5. p. 173. *sqq.*).

Sunt, qui huic amaro, ut aliis, vermes intestinales necandi potioreni aliquam vim tribuunt. Ita ad tuendas naues contra vermes marinos utiliter variis massis Aloë admiscetur, quibus obliunt superficiem nauigii, cui fini ob resinofam naturam tanto commodior est (BROWNE'S *nat. Hist. of Jam.* p. 198.). Sed non excellit virtute anthelmintica apud homines: nam in solutione Asuccotrinae amarissima lumbrici licet initio attoniti iacerent, per viginti horas tamen viui manserunt, et quum postea transferrentur in terram humidam, cui additus fuerat puluis Aloës, ibi per multos dies viuere perrexerant. Quum iteraretur idem experimentum cum quatuor aliis lumbricis, nonnisi quarto die extincti sunt (REDI *de animalc. viuis in anim. viuis*, p. 156. *sqq.*).

Rarif-

Rarissime Aloë cruda vsurpatur interne ob nauseosam amaritiam, quae, vtut tenaciter linguae inhaeret, aceti tamen pauxillo admoto facile tollitur. Dosis FALLOPIUS (*l. c. p. 122.*), qui studiosius de Aloë egit, assignat a drachma vna ad duas purgandi scopo. Sufficere drachmam dimidiam; ALSTON (*Lectures on the M. m. vol. 2. p. 427.*) indicat; sed minorem quoque in hunc scopum valere, supra innui.

Extrinsecus ad vlcera et fistulas purgandas, item ad cariem sistendam, Aloë solet a chirurgis vsurpari ob antiputredinosam suam et balsamicam naturam, forma praecipue tincturae: ast resorptionem saepe alui profluuia ciere, etiam iam monui.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Vix plura ab vilo alio medicamine praeparata et composita in medium prodierunt, quam ab Aloë, quorum praecipua modo hic recensenda sunt, ad quae in vniuersum Aloë succotrina, tanquam optima, sumenda est. Plurimum fama sensim obsoleuit. In praeparatione id praecipue pro scopo fuit, vt resinosa pars, tanquam ea, quae calida sua et pellente natura plurimum incommodi pareret,

ret, separaretur, vel infringeretur. Vitio praeparationis autem saepe factum est, vt sine suo exciderint.

ALOE DEPURATA s. LOTA *Ph. W. p. 3.* Fit solutione Aloës in aqua calida et succo Citri, mora foeces cum resinosis partibus bene multis fundum petunt, quibus factis clarum defunditur, colatur et inspissatur. Basis est multarum pilularum purgantium nominatim Stahlianarum, Beccherianarum aliarumque. Grana octo ad quindecim pro aluo soluenda exhiberi possunt.

ALOE INSUCCATA *l. c. p. 3.* Loco aquae iusto prolixius succi variarum stirpium pro menstruo Aloës electi sunt. Superflua.

ALOE ROSATA ET VIOLATA *l. c.* Iudicium prius hic repeto.

EXTRACTUM ALOËS GUMMOSUM *l. c. p. 89.* Soluta Aloë ope digestionis calidae in aqua post foecum separationem in extracti spissitudinem leni igne densatur. In foecibus remanet plurimum resinae. Si coctio loco digestionis adhibetur (vt in GUMMI ALOES *Ph. Lond. p. 29.*), abripitur simul multum resinae. Praestat solutionem frigide facere, vt tanto melius a resina liberetur. Ex vulgatissimis aloëticis

aloëticis est, minus longe calidum, quam Aloë cruda, quae et ingrator longe. Blande purgat ad scrupulum vnum supraque vsque datum, etsi grana pauca aequè bene laxant (SCHULZ *Praelect.* in *Ph. Brand.* p. 262.).

TINCTURA ALOES *Ph. W.* p. 222. Digestione Aloës in spiritu vini rectificato. Cautionem sub vsu externo necessariam iam commemoravi. Vix interne vsu venit.

TINCTURA SACRA *Ph. Ed.* p. 46. *Ph. Lond.* p. 67. Aroma additur Aloï in menstruo vinoso.

ELIXIRIA PROPRIETATIS. Magna varietas, quam piget enucleare, de qua vide e. c. *Ph. W.* p. 55. Omnia autem Aloën, Myrrham, Crocum, recipiunt. Sufficere poterunt tria pro menstruo diuerso varia, nisi vel haec nimia sint: ELIXIR PROPR. CUM ACIDO BOERH. *l. c.* p. 55. (cum acido); ELIXIR PROPR. SINE ACIDO BOERH. p. 56. (c. sale medio); ELIXIR PROPR. SINE ACIDO S. DULCE p. 57. (cum alcali). Fausto omine laus et vsus horum decreuit nostro tempore, qui olim in chronicis morbis multis fuit nimia, sicut in obstructionibus viscerum, putredine humorum,

ventriculi debilitate, rel. — VINUM ALOETICUM
Ph. Lond. p. 65. suppar remedium; item ELIXIR
 APERITIVUM CLAUDERI *Ph. W. p. 52.*

PILULAE ALOEPHANGINAE; DE AMMONIACO;
 ANGELICAE; APERIENTES STAHLII; CACHECTICAE;
 EMANUELIS; HIERAE; MASTICHINAE; DE SUCCINO
 CRATONIS; TARTAREAE rel. quarum omnium for-
 mulas *Pharmacopoea Würt.* praestat.

PILULAE POLYCHRESTAE BALSAMICAE *Ph. W.*
p. 140. Multae in pharmacopoeis exstant pilu-
 lae polychrestae, quae vel pro pilulis BECCHERI
 huius nominis iactantur, vel ad imitationem ea-
 rum compositae sunt. Vera BECCHERI, medici
 Germanici, qui pilulas suas in *Psychoſophia* com-
 mendat, compositio nos latet. In *Ph. Brand.*
p. 135. exstat formula, quae dicitur communi-
 cata cum nonnullis ab auctore. Haec differt
 in quibusdam a formula *Ph. W. cit.* Sed eo
 conueniunt omnes, quod Aloë cum gummi-
 resinis et extractis amaris iuncta. Hinc soluunt al-
 vum et simul obstructions viscerum referant.
 Inprimis inclaruerunt in menſtruis et lochiis pel-
 lendis, a scrupulo dimidio ad integrum iusto tem-
 pore datae. — PILULIS POLYCHRESTIS STAHLIA-

NIS suppare censentur. — Non multum differunt PILULAE ECPHRACTICAE TIMMERMANNI, quae et in officinis pharm. Goettingae praesto sunt. — PILULAE BALSAMICAE JO. JUNCKERI, pariter inclytae, carent Aloë, quarum formulam publici iuris nuper fecit nepos cl. J. CHR. WILH. JUNCKER (*Allgem. Heilkunde vol. 1. p. 37.*).

SPEC. HIERAE PICRAE *Ph. W.*

SUPPOSITORIUM COMPOSITUM, *Ph. W. p. 202.* recipit Aloën in Speciebus Hierae picrae additis.

EXTRACTUM CATHOLICUM, PANGHYMAGOGUM CROLLII *Ph. W.*

UNGUENTUM ARTHANITAE *Ph. W.*

CONVALLARIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 275. *Gen. pl.* p. 169.

527.

Pharm. LILII CONVALLII Flores; Baccae.

CONVALLARIA MAIALIS; scapo nudo LINN. *Spec. pl.* p. 451. *Lilium conuallium album* C. B. Icon; REGNAULT *Botan.* Le Muguet. Planta Europaea, perennis in nemoribus et sylvis montosis primo vere florens.

Flores. Odor recentium fragrans, iucundus, reficiens quidem, si libero aëre flores naribus subiiciuntur, collecti vero intra conclaue clausum praecipue per noctem grauitatem capitis, temulentiam, cephalalgiam, pariunt. Eiusmodi exemplum de medico narrat SENKENBERG (*Diff. de Lilio Conuall.* p. 11.). Odor hicce flaccescentibus floribus sensim diminuitur, ficcatione omnino perit. Amarities omnibus plantae partibus inest, quae tamen in recentibus floribus minima. Destillatione odorum istud florum recentium aqua, vino, item spiritu vini, excipi se finit; vnde haec liquida, dum seruent odorem, analeptica efficacia non destituuntur. Sed valde fugax volatile

latile hocce est. Oleo aethereo flores instrui, negant quam plurimi (e. c. LEWIS *M. m.* p. 356.): sed idem contigit Rosis ac hisce, quod exigua modo quantitate insit, igitur nonnisi ex ingente florum copia eruendum (CARTHEUS. *M. m.* vol. 2. p. 508.). Odoris partibus dispersis, remanent acres et amarae. Hinc pulvere florum naribus attracto sternutatio subsequitur. Eundem effectum ex radice et baccis quoque exsurgere notatum. Extractum ex floribus paratum et a scrupulo ad drachmam dimidiam captum aluum notabiliter mouet (MOSSDORF *Diff. de Lil. conv. praef.* J. H. SCHULZE p. 22. in qua scriptione in extracta Lili Conv. varii generis sollerter inquisitum est.). Siccati quoque flores conducunt extus applicati in epithematibus vel sacculis ad dissipandas fugillationes et contusiones (MOSSDORF *l. c.* p. 23.).

BACCAE rarius adhuc usu hodie veniunt, quam flores eiusque praeparata; sed non carent virtute medica ab antiquioribus quibusdam medicis, vt CARRICHTERO, POPPIO, JAC. THEODORO memorata et a SENCKENBERGIO (*Diff. de Lili Convallii eiusque inprimis baccae viribus, Gottingae 1737.*).

Pulpa hisce subdulcis et aliquantum amara est, semina intus latentia maiorem amaritatem habent. Depraedicantur in epilepsia idiopathica, stato tempore et nonnunquam ex ordine phasium lunae recurrente, dum, praemisso purgante, pulveris baccarum scrupulus vnus ad drachmam vniam cum aqua Lil. Conv. vinosa vel simplici datur (SENCKENBERGII, pater et filius (*l. c.* p. 29.)). In intermittentibus febribus quoque valere visae sunt, praeparantibus scilicet praemissis drachma pulveris harum dimidia pro dosi exhibita (*l. c.* p. 32.)). Qui detrectant vti puluere, hisce conferua suadetur aliique praeparationis modi (*l. c.* p. 35.)). Nolo vero alios morbos, quorum curatio coniectura saltim nititur, ex fonte nuper memorato transcribere.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA LILII CONV. SIMPLEX *Ph. W. p. 7.*

AQUA LILII CONV. VINOSA *Ph. W. p. 19.*

Vtraque odorem florum secum vehit, et in viribus collapsis erigendis olim celebrata impensius, vinosa praecipue (Conf. MOSSDORF *Diss. cit. p. 26.*). Quod flores Lil. Conv. in variis AQUIS APOPLECTICIS item ANTEPILEPTICIS officinarum Germani-

manicarum compareant, iudicium saltim pristinum de virtutibus in memoriam reuocat.

SPIRITUS LILII CONV. *Ph. W. p. 192.* Destillatione repetita florum cum vino et spiritu vini rectific. fit. Exoleuit, qui olim ab HOFFMANNO (*Clav. pharm. SCHRÖD. L. 4. sect. I. §. 103.*), WEDELIO (*Comp. chem. p. 49.*) aliisque magna in existimatione habitus fuit.

CONSERVA et OLEUM INFUSUM desueuerunt.

§ 28.

Pharm. SIGILLI SALOMONIS *Radix.*

Convallaria Polygonatum; foliis alternis amplexicaulibus, caule ancipiti, pedunculis axillaribus subunifloris LINN. *Spec. pl. p. 451.* Polygonatum floribus ex singularibus pedunculis c. B. Icon: *Fl. Dan. tab. 377.* REGNAULT *Botan. Le Sceau de Salomon. Pl. Europaea, perennis, in rupium fissuris obuia.*

HALLERUS (*Hist. stirp. Helv. n. 1243.*) transfert Radicem ad *Convallariam multifloram* LINN.

264 LILIACEAE. CONVALL. POLYG.

RADIX truncum horizontalem format cylindricum, crassitie apicis digiti minimi, ex quo vndique fibrae filiformes remotae inter sese prodeunt. Color eius albidus. Sapor dulcis, subacris, amaricans, viscosus.

Pani sub annonae charitate inferuire potest (LINN. *Fl. Suec.* p. 110.). Mucilago exinde eruitur infusione vel decoctione. Ad cataplasmata emollientia igitur non male conducit. Ceterum inter tot alia efficaciora obliuioni fere tradita.

ORDO XLVII.

E N S A T A E.

I R I S.

LINN. *Syst. veg. ed. 14. p. 88. Gen. pl. p. 27.*

529.

Pharm. IREOS, vel IRIDIS (quod praestat),
FLORENTINAE Radix.

Iris Florentina; corollis barbatis, caule foliis
altiore subbifloro, floribus sessilibus LINN. *Spec.*
pl. p. 55. *Iris alba florentina* C. B. Icon:
MILL. *Fig. of plants, tab. 154.* REGNAULT *Botan.*
L'iris de Florence. Pl. perennis, in Italia
crescens.

Apud DIOSCORIDEM (*M. m. lib. 1. cap. 1.*)
Iris quoque occurrit; an vero eius *ιλιριον*, prae-
cise Florentina sit, non dixerim. Variorum colo-
rum floris meminit, sed hi non sufficiunt ad species
discernendas.

Colitur radice causa in Florentia absque
multa opera in muris, sepibus ex humo, et ad

R 5

oras

oras camporum, vbi aliae stirpes non succedunt. Radices, quae in Augusto et Septembri terrae mandantur, post trium annorum spatium modo in vsum effodiuntur. Depurandi et decorticandi illas officium foeminis mandatum est. Ad cuticulam auferendam culter peculiaris adhibetur, qua ablata super strato ex arundine texta folis, vi siccantur (*Opuscoli interessanti l'agricoltura, p. 39. sqq.*).

RADIX ex Italia pro nostris officinis petitur sicca. Haec repraesentat frusta compacta, ponderosa, alba, compressa, lata vel oblonga, variae magnitudinis, et superficiei ex separata epidermide et ex stigmatibus fibrillarum reflectarum inaequalis. Quidam, tanquam vulgare esset, indicant, colorem media parte esse obscuriorem, quod tamen in meis exemplis non inueni. Odor eius violaceus, sapor amaricans et subacris, diutius ore remanens. Facile reducitur in puluerem farinaceum albidum. Breui et a vermibus consumitur, nisi loco bene tecto seruetur.

Destillatione aqua transiens secum abripit omne odorem; id quod remanet praebet extractum amarum et leuiter acre. Oleum aethereum apparuisse, a quibusdam negatur (a NEUMANNO in
Chym.

Chym. vol. 2. P. 3. p. 188. et LEWIS M. m. p. 327.). Sed restringi potest effatum ad valde exiguam quantitatem (*KORTUM Diff. de vera indole et virtute radice Irid. Florent. praef. SCHULZE Halae, 1739. CARTHEUS. M. m. vol. 2. p. 75.*). Extractum aquosum pr. $\frac{4}{8}$ circiter constituit radice et extractum spirituosum pr. $\frac{1}{8}$ (*NEUM. l. c. p. 187.*), ut tamen memor sis connubium gummi et resinae esse tam arctum, ut utriusque pars semper simul absorbeatur. Tinctura spirituosa et extractum quoque spiritu vini factum longe acrius est, quam ea, quae extractione cum aqua resultant. Tinctura scilicet spirituosa piperis instar linguam et fauces adurit (*CARTHEUS. l. c.*), item extractum ipsum.

Vtique igitur acre inest huic radice, sed resinae irretitum. Verum longe acrior est recens, nauseam pariens, purgans cum vehementia. Hinc acquiescunt hodie radice sicca, mitiori. Praedita est haecce eximia vi attenuandi et incidendi, quae sese exferit in pituitae vitiosa in pulmonibus accumulatione, vnde dyspnoea, asthma, tussis. Ad screatus in hisce morbis mouendos ideo in pulueres linctusque cum aliis commodis recipitur. Adfunt et fiduciae documenta in praeparatis mox subiiciendis.

dis. Nec minus egregie in flatibus dissipandis valet, praecipue apud infantes tenellos, qui tormina ex hac causa facile concipiunt, quo fine iis aliquot grana pulveris praebentur. Concinne ideo in purgante isto tenellorum egregio, Electuario de Manna, occurrit. Pro dosi adulto scrupulus vnus et supra conceditur.

Pulvis naribus exceptus mucii secretionem auget, easdemque aliquando ad sternutationem vsque vellicat. Idem effectus redundat, si ore tenetur in salivae comaeu augendo; vt igitur in affectionibus variis oris spem aliquam faciat. Ad cariem ossium coercendam aliquando inspergitur, item faculis discutiendi scopo in tumoribus inflammatoriis, erysipelatosis, oedematosis, inditur. Pulveribus et electuariis dentifriciis addi solet, tam odoris causa, quam ad dentium sordes abstergendas.

Ob gratum odorem etiam additur variis rebus, quas luxus potius, quam necessitas, in vsum deduxit, vt pulveri cyprio capillis inspergi solito, globulis saponaceis, liquoribus quibusdam odoratu commendabilibus, puluinis odoris, speciebus linteo loto interferendis, pulveribus cosmeticis rel.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIAIREOS SIMPLICES *Ph. W. p. 178.*

Additur speciebus diatragacanthae radix haecce cum saccharo. Pituita asperam arteriam et pulmones grauante praecipiuntur. *Conf. Appar. med. vol. 2. p. 382.*

BACILLI DE LIQUIRITIA; TROCHISCI BECCHICI.

Cfr. Appar. med. vol. 2. p. 378.

AQUA ASTHMATICA; ELIXIR PECTORALE WEDELII; GLOBULI MOSCHATI ALBI; PULVIS COSMETICUS AD MANUS; PULVIS DENTIFRICIUS; PULVERES STERNUTATORII varii. Haec et multa alia composita pharmacopoliorum in Germania, inter reliquam farraginem, radicem Iridis Flor. comprehendunt.

530.

Pharm. IRIDIS NOSTRATIS *Radix.*

Iris Germanica; corollis barbatis, caule foliis altiori multifloro, floribus inferioribus pedunculatis LINN. *Spec. pl. p. 55.* *Iris vulgaris Germanica f. syluestris c. B.* ICON: REGNAULT *Botan.* l'Iris ou la Flambe. Pl. perennis, sponte in rupestribus, montanis, ad sepes Germaniae, e. c.

e. c. in Silesia (MATTUSCHKA), Austria (JACQUIN), Carniola (SCOPOLI), item Galliae, nominatim circa Monspelium et alibi in inferiori Languedocia crescens. Ob elegantiam florum autem, qui vulgo coerulei sunt, in hortorum areis creberrime hospitatur.

RADIX recens horizontalis est, cylindrica, subarticulata articulis oblongis, carnosa, extus subcinerea, interne albida, fibris infra pluribus. Sicca, quae in officinis seruatur, transuersim concisa deprehenditur, sed relicta cuticula pallide bruna; haec odorem pariter violaceum edit. Dum autem recens est, odore ingrato et sapore acri, nauseoso, instruitur. Aluum tum mouet vehementer. Qua via ut euacuetur aqua in hydropse collecta, succus aptissimus visus est; sed et simul in renes vis remedii vertitur. Crebro PLATERO mox simpliciori forma, mox magis composita, in usu fuit: simplicius sic, ut succi uncias duas addito melle propinaret, qua miscela aeger et saepius minxit et deiecit, repetitione autem bis vel ter facta venter pedesque detumuerunt et aeger sanatus fuit (*Obsrnat. p. 634.*). Aliquando adiuncta fuere alia purgantia, Manna, Syrupus Rosarum solu-

solutius cum Rheo, vel syrampus ex succo Iridis
 et infuso Rhei paratus; vel macerata cum aliis
 partim drasticis, vnde vis incerta euasit (Vid. e. c.
loc. cit. p. 644. 645.). Rusticus quinquagena-
 rius, ex febre tertiana hydrope vniuersali affectus,
 viciis huius succi tribus cum Mannae vncia vna
 et dimidia ter intra septem dies captis per aluum
 et lotium illuuiem aquosam excreuit ventre detu-
 mescente (RIVERIUS in *Observ. cent. 4. n. 82. Oper.*
p. 649.). In muliere hydropica vel vnicum
 cochlear succi largas alui defectiones aquosas per
 sesquialterum diem durantes effecit cum insigni
 morbi lenimine; sic et alii foeminae res successit,
 dosi etsi non determinata (*Miscell. nat. cur. Dec. 2.*
Ann. 8. p. 160.). Succum hunc validissime aquas
 mouere hydropicorum, non tamen sanguinem
 simul, vt RUFFUS voluit, etiam expertus est LISTE-
 RUS (*Exercit. med. cap. 1. de hydrope p. 56.*), qui
 non dubitauit eius vncias tres vel quatuor prae-
 bere. Leguntur quoque efficaciae similis succi huius
 exempla in Actis medicorum Berolinensium
 (*Dec. 1. vol. 10. p. 56. p. 63. Dec. 2. vol. 1.*
p. 97.), quorum vnum ad hydropem saccatum, qui
 disparuit post vsum omnino, spectare videtur.
 WERLHOFIO (*de febr. p. 60.*) placuit vt succo,
ex

ex radicis Iridis nostratis recentis vnciiis quatuor
 rasis et aquae Foeniculi vnciiis duabus maceratis,
 expresso cum pauco saccharo. Frangi optime ve-
 hementiam succi cremore tartari vel lapide Pru-
 nellae existimat CHOMEL (*Plantes usuelles, tom. 1.*
p. 25.), hinc alterutrius vnciam dimidiam soluit
 in aquae ebullientis vnciiis sex additis succi Iridis
 depurati vnciiis duabus. Sed cautionem, quam alibi
 iam (*Appar. medic. vol. 4. p. 18. 23. vol. 5.*
p. 100.) sub drasticonum in hydrope administra-
 tione iniunxi, nominatim in hocce succo exhi-
 bendo non esse superfluum, cll. BAADER et QUARIN
 (*Animaduers. pract. p. 185.*) obseruatione confir-
 mamur. Queritur hic enim proprio et istius no-
 mine, ardorem doloremque oesophagi, ventriculi
 et intestinorum, subsequutum, tum tormina vomitum
 et frequentem desidendi conatum absque nota-
 bili euacuatione alui, febre denique et inflamma-
 tione accedente plurimos inter cruciatus animam
 misere exhalasse. Ita iam FALLOPIUS (*De purgant.*
in Oper. tom. 1. p. 136.) animaduertit in prae-
 ceptoris sui BRASAVOLAE consuetudinem succum ad
 vncias tres vel quatuor in hydrope exhibendi,
 quum, licet aquam copiose educeret, insigni ta-
 men dolore id efficeret. Saltim nunquam negli-
 genda

genda additamenta ea, quae ad auertenda damna valere queant, quorum exempla passim in hacce enucleatione dedi. Scite et Cinnamomi et alius aromatis tantillum additur. Item maiori violentia effectum exferit succus, si feculentae partes sub expressionem transactae adhuc superstites sunt, quam iisdem per decantationem vel colationem se iunctis. Mitior et fit succus, si leuiter inspissatur, in formam vero extracti densatus omni fere vi exuitur.

Radix *secca* subacris et subamara, acrior mihi visa gustando, quam ista Iridis Florentinae. Superficiem cultro rescissam scintillare crystallulis obseruavi, quales aliquando et in Florentina, etsi non tam manifestas, vidi. Odor pariter violaceus.

Odorum non in succo latet, sed in medullari massa, hinc et illa, quae remanet, intra pannum post expressionem, odorem spargit, si cito ficcatur. Substitui potest radix haec, modo rite ficcetur, radici Iridis Florentinae (vt experimentis cl. MONTET in *Mem. de l'ac. R. des sc. de Paris* 1772. P. I. p. 657. constitit.), duplo fere pretio vendibili. Et locis, vbi non sponte prouenit, facile propagari potest per radicum phalanges,

vt in hortis experimur. Colligitur et ficcatur optime aestate, qua ipsa tam odore, quam albedine, excellit. Eadem euulsa, praeciduntur fibrae omnes, et quicquid adhaereat terrae linteo abstergitur absque lotionem, quum humiditas euitari debeat. Cuticula et omnis nigredo cultro refecatur, vt nihil nisi alba pars remaneat, quae in orbiculos duos ad sex lineas longos diuiditur, quae forma ficcationi celeri, qua pro odore opus est, multum fauet. Siccari potest super cribro setaceo, aulaeis, asseribus rel. modo aëris liber accessus contingat, vnde seorsim quaelibet portio collocari debet. Praestat soli ardenti vel vento septentrionali ficcationem committere; substitui tamen caldarium, furnus pistorius vel fornax, potest, et quotidie situs mutari debet, et radix versus vesperam in locum, contra humiditatem aëris probe tectum, transferri. Siccatione peracta ex vnciis octo radices superstites modo deprehenduntur vnciae circiter tres cum drachmis duabus. Quo magis alba radix est, eo melius successisse ficcatio existimatur. Puluis temporis mora odoratior fit, et hac forma vase bene clauso, vt ampulla, diu seruari potest sine virtutis iactura, prout per decem annos et diutius ipsa radix intra pyxidem.

Spiritu

Spiritu vini per duas hebdomades digesta largitur tincturam coloratam et odoram, ac Iris Florentina (MONTET).

Effectus medicos edit eosdem, ac Iris Florentina (MONTET *l. c.* p. 663.). Nec in rebus, quibus ratio odoris habetur, vt puluere cyprio, villo modo isti postponenda.

§ 31.

Pharm. ACORI PALVSTRIS, vel ACORI VVLGARIS, vel IRIDIS PALVSTRIS, item GLADIOLI LVTEI
Ph. Lond. *Radix.*

Iris Pseud-acorus; corollis imberbibus: petalis interioribus stigmatibus minoribus, foliis ensiformibus LINN. *Spec. pl.* p. 56. *Acorus adulterinus* C. B. Icon: *Fl. Dan.* tab. 494. CURTIS *Fl. Lond.* Pl. perennis, ad fossarum et stagnorum oras vulgaris, placens elegantia florum flauorum.

Desierunt tempora, quibus confusio obtinebat huius cum Acoro aromatico, ad quam nomina dicta respiciunt, quae stirpes vix aliam similitudinem praeterquam foliorum et loci natalis habent; in Pseud-acorum nullum aroma cadit.

RADIX recens subcylindrica, horizontalis rugis annularibus, deorsum fibrosa, subcarnosa, intus rubicunda, externe subferruginea. Neque recens neque sicca odorem habet. Recenti autem sapor inest acris, quem et effectus confirmat. Nempe drastica vi vix cedit praecedenti nisi potior sit. Casu singulari hydropis consummati, febri- cula delirio et insultibus epilepticis iuncti, in quo et efficacissima cathartica nihil effecerunt, succus eximie profuit; dum primum eius guttae octoginta cum tantillo syrupo Rhamni cathartici exhibebantur, omni hora vel bihorio, sensim ascendendo ad drachmas duas omni bihorio vel trihorio, vel ad cochleare vnum cum quarta parte syrupi dicti, vnde ingens copia aquae secessit; subiunctis dein roborantibus tam topicis, quam per os datis (RAMSAY in *Med. Essays and Obs. of Edimb. vol. 5, P. 1. p. 93. sqq.*). Conf. BLAIR'S *miscellaneous Observations in the practise of Physick etc. p. 78.*). Ad dolorem dentium sedandum confert dentem fricare radice vel eius tantillum masticare, sed caute (BUCHAN'S *Domestic Medicine, p. 390.*). Succus naribus attractus, etiamsi modica quantitate, excitat mox insignem ardorem in naso, ore, faucibus, et ciet copiosum salivae et mucii

muci ex ore et naso profluuium, quod aliquando per duas, tres et plures horas perdurat, vnde aliquando dolor dentium et capitis periodicus, aliis multis frustra tentatis, sublatus (ARMSTRONG'S *Account of the diseases most incident to children*, p. 146.). Inde occasio capta contra scrophulas infantum huncce succum vsurpandi, quas ipsas dissipat bis vel ter de die sollicite inunctus, modo recentes sint, nec cutis inflammata. Quo crassior et adultior est radix, et quo obscurior succus expressus, eo plus virium praestat (ARMSTRONG *l. c.* p. 99. 146.).

Sicca vero radix austera est, et eo quidem gradu, vt infusum eius vel decoctum, ferro coti affricto in eodem, Scotis montanis vulgare atramentum exhibeat (*Phil. Transf. n. 117. p. 397.*), et in quibusdam insulis Scoticis ad pannos nigro colore imbuendos adhibeatur (LIGHTFOOT *Fl. Scot. vol. 1. p. 86.*). — In diarrhoea et dysenteria adstringendi sua vi conducere, notatum (BLAIR *l. c.*).

Vim stomachicam inesse, certe ex PULVERE STOMACHICO BIRCKMANNI *Ph. W. p. 159.* diiudicari nequit, vt qui efficaciam hanc aliis, quae continet, manifestius, quam huic, debet.

O R C H I D E A E.

O R C H I S.

LINN. *Syst. veg.* p. 673. *Gen. pl.* p. 461.

532.

Pharm. Radix SALEP v. SALAP v. SALAB.

Orchis mascula; bulbis indivisis, nectarii labio quadrilobo crenulato: cornu obtuso, petalis dorsalibus reflexis LINN. *Sp. pl.* p. 1333. JACQ. *Misc. Austr.* vol. 2. p. 375. *Orchis morio* mas, foliis non maculatis c. B. etiam foliis maculatis c. B. *Orchis* radicibus subrotundis petalis lateralibus reflexis, labello trifido, segmento medio longiori bifido HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 1283. tab. 33. fig. 1. Depinxerunt eam quoque *Fl. Dan.* tab. 457. CURTIS *Fl. Lond.* et JACQUIN *Icon. pl. rarior.* tab. 180. Pl. perennis, in variis Europae regionibus, item Asiae, in sylvis et pratis frequens.

LINNEUS (*M. m.*) radicem Salep *Orchidi Morioni* suae, cuius iconem vide in *Fl. Dan.* tab.

tab. 253. et HALL. *l. c.* tab. 33. fig. 2. adscribitur inductus forsitan effato BUXBAUMII (*Plant. min. cogn. Cent. 3. p. 5.*), in regionibus orientalibus laetius multo quam septentrionalibus crescere. Potiori tamen iure tribui illam mihi videor *O. masculae* L. quoniam comparatione facta utriusque apud nos haec ipsa radices manifeste maiores fert. HALLERUS (*l. c.*) etiam sub eiusdem sectione de radice Salep agit, et cl. PERCIVAL (*Essays med. and experimental, vol. 2. p. 37.*) principatum quoque huic tribuit. Praeter utramque dictam aliae Orchides radicibus subrotundis, ut *O. militaris*, *O. coriophora* (SAM. GOTTL. GMELIN *Reise durch Russland. vol. 4. p. 108.*), item species radicibus palmatis, ut *O. latifolia* nominatim (PERCIVAL), egregium Salep subministrant. Ipse aliquoties inter radices subrotundas, quae ex Oriente prouenisse putabantur, aliquot palmatas reperi, ceteri numero reliquis multo pauciores. Ita radicem Orchidis bifoliae L. substitui posse Salep Persico pronuntiatur (PALLAS *Reise durch Russl. vol. 1. p. 10.*). Sed non dubito, quin et ex reliquis indigenis speciebus Salep parari posset. Vnde et consilium datum (GEOFFROY *Matiere medicale, vol. 1. p. 265.*), in commodum officinarum Gallicarum radices colligendi ex qua-

licunque Orchide luberet, modo istae essent
magnae, firmae et succosae. Et omnes quidem
plantae dictae in Europa indigenae sunt.

Fuerunt tamen olim, qui non radicem puta-
runt esse Salep, sed fructum orientalis originis et
quidem speciem ficuum (Vid. BUISSON in DEGNER.
hist. dysent. bil. cont. p. 177.), quod facile refel-
litur praeterquam aliis argumentis rudimento nouae
plantae in quouis bulbo conspicuo. Aequè erro-
neum est effatum Jesuitae SERICI, esse gummi
quoddam (*Journ. de Med. 1759. p. 267.*). Ita
dudum magnis sumtibus ex orientalibus regionibus,
praecipue Persia, vbi radices magnae adhuc hodie
vno ducato aureo veneunt (GMELIN *l. c. p. 109.*),
emta ab Europaeis haec radix fuit, donec con-
iectura, esse ex speciebus Orchidis (JOSEPH. MIL-
LER *Botan. offic. 1722. p. 385.* SEBA *rer. natural.*
thes. tom. 2. p. 83. HEIST. *comp. pract. p. 286.*)
nasceretur, confirmata scrutinio in loco natali exo-
tici Salep (BUXBAUM *l. c.*); tandem tam obser-
vationes quam experimenta chemica et practica in
Gallia, Suecia, Anglia facta extra dubium
ponerent, etiam in nostris terris suppetere
radices, neque notis externis neque interna natura
nec virtutibus medicis Salep orientali secundas.

Nomen

Nomen Salep Turcis et Persis idem significat, ac apud nos Orchidis (BUXBAUM *l. c.*).

Cultura vero adiuuatur in orientalibus regionibus. Requiritque solum ficcum, nec nimis fertile. Vulgo difficile succedit transpositio plantarum orchidearum in hortos, ut tamen in horto nostro botanico laete viguerint per plures annos Cypripedium, Orchides et Serapiades variae, quas caute radicibus effossas reliquis stirpibus, prout ordo ferret, interferui. Germinatio feminum adhuc obstinatior est. Optimum tempus colligendi radicem illud est, dum semina sese formaerunt et caulis marcescere incipit, tum enim bulbus vnus, qui vnice in vsum trahi potest, ad summam perfectionem peruenit, altero marcescente (MOULT in *Phil. Transf. vol. 59. P. 1. p. 2.*).

Salep Persarum nobis aduchitur radicibus multis longa serie filo albo, quantum apparet, gossypino margaritarum in modum transactis, spatio inter sese direntis, diuersae magnitudinis, quarum quaedam amygdalam superant, aliae vix semine Coffeae maiores, coloris straminei, superficiei sublacunosae et asperae, semipellucidis, figura semen Cacao vel amygdalam referentibus

ponderosis, duris fere instar cornu, vix odoris, saporis mucilaginosi. Eius naturae sunt specimina a perill. L. B. AB ASCH tanquam vere Persica mihi missa; nec differt descriptio, in libris probae notae de optimo Salep data. Scrinia autem officinarum perquirens specimina bene multa inveni ab hacce descriptione non parum discrepantia; inter semipellucida enim exempla, quae optima censenda, formae vel ovato-oblongae vel palmatae deprehendi alia multa nigricantia, opaca omnino, varie distorta, quasi ex radicibus marcidis. Quin hisce immixta vidi specimina aliquot juglandis magnitudinis subcompressa subcordata nigricantia, odoris manifeste hircini et facilius longe cultro discernenda, quam reliqua. Integrum aliquando monile ex radicibus palmatis constans deprehendi. Quum dirumpatur facile filum, non mirum radices seiunctas vulgo in officinis offendi.

De praeparationis radicum modo, quo gentes orientales utuntur, nihil hactenus constitit. Sed similes praestare Europaei varii tentarunt, successu non spernendo. Horum e numero primus cl. GEOFFROY (*Mem. de l'ac. R. des sciences de Paris* 1740. p. 99.) commemorandus, qui radices

dices Orchidum variarum indigenarum cuticula priuauit, dein easdem in aquam frigidam reiectas, post aliquot horarum spatium in sufficiente copia aquae coxit et, aqua postquam defluerat, filo transegit, ut aëre sicco et calido siccarentur: sic transparentes duraeque instar gummi Tragacanthae euaserunt. Eandem fere encheirisin adhibuit cl. RETZIUS (*Vet. Acad. Handl.* 1764. p. 245.) in praeparandis radicibus Orchidis Morionis, nec vllum discrimen inter hanc et Persicam radicem inuenit, praeterquam magnitudine (quae tamen et valdopere variat in Persicâ). Accuratius praeparationem persequitur cl. MOULT (*Philos. Transf.* vol. 59. a. 1769. P. 1. p. 2.) et breuius rem expedit; vsus pro experimento, quantum apparet, Orchide mascula, militari et latifolia L. Harum nimirum radicibus aqua lotis, cuticula externa vel ope verriculi parui vel postquam calidae aquae intinctae fuerant, ope lintei rudioris detegitur; tum radices in patina stannea dispersae in furnum pistorium per sex, octo vel decem minuta pr. transferuntur, vnde pelluciditatem quasi cornu absque decremento magnitudinis adipiscuntur, postea in aliud conclaue transferendae, ut siccescant et indurescant, vel retinendae: intra calorem

calorem mitem per aliquot horas. Plurimum operae efficit separatio cuticulae, vnde et ideo tanto maiori pretio venditur, ea tamen relicta neque saponi neque salubritati aliquid decedere affirmatur (PERCIVAL *l. c. p. 41.*).

Ad modum cl. GEOFFROY paratae radices a cl. CHEVREUSE in Lotharingia loco Salep Perfici venditae sunt (BUCHOZ *Plantes de la Lorraine vol. 8. p. 155.*), prout et in Suecia pharmacopola idem fecit, nec absque solito huius effectu salutari.

In puluerem contrita radix orientalis maximam partem aqua calida in mucilaginem soluitur. Radicis vncia dimidia aquae libras duas med. tam spissas reddit, yt gelatinam referat. Hac per colum transmissa et exsiccata pondus drachmarum trium et granorum triginta quatuor emergit, et pars non solubilis intra colum remanens post exsiccationem fusca pondere grana viginti sex aequat (KEILHORN *Diff. de radicibus Senega et Salab, Franc. ad Viadr. 1765. p. 31.*). Vapores ex mucilagine surgentes et rite excepti aquam, saporis et odoris nonnihil hircini exhibuere (*l. c.*). Salep ex Orchide Morione in Suecia paratum citius

citius solui se passum est, quam Persicum, et tam tenacem mucilaginem exhibuit octo eius grana in aquae feruidae vncia vna h. e. radicem in 6oplo aquae soluendo, vt per pannum linteam non perfecte transigi posset, sed affundi insuper deberet aquae feruidae vncia dimidia, quo auxilio mucilago ista densitate aequauit alteram ex Salep Persico vncia vna aquae elicitam: remansit vero residui ex isto Suecico Salep granum $1\frac{1}{2}$ et Persico gr. j. (*Vet. Acad. Handl.* 1764. p. 245. sq.).

Aemulatur haecce mucilago illam gummi Arabici vi sese cum oleo amygdalarum combinandi (LUND in *Vet. Acad. Handl.* 1771. p. 316.). Si vero additur maior copia aquae, emulsio inde paratur, mora nexu suo decedit oleum, vnde ante vsu praecedat agitatio necesse est (BERGIUS *Handl. cit.* p. 327.). Confert etiam hac radice vti pro resina subigenda (ID. *l. c.*). Recondit saporem falsum aquae marinae vel falis communis aqua soluti (PERCIUAL *l. c.* p. 45.). Retardat quoque lactis fermentationem acidam (*l. c.* p. 46.).

Magna in existimatione Persis et Mahumedanis aliisque gentibus orientalibus haec radix habetur. Opulentiores Persae in epulis salialem in morem institutis, radices per noctem in aqua calida maceratas obsoniis miscellaneis suis addunt; item longa itinera acturi easdem secum vehunt, quo languentes vires reficiant (*Aët. nat. cur. vol. 1. App. p. 14.*). Sic eam adhibent ad vires vel longo morbo vel senectute detritas restaurandas (*SERICI in Journ. de Med. vol. 11. p. 269.*). Hisce etiam crebro stimulos venereos suscitare tentant, quae vis vtrum vere radici competat, an potius ab additamentis variis calidis, vt Ambra, Moscho, Zingibere, Pipere, Caryophyllis, Cinnamomo rel. deriuanda, varie disputatur. Censetur huic fini pariter esse idoneus potus ex Salep, Melle et Zingibere calide bibitus (*BUXBAUM l. c.*). Recentissima, quam vidi, formula, cui multum fidei in hunc scopum tribuunt, haec est, quod radices Salep drachma vna cum eadem quantitate Cinnamomi, Zingiberis et Caryophyllorum aromaticorum in lactis libris tribus cocta vna vice ebibatur (*GMELIN l. c.*). Rarissime nobis occurrunt radices exoticae, quae siccatae ingratum istum odorem hircinum feruant, quem

recens stirps imo et recens radix orchidearum plantarum spirat, aliquando tamen, forsitan a relicta cuticula, prout in exemplo, quod coram habeo, maioris solito bulbi (V. supra p. 282.), qui ipse extus ex cuticula superstite fuscus, interne albidus apparet, simulque odorem istum ingratum manifeste spargit. Ab hocce odore posset stimulus quidam aphrodisiacus sperari, nisi coctione auferret. Quidni vero, etiamsi auolet, nutriente, qua pollet, Salep insigni efficacia ad venerem sollicitaret, quum secretionem feminis augeant et veneris desiderium excitent quaelibet res sub otio copiose ingestae, nutritiis particulis abundantes, ut pasta ex Cacao, Sagu, carnes succosae, oua, lac. Non arbitror igitur, Salep hacce laude posse defraudari, augeri vero vim propriam stimulo calidorum et aromatum addito censeo. Nec reici puto hocce effatum frustraneis aliquot experimentis Europaeorum, quum vitio organissimi partium, vel connato, vel excessibus in venere, affectionibus veneris, item peruersa earum curatione, acquifito, aliquando riui feminalis liquidi plane oblitte rentur, sensusque virilis omnino tollatur. Ita intelligendam existimo diffidentiam, quam quidam erga Salep hac in re declarant e. c. GARIDEL (*Hist.*

des Plantes aux environs d'Aix, p. 342.) et HALLERUS (*l. c. n. 1283.*), qui principem quendam improlem harum radicum magnam vim saccharo conditarum absumfisse, sed frustra, narrat.

Nutriente facultate Salep plerisque reliquis vegetabilibus antecellit, si voluminis ratio habeatur, illustrante rem exemplo gummi Arabici (Vid. *Appar. med. vol. 2. p. 410.*). Hinc in longis peregrinationibus maritimis, oppugnationibus urbium diuturnis et expeditionibus protractis exercituum, valde commendabile. Et quum hominum valetudo absque animalis escae et vegetabilis connubio vix subsistere queat: pulvis radice Salep et gelatina carni iusculi sicca, soluta in aqua, egregium alimentum promittunt (LIND'S *Essay on diseases incidental to Europeans in hot Climates, Append. p. 338. sqq.*). Vncia utriusque in duabus quartis (quarta = uncias triginta duas) aquae ferventis soluta gelatinam crassam constituit, et sufficit uni viro per diem nutriendo, et utriusque libris duabus per integrum mensem ille acquiescere potest. Praeferendus hic victus aliis vel ideo est, quod nec longa coctione nec multa aqua eget, et vel aquam marinam fert, quum acre salis latentis mucila-

cilaginosa radice natura obuoluatur; additamento quoque aceti vini palato gratior et siti fallendae idoneus euadit.

Non multa, si commodum medicum spectetur, commemoratione digna discimus de radicibus Orchidum variarum ex ore veterum (Vid. DIOSCOR. *Ορχις* lib. 3. cap. 141. *Ορχις ἑρπες* c. 142.). Nec iudicium Orientalium gentium de virtute radice Salep in variis morbis, phthisi, arthritide, epilepsia, palpitatione cordis, rel. magni momenti est, quum adeo vniuersale remedium illam iactitent.

Qui totam mucilaginosam esse secum reputat, inuoluendo acre, demulcendo et incrassando humores, lubricando, emolliendo solida, nutriendo corpus, reficiendo, roborando, in bene multis morbis prodesse facile coniiciet. Sed praestat non nisi ad filum verae experientiae pedem proferre. Et eo iam eadem duce peruenimus, vt similes virtutes ab indigeno Salep ac Persico expectare queamus. De O. Morione confirmauit id cl. LUND (l. c.).

In dysenteria eximia praestat, quod acrimoniam inuoluit, dolores mitigat et intestina

arrosa balsamo quasi inuestit. In dysenteria biliosa numerosissimis exemplis efficaciam suam comprobavit DEGNERO (*Hist. dysent. bilioso-contagiosae*, p. 170. *sqq.*): Id tamen vitii habet, quod protractiori exhibitione aluum adstringit (*l. c.* p. 181.), vt ad euacuantia iterum recurrere oporteat (ZIMMERMANN *v. d. Ruhr*, p. 518.). Hoc in causa fuit, vt in cholera chronica, vtut eandem leuaret initio, seponi deberet (DEGN. *l. c.* p. 181.). In diarrhoea variae naturae, nominatim dentientium, moderanda non minus prodest (LUND *l. c.* p. 315.). Sic et in colica biliosa, calculosa, gravidarum, infantum (ID. p. 317.). — Non minus subuenit renum et vesicae variis vitiis. — In stranguria et dysuria non cedit aliis eiusdem naturae medicaminibus (ID.). — Salubre alimentum est hominibus, calculo vel sabulo renum laborantibus (PERCIVAL *l. c.* p. 49.). — In scorbuto marino acre humorum egregie obtundit blandumque chylum reddit (PERCIVAL *l. c.* p. 48.).

Nec defraudanda sua in tabe et phthisi laude, quibus in morbis nutriendi sua efficacia absque virium concoctricium nimio molimine praecipue prospicit. Prodest nominatim in phthisi sputis
stipata,

striata, sub tussi sicca et acrimoniae signis praesentibus (FRITZE *Med. Annalen*, vol. 1. p. 111.), et diarrhoeam colliquatiam, quantum in desperato isto morbi gradu fieri potest, coercet; item in tabe ex profluviis variis sanguineis profecta (LUND *l. c.* p. 316.). Non autem modo conducit in resorptione puris ex ulcere pulmonum, sed etiam ex vulneribus, ut amputationibus, dum efficaciter demulcet et resolutioni sanguinis increasandi vi resistit (PERCIVAL *l. c.* p. 48.).

In pulverem subtilem conteri sese Salep patitur, sicque subactum aqua vel lacte calido facile soluitur, ut paucillum modo in colo non solutum remaneat (V. supra). Saporis causa saccharum item aqua grate aromatica, ut florum Naphae, Rosarum, vel syrupus gratus, etiam acidiusculus, modo menstruum id ferat, Berberum, Citri rel. addi potest. Radicis huius drachmae vni si aquae calidae unciae quatuor infundantur et utrumque lenicalore super igne retinetur, post expressionem per linteum gelatina emergit, cuius, singulis duabus, tribus vel quatuor horis cochleare dimidium vel plus minusue pro necessitate ingeritur (DEGNER *l. c.* p. 169.). Gelatinae huius cochleare quoque

aqua simplici vel decocto Oryzae vel iusculo com-
 mode soluitur. Coqui etiam potest vncia eius
 dimidia lacte per quadrantem horae, dein com-
 misceri cum pauxillo sacchari et aqua Aurantiorum,
 unde cibus emergit palato gratus et salubris omni-
 bus iis affectionibus, quae lac ferunt (ROSENSTEIN
Hus- och Refe- Apot. p. 68.). In quibusdam
 morbis, vt illis viarum lotii, scite mucilago huius
 cum oleo amygdalarum in linctum miscetur.

533.

Pharm. SATYRII Radix.

Orchis bifolia; bulbis indiuisis nectarii labio
 lanceolato integerrimo: cornu longissimo, pe-
 talis patentibus LINN. *Spec. pl. p. 1331.* Or-
 chis alba bifolia minor calcare oblongo C. B.
 Orchis radicibus oblongis labello lineari HALL.
Hist. stirp. helv. n. 1285. tab. 35. Depicta
 etiam bene sistitur in *Fl. Dan. tab. 235.* Pl.
 perennis, in pascuis apricis crescens.

LINNEO (*Mat. med.*) auctore Satyrii officina-
 narum radicem huic stirpi tribuo, non nescius
 tamen, ab aliis quoque Orchidis speciebus passim
 pharmacopolas radices sub eodem nomine colligere.

CASP.

CASP. HOFFMANNUS (*Medic. officinal. p. 558.*) iam plurimum meminit, quibus vti pro electuario perinde effecit. Et auctores continuationis materiae medicae cl. GEOFFROY, non solum fatentur legi promiscue radices Orchidum vicinarum praecipue bulbosas (*Suite tom. I. p. 261.*), sed ipsi permittunt id, nec excludunt palmatas, modo integrae et satis succosae sint. Ita radix Satyrii vulgo obuia modo ab Orchide bifolia, modo ex Morione, maculata, latifolia, sumi fertur (*LUND Vet. Acad. Handl. 1771. p. 311.*), et nominatim quae profertur in pharmacopoliis Stockholmiæ venalis, ab Orchide maculata, bifolia et sambucina, quum non aliae species in vicinia metropolis spontaneae sint (*BERGIUS l. c. p. 329.*). In *Pharmacopœa Edinburg. 1783. p. 55.* adscribitur Orchidi masculae.

Quas coram habeo radices ex binis diuersis pharmacopoliis petitas, valde numerosas, vel bulbi fusiformes sunt in exile acumen desinentes, vel ouati pariter acuminati, quibus immixtae sunt paucissimae radices maiores apice vel bi- vel quadripartitae ceterum reliquis similes, ita vt si cum hisce egregiam iconem ac descriptionem radicis,

quam ill. JACQUIN (*Fl. Austr. tab. 108. p. 5.*) de *Orchide sambucina* L. praestitit, comparem, vix ex hacce petitas esse dubitem. Deficere palmatam figuram in bulbo plantae iunioris, imo adultae, in seniori autem adesse, notavit oculatissimus JACQUIN. Ceterum longe minus compacti, quam in Salep, nec pellucidi sunt hi ipsi bulbi officinarum, albidi quidem plerumque in superficie, sed vt videtur ex derasa minus sollerter cuticula, hinc et striae conspiciuntur in rugis transuersales luteo-brunae, vel per ampliorem superficiem manifeste residuae cuticulae particulae; imo specimina vidi tecta adhuc integra epidermide luteo-bruna. Gustatae radices mucilaginem emittunt, sed parcio-rem longe, quam Salep, et adhaeret postea linguae sapor subacris. — Inter reliquas quoque aliquando inueni radices palmis latis vt ex *O. maculata* L. vel *latifolia* L. sed cuticula sua bruna amictas. Minor igitur longe sollertia adhibita in cuticulae huius radicis separatione et in ficcanda ea videtur. Addi et hoc debet, radices plerumque nonnisi vermibus arrosas in officinis seruari.

Valet de hac radice, ac de reliquis Orchidearum duplici bulbo instructarum, nonnisi ponderosum

derosum et succosum bulbum legendum esse, alterum, vtpote effoetum, reiiciendum.

Non satis tuto in ista specierum, quae eliguntur, diuersitate ab aliis de notis radicis Satyrii et effectibus tradita huc trahi possunt. Gelatina radice in pharmacopoliis Suecicis reperiunda ingratiorem odorem et saporem et colorem griseum habet, quod a relicta cuticula deriuatur (LUND *l. c.* p. 311.).

Tanto difficilius erit determinare, qualis planta *Σατυριον* veterum fuerit (Vid. *Diosc. lib. 3. cap. 143.*). Huius radix inde ab istorum aetate credita fuit in stimulis venereis excitandis singulari praerogativa pollere, vt vel in dispensatoriis pharmaceuticis formulae adhuc nomen eiusdem in fronte gerentes suppetant. Quanta olim laude ornata fuerit hocce respectu ab auctoribus bene multis, malo ZORNII (*Botanol. med. p. 611.*) solertia, quam mea, intelligi. Memoratu dignum est, quod inter tot dubia, quae ferioribus temporibus contra aphrodisiacam vim radice Satyrii mota fuerunt, LINNEUS (*Fl. Suec. p. 309.*) tamen notauerit, tauros tardos a Dalis in venerem radicibus Orchidis bifoliae prouocari. De eadem

quoque obseruat, (*l. c.*) tormina dysentericorum compescere.

Sí quid sua sponte instar aphrodisiaci efficiat, dubito, an alia virtute, quam ea, de radice Salep a me supra (*p. 286.*) tradita. In compositis variis alia origo stimuli facile cognoscitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ELECTVARIVM DIASATYRIVM NICOLAI *Ph. W.*
p. 45. Praeter radicem, aromata, semina oleosa, stincum marinum cum saccharo, continet, vnde analepticam quidem vim exserere potest: sterilitatem vero tollere posse viis oblitteratis, quis iudicio sanior credet!

CONDITVM SATYRII *Pharm. Edinb. ed. Brem.*
a 1758. p. 69.

CONSERVA SATYRII *Cod. med. Paris. pag. 57.*
 — Vtrumque, vt tot alia praeparata huius radice, sicuti *Extractum simplex et compositum, Essentia*, in obliuionem hodie damnatum.

E P I D E N D R U M.

LINN. *Syst. veg.* p. 680. *Gen. pl.* p. 464.

534.

Pharm. VANILLAE *Siliqua* vel VANILLA.

Epidendrum Vanilla; scandens, foliis ovato-oblongis nervosis sessilibus caulinis, cirrhis spirabilibus LINN. *Spec. pl.* p. 1347. Volubilis filiquosa, plantaginis folio CATESB. *nat. hist. of Carolina vol. 3. tab. 7.* Banille MERIAN. *Surin. 25. tab. 25.* sed absque flore. Conf. l'*Epidendrum-Vanille* in AUBLET *Hist. des plantes de la Guiane Francoise, vol. 2. App. p. 78 sqq.* Praeter dictas icon: REGNAULT *Botan. La Vanille.* Pl. fruticosa, scandens, parasitica, arboribus in America australi et insulis Indiae occidentalis adhaerens, locis montosis et umbrosis in Jamaica (BROWNE'S *nat. hist. of Jam. p. 326.*) crescens, vel ad littora sylvatica maris, ubi exundationes saepe fiunt, in Guiana Gallica (AUBLET). Ob lucrum ex filiquis autem copiose colitur.

Primum radicem agit in terra, sed sensim ascendendo radiculis ex caule protrusis adhaeret

T 5

truncis

truncis vicinis, et ex hisce dein nutrimentum haurit, etiam si sarmenti inferior pars destructa fuerit. Propagatio igitur facilis per sarmenta in partes dissecta, probe curando, ut quaelibet pars duobus ad minimum nodis instruatur, quarum binae vel ternae terrae immerguntur ad basin arboris, ita ut vnus nodus supra solum promineat. Cayennae tres varietates stirpis exstant, quarum vna fructum crassorem et carnosum, altera fructum longum gracilem siccum, tertia fructum breuem inodorum gerit. Singularum fructus praeparatione acquirunt eundem odorem, et gracilescunt (AUBLET). Bene maturi colliguntur, tumque suspensi ad extremum in umbra siccantur, siccati oleo obliniuntur (BROWNE); vel, ut Cayennae fit (AUBLET), filo ad posterius extremum prope pedunculum affixi aheni aqua limpida feruida pleno immerguntur vno momento, ut albescant, dein aëri libero solique radianti exponuntur per aliquot horas et subsequente die oleo inunguntur. Dum suspensi haerent, copia liquidi viscosi per extremum oppositum effluit, quod effluuium pressione digitorum ter de die digitis oleo oblitis promovetur. Sic bruni euadunt, rugosi et semificci et minores fiunt, oleoque iterum peruncti seruantur.

Olei

Olei administratio non vnum finem habet; eius enim ope lente ficcantur, contra infecta muniuntur, impeditur, ne ficcando dehiscant, ne cuticula siccescat, et ne aër externus penetret. Transferuntur ad nos in fasciculos colligati et lamina plumbea tenui obuoluti, cistisque ligneis inditi.

Fructus SILIQUA est, quae, prout in officinis deprehenditur, recta, compressa, fusco bruna, dorantalis, sesquilineam circiter lata, utroque extremo angustior, obtusa, et nonnihil incuruata praecipue versus basin, fragilis, longitudinales rugas extrinsecus agit et superficiem pinguem habet, aliquando crystallulis exiguis salinis scintillans, et intra parenchyma subcorticeum continet copiam innumeram *feminum* minutissimorum rotundorum nigrorum splendentium. Odor eius fragrans, referens illum balsami Peruuiani vel Styracis vel Ambrae s. Fabae Tonca, et diu digitis, quibus contrectata fuit siliqua, inhaerens. Sapor unctuosus, subacidus, blande aromaticus. Semina comansa inter dentes stridorem edunt. Praeferuntur siliquae longae et angustae. In feminibus praecipuam vim latere innuit LINNEUS (*Amoen. acad. vol. 7. p. 258.*). Aqua destillatae siliquae
illam

illam odore fragrante imbuunt, spiritu vini autem nihil abstrahitur; digestionem tamen hic et sapidum et olidum omnino extrahit (GEOFFROY *Traité de Matière medic. tom. 3. p. 183.*).

Rarissime instar medicaminis adhibetur, licet multa spondeat in systemate nervoso refocillando. Ad venerem stimulare efficaciter, omnes vno fere ore de ea deprædicant, et LINNEUS reliquis omnibus, hacce laude ornatis, palmam præripere pronunciat. Anglos ea vti ad melancholiam dispellendam, nescio qua fide perhibetur (GEOFFROY *l. c.*). Decocto eius disparuit in moniali dolor grauatius pertinax ventriculi, per vices infestans, imprimis autem sub prandium, vsu per triginta dies continuato (ZANETTI in *Nov. act. nat. cur. vol. 5. p. 149.*). Succolatae frequentissime gratiæ causa additur. Fraudulenti vero homines illi in hunc finem Styracem substituunt (DEMACHY *l'art du distillateur liquoriste p. 120.*), vel et tantillum balsami Peruvianæ. In Succolata Vanilla mixta, stimulan cum nutriente efficaci iungitur, vnde facile credas venereos stimulos in largiori vsu concitari. Cauendum, ne additamento modum excedas, quum calidæ naturæ istæ siliquæ sint. Taceo liquoribus congelatis subinde ob fragrantiam et gratum saporem indi.

ORDO XLIX.

TRIPETALOIDEAE.

CALAMVS.

LINN. *Syst. veg.* p. 279. *Gen. pl.* p. 173.

535.

Pharm. SANGVIS DRACONIS.

Calamus Rotang; LINN. *Spec. pl.* p. 463. et *Syst. veg.* p. 279. Palmi-iuncus DRACO RUMPH. *Herb. Amb.* tom. 5. p. 114. tab. 58. fig. 1. Dſierenang KÄMPF. *Amoen. exot.* p. 552. Arbor Indiae orientalis, in fyluis prope fluenta crescens.

Praeter significatam arborem sunt aliae, quarum truncus vel rami vulnerati succum rubrum resinofum fundunt, nomine sanguinis draconis venientem, ſcilicet:

Pterocarpus Draco; foliis pinnatis LINN. *Syst. veg.* p. 533. LÖFLING'S *Spanska Reſa* p. 266. 273.

Pterocarpus officinalis JACQU. *ſtirp. Amer. Hiſt.* p. 283. tab. 183. fig. 92. vbi folium modo depingitur; nam nec florem nec fructum vidit. Lingoum RUMPH. *l. c.* tom. 2. p. 205. tab. 70.?

Ipſe

Ipse LINNEUS *l. c.* iam fatetur, se fere credere, orientalem et occidentalem arborem specie discrepare. Arbor alta in America australi crescens; item (modo RUMPHII arbor sit eadem) in saxosis et praeruptis littoribus et locis syluaticis Indiae orientalis, in insulis praecipue Asiae subiectis, Jaua, Sumatra.

Hanc ipsam arborem vere sanguinem sic dictum draconis stillare, testes autoptes ill. JACQUIN (*l. c.*) confirmat. Nempe subferrugineus cortex transuersim si scinditur, breui punctis plurimis sanguineis variegatur in lacrymam abituris, quae post aliquot minuta temporis pr. praecipue feruente sole indurescunt et colliguntur. Olim frequenter hic succus Carthagera in Hispaniam missus fuit, sed iam negligitur eiusdem collectio ob senescentem eiusdem in Europa famam. Cortex, lignum et folia saporem adstringentem habent. Cortex trunci et radicis in bacillos palmares scissus ab incolis ad mundandos dentes adhibetur (JACQUIN).

Dracaena Draco; arborea, foliis subcarnosis apice spinoso LINN. *Syst. nat. ed. 12. a. 1767. tom. 2. p. 246. Ed. 13. p. 265.* Draco arbor CLUSII *Rar. plant. p. 1. cum icone ramosae arboris.* VAN-

DELLI *Monographia c. ic.* 1767. Störkia et Oedera CRANZII *de duabus draconis arboribus* 1768. *c. ic. fig. 1. 2.* BEHRENDI *Diss. de dracone arbore Clusii* 1770. *c. ic. fig. 1. 2. 3.* Insulae Canariae a pluribus patria huius arboris assignantur.

Paucissima tantum de modo succum illum rubrum ex hac eruendi traduntur. Certe profluere caniculae aestu, testis est CLUSIUS (*l. c.*). Ferro fauciatam arborem statim anni tempore emittere succum, qui alieno decoctus et defecatus sanguinis draconis nomen adipiscatur, ALOISIUS (apud *Eundem*) narrat. Id fieri perforata arbore prope radicem lato et profundo hiatu THEVETUS (apud CLUS. *loc. cit.*).

Dalbergia monetaria LINN. *Suppl. plant. p. 317.* pariter instruitur succo, istum, de quo hic agitur, aemulante; nec non

Pterocarpus santolinus LINN. *Suppl. p. 318.*

Quin plurima ligna Indica rubra per rimas corticis trunci succum sanguineum exsulant, indurulentem in resinam rubram. Sunt et species variae Crotonis, similem succum fundentes (LINN. *Suppl. p. 319.*). Omitto alias stirpes, ex quibus progigni hinc inde legitur, non satis definitas, quarum recensum praestitit cel. CRANZ (*l. c. inde a*

pag. 13.). Harum numero accensenda arbor ista in Botany bay in littore orientali noui Belgii a viris cl. BANKS et SOLANDER a. 1770. reperta (V. HAWKESWORTH'S *collection*, vol. 3. p. 498 et 505.), Quercum referens, et lignum valde durum graueque coloris profundi habens, quae speciem sanguinis draconis exhibet. Eiusdem arboris meminerunt etiam alii ABEL JANSAN TASMAN (1642 in DALRYMPLE'S *collect.* vol. 2. p. 68.) WILHELMUS DE VLAMING (1696. in NIC. WITSEN *Noord en Oost Tartarye*, vol. 1. p. 180. ed. 2.), in nouo Belgio sed diuersis locis visae. In hac ipsa arbore peregrinatores animaduenterunt gradus quosdam, distantia trium vel quinque pedum incisos, quorum ratio detegi non potuit.

Sed, quantum capio, *Calamus Rotang* illa arbor est, ex qua maxime vulgaris collectio succi fit. An sit eadem species calami ac illa, de qua sanguinem draconis copiose in peninsula Malacca colligit cl. KÖNIG (in RETZ. *Obs. botan. fasc. 4. p. 5.*) refert, non dixerim. Ad Chinam fere omnis hic transmittitur, vbi cum lucro maximo venditur. Dubitat ille; sanguinem draconis Soccotrinensem ab eadem stirpe legi. Malaccensis saepe gummi Damar, quod Animes species est, corrumpitur.

C. Rotang fructum fert in racemo ex ovato rotundum, magnitudinis nuce auellana maioris, squamulis tenuibus phoeniceis tectum, sub quibus membrana carnosâ globulum pulposum valde adstringentem inuoluit (KÄMPF. *l. c.* p. 556.). Scatet hic ipse fructus succo isto rubro, de quo hic sermo est, quem vt eliciant nigritae Orientis, Malayi Javanique, supra vas amplum fictile, quod aquam ad sui dimidium continet, collocant; quo factò vas leuiter operculatum prunis imponunt, vt vapores aquae bullientis assurgentes emolliant fructus et succum illum euoluant. Hic tum bacillo abraditur et in folliculos reconditur ex folio arundinaceo complicatos, filo mox in moniliformem seriem ligandos, et tam diu libera aura suspendendos, donec indita resina exaruerit. Alii simplici coctione cum aqua eam eruunt, et vltterius dein reiecto fructu eam coquendo inspissantes folliculis pariter includunt (KÄMPF. *l. c.* p. 553.). Imo superficies externa maturi fructus in Palimbana plerumque obiecta resina ista cernitur. Fructus hosce colligunt ibidem eosque in sacco quodam commouent et agitant, donec exterior rubra crusta decidat, quae ad solem calefacta liquefcit, et manibus in globulos paruos formata, foliis ficcis dicto modo

reconditur. Haec sanguinis draconis species purissima est, et in ipsa India caro pretio venit. Reliqui dein fructus succo isto turgidi contunduntur, et vel ad solem vel super igne parum coquuntur. Ex supernatante substantia placentulae formantur tres quatuorue digitos latae, quae species probitate proxime venit ad priorem. Vilior vero est ista, quae ex reliqua crassiori substantia commixta emergit, dum in magnas et rotundas glebas spithamam vel pedem latas, et ultra pollicem crassas redigitur, quae ipsa vulgarem sanguinem draconis, in Europam transuehi solitum, constituit. In hisce placentis saepe fructuum laminae conspiciuntur. Imo nonnunquam aliquid pedunculorum vel ipsius stipitis admiscetur, qui pariter aliquid rubri succi continet, simulque vna cum fructu excoquitur. Fraus quoque edocuit aliena varia ponderis augendi causa admiscere, vt Oryzae furfures, lignorum ramenta aliaque (RUMPH *l. c. p. 115 sq.* Conf. cum hisce *vol. 2. p. 252.*).

Iam satis intelligitur, quam in re differat sanguis draconis *in guttis* siue *lacrymis*, h. e. inuolucris foliaceis inclusa ab isto *in placentis*; qua duplici forma et in Europaeis officinis occurrit, in quas plerum-

plerumque ex India orientali per Natoliam transfertur. Adfunt in officinis glebae magnitudinis nucis Juglandis, mox magis mox minus oblongae, folitario tegmine ex folio palmae vel arundinis indutae; aliae, Auellanam mediocrem aequantes, inter feſe deſcripto modo iunctae. Non videntur hae differre probitatis nota. Homogeneam maſſam et veſiculis notatam intus conſtituunt, colorem obſcure rubrum prae ſe ferunt, qui vero, ſi teritur ſuccus, in cinnabarinum mutatur. Fragiles ſunt, vt inter digitos conteri ſeſe patiantur, odoris et ſaporis expertes. Flammae admotae flagrant et inſtantur, relicta cinerum terreorum portione, ſparguntque odorem ſtyracinum. Maſſas praeter haſce ſeruant officinae grandes palmaris ſupraque craſſitiei, coloris rubicundioris, aſperae ſuperficie, et, dum franguntur, albas particulas peregrinae miſcelae repraeſentantes; pretio itaque inferiores eſſe conſtat. Probus ſanguis draconis vix aqua afficitur, ſed ſpiritu vini rectificato in integrum fere ſoluitur. Huius magnam quantitatem imbuit rubedine ſaturata. Pari modo ab oleis expreſſis ſubigitur. Aqua calida eundem emollit. Sic igitur licet plurimam partem reſinoſus ſit, tantillum tamen gummi ſimul continere videtur. Multiplex

adulterandi illum ratio est per gummi Arabicum, Sorbos contufos, bolium, fanguinem animantium aliaque (Conf. JO. BAUH. *Hift. pl. tom. 1. p. 402 fq.*). In factitium modo cadit, folutum iri aqua, admotum candelae non ardere, fed cum ftrepitu deflagrare. An Cinnabaris DIOSCORIDIS fit, quod quidam (V. CLUSII *Hift. pl. rar. p. 2.* JO. BAUH. *l. c.*) exiftimarunt, vix dirimi vnquam poterit: memorabile tamen, quosdam eius tempore duplici hocce nomine (Κινναβαρι, αμα δρακοντος) eandem rem designaffe. Quoad vires, comparat Cinnabarin fuam cum haematite, magisque eo adftingere et fanguinem cohibere refert (DIOSC. *lib. 5. cap. 109.*). Haec quidem in veram Cinnabarin mineralem non quadrant. Sed non tutius ad fanguinem ipfum draconis applicantur, licet auctores tantum non omnes, veterum fine dubio effatis adducti, ftipticum et ad profluvia fanguinea et aluina fiftenda commodum pronuncient, idque ad drachmam dimidiam maiusque pondus datum, et praeterea vlceribus ficcandis et vulneribus consolidandis confecrent. Potuit id aliquando adulterato adftingentibus fucco contigiffe. Species corruptelae quoque est, quae refina communi fit (FERBER'S *neue Beyträge zur Mineralgefch. vol. 1. p. 366.*). Ad
gingiuas

gingiuas firmandas in puluere vel electuario subinde adhuc a medicis in aliorum miscela praecipitur. Pristinās autem laudes formulae quaedam dispensatoriorum etiamnum seruant.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PULVIS STIPTICUS *Ph. Ed. p. 74.* Ex alumine et sanguine draconis.

BALSAMUM LOCATELLI *Ph. Ed. p. 95.* EMPLASTRUM STICTICUM *Ph. Wurt. p. 72.* EMPL. PRO HERNIOSIS *l. c. p. 65.* EMPL. ROBORANS *Ph. Lond. p. 110.*

ORDO L.

CALAMARIAE.

C A R E X.

LINN. *Syst. veg.* p. 703. *Gen. pl.* p. 482.

536.

Pharm. SARSAPARILLAE GERMANICAE *Radix.*

Carex arenaria; spica composita spiculis androgynis: inferioribus remotioribus foliolo longiori instructis, culmo triquetro LINN. *Spec. pl.* p. 1381. *Fl. Suec.* p. 325. excluso synonymo Scheuchzeri. *Carex maritima humilis radice repente* &c. MICHELI *N. gen. plant.* p. 67. *tab.* 33. *fig.* 4. Stirps perennis in arena mobili sterilissima, quam egregie firmat, crescens, et quidem in Suecia, Dania, Anglia, Belgio, Marchia Brandenburgica, Holsatia aliisque Germaniae regionibus.

Vbi ista deest, iubentur substitui

Carex disticha; spica composita subdisticha, spiculis ovatis subimbricatis androgynis, foliolo longiori instructis, culmo triquetro HUDS. *Fl. Angl.* p. 403. *Icon: LEERS Fl. Herborn. tab.* 14. *fig.*

fig. 2. sub falso Caricis arenariae L. nomine p. 195. cum qua et HALLERUS (*Hist. fl. Helv. n. 1362.*) perperam eam confudit. Etenim Carex arenaria L. vera Gottingae non crescit, sed C. disticha HUDS. In pratis humidis frequens, nunquam in arena sicca, perennis.

Carex hirta; spicis remotis: masculis pluribus, foemineis subpedunculatis erectis, capsulis hirtis LINN. *Spec. pl. p. 1389.* Icon: *Fl. Dan. tab. 379.* LEERS *Fl. Herborn. tab. 16. fig. 3. p. 206.* Perennat in arenosis, item ad fossas, aggeres, sepes.

Quoniam radix Sarsaparillae officinarum tam ex variis speciebus Smilacis, quam ex Aralia nudicauli L. desumitur, et praeterea saepe vetustate vel alio vitio corrupta exstat, pretio etiam eminet: in Marchia Brandenburgica anno circiter quinquagesimo huius seculi Caricis arenariae radix, quae visa fuit illi analogae, substituta est (GLE-DITSCH *Verzeichniß d. gewöhnl. Arzneypflanzen p. 55*); dein pharmacopolia aliarum quarundam provinciarum Germaniae intravit; item in exercitu Regis Borussiae loco exoticae istius radice recepta est (REUSS in *Nov. act. nat. curios. tom. 7. p. 10.*). Ne vero vel radice C. arenariae locis, ubi arena mo-

bilis deest, penuria fieret, binæ postèrius dictæ Carices instar succedanei commendatæ sunt (MERZ *Diss. de Caricibus quibusdam medicinalibus Sarsaparillæ succedaneis, Erlang. 1784. p. 9 sqq.*), quarum similis virtus ex odoris, saporis, formæ et analyseos chemicæ convenientia probabili argumento colligitur. In Franconia tamen vere Carex disticha HUDS. vices C. arenariæ, dum hæc deficit, optimo successu agit.

Multum ad commendationem Caricis arenariæ in re medica contulit b. GLEDITSCH, qui variis scriptis suis (praeter librum cit. v. EJUSD. *Einleit. in d. Wissensch. d. rohen u. einf. Arzneyen. tom. 2. sect. 2. p. 405 sqq.* item *Mem. de l'acad. R. des sc. de Berlin 1768. p. 29 sq.*) honorificam eius mentionem fecit. Subsistam iam vnice in huius Caricis commemoratione.

RADIX eius longa est, recta, vix ramosa, articulata, extrinsecus bruna, interne alba, crassitie pennæ columbinae. Odor eius recentis non fortis, sed grata et subtili acrimonia nares vellicans, quem GLEDITSCHIUS comparat cum odore Pini (*Verzeichn. d. gewöhnl. Arzneyg. l. c.*). Sapore instruitur farinaceo dulcescente, simul balsamico.

Quo

Quo profundius solo natali radix delitescit, eo efficacior censenda (GLEDITSCH). Saporis odorisque eadem in C. disticha est ratio, vterque tantum paullo debilior. Radix vero C. hirtae inodora et insipida (MERZ *l. c. p. 12.*). Vnde equidem non adeo commode reliquis virtute aequiparari arbitror.

In analysi chemica radicis Caricis arenariae desudarunt cll. HARTMANN (*Diff. de Carice arenaria officin. s. Sarsaparilla Germanica, Traiecti ad Viadrum, quam scriptionem non vidi*), GLEDITSCH (*Wissensch. d. Arzneyw. l. c.*), REUSS (*l. c.*) et MERZ (*l. c.*). Substantiam tamen potissimam in nouissima proxime dicti cl. viri.

Contusione et maceratione eius cum aqua frigida obtinetur amyli s. foeculae albicantis $\frac{1}{8}$. Materia saccharina, nisi omnino desit huic radici, aegre tamen separatur (MERZ § 3. 4. 6. *Exp. 3.*). Est qui aquam balsamici odoris et saporis non ingrati destillando eam cum aqua simplici eruit (HARTMANN *l. c.* apud GLEDITSCH), alius nihil odori vel sapidi in aqua sensit (MERZ § 5.). Vncia radicis vna extracti aquosi, dulcis, leuissime adstringentis, drachmam vnā semis et grana quinde-

cini erogat (REUSS *l. c. p. 9.*); alio experimento paulo minus elicatum, scilicet ex vnciis radices quatuor, extracti huius drachmae sex cum dimidia (MERZ *l. c. p. 16.*). Extracti vero spirituosi primi drachma dimidia cum granis septendecim ex vncia radices euocata (REUSS *l. c. p. 9.*); vel paulo minus, scilicet extracti huius drachmae duae et scrupulus vnus ex vnciis radices quatuor (MERZ *l. c. p. 18.*). Extracta haecce dulcedinem cum miti adstrictionis sensu linguae imprimunt, spirituosum insuper amaritiam leuem, vtrumque autem odorem guaiacinum spirat. In comparatione cum reliquis binis Caricis speciebus, quoad extracta, non magna diuersitas (Vid. *tab. in MERZ Diff. cit. § 9.*). Non vrgeo multum Caricis arenariae conuenientiam cum Sarsaparillae radice, analysi chemicae superstructam, in qua omnino disparitas (Conf. REUSS *l. c.*). Manifeste Sarsaparilla plus mucilaginis ac terrearum partium continet hisce Caricibus. Nec si hae ipsae natura proxime ad Guaiacum (GLEDITSCH, REUSS, MERZ.) accedere dicendae sint, cuius conuenientiae hactenus nullum aliud argumentum, quam a sapore (REUSS.) vel odore (MERZ) guaiacino extractorum petitum deprehendo, apte satis Sarsaparillae aequiparari possunt.

Magis

Magis fauent virtutum cum Sarsaparilla con-
 spirationi indolis saponaceae radicis Caricis are-
 nariae indicia, cuius scilicet decoctum pariter
 maculas pinguedinosas sub spuma multa eluit
 (MERZ § 10.). Reliqua nonnisi experimentis in
 aegro corpore repetitis certo euinci possunt, quo-
 rum per partes enucleata parciora haecenus existant
 quam in votis est. Laudatur nominatim C. are-
 nariae explorata vis in pituita asperam arteriam
 grauante, in affectionibus rheumaticis et arthriticis
 (MERZ *l. c.* § 15.), in purpura chronica (GLEDITSCH
Wiss. d. roh. Arzn. vol. 2. p. 409.), vt inde quidem
 inuoluendo, resoluendo, demulcendo non infimum
 locum tueri probabile. Accedit largior sudoris
 et lotii excretio, quae vsum comitari solet (GLE-
 DITSCH *l. c.*).

Commodissime in decocto ingeritur. Nec
 tamen extracta spernenda sunt.

C Y P E R V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 82. *Gen. pl.* p. 29.

537.

Pharm. CYPERI LONGI *Radix.*

Cyperus longus; culmo triquetro folioso, umbella foliosa supradecomposita, pedunculis nudis, spicis alternis LINN. *Spec. pl.* p. 67. *Cyperus odoratus* radice longa s. *Cyperus officinarum* c. B. Icon: REGNAULT *Botan.* Le-Sonchet. Stirps perennis, crescens in locis paludosis Angliae, Scotiae (Conf. HUDSON. *Fl. Angl.* p. 17.), item Galliae, Italiae, ex quibus duabus regionibus radices pro pharmacopoliis vulgo petuntur.

RADIX sicca est ramosa, geniculata, teres, calamum anserinum crassa, annulis inaequalis distantiae transuersim cincta, tenax cortice profunde bruno, fragili, parenchymate ligneo in fila discernendo ex flavo rufo. Odor subfragrans non ingratus, sapor amaricans et subadstringens, aromaticus, calore modico os imbuens. Destillationis ope odoraе partes aqua excipiuntur, nihil vero olei aetherei, nisi radice magna copia adhibeatur, elicitor. Infusa tam aquosum quam spirituosum
imprae-

impraegnantur dotibus iam dictis, prout et extracta inde parata eo modo discrimine, quod spirituosum alteri antistat amaritiae et caloris sensu. Proportionem vtriusque non attinet de radice iam exoleti vsus indicare.

Virtute cum subsequente Cypero in plerisque conuenit.

538.

Pharm. CYPERI ROTVNDI Radix.

Cyperus rotundus; culmo triquetro subnudo, umbella decomposita: spicis alternis linearibus LINN. *Spec. pl.* p. 67. *Fl. zeyl.* p. 15. *Cyperus Hodveg* ALPIN. *pl. Aegypti* p. 112 et 113. Perennis, in aquosis Nili, Indiae, Japoniae.

ΚΥΠΕΡΙΟΣ DIOSCORIDIS (*M. m. lib. 1. cap. 4.*), vt vulgo putatur.

RADICIS nomine seruantur tubera ouata, olivae circiter magnitudinis, annulis cincta vndique parallelis, transversalibus, cortice pallidius bruno, tenui, parenchymate albido, friabili. Adhaeret subinde extremis tuborum fibra calami frumenti crassitie, iners, qua tubera olim iuncta fuerant. Odor subfragrans, sapor amarior et calidior, quam
in

in praecedente et sub prima gustatione camphoraceus. Non igitur dubito, quin efficacior haec radix sit praecedente.

Extracti aquosi maius pondus huic radici inest, quam isti, ceterum nec hoc nec spirituosum differt ad iudicium sensuum multo ab extractis Cyperi longi (Conf. CARTHEUS. *M. m.* vol. 2. p. 68.).

Vsitior Cyperus rotundus olim in praxi medica fuit longo. Pauca valde a DIOSCORIDE et ALPINO de virtutibus C. rotundi in medium prolata scrutinio castae scientiae medicae minus respondent, vixque aliud docent, quam quod in Graecia et Aegypto magna in existimatione fuerit. Rectius tribuuntur vtrique Cypero virtutes, quas amara cum aromate iuncta praestare solent, vt tamen agnoscas neutram vim esse tantam, quin superentur a multis aliis. Stomachicis iure annumerantur. Corroborandi Cyperi longi efficacia videtur adstrictionis vi augeri.

Nomino modo adhuc duo composita, quorum inter multam aliam farraginem radix C. rotundi continetur. Sunt haec

EMPLASTRUM DE BACCIS LAURI *Ph. W.* p. 60.

SPECIES CEPHALICAE PRO CUCUPHIS *l. c.* p. 182.

ORDO LI.

GRAMINA.

TRITICVM.

LINN. *Syst. veg. p. 108. Gen. pl. p. 40.*

539.

Pharm. TRITICVM vel TRITICI Semen.

Triticum hybernum; calycibus quadrifloris ventricosis laevis imbricatis submuticis LINN. *Sp. pl. p. 126.* *Triticum hybernum*, aristis carens c. B. *Triticum β*, locustis quadrifloris glabris, basi subhirsutis glumis submuticis HALL. in *Comm. soc. sc. Gotting. 1774. p. 7.* Icon: TOURN. *Instit. rei herb. tab. 292.* HALL. *l. c. tab. 1. fig. 2.* vbi spica modo partialis depingitur. Annuum. Procerius, perfectius. Pluribus culmis emergit floribus plerisque fertilibus.

Triticum aestivum; calycibus quadrifloris ventricosis glabris imbricatis aristatis LINN. *Spec. pl. p. 126.* *Triticum aestivum* c. B. *Triticum α*, locustis quadrifloris basi subhirsutis, glumis exterioribus floralibus aristatis HALL. *Comm. soc. sc. Gotting.*

Gotting. 1774. p. 5. Icon: TOURN. Inst. rei herb. tab. 293. HALL. loc. cit. fig. 1. vbi modo spicula. Annum. Macilentum et debilius praecedente est. Culmos fert pauciores et flores pauciores perficit.

Ad HALLERI iudicium varietate modo, non specie, differt inter se vtrumque, vt ex dictis intelligitur. Nempe aristae non omni tempore, nec omni loco in spica adsunt et longitudine vario gradu discrepant. Solum macrius, negligentior cultus, et fatio feminum valde recentium prouentui aristarum fauere solet. Praeter culmorum et aristarum dictum respectum, magnitudo spicularum et granorum, color culmorum, glumarum et granorum, hirsuties spicularum rel. in Triticis varietates efformant multiplices; vnde ingens diuersorum nominum vis, a loco culturae praeprimis desumta. Ratio horum discriminum in solo et climate quaerenda videtur. De varietatum Triticis discrimine multiplici cum fructu leguntur obseruationes MANETTI (*Delle Specie diverse di Frumento et di Pane p. 34 sqq.*) et HALLERI (*l. c.*). Omitto alias Linneanas species, vtique hinc inde oeconomis acceptas, nec reiiciendas, dum suppetunt, ex foro
medico

medico, vt Triticum turgidum, monococcum, Speltam, quae proxime dicta vna cum T. hyberno et aestiuo prae reliquis cultu et vsu frequentatur.

Accidit Tritico, quod aliis iamiam fuetissimis cerealibus, imo bene multis plantis culinaribus, quod inter quotidiana, quae indulgent hominibus commoda, et propagandi perficiendi et in ampliores vsus illa transferendi molimina, originis primiae siue patriae memoria interciderit. Ervere istam ex veterum monumentis sub ista nominum, quibus frumenta insigniuere, inconstantia et a nostris dissimilitudine et characterum neglectu vix certe vacat. Triticum *Πρωος* Graecorum esse creditur. In Babylonia siue terra inter Tigrim et Euphratem sita Triticum et Hordeum sponte prouenire BEROSI fragmentum (ex ALEXANDRO POLYHISTORE descriptum a SYNCELLO *Chronograph. p. 28.*) memoriae prodidit, quod effatum ill. HEYNE (*Progr. de frugum et panificii initiis in Opusc. vol. 1. p. 341. 377.*) multis speciosis argumentis ornauit. DIODORUS (*l. 14.*) vtrumque cereale tanquam spontaneum ad Aegyptum longe minus probabili fulcro innixus refert. Nostro demum tempore omnium mentes mirifice perculit, quod LINNEUS (*Amoen.*

acad. vol. 7. p. 453.) ex HEINZELMANNI, tam historici quam botanici, pugillaribus Florae Samaritensis narraret, istum in Sibiria australi siue campis Baschkirrorum Triticum aestiuum et Hordeum distichum inter sponte crescentes stirpes reperisse, et quod ipse LINNEUS huic narrationi robur variis argumentis addere tentaret. Nuperrime adeo Triticum et Hordeum spontaneum in Tauria variis locis montosis praecipue inter Carassubazare et Allmetschet, item ad originem fluuii Buryltsch inuentum fertur (*Description physique de la Contrie de la Tauride, p. 190.*). Nihil vero prohibet, quin suspicemur, vtraque in terra prouenisse frumenta ista ex femine post culturam vel breuiori vel longiori interuallo antea ibidem administratam, dein vero neglectam, superstite et sponte sua postliminio sese propagante (Conf. PALLAS *n. nord. Beytr. zur — Naturg. vol. 2. p. 357.*). Nam cerealia, qualia iam comparent, sub vilioris et vulgaris graminis larua delituisse, formam autem cultus, sensim per aetates magis perfecti, adiumento mutasse verisimilitudine omni caret. Id quum de speciebus diuersis valet, tum vel maxime cadit ridicula hypothesis ante triginta et quod excedit annos re-cocta, fertilitate soli et coeli beneficio vilius frumentum.

mentum in nobilius posse transmutari, e. c. Secale in Triticum, Auenam in Secale, macriori autem solo et inclementiori coelo praestantius frumentum in vilius degenerascere e. c. Secale in Hordeum, Hordeum in Lolium vel Bromum, quod si verum esset, vnum genus plantarum transmutaretur in alterum necesse foret, quae tamen quantum forma praecipue floris fructusque partim modo quo flores inferuntur, differant, quilibet attentior perspicit (Cf. LINN. *Diff. de transmut. frument. in Amoen. acad. vol. 5. p. 106.*). Ratio contra ea alienae segetis ea est, quod vel agro antea inhaeserit vel admixta frumento iam ferendo exstiterit.

Triticum ex Sicilia in reliquas terras occidentales primo translatum esse, iusta suspicio est (HEYNE *l. c. p. 355.*). Colitur iam in omni Europa tam calidiori, vt Lusitania, quam frigidiori, vt Suecia, Russia. Viget quoque in Persia, terra Yemen, aliisque regionibus fertilibus, in Aegypto in Tingitanam terram vsque, Graecia, item America septentrionali et in Chili et Peruvia. Molliora grana sunt frigidiorum regionum, duriora et lapidea fere calidiorum, quae et optimum Triticum exhibent.

Saepe Triticum morbis quibusdam corrumpitur, in quorum natura expiscanda et praefidiis eosdem praecauendi et tollendi eruendis recentiores egregie defudarunt, praecipue cll. TILLET (*Diff. sur la cause qui corrompt les grains de bled dans les épis*) et TESSIER (*Traité des maladies des grains, p. 199 sqq. Conf. et IDEM in Hist. de la Soc. R. de Med. de Paris, vol. 4. p. 364 sqq. vbi enucleatos morbos cerealium enumerat*). Et horum quidem vnus puluere rubiginoso foliis, culmo et glumis infestus est, sepsim in granum ipsum saeuiente, Rubigo dici solet, (Gallis la Rouille, cuius effigies conspicitur in TESSIER *Traité l. c. tab. ad p. 215.*). Reliqui, scilicet Caries, quae dignoscitur granis griseis puluere nigro repletis (la Carie, *l. c. tab. ad p. 294.*), et Ustilago, quae loco granorum glebas fuliginosas cum paucis glumarum albidis reliquiis in spicis gerit (Le Charbon *l. c. tab. ad p. 299. Conf. egregias de hac obseruationes cl. BJERKANDER in K. Vet. Ac. Handl. 1775. p. 317 sqq.*), quibus et a cl. TILLET Rachitis addita, granum ipsum praecipue perdunt. Hinc non solum insigne decrementum lucrum ex granis et culmis Tritici patitur, sed farina panisque in valetudinis damnum vitiatur, ita vt haec mala fermentationi panis aduersa sint,

et

et vřtilago cephalaeas, diarrhoeam, conuulfiones creauerit.

Sunt et varia infecta, quae Tritico cladenti, dum in agris verfatur, laruarum forma afferunt. Etenim quaedam depafcunt virentem eius herbam, vt Tipula oleracea (BJERKANDER *Vet. Acad. Handl.* 1779. p. 161.), Elater fegetis (ID. *l. c.* p. 285.), quae et alia frumenta eodem modo destruunt; alia excauant grana Tritici, vt Ichneumon culpatorius et Phalaena Tritici (ID. *l. c.* 1778. p. 335.). Collecta vero fegetum grana faepe bonam partem Curculioni granario et Phalaenae granellae (*Faun. Suec.* p. 363.) in praedam cedunt (LINN. in *Vet. Acad. Handl.* 1750. p. 180. WILCKE *l. c.* 1776. p. 274 *ſqq.*). Farina tandem confumitur Acaro farinae (MODEER in *Vet. Acad. Handl.* 1774. p. 68 *ſqq.*), Tenebrione Molitore, Phalaena farinali. Quin ne panis quidem ab hisce infectis hospitibus tutus est, quippe cui idem Tenebrio, Ptinus Fur, et hinc inde Blatta orientalis infidias ſtruit. Hisce ſi addimus morbos frumentorum; errores agriculturae, qui multis locis obtinent; iniurias frumentis in agris allatas tempeſtatis inclementia, quadrupedum variorum, vt glirium, talparum, cricetorum, cuniculis vel voracitate, item auium, li-

macum, gryllorum subinde deprædatione; damna porro, quæ ex luxurie stirpium aduentitiarum exsurgunt, quorsum pertinent Agrostema Githago, Chrysanthemum segetum, Sinapis arvensis, Papauer Rhoëas, Conuoliulus arvensis, Melampyrum arvense, Farfara, Vicia Cracca, Lolium temulentum, Triticum repens, Bromus arvensis, Avena fatua, Equisetum arvense, rel.; iacturam granorum sub ipsa messe contingentem; rapinas glirium in granariis; communionem lucri, quam ipsi pagani, molitores, pistores fraude sibi vindicant; facilem granorum et farinae corruptelam a situ; tributum denique principi soluendum: nae adstupendum est miræ naturæ fertilitati, quæ sub tam insigni tamque multiplicis generis iactura tamen hominibus tantum erogat, vt frumenta omnium reliquorum alimentorum valore censeantur vilissimum, eorumque ad pretium reliquarum rerum pretia plerumque sese accommodent.

SEMEN ovato oblongum est, longitudine fæsquilineæ, sursum gibbosum, deorsum sulco longitudinali exaratum, antice cicatrice obliqua, postice villo exiguo distinctum, cortice flavescente, intra quem medulla s. farina albilissima. — Colligitur

gitur vt quodlibet aliud cereale; ſcilicet ſectis falce culmiſ et in faſces colligatis hi in horreum transferuntur, vbi, quod ſuetiſſimum, per flagella, vel et calcando per iumenta, vel molendini ope excutiuntur grana ex ſuis ſpicis, dein agitantur vel molis ventofis vibrantur, vt a glumis et peregrinis feminibus, vel iuſto leuioribus granis liberentur.

Duplicis eſt naturae farina triticea, vna eius pars accedit ad indolem animaleſ, glutinoſa dicenda; altera ad vegetabileſ, amylacea. Glutinoſa pars collam glutinandi vi refert, aqua non ſoluitur, putredine correpta foetet inſtar caſei antiqui vel cadaueris, multum alcali volatiliſ continet. Quod cl. BECCARII inuentum iam a. 1728. factum (Vid. *Inſtit. Bonon. Comment. tom. 2. P. 1. p. 122 ſq.*), confirmatum ſerius a multis aliis, cll. MODEL (*Fortſ. ſein. chym. Nebenſtund. p. 62.*), KESSELMAYER (*Quorundam veget. princip. nutriens, Argent. 1759.*), PARMENTIER (*Experiences et reflexions relatives à l'analyſe du Bled, p. 59 ſqq.*) aliisque. Huius vnciae duae cum quinque drachmiſ in libris duabus farinae triticeae continentur, et obtinetur lavando farinam ope aquae tepidae, affuſae per vices,

donec non amplius lactescat; reliquum est gluten subelastico pallide brunum (MODEL *l. c.*). Altera pars siue amylacea post fermentationem acefcit, cum alcali efferuescit et rufat tincturam Violarum, aquam modo lacteam reddit nisi cum ea coquatur, quo ipso in pulvem viscidam abit. Facile haec a priori segregatur maceratione granorum integrorum vel rudius comminutorum in aqua ad emolli-tionem vsque. Qua facta sacco linteo massa includitur et calcatione pedum intra lacum ligneum aqua repletum et infra epistomii suis instructum et defusa affusaque per vices aqua exprimitur amy-lum, donec aqua defluens non amplius lactescat. Aqua amylo foeta et alio vase excepta intra nyct-hemerum subsidere finit amyllum et postquam clara euaserit, per laterales canaliculos demittitur, amy-lum autem ter vel quater iterum eluitur noua aqua affusa, vt odor ingratus pereat. Tandem separata superiori amyli parte, quae grisea est, reliqua vel expressione repetita linteae rudioris pluries conduplicati vel super cribri specie paulum exsiccat, vt in portiones quadratas disseccari queat, dein vltius solis vel aëris perflantis vel conclauis calefacti vi, siccandas, tum diffringitur (Conf. *Fabrique de l'amidon par DUHAMEL DE MON-*

CEAU 1772.). Foecula similis ex Spelta eruitur; quam Hordeum largitur flauida est; obtinetur et ex seminibus Eragopyri, Hippocastani, stirpium leguminosarum rel. item radicibus variis, vt Ari, Bryoniae, Tritici repentis, Filipendulae, Lathyri tuberosi, Colchici, Solani tuberosi rel.

Amylum oeconomicis potius vsibus, quam medicis, inseruit. Ad lineata enim post lotionem, item texta varia ex gossypio vel lino teneriori parata, firmanda, ad conglutinandos libros et chartas lusorias, ad fercula varia culinarum et panes pistorum dulciariorum, adhibetur. Contritum in tenuissimum puluerem capillis pessimo luxu inspergitur, nec sine omni valetudinis offensa, tum praecipue si variis additamentis coloris vel odoris causa factis, vt cerussa, calce, oleis odoris, corrupta fuerit (REUSS *Untersuch der Eigenschaften und Wirkungen eines uechten und verfälschten Puders*, 1781.). Nominatim nocet iis, qui achoribus capitis laborant, vt qui intempestiue inde exsiccantur. Vulgo et contra intertriginem pusionum inguinibus vel axillis applicatur; sed consuetudine haud laudanda, quum inde saepe scabies exorta fuerit (LINN. *Amoen. vol. 5. p. 95.*). Clysmate exceptum

innoluendo diarrhoeas et dysenterias lenit. Recipiunt illud species diatragacanthae frigidae et inspergitur pasta in officinis ne modulis agglutinentur, exemplo pastae Glycyrrhizae, Althaeae, Nebulae (Oblaten) quoque inde parantur, quarum utilitas ad obfignandas litteras huius quidem non loci est, sed ista omnino, qua pulueres palato displicentes obuoluunt, quo fine non sufficit eas emollire aqua, sed vt tanto facilius bolus deglutiatur, nec crepans stimulo ingratiſſimo offendat, gelatina vel Robe grato eam oblinire antea conuenit. — Furfures et aqua acidiuscula post praeparationem amyli residua saginandis suis et bobus valet.

In polline, in quem molendini ope grana rediguntur, reiectis furfuribus vtraque modo dicta et glutinosa et amylacea pars iungitur. Huius farinae pro pane summa dignitas est. Quo autem glutinosa viscidaque pars attenuetur, haec cum altera intime sese commisceat, et vtraque facile tam a ventriculo digeratur, quam humoribus nostris recipiatur et melius nutriat, nec flatulentia generetur: fermentatione praeuia farinae aqua humedatata beneque subactae opus est. Hinc qui Triticum crudum auidius comedunt infarcto et tumido

tumido abdomine languent et hydropem contrahunt (VAN SWIETEN *Comment. vol. 4. p. 108.*). Panis azymus, h. e. sine fermentatione paratus, aluum adstringit. Fermentationem adiuuat fermentum, quo sine heic fex cereuisiae commoda. Succedat tempestiue, ne ultra limitem iustum resoluetur farina, coctio, sub qua panis porosus euadit. In australioribus regionibus panis triticeus vulgatissimus, in frigidioribus secalinus. Nec rara farinae triticeae et secalinae pro pane parando sub varia proportione miscela, pro cuius diuersitate color vel albidior vel magis griseus, qui in mere triticeo omnino albus est. Magis nutrit triticeus, quam vllus alius, ob lentorem vero, qui inest, aluum in debilioribus stipat, et acres in primis viis vel profundius haerentes stimulos blande obvoluit; hinc in profluuiis aluinis magis, quam reliquae species panis, conducit. Acidum quoque ob alcalinam naturam frangendo hypochondriacis et hystericis salubrior est pane secalino. Panis bis coctus omni humiditate priuatus est, hinc diutius seruari absque corruptela potest, et, quoniam in arctius volumen nutrientem partem contractam continet, reliquis panis speciebus nutriendi potentia antistat. Tam vero faecile concoquitur a ventriculo,

triculo, vt et infantibus recens natis nutrimentum salutare loco lactis nutricis praestet, modo bene aqua coctus per cribrum vel linteum subtile transigatur; liquidum, quod transit, frigore in gelatinam densatur, tepore autem deliquescit, huiusque cochlearia duo vel tria cum cochleari vno lactis et tantillo sacchari mixta infanti per portiones cochleari paruo ingeritur (*Zürch. med. Magaz. ann. 2. p. 569.*). Maxime vero nocent hisce pultes istae ex farina coctae acore, in quem degenerant, glutinosa natura sua, quibus vitiis grauant ventriculum, glandulas mesenterii obstruunt, sub intumescencia abdominis flatulenta maciem reliqui corporis cient, et rachitidi opportunitatem praebent. Ex pane biscocto iuscula quoque parantur in febribus commoda, acore et saccharo gratiora, et, dum vires refocillandae, vini tantillo permiscenda.

Pane ex frumentis etiamsi quotidie vtamur, fastidium tamen non parit. Et vix aliud alimenti genus exstat, quod hocce salubritate aequet, siue animalis siue vegetabilis census sit; quicquid cl. LINGUET (in *Annales politiques civiles et litteraires du dixhuitieme Siecle, tom. 5. n. 39. p. 429.* cum qua disputatione confer responsonem cl. TISSOT, *Lettre à Mr.*

à Mr. HIRZEL sur le bled et le pain 1779) ingenii potius ludibrio, quam veri filo ductus contradixerit. Facillime bene coctus digeritur, egregie et cum stabilitate nutrit, nec nisi vitio frumenti ipsius vel panificii vel copia nimia vel calide ingestus nocet. Nec conducit eius vnice vsu acquiescere; nam solo pane vesci in connubio aquae per plures dies poenae loco esse constat. Studio deditaque opera cum pane vel solo cum aqua ingesto, vel cum parca alius cibi quantitate in semet ipse instituit multa experimenta cl. STARK (*Works consisting of clinical and anatomical Observations, Lond. 1788. cuius libri versio German. modo coram est, Klin. u. anatom. Bemerkungen nebst diätetischen Versuchen 1789.*), vt eiusdem in valetudinem vis patesceret, horumque singulis plures continuos dies infumfit. Pane solo largius cum aqua capto (*l. c. p. 136 sqq.*), opus fuit integram diei destinatum quantitatem vnciarum viginti, triginta vel triginta octo, in plures portiones diuisam edere, quum alias ructus subinde, flatus, nausea, appetitus defectus incideret, opus quoque fuit copioso potu, ne sitis molesta esset. Peius res cessit iuncto sacchari largiori connubio, quod ipsum neque cibi cupiditatem sedauit, sed famem potius insignem excita-

excitauit, vlcuscula oris generauit, gingiuas inflammavit et intumescere fecit, variaque resoluti sanguinis indicia produxit (*l. c. p. 141.*). Similia varia ex melle contigerunt (*l. c. p. 208 sqq. p. 216*). Inter prandia vtiliter iungitur panis vel interfertur ferculis pinguibus, vt cuius ope ob mucilaginosam naturam pinguedinis cum aquosis miscela adiuuatur; aromatum quoque vim frangit, et corruptelam ex victu animali nimis copioso oriundam temperat. In regionibus, quibus nostra frumenta defunt, indigentiae prouidit benefica natura aliis prouentibus vegetabilibus, Oryza, Zea, Milio, Sorgho, Artocarpo, Sagu, radicibus esculentis, Solani tuberosi, Dioscoreae, Iatrophae Manihot, Lichene Islandico &c. Quibus dirius fatum contigit vel situ regionum nimis septentrionali vel annonae charitate, hos confugere coëgit dura necessitas ad cerealium partes minus nutritias, vt id, quod post cereuisiae coctionem residuum, vel spicas granis maturis cassas vel culmos, quibus contritis admiscetur pauxillum probae farinae frumentaceae, item ad magis adhuc a nostra natura aliena, vti medullam Scirpi lacustris, femina Elymi arenarii, radices Menyanthis trifoliatae, Callae palustris, cortices varias arborum, Pini syluestris, Betulae albae

albae &c. Saltim Fennones subinde hisce alere vitam coguntur (Vid. HELLENII *Diff. om Finska Allmogens Nödbröd, Åbo 1782.*).

Non huius loci est percensere omnia panis ex Tritico vel aliis cerealibus cocti nomina ex forma, farinae subtilitate diuersa, additamento vel tractatione varia petita. Taceo quoque Italarum artificia varia, quae et in Germania nominatim Norimbergenses probe imitati sunt, tractandi farinam triticeam cum aqua subactam, vt inde pastas varias, quas Vermicelli (Nudeln), Macaroni, Taglioni, Festuciae, Andarini &c. vocant, condant; quae ipsa post exsiccationem diu seruari possunt, et ad varia fercula extemporanea commoda sunt (De hisce cf. cl. MALOUIN *Description et details des arts du Meunier du Vermicellier et du Boulanger.*).

Farinae triticeae insuper vsum multiplicem in culinis pro placentis, iusculis &c. quis ignorat? Farina rudius molae ope comminuta Alica (Germ. Gries) vocatur. Sunt et huius plures species teneriores et rudiores, optima ista, quae ex parte corculo proxima elicitor. In specie, quam coram habeo, quasdam particulas vndique albissimas, deprehendo, in aliis vestigia corticis conspiciuntur.

Farina

Farina eximia inde parari potest, item in culinis puls, iuscula, placentae. — Supra speciei Sagu, quam Mauri ex farina Tritici parant, memini (*Appar. med. vol. 5. p. 19.*).

Vt aliae farinae haec ipsa siccata probe extus scopo discutiendi tumoribus oedematosis et erysi-pelatosi applicatur. Cocta in cataplasma emollit et suppurationem ciet. Domesticum quoque est ad maturationem abscessuum accelerandam, sicut in emplastro ex farina cum melle subacta.

Mica panis triticei siue pulpa mollis, ex crusta enucleata, scite acria quaedam medicamina excipiuntur, quorum vis lente modo euolui debet. Exemplum praebent pilulae sic dictae magnae HOFFMANNI, quae mercurium sublimatum corrosivum aqua solutum comprehendunt, quod vehiculum auertit multa incommoda a solutione liquida per os capta alias emergentia; item cataplasma a cl. DUNCAN (*Medical Cases. ed. 3. p. 198.*) in tinea capitis tentatum, cui pariter inest acre istud mercuriale praeparatum. Vltatius est, micam panis lacte in cataplasma coctam maturandis abscessibus tepide applicare, quod ipsum longe praefendum emplastris ad hunc finem alias commendatis. Si
stimulo

stimulo opus est, addi isti potest Crocus, Mel, Gummi Ammoniacum, Cepa et similia. — *Decoctum album* SYDENHAMI, quod auctori in dyfenteria (nam aliud etiam vsurpabat) placebat, vna cum cornu cerui micam panis albissimi recipiebat.

Furfures calide applicati oedemata pedum dissipant. Addi solent pediluujs calidis emolliendi scopo. Cocti cum aqua emolliendo in clysmate laxant.

Supereft, vt de Tritici ad cereuifiam vsu moneam, cui multis locis indulgent. Quum vero cereuifia hordeacea longe vulgatioꝛ fit: aptius, quae ad cereuifiae generalia pro instituti ratione spectant, capite Hordei commemorabuntur. Coquitur ex Tritico vel solo vel in connubio Hordei cereuifia, vel addito Lupulo vel eo omisso. Bene quidem triticea cereuifia nutrit, sed facile flatus generat magisque, quam cereuifia ex Hordeo, in acidum inclinatur, lotium pellit efficacius minusque calida est, quam hordeacea saltim lupulata. In Germania inter triticeas cereuifias clarent ista Breyhan dicta, Gofa Goslariensium, Duckstein Brunsvicensium aliaeque; Angli quoque cereuifiam Ale inde parant.

540.

Pharm. GRAMINIS *Radix.*

Triticum repens; calycibus quadrifloris subulatis acuminatis, foliis planis LINN. *Syst. veg.* p. 109. *Triticum repens*, glumis mucronatis aristatisue, aristis spicula brevioribus SCHREB. *Beschr. u. Abbild. d. Gräser*, p. 24. Gramen caninum aruense f. Gramen Dioscoridis c. B. Gramen loliaceum radice repente, f. gramen officinarum MONTI *Catal. stirp. Bonon. prodr.* p. 41. Mox α , *muticum*: MONTI icon 25. vbi sistitur modo spicula solitaria; mox β , *aristatum*, cuius icon in *Fl. Dan. tab.* 748. Vtrumque cum aliis multis varietatibus intermediis describit et depingit SCHREBER *l. c. tab.* 26. Gramen perenne ad sepes crebrum, pestis quoque vulgaris agrorum et hortorum, vtpote quum vicinas plantas radicum luxurie suffocet, vt fieri a stirpibus radice repente solet.

Incaute confundunt illud, nominatim *muticum*, cum *Lolio perenni* L. sed in hoc proxime dicto calyx monophyllus nec diphyllus est, et spiculae latus, non superficialis, rachi intermediae obuertunt. Non vbiuis radix Graminis officinarum

rum a dicto Tritico colligitur, certe hoc fit multis Germaniae locis, item in Suecia. Alibi Panicum dactylon L. s. Panicum dactylon radice repente s. officinarum SCHEUCHZ. loco prioris in usum vertitur; ut in Italia (teste SEGUIERO apud LINN. *Diff. Obs. mat. med.* p. 6.), in Gallia, si fides iconi cl. REGNAULT in *Botanique*, item in Marchia Brandenburgica (LÖSECKE *ausert. Arzn. ed. 4. p. 50.*). Crassior adeo et dulcior est haec radix, quam altera (*l. c.*). Sed nec defraudanda altera suo pretio est.

RADIX subramosa, vndique sese horizontaliter dispergens, filiformis, culmum frumenti, dum recens est, crassitie aequans, longissima, glabra, geniculata, geniculis fibrosis, ex flavo alba. Sapor tam recentis quam siccae subdulcis.

Libra vna harum radicum circiter uncias quinque succi expressi erogat, qui facile fermentationem subit, qua finita liquor vinosus dulcis, non tamen palato placens emergit. Continuata fermentatione et fermento addito acefcit (HOEFMANN in CRELLS *Beytr. zu den chym. Ann. vol. 3. p. 124.*). Concisa et contusa radix cocta et fermento mista spiritum vini exhibet, spiritui vini non cedens. Cerevisiae pariter species inde redundat (IDEM). —

Foecula inde emergens soluitur aqua bulliente, quae dum refrixerit gelatinosam substantiam exhibet (PARMENTIER *sur les vegetaux à suppleer en temps de disette*). Succus elicited dulcem quidem saporem prae se fert, sed in solidum saccharum non concrevit (MARGRAF *chym. Schrift. vol. 2. p. 85.*). Acido nitri tractatus acidum sacchari suppeditat (HOFFM. *l. c. p. 126.*). Saccharinis pariter ac nutrientibus particulis instrui hancce radicem dicta declarant.

Ad alenda pecora, boues praecipue, radicem aptam esse experientia constitit, quum contra ea oeconomi incurii nonnisi comburere ex agris euulsam sciant. Abluenda scilicet radix, ficcanda, dein concisa postquam fuerit, aqua calida humectanda, vel cum stramine conciso vel furfuribus vel aliis commiscenda est. Pro pane quoque hominibus sub annonae caritate commendata radix ficcata, mola contrita et farinae pauxillo combinata (LINN. *Skänfka resa p. 35.* BERGIUS *Rön om Spanmåls brislens ärsättning medelst Quickrot, Stockh. 1757. 4.*). Hinc vtut infestum gramen hoc locis alienis crescens, tam foeni causa, quod bis fecari per annum potest, quam radicis, solo molliori et fertiliori

fertiliori vt cultura adiuetur, etiam atque etiam suadendum (BENGT BERGIUS *Tal. om Svenska Angskötseln*, p. 65.). Et haec concisa recente radice facile succedit (*l. c.* item BLOM in *Vet. Acad. Handl.* 1782. p. 244.).

Sed vi blande resolvente, aperiente et demulcente iam dudum in re medica inclaruit. Hinc ptifana inde parata pro potu ordinario in febribus acutis familiaris, imprimis apud Gallos est. In obstructionibus viscerum referendis haud mediocre remedium est, et nominatim in ea hepatis magni eam fecit BOERHAAVIUS (HALL. in *Hist. stirp. Helv.* n. 1426.). Nec defunt recentiorum de efficacia hocce in morbo praeconia (KNIPHOE *Diss. de Gramine leuidensi et praecellentissimo*, p. 16.). In ictero periodico a calculis felleis profuit decoctum, etsi non sine aliorum commodorum connubio, secedentibus deiectionibus viridescentibus et lapillis quasi comminutis (SEIP *Diss. Sylloge Obff.* in *TOD. Bibl.* vol. 9. p. 478.). Eundem effectum in solvendo calculo biliario expertus est LÖSECKE (*l. c.* p. 251.). Intermittentibus febribus Hafniae vigentibus egregie decoctum subuenit vi sua digestiua (TODE *Bibl.* tom. 5. p. 186.). Ita sanauit deco-

ctum sale polychresto et foliis Sennae stimulatam virum habitus mali et alui torpidae, iam per annum quartana contra corticem Peruvianum rebellantem (ID. in *Bibl.* sed excidit locus). Nec minus in pituita, pulmones grauante et tussim et asthma excitante, prodest. Praeter decocti saturati formam, hodie quam maxime placet

EXTRACTVM f. MELLIGO GRAMINIS. Paratur inspissatione succi expressi. In hunc finem non conducunt vasa cuprea vel ferrea, quum inde semper aliquid soluatur, sed inspissatio fieri debet in vase vitreo. Si haec continuatur ad crassitiem mellis, mel magnopere refert, et extractum in ampullis vitreis seruatum deponit post aliquot hebdomades materiem grumofam saccharinam aqua facile solubilem (HERMBSTÄDT in cl. SELLE *Beitr. z. Natur- u. Arzneiwiss.* vol. 3. p. 30 sq.).

Recipiunt porro hanc radicem RADICES QUINQUE APERIENTES MINORES, item inter tot alia SYRUPUS ALTHAEAE FERNELII.

S E C A L E.

LINN. *Syst. veg.* p. 107. *Gen. pl.* p. 39.

541.

Pharm. SECALE v. SECALIS *Semen.*

Secale cereale; glumarum ciliis scabris LINN. *Spec. pl.* p. 124. a. *Secale hybernum* vel maius C. B. β *Secale vernum* s. minus id. Discrimen vtriusque varietatis in statura diuersa consistit, posterius quoque strigosius est. Icon: REGNAULT *Botan* Le Seigle. Gramen annuum. Altissimum et firmissimum inter cerealia, vt sex ad decem pedes aliquando attingat.

Coniecturas de patria Secalis, agens de Tritico, iam in medium protuli. In Creta spontaneum esse, vno verbo in *Systemate veg.* (l. c.) LINNEUS adiecit. Passim, sed rarius in deserto Cumanico solo pingui nec non inter fluuios Don et Wolga, vbi nunquam aratro vsi sunt, subinde Secale offenditur; sed ex raritate et situ probabile fit, emerfisse illud ex granis casu delapsis (PALLAS *N. nord. Beytrüg. z. — Naturgesch. u. Oekon. vol. 2. p. 359.*).

Cultura huius exercetur abundantissime regionibus praecipue Europae frigidioribus, parcius in calidioribus. Subinde mixtim cum Tritico feritur, vnde imbecilliores Tritici culmi sustinentur, et panis materies tanto praestantior messe colligitur.

Secale, cuius PLINIUS (*Hist. nat. lib. 18. cap. 16.*) meminit, videtur frumentum a nostro diuersum esse; etenim describit illud nigrum amarum, ad arcendam modo famem vtile et, etiamsi farre mixtum, ventri ingratiſſimum.

Praeter Rubiginem (Rouille; TESSIER *Traité des maladies des grains, p. 19.*), quam cum aliis frumentis communem habet, Secale pernicioso valde alio morbo tentatur, Clauo fecalino, Secali corniculato s. cornuto, Secali luxuriante, (Gall. Ergot, Blé cornu, Germ. Mutterkorn, Kornzapfen, Blekingis in Suecia Mjöldruffvor, aliis ibidem Mjöldryor, item Mjöldrygor, Mjölökor v. Bockhorn). In hoc excreſcentia vna, saepe plures ad sex vel duodecim supraque vsque, in eadem spica conspiciuntur, subteres medio nonnihil crassior, aliquantum recuruata apice mox obtuso mox acuto, solidioris frumento compagis, saepe interne cauis exiguis pertusa, extus profunde violacea, intrinsecus

cus alba, magnitudinis subinde minoris, quam in grano fecalino ipso, subinde vero longitudinis pollicis vnus ad sesquialterum, latitudinis vnus vel duarum linearum. Facile dignoscitur effigie (in TESSIER *l.c. tab. ad p. 188.* et alia ab eo praestita in *Mem. de la Soc. med. de Paris, tom. 1. tab. 4.*). Nonnunquam et alia gramina eodem infestantur, vt Phalaris Canariensis, Auena elatior, Festuca fluitans, Lolium temulentum, Triticum repens, Phleum pratense et alia plura, imo Hordeum et Auena, quin Triticum (TESSIER *l.c. p. 29.*), sed praecipue huic labi Secale obnoxium est. Quo humidior tempestas, eo vberior eius prouentus. De eius origine insignis sententiarum diuortium. MONETA (in TISSOTI *Epistolis medico-pract. edit. 2. p. 486.*) iudice nihil est, quam luxurians granum s. giganteum. OTTONI A MÜNCHHAUSEN verosimile visum, fungi speciem seu Clauariam esse. Sunt alii, qui ex punctura insecti congestionem humorum ibidem contigisse arbitrantur, e. c. DAN. GOTTFR. SCHREBER (*Samml. öconomischer Schriften, P. 12. p. 481. P. 14. p. 354.*), TILLET, READ, vt taceam alias explicationes. Haecenus vera originis ratio nondum euiicta. Numero maiori collecti hi clauj, praecipue recentes, spirant odorem virosam, imo

ipse puluis. Sapor modice linguam pūngit. Panis coloris saturate violacei est, odoris saporisque ingrati, nec tam auide absorbet aquam farina hocce vitio inquinata, quam alia, quae eo destituitur (TESSIER). Infusione horum clauorum cum aqua superficies eius tegitur cuticula pingui odoris foetidi (TESSIER p. 56.). Puluis aqua humectatus nihil glutinosi prodit in pasta, qua in re cl. TESSIER cum cl. MODEL (*Fortf. der chym. Nebenfund. p. 56.*) in multiplici circa alia analyseos momenta dissensu conuenit. Tingens eorum pars partim aqua partim alcali fixo caustico extrahitur. Vt paucis discrimen inter clauorum fecalinorum et fecalis naturam pateat: sic habeto. Clauus isti nuper descripti (non alii infra dicendi) continent principium odorum valde foetidum, aërem fixum, aërem inflammabilem, magnam quantitatem olei dulcis, exiguam portionem materiae extractivae gummosae, quae mutationi valde obnoxia est, et facile in alcali volatile degenerat, exiguum terrae; Secale autem multum mucilaginis sub analysi exhibet, pauxillum modo olei, spiritum acidum, et ad finem destillationis aperto igne factae, exiguum alcali volatilissimum, sed longe plus alcali fixi ex cineribus eruendi (TESSIER p. 58.).

Vitio

Vitio huic Secalis multi medici miseris istum plenum morbum, spasmodicum epidemicum, adscripserunt, quin sphacelofam labem artuum, imo nasi, epidemicam, quae posterior aliquando nullum cum priori morbo nexum habuit. Huius malignitatis clauos secalinos reos fecere SCRINCI, morbum spasmodicum in Bohemia grassantem describens (*Med. Siles. Satyr. spec. 4. Obs. 5. p. 54.*), SALERNE (*Mem. pres. à l'ac. R. d. sc. vol. 2. p. 155.*) de sphacelo illo vnice agens, RISSOTUS (*Epist. medico-pract. p. 490.*), qui vtrumque morbum ad clauos istos refert, alique. Nolo ad vetustiores iudices regredi: sed memorandum quicquid dubii ferius sententiarum diuortium excitare potuerit, ex eodem fonte morbum conuulsiuum epidemicum nuper adhuc deriuasse cl. LINDVALL et BERGIUM (*Veckofkrift för Läkare och Naturforskare, vol. 7. p. 61. 65.*). Ad dirimendam litem, quum difficilius experimenta in hominibus ex instituto capi possint: crederet aliquis, alia in brutis facta substitui horum in locum non male posse. Sed ambiguos nos reddit diuersitas insignis euentus notati, quum sint, qui ab vtraque parte militent. Liberat ab hacce accusatione clauos secalinos cl. MODEL (*l. c. p. 54 sqq.*), quum illos cum alio frumento commistos impune columbis

columbis præiecerit, nec sub hoc connubio in panem subacti et cocti nocuerint. Cl. SCHLEGER (*Progr. clauos secalinos perperam a nonnullis venenum morbique rigidi causam nominari, Cassellis 1772.*), experimentis in muscis, canibus, gallinis, in sue, oue et carpionibus factis, item ex applicatione ad vulnus recens in digito hominis facta, innocuos declarat, etsi non negat ex masticatione sensum punctiōnis percipi, et puluerem naribus attractum easdem instar Tabaci fortis vellicare, et monet, si quid noxae haberet, exiguam istam futuram, quum tam parua quantitate cum frumento mixta esset, plurimam enim partem vel in agro decidere vel in horreo. Cl. PARMENTIER (*Observations et additions aux Recreations chimiques de Mr. MODEL p. 425 sqq.*) experimenta in brutis quibusdam instituit, scilicet in columba, gallina, cane, quae omnia nihil mali passa sunt ex connubio clauorum secalinorum cum alijs alimentis, vel dum contriti cum farina in panem versi fuerant. Alii nullum aliud malum accessisse animalibus ex esu experti sunt, quam constipationem alui, et inde exortam inflationem ventris. Hancce molestiam obseruauit in duobus canibus cl. SCHLEGER (*l. c.*). Quod vnicum incommodum quoque in Suecia notauit cl.

WÄHLIN (*Vet. Acad. Handl.* 1771. p. 39.) — Propius ad diiudicandam vim clauorum omnino accedit exploratio eiusdem in ipso humano corpore. Memorabile igitur, quod cl. PARMENTIER (*l. c.* p. 427.) narrat, se ipsum per hebdomadem mane ieiunum dimidiam drachmam eorum, item carnem columbae et gallinae supra dictarum impune ingessisse. Memini quoque me legisse (locus excidit), duos mendicos per octo dies pane clavis hisce impraegniato ea quantitate usos esse, ut quotidie vncia vna cum tribus drachmis clauorum caperentur, idque sine damno, non excluso tamen alio cibo. Ita cl. SCHREBER (*Samml. öcon. Schriften*, P. 14. p. 362.) sine noxa pluries vitiosa haecce grana per agros inambulando deglutiuit.

Sed quam contrarii haftenus dictis ii euentus, qui aliis sub experimentis apud bruta obuiam venerunt. Cl^{mo}. SCRINCI (*l. c.* p. 55.) narrante, canis pane deuorato ex Secali corniculato cocto inter horrendos spasmos periit, quod idem accidit porcis, anseribus, gallinis ex eadem dape. Sus, quam cl. SALERNE (*l. c.* p. 156.) Hordeo cum parte tertia clauorum fecalinarum mixto faginandam curauerat, sub inflationis ventris et gangraenae
variis

variis partium internarum vestigiis, mutato et postea pabulo ob defectum clauorum, interiit. Ita ex peregrina communicatione pulli gallinacei duo necati et fus, praeuia iactura pedum et aurium, simili pabulo. Eadem de alia sive a cl. READ (apud TESSIER *l. c. p. 91.*) memoriae prodita, qui et decoctum saturatum melle mixtum illico muscis necem attulisse exponit. Sine dubio longe maiorem accuratorem adhibuit sub experimentis suis, quae et reliqua numero superant et momentorum varietate, subiuncta anatome, cl. TESSIER (*l. c. p. 105 sqq.* Cfr. et *Mem. de la Soc. de Medec. de Paris, tom. 2. p. 587.* vbi recusa exstant experimenta eius, quae spectant ad damnum animalibus allatum aliaque, quae eorum taedium aduersus esum Secalis corniculati demonstrant.). Cum alio frumento commisti hi clavi anates duas, meleagridem et duas sives iuniores, gangraena praeuia extinxerunt. Alia animalia panem inde cum farina paratum omnino repudiarunt, nec fame quidem ad illum deuorandum cogi potuerunt. Vt ne vero existimaretur eam nocendi vim vnice recenti Secali corniculato competere, aliis experimentis in anatibus et gallinis ab eo captis constitit.

Difficile

Difficile valde est conciliare duo tam diuersa de clauis fecalinis potestate effata, et errores ex alterutra parte in experimentis commissos detegere. Si qua conclusio ad similem apud homines labem inde deducenda sit, fateor symptomata maligna apud animalia percepta potius aliquam de origine epidemiae istius gangraenosae lucem accendere, quam de origine morbi conuulsiui epidemici, qui sua natura differre videtur. Sed quidni credamus ipsos illos clauos alio tempore esse funestos, alio innocuos, Nempe in ditioe Cellensi iis in locis, vbi morbus viginuit, clauis isti interne coeruleo grisei, tenaces cum odore nauseoso mucido et sapore caustico exstiterunt; alibi verò praecedentibus annis collecti albi, farinosi, insipidi fuerunt (TAUBE *Geschichte d. Kriebel-Krankheit*, p. 163.). Et cūrne suspicemur, eandem deleteriam causam, quae ipsa grana Secalis cerealis viciat, et farinam iis impertit coeruleo-griseam tenacem, odorem mucidum, saporemque acrem, eadem germinandi potentia priuat (Vid. *loc. cit.*), etiam Secali cornuto labem adspargere. Virus clauorum corruptorum additamento fani frumenti omnino infringitur, prout aqua nequitiam ipsius Mercurii sublimati, et Arlenici minuit: attamen protractiori vsu lenti veneni

veneni instar considerandum arbitror. Nec paganorum dispendium nullum hoc est, etiamsi liberae clauos hosce a veneni acris, conuulsiones excitantis, infamia, quod in spicis locum granorum fecalinorum occupent; nempe in Solonia (Sologne) Galliae aliquando quartam vel tertiam partem messis effecerunt (TESSIER *l. c. p.* 179.). Et, quum in horum miscela panis nec porosus euadat, nec ob defectum mucilaginis in Secali cornuto rite nutriat: intelligitur omnis generis clauos fecalinos cribro vel vanno esse sedulo separandos, ne valetudini vis inferatur. — Praeter clauos fecalinos, impallefcentiam spicarum (Svecis Hvitax) ex defectu nutrimenti, quod intercipiunt quaedam insecta in herba, et pumilam staturam culmorum ex eodem vitio, tanquam morbos Secalis, nomino.

Insignis enim insectorum varietas Secale sub varia eius aetate deuastat, dum adhuc laruae forma vtuntur. Quaedam radicem ipsam consumunt, vt larua Scarabaei solstitialis, aliaeque insecti adhuc ignoti (OSBECK in *Vet. Ac. Handl.* 1776. *p.* 303 *sq.*). — Aliae praecedunt culmum prope radicem, vel nidulantur in ipso culmo eumque erodunt, vt

Elater

Elater fegetis (BJERKANDER in *Vet. Ac. Handl.* 1779. p. 284.). Musca fecalis et calamitosa aliaeque muscae (ID. *l. c.* 1777. p. 29 sq.). Phalaena turca, Tipula oleracea et Tipula fecalis (ID. *l. c.* 1779. p. 161.). Phalaena fecalis (ROLANDER *l. c.* 1752. p. 62. BJERKANDER *l. c.* 1778. p. 289.), item Ichneumon extensor (*l. c.* p. 293.). Musca pumilionis si ova deponit in culmos, hi pumilam modo staturam assequuntur, idque tanta interdum frequentia, ut culmi huius indolis octo ad quatuordecim spatio duorum pedum quadratorum reperiuntur (BJERKANDER *l. c.* 1778. p. 240.). Nocturnalua Phalaenae conspiciendarum autumnis praemordet tenellum secale (BJERKANDER *l. c.* 1783. p. 152. sq.). — Grana vero Secalis, dum adhuc spicis infunt, in agris excauat Ichneumon culpatorius, qui sensim consumit (BJERKANDER *l. c.* 1778. p. 334.); et Thrips Physapus (DE GEER *Vet. Acad. Handl.* 1744. p. 6.) in causa est, ut Secalis spicae plane saepe abortiant. — Phalaena granella (DE GEER *Vet. Acad. Handl.* 1746. p. 49 sqq.) et Curculio granarius autem in promptuariis ipsis strages suas exercent (WILCKE *l. c.* p. 283.). — Nocius istis animalculis addi debet Limax agrestis, qui saepe Secalis herbam emergentem consumit.

SEMEN ipsum Secalis est subcylindricum, vno extremo obtusum, altero, cui corculum oblique insidet, acutum, sulco vno longitudinali, cinerascens, semipellucidum.

Farina fecalina magis nigra est, quam ista Tritici, et subdulcis. Facile aqua calida macerata fermentatione acefcit. Sic laminas ferreas, quae illi immerguntur, arrodit, vt stannum facilius sese adfigat (RINMAN *Jürnets Historia*, vol. I. p. 40.). Farina sicca calefacta inflammationes resoluit in superficie corporis obuias; in cataplasmate emollit et maturat. Puls, ex farina hacce aqua et butyro infulso cocta, vel sola vel lacte caprino comesta mane per plures hebdomades vel menses in phthi- seos initio iuuat, in inueterata malum mitigat (LANGE *misc. verit. med.* p. 34.). Iusculum fecali- num pariter profuit pluries, scilicet paratum ex farinae fecalis subtilioris vncia dimidia cocta cum aquae libra vna, et omni mane bibitum; subinde conduxit, mane pulte ex Musco Islandico vti, et vesperi iusculo fecalino (BANG *Prax. med.* p. 539).

Primarius autem vsus Secalis pro pane est. Panis praecipue in regionibus septentrioni propio- ribus placet, vt Germania, et adhuc frigidioribus. Glutinoso isto Tritici destituitur, probe tamen

alit gratique saporis est. In iis, qui ad acidum primarum viarum inclinant, panis secalinus molestam sodam et ructus acidos ciere solet, quod ipse comperi, magis autem triticeo conuenit iis, qui aluum tardam experiuntur. Non tam facile exarescit, vt panis ex alio frumento coctus. Supra iam dixi, varia proportione misceri hinc inde Secale cum Tritico pro pane, vnde albidior fit. Si furfures pastam reliquam intrant, rudior omnino euadit; nomenque panis militaris obtinet. De panificio generalius supra sub Tritico (*p. 330. sq.*) praecipua exposui. Sed nec hic attinet indicasse nomina panis secalini singula, a forma, coquendi artificio, miscela, duritie varia &c. petita. Durior vt iste, quo rustici et famulitium in Suecia vtuntur, forma disci et foramine medio instructus, quo per series perticis appendi possit, bonam partem rationem in se continet albedinis dentium, qua hocce hominum genus fruitur, licet non dissitear acorem ipsum panis aliquid adhuc ad id conferre posse. Panis segmentum leuiter tostum si aquae immergitur, potulentum in acutis reficiens et salubre ob acorem subministrat, quod longe ferius taedium parit, quam reliqua fere omnia potulenta; potest illi quoque succus Citri et faccha-

rum pro arbitrio addi. Durior, quin in molliori pane fecalino, crusta externa solet esse quam in alio. Calidus autem, dissectus et aqua Hungarica vel spiritu vini camphorato humectatus et abdomini impositus, sudore excitato aliquando febrem intermittentem sanat (ROSENSTEIN *om Barns Sjukd.* p. 315.). Spargit quoque panis calidus praecipue fecalinus halitus analepticos, naribus subiectus, exemplo notissimo DEMOCRITI, qui senex decrepitus et morti proximus vitam per aliquot dies ad celebrandas nuptias dilectae sororis sustentavit, olfaciendo continuo panem calidum vino humectatum. Iidem tamen halitus panis, intra conclave arctum abundantius noctu praecipue retenti, instar fermentescentis musti vel vini in cella clausa necem afferunt. Mica panis nigri recentis, digitis tractata et applicata, dolores in clavis pedum tollit, et eosdem extirpat, experimento monachorum Franciscanorum et Capucinatorum (SINGEISEN *Diff. de ophthalmia*, Erlang. 1786. p. 25.). Mica contrita in connubio salis vesci et feminum Carui contusorum cephalalgiam capiti per linteum applicata leuat. Furfures tostii, donec colorem Coffeae contritae adsciscant et linteo inuoluti sponte ignem concipiunt (*Zürch. med. Magaz.* 1773. p. 238.).

Secale

Secale quoque ad SPIRITUM FRUMENTI obtinendum impenditur. Quin in Germania et septentrionalibus regionibus praecipuum eius fontem constituit. Saepe tamen illi aliud frumentum, ut Hordeum vel Triticum, vel vtrumque varia proportione admiscetur. Et in hunc finem vel germinatione praegressa, vel ea omissa, rudius contusum frumentum maceratur rite aqua calida, dein fece cereuisiae adiecta fermentatio suscitatur, qua ad finem tendente massa in vasa destillationi accommodata transfertur et destillatio post aliquam moram incipitur, et continuatur quam diu liquor spirituosam naturam et saporem seruat. Quoniam autem transiens liquidum nimis debile est et ingratum, iterata destillatione fortius redditur. Alcohol adeo, pulverem pyrium accendens, inde parari potest (quomodo, declarat cl. LICHTENSTEIN in CRELLS *Annal.* 1786. P. 2. p. 306.). Non huius loci est omnes encheireses exponere, ad spiritum frumenti eliciendum idoneas (Practica momenta bene persequutus est CHRIST in *Regeln vom Fruchtbrandwein-Brennen*, 1785. 8.). Studio quoque praetereo artificia varia, quibus empyreumatico odore, turbido habitu aliisque vitiis, priuatur. A spiritu vini probae notae requiritur, ut pellucidus

dus omnino sit, nec odore nec sapore aduentitio
 displiceat, accensus paucum modo aquae relinquat,
 bullulas agitatus generet, oleum expressum, si in-
 funditur, ad fundum vasis transmittat. Explora-
 tur quoque virtus experimentis hydrostaticis (V.
 FAGGOT in *Vet. Acad. Handl.* 1766. p. 249. Com-
 para instrumentum a cl. PAULIN propositum in *Hist.*
de la Soc. à Montpellier, vol. 2. p. 485. sq.). Grator
 et fortior est spiritus vini frumentaceo. Ingratus
 sapor spiritus frumenti dependet ab oleo, quod
 destillatione simul elicitur. Nam si hoc, hiemali
 frigore instar sedimenti albi fundum in spiritu isto
 petens, in cochleari liquatur, pinguedinem refert,
 et spiritu vini gallico solutum, istum eodem in-
 grato sapore impertit (SCHEELE in CRELLS *Annal.*
 1785. P. 1. p. 61.). Crebro tamen pro extractio-
 nibus, essentiis, tincturis &c. adhibetur. Quae de
 vsu diaetetico inflammabilium spirituum sectione
 de spiritu vini egi (*Appar. med. vol. 1. p. 320.*),
 transferri ad hunc quoque possunt. Quod rema-
 net post destillationem faginandis et pinguefacien-
 dis pecoribus conducit.

Nec silentio plane praeterire hic licet Secalis
 tosti, loco Coffeae, usum (Vid. *Appar. med. vol. 1.*
p. 393.).

p. 393.). Non proximis modo hisce annis huic fini par visum est, sed iam a. 1714. DILLENIUS (*Ephem. nat. curios. cent. 3. 4. Obs. 150. p. 345.*) istum potum commendavit, et, ne oleosum Coffeae deficeret, addidit pro tostione amygdalarum portionem. Secale tostum vero eam spem iniecit, ut ne, sicut a Coffea vera, aestus, pervigilium, tremor subsequerentur, tum demum pecuniae pro merce exotica parcendum esse crediderunt. Sed praestaret omnino abstinere a potu, qui inter multa bona verae Coffeae, quae isti desunt, id mali semper secum vehit, quod calide potetur, et ob vile pretium ad potandum tanto avidius pauperiores inuitet.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Ad huncce articulum refero AQUAM PANIS *Ph. W. p. 21.* cuius vis analeptica potius a vino et aromatibus additis repetenda; item et EMPLASTRUM DE CRUSTA PANIS *Ph. W. p. 61.* ad cuius stomachicam vim panis vix aliquid confert, sed gummi resinae et aromatica, quae intrant. Hinc nec panis genus, ex quo crusta desumta in formulis memoratur. Vtrumque hodie exolevit.

H O R D E V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 107. *Gen. pl.* p. 39.

542.

Pharm. HORDEV M s. HORDEI *Semen.*

Hordeum vulgare; flosculis omnibus hermaphroditis aristatis, ordinibus duobus erectioribus LINN. *Spec. pl.* p. 125. *Hordeum polystichon hybernum* c. B. *Hordeum (polystichon) flosculis omnibus fertilibus, ordinibus indistinctis* HALLER in *Comm. soc. sc. Gotting.* 1775. p. 5. tab. 2. fig. 18. Wintergerste Germanis. Icon: REGNAULT *Botan.* L'Orge. Gramen annuum ignotae patriae. Varietas eius exstat β , *Hordeum coeleste*, feminibus decorticatis, h. e. gluma florali exteriori, quae in altera varietate firmiter adhaeret, denudatis; vnde nackte Gerste a Germanis vocatur; ipsa maturitate aristas perdit. — Haec species vulgo versus hiemem feritur, rarius vere; vnde nomen Germanicum dictum.

Hordeum distichon; flosculis lateralibus masculis muticis, feminibus angularibus imbricatis LINN. *Spec. pl.* p. 125. *Hordeum distichon* c. B. *Hordeum (aestivum) spicis explanatis, flosculorum duobus* ordi-

ordinibus fertilibus; intermediis quaternis sterilibus HALL. in *Comm. soc. sc. Gotting.* 1775. p. 6. tab. 3. fig. 24. Gramen annuum, de cuius patria LINNEUS in *Syst. veg. ed. 13. p. 107.* scripsit, habitare ad Samaram Tatariae fluuium; circa quod argumentum ponderanda ea, quae alibi (supra p. 321.) dicta sunt. Et huius varietas exstat β , *Hordeum nudum*, seminibus decorticatis. — Haec species tempore verno feritur et exeunte aestate maturefcit; vnde Sommergerste Germanis.

Hisce duabus speciebus Hordei vulgo acquiesci solet, etsi hinc inde et *Hordeum hexastichon* L. quae ditissimae messis spem excitat, item *Hordeum zeocriton* L. quoque feritur. Praerogatiua tamen tribuitur *Hordeo vulgari* L. quod *H. hexasticho* simillimum est. Granum minus tenerum praebet disticho.

Hordeum, Κριθή , antiquissimum omnium frumentorum habetur et Atticum solum tanquam patria conceditur, licet ars colendi illud aliunde accessisse videatur (HEYNE *Opusc. vol. 1. pag. 353.*). Spontaneum vna cum *Auena* in Sicilia crescere et copiosissime quidem circa Marzamemi sibi cum fiducia persuadet ill. RIEDESEL (*Reise durch Sicilien u.*

Großgriechenland, p. 79.) In regionibus orientali-
bus quoque colitur. Per totam Europam ad Lap-
poniam vsque familiare, septentrionalibus gentibus
praecipue placet, quum intra breue tempus matu-
rescat, Hordeum aestiuum adeo intra 55 vel 58
dies, et minus reliquis cerealibus frigoris impatiens
sit messemque vberiore[m] suppeditet. Saepe iunctim
cum alio frumento, Avena adeo, feritur sub spe
maioris lucri.

Vstilagine (Orge charbonné, Vid. TESSIER
Traité des maladies des grains, tab. ad pag. 305. fig. 2.
3. 4.) saepe infestatur, quae gluma abdi solet, su-
perstitibus aristis, vnde non tam facile vento et
pluvia dispergitur. Causa videtur in ipsa radice
quaerenda, nempe nunquam culmi ex eadem ra-
dice emergentes spicas sanas aliasque vstilagine vi-
tias producant, et vix nisi duae modo spicae
emergunt. Profundior iusto fatio accusari solet.

Inter insecta, quae vim Hordeo inferunt,
praecipue memoranda sunt *Tipula oleracea*, quae
praecidit culmum prope terrae superficiem, et
Musca Frit LINN. in *Vet. Acad. Handl. 1750. p. 184.*
Faun. Suec. p. 456.), quae, licet modo pulicis
magnitudine, granum decimum quoduis destruit,

et

et eius atrophiam facit (Svecis Slökorn). Aliquando et accedit Chrysomela Polygoni instar infesti hospitis.

SEMEN Hordei (cortice instructi) oblongum, medio crassius, vtrinque attenuatum, glabrum, coloris straminei, apice terminatum arista lineari saepe diffracta, ventre longitudinaliter per medium sulcato, dorso et lateribus angulatis, medulla farinacea farctum.

Semen integrum, prout ex horreo colligitur, *Hordeum crudum* vocari solet; quod cortice autem per molendinam exutum est, *mundatum* (Gallis Orge grué); et quod mola in formam sphaericam redactum est, *perlatum* (Svec. Perlgryn, Germ. Perlengraupen) dicitur.

Hordeum antiquis tam cibi varia genera, quam potulenta varia suppeditabat accepta. Potentam (Αλφιτον) nominabant Hordeum aqua per noctem perfusum, ficcatum frixum, dein commotum. Ex hac aqua, lacte, vino, vel melle subacta panis speciem parabant, Maza ab iis nuncupatam. Cortice priuato Hordeo Ptisanae nomen indiderunt, quod tamen et tribuebant decocto ex hocce parato, vulgari in morbis acutis HIPPOCRATIS tempore

tempore potulento; vnde et ptifanae nomen ad alia decocta medicata transit. Cremor (*Πτισσανης χυλος*, Gerstenschleim Germ.) aqua ex Hordeo viscida dictus.

Nosmet, imitantes veteres in potu per febres acutas eligendo, hordeacea ptifana eaque tenuiori et tepida pariter creberrime vtimur. Pro pauperioribus sufficit coquere Hordei crudi e. c. vncias octo cum aqua pura, donec crepet; vt mensurae quatuor supersint; mensurae cuilibet mellis vncia vna vel duae adduntur, et aegris valde aestuantibus sub siccitate vel tarditate alui cremoris tartari vel nitri drachma vna vel duae; huius potus mensura vna ad tres supraque per diem ingeritur (DE HAEN *Rat. med. P. 1. p. 6.*). Ditioribus confert decoctum ex Hordeo perlato tam tenue, vt lactescentem modo colorem prae se ferat, cui quidem succo Citri et saccharo, vel Robis variis speciebus acidiusculis, vt Berberum, Rubi idaei, Cerasorum, gratia et refrigerans vis impertitur. Ita mucilagine abdita longior mora conceditur aquae in corpore nostro, colluies primarum viarum emollitur et mobilis fit, acre, quod ibidem ad nauseam vomitum vel diarrhoeam vellicat, inuoluitur

et

et diluitur, ipse sanguis attenuatur et demulcetur, vasa flexiliora euadunt, secretiones et excretionos quaelibet melius succedunt, sitis leuatur, aestus temperatur.

Loco Auēnae in Hispania aliisque calidis regionibus Hordeum equis proficitur.

Hordeum aqua frigida in tabulatis, vel quod praestat receptaculis commodis emollitum; dein per firata loco, quem aër bene perflat; distributum, speciem fermentationis subit et germina utrinque protrudit; quod ne ultra iustam limitem fiat, mox siccatur aëre (Luftmalz Germ.); vel torretur (Darrmalz Germ.) super furnis commodis. Aërios *Bovno* appellauit; MALTUM (Malz Germ.) hoc recentiores vocant, *Hordeum tostum* non omnino recte dicitur. Scopus huius germinationis est, vt lentor farinae vincatur, et oleosum cum acido in perfectam dulcedinem combinetur, quo aqua illam cum attenuata farinosa parte recipere queat. Proximum est, vt in radiosa partes mola frangatur (Malzschrot Germ.). Et haec quidem prima cereuisiae initia sunt, cui potissimum parandae haecce encheiresis destinabatur. — Sed nostra aetate infusum s. mustum Malti Hordei (Wort, vel Infusion of Malt

Malt Anglis) medicina magni nominis euasit, quod ipsum extemporaneo labore, mox exponendo, paratur. Cl. DAVIDIS MACBRIDE (*Experimental Essays, p. 172 sq.*) meritum est, quod illud primus attentioni et experientiae medicorum commendauerit. Etenim perpendens curationem scorbuti marini plurimam partem a fermentescente vi plantarum recentium dependere, ingeniose coniecit, ad eundem scopum posse perueniri alio vegetabili licet non recenti huic tamen mutationi opportuno; et iam optio Malti facta est. Haec dum scriberet, neque ex propria experientia nec aliena virtutem confirmare potuit. Quam vere autem rem coniectauerit, satis postea fida et pluries instituta eius in scorbuto dicto et putridis febribus administratione constitit. Consilium vero eius hoc fuit, vt Malti librae duae ciuiles ruditer comminutae triplo aquae feruentis perfundantur, et post sollicitam motitationem per tres vel quatuor horas vase probe clauso digerantur, subsequa decantatione. Renouare autem conuenit hocce potulentum quotidie. Quam praedixerat antiscorbüticam efficaciam ille, huius paucos annos post capto in duplici nauis experimento tam eius frater quam chirurgi ex longis itimeribus maritimis reduces fidem fecerunt,

runt, datis infusi Malti duabus vel tribus imo sex libris per diem; quibusdam tamen diarrhoeam creavit, vt sedare illam aliis commodis oporteret (MACBRIDE'S *historical account of a new method of treating the Scurvy at Sea*, 1767. 8. item *Appendix ad auctoris Introduction to the theory and practice of Physic*, 1772. p. 639. *sqq.*). Sed iusto lentius in re noua maximi ponderis experimentis trutinanda processerunt ii, quibus in profectioibus maritimis longis maxima opportunitas suppetebat, chirurgi nimirum in regijs classibus merentes, etiamsi collegium rei nauali regiae praefectum (Lords of the Admiralty) id fieri iuberet. Quin HUXHAMT aduersum iudicium initio obstitit, classiariorum in portu querelis inanibus aberrans. Desuit in breuiori itinere occasio iusta, et in longiori verum inuestigandi studium. Tandem plures chirurgi Anglici in Indiam orientalem diuersis nauibus profecti optimo successu hocce infusum tentarunt, horumque obseruata publici iuris facta (a cl. BADENOCH in *Med. Observations and Inquir.* vol. 5. p. 61. *sqq.*). Vix vero euidentius vllum documentum praeclarae eius in scorbuto praecauendo et curando efficaciae desiderari potest, quam hoc, quod in itinere celeberrimi navigatoris COOK circa orbem terrarum in comitatu centum

et nouendecim hominum facto praestitit, quorum vnus modo ante itineris initium vita decessit, reliqui omnes huius infusi potissimum auxilio, quod pro medicina fuit, seruati; vt tamen et reliquorum praesidiorum sagacissimi viri sua stet dignitas (Cfr. *Appar. med. vol. 2. p. 332.*). Adeo vero efficax in arcendo morbo in hoc itinere fuit, vt rarior occasio adesset tentandi, quid sanando iam praesente valeret. Sed nec praesentibus manifestis symptomatibus scorbuti iners fuit (Vid. de hisce PRINGLE'S *Discourse upon some late improvements of the means for preserving the health of mariners, recul. in opere posthumo: Six Discourses, p. 163. sqq.*). Infusum vero in hoc itinere paratum est ex Malti comminuti pinta vna et aquae feruentis pintis duabus vel tribus, cuius qui sibi de scorbuto metuebant quotidie pintam vnam ad duas calide duabus vel tribus horis ante et post pastum biberunt, magis infestati quartas tres pluresue (FORSTER'S *Observations made in a voyage round the world, p. 633.*). Aliud simile maxime memorabile exemplum virtutis existit in expeditione nuperrima ad Botany bay, in qua ex ducentis et duodecim hominibus stipendia merentibus vnus modo, ex septingentis septuaginta quinque autem, delicti causa ex Anglia illuc translatis,

viginti

viginti quatuor modo, in itinere a Portu magno (Portsmouth) per triginta sex hebdomades, perierunt, reliquis contra scorbutum nonnisi infuso isto, et si parcius subministrato, seruatis (TENCH'S *Narrative of expedition to Botany bay*, p. 46.). Si per linteum colatur liquidum, colorem pallidum dulcescentem et gratum obtinet, per viginti quatuor horas sub calore gr. 74 Fahrenh. seruat suam integritatem; sed intra horas triginta sex vappidum fit, acescit et spumam emittit in superficiem. Maltum coctum liquorem praebet saturatiorem, grauiorem, viscosum, nec tam cito fermentescentem (BADENOCH in MACBRIDE'S *Append. l. c.*, p. 651.). Coqui etiam potest infusum hocce cum pane bis cocto, et saccharo edulcari, quod pariter cl. MACBRIDE commendauit. Scite coniungitur externa infusi et granorum calidorum post infusionem remanentium applicatio ad loca affecta (*Med. Obs. and Inquir. vol. 5. p. 67. FORSTER l. c.*). Epithemata ex infuso Malti etiam depraedicat cl. LIND (in HUNCZOVSKY *Beob. p. 58.*). Ratio virtutis facile cognoscitur ex simili effectu, quem alia frumenta praestant, fermentationem dum subeunt, vt placenta ex comminuto Malto Hordei et farina fecalina coctae et aqua calida perfusae, vnde fermentatione intra 24 horas potus, Russis

visitatus, *Quas* emergit; ex usu salutari pomacei, cereuisiae aliorumque liquorum vinoso acidulorum, fructuum horaeorum et recentium vegetabilium cuiuscunque generis, quae omnia aëris fixi evolutione putridam diathesin, quae causa scorbuti est, corrigunt. Ne quis vero credat in auertendo scorbuto modo valere, memorandi sunt aegri, quorum gingivae spongiosae, tumidae, dolorosae, sanguinem fundentes, halitus oris foetidus, femora vel crura tumida, cutis maculis exanthematibus vel ulceribus foedata, respiratio difficilis, artus dolentes, habitus corporis leucophlegmaticus, diarrhoea continua, lotium foetidum (Conf. casus in MACBRIDE'S *Appendix in Method. introduction et Med. Obs. and Inquir. l. c.* FORSTER'S *Observ. cit.*). Effectus insuper mirifice celer est, ut sint qui intra triduum vel quatrimum doloribus scorbuticis et eruptionibus cutaneis liberantur. Solutio aluina sub usu adiuuat efficaciam (Conf. MACBRIDE *l. c. p. 650. 659.* GAIRDNER in *Med. Obs. et Inquir. l. c. p. 64.*).

Non facile sub tanta testium varietate convelli haecce infusi Malti laus aduerso cl. CLARK (*Observations on the Diseases in long voyages to hot countries, p. 182 sq.*) effato potest, qui eo neque
tollere

tollere malum, neque incrementum eius cohibere valuit. Perdere Maltum queritur post aliquot hebdomadam moram in mari saporem suum saccharinum, licet facile fermentescat, et addito saccharo aemuletur mustum Hordei recens. Sed aliorum obseruatione per duodecim menses (*Med. Observ. et Inquir. l. c. p. 65.*) Maltum suam integritatem seruauit, imo per duos annos (COOK apud PRINGLE *Discourse l. c. p. 173.*); tertio quidem licet manifeste labem contraxisset: infusum tamen virtute sua non cassum exstitit, modo plus solito Malti sumeretur (Chir. PATTEN apud PRINGLE *l. c.*). Limitat quoque cel. AASKOW (in *Soc. med. Havn. collectan. vol. 1. p. 60.*) praestantiam eius in scorbuto, sub initium morbi quidem iuuisse narrans praesertim accedente diarrhoea, et augmentum coërcuisse, in consummato autem scorbuto aluinum profluuium auxisse, solo infuso nullum conualuisse; cereuisiae autem probae manifestius auxilium tribuit: ast dolendum non facile suppetere illam in nauigiis per longius iter. — Mota et alibi querela est, quod in quibusdam nautis scorbuticis inde vehementes alui deiectiones subsequutae fuerint (DESBOUT in *Hist. de la Société R. de Medecine, tom. 6. p. 273.*).

Dicta haec ad vim antiscorbuticam infusi Malti spectant, quam vero confirmans novis exemplis cl. COLLIN, eandem (*Observ. circa morbor.*, P. 4. p. 133.) simul ad febrem putridam biliosam variasque biliosas affectiones, vomitione vel diarrhoea stipatas, item exulcerationes extendit, et ex centenis casibus, quorum viginti nobiscum communicavit, colligit, ut propria eius verba ferunt, infusum hoc esse egregium antemeticum, anti-putredinosum, antiscorbuticum, digestionem ciborum iuvare et corrigere, sitim cito sedare et bonum nutrimentum afferre. Iste vero Malti Hordei vncias sex cum aquae mensura vna per quadrantem horae coctas commiscuit cum seminum Foeniculi scrupulis quatuor, Glycyrrhizae drachmis duabus vel tribus, et post digestionem per quatuor horas, liquidum colandum curavit; huiusque librae duae vel tres quotidie per diem exhibitae sunt (*loc. cit.* p. 173.). — In vlceribus obstinatis aliis, praeterquam scorbuticis, quoque in Anglia suppetias sub interno usu tulit, quorsum spectat casus foeminae, quae infectione venerea eiusmodi contraxerat Mercurium eludentia, aliusque foeminae, post puerperium vlcere super osse ileo rebeli afflictae (*RUSH in Med. Observ. and Inquir.* vol. 4. p. 367.). — Et
 clari

clari nominis vir (PERCIVAL in suis *Essays med. and experim. vol. 2. p. 79.*) in scrophulosis affectionibus aliisque malis, in quibus acrimonia vniuersalis obtinet et morbosa sanguinis tenuitas, ab eo praestans auxilium exspectat, ipseque vibices intra paucos dies eo disparuisse expertus est.

Idem Hordeum post germinationem leuiorem tostum vel ficcatum demum pinsitum, s. Maltum ruditer comminutum, *Cereuisiae* materies est maxime vulgaris. Inter multa alia nomina huic potentento antiquitus tributa, quorsum Ζυθος, Βρυτον, Κουρμι, Πινος, eminent ob scitam rei diiudicationem Οινος κριθινος (vinum hordeaceum) ATHENAEI (*Dei-
pno soph. lib. 10. cap. 13. ad fin.*). Potus ex hoc aliisque frumentis pro siti fallenda paratus nec Graecos nec Aegyptios olim latuit, antiquis quoque Germanis notus satis fuit (docente TACITO *de morib. German. ed. GRONOV. p. 407.*), etsi omnino confitendum, variare hodie artem cereuisiam coquendi, granorum praeparatione, fermentatione, additamento vario. Maltum hodie in hunc finem sub variis vasorum mutationibus et infusionibus aquae coquitur, et coctio tam diu continuatur, donec decoctum saturate dulce et clarum obtineatur (Mu-

stum Hordei, Wört Svec., Würze Germ.). Ad-
ditur tum Lupulus, vel, quod praestat, aqua antea
decoctus, vel cum musto decoquendus, idque fit
tam ad mitigandam dulcedinem quam ad auerten-
dum acorem. Quibus factis fermentationi liqui-
dum committitur, accelerandae fermento adiecto
sive fece cerevisiae, et ante fermentationem omni-
no cessantem in dolia transfertur, quo ibidem ab-
soluti omnino possit. Inter innumera scripta, quae
de arte cerevisiaria prodierunt, notanda HAGENS
Abhandl. chem. u. phys. Inhalts, n. 3. 1778. Königsb.
SIMONS *Kunst d. Bierbrauens nach richtigen Grundsätzen*
d. Chymie u. Oeconomie, Dresd. 1781. RICHARDSON'S
Hints on an improved practice of brewing malt liquors
1781. Ad hydrostatica autem experimenta, quae
virtutem cerevisiae determinant, spectant RICHARD-
SON'S *statical estimate of the materials of brewing* 1784
et BAVERSTOCK'S *hydrometrical Observations and Ex-*
periments in the brewery, Lond. 1786. Sunt et cere-
visiae vel pauxillo modo Lupuli impraegnatae, vel
illo omnino destitutae: *albae* hae posteriores vo-
cantur, licet tamen et albedo a Malto, aëre tan-
tum siccato vel leniter tosto, vel Tritico ad partem
vel omnino adhibito deriuanda, prout et *brunae*
colorem vel tostioni maiori vel Lupulo colorem de-
bent.

Ita

Ita euoluuntur partim coctione, partim fermentatione duplici, spiritus et mucilaginosae partes, quae Hordeo insunt, et quum haec multis aquosis diluta in cereuisia existant, facile per corporis humani vasa distribuuntur. Difficile quatuor ista bonae cereuisiae requisita, Maltum, Lupulus, fermentum et aqua, in summa sua integritate combinantur, nec ars coquendi illam et tractandi, postquam domum translata fuerit, vbiuis aequali notitia exercetur. Non mirum igitur cereuisiam pluribus vitiis multis in locis laborare. Secundaria cereuisia (Cofent) tenuis ista est, quae obtinetur nona portione aquae Malto iam excocto superfusa, et cum residuo Lupuli cocta. Quicquid vel hocce liquido effuso remanet, saginandis pecoribus ob nutritias particulas superstites inferuit. Praeter Triticum et Hordeum, quibusdam in locis ex Avena item ex Secale, cereuisia coquitur, in Indiis ex Oryza, in America ex Zea Mays. Impraegnatur et subinde ista variis aromaticis sub ipsa fermentatione vel coctione admistis vel in sacculo suspensis. Quae in America septentrionali ex ramulis foliiferis concisis Pini Canadensis LINN. (White Spruce Fir) et alius speciei Pini, quae Abies Mariana, foliis linearibus acutis, conis minimis MILL.

(Black Spruce Fir) paratur cereuisia, vix hocce nomen meretur, quum modo ex decocto ramulorum cum aqua fermentatione ope fecis suscitata paratur, addito ad bituminosum saporem vincendum saccharo, licet et subinde tantillum frumenti in nigredinem tosti, vel et placentulae ex frumento, vt et nutriendi vim habeat, addantur. Eiusdem naturae est cereuisia e baccis Juniperi in Suecia parata (Vid. *Appar. med.* vol. 1. p. 36.). De cereuisia Gill-ale Anglorum alibi dixi (*Appar. med.* vol. 2. p. 175.). Vituperanda quaelibet additamenta, quae inebriant et caput obnubilant, vt amara olim varia, sub defectu Lupuli vsitata, aliaque, Absynthium, Gale, Millefolium. Cereuisia hordeacea iis praecipue locis, in quibus vinum deficit, in deliciis est. Bonae notae cereuisia esse debet non acida, sed amarescens, spumam modice agens dum effunditur, sine qua aërem fixum au fugisse iudicatur. Nocet vero ista, cuius fermentatio suppressa, quae non solum ampullas displo- dit, sed colicam flatulentam, stranguriam, inflam- mationes ventriculi et intestinorum creat; nocet et male cocta, vel nimis recens, vel fece inquinata, flatus torminaque excitando. Displicet, quae vel ex defectu necessarii fermentationis gradus vel
accessu

accessu aëris ad vasa, quibus feruatur, Gas suo destituitur, et inde vappidum saporem contrahit. Salubrem; ceteroquin cereuisia potum constituit, vt qui sanguinem diluit, probe nutrit, praecipue fortior (Doppeltbier), amaritie ventriculum roborat, neruos refocillat, sitim sedat, aëre fixo, quem continet, nisum ad putredinem humorum infringit (V. supra p. 337.), lotio praesertim sabulum eliminat. Cereuisia probae notae ob fixum aërem, quem continet, calculi vrinarii praeseruatiuum habetur, imo leuare eos, qui vere calculi molestias sentiunt, creditur. Inter 1400 homines, in quibus CYPRIANUS, vir olim clarus, lithotomiam exercuit, plures vino delectati fuerant, verum ne vnus quidem cereuisiae deditus (ALLEN *Synops. med. pract. Ed. Francof. p. 270.*). Limitat tamen cl. DOBSON (*Med. Comment. on fixed air, p. 136.*) hanc a cereuisia sperandam immunitatem a calculo. Prout ipsa cereuisia scorbuti haud mediocri remedium est: ita et in hunc morbum tanto magis valet, si stirpes aliquot antifcorbuticae eodem dolio excipiuntur (V. *Appar. med. vol. 2. p. 245.*).

Cereuisia bruna ex libra vna in vncias duas coctione concentrata, ita vt syrupum referat, cor-

pora resinoso gummosa efficaciter trituratione solvit (BUCHHOLZ in *Nov. act. nat. curios. tom. 5. p. 46.*), ut Gummi ammoniacum (*Exper. 7.*), Bdellium (*Exp. 13.*), Myrrham quoad partem (*Exp. 34.*), Opopanacem (*Exp. 38.*).

Extrinsecus pudendis muliebribus, post partum difficiliorem inflammatis et tumidis, commode cereuisia cum Salvia cocta et butyro non salito mixta applicatur; nec minus cereuisia, in qua butyrum liquatum, egregie dissipat tumores mammarum ex lacte coagulato (FLECK *Mat. Chir. p. 541.*).

Iuscula culinari arte varia parantur ex cereuisia, quae exponere huius loci non est. Sed serum lactis ex lacte, cui sub coctionem cereuisia additur (Öhloftvassa Svecis), memorari hic debet, quum vulgarem gratum et salubrem in febribus acutis potum in Suecia suppeditet, qui taedium non tam facile parit ac alia potulenta. Dilui postea potest aqua calida addita, ut sitim tanto melius fallat. Sanis in Suecia caseosae lactis partes, Cinnamomo conspersae, vna cum sero isto saturatori gratum ferculum existunt.

Ex insigni isto numero cereuisiarum hordeacearum ob medicatam vim speciatim *Mumma Brun-*
suicensis

fuicentis dicenda est. Haec clara est, spissitudinem syrapi habet, coloris saturatus bruni et saporis grate dulcis. Transfertur in Indiam orientalem vsque illaesa, quin vectione per mare praestantior fit. Medicamenti vero potius loco est, quam potui vulgari idonea; imbecilli enim ventriculo subuenit, nervos refocillat, et eximie nutrit. Rachiticis vnciam vnam Mummae cum pane bis cocto ter de die propinare confert (SWIETEN *Comment. vol. 5. p. 618.*) — Ad foetorem vlcerum cancroforum tollendum valet praecipue Mumma in spissitudinem vnguenti densata, nimirum linteo illita et applicata; suppuratio inde promouetur vixque cuti adhaeret, nec dolorem relinquit (*Bemerk. üb. Gegenstände der Wundarzn. P. 2. p. 97.*).

Acetum cereuisiae obtinetur si, omisso Lupulo, liquidum cereuisiae destinatum limitem spirituosae fermentationis transgreditur, et in alteram siue acidam transit. Promouetur haec calore conclauis et addito fermento, cuius magna varietas artificibus placet. Rarius ex cereuisia iam parata acetum produci solet (CONF. WALLERII *Chem. phys. vol. 1. p. 273 sqq.*). Generaliora momenta circa acetorum originem alibi dicta sunt, quum sermo de aceto vini
inci-

incideret (*Appar. med. vol. 1. p. 321.*). Pellucidum esse decet, et acore insigni, quem et olfactus percipit, distingui. Debilius longe est aceto vini, attamen non spernendum vsu culinari et medico, quo ipso pauperioribus in febribus ad sitim extinguendam, febrem moderandam, putredinem refragandam, subuenimus (*Conf. Appar. med. l. c.*).

Fex cereuisiae in pilulas redacta aluum mouet (ROSENSTEIN *om Barns sjukd. p. 68.*).

Hordeum amyllum exhibet albido cinerascens, quod aqua coctum in gelatinam transit eiusdem coloris, tenacem. Ex vnciis tribus Hordei eruitur Amyli vncia vna cum drachmis sex (SCHEELE in BERG. *Mat. med. p. 57.*). Nihil vero glutinosi alcaliscentis inest. — Cataplasma aqua coctum inde paratur, ad suppurationem mouendam commodum.

Panis hordeaceus subniger et grati saporis est, breui vero ficcescit. Poenae loco Romani militibus delinquentibus in officio illum praebebant. Attamen rustici in Suecia eodem crebro vescuntur, prout olim alpicolis in Heluetia familiaris fuit (HALL. *l. c. p. 9.*).

Ex *Aristis* in fasciculum colligatis, xystra sua fecit de WOOLHOUSEN, quibus in ophthalmia interiorum palpebrarum tunicam radebat, sanguinis ex fauciatibus vasis effluuium tepida aqua et vaporibus aquae calidae alens (PLATNERI *Chirurg.* § 298, qui quidem ex glumis Secalis xystra ista facta indicat). Sed haecce ophthalmoxysis id vitii habet, quod spinae laterales ariltae dituulfae facile palpebris infigantur.

Hordeum viride pluries defecari se patitur, ut pabulum pecori gratum suppetat.

P R A E P A R A T A.

SACCHARUM HORDEATVM *Ph. Brunsv. p. 312.*

Ex saccharo albo soluto in decocto Hordei et in iustam densitatem inspissato, addito Croci tantillo; massa tandem, dum adhuc calet, discissa in bacillos contorquetur vel in tabulas formatur. In *Ph. Dan. p. 224.* et *SPELM. Pharm. gener. p. 285.* omititur Crocus. Additur pulueribus salinis ad saporem corrigendum; item pro mitiganda tussi adhibetur.

SYRUPUS HORDEATUS *Cod. med. Paris. p. 35.*

Ex Amygdalis vtriusque generis contusis cum decocto

cocto Hordei, addito saccharo et post inspissationem aqua Naphae. Vi non multum differt a SYRUPO AMYGDALINO *Ph. Dan. p. 251.* vel, vt vulgo vocatur, EMULSIVO, sed menstruum diuersum. Gratum additamentum mixturarum, ex quibus acidum exulat. Vis ceteroquin a natura Amygdalarum diiudicanda.

AQUA HORDEATA *Pharm. Lond. 1761. p. 60.*
 DECOCTVM HORDEI *Ph. Lond. Specim. 2. p. 64.* Ex Hordeo perlato cum aqua cocto, post abiectam primam aquam additur noua et iteratur coctio. Ptisana in morbis acutis eximia.

A V E N A.

LINN. *Syst. veg.* p. 104. *Gen. pl.* p. 37.

543.

Pharm. AVENA f. AVENAE Semen.

Avena sativa; paniculata, calycibus dispermis, feminibus laevibus, altero aristato LINN. *Syst. veg.* l. c. α . Avena nigra; β . Avena alba c. b. Avena panicula vndiquaque sparsa, calycibus flore maioribus, gluma maiori cartilaginea HALLER in *Comm. soc. scient. tom. 6. p. 16.* Βρώμος Graecis. Icon: MILL. *Illustr. Syst. sex.* REGNAULT *Botan.* L'Avoine. Gramen annuum. In insula Juan Fernandez sponte procrefcere ANSON innuit, item in Sicilia idque in Marzamemi ill. DE RIEDESEL (*Reise durch Sicilien, p. 79.*); an a feminibus casu delapsis?

Varietatibus et haecce ludit pluribus, spiculis unifloris, bifloris, trifloris, floribus mox omnino mox ad partem modo aristatis, mox muticis &c. Color quoque feminum pallide luteus vel niger vel albus vel fusco-fulvus est (Vid. HALL. l. c.). Tanquam peculiarem speciem merito proponit HALLERUS Auenam panicula *heteromalla*, calyce flore
maiori,

maiori, locustis bifloris, gluma maiori cartilaginea (*l. c. p. 181. tab. 4.*), quae est *Avena orientalis* SCHREB. *Spicileg. flor. Lips. p. 52*, cuius duplicem varietatem hortus botanicus alit, proceriorem et humiliorem, proportionem reliquarum partium eadem. Quae species quibusdam lucrosior censetur et sola Rupe, dum HALLERUS ibidem degebat, fata, item in Germania (SCHREB.). Etiam *Avena nuda* LINN. cuius femina decorticata decidunt hinc inde feritur e. c. in Suecia in montosis. Praefertur ex *Avena fatua* Var. alba vel pallide lutea nigrae. Omnibus vero praestantissimum est *Avena alba* Anglicana dicta, quum granum maximum et farina repletissimum item ponderosissimum contineat. Haec et autumnino feri potest et hiemem fert, unde et Winterhaber Germanis dicitur, licet non diffidendum, *Avenam fatuam* sem. nigro, fero autumnino et paullo profundius fatam, hiemem quoque tolerare; culmis praeterea instruitur maioribus et crassioribus et numerosioribus. Vt igitur rusticis lucrosissimum sit. Seritur *Avena* copiose per totam Europam ob insigne commodum et oeconomicum et medicum, locisque montosis et macilentioribus bene viget.

Vstilagine (Charbon. Vid. *Fig.* in TESSIER *Traité des maladies des grains*, ad p. 336.) Avena prae omnibus frumentis maxime infestatur. Non in sola panicula latere causam, sed profundius, ex lento culmorum incremento et gracilitate et paucorum numero, item culmorum maculis nigro brunis, perspicitur. Pulvis iste nigricans non aufugit ante messem, sed adhaerens paniculis ad partem in horreum transfertur. Animalium valetudini vim tamen inferre non videtur, ast non parum aduersus est lucro vberiori Avenae, et ipsum stramen sic vitiatæ Avenae pecori displicet (TESSIER, BJERKANDER in *Vet. Acad. Handl.* 1775. p. 319.).

Quas Tritici et Secalis grana in agris exedere larvas Ichneumonis culpatorii dixi, hae Avenae grana etiam consumunt misere (BJERKANDER in *Vet. Acad. Handl.* 1778. p. 334.). Musca Avenae autem culmos eius praecidit, vnde paniculae marcescunt, et albedinem contrahunt (BJERKANDER *l. c.* 1781. p. 171.). Taceo reliqua insecta Avenae insidiantia.

Ingrata Avenae fatiuae hospes Avena fatua L. (Vid. SCHREB. *v. d. Gräsern*, tab. 15.) est, agrum eneruans, maiorem adhuc noxam allatura connu-

Appar. medic. Vol. V. -Bb bio

bio granorum, nisi ista citius grana maturans, quam A. fatina, eadem plerumque in ipsum agrum dimitteret.

SEMEN oblongum, vtrinque extenuatum, altero extremo latiori, sulco vno medio longitudinali distinctum, cortice subangulato, nucleo villoso.

Amylum, quod Auenae inest, dimidiam eius partem constituit (SCHEELE in BERG. *Mat. med.* p. 58.), cinerascens coloris. Aqua coctum in gelatinam commutatur cineream bene compingentem. Gluten nullum in ea detegitur (KESSELMEIER *Dissert. quorundam vegetabilium principium nutriens*, p. 23.).

Auenae vsus iam antiquiori tempore cognitus. Nam PLINIUS (*Hist. natur. lib. 18. cap. 17.*) notat Germaniae populos eam serere, neque alia pulte viuere. Praemittit, vitium frumenti esse et Hordeum in eam degenerare. Non deest igitur errori nostro tempore de frumentorum transmutatione intonanti auctoritas, modo error adeo exueretur sua labe, quod multi et maiores adeo nostri eum colant.

Multis in locis equorum vnice causa colitur. Stramen vero concisum Auenae addere conuenit,
quo

quo eam dentibus comminuant, quum alias indigesta plurimam partem aluo exoneretur. Eundem finem assequimur Avena ruditer commolita, vel eiusdem farina cum secalina mixta et in panem cocta, quod parsimoniae quoque valde gratificatur. Anserum et suum quoque faginam Avena constituit.

Sed hominibus ipsis quoque in multa emolumenta cedit. Grana integra, cum aqua ad crepaturam vsque cocta, potum in acutis idoneum, prout de Hordeo supra dictum est, suggerunt. Et haec quidem etiam intrant celebratissimum olim potum auenaceum LOWERI, de quo paullo post vberius.

Quibusdam in locis cereuisia ex Avena coquitur, quo fine confert praeprimis Avena alba Anglicana uti. Amara est haec cereuisia sponte, ut parci possit Lupuli quantitati (WILLEMOT in *Vet. Acad. Handl.* 1751. p. 233.).

Avena excorticata s. *Grutum*, pro cibo sanorum vulgaris est ad iuscula spissiora, aqua vel lacte, additis passulis paneque cum butyro affato, parata, item ad pultes lacte vel vino comedendas. Bene et salubriter nutrit. Hinc et febrientibus pro cibo

conceditur. Cocta cum copiosiori aqua potus consueti loco in febribus esse potest, coniungens ea beneficia, quae supra de ptisana (*Appar. med. vol. 5. p. 364.*) exposui. Ob multum mucilaginis clysmatis instar domestici est sub vulgari olei vnguinosi et salis communis connubio. Puls aqua facta et tepide applicata ad emolliendos et maturandos tumores egregie valet, e. c. in tumoribus mammarum a lacte coagulato, quae ipsa efficacius et tutius secretionem lactis apud puerperas promouet, quam solitae istae antliae.

Farina vasi ligneo indita et aqua calida perfusa; donec acescat, h. e. fermentationem subeat, potum suppeditat in scorbuto coercendo proficuum. Nempe aqua decantatur et ad spissitatem gelatinae densatur, quae saccharo et vino gratior fit. (*Conf. PRINGLE'S Discourses, p. 170.*) Ratio efficaciae ex dictis supra de Malto Hordei explicari potest. — Farina tosta in erysipelatosi aliisque mitioribus tumoribus aliquando discutiendi sine applicatur.

Panis auenaceus nigricantem colorem habet et amaricantem saporem. A pauperioribus ruricolis in iis prouinciis Sueciae, in quibus non bene succedunt alia frumenta, editur, item in Noruegia.

Ita

Ita quoque fit in montanis Freyburgi et Annaebergi a fodinarum operariis (SCHREBER *Sammlung*, P. 5. p. 138.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES PRO DECOCTO AVENAE s. BROMIO *Ph. W.* p. 182. continet Auenam, Lignum Santalum rubrum et radicem Cichorei, quibus rite cum aqua coctis post colationem Nitrum antimoniatum et Saccharum additur. Inuentum RICHARDI LOWER, qui singulari libro, *Bromographia Amstel.* 1669. illud commendavit. Serius inclaruit FRANCI, qui librum Germanice vertit, praeconio; praecipue autem FRIDERICI HOFFMANNI (*Diss. de cura avenacea*; item *Med. rat. system.* tom. 4. P. 1. sect. 2. cap. 13. p. 568. variaque alia loca, item passim in EJUSD. *Medic. consultatoria*) applausu. In febribus lentis et hecticis praecipue placuit. Quum praeterea arthritidem, nephritidem, malum hypochondriacum, scorbutum multasque alias labe sanare perhiberetur, expertus est hic potus fatum, quod tot alia, ultra modum laudata, vt contentui et obliuioni traderetur. Libra vero eius dimidia ad integram quotidie per aliquot hebdomades bis ingerenda erat.

SACCHARVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 88. *Gen. pl.* p. 32.

544.

Pharm. SACCHARVM; TAFFIA.

Saccharum officinarum; floribus paniculatis, foliis planis LINN. *Syst. veg.* l. c. CONF. SLOANE'S *Nat. Hist. of Jam.* tom. 1. p. 108. tab. 66., quae vero paniculam modo fistit; RUMPH. *Herb. Amb.* tom. 5. p. 186. tab. 74. fig. 1. HUGHES'S *Nat. Hist. of Barbados*, p. 244. tab. 23. fig. 1. *Saccharum geniculatum* et succulentum panicula spatiosa BROWNE'S *nat. Hist. of Jam.* p. 129. Depingitur quoque in REGNAULT *Botan.* Le Sucre et a cl. CAZAUD in *Philos. Transf.* vol. 69. P. 1. tab. 3. vbi praeter integram stirpem furculi variae aetatis repraesentantur. Gramen perenne, sponte in Africa et Asiae inferiori parte, vt India orientali et Arabia felici, crescens. Quod ad Americam attinet, sunt, qui ante Europaeorum aduentum negant ibi fuisse spontaneum. Ast hodie maioris lucri causa plantationes sedulo ibidem praecipue fiunt inter circulos tropicos, vt in noua Hispania, Brasilia, Guadelupa, Martinica, Domingo et

et omnibus fere terris situs commodi, quae in possessione Europaeorum sunt. Pro cultu solum plerumque aquosum et fertile et calida satis statio eligitur, sed subinde in siccis quoque, imo arena, laete crescit (AUBLET). Europaeorum clima non fert: in Gallia frustranea experimenta pro eo sub dió alendo facta sunt, feliciora in Hispania et Lusitania, sed non in vsum oeconomicum continuata.

Non probabile est, Saccharum nostrum in Graecorum et Latinorum cognitionem venisse. Nominine *Σακχαρον, σάκχαρ, σακχαρι* (DIOSC. *lib. 2. cap. 104.* GALEN. *de simpl. med. facult. lib. 7. cap. 9.* ed. CHART. *vol. 13. p. 207.*), vel Saccaron (PLIN. *Hist. nat. lib. 12. cap. 8. p. 565.* ed. DALECH.), vtuntur, sed eo intelligebant concrementum quoddam, ob dulcedinem cum melle ab istis comparatum, sili quoad aspectum simile, item fragile, in arundine quadam vel circa eius culmos sponte collectum, non eiusmodi, quod nos arte varia elicimus, nec nisi ad scopum medicum suum Saccharum adhibebant. Melle autem cibis suis dulcedinem impertierunt, imo et medicamentis, quibus nosmet saccharum destinamus. Recentiorum nemo

est fide dignior, qui Saccharum in Arundine saccharifera notissima dicto modo concreuisse animaduertit, quod tamen sub climate calidiori vel aetate maiori fieri forsitan potest. De Arundine Bambo L. autem constat, succum stolonum iuniorum dulcem esse, adultiorem vero stirpem liquorem exsudare, qui iuxta internodia vi solis concrevit et instar pumicis albi indurescit, quod dum fit, natiua sua suauitate exui fertur; quo leuius albidius et glabrius hoc concrementum est, eo praestantius censetur, quo magis inaequale atque cinereum, eo vilius; Saccar Mambu indigenae vocant, apud scriptores Arabes Tabaxir, quae vox Persicae originis, s. Tabarzad nomine venit (Cfr. PISON. *Mant. aromat.* p. 186. et GARCIAE AB HORTO *aromat. Hist.* in CLUS. *Exot.* p. 164.). Memorabile, GALENUM suum Saccharum mellis quidem speciem vocare, sed minus certe dulce vulgari vel, ut eius voce utar, "nostrate." Eo refelli poterit dubitatio, ne ex Arundine Bambo prouenerit, quod concrementum hocce dulcedine esset inferius. Attamen lubens dabo pluribus adhuc argumentis opus esse ad euincendam hanc Sacchari veterum originem.

Iisdem tenebris obnubilamur, in Arundinis sacchariferae verae prima initia inquisituri. Sunt, qui

qui primum in insulis Canariis procreuisse existimant, sed diu Europaeis ignotum fuisse, donec Hispani et Lusitani circa littora Africae commercia alere inciperent, et ad hasce imprimis insulas appellerent. Vnde stirpem primum in Hispaniam et Lusitaniam reportarunt, et ibidem non minus quam peregrinis suis regionibus coluerunt. Parcus tamen ex hisce aliisque locis, vt insula Madera, Scti Thomae, prouentus in vsum Europaeorum fuit, donec America detegeretur, vbi studiosissime inde ab isto tempore locis supra iam a me significatis stirps culta fuit. Parem quoque solertiam in littoribus Indiae et Africae adhibuisse creduntur (BROWNE *l. c.* p. 130.). Alii ex Asia ad Cyprum indeque ad Siciliam tum denique ad insulas Canarias et Maderam transmigrasse arbitrantur.

Ex radice nodosa culmus enascitur indiuisus, sed foliatus, octo, decem, duodecim pedum, rarius octodecim supraque; ad binos pollices crassus, articulatus, articulis ad summum 46, diuersae longitudinis (CAZAUD in *Philos. Transf. l. c.* p. 252.), terminans sese in apicem longum enodem, attenuatum, panicula coronatum.

Propagatio stirpis fit ope culmorum foliis denudatorum, qui ipsi in partes quindecim vel octodecim pollices longas, dissecti terrae molli leui, postquam sulci sex vel septem pollices profundi in ea facti fuerint, distantia aliquot pedum immittuntur. Singulis vero sulcis duo culmorum segmenta prout descripsi, oblique infiguntur, ut pars ad extrema sulci promineat. Ex gemmis articulorum tum erumpunt stolones, qui quatuordecim, sedecim vel octodecim, mensium spatium pro maturatione, quae ipsa cognoscitur colore luteo, requirunt. Non ultra hocce tempus differri messis debet, ne culmus siccescat et indurescat, et succum deterioris notae, qui concretionem respuit, exhibeat. In colendi stirpem modo explicando euagari latius hic non vacat: curatius eundem persequuti sunt PISO (*Ind. utriusque res natur. et med. p. 108 sqq.*), LABAT (*Nouv. Voyage aux Isles de l'Amérique, tom. I. p. 224 sqq.*), BROWNE (*l. c.*), HUGHES, CAZAUD (*lcc. cit.*).

Magnas strages in plantationibus excitat Formica saccharivora (LINN. *Syst. veg. p. 963.*), nidos suos in culmis ipsis parans. Consumit succum et marcorem in culmis efficit. Migrationibus longis ex

vna terra in aliam sese transferunt hae formicae; in Martinica autem triste nequitiae humanae exemplum existit, quum in vindictam aliquis mercaturae prohibitae conuictus in plantationem iudicis sui, Galli, transferret formicas hasce intra ampullam collectas, hic vero hospites hosce nociuos detegens fundum astute mercatoribus duobus Londinensibus venderet (MAC INTOSH'S *Travels in Europe Asia and Africa, vol. I. p. 286.*). Aliud insecti genus quoque memoratur, nondum satis determinatum, morbum excitans, quem Angli Yellow Blast vocant, destruens folia tenella, vnde stirps marcescit peritque. Generantur et in morbosae stirpis foliis tubercula vermiculis albis repleta et maculae subbruni coloris (HUGHES *l. c. p. 245.*). Ipsae vulgatissimae formicae appetitu mirabili in saccharum quo utimur, feruntur (De quo leg. narratio cl. GENTIL in *Voyage dans les mers de l'Inde, tom. I. p. 679. sq.* ingeniose ornata in *Götting. Taschenkal. 1786. p. 180.*).

Culmis Arundinis sacchariferae iustam maturitatem assequutis, hi ipsi prope soli superficiem praeceduntur, trunci cum radicis adnatae parte auferuntur, vt ex reliquiis radicis noua post annum circiter culmorum messis fieri queat. Perennat vero stirps per viginti pluresque annos.

Folia

Folia tum vna cum panicula separantur et culmi in fasciculos vinciuntur. Hi ipsi mox in molen-
 dinum transferuntur, vt circumactis per equos,
 boues, ventum vel vi illabentis aquae, cylindris
 ferreis, per quorum interstitia transiguntur, con-
 quassentur, et succum effundant (Le vessou Gall.);
 qui tilterna colligitur, vel, quod frequentius, mox
 per canalem in ahenum deriuatur. Coquitur hic
 addita calce viua vel eius aqua vel lixiuio sapo-
 nariorum vel cineribus puris et despumatur. Ho-
 rum aliquo opus est, vt superfluum acidum eo
 combinetur et saccharum in solidam compagem
 redigi possit. Transfertur postea succus in alia
 athena, vnum post alterum, numero quatuor, sen-
 sim minora pro varia spissitudine et claritate, sub-
 iuncta in quolibet noua despumatione et addita-
 mento nouo dictorum, donec inter digitos rece-
 ptus illos quasi conglutinet, tumque refrigescat in
 vasis magnis (Canots) ligneis non admodum pro-
 fundis. Vna huius pars ficcescit, altera liquida
 manet. Hinc opus indere vtramque vna vasis (Ba-
 riques) infra duabus vel tribus aperturis perfora-
 tis, primum infra stupa clausis, dein aperiendis,
 vt per foramina in cisternas suppositas defluere
 syrupsus possit, qui *Melassus* dicitur. Altera pars
 sicca

ficca arenam refert, magnisque doliis nominatim ex infulis Americanis transfertur in Europam sub nomine *Sacchari crudi, thomaei, rubri* (*Ph. Lond.*), vel *Moscouade* (*Courfe Sugar Anglis, Sucre brut Gallis*). Optimum hoc est, quod constat ex maioribus granis iisque claris et albidis, et siccum beneque a syrupo liberatum est; destitui et debet a core et empyreumatico odore. Ex eiusmodi Saccharo crudo Sacchari albi $\frac{2}{3}$ parari possunt (*DU HAMEL*). Hinc cognoscitur crudum istud, quod transfertur, mox peioris mox melioris notae esse pro depurationis vario labore; saepe arenam rubram refert, qui color vilioris naturae esse indicat.

Depurandi illud in varios gradus artificium s. Rafinationem ample discutere hic non licet, ne prolixitate nimia peccetur, tanto minus, quam defectu terminorum aptorum, quo laborat Latinum idioma, obscuritatem remansuram praeuideam. Ad vltiorem cognitionem suppetias praeprimis attulit cl. *DU HAMEL* (*Art de raffiner le Sucre, Paris 1764. fol.*). Libram vero pro determinando inspissationis gradu commodam cl. *DE MORVEAU* descripsit in *Nouv. Mem. de l'acad. de Dijon; sec. sem. 1783. p. 52 sqq.* Depuratum hocce Saccharum

varias

varias formas habet, quarum vero vſitatiffima conica eſt, vnde *Saccharum pyramidale* dicitur; in hac primum perfequenda commorabor. Coquitur nimirum Saccharum crudum ahenis cupreis in connubio aquae calcis, quo acidum nudum Sacchari abſorbeatur, vel in connubio ſanguinis bovilli vel albuminis ouorum, quo oleoſis et mucilaginoſis partibus exuatur, ſub continua motitatione et deſpumatione. Transmittitur tum per pannum laneum intra corbem et poſt nouam coctionem transfertur in refrigeratorium vas, et ex hoc poſt refrigerationem in modulos argillaceos non vitreatos conicos apice perforato deorſum verſo, primum linteo conuoluto et aqua humectato obturando, dein, vt ſyrupo exitus pareatur, aperiendo. Iactura per ſyrupi effluxum reſarcitur Saccharo contuſo. Quo vero omni colore alieno Saccharum priuetur, oportet operire illud ad baſin conici argilla macra pura aqua humectata, quod iteratur ad albedinem Sacchari iuſtam. Invertitur tandem conus, ſeparantur ſordes cultris et verriculo, et ſiccatur ope caloris omnino in hypocausto probe calefacto, quibus factis obuoluitur charta craſſiori alba vel coerulea et funiculis obligatur. Multa nomina fortiuntur panes iſti conici inter

commer-

commercia pro gradu depurationis vario, quorum vulgatissima secundum puritatis ordinem haec sunt: Cassonade, quod Saccharum impurum adhuc manifeste est, Melis, Refnade, Saccharum Canariense, quod fere idem est, ac finissimum (Sucre Royal). In medicum usum Canariense praecipimus. Quo durius compactius magisque album est Saccharum, eo purius; solui quoque probae notae Saccharum omnino in aqua debet, nec mutare colorem et pelluciditatem solutionis aquosae mercurii sublimati, nec tritum sale ammoniaco odorem volatilem spargere.

Alia depurati Sacchari species est *tabulatum*, quod incrustat aliena, quibus saccharum coquitur. — Alia *Saccharum candum* vel canti. — *Saccharum farinaceum* (Puderzucker) venale vel est crudum illud sollertius loco natali depuratum, vel saccharum antea solidum rudius contusum.

Saccharum candum obtinetur, dum saccharum depuratum sed non nimis inspissatum vasis cupreis ad latera perforatis, ut fila tensa transigi possint, dein papyro extus ad claudenda foramina vestitis, inditur. Haecce dum hypocausto primum frigido dein valde calefacto retinentur, circa fila crystallantur.

generantur, quarum color variat pro diuersa puritate, ita vt Saccharum candum album et vario gradu brunum proftet. Piftores dulciarii loco filorum fubinde bacillis ex Cinnamomo aliisque vtuntur et Saccharum ornatus caufa variis coloribus imbuunt.

Syrupus, qui fub varia depuratione Sacchari ex modulis defluxit, gradu pariter puritatis differt, et nominibus diuerfis distinguitur.

Saccharina materie infigni liberalitate natura hominibus prospexit, vt quae per regnum vegetabile ample diftribuitur. Eam ex Boraffo flabeliformi colligunt Jauani, ex Coco nucifera Indoftani. Magno cum lucro in hunc finem fuccus Aceris faccharini elicitur terebrando in America feptentrionali, nempe librae huius viginti libram vnam Sacchari bonae notae fuggunt (Vid. praeter cl. KALM in *Kongl. Vet. Acad. Handl.* 1751. p. 147. A WANGENHEIM *Beytrag zur Forfwiffenschaft*, p. 26. *Mem. d'agriculture de Paris* 1787. *Printems* p. 49. SCHÖPFE *Reife durch N. Amerika*, vol. I. p. 417. LOSKIEL *Gefchichte d. Miffion der ewangel. Brüder unter d. Indianern in Nordamerika*, p. 92.), prout et aliae Aceris fpecies Saccharum etfi altero peius fuppeditant.

Clarent

Clarent vel hoc nomine quaedam Juglandes et Betulae. Nouae Hispaniae incolae ex Aloës cuiusdam specie, sine dubio Agaue americana, Saccharum parant. Eidem scopo inseruit fucus florum Asclepiadis Syriacae Canadensibus; item Zeae Mays. Imo nec boreales gentes destitui hocce oblectamento voluit benefica natura; docet id Heracleum Sphondylium, Kamschadalensibus gratum, et Fucus saccharinus, Islandorum delictium. Passim iam in hoc ipso libro commemoratae sunt radices Saccharo foetae, vt Betae rubrae, Ciclae, Sifati; item fructus multi, vt Caricae, Passulae, Pruna, Juiubae, Siliqua dulcis, Dactyli; nec non Manna, vt taceam alia exempla vegetabilium, quae alibi (*Opusc. med. vol. 1. p. 160 sqq.*) cum ampliori recensitorum expositione proposui, et hic describendi negotium fugiens repetere dubito. Sacchari praesentia in regno animali in melle et lacte sese manifestat, nisi et hic vegetabilem originem arguas, vt morbosas opportunitates non attingam, prout in diabete. Addo, olea vnguinosa, butyrum, axungiam porcinam adeo, Sacchari speciem continere, sed variis notis a Saccharo Arundinis nostrae et melle diuersam (*SCHEELE in Vet. Acad. Handl. 1783. p. 324. sqq.*).

Ast maximo lucro Saccharum ex Arundine saccharifera elicetur illudque praestantissimum. Eo quoque inuento mellis, qui antea increbuerat, usus, mirifice tam in oeconomia quam in medicina decreuit. Reliquis stirpibus vel multo parcius inest Saccharum, vel aliis partibus nimis irretitum.

Saccharum illud purum, quod panis conici forma venditur, sal essentialis est, albi coloris, durum, sed friabile, dulcissimi saporis. Particulae micantes, in fragmentis comparentes, crystalli sunt; apertius harum figura conspicitur in Saccharo cando, ut quae tetraedrae lateribus parallelis duobus oppositis latioribus, utroque extremo cuneatis. Soluitur cito aqua, praecipue tepida vel calida; difficilius autem et tardius spiritu vini, et sponte post aliquot dies in eo in crystallos iterum frigore coit. Igne liquatur, accensum carbone candente autem ardet flamma coerulea, fumum haud ingratum spargente, intumescit, spumam agit relictis carbonibus. Iungit quaedam corpora alias non miscibilia, ut oleum destillatum cum aqua, et coagulum lactis impedit. Fermentationem vinosam item acidam aqua solutum calore adiuuante vel fermento facile subit.

Per

Per se in vase retorto vitreo capaci destillatum leni sub initium igne, dein aucto, primo phlegma pallide flavescentis odoris imbecillis et nullius fere saporis, parum aut nihil aciduli, edit; quod excipit spiritus flavus ex oleo admixto, dein flavo rubicundus, acidus mobilissimus, qui olfactus instar Armoraciae nares pungit et lacrymas proritat; sequitur pauxillum olei bruno nigricantis; remanente in vase retorto massa nigra inerte (NEUMANN'S *Chymie ed. KESSEL vol. 2. P. 4. p. 143. sq.* CARTHEUS. *Mat. med. tom. 1. p. 413.* SCHRICKEL *Diss. cit. §. 19-25.*). Haec calcareae terrae pauxillum includit (V. SCHRICKEL *de salibus saccharinis, p. 30.* et praecipue HJELM in *Vet. Acad. Handl. 1783. p. 227.*). Quo impurius Saccharum, eo plus calcareae terrae continet (HJELM).

Acidi praesentia non obscure ex pluribus haecenus recensitis indiciis elucescit, est combinatum adeo ante est cum aliis partibus, praecipue oleoso pingui, ut vera eius natura inde cognosci nequeat. Diuellendi acidum a reliquis compedibus artem edocuit ill. BERGMAN (*Diss. de acido sacchari 1776. recuf. in Opusc. phys. et chem. vol. 1. p. 251. sqq. Act. nov. Upsal. vol. 2. p. 211.*). Ad pingue,

Cc 2.

quo

quo copulatur, destruendum, acido nitri opus est. Coquantur nimirum leniter acidi nitri fortis sex ad octo partes cum Sacchari albi in puluerem redacti parte vna in vase retorto vitreo. Dum acidum nitri aggreditur phlogiston Sacchari, erumpunt vapores rubri, quibus euanescentibus liquidum superstes in vas aliud amplum transfusum crystallos prismaticas quadrilateras graciles acidissimas refrigeratione format. Lixiuio si iterum duae ad quatuor partes acidi nitrosi adfunduntur, nouae crystallos generantur. Et hoc iterum artificium repeti potest ad nouum acidi Sacchari prouentum. Crystallos hae iterata solutione et crystallisatione depurantur, quod praecipue in crystallos serioris collectionis fieri necesse est. Valde vero parca quantitate eliciuntur, ita vt, ad comparandam vnam partem salis huius, requirantur Sacchari tres et acidi nitri fortis triginta partes. Inest hisce sapor acerrimus, adeo vt earum grana viginti integrum aquae congiuum notabili acore instruant, grato tamen linguae, modo diluatur. Habet hoc acidum multa cum aliis acidis communia, multa tamen etiam diuersa, quae huius loci non est exponere. Adde modo illud calcem praee omnibus aliis corporibus appetere, vnde necessitas aquae calcis in depurando

Saccha-

Saccharo cognoscitur. Hinc et nihil efficacius est ad detegendam calcem aquis solutam acido sacchari, nam soluti eius vel minima portiuacula mox in calcem reconditam fertur, et haec puluerem album indissolubilem cum eo efficiens fundum petit (BERGMAN *Diss. de analysi aquarum in Opusc. chem. et phys. tom. I. p. 98.*).

Sacchari acidum, quod cl. SCHRICKEL sicca destillatione prouocat, subiuncta rectificatione per argillam et concentratione per frigus, vt tenuior pars in glaciem vertatur (V. SCHRICKEL *Diss. cit.*), multis notis differt a priori, nam hoc posterius, quod fluidum est, syrupum Violarum non rufat, cum alcali volatili in crystallos non redigitur, praeter alia. Dubitari nequit hoc longe plus olei superstitis continere. Eo tamen aurum soluere ope caloris valuit (*l. c.* §. 31.). Phlogisto magis depuratur, si digeritur hocce acidum carbonibus antea bene ignitis per aliquot temporis minuta pr. (PIEPENBRING in CRELLS *Chem Ann.* 1787. vol. I. p. 157.). — Obiectioni acidum Sacchari Bergmanianum nihil esse, nisi acidum nitri phlogisto mutatum, iam obuiam iuit cl. BERGMAN (*Opusc. cit. p. 274.*). Argumenta, quibus nihilominus tamen eandem defendit cl. WIEGLEB (in

CRELLS *chem. Annal.* 1784. B. 2. p. 12. *sqq.* p. 100. *sqq.*) obtudit cl. WESTRUMB (*Kleine physikal. chem. Abhandl.* vol. 1. p. 1. *sqq.*),

Idem acidum praeterquam saccharo multis aliis vegetabilibus partibus inest, vt succo citri, ribesiorum, berberum, cerasorum, aceto, tamarindis, acido tartari, oleis vnguinosis, item variis aethereis, spiritui vini, radici Salep, Taraxaci, amylo, gummi variis &c. Quin ex multis animalibus partibus elici potest, vt serico, lana, pilis, cute, tendinibus, albumine ouorum, sanguine coagulato, item etsi minori quantitate ex fibris muscularibus, glutine, sero coagulato, vitello oui, ichthyocola, pinguedine, saccharo lactis rel. (BERTHOLLET in *Mem. de l'acad. R. des sc. de Paris* 1780. p. 120. *sqq.* SCHEELE in *Vet. Acad. Handl.* 1785. p. 23. *sqq.* item p. 26. *sqq.*). Occurrit et in calculo vrinario (BERGMAN. *Opusc.* vol. 1. p. 254. SCOPOLI in CRELLS *Beytrüg. zu d. Annal.* vol. 2. p. 261.). Ex acido aceti, aëre puro et phlogisto conflare probabile visum est (WESTRUMB *l. c.* p. 48.). Nec differt acidum Sacchari ab acido Acetosellae (SCHEELE in *Vet. Acad. Handl.* 1784. p. 186. item WESTRUMB *l. c.* p. 51.). Quin coniectura enascitur, hocce acidum quasi funda-

fundamentale totius regni vegetabilis esse, a quo reliqua maiori tantum quantitate phlogisti admixti differrent (WESTRUMB in *Chem. Annual.* 1785. vol. 2. p. 520. *sqq.*).

Praeter acidum dictum Saccharo haud parum olei inest. Destillatione et separatione a reliquis partibus ex Sacchari vnciis sedecim olei drachmas decem cum aliquot granis obtinuit cl. SCHRICKEL (*l. c.* § 24.), vt tamen agnoscendum, aliquam olei partem spiritui adhuc inhaerere. Ad eius praesentiam demonstrandam hoc quoque facit, quod Saccharum igne ardet, item igne funditur, et spumescit sub strepitu, multis erumpentibus halitibus empyreumaticis et relicto carbone, et quod detonationem cum nitro super igne liquefacto subit.

Hisce oleosis partibus vna cum mucilaginosi quae combustae terram inspidam relinquunt, acidum ita obuoluitur, vt dignosci gustatu nequeat, sed in hocce connubio dulcedinis sensum linguae imprimat, prout acidissimum vitrioli oleum spiritu vini iunctum dulcescit.

Dulcedini subinde mucilago vel oleum crassius, gummi, resina, item multum aquae vel terrae in

corporibus istis, quae illa instructa sunt, supraque recensui, admistum est. Hinc effectus subinde sub eorum usu emergunt, quorum ratio non a solo, quod inest saccharo, deriuari potest. Non itaque perinde est, vtrum Caricis, Glycyrrhiza, Melle, Saccharo lactis, an Saccharo ex Arundine saccharifera utaris. Quoniam tamen in hisce sapor dulcis per omnem reliquam miscelam dominatur et acidum Sacchari oleumque, quae in dulcibus primaria sunt, vbiuis praesto sunt, utique communio quaedam virium obtinet. Hic vero instituti ratio in Sacchari vulgaris vnice virtutibus considerandis subsistere me iubet. Cuius non illud modo pretium est, quod vel solum efficax medicina existat, vel multis medicaminibus conseruationis, gratiae, virtutis, causa adiiciatur, sed vulgare ciborum et potulentorum bene multorum condimentum constituat.

Quod ad diaeteticum usum attinet, vix opus est, illud instar gulae irritamenti, dum solum capitur, vel cibus potulentisque cupediisque additur, commendare. Placet dulcedo infantili aetati praecipue, item senili plerumque. Foeminae vulgo magis ea delectantur viris. Ceterum consuetudo cum aliis linguam fortius afficientibus, vt Tabaco, spiri-

spirituosis, taedium quoddam aduersus Saccharum parere solet, prout Saccharo facile assuescitur, Suecorum exemplo, qui vel optimo vino Rhenano Saccharum addunt. Saccharum sicut in mortario cum oleo tritum illud cum aqua combinat: ita et istud cibos pinguiores subigit; hinc non saporis vnice causa, sed et in praesidium sanitatis placentis pinguioribus inspergitur, et vel acore, quem secum vehit, bilis corruptelam, quam pingua facile excitant, auertit. Mitigat quoque in mensis acrimoniam quorundam condimentorum, vt Armoraciae, vel Sinapi. — Nutriendi potentiam, quam multi Saccharo adscribere, fateor me non exspectare a Saccharo, quo vtimur, depurato. Facile quidem persuadeor, in insulis Americanis mancipiis reliquias, quae a secunda Sacchari succi ebullitione remansere, in victum cedere, eaque inde et pecora, quae crassioribus Sacchari foecibus saginantur, pinguescere: sed hisce reiectaneis multum adhuc nutritiae materiae inhaeret, quod vltiori depuratione consumitur. Pugnat cum hac facultate Sacchari vis relaxans, resoluens, saponacea, et quae acida continent, corpus potius emaciant, quam replent. Hinc et BOERHAAVIUS (*Elem. chem. vol. 2. p. 138.*) inter multas laudes,

quas iure Saccharo tribuit, maciem illud inducere excessu, et vt iste quidem putat, olea nimis solvendo, innuit. Miror ideo, quod adhuc nuper cl. JO. HUNTER (*Treatise on the venereal Disease, p. 354. sq.*) Saccharum tanquam optimum restaurans in hominibus diuturno ieiunio debilitatis vel mercurii usu emaciatis proposuerit, et illud vel mel omnibus cibis potibusque tum addere iniunxerit.

Sunt, qui ex quotidiano isto Sacchari usu detrimentum redundare in valetudinem insigne sustinuerunt, partim argumentis speciosis, partim experimentis incautius ad corpus humanum applicatis suffulti. Ad horum numerum refero HELMONTIUM (*Ort. med. p. 463.*), RAIUM (*Hist. plant. tom. 2. p. 1279.*), DOLAEUM (*Encycl. med. theor. pract. p. 271.*), LEONARDUM DE CAPOA (*Ragionamenti sopra incertezza delle medicina, pag. 500.*), auctorem quendam anonymum (in *Raccolta d'opuscoli scientifici e filologici, tom. 6. p. 441. sqq.*). Pars culpae coniecta in calcem, cuius vestigia, siue ab Arundine ipsa repetenda, siue a praeparationis modo, inesse, negari quidem nequit, sed tam exigua quantitate, nisi casu fortuito vel arte male docta accesserit, vt nocere nullo modo queat. Obstat et timori
falubri-

salubritas, quam in variis morbis a calce extincta vel aqua calcis experimur. Id agnoscendum, tanto plus calcis inesse saccharo, quo ruidius est. — Alii acidum acre et erodens accusarunt, quod quidem quam difficile ex Saccharo euoluatur, ex superioribus patet. Non igitur huic potestati sufficiunt primarum viarum vires. Ridiculum vero plane est, fermentationem arguere, spirituosum extricantem, unde sanguis commoueretur et incalesceret, ventriculi inflammationes enascerentur &c. (V. de hac accusatione *Raccolta d' Opuscoli scientifici l. c. p. 459.*) — Experimenta vermium varii generis, sc. Lumbricorum terrestrium, Scolopendrarum marinarum, Sanguifugarum (REDI *Obss. de animalcul. vivis in corp. viv. p. 166 sqq.*), necatorum Saccharo insperso vel immersione in aquam saccharatam, qui in ignominiam Sacchari citant, non meminerunt, quam diuersa hisce a nostra natura competat. Experimenta similis euentus cum ranis Saccharo conspersis, columba et duabus anatibus, quibus frustum Sacchari intrusum, suspecta ore anonymi (*Raccolta p. 467.*) essent, nisi repetitione haud ita pridem publici iuris facta a viro grauissimo, cl. CARMINATI (*Opusc. therapeut. vol. 1.*), et adiectis nouis experimentis robur obtinerent. Ita ranae ex puluere drachmae

drachmae vnius Sacchari, quo conspergebantur, stupore correptae ex vniuerso corpore humorem limpida[m] emis(er)unt, crura protruserunt et in soporem delapsae quadraginta horarum circiter spatium occubuerunt, ponderis quinta parte amissa (*l. c. p. 111.*). Ex viginti granis Sacchari frustulatim ranae per os intrusis continuo sopor, irritabilitas deleta, et intra horam mors (*l. c. p. 113.*). Lacertis vulgaribus Saccharum adhuc nocentius sese exhibuit, ex paucis enim granis interne datis post soporem conuulsiones, intra quadrantem horae mors (*p. 114.*). Deleterium vtrique animalium generi existit Saccharum intra cutem intrusum (*l. c.*). Columbis Saccharum vel siccum vel aqua solutum per os ad quinque scrupulos inditum, tumorem ingluuiei et post eius compressionem effluuium subflauo humoris per os, stuporem, contractionem crurum, conuulsiones et intra horam necem attulit. Gallinis autem ad vnciam aut sesquiunciam datum pepercit, nec nisi alium liquidam reddidit, excepta vna, quae nouem drachmis deuoratis reiecto mucos ex ore et conuulsionibus accedentibus periit. Passeribus nullam vim intulit. Inter quadrupedia selectus factus est ovis, cui sex vnciae Sacchari per os datae nonnisi alui fluxum excita-

excitarunt, et canum, qui semilibram ieiuno stomacho sine vlla noxa deglutierunt. — Sic itaque quo magis accederent animalia, quae experimenta subierunt, ad nostram naturam, eo minus vel nihil noxae ex Saccharo redundauit.

Nolo tamen ex hisce eam fiduciam concipi, quae metum omnis ex abusu poenae sufflamina-
ret. Nocet copia, vel mala opportunitate, ob insignem, qua pollet, attenuandi et soluendi liquida et fibras relaxandi potentiam, item ob acidi euoluti, etsi ad partem modo, irritandi neruos et musculos vim, quam debilitas insignis subsequitur. Fidem rei faciunt, inter alia documenta, experimenta nouissima cl. STARK (*Clinical and anatomical Observations with Experiments dietetical and statical. Vers. Germ. p. 141 sqq.*) in illo ipso facta, qui per plures dies Saccharum ab vncijs quatuor ad octo, decem, sedecim, quin viginti cum aqua et pane ingessit, vnde qualibet vice paullo post fames, nausea, flatus, vicuscula oris interni, gingivae rubrae et tumidae, pressione sanguinem fundentes, alius liquida, dolor et rubedo naris dextrae, stillae aliquot sanguinis ex nare eadem, striae saturate rubrae in scapula dextra. Fuit puer decem
anno-

annorum, natura mobilissimus et infirmitate stomachi et acido primarum viarum laborans, qui ex pyxide plura Sacchari albissimi frustula furtim ablata intra exiguum temporis spatium auide deuorauit, sed eo effectu, vt paullo post aegre se habens, dormitum quum sese contulisset, sequenti die mortuus in lecto reperiretur: corde maculis ruberrimis distincto et sanguine soluto (REZIA IN CARMINATI *l. c. p. 129. not.*). Probabilis saltim mortis causa, sub ista corporis conditione existit. In gelatinosam sanguinis partem haec ipsa resolutio sese praecipue exferere videtur, nam sub experimentis cum carne varia, cui Saccharum inspersum, diffluit serum in notabile ponderis carnis residuae dispendium, ita vt ficca inde et dura euaderet (*Raccolta l. c. p. 471.*). Huc et spectat iactura ponderis quorundam minorum animalium, cum crassioris liquidi excretionem (V. supra *p. 412.*). Et quum sanguini vena effuso adderetur Saccharum, feri multum ex cruore secessit, et liquidior ille apparuit alio sanguine, qui istud additamentum non expertus fuerat (CARMINATI *loc. cit. p. 130.*). Nutritionem adeo turbari et emaciationem corporis succedere excessu obseruatur, qui effectus tamen quoad partem haud immerito quaeritur in vi Sacchari

chari tonum ventriculi ~~pulmonum~~ et reliqui corporis relaxandi. Etenim abusus dulcium iam dudum inter causas phthiferos pulmonalis locum obtinuit, nec minus euictum, male consuli aegris tuffi conuulsiua vel alia obstinata correptis, ob debilitandi noxam, dulcium, sicuti et oleosorum et mucilaginosorum, protracta nimis exhibitione. Saccharo Theae vel Coffeae largius addito, noua debilitandi corpus causa hisce potulentis accedit. Alias molestias fermentatione in primis viis enata, qua flatus excitantur, creat; alias acore suo, qui licet non in acido puro Sacchari, sed reliquis Sacchari partibus laxius sociato, consistat, sensum tamen ingratum et ructus acidos, dentium adeo stuporem inducentes ciet, bilis vini in chylo praeparando eneruat, et sanguinem ipsum inquinat. Infestum igitur est virginibus chloroticis, infantibus rachiticis, hominibus hystericis et hypochondriacis, in quibus acidum iam antea dominatur et Saccharo nouum pabulum adipiscitur. Cariosi quoque inde fiunt dentes nigrique, praecipue si rimas egit tegmen eorum vitreum calidis ingestis, vel Saccharo duro inter dentes comminuto.

Noxae tamen, quas suscitatur Saccharum abundantius ingestum, a corporum praepremis habitu

et natura deriuandae sunt. Documenta enim exstant varia hominum, qui etiam si liberius Saccharo indulgentes grandaeuam tamen eamque vegetam senectutem attigerunt. Qui libram fere Sacchari quotidie per quadraginta circiter annos ingesserat DUX DE BEAUFORT, septuagenarius tamen mortuus sine vlla vel viscerum vel dentium labe (SLARE'S *Observations upon Bezoar-Stones with a vindication of Sugars, p. 59.*) Ultra nonagesimi anni limitem peruenit COSTERUS, iurisconsultus Batauus celebris, licet tantum Sacchari consumeret, vt quinque vel sex aliis hominibus sufficeret. Similia exempla suis nominibus reliquerunt FRIDER. HOFFMANNUS, BERGERUS, Prof. Witteb., LEYSERUS (TRILL. *Thef. medic. tom. 1. p. 204.*), largiter et cibos et potus quosuis Saccharo edulcantes.

Iam vero pedem ad morbos transfero, quibus Saccharum haud mediocrem inter medicamina locum tueri patet. Saponacea eius natura in resoluendis spissis humoribus et coagulis quibusdam liquandis sese manifestat. Illustrat eandem impedimentum, quod lacti coagulum subituro ponit, item facilis cum oleosis, viscidis, miscela, nec non efficacia in sero dissoluendo nuper (p. 414.) proposta.

fita. In acutis febribus, et nominatim inflammatoriis, tenacem et stagnantem in minimis vasis sanguinem attenuat et liquat, quo scopo Saccharum in substantia, vel robis, syrapi, trochiscorum, varisque alia forma, mixturis, ptisanis, pulueribus admisceri solet. Sicque vices mellis, alias in hisce morbis frequentioris, agit apud hos, quibus eius sapor displicet, vel illud flatibus et torminibus molestum est. Acor vero, quem Saccharum recondit, tanto aptius illud febribus reddit, vt quo ipso calorem mitigat. Eadem soluendi praestantia pituitam, in tussi et asthmae vias aëreas grauantem, subigit et ad secreta disponit. Ratio tamen simul tam in inflammatoriis morbis, quam in hisce proxime dictis chronicis pectoris, habenda relaxantis Sacchari virtutis, qua impacta tenacius ipsa vasorum aucta flexilitate liberantur.

Ad causas diminuendas et remouendas, ex quibus calculus et podagra originem trahunt, par Saccharum iudicat LOBBIUS (*de dissolv. calc. p. 275.*). Nec errare mihi videor, si in hac re mellis vires in illud transferam. Calculus vrinarius aquae mellitae immixtus bullas eiaculatur, mollescit et ponderis iacturam patitur. Ita calculis vel renum sa-

bulo afflicto libra circiter vna cum quadrante quavis hebdomade sub longa continuatione sumpta egregie solatur (PRINGLE in PERCIVAL's *phil. medical and experimental Essays*, Lond. 1776. p. 232.). An accedente sua natura, an fermentescibili, quae aërem fixum euoluit, Saccharum vel mel calculum vincit? Posterius suadet successus experimentorum cll. PRIESTLEY, PERCIVAL, HULME, aliorum, felix cum aqua aëre fixo impraegnata, et eidem malo opposita.

Mirifice etiam Saccharum valet in putredine et arcenda et superanda. De hacce eius potentia experimenta extra corpus humanum capta egregie cum iis in morbis conspirant. Integrae nefrendes cum Saccharo liquido sub coctione intinctae et quasi in momento extractae ita penetrari obseruatum, vt nunquam amplius putrescerent; et carnem ceruinam Saccharo ita condiri, vt summa aestate putredini resistat (BECCHERI *Phys. subterr. lib. 1. sect. 4. cap. 1. p. 143.*). Ita caro vitulina et alia vice cor veruecinum puluere Sacchari conspersum sub insigni ponderis dispendio immune a putredine mansit et exsiccatum (ANON. in *Raccolta d' Opuscoli scient. tom. 6. p. 471. sqq.*). Eadem immunitas contigit vitello oui (MESNY in cl. TARGIONI *Raccolta di Opuscoli*

Opuscoli medico-pratici, vol. 3. p. 32.) item sanguini recenti solutioni Sacchari indito (*l. c. p. 36.*). Exigua quidem Sacchari quantitas carni bubulae addita non sufficit auertendae putredini, fermentatione autem orta vincitur (PRINGLE *on the Diseases of the army, App. p. XL.* Auct. anon. libri *Essay pour servir à l'histoire de la putrefaction, p. 98.*). Iam mente facile concipitur, cur Babylonii, HERODOTO teste, cadauera sua humana melle sepeliuerint. — Scite iam dudum notatum, Indos, quibus copia Sacchari suppetit, nunquam scorbuto corripitur (BECCHER *l. c.*). Istius beneficio et tribuit cl. PRINGLE (*l. c. Append. item p. 334.*), quod hodie longe rarius leprae species vt ista Arabum, scorbutus putridus, dysenteria, febres pestilenciales et similes putridae indolis morbi compareant, quam olim, dum modum in victu animali, praecipue salito, excedebant. Suasum ideo sagaci consilio ad scorbutum in peregrinationibus maritimis auertendum, vt nautis quotidie aliquid Sacchari exhiberetur (MACBRIDE'S *experimental Essays, p. 181.*). Vere postea explorata praeclara eius vis antiscorbutica sub interno vsu est, prout gingiuis hoc morbo correptis externa eius applicatio medellam attulit (DE LONNES in *Biblioteca fisica d'Europa, tom. 1. n. 7.*). Lucem accendit aliorum quorundam

celebrationum nostro tempore contra hoc malum vis, ut Malti infusi, Brassicae acescentis rel. quae singula persuadent antiputredinosam Sacchari potentiam praecipue subtilissimo illo liquido acidulo debere, quod sub fermentatione Sacchari extricatur.

In vlceribus internis detergendis et consolidandis praeterea valet. Egregium eius exemplum praebet vis conseruae Rosarum in phthisi pulmonum exulcerata, de qua, quum alibi iam dixerim abundanter (*Appar. med. vol. 3, p. 167.*), nolo heic plura subiicere. Illustrant rem quae similibus in vitiis externis comperimus.

Populari fere errore reprehenditur Saccharum, tanquam res vermium intestinalium generationi apud infantes fauens, vnde admoneri solent, ut ab eo abstineant. Alia docent experimenta cum lumbricis terrestribus instituta, qui ipsi aquae saccharo impraegnatae immerfi, ad experimenta cl. REDI (*Obff. de animalculis viv. in animal. viv. p. 166. 168.*), intra vnam vel duas horas interierunt, teste cl. CARMINATI (*l. c. p. 122.*) autem, qui videtur adhibuisse lumbricos humanos, modo intra sex vel septem horas; quum tamen lumbrici terrestres in decocto

Abfyn-

Abſynthii a 20 ad 30 horas, et in ſolutione Aloës 24 horas viuere pergerent (REDI). Suppar fuit mellis aqua diluti efficacia. Idem deleterius effectus in lumbricis ex humano corpore deiectis ſefe exferuit intra pauca minuta pr. ex Saccharo inſperſo (CARMINATI *l. c. p. 121.*). In applicatione tamen horum euentuum ad ſimiles in corpore humano reminifcendum eſt, humoribus primarum viarum, qui ſefe admifcent, non poſſe non eneruari vim Sacchari, nec poſſe puluerem Sacchari, qui aqua ſaccharata potentior eſt, ad ſedes remotas, vbi vermes haerent, pertingere, item Saccharum, ſi ea copia aſſumeretur, vt ipſos vermes breui necaret, ipſi hominis verminofî valetudini vim inferre. Confirmatur id eo, quod nec vncia vna Sacchari aegro ingeſti vermes eiçeret, nec moleſtias eorum manifeſte leuaret. Quicquid ſit, ne defraudetur Saccharum virtute anthelmintica vel in corpore humano ſefe manifeſtante, en exemplum pueri, qui confeſtione ſaccharata abundanter ingeſta copiam vermium aluo deiecit (ANDRY *Generation des vers, p. 164.*); et aliud ſimilis euentus ex Saccharo roſato, copioſius ſumto, conſequuti. Apte igitur et Saccharum vel mel commiſcetur cum alia quauis medicina necandis vel expellendis vermibus dicata,

quod, dum palato infantili gratificatur, simul ver-
mibus exitium parat.

Externa Sacchari applicatio varis quoque in
vitiis eximiae efficaciae est, quippe quum sub ista
abstergendi, disentiendi, consolidandi, item leuiter
stimulandi vim exerceat.

In aphthis dulcia quaeuis penicillo affricta,
vel linctus siue collutionis instar adhibita, profunt
ad easdem separandas, mundandas et consolidandas.
Vulgo hocce sine mellita, praecipue mel Rosarum,
vsurpantur. Abstergit et aqua saccharata, syringa
auribus iniecta, foetidum earum profluuium mu-
cosum et subpurulentum. Fissurae papillarum
mammarum saepe vel Saccharo cando vnice insperfo
sanantur. Idem praestat applicatio Sacchari cande-
lae flamma liquati et in cella deliquium passi (LAN-
GE *Misc. verit. med.* p. 24.). Conducit quoque et
papillas Saccharo in spiritu vini soluto humectare
(FIELITZ *Erinner. Wundärzte zu bilden*, p. 63.).

Tentatur et in cicatriculis vel maculis corneae
delendis Saccharum candum, per calamum scripto-
rium exiguis portiunculis inflatum. Eius ope dis-
paruit macula in sinistro oculo post variolas super-
stes

stes (FR. HOFFM. *Diff. Sacchari historia*, p. 39.). Vi eius blande cathaereticae, quae duris et asperis Sacchari candi particulis debetur, sub applicatione exiguae durationis, quum a confluentibus lacrymis paullo post deliquescat, associat sese soluens et dissipans efficacia, quae pluris me iudice in hisce visus obstaculis facienda. Vtrumque scopum sibi praefixum habent, qui pulverem quendam terreum cum Saccharo miscent. Aufert et aliquando carnem ulcerum fungosam inspersus et antiseptica vi eadem emendat. Coryzam infantum discutere quoque solet pulvis eius naribus inflatus.

Rarius alui stimulandae causa Saccharum clysmatibus adiicitur, crebrius longe mel. Placet tamen quibusdam additamentum Sacchari thomaei ad unam vel alteram unciam. In globulis saccharinis ad mechanicam per pondus pressionem simul respiciendum est.

Corrigit aërem corruptum Saccharum carbonibus candentibus inspersum, hinc et pulveres fumales ruditer conquassatum ingredi solet.

Nec omittenda hic sunt commoda ista insignia, quae Saccharum in subigendis vel excipiendis qui-

busdam medicamentis, item in gratia iis concilianda vel integritate conferuanda praestat. Ita radicis Jalappae puluis sollerti tritura cum Saccharo indiget, quo resinosae partes rite subigantur, quod nisi fiat, molesta saepe tormina suscitatur. Item camphora, quae sola in puluerem sese conteri non patitur, Saccharo adiuuanti facile obsequitur. — Sunt remedia, quae non nisi vno vel altero grano subministrare opportunum est, vt Kermes minerale, flores Zinci, Vitriolum martis, Ipecacuanha: additamento igitur innoxio opus est, ne iactura fiat tam exigui ponderis, dum sicca forma exhibentur, quo quidem sine Saccharum commode eligitur. Imo casus incidit, vt medicamenta quaedam sicca, e. c. Opium, Tartarus emeticus, Ipecacuanha, minori quantitate ingerantur, quam cui definiendae vulgaria pondera sufficiunt, vt ad $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ vel $\frac{1}{16}$ vel minorem adhuc grani partem: pro partitione aequali igitur Saccharo utimur, quod connubium praestantius omnino est illo cum conchis praeparatis vel alio quodam absorbente. — Admixto Saccharo omnino quaedam remedia a delicatulis facilius feruntur, quae sola ob saporem repudiant; sed cavendum, ne gustui blandientes liberaliori dulcium usu medicinam eneruemus vel vitiis ex abusu enasci solitis,

folitis, debilitatione, acore &c. (V. supra) nonas noxas afferamus.

Insignis infuper cohors in pharmacopoliis praesto est praeparatorum et compositorum, quae Saccharum vel gratiae, vel virtutis, vel conseruationis causa recipiunt, quorsum Conseruae, Rotulae, Trochisci, Bacilli, Confectiones, Conditae, Morfili, Rob, Syrupi &c. quorum nomina dispensatoria pharmaceutica designant. Heic modo subsistendum est in recensione aliquot praeparatorum, quae Sacchari nomen in fronte gerunt, quae antequam enucleantur, de Taffia primum dicendum est.

Consilium quidem datum est, ex Arundine saccharifera, octo vel decem diebus seruata, expressione succi praeuia, fermentationis ope speciem vini parandi (V. DUTRONE-LA COUTURE IN ROZIER *Journ. de Physique*, vol. 31. Septemb. p. 179.). Sed vix ultra consilium haecenus res processit. Quidni vero fieret cum lucro, quum fermentationem spirituosam facile hic succus intret. In insula Owaihi cereuisiae sapidae speciem ex Arundine hacce infusione parauit inclytus iste nauigator COOK, item Lupulo condidit: sed nautae bibere illam recusarunt (V. iter EJ. tertium, vers. GERM. FORSTERI

vol. 2. p. 195.). Ast ferius longe commodum redundat ex liquido spirituosus partibus longe magis foeto, ab Anglis RUM, a Gallis TAFFIA dicto; tanto magis aestimando, quum ex reiectaneis variis Arundinis Sacchari partibus elici queat. Vulgo spuma sub coctione ascendens, aqua, qua athena abluta fuerunt, et fermentum clarum fermentationi committuntur, quae si initium ceperit syrupi melassi quantitas per partes additur, et fermentatione intra quatuor vel quinque dies continuata destillatio instituitur. Alii praeferunt syrupum melassum cum duplo aquae dilutum et fermenti eadem quantitate, qua syrupus, mixtum, vnde lentior quidem fermentatio, sed destillatione egregius spiritus emergit, cui iterata destillatione plus virium impertiunt (BROWNE'S *nat. Hist. of Jam.* p. 132.). Plurima huius spiritus pars in insulis Indiae occidentalis paratur. Prout spiritus frumenti, item uvarum, multis modis discrepare potest: ita et hicce ex Arundine saccharifera, colore, sapore, odore, virtute. Quae diuersitas multas inanes disceptationes proximis hisce annis, dum Gi. Guaiaci Taffia solutum commendabatur, suscitauit (Vid. *Appar. med.* vol. 3. p. 422.). Hinc SPIELMANNUS (*Pharm. gener.* P. 1. p. 203.) adeo discrimen facit inter Rum et Taffiam.

Taffiam. Multo plus follertiae in eo rite conficiendo Angli adhibent, quam Galli. Gallis obiicitur, eos negligere follicitam vasis deftillatorii post encheirefin purgationem, aquam non fatis puram et limpidam eligere, instrumenta eorum variis vitiis laborare, e. c. alembicum eiusque orificia non fatis ampla effe, ductus quoque anguftos nimis effe, nec fatis circumuolui (*Effai fur les Rumeries par MICHEL SOLEIROL. Conf. Nouvelles de la Republique des lettres et des arts 1787. n. 37 et 40.*). In infulis Canariis licet prouentus Sacchari largus fit, fpiritus tamen ibi paratus nonnifi ingratum faporem odoremque prae fe fert (*TENCH'S Narrative of the expedit. to Botany bay, p. 25.*). SPIELMANNO (*l. c.*) eius vnciae viginti fex fpiritus rectificati vncias feptendecim, et hae Alcoholis octo dederunt. Spiritus hicc omnes colligit probi fpiritus vinoſi vires, et in itineribus praecipue marinis nautis ad ſcorbuti infidias arcendas et neruos refocillandos propinatur. Quod pro menſtruo Gummi Guaiaci electus fuerit, opportunitate loci primum videtur effe factum; nihil enim in eo reperio, quod ſymbolam ad curationem arthritidis afferre poſſet. Praeſtare menſtrum aquoſum alibi monui (*V. Appar. med. l. c.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SACCHARUM HORDEATUM *Ph. Brunsv. p. 312.*

Supra de eo iam egi (sub Hord. p. 381.).

SACCHARUM PENIDIUM *Ph. Brand. p. 156. Ph.*

Brunsv. p. 313. Ex Saccharo ad iustam densitatem cocto, dein in tabulam marmoream oleo Amygdalarum perunctam effuso. Hoc tum, postquam induruit nonnihil, vna suspenditur et repetitis vicibus manibus amylo conspersis in longitudinem extenditur. Dein in bacillos contortos crassitie fere apicis digiti minimi redigitur, hinc inde convoluendos. Amylum, quod sub eius tractatione Saccharo impingitur, nutritiam aliquam facultatem illi impertit. Infantibus recens natis aqua emollium intra linteum tenue sugendum praebetur.

SACCHARUM ROSATUM TABULATUM *Ph. Würt. p. 165.*

Saccharum aqua Rosarum solutum et ad spissitudinem crassiorem coctum miscetur cum pulvere Rosarum rubrarum. Saporis causa pulueribus salinis adiicitur. Commendatur et in phthisi a MONTANO, VALERIOLA, FORESTO, RIVERIO (*Oper. med. cap. 7. de phthisi p. 317.*), quae laus vero iustius conserua Rosarum sibi vindicat.

SACCHARVM PERLATUM s. ROTULAE MANUS CHRISTI *Ph. Würt. p. 164.* Mater perlarum excipitur Saccharo in aqua Rosarum soluto. Superfluum et obsoletum.

SACCHARVM VIOLATUM CANDISATUM *Ph. Brand. p. 156.* Succus Violarum Saccharo exceptus. Idem valet iudicium.

GLOBULI MOSCHATI ALBI *Pharm. Würt. p. 99.* Parantur Saccharum, Amylum et radicem Ireos Florent. ope Gummi Tragacanthae in rotundam figuram compingendo. Odoris causa, Moschi et Zibethi tantillum additur, qua de causa, ignoro; etenim supposito tantum destinantur, vnde pro diversitate aetatis globulus vel maior vel minor desideratur oleo obliniendus. Pondere potius quam stimulo peculiari receptorum alium mouere existimo.

GLOBULI MOSCHATI RUBRI *Ph. W. l. c.* Distinguntur lacca pictoria addita. Sic ridiculum, quod globulis albis odoris gratia allitum fuit, in rubris coloris studio augetur.

P A N I C V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 89. *Gen. pl.* p. 32.

545.

Pharm. MILII Semen.

Panicum miliaceum; panicula laxa flaccida, foliorum vaginis hirtis, glumis mucronatis nervosis LINN. *Syst. veg.* l. c. Miliun femine luteo et albo c. B. ICON: REGNAULT *Botan.* Le Millet. Annum, Indicae originis.

Panicum Italicum; spica composita, spiculis glomeratis setis immixtis, pedunculis hirsutis LINN. *Spec. pl.* p. 83. *Panicum italicum* f. panicula maiore c. B. ICON: RUMPH. *Herb. Amb.* p. 202. tab. 75. fig. 2. Annum, crescens in Indiis.

Vtraque stirps in Germania quoque in agris bene stercoretis crebro colitur, e. c. in vicinia urbis nostrae, nec, nisi frigidior aestas incidat, maturationem seminum respuit. Cultura fit seminum causa, quae hodie rarissime instar medicamenti praecipiuntur.

Miliun creditur Graecorum (THEOPHRASTI et DIOSCORIDIS) *Κερχρος* fuisse.

SEMEN *P. miliacei* ovatum, subcompressum, nitidum, lineam dimidiam circiter longum, corticis vel nigricanti bruni vel albi vel flavescentis, intra quem farina alba subdulcis. Eligitur semen pallidius, alterum enim durius est. SEMEN *P. italici* subrotundum et minus est, extus flavescentis. — Antequam ingeratur, molae ope decorticatur tumque granula refert rotunda subpellucida. Omitto studio mentionem usus cibarii apud priscae et a nobis remotiores gentes, utpote non satis certi. Apud Italos, Gallos, Hispanos, item hinc inde in Germania, non infrequens est, forma praecipue pultis aqua vel lacte coctae. Nam bene nutrit, nec saporis ingrati, infantibus adeo placentis. Butyrum superfusum vel liquatum item additamentum vini gratius hoc ferculum reddit. Syluani, qui carbones parant et arbores fecant in agro Tridentino sola pulte se aluerunt cum lacte illa vescentes, nec alio alimento se posse perdurare edixerunt (MATTHIOL. in DIOSCOR. ed. C. B. p. 328.). Panis quoque in Italia inde coquitur, qui vero vnus diei aetatem habens aridus ingratus, difficilis digestu, pauci alimenti, describitur, Lombardis vsitatus (CRANZ *Mat. med. et chirurg. vol. 1. p. 5.*). Calidus magis arridet: ita per plateas in Italia circum-

circumfertur, exclamando: Pan di miglio, caldo, caldo (MATTHIOL.).

Olim frequentius ptifanae materiem medicis praebuit aqua coctum, quando demulcendum fuit praesertim, si quod urinae vitium vel alui fluxus adfuit. In dysenteria ideo tepide et copiose potum prodest (*Comm. Nor.* 1733. p. 43.). Nec caruit applausu WERLHOFFII (*l. c.* p. 133.), qui sibi et aliis medicis Hannoueranis familiare decoctum pro ptifana fuisse indicat. Dubito, an praerogativam quandam prae Hordeo vel Avena habeat. Mucilaginosum, quod inest, blande simul aluum constipat.

O R Y Z A.

LINN. *Syst. veg.* p. 283. *Gen. pl.* p. 177.

546.

Pharm. ORYZAE Semen.

Oryza sativa; LINN. *Spec. pl.* p. 475. CATESBY'S *nat. Hist. of Carol.* vol. 1. p. 14. tab. 14. Melius depictam eam sistunt JO. MILL. in *Illustr. Syst. sex.* et REGNAULT *Botan. Le Riz*. Stirps annua, cuius patriam subdubitanter LINNEUS Aethiopiam assignat. Colitur in India orientali, in primis circa Cantonum et in Japonia copiosissime; nec minus in Americis Carolina australi. Ibi a. 1696. exigua eius portio, ex itinere ex Madagascar residua, fata lucrum summi momenti incolis attulit PENNANT'S *arctic Zoology*, vol. 2. p. 361.). Succedit quoque cultura egregie in Hispania, item per multas aetates circa Veronam in ducatu Mantuano (*Lettres ecrites de Suisse d'Italie &c.* vol. 1. pag. 306.), ditione Abruzzo regni Neapolitani (DELFICO *memoria sulla coltivazione del riso nella provincia di Terano*, p. 14.) nec non in Hungaria (BRUZ *Diff. de Gramine Mannae* p. 10.).

Appar. medic. Vol. V.

Ee

Dele-

Delectatur locis inundatis, unde feri vulgo solo depresso paludoso, vel, quando aquae spontaneus commeatus deficit, haec arte illuc aliunde derivari solet. Quam necessitatem quidam principes in lucrum suum verterunt, adeo ut sumtus pro aqua sibi instar redditus publici Oryzae erogandos cultoribus iniunxerint, exemplo Ducis Mantuani et Regis Neapolitani. Ita et documentum exstat, quod solum Oryzae destinatum maiori pretio censetur, quam aliud (e. c. in Mantua). Attamen iam dudum compertum, bene quoque vigere Oryzam in campis, qui in altis et montosis locis siti sunt. In Jaua aliisque locis, ubi flumina commodum inundationis non praebent, eiusmodi stationes eligi iam edocuit RUMPHIUS (*Herb. Amboin. vol. 5. p. 198*). Idem in Japonia fit (THUNB. *Fl. Jap. p. 147.*). In Cochinchina quoque Oryza in montibus crescit, nec irrigatione eget, quae ipsa in insulam Franciae (Isle de France) translata et simili modo tractata optime ibidem viguit, donec ex oscitantia instar alius, quae aquosa loca desiderat, coleretur, indeque omnino periret (*Notice sur la vie de Mr. POIVRE; item AUBLET Hist. des plant. de la Guiane Franc. tom. 1. p. 320.*). Posset inde concludi duas diuersas Oryzae varietates primarias obti-

obtinere, alteram humido solo, alteram sicco destinatam, nisi et exemplis aliis constaret, quasdam stirpes amphibiam quasi vitam vitam degere, v. c. Valerianam officinalem, Sisymbrium amphibium rel. Vtique Oryzae, vt reliquorum cerealium, plures exstant varietates, quae ipsae vero neglectae a tantum non omnibus, qui in regionibus, vbi culturam eius exercere clima permittit, peregrinati sunt. Vberrimus in iis recensendis RUMPHIUS (*l. c.*) est, adeo conspicuis, vt et indigenis nominibus diuersis distinguantur. Alia praecox est, alia serotina. Est quae culnum gerit humana statura maiorem, nec ante nonum vel decimum mensem maturescit. Differunt et magnitudine aristarum, colore aristarum et glumarum, qui in quibusdam fuscus vel nigricans cum granis duris et gracilibus est. Granum quoque mox maius, mox minus est.

Maxime autem vulgare, Oryzani locis inundatis colere. Solet primum feri locis eleuationibus, dein, postquam ad magnitudinem circiter pedis creuerit, effoditur, et in series solo bene stercoato disponitur iis in locis, quae fluxui et refluxui maris obnoxia sunt. Agris a mari remotio-

ribus vel eleuatoribus aqua prospicitur vel fossis illam illuc deducentibus cum aggeribus, qui aquam stagnantem retinent, vel machinis peculiaribus, quae eam attollunt vel amphoris, quarum agitatione aqua contenta diffunditur. Solent et fossae circa agrorum oras fieri, quas cymbis suis transmeant, et in quas Oryzam iusto tempore resectam transferunt. Ita contingit, vt idem solum, quod cereale egregium fert, simul commodum piscium domicilium euadat, quibus messorum, tempore messis, degunt. Maturatione seminum facta culmi praescinduntur, et in exiguos fasciculos colligantur. Quo autem grana a suis paniculis separentur, calcantur fasciculi ab hominibus, vel, vbi occasio fert, vris, et vt glumis suis grana exuantur, ea ligneis tignis imposita contundunt (Conf. de hisce RUMPH. *l. c.* item OSBECKS *Ostindiska Resa*, p. 218, et TORÉN's *Resa* in libro eod. p. 352.). Sunt qui recens collecta semina aqua feruida perfundunt et iterum ad solem exsiccant, vnde Oryza indurescit, et diutius seruari potest, sed fusca simul euadit et saporem ingratiorem adsciscit, prout in Coromandeliana fit. Omnibus praefertur Japonica, quae altissimae staturae magna et rotunda grana complectitur, pingua contactu, dum coquantur.

Tentatur *Oryza* aliquando morbo, ab Italis Carolo dicto, qui aliquando stirpem tenellam corripit, et in hac foliis iusto grandioribus et obscuris sensim flavescentibus et arescentibus distinguitur, in adulta autem paniculam ipsam afficit, ita ut glumae vel vacuae vel exigua modo substantiae parte instructae conspiciantur. Ratio coniecturis modo haecenus nititur (Conf. *Nuovo Giornale d'Italia*, tom. 3. p. 73. *sqq.*). — Alius *Oryzae* cultoribus hostis est *Emberiza oryziuora* L., quae in insula Cuba deuastat grana, quum adhuc lactescunt, indeque ita pinguescunt, ut vix volatus exercere possint, et sclopeto tactae saepe crepent sub ipso lapsu. Hacce strage facta avis ista in Carolinam per tres hebdomades transmigrat, sed foemina vnice (Vid. PENNANT'S *arctic Zoology*, vol. 2. p. 360.).

Nobis in usum cibarium afferuntur *Oryzae* nomine SEMINA, gluma sua flavescente exuta, oblonga, compresso conuexa, vtrinque obtusa, duas circiter lineas longa, alba, semipellucida, corculo ad latus baseos instructa, subfulcata. Sapore et odore omni destituuntur. Masticata subdura quidem initio, sed facile dentibus confringuntur. Coctione cum aqua mollescunt in pultem, et aqua lactescit et mucilaginosae euadit.

Per totam Indiam orientalem, praecipue regnum Sinense, Persiam, Japoniam, cibum sistit maxime vsitatum. Pani inde pinfendo *Oryza* non apta est, nam vix intumescit pasta etiamsi fermento addito, et cocta panem modo duriusculum, ore difficulter solubilem, praebet. Vicibus tamen panis fungitur locis, vbi colitur, dum nimirum exigua aquae parte, circiter dupla, coquitur in pul-tem, quae tam tenax euadit, vt digitis, vel, vt Sinenses faciunt, bacillis teretibus arripi possit; quae ipsa inter reliquos cibos loco panis editur. In Carolina similiter in pul-tem tenacem cocta in-stitur panis est (SCHÖPF *Reise durch einige Nordamer. Staaten, vol. 2. p. 246.*). Nigritae, qui colendae *Oryzae* operam dant, ea fere tanquam vnico ali-mento vtuntur, et ruricolis anterioris Carolinae praecipuum est. Parant ibidem quoque vel ex *Oryza* sola vel eadem cum *Zea* compmixta placen-tas tenues (*l. c.*). Et sponte intelligitur, addita-mento vel praeparatione varia gratiora inde et vel varietate sua placencia fercula a gentibus; quibus *Oryza* in deliciis, excogitari. Credi inde posset, nutrimentum esse maxime commodum. Attamen compertum illam nonnisi debilem subire fermenta-tionem, si modico calore cum aqua retinetur

(PERCI-

(PERCIVAL'S *Essays medical and experim. vol. 2. p. 42. sqq.* nec non *Philos. med. and experimental Essays, p. 180. sqq.*), item non arcere putredinem carni admistam, imo ipsam Oryzam diuturniori morâ putrescere, vt ex foetore declaratur. Accusatur et difficilioris in stomacho concoctionis, et nigritae, qui in insulis Indiae occidentalis eiusdem plantatione occupantur, sub eiusdem esu extenuari et minus habiles operae euadere feruntur (PERCIVAL *l. c.*). In comparatione eiusdem cum radice Salep vel dupla quantitate minus ista nutrit, quam haec, et in itineribus maritimis postponenda huic ideo, quod pabuli ignis plus requirit, diuturniorem coctionem et aquam dulcem (LIND *on Diseases in hot Climates, p. 338. sqq.*). Coecitatis adeo causam Oryzae eiusque calidae esum arguerunt frequentiore in India (BONT. *Hist. nat. et med. Indiae orient. p. 7. 31.*), a qua vero culpa iure liberatur. Vapores ex pulte Oryzae surgentes, si alluerent oculos constantius et repetito, accusari omnino possent: sed quidni eiusdem vitii rea faceremus quaeuis fercula calida, quae quotidie tamen inter prandia mensis impune imponuntur. Nocentiores visui reputandi vapores ex vernice acri, qua Sineses vtuntur, ex fimo humano, ex suffimento ligno-

rum in honorem deorum accenforum, excessus demum in venere. Plerisque tamen in regno Sinenfi coecis malum hocce connatum est, vnde vel alia causa, nos haftenus latens, sectanda est (Vid. OSBECKS *Resa*, p. 200. 359.).

Ex *Oryza* quoque cereuisiae species parari potest, caput pariter inebrians (BONT. *l. c.* p. 8.). Japonenses illam Sacki vocant, et eam inter prandia calide bibunt. Recens alba est, sed cadis seruata bruna euadit. Temulentia, quam excitat, breui disparet, ast non absque cephalalgia relicta (THUNB. *Tal om Japanska nationen*, p. 27. sq.). — Spiritum inflammabilem, Arrack dictum, ex *Oryza* destillari, vulgo quidem existimatur, verum falli eos, hoc vel haud exiguo argumento est, quod Sineses, qui hocce cereali abundant, illum non praeparant. Transfertur contra ad illos vel ex Goa vel Batavia Jauae metropoli. Quomodo ibidem fiat, haftenus latet. Nec extra dubium omne positum est, ex *Oryza*, Arundine saccharifera et nucibus Cocos parari. Ita quidem cl. OSBECK (*l. c.* p. 98.) ex incolae Bataviensis narratione. Arrack Goënsis albidius est et debilius, Bataviense saturatius, sed mox fortius mox debilius, vnde
 valor

valor valde variat. Inclaudit imprimis potulento notissimo Punch, de quo iam alibi iudicium tuli (Vid. *Appar. med.* vol. 3. p. 277.).

Et si non quotidianum apud Europaeos, ut apud Indos, ferculum Oryza efficiat, nec nos, ut in China fit, mendicantibus loco oboli vel frusti panis cochleare coctae Oryzae praebemus: ad vulgiora tamen alimenta in Europa pertinet. Inscula enim multiplicis generis inde fiunt, dum aqua vel lacte coquitur, item carnis aliorumue additamentum recipit, vel in pulvem emollitur, vel placenta, farcimina rel. varia arte inde emergunt. In farina contrita nouam concedit ferculorum varietatem, forma vel solidiori vel fluidiori instructam, in qua eminent species pulpae (Creme), ex hacce farina, succo Ceraforum, Cinnamomo et Saccharo coctae (Vid. si placet exempla horum omnium in *Hjelpreda i hushällningen*). Adeo vero de salubritate Oryzae pro vsu cibario conuicti sunt plerique, ut non dubitent, ipsis aegris istam pro vulgari cibo offerre, et in nosocomiis tantum non omnibus in tabula receptorum ciborum exstet. Scrupulos tamen contra hanc praerogatiuam movent incommoda varia, quorum supra meminimus.

A mucilaginosâ eius natura iure expectes, ptisanæ vel alia forma conducere obvoluendo et alvum nonnihil constipando in diarrhoea et dysenteria, demulcere acres humores, refarcire dispendium glutinis naturalis in cauis, defectum nutritionis adiunare in tabidis. Diffido fateor vi antiscorbuticæ, quam illi enucleatius tribuit cl. BISSET (*Treatise on the Scurvy, p. 81. sqq.*), quum Sacchari nautis quotidie exhibiti, vini Malagensis, aquae dulcis elixirio vitrioli acidulatae, simul mentio fiat, de quibus omnibus vis in scorbutico subigendo euicta est.

A N D R O P O G O N.

LINN. *Syst. veg.* p. 758. *Gen. pl.* p. 540.

547.

Pharm. SCHOENANTHI f. SQVINANTHI f.
JVNCI ODORATI *Pharm. Lond. Herba.*

Andropogon Schoenanthus; paniculae spicis coniugatis ovato-oblongis rachi pubescente, flosculis sessilibus arista tortuosa LINN. *Spec. pl.* p. 1481. *Juncus odoratus aromaticus* C. B. Comachee pillae BROWNE in *Phil. Transact.* vol. 23. p. 1251. Kodipullu RHEED. *Hort. Malab.* vol. 12. p. 107. tab. 27. PLUKENET *Almag.* tab. 119. fig. 2 et tab. 190. fig. 1. *Schoenanthum amboinicum* RUMPH. *Herb. Amb.* vol. 3. p. 181. tab. 72. fig. 2. Perenne. Incola Indiae orientalis, Arabiae, Zeylonae, insularum Moluccanarum. Copiose crescit in desertis vtriusque Arabiae; circa Limbo Arabiae petraeae portum pro translatione in Aegyptum colligitur.

Nolo disquirere, an sit ΣΧΩνος DIOSCORIDIS et GALENI, ΣΧΩνη ανθος HIPPOCRATIS, *Juncus odoratus* PLINII, Adhar et Adhir ARABUM, *Squinanthum*

VARRO-

VARRONIS, tanto minus, quum exoleuerit eius existimatio feriori praxi.

HERBAE nomine seruantur in officinis fasciculi circiter pedales diametri duorum pollicum ex culmis teretibus substriatis, flauis, quibus folia aliquot vaginantia canaliculata alternatim adhaerent, medulla fungosa farts et subinde paniculas vna ferentibus, vinculo iunctis. Sapor illi inest amaricans aromaticus, odor fragrans. Ex Natolia Massiliam transferri solet. Aqua destillata pauxillum olei essentialis flavescentis, fragrantis et valde acris, suggerit; quod remanet acerbum amaricans et subacre decoctum praebet (LEWIS *Mat. med.* p. 329.). Extractum spirituosum grate aromaticum et amaricans est. Sic quidem plura indicia suppetunt, efficacia sua non destitui: est in obliuionem incidit apud nos ob copiam multorum virtute similium. Arabibus ob gratiam odoris hodie magni fit, et existimatur inter herbas pretiosas, aromaticas et suaveolentes a regina Arabiae Salomoni dono datas haec vna fuisse. (HASSELQUIST'S *Resa* p. 535.). In insulis Amboina et adiacentibus magis aromatis instar pro condiendis cibis quam medico scopo adhibetur, et inferior quidem herbae pars ventricosa

et radici vicina. Piscibus ea coctis gratum odorem impertit simulque ab ea vis stomachica expectatur (RUMPH.). Lotium sudorem et menstrua pellere in non assuetis, in aliis nonnisi maiori copia legitur (*l. c.*). Decocta cum radice gargarisma vtile praestat in odontalgia et tumore tonsillarum ex refrigerio concepto (IBID.). Ad coercendum et delendum fungum cerebri ex vulneratione inspersus pulvis commendatur (MARCHETTIS in *Obs. et Act. Berolin. Decas 2. vol. 1. p. 103.*). Hodie vix nisi pro additamento THERIACAE et MITHRIDATII in officinis praesto est.

548.

Pharm. SPICAE INDICAE s. NARDI *Radix* vel
NARDVS INDICA s. SPICA NARDI.

Andropogon Nardus; paniculae ramis supradecompositis proliferis LINN. *Spec. pl. p. 1482.* Cf. *EJUSD. Flor. Zeyl. sub Laguro p. 18.* Calamus odoratus Matthioli c. B. Stirps crescens in India orientali, nominatim Zeylona.

Sub nomine praefixo coram est fasciculus digitum circiter longus, constans partim ex filis tenuissimis, pallide brunis sursumque versis, quorum quaedam

quaedam varie irretita, vt pristina functio vix cognosci possit, alia tamen ita disposita, vt culmorum et baseos foliorum vel vaginarum reliquias esse appareat; partim ex fibris variis radicalibus, multipliciter flexis, ferrugineis. Prouenisse hasce ex capite trunci radicalis crassioris probabile est, cuius situm fouea filamentosae massae impressa indicat; digiti crassitiem huic trunco adscribit, post POMETUM (*Hist. generale des Drogues, p. 187. Cfr. Fig.*), BERGIUS (*M. m. veg. p. 324.*). Rarissime autem relinquitur. Subinde plures eiusmodi fasciculi s. capita iuncta sunt.

Odor huius graueolens, vix meo iudicio gratus, sapor amaricans subausterus. Gravior est odor herbae adnascentis, quam fibrarum radicalium. Deseruit omnino hodiernam praxin, dum olim (V. e. c. GALENUS *de compos. medic. per loca lib. 8.*) bene multis praeparatis addita exstitit, et in magna varietate morborum diuersae plane naturae adhibita fuit instar stomachici, nephritici, emmenagogi rel. de quibus nihil certi constat. Plus quam duae tertiae Spicae Indicae ex indissolubilibus partibus constat, reliquum tam resinosae quam gummosae naturae est cum pauxillo olei aetherei, a quo odor depen-

dependet. Antiquitus et oleis et vnguentis ob gratum odorem admixta Spica Indica fuit, quorum tam sacra historia quam profana mentionem facit. Salthm ad multorum sententiam oleum siue vnguentum nardinum nomen petiisse ab hacce stirpe creditur. Spectant huc loca HORATII "cui non — Assyria Nardo potamus vncti"? (HORAT. *Carm. l. 2. n. 11.* ed. BENTL. *p. 115.*); "Perfundi Nardo iuuat et fide Cyllenen leuare duris pectora sollicitudinibus" (ID. *ibid. l. 3. p. 326.*); "Nardo perunctum, quale non perfectius meae laborarint manus" (ID. *Epodon. 5. p. 307.*). — TIBULLUS autem ita canit "Illius puro destillent tempora Nardo" (*Lib. 2. Eleg. 2. p. 230.* edit. WERTSTEIN.); "Iam dudum Syrio madefactus tempora Nardo" (*l. c. p. 348.*). Sed vereor, ne a quibusdam reprehendar, si diutius in hisce viretis commorer. Fuit vnguentum hocce consistentiae fere fluidae (DIOSC. *M. m. lib. 1. cap. 75.*); idque apud veteres duplex, vnum incompletum, paratum ex oleo omphacino (h. e. oleo expresso ex oliuis iunioribus), Junco odorato, Calamo, Costo atque Nardo; alterum completum cum vel sine foliis Malabathri, ex oleo omphacino, Junco odorato, Nardo, Amomo, Myrrha, Opo-balsamo (Conf. DIOSC. *l. c.* et PLINIUS *lib. 13. cap. 1.*),
quod

quod igitur ob additamentum Opobalsami non potuit non valde charum esse, et vix nisi magnatum reficere nares. Apud orientales populos pariter Nardus summa in existimatione fuit (Vid. SALOMONIS *Cantic. cap. 4. vers. 13. 14.*). Fuitque vnguentum nardinum, quo vel se ipsos vel hospites et conuiuas perungebant. Hunc imitata morem MARIA, Marthae et Lazari soror, pedes Christi (e. c. JOANNIS *Euang. cap. 12. vers. 13.*) vnguento pretioso perunxit (Conf. LUC. *cap. 7. v. 38.*). Subfuit in hocce vnguento saepius fraus, ita vt viliora vnguenta eius nomine vendita fuerint, pro vt GALENUS queritur Neapoli paratum nomine modo conuenire cum eo, quod in Asia suo tempore confectum (Vid. GALEN. *method. med. lib. 11. cap. 16. p. 418. ed. RICCI; item DIOSC. l. c.*).

C. ACOTYLEDONES * f.
CRYPTANTHERAE.

ORDO LII.

F I L I C E S.

P O L Y P O D I U M.

LINN. *Syst. veg.* p. 785. *Gen. pl.* p. 560.

549.

Pharm. POLYPODII *Radix.*

Polypodium vulgare; frondibus pinnatifidis, pin-
nis oblongis subserratis obtusis, radice squamata

LINN. *Spec. pl.* p. 1544. BOLTON *Filic. Brit.* p. 32.

tab.

* Quibus displicet hocce nomen, iis alterum adiunctum ma-
gis satisfaciet. Olim synonyma habita: sed quum feruis
in muscis cotyledon vna, duae vel tres, item in variis
filicibus, nominatim Polypodio cristato, Filice Mare et
Foemina, cotyledon vera vna in singulis exemplis de-
tectâ fuerit, praestat auctoritatem, quam verum de-
ferere. Seruat tamen adhuc Acotyledonum nomen
vel ANT. LAURENT. DE JUSSIEU (*Genera plant. secundum
ordines naturales, Paris. 1789: p. 1. Conf. praef. p. 45.*

Appar. medic. Vol. V.

Ff

tab. 18. Polypodium vulgare c. B. Πολυποδίου
 DIOSC. Ob icones cito REGNAULT *Bot. Le Polypode*
 et CURTIS *Fl. Lond.* Perenne, in fissuris petrarum
 et muris vetustis crescens, item in arborum an-
 nosarum &c. Quercuum rimis.

RADIX cylindrica, calamus scriptorium crassa,
 distincta tuberculis remotis truncatis, item promi-
 nentiis spinulosis, et vestita epidermide bruno ni-
 gricante, intra quam parenchyma flavo rubescens.
 Fibrae numerosae abscinduntur ante exsiccationem.
 Sapor eius initio dulcis, dein nauseose amarus et
 subadstringens. Aqua plus extrahit spiritu vini,
 fere dimidium (Conf. NEUM. *Chym. vol. 2. P. 4. p.*
48. et CARTHEUS. *M. m. vol. 1. p. 419.* item CAR-
 CHRIST. GMELIN *Dissert. Consideratio generalis filicum,*
Erlang. 1784. p. 38.), vbi pariter proportio vtrius-
 que differt. Extractum aqua factum dulce et pa-
 rum adstringens et amaricans est, spirituosum in-
 super subacre, sed parum modo dulce, quum ta-
 men infusum spirituosum dulce valde et dulcius
 aquoso. (E viridescente luteum saporis amari sub-
 dulcis describit GMELIN *l. c.*) Nihil dicam de destil-
 latione sicca (quam instituit WEBELIUS vel eius resp.
 LÖV in *Diss. de Polypodio 1721. p. 18.*), quae nihil
 verae

verae lucis accendit. Nullum verum Saccharum inde educi potuit; nam infusum spiritu vini rectificatissimo factum per moram aliquot hebdomadam crystallos genuit, sed harum loco in fundo vitri materia tremula mucilaginosa virescens reperta est (GMELIN *l. c. p. 39.*).

Istis radicibus, quae in Quercubus crescunt, quidam praerogatiuam adscripserunt, vt MESUE et, vt apparet, recentius PONTEDEA (*Compend. tab. bot. p. 18.*), vnde *Polypodium quercinum* requisitum, sed perperam. Hodie vero, qualicumque loco prouenerit radix, plurimum existimationis perdidit, certe eam, qua olim praecipue celebrata fuit. Nempe veteres, HIPPOCRATES, THEOPHRASTUS, DIOSCORIDES, CELSUS, PAULLUS AEGINETA aliique crebro illam alui subducendae causa exhibuerunt, bilem praecipue et pituitam expellere arbitrati: sed cognitum est, nonnisi dosi maiori id efficere, nisi stimulus peregrinus accedat. Pro decocto eius in hunc scopum adeo vncia vna vel duae requiruntur. Melancholico homini ne vnciae quidem quatuor in infuso (nam de infuso ipso sermo esse nequit, vt quod mox debilius, mox fortius est) aluum mouerunt (SCOPOLI *Fl. Carn. ed. 1. p. 167.*). Verior eius vis est leni-

ter resoluens et demulcens. In affectionibus pectoris, quibus tollendis succus Liquiritiae alias par est, illi non cedere Polypodii succum (existimo extractum aquosum) recentius exploratum est (*Veckskrift för Läkare, vol. 8. p. 115.*). In arthritide vaga olim pariter claruit (V. BODONAEI *Pempt. p. 465.*). Contra maniam in Gallia profecit. Sua dente cl. POISSONIER hoc sine decoctum ex radicis Polypodii querni vncis duabus, coctis in tribus pintis Gallicis aquae (h. e. libris sex civil.), donec superessent duae, propinatum est, quod ipsum nisi intra duas hebdomades rite purgauerit aluum, quovis die ante primum praebium pulveris radicis drachma vna cum nitri depurati granis viginti quatuor data. Cl. MALOUIN vero maniacis radicem coctam in iusculo gallinaceo cum foliis Betae et Maluae (sine dubio ad imitationem DIOSCORIDIS l. c.) per longum tempus egregio successu exhibuit, non neglecto tamen emetico, clymate et decocto Boraginis Buglossique (*Mem. de l'acad. R. des sciences de Paris 1751. p. 160.*). Liquida plerumque forma adhibetur. Cauendum vero, ne nimis protrahatur coctio, ut ne displiceat amaritie; hinc multi intuslo acquieuerunt.

POLYPODIUM VVLGARE. 453

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ELECTUARIUM CATHOLICUM *Ph. Würt. p. 45.*

Inter multa alia purgantia Polypodium comparet.

ELECTUARIUM LENITIVUM FLORENZOLAE *l. c.*

p. 47. Concinnior formula in Pharmacopoeis Anglicanis, in quibus hoc ipsum exulat.

SYRUPUS DE MANNA SOLUTIVUS *l. c. p. 213.*

Terret farrago.

550.

Pharm. FILICIS MARIS *Radix; Herba.*

Polypodium Filix mas; frondibus bipinnatis, pin-
nis obtusis crenulatis, stipite paleaceo LINN. Spec.
plant. p. 1551. BOLTON Filic. Brit. p. 44. tab. 24.
Filix mas non ramosa dentata c. B. Creditur
esse Πτεγίς DIOSC. et THEOPHR. Pongere male in
Traité contre le Tenia tab. 3. fig. A — P. Stirps
perennis, copiosa in sylvis Europaeis, etiam ma-
xime septentrionalibus.

RADIX oblonga est, digitum circiter crassa,
obscissa vndique bulbis oblongo ouatis incuruatis,
approximatis, nigricantibus, item squamis emarci-
dis ferrugineis. Quicquid fibrosi est rescinditur

Ff 3

ante

ante usum. Color pallide viridis recentis radice siccatione mutatur in albidum subrubescens. Sapor siccae radice adstringens subamarus dulcescens cum acrimoniae debilibus vestigiis, odor nauseosus nonnihil.

Ex radice siccae unciis sex decoctione extracti aquosi primi, saporis subdulcis leniter adstringentis tandem amari, obtinentur unciae duae, et drachmae sex cum scrupulis duobus; et ex eadem quantitate radice extracti resinosi primi uncia una, et drachmae septem cum scrupulo uno, magis adstringentis et amari (CAR. CHRIST. GMELIN *Dissert. confid. general. filicum, p. 34.*).

Praecipue ob vim vermes, nominatim taeniam, necandi celebratur. Quae ipsa efficacia non noviter detecta, sed, modo veteres vere nostram stirpem intellexerint, per multa retro secula iam cognita fuit. In veterum effatis trutinandis primum cavendum, ne confusio inter duas diuersas species fiat, scilicet Polypodium Filicem marem et aliam, de qua subsequente articulo dicendum, quam Filicem foeminam vocarunt. THEOPHRASTUS ERESIUS (*Hist. plant. lib. 9. cap. 22.*) lumbricum latum, ut olim dici solebat, Pteride sua expelli paucis verbis notat.

tat. Taeniam excuti radicis Filicis maris drachmis
 quatuor ex aqua mullâ (melicrato) sumtis, efficacius
 autem in connubio Scammonii et Hellebori nigri,
 et Allii esu praemisso innuit DIOSCORIDES (*M. m.*
lib. 4. cap. 186.). GALENUS (*de simpl. med. lib. 8.*
ed. Ricci) pariter in eundem finem radicis drach-
 mas quatuor eodem mellis vehiculo ebibendas sua-
 det. PLINIUS (*Lib. 28. cap. 9.*) praeconio pari-
 utramque filicem complectitur, et taenias radice
 cum melle pelli, ceteros vermes intestinales eadem
 ex vino dulci triduum potata affirmat. Potuit ex
 hisce fontibus prima persuasio virtutis anthelmin-
 ticae Filicis maris enata fuisse. Sed quae sequen-
 tes auctores de ea narrant, si recentissimos quos-
 dam excipiam, tam breuiter dicta sunt, tam pa-
 rum ad usum practicum accommodata, ut non
 multum referat horum nomina hic recensuisse; id
 ad minimum docent, non intercidisse tum temporis
 rumorē de hac stirpis efficacia. Illuc refero de-
 rinationem vocis Germanicae Farenkraut (Filicis) a
 lumbricis latis intestinalibus, Faren olim dictis,
 quam VALERIUS CORBUS (in DIOSCOR. *lib. 4. c. 156.*
edit. Paris. p. 344.) facit cum specificae huius fa-
 cultatis commemoratione. Praesentissimam pestem
 taeniarum et lumbricorum vocat SIMON PAULLI (*Qua-*

dripart. bot. ed. FICK p. 333.) Filicis maris radicem et ab agyrtis inter secretissima arcana aduersus hosce hospites offerri, et sufficere dosin drachmae vnus edocet. SENNERTUS (*Pract. med. lib. 3. pag. 214.*) non videtur ex proprio experimento pondus rei addere, radicis autem Filicis (qualem non dicit) drachmas tres adulto, infantibus minorem quantitatem ex aqua Galegae, concedit. Sine dubio, vt de vera huius radicis virtute constet, oportet eam solam dare, nec subiungere ea, quae vel ipsa necandi vermes vim possident, vel hacce radicem Filicis superant. Istius simplicitatis plura haecenus exempla proposui, sed plura iam subsequantur. Sufficit nempe ad experimentum cel. WENDT (*GMELIN Diff. cit. p. 50. WENDT Nachricht vom clin. Institut zu Erlangen, Pens. 5 et 6. p. 44. 46.*) pluries radicem solam ad drachmas duas s. tres in vehiculo congruo, optime in aqua sola, dare. Iuveni septendecim annorum tribus drachmis radicis mane captis hora elapsa pars taeniae quatuordecim vlnas longa, capitulo praedita secessit (*Diff. cit. p. 51. Cas. 1. WENDT l. c. p. 46.*). Ex vnico praebio radicis ad tres drachmas simul viginti et tres cubiti Taeniae in foemina expulsi (*Diff. cit. p. 52. Cas. 2.*). Infanti autem sesquienni decoctum ex
drach-

drachmis duabus radicis et quatuor unciiis aquae percolatum et edulcatum, ad dimidium cochleare ante meridiem quolibet bihorio datum, post quatuor dies plura taeniae frusta perlonga excussit (*l. c. p. 53. Cas. 3. WENDT l. c. p. 45.*). Est qui inertem pronunciat, si diu ante usum radix in pulverem redacta fuerit, hinc efficacissimam declarat in recenti pulvere (*Veckeskrist för Läkare, vol. 6. p. 172.*): vix vero ab odoris partibus, quae nares non valde afficiunt, vis dependet, quum et in decocto valeat.

Ast non omnibus arrisit haecce simplicitas, sed multi contra Taeniam eam tentantes vel purgantia cum illa commiscuerunt vel illi subiunxerunt, vel et praemisérunt varia corpus praeparandi causa. Exemplum eius supra ex DIOSCORIDE adfuit. Passim drastica resinosa, ut Scammonium, Gummi guttae, passim mercurialia placuerunt, vel alia, simul.

Eius quoque ratio est in specifico cel. HERRENSCHWAND, ut vel cognoscitur medendi norma, quam ipse tandem, post tot antea conceptas coniecturas vel diuersas narrationes ab ipso aliis factas, haud ita pridem publici iuris fecit. Differt

ista mirifice ab exemplis istis, quae alibi (*Appar. med. vol. 4. p. 122.*) recensui, et coniungit remedia, quae nostris praecipue temporibus celebritatem insignem contra vermes nacta sunt. Ex quibus omnibus inter sese comparatis colligere pronum est, modo excipiatur Gummi guttae, quod in omnibus praeceptionibus praesto est, mutasse eum sua consilia pro temporum serie, donec tandem lumina feriora aliorum petita coniungere in aegrorum salutem disceret. Ipse vero in experimentis (*Traité des principales et des plus frequentes maladies externes et internes 1788. p. 444. et Ordonnances p. 105.*) subsequentes regulas subministrat. Per bidduum, si ventriculo iustum robur competit, mane ieiuno stomacho et bitorium post modicam coenam, aqua, vel intra nebulam, capitur drachma vna pulueris radice Filicis maris, vel sub eius defectu Filicis foeminae. Tertio die mane pulvis ingeritur hicce: \mathcal{R} Gummi guttae gr. xij Sal. Absynth. neutr. gr. xxx Sapon. Starckey gr. ij. Misce intime D. ad chartam; fiant doses tales seorsim numero requisito. Hic pulvis spatio duarum vel trium horarum plerumque vomitionem vnam vel alteram blandam, totidemque deiectiones aluinas ciet. Euacuationes hae leuantur bibendo post
quam-

quamlibet poculum (gobelet) aquae tepidae vel duos cyathos infusi Theae; tres horas post capitur in cyatho iusculi carnei vncia vna olei Ricini. Hora post haustus olei iteratur, et, nisi vermis non secedat, tertius haustus bihorio post secundum capitur. Hunc excipit mitis alui deiectio, et paullo post vermis in fellam perforatam deponitur. Si vero iter detrectat, applicatur vesperam versus clysmia ex partibus aequalibus aquae et lactis additis olei Ricini vnciiis tribus, et plerumque hoc vermem integrum cum suo filamento excutere solet. Haec ille, aliis licet verbis. Addo eum hancce medendi normam duplici taeniarum speciei parem reperisse et Solio et T. latae L., et quum vna subinde lumbrici fecerint, elucet, vel hosce eadem subigi posse.

Proximum est de Specifico sic dicto Nufferiano contra Taeniam dicere, quod cum Herrenschwandiano saltim ex descriptione, quae de hoc nouissime in vulgus prodiit, multum similitudinis habet. Vidua scilicet Chirurghi NUFFER (vel vt Galli scribere malunt Nouffer), degens in oppido Murten (Morat Gallis) pagi Bernensis, per viginti pluresque retro annos ex praeceptis et exemplo
mariti

mariti vita functi administrauerat arcanum remedium contra taeniam, quo non solum Heluetos multos, sed et peregrinos profapiae excelsioris et remotissimae patriae ad suas aedes allegerat. Fuit inter hosce Princeps BARANTINSKI ex Russia oriundus, qui die post suum aduentum ad foeminam illam integram Taeniam euacuauit. Redux autem Parisios nouam postquam taeniam dimidium annum post fenserat, eam ad se proficisci curauerat; nec iteratum experimentum inane tum fuit, sed intra quindecim horas taenia expulsa fuit, aliisque aegris, qui ibidem eius opem desiderauerant, idem successus contigit. Rumor efficaciae quum ad ipsas Regis Galliae aures perueniret, ecce post plura fausta in taenia laborantibus experimenta dedito studio instituta, et testimonio fauente ab experientissimis uiris LASSONE, MACQUER, DE LA MOTTE, DE JUSSIEU, CARBURI et CADET lato, 18000 libris Gallicis solutis Rex sibi arcanum vindicauit, et euulgari permisit, vnde enata scriptio, quae rem totam declarat (*Precis du Traitement contre les Taenias ou Vers solitaires pratiqué à Morat en Suisse examiné et approuvé à Paris. Publié par ordre du Roi; à Paris 1775.* Recusa exstat haec commentatio in *Journ. de Medecine, tom. 44. p. 222. sqq.* ex quo fonte nominatim

natim subsequenter hausi. Versio eius Anglicana prodiit in SIMMONS'S *Account of the Tenia and method of treating it. Ed. 2. Lond 1778*; Germanica Erlangae; item conf. *Beschreibung d. Bandwurms nebst den Mitteln wid. denselben, Kempten 1776.*) Initium curationis totius fit iusculo ex pane et multo butyro vesperi sorbillato, et, si alio strictiori tentetur, subiungitur clystima ex foliis Maluae aut Althaeae mixtum pauxillo salis et oleo Oliuarum. Postridie summo mane specificus sic dictus pulvis capitur, nimirum radicis Filicis maris drachmae tres in aquae destillatae Filicis vel florum Tiliae vel aquae communis vncijs quatuor vel sex. Ad auerendam nauseam exinde nascituram, e re est corticem Citri conditum vel simile gratum masticare vel os eluere grato quodam liquore, vel olfacere acetum. Quodsi autem vere pulverem vomitu reiceret, post sedatum fastidium novam dosin sumere oportet. Exactis postea duabus horis bolus purgans requiritur, cuius formula sequens: ℞ Panaceae mercurialis Resinae Scammonii \widehat{aa} gr. xij. Gummi guttae gr. v. M. F. pulvis subtiliss. et cum Confectionis de Hyacintho q. s. in bolum mediae consistentiae redigendus. In hominibus robustioribus et strictioris alui augetur quantitas singulorum

rum medicaminum, in debilioribus et sensilioribus diminuitur illa vel omittitur Gummi guttae vel bolus diuiditur in minores portiones partitim capiendas. Huic bolo mox superbibitur vasculum vnum vel duo infusi Theae viridis tenuis; dum vero bolus vim suam exferit, sorbillat aeger per vices vasculum vnum vel alterum, donec vermis exclusus fuerit, quo facto iusculum carneum exhibere conuenit. Quodsi autem bolus aluum non sufficienter moueat, post quadrihorium drachmas duas ad octo salis Sedlicensis vel cathartici amari aqua calida solutas capere opus est. Vermis vel coaceruatim vel in longitudinem extensus secedit: posterius si fit, mora protracta in sella perforata et copiosus potus Theae debilis calidae commendandus, vel, nisi hoc sufficiat, iterata dosis salis purgantis absque variato situ, donec vermis omnino aliquando excutiat, sed rarius modo post prandium deiicitur. Imo contingit subinde, vt abitum suum differat in subsequenter usque diem, quod si fit, primum iteratur puluis et horas duas post salis purgantis drachmae sex vel octo. Subinde puluis specificus solus, ante captum bolum purgantem, vermem euerrit, quod si fit, duabus tertiis modo boli vel eius loco sale vnice acquiescit.

scitur. — Contra taeniam latam L. praecipue valere compertum (NUFFERIA; PALLAS in *neuen nord. Beytr. vol. 1. P. 1. p. 55.*). WAGLERUS (in GÖTZE *Naturgesch. d. Eingeweidewürm. p. 276.*) adeo ex inertia Nufferiani remedii coniecit Taeniam Solium subesse. Anne ideo minus potestatis exserit in Taeniam Solium LINNEI s. cucurbitinam PALLASII h. e. eam longis et angustioribus articulis sponte sese disiungentibus instructam, quod haec proboscide armata fruitur, ista autem proboscidem inermem gerit. NUFFERIA tamen suadet, vt tentamina in Solio L. iterentur; et hanc quoque ipsam vere expulsam experimentis constitit (*Precis du traitement &c. Cas. 2. 3. SIMMONS l. c. Append. Cas. 2. p. 61. Cas. 4. pag. 69.*). — Negari nequit praeter successum felicem, qua NUFFERIA et Mürtoni et Parisiis gauisa est, alios quoque medentes spe sua non excidisse. Fauent huic medelae experimenta Parisiis pro exploratione remedii facta (V. *Precis cit.*), casus duo a cl. ESPIAUD descripti (in *Journ. de Medecine, tom. 47. p. 139.*), casus alius in Anglia cl^{mo} SIMMONS (*l. c. pref. p. 17.*) obuius, alique quatuor cum isto a cl. BLACKBURNE communicati (*l. c. p. 57. sqq.*), casus a cl. SEIP (*Diff. Sylloge obseruat. praef. KRATZENSTEIN; Hafn. 1782. in TOD. Bibl.*

Bibl. vol. 9. p. 479.) commemoratus, alius recensitus a cl. SCHMALZ (*Chir. u. med. Vorfälle, p. 200.*). In Suecia non minus voto satisfecit pluries (Vid. *Veckoskrift för Läkare, vol. 4. p. 253. BERG. Mat. m. p. 849.*). Quod quidam ibidem (*Veckoskrift, vol. 5. p. 297. et vol. 7. p. 177.*), prout quoque cl. WEIKARD (*Verm. med. Schrift, P. 1. p. 71 sqq.*), qui tamen aliquando praestantiam eius expertus est, aliique, de inertia querantur, tanto minus mirum est, quum ipsa NUFFERIA illam subinde admittat. Vtinam medici semper addiderint contra quamnam speciem taeniae valuerit, nec ne. Verendum quoque, ne subinde ob cognationem malorum ex Taenia cum aliis morbis eius praesentiam suspicati fuerint, quando culpa caruit.

Trutinando tranquilla mente singula conamina et remedia in hoc curationis genere adhibita virtutis meritum inter plura diuisum deprehendo. Sunt, e. c. cl. SIMMONS (*l. c. Preface p. 7.*), qui bolo purganti totam vim adscribunt, vt qui plura comprehendit iunctim, quae singula alias vermes necare didicimus. Att non sua laude esse exuendam ipsam radicem Filicis, constat ex efficacia, quam vel solam exercere supra indicaui, et experimentis

rimentis, quod aliquando iam ante bolum datum taenia secesserit. Credi posset, mechanico modo radicem hanc vermibus infestam esse, intercipiendo adhaesionem siccitate sua ad latera intestinorum sub magna ista eius quantitate, qua veteres vsi sunt, item NUFFERIA: ast in decocto quoque valuit (V. supra p. 457.). Sufficit scire, quid efficiat, etiamsi modus nos lateat.

Non taeniam modo expellit Nufferiana curatio, sed et lumbricos intestinales. Ita puella decennis rustica, hisce hospitibus vnice tentata (Vid. DE MAN in *Nov. Act. nat. curios. vol. 7. p. 143.*), expulsis ad sexaginta sex vsque vermibus sanitatem absque conspicuis turbis recuperavit; ab eo tempore non dubitavit medicus in pertinaciori casu ad horum potissimum medelam confugere: tam parum sibi a ferocia effectus, quem alii reformidant, metuit. Difficilius tamen eliminari lumbricum taenia hac curatione, est qui innuit (ROSENBLAD *Diff. de taenia, resp. ACHARIO, Lund. p. 34. not. o.*). — In larvis muscae meteoricae expellendis, vnde multa incommoda exorta, casu viri singulari profecit (SPARRMAN in *Vet. Acad. Handl. 1778. p. 65*); contra hasce autem videtur plus potestatis inesse

Appar. medic. Vol. V. Gg bolq

bolo purganti quam radici Filicis, nam pulvere eius licet larvae obiectae supra horam fuissent, feruarunt tamen pristinam alacritatem. — Maiori simplicitate vero ipsa radix lumbricos puellae quin-quennis excussit, scilicet in electuario cum melle, data mane et vesperi radicis drachma vna (GMELIN *Diff. cit. p. 54.*):

Tam ante detectam Nufferianam medelam, quam postea a variis medicis similia remedia variato ordine et delectu tentata sunt, quorum commemorationem addere operae pretium duco. Cl. RENAUD (in *Hist. de la Société R. de Medec. 1776. p. 279.*), antequam ista innotescerent, praecipere solitus fuit vesperi clysmā ex sapone aqua soluto, et sequentibus quinque diebus ieiuno stomacho radicis Filicis maris drachmam vnā ex aqua Portulacae, subiunctis tum bolis ex Aquila alba, Jalappa, Rheo et Melle; pro potu fuit decoctum radicis Mori. Hisce auxiliis expulsa a iuvene taenia Solium; et successit res casibus, quibus non suffecerunt Nufferiana. Ex mente cl. RUD. AUG. VOGEL (*Praelect. de cogn. et curand. praec. C. H. affect. p. 652.*) nihil valentius taenias eliminat, quam puluis ex radicis Filicis scrupulo dimidio et Gummi guttae granis tribus

tribus circiter, mane et vesperi per aliquot dies adhibitus. Hoc eodem cl. ALIX (*Obs. chirurg. fasc. 2. p. 127.*) taeniam Solium cum ducentis vermibus cucurbitinis excussit. Cl. DUNCAN (*Med. Cases and Observ. p. 409.*), praemissa mane radicis Filicis drachma vna, aliquot horas post electuarium ex Calomelano, Gummi Guttae et Cremore tartari cum syrupo simplici dedit repetitis eodem die vicibus, et casu singulari eandem taeniam emolitus est. Successus idem contigit in taenia cl^{mo}. OGILVY OF TORFAR datis Filicis drachmis duabus mane et aliquot horas post Jalappae vna drachma cum Calomelanos granis decem, dum medela secunda vice exhiberetur (*SIMMONS l. c. p. 76.*).

Ista a praeceptis NUFFERIAE deuiatio partim pro scopo habuit turbas insignes varias, quae passim a stimulo boli purgantis enatae fuerant, euitare; quidam enim eum mox euomunt, alii tormina postea atrocia cum tenesmo sentiunt, eaque diuturna, deiectionem virinum experiuntur, sudorem in facie erumpentem, subinde sanguinis tantillum per aluum excernitur, vel symptomata febrilia sese associant; nec aetati et temperiei singulorum congruus est, ita vt aliquando remedium ipso morbo

peius exstiterit. Nihilominus tamen ad reliquias eneruatae per Filicem taeniae emolliendas, vel ad adiuuandum effectum, purgante vix carere possumus: quidni vero eligatur mitius, quod repetita dosi eundem effectum praestet, ac alterum fortius vno praebito captum. Eius generis est non cum simplici purgante comparandum oleum Ricini. Itaque ingesto puluere radice Filicis dosi a Nufferia praescripta, duas horas post olei huius uncia dimidia sorbetur cum cyatho infusi Theae vel infusuli carnei debilis, et hic haustus iteratur omni semihora, donec aeger uncias duas et dimidiam vel tres uncias olei ingesserit. Ipsum hocce oleum solum taeniam subigere aliquando, alibi iam dixi (*Appar. medic. vol. 4. p. 219.*). Quam utile autem connubium eiusdem cum radice sit, quod cl. DUNANT (*Journ. de M. t. 49. p. 47. sq.*) iniunxit fretus sua experientia, vltterius confirmat cl. BLACKBURNE (in SIMMONS *l. c. p. 71.*), qui hocce oleum vitello oui subactum cum aqua Hordei dedit. Aliquando suffecit duas horas post captum puluerem radice Jalappae grana viginti quatuor exhibere (WENDT *l. c. p. 45.*).

Reliquae virtutes medicae commemoratae de hac radice saltim hodie non multum mirationis faciunt.

ciunt. Laudata quidem passim instar roborantis, emmenagogi, vulnerarii, sed vbiuis dubia haectenus fide. Tam huic quam subsequenti speciei sterilitatem foeminis inducendi et abortum viui foetus et expulsionem mortui ciendi vis tributa a veteribus, THEOPHRASTO, DIOSCORIDE, GALENO, PLINIO aliisque. Recentius cum Filicis maris radice experimentum fecit, quod mirum, cl. OLIVER (V. *Journ. de Medec. tom. 12. p. 129.*) in foemina foetum mortuum vtero gerente decocto Filicis, eumque excussit mense sexto. Liberat eam ab hocce opprobrio SPIGELIUS (*Oper. tom. 2. p. 106.*) argumentis haud infirmis, et sane male ageretur cum iis gentibus, quae panem inde conficiunt. In cereuisia coctam incolae insulae Feroe eam contra calculum adhibent (SIM. PAULLI *Quadripart. p. 334.*). Qui in Britannia Gallica, item Normandia, ex radice Pteridis aquilinae sub annonae charitate panis paratur, sed malae indolis ad iudicium TOURNEFORTII (*Hist. de plant. des environs de Paris, vol. 2. p. 351.*), hunc iustius parari ex radice Filicis maris, vtpote frequentioris, arbitratur GUNNERUS (*Fl. Norveg. vol. 1. p. 5.*) non sine praecuiis aliquot exemplis. Radix et frons tam huius quam aliarum quarundam filicum densandis coriis ouillis et caprinis inseruit

(GLEDITSCH *verm. Abhandl. tom. I. p. 24.*) Molestum ceteroquin, vt aliae proceriores filices, pacuis et fyluis vitium ob radices late diffusas, quibus suffocantur aliae stirpes et disseminationi arborum et fruticum impedimentum ponitur, vix arte extirpandum.

HERBA. Longe minori in pretio in re medica est. Ex libris tribus recentis linteo immixtis prelo eruuntur succi visceridi e luteo fusci amaricantis adstringentis vnciae sedecim. Aqua destillata fragrantem odorem habet. Herbae siccatae libra dimidia erogat extracti aquosi primi vncias duas drachmas sex et scrupulos duos, eiusque subdulcis leniter adstringentis tandem amaricantis. Eadem quantitas autem herbae offert extracti resinosi primi vnciam vnam et drachmas septem cum scrupulo vno (GMELIN *Diff. cit. p. 34.*) Multum salis alcali fixi contineri in ea, iam dudum cognitum. Sed curatius determinanda proportio: librae nouem cum dimidia siccae herbae combustione dederunt cinerum vncias decem cum dimidia. Inde erutae salis alcali fixi vnciae duae cum drachmis duabus, sed simul cinerum dictae quantitati inesse comperit tartari vitriolati tantillum et sal digestinum

Syluii

Syluii ultra quadruplum, reliquum est terra calcarea et filicea item exiguum terrae metallicaeferreae (GMELIN *Diff. cit.* p. 37.). In Anglia huius et subsequents filicis cineres lotricibus loco saponis vel lixiuii accepti sunt (RAII *Hist. pl. T. I. p. 149.*). — Herba pecoribus prostrata in Noruegia penuriae foeni subuenit (GUNNER *Flora Norveg. P. I. p. 5.*).

Anglis conferua turionum huius speciei, vel aliarum quarundam filicum olim in rachitide placuit (BOWLES apud RAIUM *l. c.* p. 151.). Ipse GLISSONIUS non spernit gemmas huius stirpis contra rachitidem, in formulis vel magis vel minus compositis (Vid. EJUSD. liber *de rachitide e. c.* p. 380. *sq.*). Conducunt et folia sicca huius aliarumque filicum ad puluinaria et culcitrās, quibus rachitici incumbunt, quo plumarum loco leui pressione laxam cutem corroborent (V. SWIETEN *Comment. vol. 5. p. 619.*).

P T E R I S.

LINN. *Syst. veg.* p. 782. *Gen. pl.* p. 559.

551.

Pharm. FILICIS FOEMINAE Radix.

Pteris aquilina; frondibus supradecompositis, foliis pinnatis pinnis lanceolatis, infimis pinnatifidis, superioribus minoribus LINN. *Spec. plant.* p. 1533. item BOLTON *Filic. Brit.* p. 16. tab. 10. Filix ramosa maior pinnulis obtusis non dentata c. B. Filix foemina FUCHS. *Hist. stirp.* pag. 569. Depicta quoque in BLACKWELL'S *Herbal* tab. 325. Perennat. Crescit in sylvis sterilibus et dumetis asperis.

Existimatur esse *Θελοπτερίς* THEOPHR. et DIOSC.

Et haec quidem est Filix foemina, cuius practici libri crebro meminerunt, non Polypodium Filix foemina LINN.

RADIX longa, digitum crassa, solitaria, extus nigra, interne maculata, saporis visceris amarican-
tis et magis nauseosi, quam in Filice mare. Li-
brae eius tres erogant succi expressi uncias sex
tenacitate mellis instructi (CAR. CHRIST. GMELIN *Diss.*

de Filicibus, p. 28.) Ex radicis ficcae aqua decoctae libra vna pond. med. obtinetur extracti aquosi primi magna quantitas, scilicet vnciae nouem saporis amaricantis subadstringentis; extracti spirituosi primi autem emergunt ex eodem pondere radicis modo drachmae quatuordecim cum scrupulis duobus.

In laude contra taeniam apud multos pari passu cum Filice mare ambulat, quin quidam hanc Pteridem seorsim memorant, vel alteri praeferunt. Ita HALLERUS (*Hist. stirp. Heluet. n. 1688.*) virtutem anthelminticam ad hanc restringit; ALSTON'S (*Lectures on the Mat. m. vol. 1. p. 446.*) potiorrem huic inesse significat. Est haec (Fougere femelle) praecise, quam ANDRY (*Generation des vers dans le corps de l'homme, p. 170. sqq.*) tantopere celebrat: nolo formulam largae farraginis citare, sed potius probo praebium simplex istud ex radicis huius drachmis duabus cum melle vel radicis drachmis tribus cum vino albo; cuius vero remedii repetendi ter vel quater per interuallum vnus diei, quo laxans praebetur, incidit necessitas. Iphis infantibus, qui mammis inhiant, conducit mane data ad drachmam dimidiam in duas portiones

diuisam cum pauxillo lactis, subiuncto purgante postero die (*l. c. p. 172.*). An haec radix intraverit arcanum illud olim celebratum Eau de Fougères cl. ANDRY, non dixerim: numerosa alia recipere post mortem eius gener DIONIS, qui in lucri communionem transferat, edixit (*Conf. VAN SWIETEN Comment. tom. 4. p. 729.*).

Lumbricis haec quoque radix aduersa est. Puer triennis quum pulueris eius drachma dimidia cum melle in electuarium redacta mane et vesperiteretur, post secundam iam dosin lumbricos eiecit, aliosque post tertiam, vnde symptomata febrilia aliaque mala ex vermibus cessarunt (*GMELIN Diff. cit. p. 55.*).

Nolo ornare hanc stirpem aliis virtutibus illi adscriptis, quum non multa sed certa pro scopo habeam.

A D I A N T V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 790. *Gen. pl.* p. 560.

552.

Pharm. CAPILLORVM VENERIS vulgo,
ADIANTI Ph. Paris. *Herba.*

Adiantum Capillus veneris; frondibus decompositis, foliolis alternis pinnis cuneiformibus lobatis pedicellatis LINN. *Spec. pl.* p. 1558. JACQU. *Misc. Austr.* vol. 2. p. 77. tab. 7. BOLTON *Filic. Brit.* p. 54. tab. 29. *Adiantum foliis Coriandri* C. B. Perennat locis vdis, in muris, petris, ad oram puteorum Europae calidioris, vt Galliae australis, Italiae. Repertum et in Heluetia transalpina (HALL.), in insula Scotica Arron (LIGHT-FOOT), Vergesti (SCOPOLI), Goritiae (JACQU.).

Substituuntur huic passim aliae species. Nimirum *Adiantum pedatum* L. depictum in CORNUTI *Canadens. pl.* tab. 6., quod nomine *Adianti Canadensis* vel *CAPILLI VENERIS CANADENSIS* in *Ph. Paris.* venit, et ob odoris fragrantiam a quibusdam praefertur (GEOFFROY *Mat. medicale*, tom. 5. p. 54. LEWIS *M. m.* p. 19. WITTWER *Diss. idea dispensatorii nostris temporibus accommodati*, p. 20.), tam in Galliae, quam

quam feriori tempore in Angliae officinis vſitatum. Ex barbaris Americae ſeptentrionalis vrbici in malis variis pectoris illud adhibere didicerunt; indeque factum eſt, vt quotannis in Galliam magna copia transmittatur (KALM *N. amer. Reſa*, vol. 3. p. 338.). Ab aliis (BEAUMÉ *Elem. de Pharmacie*, tom. 2. p. 197.) praefixo aequiparatur. Porro *Adiantum aethiopicum* L. in Capite bonae ſpei (THUNB. *Diff. de medicina Africa-nor.* p. 4.) eligitur. In REGNAULT *Botanique* ſub nomine Le Capilaire commun depingitur *Aſplenium Adiantum nigrum* L. (Cfr. *Fl. Dan.* tab. 250. BOLTON *Filic. Brit.* p. 30. tab. 17.), vt vera ſtirps, quam et pro ſyrupo Capillorum veneris adhiberi nec carere virtutibus medicis, iam TOURNEFORTIUS declarauit (*Hist. des Pl. des envir. de Paris*, vol. 2. p. 346.).

HERBAE praefixae ſpeciei ſapor ſubdulcis ſub-auſterus, odor fragrans etſi debilis, qui ipſe infuſa aqua feruida praecipue percipitur. Infuſio vel decoctio cum aqua veſtigia mucilaginis prodit. Plus eius extrahit aqua, quam ſpiritus vini. Dudum in morbis pectoris, vt tuſſi, repletione pulmonum pituitoſa, raucitate, apud multos in exiſtimatione fuit, ridentibus aliis credulitatem. Nemo prudentior efficacioribus illam medicaminibus annumerabit.

bit. Inertem vero omnino pronunciare eam dicta non sinunt. Optimum esset in infuso theaeformi illam capere, ope sacchari edulcando, qua forma etiam parceretur iacturae partium odorarum. Sed praeprimis virtutem SYRUPO excipere placet.

Hic in Gallo-prouincia abunde paratur, indeque in alias regiones transmittitur. Ad fragrantiam herbae seruandam e re est, post coctionem syrui illum adhuc calidum superinfundere herbae ruditer concisae, et moram illi concedere, donec refrixerit, dein colare. Odor gratior illi impertitur, si post colaturam, antequam omnino refrixerit, aquae florum Naphae tantillo impraegnatur. Vernalis saepe a fraudulentis hominibus male effingitur, omittendo herbam et contra ea soluendo mucilaginem Gummi Arabici vel aliam aqua saccharata; quin quidam merum saccharum aqua solutum eius nomine vendunt. In leuioribus pectoris affectionibus ex dictorum numero ferendus, dum vel ad exigua cochlearia ingeritur, vel loco sacchari infuso Theae admiscetur vel in linctibus mixturisque cum aliis capitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRUPUS CAPILLORUM VENERIS SIMPLEX *Ph. Würt. p. 205.* Consueto in syrups more paratur, addita aqua Rosarum vel florum Naphae. De virtute iam dictum. Saepe vices syrups sacchari simplicis in formulis agit.

SYRUPUS CAPILLORUM VENERIS COMPOSITUS *l. c.* Ultra rem additamentis variis pectoralibus auctus. Inusitatus.

A S P L E N I U M.

LINN. *Syst. veg. p. 784. Gen. pl. p. 560.*

553.

Pharm. LINGVAE CERVINAE s. SCOLOPENDRII *Herba.*

Asplenium Scolopendrium; frondibus simplicibus cordato-lingulatis integerrimis, stipitibus hirsutis
 LINN. *Spec. pl. p. 1537. BOLTON Filic. Brit. p. 18. tab. 11. Var. a. Lingua cervina officinarum c. b.*
 Icon: CURTIS. *Flor. Lond. REGNAULT Botanic. La Langue de Cerf. Perenne in rupibus et umbrosis locis Europae australioris.*

Haec

Haec et subsequentes tres species vna cum Adianto aureo offic. olim HERBARUM QUINQUE CAPILLARIUM in pharmacopoliis venerunt, singulisque suppare vires tributae. Hodie neque sigillatim neque iunctim magno in pretio sunt. Adstringere omnes leniter et sapore et colore fusco nigricante, quem solutioni vitrioli martis conciliant, cognoscitur. In roborandis visceribus, profluviis aluinis et haemorrhagiis coërcendis, sabulo pellendo, obstructionibus lenioribus praecipue lienis referendis, valere olim iusto maiori fiducia creditum. Non suppetit haëtenus, vera et enucleata experientia priuas herbarum harum vires excutere. Differre in quibusdam, et odoris et saporis praeter dictum diuersitas iam significat.

HERBA Scolopendrii, dum recens, fricta odorem subnauseosum spargit, qui autem siccando eam perit. Intrat SPECIES VULNERARIAS Heluctis nomine FALLTRANK notas. Infusum theaeforme aptissimum.

Pharm. CETERACH *Herba.*

Asplenium Ceterach; frondibus pinnatifidis, lobis alternis confluentibus obtusis LINN. *Syst. veg.* p. 784. BOLTON *Filic. Brit.* p. 20. *Ceterach officinarum* C. B. Icon: REGNAULT *Botanique* Le Ceterac. Perenne in rupibus et muris Europae australioris.

HERBAE huic praeter subausterum saporem mucilaginosus competit. Hinc forsitan pectoralis habita. Sabulum renum mouisse in infuso data illustri exemplo legitur, quo praegresso auide in Gallia eam tentarunt (LEWIS *Mat. med.* p. 203.).

555.

Pharm. TRICHOMANES *Herba.*

Asplenium Trichomanoides; frondibus pinnatis, pinnis subrotundis crenatis LINN. *Syst. veg. ed. 12. p. 690.* *Asplen. Trichomanes* BOLTON *Filic. Brit. p. 22. tab. 13.* In isto libro LINNEUS primo epitheton *Trichomanes* antea (*Spec. plant. p. 1540.*) vſitatum, mutavit in alterum, confuſionis cum aliis quibusdam ſpeciebus congeneribus euitandi cauſa. Var. α . *Trichomanes* ſ. *Polytrichum officinarum* C. B. Icon: *Fl. Dan. tab. 119.* REGNAULT *Botan. Le Politric.* Perennat in muris et rupium ſiſſuris.

HERBA ſaporis mucilaginofi, aliquantum dulcis cum aſteritate. Hinc in raucitate et tuſſi ex pituita collecta olim non ſpreta, et Capillo Veneris ſuppar iudicata. Etiamnum in tam rigoroſo ſelectu recipit herbam *Pharmacopoea Edinb. a. 1783. p. 63.* et *Pharm. Lond. Spec. 2. p. 15.* Et diu intravit SYRUPUM DE ALTHAEA *Ph. Ed. 1758. p. 59.*

Pharm. RVTAE MVRARIAE Herba.

Asplenium Ruta muraria; frondibus alternatim decompositis, foliolis cuneiformibus crenulatis
 LINN. *Spec. pl.* p. 1541. BOLTON *Filic. Brit.* p. 28. tab. 16. *Ruta muraria* C. B. Var. 1. HALLER. *Hist. stirp. Helv.* n. 1691. Icon: *Fl. Dan.* tab. 190. REGNAULT *Botan.* Rue de Murailles. Perenne, in muris vulgare.

Desuevit HERBA, vt ceterae capillares dictae. Becchica praecipue praedicatur, et CHOMELIUS putat, se ptifana ex eadem, saccharo edulcata, vlcus pulmonum ex pleuritide praegressa enatum euacuasse et sanasse (*Usuell. tom. 1. p. 116.*). Rara felicitas ex remediis, nisi vires, aetas, integritas humorum et sedes commoda, obsecudent.

EQUISETVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 778. *Gen. pl.* p. 559.

557.

Pharm. EQUISETI *Herba.*

Equisetum aruense; scapo fructificante nudo; sterili frondoso LINN. *Spec. pl.* p. 1516. *Equisetum aruense*, longioribus fetis c. B. Icon: CURTIS *Fl. Lond.* Perenne, vulgare agrorum vitium. Floret vere, scapo florifero autem euanido frons emergit, tota aestate vicens.

Praefixi hanc speciem auctore LINNEO in *Materia medica*. HALLERUS autem (*Hist. stirp. Helv. n.* 1677.) ad *Equisetum palustre* et *limosum*, quae in vnam speciem coniungit, virtutes medicas refert. ALSTONUS (*Lectures on the Mat. med. pag.* 133.) et *Equisetum fluuiatile* et *aruense* admittit; cl. BERGIUS (*Mat. med. p.* 841.) iterum *Equis. hyemale* sub EQUISETI MAIORIS offic. nomine, tribuens EQUISETI MINORIS offic. nomen *Equiseto aruensi* L.

Itaque hae stirpes prout genere iunguntur ita et viribus conueniunt, saltim in plerisque. Aliqua tamen diffidentia exoritur in recensu virium vel

nocentium vel proficuarum dum vnice saepe Equifeti nomini inhiandum est. Parce valde in vniuersum vsurpatur.

HERBA adstringens omnium fere iudicio est. Negatur id ad minimum de Equifeto aruensi, vt cuius infusum non nigrescit per vitriolum martis. A bobus Equif. aruense intactum relinquitur, praeterquam peregrinis vel fame coactis, qui ex hocce pabulo tabescunt (LINN. *Flor. Suec. p. 367.*). Ex Equifeto copioso inter pauca gramina crescente demesso et in horreum illato, quo vaccae et oves per hiemem faginatae, paucissimae absque abortu euaferunt (JO. HEINR. SCHULZE in *Act. nat. curios. vol. 1. p. 521.*). Similia de E. hyemali narrantur, vaccas praeterea inde iacturam dentium pati (GOTTSCHED *Fl. Pruss. p. 66.*). Diarrhoea in vaccis enascitur, quin immedicabilis, vt HALLERUS (*l. c.*) casu singulari obseruauit. In armentis mictum cruentum quoque creat (*Holl. Maatschapp. tom. 8. p. 159.*).

Inde iam ad vim lotii pellendi, quae hinc inde notatur (LINN. *Mat. med.* HALL.) concludi quodammodo potest. Sed et profuit Equifetum aqua decoctum ac calide extrinsecus pubis regioni impositum, eiusque fomentum in connubio decocti

pro potu (RIEDLINUS in HEUCH. *Oper. pag. 253.*), Cum quibus haud facile comparari potest aliorum laus in mictu cruento sedando (*Comm. Nor. 1733. p. 286.*). In nephritide calculosa decoctum herbae Equiseti ex cereuisia alba adiecto butyro et melle tanquam domesticum, sed non spernendum remedium proponitur (HOFFM. *Med. syst. tom. 4. P. 2. p. 386.*). Dum dissuadet in calculo HOYERUS (*Ac. nat. curios. Cent. 1. 2. p. 127.*) ex casu vnico Equisetum, non de eo solo, sed combinato cum baccis Juniperi in puluere loquitur. Dissensus hi tanto nocentiores esse possent, nisi in hodierna praxi medica rarissimum esset Equiseti nomen.

ORDO LII.

M V S C I.

LYCOPODIUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 793. *Gen. pl.* p. 561.

558.

Pharm. LYCOPODII s. MVSCI CLAVATI
Semen; Herba.

Lycopodium clavatum; foliis sparsis filamentosis, spicis teretibus pedunculatis geminis LINN. *Spec. plant.* p. 1564. Muscus terrestris clavatus C. B. *Lycopodium vulgare pilosum amfragosum et repens* DILLEN. *Hist. musc.* p. 441. tab. 58. fig. 1. Depictum quoque sistunt *Flor. Dan.* tab. 126. et REGNAULT *Botan.* Le Pie de Loup. Perennat in sylvis abiegnis item in torfaceis, ericetis, inuiis arenosis.

SEMEN s. PULVIS, POLLEN, SULPHUR s. FARINA (vt hodie Suecis) *Lycopodium* latet forma pulueris pallide flauis in spicae bivaluibus et reniformibus capsulis, vt DILLENIIUS HALLERUSQUE illas vocant, vel antheris, vt LINNEUS nominat. Hic ipse prout

pro

pro vero antherarum polline, non femine, istum puluerem habet, ita et HALLERUS (*Hist. stirp. Helv. P. 3. p. 19.*). Erumpit sponte capsulis dehiscen-
tibus; pro vsu autem muscus refecatur, antequam squamae spicarum pateant, et siccato eo dein domi conuassatione spicarum puluis excutitur. Maturatio contingit Augusto mense vel Septembri. Cribratione facta seruatur vasis probe clausis.

Puluis hic omni odore et sapore destituitur. Aquae iniectus superficiem seruat, diuturna tamen agitatione pars fundum petit. Constat ex globulis minutissimis. Contrectatus digitis mollitiei sensum excitat et potius pinguedinis, quam siccitatis, et adhaeret digitis. Insperus flammae candelae vel alius ardentis corporis accenditur cum fulguratione et strepitu, non autem candenti carboni impositus, super quo ipso fumans lente consumitur.

Aqua valde exiguum extrahit, scilicet ex pulueris vncia vna grana modo octo; spiritus vini autem octauam totius partem, quae ipsa vel extractum resinofum vel oleum est, vtrumque nauseosi saporis (NEUMAN. *Chym. vol. 2. P. 3. p. 263. sq.*). Plures quoque igne aperto naturam eius rimati sunt (WEDEL. *Diss. de musco terrestri clauato, p. 19.*

NEUM. *l. c. p. 262.* BERG. *Mat. med. p. 852.*), omnesque copiam olei empyreumatici obtinuerunt, e. g. NEUMANNUS, qui ex quatuor uncias pulveris huius supra duas cum dimidia uncias eius elicuit. Paulo minus cel. BERGIUS, qui et curatius in diuersam transgressorum naturam inquisiuit; etenim eadem quantitas pulveris erogavit phlegmatis aciduli lutei drachmas sex, olei liquidi nigricantis totidem et olei butyracei collo vasis retorti adhaerentis fusco lutei drachmas duas, remanente in fundo carbone atro fragili. Sic igitur eadem redundant ex hoc puluere, ac ex cera, quam apes ex polline antherarum effingunt. Puluis quoque Lycopodii proxime dicto pollini e. c. ex Abiete, Typha, Lupulo rel. specie et colore simillimus est.

Sane omni attentione dignus iste in medicina est, si vel vnice contra intertriginem infantum tenellorum valeret. In hac vero et efficacissimus est, et tutior longe cerussa, quae saepe eclampsiam suscitatur, et puluere cyprio insperso, qui scabiei saepe causa existit. In omnibus familiis, certe in Suecia hoc sine notissimus (Conf. ROSENSTEIN *om Barns Sjukd. p. 25.*). Simplex insperio per flocculum Gossypii sufficit ad excoriationem arcendam et, vt

ipse

ipſe vidi, amplam profundamque ſuperandam. Caſu difficiliſſimo, quo iam pus contrahi coepit, fidum reperi. Unguentum, a ROSENSTEINIO (*loc. cit.*) commendatum ex Unguenti roſati (non cerati, vt iſte innuit, quoniam hoc iuſto durius eſt) vncia dimidia, Florum Zinci, Farinae Lycopodii drachma vna. Extenſa etiam pulueris Lycopodii applicatio ad vlcera manantia ſerpiginoſa, vlcera crurum (HELWICH in *Ephem. nat. cur. Cent. 9 et 10. p. 316.*) — Vulgaris eſt pro pilulis conſpergendis ne cohaereant mutuo, et quo ſapor ingratus paullisper celetur.

Non aequae certa ſunt, quae de vſu interno ſequuntur, quibus tamen fides olim habita haud mediocriſ. Vrinae difficultati ſubuenire perhibetur, cuius retentio in infante quum cauſa exiſteret epilepſiae, vtrumque malum puluere ſublato fertur (WEDEL. in *Miſc. nat. curios. Dec. 1. Ann. 3. Obſ. 15.*). Nominatim in difficultate vrinae infantum laudatur (WEDEL. *Diff. cit. p. 26.* LENTIL. in *Miſcell. nat. cur. Dec. 3. App. ad ann. 5 et 6. p. 98.*). Nephriticis (WEDEL. *Differt. 1. c.*), imo calculoſis (CONR. GESN. *Epift. p. 92. b.*), prodeſſe pariter creditus. Infantibus laborantibus cardialgia et torminibus

ventris flatulentis a mulierculis Misnensibus, certe non conspicua auctoritate, olim propinatus (GARMANN. in *Miscell. nat. curios.* Dec. I. Ann. I. Obs. 17. p. 198.). Vt taceam alia, vix credibilia a WEDELIO (*Diff. cit.*) vbertim proposita.

Fulguratio, quam dixi puluere flammae insperfo conspici, ignibus artificialibus idoneum eundem reddidit. Quo fine et Persae illum in Russia copiose coemtum item Russi adhibent (OLEARI *Reisebeschreibung nach Muskau und Persien*, lib. 4. cap. 24. p. 342.). Serius innotuit substitui huic eodem scopo posse pollen Typhae latifoliae L. quod commodius colligitur (NITSCHMANN in *Beschäftig. Berl. naturf. Freunde*, vol. 3. p. 437.).

HERBA. Rarius longe praecipitur. Vomitum in quibusdam decoctum ciet (WELSCH in *Mictomim.* insert. *Miscell. nat. curios.* Dec. I. Ann. 4. 5. p. 31. VICAT *Memoire sur la Plique Polonoise*, p. 58.). In plica Polonica testimonio non vno eximia praestat, indeque stirps haec Plicaria dicta. Eo fine decoctum tam interne, quam ad lotionem capitis adhibere visum est, item linimento herbam excipere; in comparatione cum aliis medicaminibus adeo omnem paginam absolueret expertus quidam affir-

mat (*Breslauer Samml.* 1720. p. 403.). Quibusdam placet herba Lycopodii et Brancae vrsinae iunctim coquere et fermento addito acidiusculum potum parare, sicque pro consueto potu et ad iuscula fumere; non neglecta tamen lotione ope decocti saturati (A BERNIZ in *Miscell. nat. cur.* Dec. 1. Ann. 2. p. 94. sqq.). Sufficit subinde sola decocti cum aqua vel cereuisia parati fomentatio calida vel tepida per lintea bis vel ter de die, vnde dolores ac spasmi sopiti, cutis rigida et arida emollita, pori ac meatus obstructi et contracti referati sunt (ERNDTEL *Warsavia physice illustr.* cap. 6. p. 210.). Magni quoque facienda est hac in re experientia cl. VIET (*l. c.* p. 58.), qui semper salutarem effectum sibi attulisse in aegris huius generis asseuerat, continuans usum decocti, quamdiu absque vomitionibus illud ferre valuerunt.

Integritatem restituere vino pendulo seu fluctuanti, quod iam lentorem contraxit, Lycopodium in dolio suspensum legitur (SCHWENCKFELD *Catal. stirp. et fossil. Siles.* p. 141.). Imitatione dignum est, storeas (Matten) palmaris circiter crassitie parare ex recenti huius vel Lycopodii annotini herba apte contexta, pro calceis ante introitum per
ianuas

ianuas conclauium detergendis, prout vulgare in Suecia est; ita et munditiei conclauium consulitur et oculi grata virescunt.

559.

Pharm. MVSCI ERECTI *Herba.*

Lycopodium Selago; foliis sparsis octofariis, caule dichotomo erecto fastigiato, floribus sparsis LINN. *Spec. pl. p. 1565.* Selago vulgaris Abietis rubrae facie DILLEN. *Hist. musc. p. 435, tab. 56. fig. 1.* Muscus erectus ramosus saturate viridis c. B. Selago tertia Thalii JAC. BREYN. in *Miscell. nat. cur. Dec. 1. Ann. 4. 5. p. 183, c. fig.* Depictum porro vide in *Flor. Dan. tab. 104.* Perenne in rimis faxorum, syluis acerosis, iuniperetis sterilissimis Europae borealis; nobis in Bruçtero.

Rusticis loco natali hinc inde domesticum; in reliqua praxi medica desuevit.

HERBAE sapor non amarus nec acris, attamen gustui aduersus. Vomitum ciet vehementem (BREYN. *l. c. p. 184.*); item aluum fortiter purgat. Decocto in hunc finem vtuntur in Ingria (GORTER *Fl. Ingr. p. 66.*); infuso in Smolandia (LINN.

Amaen.

Amoen. vol. 7. p. 307.) vbi in dosi saepe peccant, quae hactenus non satis definita est. Meretrices foetum ea pellere aliquando tentarunt, vnde olim ex officinis suspectis hominibus non vendita (*BREYN. l. c.*). Rustici Suecici narratur exemplum, qui se ipse coniugem et familiam siphilitide laborantes decocto sanauit (*LINN. l. c. p. 382.*). Lotione decocto facta rustici in Suecia equos, vaccas, sues aliaque pecora a pediculis liberant (*l. c.*). Anceps vero est periculum in hominibus contra haecce infecta, caput enim inde turbari maxime, cognitum (*BREYN. l. c.*). Singillationes ex lapsu in fo-
 mentatione discutit plurimum consensu.

POLYTRICHUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 795. *Gen. pl.* p. 563.

560.

Pharm. ADIANTHI AVREI *Herba.*

Polytrichum commune; caule simplici, anthera parallelepipedata. Var. α . LINN. *Spec. pl.* p. 1573. *Polytrichum aureum majus* C. B. *Polytrichum quadrangulare vulgare*, Jaceae foliis serratis DILL. *Hist. musc.* p. 420. *tab.* 54. *fig.* 1. Imaginem quoque sistit *Fl. Dan.* *tab.* 295. item REGNAULT *Botan.* La Percemouffe. In locis vliginosis et humidis crebrum.

HERBAE vsus euiluit et quâe passim de ea recensentur vires fidem fere superant et superstitionem redolent. Capillarium vna, sicque communi cum reliquis laude screatui pituitae in pulmonibus collectae promouendo apta iudicata, aequae ambigua auctoritate. Decoctum capillorum radices firmare, et caluitiem tollere creditur. Adstringit certe aliquantum, hinc sine dubio salus in calculosis et obstructione viscerum percepta (Conf. FUCHS. *Hist. stirp.* p. 629.).

Sunt

Sunt et oeconomica quaedam commoda, quae ruri inde petuntur. Ita aspergilli loco est haec stirps ad panes vel alias res eodem rigandas. Ob bibulam naturam spongiae vicibus fungitur pro absorbenda aqua. Scopas quoque inde Westrogothi conficiunt, quibus furnos euerrunt. Huic vsui accommodatior mihi videtur, quam pro verriculis vestium puluere conspurcatarum, quae inde Belgae parare feruntur (JO. BAUH. *Hist. stirp. tom. 3. p. 753.*). Vrsi lectum inde sibi parant hiemationi intenti (Conf. LINN. *Amoen. acad. vol. 7. p. 379. 380.*). Ea Lappones sese obtegunt sub dio pernoctantes frigida nocte (*l. c.*). Hisce vsibus tanto magis idonea est, quam aliquando ad longitudinem cubitalem perueniat. Et pro stragulis excinditur cespes quadrangularis trium vlnarum latitudine et longitudine, nimirum ex Polytricho pro foeminino habito, et quatitur nonnihil, vt folia acerosa, si qua immerfa, et terra adhaerens separentur. Corpori autem contigua est modo pars a solo auersa; sic sanus mollisque lectus obtinet. Lectu digna sunt, quae disertis verbis flore aetatis de hac re memoriae prodidit diuus LINNEUS (*Fl. Lapp. p. 312.*).

ORDO LIV.

A L G A E.

L I C H E N.

LINN. *Syst. veg.* p. 805. *Gen. pl.* p. 566.

561.

Pharm. VSNEAE s. MUSCI CRANII HVMANI
Herba.

Lichen saxatilis; imbricatus foliolis sinuatis scabris lacunosis, scutellis folio concoloribus LINN. *Spec. plant.* p. 1609. — — scutellis badiis *Syst. veg. ed. 13.* p. 806. HOFFM. *Enumer. lichen.* p. 84. *tab. 16. fig. 1.* Lichenioides vulgatissimum cinereo glaucum lacunosum et cirrosum DILL. *Hist. musc.* pag. 188. *tab. 24. fig. 83.* Lichen opere phrygio ornatus VAILL. *Botan. Paris.* *tab. 21. fig. 1.* Lichen laciniatus, β arboreus WEISS. *Pl. crypt. Gott.* p. 56. Sermo hic est praeunte LINNEO in *Mat. med.* non de illa Varietate, quae rapibus adhaeret, sed de arborea, in arborum corticibus vulgari, nec in sepibus et aliis lignis vetustis rara.

Triste monumentum fruit credulitatis et superstitionis, quum olim praestantiam singularem a lichenibus vel muscis exspectarent, qui craniis humanis innaferentur, cuius humanae imbecillitatis memoriam seruant multi vetustiores libri practici et de materia medica conscripti (Exempla vide, si placet, in ZORN. *Botan. med.* p. 447.). Aditus aëris liber ad harum stirpium generationem quum requiratur, in craniis hominum violenta morte abreptorum et sub dio iacentium quoque procreare posse palam est. Non vna autem nomine *Vsneae* selecta: sed quaedam *villosae* dictae ex *Hypni* genere (Conf. DILLEN. *l. c.* p. 190. VOGLER *Diff. de muscis et algis valetud. seruiantibus*, p. 15.); aliae autem *crustaceae*, scilicet *Lichen puluerulentus* SCHREB., *saxatilis* et *omphalodes* L. Eminent praecipuo *Lichen saxatilis*. Si quid vere in haemorrhagiis, dysenteria et vulneribus valuerit, id soli licheni, non cranio humano, deberi hodie quilibet agnoscat. Nec ab hocce quispiam derivabit amplius vim antepilepticam, quae in ipso lichene magis quam dubia est.

Longe dignior hic lichen est, qui notetur ob utilitatem in arte tinctoria, in qua serioribus

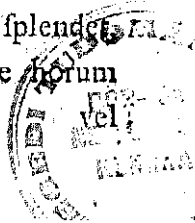
temporibus lichenum pretium curatius stabilitum est, LINNEO, ni fallor, facem praeferente; (qua de re consuli possunt cil. GEO. FRANC. HOFFMANN *Diss. de vario lichenum usu, Sect. 1. Erlang. 1786. et Commentatio* EJ. ab acad. Lugdunensi Gall. *praemio distincta; AMOREUX Recherches et experiences sur les divers Lichens 1787; item WILLEMET Lichenographie economique 1787.*). Nec rustici modo in Oelandia et Gothlandia colore bruno s. purpurascente fila lanæ eotingunt (LINN. *Oländska och Gothländska resa, p. 30. 101. 209.*), sed et praestantioris ordinis homines in Noruegia eo lanam pro suis vestibus imbuunt. Et Leithae in Scotia officina prostat, in qua ducenti homines occupantur hocce lichene colligendo, qui in pulverem redactus et aqua maceratus colorem pulchrum et constantem chermesinum erogat (FERBER *N. Beyträge zur Mineralgeschichte, vol. 1. p. 455.*). Pro additamento vario alii quoque inde colores emergunt (V. HOFFM. *l. c. p. 27.*):

562.

Pharm. MVSCI ISLANDICI Herba.

Lichen Islandicus; foliaceus adscendens laciniatus, marginibus eleuatis ciliatis LINN. *Spec. pl. p. 1611.*
 Var. *a.* CRAMER *Diff. de Lichene Islandico, Erlang. 1780.* Lichenoides rigidum, eryngii folia ferens DILL. *Hist. musc. p. 209. tab. 28. fig. 111.*
 Lichenoides islandicum HOFFM. *Pl. lichenos. vol. 1. fasc. 2. tab. 9. fig. 1. p. 41.* Conf. icon in *Flor. Dan. tab. 155.* Crescit in septentrionalium regionum syluis acerosis sterilibus super terra, item locis alpinis et montanis. Nec fugit australiores regiones, vt Italiam superiorem, Galliam meridionalem, Heluetiam, Austriam. Copiosus in Islandia prouentus et vsus nomen dedit. Nobis creberrimus in syluis Hercynicis et monte Bructero.

Princeps lichenum, quin totius algarum familiae est, si vsum spectes, vt qui tam corpori salubriter alendo sufficit, quam morbis variis alias deuictu difficilibus arcendis, auerruncandis. Inter praestantissima igitur hodie medicamina splendet, qui ante aliquot annos in enumeratione horum

vel omiffus exftitit e. c. in cll. LEWIS, ALSTON, SPIELMANN libris de *Mat. med.*, vel breui modo difquifitione diftinctus.

In colligendi eum tempore Islandorum morem merito imitamur, qui illum pro vfu cibario nonnifi aëre humido inualefcente vel pluuia incidente congerunt, quoniam ficca tempeftate vel fole fplendente a mufcis vel faxis, quibus inhaeret, aegrius diuellitur, facile frangitur et manus cuspibus marginis lacerat. Arbitrantes triennium requiri ad perfectionem acquirendam, tertio tantum anno eundem locum petunt (OLAFSEN *Reife durch Island, vol. I. p. 85.*).

Nihil in odore memorabile hic lichen habet, praeter algarum et fungorum folitum; decoctum vero eius aqua factum nonnihil fragrans fentitur, lacteum vix ita. Mafficatione amarus fapor mox euoluitur, qui tamen nihil ingrati admixtum habet, licet fatis intenfus. Aqua coctione recipit eum, fed adeo tamen tenax inhaeret licheni, vt decoctum vigefimum adhuc manifefta amaritiei veftigia prodat (EBELING *Diff. de Quaffia et Lichene Islandico, p. 40.*). Lac fi fubftituitur, ob oleofas fuas partes amaritiam aliquantifper temperat. Penetrat ama-

rities stirpis in ipsum lac nutricis, ita vt illud sugere infans detrectet (KÖLPIN casu singulari in PALLAS *N. nord. Beytrüg. vol. 2. p. 343.*). Decoctum aqua factum colorem luteum prae se fert, affusa autem solutione vitrioli martis colorem induit rubrum (EBELING *l. c. p. 40.*); et alio experimento infusum aquosum induit hocce additamento colorem e rubro badium, magis tamen rubrum, quam badium (CRAMER *l. c. p. 21.*). Lactē coctus hoc per triduum et ultra contra coagulum tuetur (MYGIND in SCOPOLI *Ann. hist. nat. 2. p. 113.*).

Complures exstant, qui chemicis experimentis in naturam eius abditam inquirere tentarunt, et horum quidam a vehementiori ignis gradu adhibito lucem quoque exspectarunt, prouti HIÄRNE in *Vet. Acad. Handl. 1744. p. 176. sqq.*) et cl. EUCHS (in CRELLS *chemisch. Annal. 1787. vol. 1. pag. 144.*). Equidem praecipue subsistam in iis experimentis recensendis, ex quibus aliquod in re medica commodum peti potest. Ex lichenis vnciiis quatuor, cum aqua repetito affusa coctis, mucilaginis e rubicundo cinereae albicantis subamarae vnciae sedecim cuidam rem exploranti emerferunt (TROMSDORFF *Diff. de lich. Island. p. 12.*). Alius (EBELING

l. c. p. 42.) fere duplo plus, quam iste, mucilaginis amaræ rubicundæ obtinuit eiusdem fere consistentiæ, ac Gummi Arabicum triplo aquæ solutum. Lichenis vnciæ quatuor cum libris circiter viginti quatuor aquæ per sex fere horas, donec librae circiter duæ supersint, coctæ post colationem et refrigerium gelatinam erogant amaricantem, quæ in extractum densata pendet vncias duas et drachmam vnam, et hoc quidem omni fere amaritie destituitur (CRAMER l. c. p. 15.). Est (EBELING l. c. p. 44.), qui paullo plus elicit (Conf. HERZ *Briefe an Aerzte*, 2. *Samml.* p. 91. PAULIZKY *medic. pract. Beob.* 1. *Samml.* p. 30.). Extracti spirituosi autem primi ex tinctura oliuacea nonnisi drachmas duas et scrupulos duo ex lichenis vnciis quatuor lucramur, quod tamen cedit amaritie extracto spirituoso secundo, ut quod ipsum amaricans subadstringens et nauseosum est (CRAMER *Diff. cit.* p. 17. Conf. EBELING p. 44., qui paullo minus elicit HERZ l. c. PAULIZKY l. c.). Longe plus itaque extracti aquosi, quam spirituosi; licheni huic inest. Mucilago eam tenacitatem habet, ut chartam leniter conglutinet (EBELING *loc. cit.* p. 42.). Vncia istius dimidia cum olei amygdalarum aequali quantitate trita illud aquæ vnciis sex miscibile reddit;

item

item oleum Ricini et Terebinthinae cum aqua combinat, ita tamen, vt haec olea post aliquot horas superficiem aquae petant, concussione subsequente iterum coniungenda. Subigit quoque camphoram, eiusque prout olei Terebinthinae saporem vrentem et olei Ricini amarum mitigat (EBELING *l. c. p. 42.*). Nullae vero partes amylicae nec glutinosae euolui possunt, quae in farina feminum variorum tamen latent (CRAMER *l. c. p. 14.*). Destillatione cum aqua prodit liquidum debilissime acidulum et subacre (EBELING *l. c. p. 43.* CRAMER *l. c. p. 22.*). Ex iis, quae vehementiori igne eruta, hic nominatim terra martialis, quae exigua quantitate combustione comparet, commemoranda (CRAMER *l. c. p. 25.*); paucillum modo falis alcalini fixi inest; taceo indissolubiles partes (CRAMER *l. c.*).

Ex hisce igitur colligitur, lichenem Islandicum fere ad dimidium pondus mucilaginosas et pauciores partes resinosas continere, quae ipsae vna cum mucilagine aqua suspensae haerent, admistas quoque esse amaras et blande adstringentes. Vnde tam nutriendi vi, quam roborandi et antiseptica excellere iam hariolando patet, id quod vltius experientia confirmat.

Carnem bubulam infusum lichenis huius vt alia adstringentia contra putredinem per tempus tuetur (EBELING *loc. cit.* p. 41.) ad 70 horas vsque (CRAMER *l. c.* p. 26.), itaque paullo debilius quam cortex Peruuianus. Alia experimenta cum sanguine et bile putrida docent eiusdem vim antisepticam; quin intra bihorium bilis putrida omnino integritatem suam recuperavit (HERZ *Briefe an Aerzte*, 2. *Samml.* p. 94.).

Alimenti nomine dignum esse, vsu apud Islandos quotidiano abunde condocemur. Paucis modo verbis eundem significauit BORRICHIVS (in *Act. med. et phil. Hafn.* 1673. *vol.* 1. p. 126.). Iam vero nouimus, eam gentem cateruatim cum equis tentoriis et reliquis ad vitam necessariis per vnam vel duas hebdomades sese conferre ad loca, vbi crescit, lichenem hunc colligendi causa, quem in faccis equorum dorso impositis reportant. Seruatur plerumque pro vsu intra facculum contusus, dein vltterius in farinam conterendus; alii vero eundem aqua prius ablutum in particulas tenues concidunt (TROILS *Resa til Island*, p. 79.). Eius tonnae duae aequiparantur tonnae vni farinae frumentaceae vi nutriente. Pultem Islandi plerumque

que inde parant praegressa emollitione in aqua per diem, qua ipse exuitur amaritie, quae inest. Haecce puls coquitur in fero lactis, donec in gelatinam transeat, deinque vel calide cum lacte vel frigide cum fero lactis editur; alii post emollitionem in aqua lichenem conoidunt, vel ficcant illum igne vel sole, quo indurescat et fragilis fiat, tumque intra sacco contusum lacte coquunt: ita ferculum gratum et facilis digestionis beneque nutriens emergit (OLAFSEN *Reise durch Island*, vol. 1. p. 86. Conf. de sapore et salubritate iudicium cl. HORREBOW *tilforladelige Esterretninger om Island*, p. 88. et HIÄRNE in *Vet. Acad. Handl. l. c. p. 172.*). Norrlandi (teste HENR. BENZELIO in HARMENS *Diss. de med. Lapponum* inserta HALLER. *Coll. pract. dissert. vol. 6. p. 723.*) pulmenta sic inde parant, quod lichenem bene purgatum aquae calidae iniiciant, quam post vnam alteramue ebullitionem abiiciunt, superinfusa dein frigida aliquoties lauent, tum minutissime concisum lacte decoquant, addito sub finem pauxillo salis et, si placet, Cinnamomi. Farinae tantillo addito cum fermento in panem conuerti potest, quo tamen Islandi non vtuntur (OLAFSEN *l. c.*), et ob amaritiam, siue simplex maceratio in aqua praecedat nec ne, ingratus est et

nigredine quoque displicet (CRAMER *l. c. p. 54.*). Ferri tamen potest, si lichen quater antea coctus parua farinae triticeae quantitate miscetur, sed tum ultra dimidium ponderis lichenis coctione perit (EBELING *l. c. p. 47.*). Tam bene autem lichen more solito paratus nutrit, vt et operariis satisfaciat (OLAUSEN *l. c. p. 86.*). Memorabile nutriendi eius virtutis exemplum exstitit in nouissimo itinere aliquot botanicorum Suecicorum, qui per aestatem a. 1788. Laponiam adierant. Hi annonae calamitate per Angermanniam septentrionalem et Bothniam occidentalem fere oppressi, famem per quatuordecim dies hoc fere vnice lichene, abundanter ibidem crescente, fatiarunt, ita nimirum, vt per noctem aqua praecipue calida maceraretur, et aqua defusa lacte in pulstem tenuem coqueretur (*Allmänna tidningar 1789. P. 2. n. 43.*). In Carniola faginantur eodem fues, vt vix alio cibo magis pinguescant; et equi bouesque macri in ea loca aguntur, vbi solus ille copiose prouenit, vnde intra tres vel quatuor hebdomades pingues euadunt et amissas vires denuo recuperant (SCOPOLI *Ann. hist. natur. 2. p. 111.*).

Habent cum hoc lichene alii quidam hoc commune, quod nutritiis particulis scatent, et
vel

vel vere hominibus vel brutis in escam cedunt. Vescuntur scilicet Islandi deficiente prima Varietate haftenus dicta α .) etiam Varietate β .) LINN. Lichenis Islandici — foliis tenuioribus et crispioribus DILL. *Hist. musc.* p. 212. tab. 28. fig. 112; et Var. γ . EJUSD. *tenuissimo* LINN. f. Lichene aculeato SCHREB. *Spicil.* p. 125. Coralloide tenuissimo nigricante DILL. *l. c.* p. 113. tab. 17. fig. 32.; porro Lichene niuali L. Lichene proboscideo L. In campis Russiae Asiaticae australis populi vitam nomadicam degentes Lichene esculento (PALLAS *Reise d. Rusl.* t. 3. p. 760. tab. II. fig. 4.) vitam aliis deficientibus sustentant. Et cui non in mentem veniet, Tarandis per longam hiemem primarium pabulum esse Lichenem rangiferinum L., quem, exsuccum licet, ingerunt tam salubriter, vt inde pinguescant. Loco tot aliorum, quae annonae charitate infestante egestati subuenire creduntur, maior, quam vulgo fieri solet, lichenum ratio merito haberetur.

Videtur cum salubritate cibaria lichenis Islandici pugnare, quod quidam alui deiectiones inde cieri contendunt. Huius effati BORRICHIVS (*l. c.*), quantum sentio, auctor est, qui narrat incolas Islandiae primo vere eundem adhibere ad humores corpo-

corporis noxios euerrendos, vim autem hanc exspirare sensim eo tempore, quo in victum adhibeatur s. aestiuo. De recente videtur loquutus fuisse, adeo de purgante vi conuictus, vt lichenem hunc *Muscum catharticum* vocauerit. Ita collocavit TH. BARTHOLINUS decoctum aqua factum inter purgantia (*Med. Dan. domest.* Locum in libro non in serie dicendorum rigoroso non inueni, sed HALLERUS bis id citat in *Bibl. bot. vol. 1. p. 506.* et *Bibl. praët. vol. 2. p. 658.*) LINNEUS (*Fl. Suec. p. 413.*) primum aquam, qua infunditur, reici iubet, ne aluum moueat. Solent amara in vniuersum eam blande soluere, vt non mirum, si id quoque a lichene hoc contingeret. Quod id vero sub esu vulgari apud Islandos non obseruetur, vel a praegressa decoctione et decantatione aquae vsurpatae deriuari potest, vel ab additamento lactis, vel etiam a consuetudine, sub qua corpus facile contra vires medicamentosas obduratur. Non vnice, quantum apparet, tenello et verno licheni haec cathartica vis competit, an fortior sit in hoc, experimentis nondum constitit; nec Islandi eo fine vnquam lichene hoc hodie vtuntur. Blandam alui laxationem in se expertus est cel. HIÄRNE (*l. c.*), quum experimenti causa puluem tenuem ingereret.

reret. Nec nisi aequalē aluum et facilem sub
 sub vsu quotidiano Islandi sentiunt (OLAFSEN *l. c.*
p. 86.). Sub vsu medico a se praecepto in qui-
 busdam aluum duxisse monet cl. MYGIND (SCOPOLI
Ann. med. hist. nat. 2. p. 112.); id quod ipsemet co-
 gnoui. Quod cl. SCHÖNHEYDER (*Collect. Havn. vol. 1.*
p. 129.) apud infantes quosdam, qui antea morbillis
 laborauerant, post haustum decoctum diarrhoeam
 obseruauerit, potest syrupo scillitico addito forsitan
 tribui. Contra ea in compescendis adeo alui pro-
 fluuiis hic lichen valet, vt postea pluribus indicabi-
 tur. Sane non minimum argumentum commendandi
 eum in morbis hoc est, quod aluum non sistit, sed
 apertam mollemque seruat, qua in re aliis mucilagi-
 nosis, vt Gummi Arabico, radici Salep, quae multis
 eam obstipant, haud parum praefendus.

Ab Islandis primam virtutis medicae notitiam
 profectam esse probabile est, qui ipsi in phthisi
 aliisque quibusdam pectoris morbis lichenem magni
 faciunt (OLAFSEN *l. c. p. 86.*); sicuti in Grönlandia
 Lichen Grönlandicus (*Flor. Dan. fasc. 8. p. 8. tab.*
466.) edulis multis in haemoptysi opem fert.
 BORRICHIVS (*l. c.*) iam suo tempore pharmacopolis
 Danicis notum fuisse fatetur, Aliquot annos post
 scilicet

scilicet circa a. 1683. cel. HJÄRNE (in *Act. Laborat. chym. tentam.* 6. quod abbreviatum sistitur in *K. Vet. Acad. Handl.* 1744. p. 170. *sqq.*) in haemoptysi et phthisi ulcerosa pulmonum, addidit et scorbutum, optimo successu tentavit, aliosque ad idem beneficium arripiendum excitavit. Iamque a. 1737. (quo edebatur *Flora Lappon.* vid. p. 340.) notavit optimus LINNEUS, qui tantis nixibus applicationi rei herbariae in vitam communem operam dabat, plures phthificos iusculo ex hoc lichene cocto se per longum tempus sustentasse absque incommodo et fere absque manifesto laxationis alui effectu. Sed nescio, quae obliuio vel torpor practitorum mentes tanta annorum intercapedine obsederit, ut medelam morbi, in quo nihil probabilis usus intentatum relinqui debet, non curarent, forsitan vana purgantis fortioris ignominia absterriti. Resuscitavit tandem memoriam eius meritissimus multiplici nomine SCOPOLI (*Ann. hist. nat.* 1. 1769. p. 112. et *Ann.* 2. p. 141.), euulgato tam a cl. MYGIND, quam a se ipso, in morbis quibusdam successu notato. Iam vero nemo facile medicorum in nostra Europa existit, cui non praestantiam eius explorandi occasio suppetiisset.

Celebrem potissimum eum reddidit praeconium in phthisi eaque pulmonum, nec modo efficaciam suam prodit sub minis variis phthiſeos ſubſequuturae, ſed et vera exſcreatione vel pituitae vberioris vel puris contingente. Phthiſeos quidem origo non ab omnibus medicis, qui caſus peculiareſ memoriae prodiderunt, declarata exſtat; attamen a non paucis. Aliquando ſputa purulenta haemoptyſeos praegreſſae fuerunt ſequela, attamen omnino ſanata (SCOPOLI *Ann.* 1. p. 115. 116. PAULIZKY 2. *Samml.* p. 104.). Hinc deſiſta haemoptyſi ad roborandos pulmones egregie lichen confert, vt vel ipſe aliquoties expertus ſum; imo eadem phthiſin comitante (HERZ *Briefe an Aerzte*, vol. 2. p. 98.). Quin in haemoptyſi magis ab atonia pulmonum, quam diatheſi inflammatoria (quae ſi praesto eſt, plethora et febris antiphlogiſticis prius minui debet) dependente, egregius (HERZ *l. c.* CRAMER p. 38. *Caf.* 4. 5.). Aliquando fomes venereus in phthiſi ſubest, quo caſu connubium lichenis Iſlandici cum mercurio dulci obicem malo ponit (TODE in *Collect. ſoc. Havn.* vol. 1. p. 174.): ſaltim ſolatium huius generis phthiſicis lichen affert vitamque prolongat (TROMSDORFF *Diff. cit.* p. 14.). Quidni vero in qualibet alia acrimonia metaſtatiſce ad pectus conuerſa

conuerſa et ad phthiſin vellicante, vt arthritica, ſcorbutica, obtundendo acre et corroborando pulmonum per tuſſim relaxatas fibras, prodeſſet. Ita quae morbillis abſque praeuia pulmonum inflammatione ſucceſſit tuſſis cum exſecratione purulenta et reliquo phthiſicorum ſymptomatum ſatellitio hocce auxilio apud plures infantes deuicta (SCHÖNHEYDER *l. c.* p. 128.). Notiſſima ſunt ſubdola et ſpecie lenitatis fallentia phthiſeos initia, quibus tamen tempeſtiue obuiam ire omni cura ſagacior quilibet enitur. Prodromorum ſignorum conſuetiſſimum, tuſſis pertinacior, et haud raro cauſa antecedens erupturi mali, felici auſu ſaepe lichene hocce tollitur, etiamſi inueterata (SCOPOLI p. 116. ſq. *Obſ.* 10. 11. 12. CRAMER *Diff.* p. 35. *Caf. tres*). Conſenſuali aliquando ex ventriculi vitio enaſcitur inquilinum pulmonum; quodſi prius infeſtari arguitur, nonniſi repurgato antea ventriculo ad lichenum cum ſucceſſu proceditur (STOLL *Rat. med.* P. 2. p. 324.). Sputa aliquando comitantur tuſſim foetida, viridia et ſubpurulenta, attamen inde conticuit (HERZ *loc. cit.* p. 73. ſq. *Caf.* 7. 8. 9.). Sic et tuſſim poſt morbillos ſuperſtitem conſopiuit (HERZ *l. c.* p. 79.). Non minus catarrhus inueteratus, qui ſaepe in phthiſin tranſit, eo diſcutitur (TROMS-

DORFF *loc. cit.* p. 16. EBELING *l. c.* p. 52.). Phthisi ulcerosa affectos plures longe lenimen inde, et tolerabiliorem vitam lucrari, quam perfectam sanationem, quis mirabitur? in incipiente plus ab eo auxilii sperari potest (CRAMER *l. c.* p. 39. 42. WENDT *Nachricht v. Erlang. Instit. clin.* 5. 6. p. 56.). Subinde aegri oscitantia vel vitium curationem ambiguam reddidit (CRAMER p. 47. 49. *Obs.* 10. PAULIZKY *l. c.* p. 26.). Sed aequè verum est, aliquos suppuratos liberaliori et protractiori eius usu omnino sanari (CRAMER *l. c.* p. 49. *sq.* *Obs.* 11. 12. PAULIZKY *l. c.* p. 26. *sq.* 28.).

Ast considerandum iam pretium eius singulare in phthisi pituitosa conspicuum. Progignitur illa subinde ex praegressa febre bilioso pituitosa, quo casu lichen hic egregiam opem fert (STOLL *Rat. med. P.* 2. p. 301. PAULIZKY 2. *Samml. Cas.* p. 98.). In uniuersum laxitati et imbecillitati pulmonum egregie medetur, et inundationi eorum ex serosa colluue (STOLL *l. c.* P. 1. p. 209. PAULIZKY 2. *Samml.* p. 94. et casus adiecti p. 95.). Idem in spuria phthisi, quam sanat equitatio, vires exercet non mediocres, prout saepe pleuritidem aut peripneumoniam sputiam serosam et pituitosam

(STOLL *l. c.*) sanatur nunquam veram. Culpatur etiam in pleuritide inflammatoria chronica, in qua sputa cocta non purulenta sed puriformia reiciuntur, qualia in catarrho concocto, nempe ex lichene materia in hoc morbo screatu reicienda supprimitur et pectoris molestiae augentur (ID. *l. c. p.* 117.). — Depraedicandus praeterea in phthisi a suppressione fluxus menstrui emergente et in scorbutica (HERZ *l. c. p.* 98.).

In hisce dictis morbis mitigat tussim, respirationem liberiores reddit, lenit febrem, sputa corrigit, cibi appetitum auget, digestionis praesidia restaurat et vires totius corporis erigit, sudores et diarrhoeam colliquatiam coërcet, et nutritiis particulis ita corpus replet, ut loco maciei pristinae pinguem habitum induat. Qui non sanantur mali vehementia, horum tamen conditionem tolerabiliorem reddit, et vitam protrahit. Tubercula tenacia si pulmones obsident, nulla spes auxilii a lichene capi potest, attamen non nocet (PAULIZKY *l. c. p.* 32. item 2. *Samml. p.* 108.).

Fuit quoque hic lichen in aliis viscerum exulcerationibus tentatus, nimirum in ulcere renum (QUARIN *Method. med. inflammat. p.* 209.), item in
 ulcere

ulcere vteri (MOHRENHEIM *Beob. chir. Vorf. vol. 2. p. 132.*); sed haftenus casibus singularibus, nec sine aliorum iuncto auxilio.

Peculiarem commendationem in diarrhoea meretur. Virtus lichenis hoc in profluuio nec in Islandia ignota est, nam mulier ibidem diarrhoeae obnoxia quotannis, quum eadem afficeretur, eandem cum euphoria instar cibi ingessit (OLAFSEN *l. c. p. 87.*). Successit in diarrhoea epidemica, qua infantes corripiebantur, praemissa alui purgatione (TROMSDORFF *loc. cit. p. 17.*). Iuuat in diarrhoea diuturna, quae ex relaxatione intestinorum proficiscitur (PAULIZKY *Beobacht. 2. Samml. pag. 94.*); etiam aliis frustra adhibitis (HOFFM. *Dissert. de lichen. usu, Sect. 1. p. 33.*).

Dysenterias quoque compefcit. Eius rei experimenta capta in dysenteria epidemica post praeuivum euacuantium vsum, longeque plus praestitit, quam gummi Arabicum (TROMSDORFF *l. c. p. 17.*). Conducit autem in hoc malo, siue deiectiones alvinae cruentae siue mucosae tantum existant, vt suffecerit euacuatis prius fordibus lichenem hunc adhibere, mistum aliquando pro rei conditione mox cum opio mox cum tinctura Rhei (HERZ *l. c.*

a p. 81 ad 91.). Adfunt quoque exempla, in dyfenteriiis purulentis eum valuiſſe, ſed abſtulerunt febris hectica et ſigna metaſtaſeos ad pectus (PAULIZKY 2. *Samml.* p. 94.).

Deuictis febribus ad roborandum et reſarciendum corpus ieiunio, euacuantibus et ipſa febris conſumente vi emaciatum, vix aptior, praecipue ſi pulmones laborauerint, videtur alia medela li- chene Iſlandico. — Ita in tabe qualicumque ſine febre vel atrophiiis plurimum poteſt nutriente et tonica ſua vi (HERZ *l. c.* p. 99.). Veneris igniculos eo ingeſto accenſos in torpidis, bina exempla memorantur (CRAMER *Diff.* p. 52.).

Efficacia eius in ſcorbuto (HJÄRNE), rachitide (MYGIND apud SCOPOLI *Ann.* 1. p. 113.), diabete (HERZ *l. c.* p. 100. PAULIZKY *l. c.* 2. *Samml.* p. 98.), fracturis (BREYN. in *Miſc. nat. cur.* Dec. 1. *Ann.* 3. p. 439.), nondum ſatis confirmata.

Duplici modo aegris vulgo ſolet praecipii lichen Iſlandicus, ſcilicet in decocto, parato vel aqua vel lacte. Lac praefarendum quidam duxerunt, vt amarities nonnihil reconderetur; forſitan et ipſo menſtruo lichenem morbo conſentaneum tanto
magis

magis arbitrati sunt. CH. MYGIND, SCOPOLI (*Ann. 2. Cusur varii et p. 118.*), FRITZE (*Med. Annal. tom. 1. p. 210.*) pluresque alii lacte vfi sunt. Tenacitate vero sua moleftum euadit decoctum lacteum, et grauat ventriculum, nec tam facile videtur vafa lactea transire (SAGAR *Sust. morb. symptom. p. 135.*), nisi longior coctio vitetur (PAULIZKY I. p. 33.), vel dilutius praebeatur. Placet vncia vna lichenis cum tanta copia lactis cocta, vt in colatura superfint vnciae fedecim. Aptius decocto aquoso pauxillum lactis pro corrigendo sapore adicitur (WENDT *instit. clin. 5. 6. p. 55.*), licet et fit, qui connubium ingratius decocto solo aquoso putet (PAULIZKY I. p. 33.). Non diu tamen decoctio cum aqua protrahenda, nam eo perit amarities et vappidum decoctum euadit, et ob abundantiozem, quae tum contingit, mucilaginis euolutionem difficilius in minora vafa transmeat (QUARIN *Animaduers. praest. p. 82.*). Facilius fertur decoctum tenuius e. c. ex lichenis Island. vncia vna et aquae vnciis fedecim, donec remanserint duodecim, coctis, addita post colationem absque violenta expressione dulcedine quadam, vt melle, vel saccharo, vel syrupo quodam, e. c. amygdalino. Si non tam amarities, quam mucilaginis ratio habeatur, posset dimidia

quantitas lichenis sufficere, modo expressio fortior accedat. Alia formula est haec: ex lichenis Islandici vncia vna per dimidiam horam cocta in aqua communi, radicis Liquiritiae drachmis tribus per $\frac{1}{8}$ horae partem infusis, quorum colatura vnciarum quatuordecim exhibeatur (QUARIN *loc. cit.* p. 332.). Sapidius quoque redditur decoctum tantillo Succolatae addito (HOFFM. *Dissert. l. c.* p. 33.). Facile adsuescunt aegri amaritiei primis diebus ingratae, tanto magis, quum robur ventriculi et totius corporis inde restaurari sentiant; quin placari breui palatum pauxillo sacchari capto deprehendi. Etiam decoctio lichenis in sero lactis dulci, in insculo pulli gallinacei vel vitulino, non valde ingrata est (PAULIZKY 2. p. 111.). Saepe per diem vnciam vnam vel sesquialteram lichenis consumere opus est. Omni bihorio cyathus vnus vel dimidius decocti lactei vel aquosi ingeratur. Et continuatio per plures hebdomades vel in inueterato malo menses requiritur. Sed plerumque breui post-lenimen sentitur. Sunt qui pultis instar, cum lacte coctae, illum capiunt, et vel sic, etiamsi alia vomitu reiicerentur, eum probe tulerunt (BERG *M. m.* p. 858.). In puluere captus taedium parit. Raro extractum eius aquosum aqua solutum datur (Vid.

CRAMER *l. c.* p. 41.), quod ventriculo molestum pronuntiatur (PAULIZKY 2. p. 111.); vel et extractum spirituosum (CRAMER *l. c.*). Infusum non magnam vim possidet.

Nimium desideraretur ab hocce remedio si quolibet casu ab eodem vno salus expectaretur. Interpolanda contra ea vel miscenda subinde alia efficacia. Commoda resoluentia saepe vna requiruntur. Saepe connubium cum radice Polygalae in phthisi opportunum (COLLIN *Obs. circa morbos, P. 2. p. 169.* STOLL *Rat. med. P. 2. p. 324.*). Item multis miscela lichenis cum cortice Peruviano proficit (QUARIN *Animadv. pract. p. 81.*). Praefuit aliquando, iungere illum cum herba Hyperici et Tussilaginis in decocto aquoso (FRITZE *l. c.*). In morbo diuturno saepe opus est, mutare formulas ad taedium ex longo medicaminis vsu fallendum.

Ad historiam huius lichenis completiorem reddendam addo paucis illo pannum laneum colore profunde luteo tingi, si hic fragmentis lichenis conspersus in cortina ferrea coquitur; Islandorum experimento (OLAFSEN *l. c. p. 87.*). Color ruber inde haecenus non potuit parari (CRAMER p. 56.); attamen addita solutione stanni armeniaco

ceruinus (HOFFM. *Diff. cit.* p. 35.). Extractum aquosum pigmenti brunum non spernendi loco ad colorandam chartam rudiorem esse potest.

563.

Pharm. PULMONARIAE ARBOREAE s. MUSCI
PULMONARII QUERCINI *Herba.*

Lichen pulmonarius; foliaceus laciniatus obtusus glaber, supra lacunosus subtus tomentosus LINN. *Syst. veget.* p. 1612. Lichenoides pulmoneum reticulatum vulgare DILL. *Hist. musc.* p. 212. tab. 29. fig. 113. Pulmonaria reticulata HOFFM. *pl. lichenos.* vol. 1. fasc. 1. tab. 1. p. 4. Depicta etiam exstat in REGNAULT *Botan.* La Pulmonaire de Chêne. Innascitur truncis arborum, aetate proeuctarum imprimis Quercuum et Fagorum. In Sibiria et in Abietibus prouenit (GMELIN *Reise durch Sibirien*, tom. 3. p. 426.). Qui vulgaris in pharmacopoliis est, Quercui inhaerescere consuevit, vnde forsitan pars virtutis deriuanda.

Integer lichen vsurpatur. Sapor mucidus subadstringens, et nonnihil acris, masticatione mollescens. Sibiricus amarus. Ex lichenis huius viciis

ciis quatuor extractum aquosum primum euoluitur quantitate drachmarum sex cum scrupulis duobus, subamarum et subacre. Ex eodem lichenis pondere autem obtinetur extracti resinosi primi, altero paullo magis amari, vncia dimidia (CRAMER *Diss. de lichene Island. p. 10.* Conf. et GEORGI in *Act. acad. sc. Petropol. 1779. P. 2. p. 282. sqq.* vbi plura experimenta chemica). Coctione emergit iusculum mucilaginosum. Mucilaginis plus inest licheni Islandico, quam huic. Solutio vitrioli martis colore badio vel pallide liuido infusum eius tingit (CRAMER *l. c. p. 21.*).

Tanta amarities inest licheni pulmonario Sibirico, vt condiendae cereuisiae in patria loco Lupuli inferuiat (GMELIN *l. c.*). Iam quum praeter amaritiam simul mucilaginem complectatur, is saltim propius ad Lichenem Islandicum L. virtutibus accedere videtur. Noster omnino tam ob parciolem mucilaginem quam ob amaritiam minus manifestam efficacia inferior est Islandico dicto. Attamen a multis olim suppres illi vires tributae, nominatim in pulmonum affectionibus variis, haemoptoë, exulceratione pulmonum, tussi sicca, tabe (MATTHIOLI *Comment. in DIOSC. ed. C. BAUH. p. 732.*

CAESALP. *de plant. p. 602.*). Contra tussim pecudum vehementiorem rustici saepe nec sine successu eum adhibent (LINN. *Amoen. acad. vol. 7. p. 383.*), praecipue in tussi ouium. Forma commodissima est ista decocti, sed placuit et puluis, quo ad drachmam vnam quater de die capto haemoptysis post plethoram imminutam conticuit teste SCOPOLI (*Fl. Carn. ed. 1. p. 102.*), cui saepius profuit. Idem puluis, dosi drachmae vnus in forti infusione lichenis saccharo cando edulcata per duas vel tres hebdomades mane et vesperi captus, pluries tussim inueteratam dissipauit recentiori experimento (WILLEMET *Lichenographie econ. Sect. 1. p. 18.*).

In ictero eximiam vim saepe exseruit (LINN. *l. c.* WILLEMET *l. c.*), cuius exemplum notabile existit foeminae per biennium ictericae, sed decocto eius cum cereuisia secundaria facto sanatae (BREYN. in *Misc. nat. curios. Dec. 1. ann. 3. p. 441.*).

Rarior utique in re medica hodie, quam meretur.

In Angliae ditione Herefordshire tibialia lanca eius ope tinguntur colore fusco, idque fit solum decoctione eorum lichene farctorum in aqua (DILL.

Hist.

Hist. musc. p. 213.). Alii addunt decocto in hunc finem vitriolum viride; ope autem ligni Campefcanti color brunus, decocto lichenis huius et vitrioli viridis filis laneis impertitus in nigrum mutatur (CARTHEUS, *Wahrnehm. z. Nutz. versch. Künfte u. Fabr. p. 98.*).

564.

Pharm. MVSCI CVMATILIS Herba.

Lichen apthosus; coriaceus repens lobatus obtusus planus, verrucis sparsis, pelta marginali ascendente LINN. *Spec. pl. p. 1616.* Lichenoides digitatum laete vires verrucis nigris notatum DILL. *Hist. musc. p. 207. tab. 28. fig. 106.* Peltigera apthosa HOFFM. *pl. lich. vol. 1. fasc. 1. tab. 6. fig. 1. p. 28.* Cfr. et icon *Fl. Dan. tab. 767. fig. 1.* Alga terrestris in syluis sterilibus acerosis habitans.

Hodie vix vllibi pharmacopolium occupat. Ad LINNEI (*Mat. med.*) mentem odor illi teter mephiticus competit. Insigni vehementia aluum purgat (ID. in *Amoen. acad. vol. 7. p. 384.*). Quae vis nominatim infuso aquoso adscribitur (*Fl. Suec. p. 418.*). Decocto eius a vetula per aliquot dies oblato expulsae sunt vomitione in ancilla rustica, torminibus, dolore ventriculi, vomitu rel. excruciatu,

ciata, aliquot larvæ muscæ tenacis L. (LINN. *Am. acad. vol. 2. p. 62.*). Alibi id cum magna vi larvarum phalaenæ pinguinalis L. vomitu cum alui purgatione iuncto contigisse legitur (*Amoen. ac. vol. 7. p. 304. Syst. nat. vol. 1. p. 882.*). Nouissimis experimentis vis anthelmintica confirmatur, quum pulveris eius grana duodecim vesperi et mane per sex vel octo dies, infantibus exhiberentur, raroque spem hic lichen fefellit (WILLEMET *Lichenographie econ. Mem. 1. p. 22.*).

Infusum eius lacte paratum a ruricolis Vplandiae infantibus, qui aphthis laborant, praebetur bono euentu (*Fl. Suec. l. c.*).

565.

Pharm. MUSCI CANINI *Herba* vel LICHEN
CINEREVS TERRESTRIS Ph. Edinb. Lond.

Lichen caninus; coriaceus repens lobatus obtusus planus, subtus venosus villosus, pelta marginali adscendente LINN. *Spec. pl. p. 1616.* Lichenoides digitatum cinereum, lactucae foliis sinuosis DILL. *Hist. musc. p. 200. tab. 27. fig. 102.* Depictus praeterea in *Fl. Dan. tab. 767. fig. 2.* Terrestris inter muscos.

Recens

Recens fitum redolet, nec exiit hocce odore etiam si ficcatus. Sapor mucidus et lenissime acris. Extractum aquosum octauam modo ponderis partem constituit, odorem fungosum spirat et fere insipidum est, ad explorationem cl. LEWIS (*M. med. p. 351.*). Sed cl. CARTHEUSER (*Diss. de lichene cinereo terrestri, p. 8.*) dimidium ponderis obtinuit, illudque Vulvariam olens, saporis initio dulcis, dein autem amaricantis atque acris, piperis fere in modum. Vterque conuenit in eo, quod spirituosum extractum longe parcius infit; alter tamen $\frac{1}{37}$ modo totius ponderis computat, et insipidum fere pronunciat (LEWIS), alter $\frac{1}{12}$, cui saporem modice acrem et leniter amaricantem tribuit (CARTHEUSER). Quae fortiori igne euocantur nihil de natura eius illustrent, a cl. MEAD (*Oper. medic. ed. Gott. tom. 2. p. 126.*) tamen proposita.

In rabie canina et hydrophobia arcenda instar specifici in Anglia olim celebratus. Successisse feruntur experimenta in canibus bene multis Ducis Eboracensis ex alio rabido commorsis (ROBERT MORAY in BIRCH'S *Hist. of the R. Society, vol. 2. p. 492. et vol. 3. p. 19.*). Sed et transit res ad homines. Ad diiudicandum eius pretium oportuit solo hocce
lichene

lichene vti, sed alia varia simul in auxilium capta: quae iuncta vtinam constanter opem commorris ferrent! Placuit connubium huius lichenis cum pipere, pulueris antilyssi nomine, cuius ab auunculo inuenti vsum cum reliqua curationis ratione GEORGIUS DAMPIER descripsit primus, prout in hominibus aequae ac canibus et pecoribus adhibenda est, prolixius in litteris ad fratrem GUILIELMUM DAMPIER, nauigatorem celebrem a. 1697. exaratis, (quae insertae auctoritate cl. HANS SLOANE, tum secretarii Soc., exstant in *Phil. Transf. vol. 20. p. 49.*). Aequale DAMPIERUS pondus vtriusque adhibuit teste SLOANEO, dosi integra scrupulorum quatuor (*l. c. p. 52.*). MEADII suasu locum obtinuit in *Pharmacopoea Lond. a. 1721*; quin ipse tantum eius efficaciae tribuit, vt profiteretur publice per plus quam triginta annos millies eo vsum fuisse, nec in alio quodam morbo aequae certum remedium sibi constare, modo ante hydrophobiam exhiberetur (*l. c. p. 119.*). An toties ipse malum scrutatus medelam illi attulit? ane potius alii faepius euentum faustum illi narrauerunt? an contra numerum aegrorum certum pro incerto ad practicorum bene multorum non satis laudabilem morem, significauit? nonne subinde vulnus veneno caruit,

caruit, quod pro venenato habitum fuit? nonne subinde sociata plurium administratio praestitit, quod pulvis antilyssus solus praestare non valuit? Id saltim concludi ex eius effato poterit, pluries voto suo illum respondisse. Iste curam aliquando vulneris habuit, illud apertum diu seruando mercurio praecipitato rubro cum vnguento Basilici mixto, aliquando illam neglexit, non opus esse eiusmodi feueritate arbitratus. Vena in brachio secta puluerem administrauit ex drachma vna lichenis huius et drachma dimidia piperis nigri quatuor continuis diebus mane cum dimidia mensura lactis vaccini. Adiunxit balneum frigidum fontis vel fluiui omni mane per mensem, dein per alios quatuordecim dies ter quauis hebdomade. Pellendo lotium praecipue vim suam exercere iudicauit. En eiusdem methodum; de cuius praestantia ciuium eiusdem sententia valde variat. JO. FULLER subscribit liberaliter pulueris efficaciae ex propria aliorumque experientia (*Phil. Transf* vol. 4. p. 272.). Multos frustra eundem ingessisse queritur cl. JAMES (*Treatise on canine madneff.* p. 227.), alios tamen sibi obuios recuperasse inde salutem afferit, ita vt inconstantiae tantummodo eum arguat. Multum quoque tribuit illi cl. LAYARD (*on*
the

the Bite of a mad dog, p. 73. sq.), sed si in historias concinnatas inquiras, alia commoda non fuisse exclusa deprehendes. Fauet illi casus, a cl. BÖNNECKEN (in *Fränk. Samml. vol. 1. p. 494.*) de infante in manu commorso recensitus. Item in quinque hominibus se tentasse ex voto exponit pulverem dosi scrupulorum-quatuor cl. WILLEMET (*Lichenogr. p. 24.*). Ast aduersatur praeconio puer, qui per quadraginta dies mane et vesperi pulueris drachmam ingesserat, et decies maris balneo sese immerferat, sed nihilominus tamen post novendecim menses hydrophobus periit (*Med. Essays of Edinb. tom. 5. P. 2. p. 984.*) Ita destituit WERLHOFIUM (WICHMANN *Diff. de venenis, p. 33.*) euentus, licet, vt facile a tanto viro praesumi potest, sollertiae nihil abfuerit. Et in Anglia iam fere omnem fidem hoc remedium amisit (*Chirurg Pharmacy, p. 86. 165.*).

Omissus igitur PULVIS ANTILYSSUS ex nouissimis Pharmacopoeis Britannicis, qui olim *Ph. Lond. p. 86.* et *Ph. Edinb. p. 71.* locum obtinuerat. Memoriam rei adhuc seruat *Ph. Wurt. p. 145.*

566.

Pharm. MUSCI PYXIDATI Herba.

Lichen cocciferus; scyphifer simplex integerrimus, stipite cylindrico, tuberculis coccineis LINN. *Spec. pl.* p. 1618. Coralloides scyphiforme tuberculis coccineis JO. JAC. DILLEN. *Hist. musc.* p. 82. tab. 14. fig. 7. JO. BAPT. JOS. DILLEN. *Dissert. de lichene pyxid.* fig. 3. In syluis sterilibus et in truncis putrescentibus arborum.

Lichen pyxidatus; a. *simplex* WEISS *Pl. crypt.* Gott. p. 84. Lichen coralloides caule simplici pyxidato nudo, marginibus integerrimis SCOP. *Flor. Carn.* p. 86. n. 5. A LINNEO non notatus. Icon: JO. BAPT. JOS. DILL. *Dissert. de lich. pyxid.* fig. 1. (in qua tamen margo non integerrimus, sed crenulatus). Statio eadem.

Lichen pyxidatus; scyphifer simplex crenulatus tuberculis fuscis LINN. *Spec. pl.* p. 1619. Lichen pyxidatus b. *tuberculatus* WEISS *l. c.* p. 83. Coralloides scyphiforme, tuberculis fuscis DILL. *Hist. musc.* p. 79. tab. 14. fig. 6. Statio eadem.

Auctore LINNEO (*Mat. med.*) priorem speciem praeposui. Alii officinis destinant reliquas. Est

qui Licheni fimbriato L. (DILL. *Hist. musc. pag. 84. tab. 14. fig. 8. 9.* JO. BAPT. JOS. DILL. *Dissert. de lich. pyxid. fig. 2.*) virtutem medicam praecipue tribui narrat (VOGLER *Diss. de musc. et alg. p. 31.*), nescio, qua auctoritate. Tanta inter hosce et reliquos lichenes scyphiferos affinitas obtinet, vt pro varietatibus quidam habuerint, quos DILLENIIUS et LINNEUS species faciunt, quin in vno eodemque indiuiduo formae scyphorum obseruatae, alias diuersis speciebus tribui solitae (HAGEN *Hist. lich. p. 115.*). Tanto igitur minus vitium committi potest substituendo alterum alteri dictorum lichenum pro vsu.

Titubantem Musci pyxidati officinarum in medicina famam sustinent noua aliquot experimenta; vnde non dubito eius in hoc medicaminum recensu mentionem facere. Sub HERBA praeter scyphos, floris vices agentes, intelliguntur foliola suberecta approximata glauco viridia speciem cespitis formantia.

Sapor initio herbaceus, dein manifeste amarus, odor aliquantum ingratus. Silentio transiens quae destillatione sicca elicita (JO. BAPT. JOS. DILL. *Dissert. cit p. 24.*), commemoro modo, aquam destillatam ingratum odorem instar lichenis ipsius prae se ferre, saporem

saporem autem amaricantem; decoctum mucilaginem deicere saporis amarescentis (*l. c.*), lichenis pyxidati vncias quatuor extracti aquosi primi largiri drachmas tres; tincturam spirituolam esse valde amarā; ex vnciis lichenis quatuor extracti spirituosi primo drachmam vnam emergere; vncias lichenis quatuor largiri cinerum vnciam dimidiam cum drachmis duabus; vitrioli martis solutione infusum eius fuscari; adstrictionis vim in carnem exferere cortice Salicis efficaciorē, sed debiliorem Thea bohea (*Diff. cit.*). Mucilagine, quae inest, nutriendi vini, et amaritiae et adstrictione roborandi efficaciam exferere, facile ex dictis cognoscitur.

Ast in tussi conuulsiva specificam aliquam potestatem exercere, non nisi practicis experimentis euinci potest. In Anglia primum hocce nomine inclaruit. WILLISII (*de medicamentor. operationibus, p. 62.*) tempore familiare in dicto morbo ibidem remedium fuit. Commendat illum ipse in puluere, ita vt musci pyxidati drachma vna cum sacchari scrupulo vno mixta bis de die caperetur, item decoctum eius vel lacte vel aqua factum ad drachmam vnam pro vna dosi; syrupum quoque depraedicat ex decocto eius saturato paratum. Quibus-

dam cerevisia tenuis pro menstruo placuit sicque vel alio vehiculo catarrhum pertinacem leniri vel sanari legitur (RAII *Hist. pl. tom. 1. p. 113.*). HUXHAMUS (*Oper. ed. REICHEL. vol. 1. p. 100.*) vero, si quid valeat, id praestare arbitratur vi adstringente adeoque corroborante, qua in re cum WILLISII iudicio congruit. Non plane spernit vim specificam in tussi convulsiva cl. THEOD. FORBES (*Diss. de tussi convuls. Edinb. 1755. in Gött. Anz. 1756. p. 31.*). Nostro vero tempore praeprimis in experimentis de hac virtute capiendis follers cl. VAN WOENSEL fuit, cuius curae Petropoli quadraginta pueri quinque vel septem annorum commissi erant, tussi convulsiva dira correpti; iste reliquis frustra tentatis decoctum lichenis huius syrupo Menthae mixtum dosi duarum vnciarum exhibuit. Mitius affecti intra hebdomadem, grauius nonnisi post duas hebdomades conualuerunt; nec nisi vnus tabe periit (*Hist. de la Soc. R. de Medecine, vol. 2. pag. 295.*). Pari fortuna foemina honoratior, tussi sicca cum pituitoso secreatu diu tentata, lichenem ingessit (*l. c.*). Moguntiae decoctum eius tam cl. JO. BAPT. JOS. DILLENIUS quam ill. STRACK in tussi pertinaci phthisique egregio successu exhibuerunt, de quo historiae per partes enucleatae extant (DILL. *Diss. cit. Cas.*

Cas. 1-4. *p.* 39. *sq.*). Quindecim vltraque casibus laetatur cl. WILLEMET (*Lichenographie Mem.* 1. *p.* 27.), se decocto, edulcato Erysimi syrupo, et ad tres uncias dato, tussim inueteratam sedasse, qui et in tussi hysterica laudat. — En igitur vires istis lichenis Islandici analogas.

567.

Pharm. ROCCELLAE *Herba.*

Lichen Roccella; fruticulosus solidus aphyllus subramosus, tuberculis alternis LINN. *Spec. pl.* *p.* 1622. Fucus marinus Roccella tinctorum c. B. Coralloides corniculatum fasciculare tinctorium fuci teretis facie DILL. *Hist. musc.* *p.* 120. *tab.* 17. *fig.* 39. Alia imago: REGNAULT *Botan.* Orseille, in eadem tabula, quae repraesentat La Coralline de Corse, *d. e.* Innascitur copiosissime rupibus insularum quarundam Archipelagi (TOURN. *Voyage du Levant*, *vol.* 1. *p.* 89.), cui dicitur Lichen Graecus Polypoïdes tinctorius; item insularum Africae nonnullarum occidentalium, praecipue Canariarum et Capitis viridis. Crescit et in insula Magdalaenae, Senegaliae proxima, in litore Mauritaniae, Sicilia, insula Elba.

Vt fidem supra (*Vol. 4. p. 144.*) datam liberem, quaedam de hoc lichene subiungere oportet ob colorem coeruleum, Lacmus, et medicis notatu dignissimo. Ποντιον Φυκος THEOPHRASTI (*Hist. plant. lib. 4. c. 7. ed. STAPEL. p. 403.*), Φυκος Θαλασσιον DIOSCORIDIS (*lib. 4. c. 95.*), Phycos thalassion PLINII (*Lib. 26. c. 10. L. 32. c. 27.*). Saepe huic Lichen fuciformis LINN., praecipue in Canariis reperiendus admiscetur (*DILL. l. c. pag. 169.*). Non latuit veteres vsus tinctorius, in commune autem commodum in Europa, quantum apparet, modo Florentinorum solertia ineunte seculo decimo quarto tractus, postquam eius primam cognitionem vna cum lichene ipso ex Oriente hauserant. Dein detectis insulis Canariis commodius visum, ex istis Roccellam petere. In iis, qui potestati regis Hispaniae subsunt, ad reditus regio pertinet. Item hodie largus eius comneatus ex insulis Capitis viridis fit. Mercatores tamen nec hodie omnino negligunt alias terras, in quibus provenire supra indicavi. Tinctorum lichenem non integrum coemunt, sed in pastam subactum (*Orseille en pate Gallis*), quae si ficca est terram obscure violaceam refert, sparsim maculis albidis distinctam. Quomodo haec pasta paretur, IMPERATI

RATI (*Hist. nat. lib. 27. cap. 9.*) et MICHELI (*Nov. plant. gen. p. 78.*) indicarunt, scilicet maceratione pulveris Roccellæ in lotio, addita Soda. Hac tinctura sericum et lana imbuuntur ad colorem purpureum obtinendum. Sed et alii præparationis modi exstant (Conf. WILLEMET *Lichenograph. econ. p. 31.*).

Quæ de præparatione pigmenti coerulei Lacmus ope huius lichenis innotuerunt, supra iam (*Appar. med. vol. 4. p. 144.*) exposui.

Pharm. MUSCI ARBOREI Herba.

Lichen plicatus; filamentosus pendulus ramis implexis, scutellis radiatis LINN. *Spec. pl.* p. 1622. Muscus arboreus, Vinea officinarum c. B. Vinea vulgaris loris longis implexis DILL. *Hist. musc.* p. 56. tab. 11. fig. 1. Dependet ex arboribus sylvarum densiorum, praesertim fagetorum ramis.

Posset sine magno damno ex recensu hocce abesse, nam exoleuit omnino, nec tanti sunt, quae praestare illum haecenus constitit. Lappones partibus longo itinere pedestri excoriatis eum imponunt (LINN. *Fl. Lapp.* p. 348.). Sic haemorrhagias externas fisti pulvere insperfo legimus; vix crediderim alias quam leuiore, adiuncta compressione. Exsiccante et leuiter adstringente vi videtur suppetias hasce ferre. Pulueri cyprio praeter ea idoneus habitus.

F V C V S.

LINN. *Syst. veg. p. 811. Gen. pl. p. 567.*

569.

Pharm. QUERCUS MARINA.

Fucus vesiculosus; fronde plana dichotoma costata integerrima, vesiculis axillaribus geminis, terminalibus tuberculatis LINN. *Syst. veg. ed. 14. p. 966.* GMELIN *Hist. suc. p. 60.* *Fucus marinus* f. *Quercus maritima* vesiculas habens c. B. *Fucus quercus marina* dictus BASTERI *Opusc. subsec. tom. 2. tab. 11. fig. 1. 2.* Depictus etiam cernitur in cl. RUSSELL *de tabe glandulari Dissert. tab. 7. fig. 1.* Ad littora Balthici maris et Oceani creberrimus, ubi rupibus adhaeret, item lapidibus, qui, dum fucum hunc aliosque ibidem reperiundos undae alluunt, repetitis continuo agitationibus sensim sensimque ad littora appelluntur et fundi maris profunditatem in detrimentum nauium et munitamentorum imminuunt.

In locis maritimis finum ad stercorendos agros impertit haud spernendum, dum in acernos collectus computruit (LINN. *öländska och Gothländska Resa, p. 95. 201. Skånska Resa, p. 320.*). Tegun-

tur eo tuguria, vbi loci oportunitas id concedit, et cum argilla compactus isti maiorem tenacitatem in parietum vsum conciliat, ita cunis in vices straminis immittitur et coaceruatim congestus se-
pimenti instar est (EJUSD. *öl. och Gothl Resa*, p. 69. *Skånska Resa*, p. 211.). Siccatus pro ligno com-
buritur, sed foetore valde molestus est (EJUSD. *Skånska Resa*, p. 216.). Adpersa farina suum pabulum
constituit (KALM in LINN. *Fl. Suec.* p. 430.). Aliud
commodum oeconomicum alibi iam commemoravi
(*Appar. med.* vol. 4. p. 287.), nempe speciem Sodae
a Gallis Soude de Varech, ab Anglis Kelp, dictum,
inde parari: sed simul monui (*l. c.* p. 293.), non
carere illam suis vitiis.

Decocto huius fuci aqua facto vtuntur Kam-
schadalenses in diarrhoea (STELLER *Beschreibung von
Kamschatka*, p. 95.). Id quod vero illum celebrem
in re medica reddidit est confirmata a pluribus,
in glandularum obstructione chronica referenda,
efficacia. Quam ipsam primum exploravit el. RI-
CHARDUS RUSSELL (Vid. *Appendix de Quercu marina*
in EJUSD. libro *de tabe glandularum.*). Circa aequi-
noctium vernum vesiculae, quibus hic fucus distin-
guitur, turgescunt humore quodam saponaceo,
qui

qui postea pedetentim ad Julium usque mensem spissescit, donec vesiculae crepent (*l. c. p. 151.*). Liquor iste recens manibus illitus cutem detergit laeuemque et mollem reddit. In foetorem vero mora transiens palmam sensu pungente stimulat, digitorum extrema corrugat, et tumorem glandularum discutit sub eiusdem declinatione. Violarum colorem tum in viridem conuertit. Euaporatione eius facta sal acre pungens emergit. Facilius colligitur liquor iste vesiculis dictis in aqua marina seruatis. Harum liquore suo repletarum librae duae cum aquae marinae libris duabus per dies decem vel duodecim repositae, donec liquor mellis spissitudinem induat, post colationem offerunt liquorem, quo bis vel ter quotidie tumores utiliter fricantur, in declinatione praecipue, vnde durities discutitur (*RUSSELL l. c. p. 74.*). Ipse fucus recens auulsus prodest morbo decrescente, dum tumores eo perfricantur (*RUSS. l. c. p. 151-156.*).

Praecipue autem ad medicam suppellectilem pertinet fucus in cinerem nigerrimum calcinatus, qui nomine AETHIOPIS VEGETABILIS ore capitur, et viribus spongiam istam aemulatur, quin huic antecellere longe creditur (*RUSS. loc. cit. p. 152.*),
cuius

cuius et extra loca mari vicina adhibendi opportunitas.

Paucis modo partes analyfi chemica eruendas declarat cl. RUSSELL nempe hisce verbis: continere stirpem in cineres reductam falem marinum bituminosum vftum, falem alcalinum sulphureum cum nativo suo post aquam igne deficcata fapone. Exaetiis et genio feculi accommodatius enucleant abditas partes alii quidam recentiores (DELIUS in *Diff. de Aethiope vegetabili* resp. MEIER, *Erlangae* 1774. p. 9. fqq. MODELIUS in GMELIN *Hift. fucor.* p. 45. fqq. MACQUER ET POULLETIER DE LA SALLE in *Diction. de chem. tom. 2. p. 534.*). Itaque fuci huius (Vid. DELIUS *l. c.*) vncia vna Aethiopis grana nonaginta dedit. Sapor eius fubfalſus et sulphureus ad eum accedens, quem hepar sulphuris edit. Magnes plures particulas attrahit. Ex drachma vna aethiopis grana viginti duo falis elixiuatione cum aqua eruuntur. Hoc ipſum plurimam partem conſtat ex acido falis marini copulato cum terra ſelenitica (ſ. alumine muriatico GAUBII), cui accedit fal marinum ipſum et parca quantitas falis mirabilis Glauberi. Vt igitur in aethiope vegetabili omnia ea ſalia deliteſcant, quae GAUBIUS in ſcrutinio aquae marinae detexit. Carbo vero huius
ſtirpis

stirpis ope salis praecipue Glauberi et selenitici speciem hepatis sulphuris constituit. Ex aqua marina, cui nutrimentum suum hic fucus debet, hasce partes praecipuam originem traxisse haud aegre cognoscitur. Hinc et alii fuci suppares efficacia videntur esse. In comparatione tamen Spongiae vstae cum aethiope vegetabili varium discrimen obtinet (DELLI *Diss. cit. p. 18.*

Taedet subtilius ex hisce vim huius fuci in corpus humanum explicare, lucem tamen non obscuram haec analysi accendit virtutis resolventis glandularum infarctus, diureticae, nec ob vestigia ferri latentis tonica virtus deesse omnino potest.

Data huius aethiopis drachma vna in puluere. Dosi larga nauseam ciet (RUSS. *l. c. p. 152.*). In casibus a cl. RUSSELL per partes expositis crebrius memoratur externa fuci administratio, de qua supra dixi, quam interna. Dum vero in formulis comparet, miror, quod alia multa addiderit, vt flores sulphuris, aethiopem mineralem, os sepiae vstum, vel subiunxerit nominatim aquam marinam, vnde meritum eius singulare dubium euadit. — Cl. BASTER (*Opusc. subscrip. tom. 2. p. 121. sqq.*) vero se saepius profitetur effectum ex hoc fucō salutarem

in scrophulosis morbis vna cum ell. GAUBIO et VAN VISVLIAT expertum esse, et eum in finem miscelam ex aquae marinae vnciis viginti quinque, falis Quercus marinae vncia dimidia et syrapi cuiusdam (e. c. Violar.) vnciis tribus adornasse, cuius vnciae tres vel quatuor ter vel quater de die vacuo stomacho sumtae; imposito simul Emplastro de Labdano vel simili, cui quarta pars huius falis admixta fuerat. Sic et in Belgio a celebri medico deglutitio difficilis ab intumescencia et induratione glandularum oesophago vicinarum aethiopis vegetabilis ope deuicta fuit (VAN GEUNS in *Verhandel. door de Holl. Maatschappye de Wetensf. te Harlem XI. Deel, vol. 11, p. 170.*).

Depraedicatur insuper vt dentifricius ad detergendas dentium fordes et corrigendam gingivarum in scorbuto laxitatem (RUSS. *l. c. p. 153.*).

Pharm. HELMINTHOCHORTON f. CONFERVA
 HELMINTHOCHORTOS siue CORALLINA
 CORSICANA f. CORALLINA RVBRA f.
 CORALLINA MELITOCORTON Ph. Genev.
 item LEMITHOCHORTON sed perperam.

Fucus Helminthochorton; DE LA TOURRETTE in
Journ. de Physique 1782. *Sept. cum tab. 1. fig. 1.*
 10. Ob compagem cartilaginofam et cognationem cum reliquis variis fucis, qui vesicis destituuntur, fucis potius quam conferuis accensendum arbitror. Est Corallina minima bifida f. Muscus coralloides bifidus BARREL. *Plantae per Galliam Hisp. et Ital. observ. p. 120. tab. 1276. n. 3.* Lemithochorton vel Coralline de Corse *Gazette de Santé* 1777. *p. 20. n. 5. tab. 2.* (DE LA TOURRETTE). Conferua helminthochortos; dichotoma vncialis, rufescens, ramis horizontalibus SCHWENDIMANN *Diff. Helminthochorti Historia natura atque vires, Argent. 1780. p. 9.* Praeterquam dictis locis depicta quoque haecce alga exstat in REGNAULT *Botan.* sub nomine La Coralline de Corse *a. b.* Patria huic haectenus vnice Corsica assignata fuit,
 vbi

vbi rupibus mari inundatis item aliquando lapidibus et conchyliis in littus coniectis innascitur.

Est alga pollicaris circiter, constans ex fibris multis tenacibus, cespites s. fasciculos formantibus, luteo rufis vel fuscis, intricatis ramosis, ramis basi horizontalibus, superne erectis subulatis, apice bifidis vel trifidis, in diuarcatione nodosis. Non facile potest confundi cum Corallina officinali L. s. Musco corallino officin., a qua vt et nomine distingueretur, praesens haecce Corallina rubra dicta fuit, voce Corallinae albae alteri seruata. Quae ipsa altior crassior, subbipinnata, fragilis, articulata et alba, sub dentibus stridorem excitat, infra in animalium recensu curatius perpendenda.

Quod transfertur Helminthochorton modice tenax est, odoris ingrati, vt stirpium marinarum, saporis manifestius falsi. Adhaerent illi saepe fragmenta Madreporarum, conchyliia exigua vel eius particulae, arena et similia heterogenea, quae saepe vix separari possunt, antequam in vsum vertitur. Aquae immersum partes implexas explicat et nonnihil intumescit, et sensim colore rufo exuitur. Iniectum carbonibus candentibus strepitum excitat leuem cum odore vegetabili.

Infu-

Infusione cum aqua non solum sal, sed mucilaginis multum eruitur (SCHWENDIMANN *l. c. p. 11.* HAPP *Diff. verm. intest. hom. historia, p. 47.*). Est, qui nullum aliud sal, quam marinum illi inesse agnoscit (HAPP *l. c. p. 47.*). Addit vero alius maiori salis communis copiae sal Glauberi, seleniten atque alcali fossile cum non parca terrae inertis portione (SCHWENDIMANN *l. c. p. 13.*). Fuci huius vnciae duae exhibent extracti aquosi primi drachmas quatuor cum dimidia, badii coloris inodori salis et extracti resinosi secundarii vix grana sex. Ex eodem fuci pondere nonnisi extracti resinosi pr. grana quindecim elicita (IDEM *p. 13. sqq.*). Mirum, quod cl. HAPP (*l. c. p. 47.*) nihil resinosi detexerit. Infusa aquosa inspissatione valde mucilaginosa apparent. Destillata inde aqua tam odoris quam saporis expers est, residuum liquidum euaporatum gelatinam flavescentem offert (HAPP *l. c. p. 47.*).

Et haec quidem stirps nostro tantum tempore extra Corsicam celebrata fuit, licet pluribus seculis antea incolis insulae contra vermes intestinales vsu venerit. Etenim expugnata armis Gallorum insula in nosocomiis militaribus a. 1775. tentata fuit. Famam dein eius auxerunt cl. STEFANOPOLI, natione-

Graecus, nosocomii militaris, quod Ajacii Corsicae fuit, Chirurgus, atque cl. FLEURY, pharmacopola eiusdem nosocomii, scriptione, et venditione eius per omnem Corsicam facta. Vnde in Gallia annis subsequens hinc inde experimenta capta, quorum successum persequuntur recensus quidam de rebus medicis ibidem edi soliti (*Gazette de Santé* 1777 ad 1779. Vid. *loca citt.* a cl. SCHWENDIMANN, p. 4. *sqq.* nam ipsi mihi hi non suppetunt. Cfr. DE LA TOURRETTE *l. c.* p. 1.), aliaeque scriptiunculae (quarum mihi copia non facta est, memoratae a cl. SCHWENDIMANN) haud sine testimonio honorifico. Accesserunt dein plura ab Argentoratensibus medicis cl. LOBSTEIN, JO. JAC. SPIELMANN, EHRMANN, SCHWENDIMANN (*l. c.*) et a cl. GYSER, medico Pforzheimensi (SCHWENDIMANN *loc. cit.* p. 18.), suscepta. Nec alibi in Germania sese subtraxit omnino practicorum attentioni, quemadmodum publice de hac enunciata, quibus vnice inhaereo, declarant: pro vt et in pharmacopoliis lautius instructis hodie praesto est (V. BALDING. *n. Magaz. für Aerzte*, vol. 6. P. 2. vol. 7. P. 1.).

Praemonendum ante omnia, lumbricis praecipue aduersum esse, nec nisi raro in taenias (DE

LA TOURRETTE *l. c. p. 1.*) et ascarides vim exserere. Secessit tamen casu quodam vna cum lumbricis copia vermium cucurbitinorum, sed remanente dolore circa praecordia, taeniae imputato (SCHWENDIMANN *loc. cit. p. 26. Obs. 2.*), etiamsi dupla dosi exhiberetur. Item ex puero trienni lego ingentem copiam ascaridum vna cum lumbricis expulsum (GYSER in *Diff. cit. p. 23. Obs. 2.*). Lumbrici vero magna subinde caterua eius ope eiectioni, celerque eius vis est, vt iam intra nychthemeron primum post praebita bina vel terna viui plerumque eliminantur et continuatione eius facta copia saburrae euerratur. Infantili aequae ac adultae aetati accommodata medela est. Et sufficit sub variis morborum laruis, quas induere solet verminosa ista labes; quorsum spectant casus bini pleuritidis (SUMEIRE in *Journ. de Medec. tom. 52. p. 331. sqq.*), colicae (*l. c. p. 336.*) et epilepsiae verminosae (SCHWENDIMANN *p. 5. ex Gaz. de Santé.*). Septemque adeo eorundem parentum liberi hisce hostibus erepti fuere, materque simul, etiamsi gravida, vim salutarem inde experta est (SCHWEND. *l. c. p. 27.*). Nec displicet sapor odorue, vt multorum aliorum anthelminticorum, quae eo fastidium patiunt, quin varia pro lubitu aegri forma

absque iactura virium exhiberi potest. In dosi non facile peccari potest, quoniam etiam solito maior non nocet.

Capi potest in pulvere cum aqua, lacte, syrupo quodam, vel misceri melle siue butyro sicque pani illitum ingeri, qui modus ad fallendos infantes non omnino spernendus est, magisque mihi placet, quam ars, qua intra placentulas, bellaria, rotulas, trochiscos absque necessitate (Conf. exempla in *Gazette de Santé* 1777. n. 26.) abditur. Infanti quarto anno minori assignantur grana duodecim ad triginta sex; ab hoc anno ad decimum scrupuli duo ad drachmam integram exhibentur; maioribus natu drachma dimidia ad duas usque conducit (SCHWENDIMANN *loc. cit.* pag. 34.). Commodum est in electuarii formam ope mellis redactum. Sed vulgo substituitur infusum vel decoctum, aqua paratum, ita ut istud maiorem, hoc minorem Helminthochorti quantitatem sibi vindicet. Nempe coctio plus falis euoluit. Solent quoque Galli plerumque decocto uti; e. c. sic: Helminthochorti $\mathfrak{z}\beta$ coqu. c. aquae font. $\mathfrak{z}\text{vj}$ Colat. c. expressione $\mathfrak{z}\text{iv}$ add. Mell. despum. $\mathfrak{z}\text{j}$, vel Sacchari q. l.; pro dosi esto decocti vncia vna. Infusum fieri

feri potest cum aqua feruente, digestionē per aliquod tempus protracta, post colationem lacte et si placet saccharo miscendum, vel solò melle vel syrupo edulcandum. Delicioribus profuit decoctum instar clysmatis adhibere (MARTIN *Recueil de differens remedes*, p. 5. apud SCHWENDIMANN p. 35. *Journ. encyclopedique*, tom. 8. P. 1. p. 510.). Sufficiunt plerumque praebia tria quantitatis dictae Helminthochorti, aliquando plura requiruntur. Tempus illud capiendi commodissimum matutinum est, aliquando vespertinum iungitur. Connubium cum purgantibus efficaciam auget, cuius exempla varia quoque proposuit cl. JADELOT (*Pharmacopoe des Pauvres*, p. 47. form. 1 et 2. p. 151. *bol. vermifug.*).

Nolo in coniecturas memet dimittere, quibusnam viribus vermibus infestum sit. Salina, et ipsam aquam marinam, multum in hosce alias valere quidem nouimus, sed vix nisi maiori copia vel diu continuata ingerantur. An mucilago in hoc fucō admixta efficit, vt salinus stimulus tanto tenacius sese vermium sensili corpori adfigat?

Nimum omnino est, Helminthochorto palmam in fugandis lumbricis tribuere. Nempe manifeste subinde in vno eodemque aegro alia effi-

cacia eminnerunt (BEHREND'S in BALDING. *n. Magaz.* vol. 7. P. 1.). Sufficit dignum esse, ut in suppellectilem medicam recipiatur, quum vitis aliorum bene multorum vermifugorum careat.

SYRUPUS MELITOCORTI *Ph. Genev.* p. 91. adhuc notandus est ex Helminthochorto, saccharo albo, aqua fontana paratus, qui ad spissitudinem densam coctus et refrigeratus in gelatinam coagulatur.

C O N F E R V A.

LINN. *Syst. veg.* p. 818. *Gen. pl.* p. 567.

571.

Pharm. CONFERVA RIVULARIS.

Conferua rivularis; filamentis simplicissimis aequalibus longissimis LINN. *Spec. plant.* p. 1633. *Conferua fluiatilis sericea vulgaris et fluitans* DILL. *Hist. musc.* p. 12. tab. 2. fig. 1. Depicta quoque in *Fl. Dan.* tab. 881. ubi binae figurae microscopio auctam eam repraesentant, item in INGENHOUSZ *verm. Schriften phys.-med. Inhalts von MOLITOR* vol. 2. tab. 2. fig. 12. quae pariter lente
 amplia-

ampliatam eam sistit. In rivulis pacatioribus et stagnis.

Quod praeter consuetudinem hanc stirpem inter medicamina recipiam, non ideo fit, quod PLINIUS (*Lib. 27. cap. 9. ad fin.*) eam extus applicatam, et quoties marcesceret, aqua humectatam ultra modum laudat, tanquam remedium ad conferruminanda ossa contracta idoneum: ad plurimorum enim mentem haec ipsa Conferua PLINII existimatur. Sed recentiori tempore idonea habita ad conclavia aëre puro s. dephlogificato replenda.

Articulata sub microscopio comparent filamenta ista, pellucida, caua, et copia exiguorum rotundorum et ouatorum corpusculorum repleta, quae materie viscosa magis vel minus viridi irritata sunt; fila si dissecantur, corpuscula dicta ex extremis diuisis erumpunt, viscosa materie adhuc obuoluta, dein passim libere aquae innatantia, et haecce initio licet motus omnis expertia sint, post sex vel septem dies motum exercent progressiuum, vnde ad vitae vsuram concluditur. Sed horum naturam originem effectus vltius persequi, ab hoc loco alienum est, INGENHOUSZII (*l. c. p. 218. §19.*) autem indagine dignissimum argumentum.

Quod analysi chemica alcali volatile inde erui, vt ex animalibus corporibus, feratur (INGENHOUSZ *l. c. p. 235.*), pugnat cum aliis experimentis, quibus expresse nonnisi vegetabilibus particulas communes illi inesse edocemur (GEORGI in *Act. acad. sc. Petropolit. 1778. P. 1. p. 225. sqq.*).

Ad aliud caput de speciebus aliquot aëris artificialis pertinet, enucleatius de aëre dephlogisticato, eius natura, fontibus variis et beneficio in corpus humanum, exponere. Ex multis quidem ille corporibus extricari potest, sed vel purior vel maiori copia vel minori opera eruitur ex nitro, mercurio praecipitato rubro, minio, magnesia nigra. Scatent quoque eodem stirpes bene multae, folia scilicet carnosarum, vt Semperuii arborei, Cacti triangularis, Agaues Americanae, Semperuii tectorum rel. ex quibus, intra campanam aqua repletam arcendo com meatum externi aëris, splendentis folis adiumento bullularum forma ille purus aër erumpit. Liberaliter quoque eundem emittit Conferua riuularis et alia Conferua in fundo receptaculorum aqueorum prognascens (INGENHOUSZ *verm. Schr. von MOLITOR vol. 2. p. 58.* Conf. PRIESTLEY'S *Experiments and Observations relating*

ting to nat. Philosophy, vol. 2. p. 21. sqq.). Nec destitui isto aëre animales partes, experimenta cum serico, lana; plumis, capillis humanis rel. facta, adiuuante vel luce solari vel igne artificiali, edocent.

Conferua riularis multum huius aëris erogat, et hieme quidem praestantiorē longe quam aestate, quum e contrario folia carnosā hieme paucillum modo eius suppeditent vixque meliorem aërem vulgari. Tanta vero quantitas aëris dephlogisticati hieme colligitur ex Conferua riulari, ut portio eius, quae circiter spatium pollicis vnus cubici occupat, intra spatium trium vel quatuor dierum plerumque pollices cubicos duodecim vel sedecim intra triduum vel quatrimum sole splendente eructet. In aqua cocta, a qua aditus omnis aëris externi ope mercurii intercluditur, nonnisi tertio die exundat; in aqua fontana non cocta autem iam primo die maiorique longe copia; quo maior ambitus stirpis tanto plus huius aëris obtinetur. Loco plantarum vasis terreis-exceptarum confert hanc conferuam in aqua soli exposita pro lucrando aëre puro seruare (*INGENHOUSZ in Phil. Transf. vol. 72. P. 2. p. 426. sqq.*).

Si itaque verum agnoscat, aërem dephlogisticatum in respiratione et vita protrahenda summi momenti esse, deliquiis animi s. asphyxiis multiplici fonte exortis subuenire, fulmine ictos excitare, et asthma spasmodicum aliudque a laxitate oriundum, item phthisin pulmonum, leuare vel sanare: sane Conferuae huic non exigua laus debetur. Sed tutissimum est caute de beneficiis istis aëris huius mentem pronunciare, donec illa repetito in morbis tentamine plus fidei acquisuerint.

ORDO LV.
F V N G I.

A G A R I C V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 819. *Gen. pl.* p. 568.

572.

Pharm. AGARICVS MUSCARIVS.

Agaricus muscarius; stipitatus, lamellis dimidiatis solitariis, stipite voluato apice dilatato basi ouato
 LINN. *Spec. pl.* p. 1640. BOLTON'S *History of Fungusses*, vol. 1. p. 27. cum tab. Fungus muscas interficiens c. b. Mel muscarum venenosum
 STERBECK *Theatr. fung.* pag. 214, tab. 22. fig. A. Amanita petiolo annulato, pileo (quae vox inferi debet) sanguineo, lamellis albis HALL. *Hist. stirp. Heluet.* n. 2373. MICHELI *Nov. Gen. plant.* tab. 78. fig. 1 et 2. Gefeinelter Blätterschwamm, Fliegen-schwamm, gemeiner Mückenschwamm HOFFM. *Nomenclat. fung.* P. 1. p. 20. Variat pileo coc-cineo, rubro, albo, cinereo, verrucoso et non verrucoso. In pratis et sylvis frequens.

Acrimo-

Acrimonia foetoreque infestus est prae multis aliis fungis hic ipse. Quod muscas necet, denominationi ansam dedit; quae vis iam quoque CLUSIO (*Rar. pl. hist. p. CCLXXIX.*) nota fuit, ut qui illum ab istis valde appeti, sed non sine propria pernicie memoravit. Smolandi etiamnum lacte maceratum illum hoc sine adhibent (LINN. *Fl. Suec. p. 450.*). Parem vim exferit in cimices lectularios, dum fungi aliquot autumnis collecti et contusi intra fictile bene tectum in pulvem deliquescunt, qua ipsa ope penicilli omnes rimae et lacunae obliniuntur (LINN. *Skånska Resa, p. 430.*).

Magis tamen scire interest, quid in corpus humanum efficiat. Inebriat iste comestus, quin in furorem homines coniicit, ita ut nullum periculum reformident, nec ignis nec armorum impetum metuant. Valde probabile est, furorem istum insanum, quem antiquissimo tempore inter septentrionales gentes, nonnulli, qui heroës censeri volebant, contraxerant, esu fungorum huius speciei fuisse concitatum. Hi sub ista mentis labe erumpente ipsis principibus, quorum res agere illis datum, formidabiles, dum nulli aderant hostes in innoxios, bruta, corpora vita cassa, arbores, lapides,

des, iniurias suas exercebant (Conf. ÖDMAN in *Vet. Acad. Handl.* 1784. p. 240. *sqq.*). Lucem accendit mos, qui adhuc hodie apud gentes septentrionales remotiores, vt Ostiacos, Jakutos, Samojedas, Tungutos, Iukagos, Kurakos, Tschutskos, Kamschadalenfes, obtinet, inebriationem sibi gratam eius ope conciliandi. Quaedam harum quotidiano eius vsui indulgent ab vno ad quatuor fungos, Ostiaci vnum modo ferunt, vel decoctum ex tribus paratum. Tschutski, quibus gelu prouentum huius fungi denegat, rhenonibus in commutationem datis illum redimunt. Kamschadalenfes cum decocto Epilobii illum potant. Effectus autem eo ingesto apud illos hic est, vt exhilarentur, exsultent, cantent, vociferentur, versiculos de rebus venereis, venatione, heroibus, effutiant, vaticinentur, augmentum virium valde infuetum sentiant, manus hostiles vel aliis vel sibi iniiciant, tremore vel et conuulsionibus tententur. Furor post duodecim vel sedecim circiter horas deseruescit, huncque excipit virium deiectio, vel iactura perfecta, tandem somnus, ex quo dum expergiscuntur sensim absque alia mala sequela ad pristinam animi serenitatem redeunt. In senectute autem stupidi euadunt. Ipsum lotium hominum, qui huncce fungum ingesserunt,

gesserunt, inebriat; et huius tetri liquidi haustum largiorem bibunt Schamani Tungusenses, tympana fascinatoria sua pulsaturi, quo epilepsia et reliqua ecstasi, ad cerimoniam illam necessaria, corripiantur (Conf. *Nat. Hist. of Kamtschatka*, p. 208. sq. et GEORGI *Beschreibung aller Nationen des Russ. Reichs*, p. 78. 267. 281. 321. 329. 352.). Non multum sane inde incitamenti capi potest ad hunc fungum in morbis tentandum, licet oves fungos iuniores huius generis et recentes depascantur auide et impune (BERNHARDT *chym. Versuche und Erfahr. aus Vitriol- und Fliegenschwämmen kräftige Arzneyen zu versertigen*, *Leipz.* 1755. p. 327.), et pileus eius comminutus et lacte ad occidendas muscas commixtus infanti quadrienni praeter vomitum et diarrhocam nihil mali crearet (CHRIST. GODOFRED. WHISTLING *Diff. de virtutibus Agarici muscarii*, *Ien.* 1778. p. 8.). Nec, quae de virtute medica eius constiterunt, haecenus ita confirmata sunt, quin opus esset illam iterum sub incudem reuocare. Nostris temporibus cl. JO. CHRISTIANUS BERNHARDT (*loc. cit.* inde a pag. 318.) aliquam in fungum muscarium medicorum attentionem mouit, qui eundem tam ore captum quam extus admotum aliquot casibus adhibuit. Eius exemplo praenotio incensus cl. WHIST-

LING (*loc. cit.*) plusculos alios addidit. Non totus autem Agaricus, sed stipitis modo ea pars, quae terra tegitur (BERNHARDT), vel radix, usurpatur, quae partes carere dicuntur nequitia reliquarum, ita inde neque nausea nec vomitus nec temulentia vel alia noxa subsequuta (WHISTLING *l. c. p. 9.*). Adolescente aestate vel autumnii initio colliguntur hi fungi. Pro eo partium selectu, quem dixi, magna copia fungorum opus est, ut pulvis inde paretur. Nempe remoto cortice, filum per istam stipitis basin traicitur, et haec vel aëre sicco, vel ad fornacem, ficcatur. Pulvis loco calido vel sicco seruari debet, ne humidum attrahat et vitiosè cohaereat. Cauendum vero est a fungo acaris exeso, utpote longe inertiori.

Valuit pulvis ore captus ad mitigandam epilepsiam, quin omnino compescendam, licet non omnibus aegris suffecerit (BERNHARDT *Obs. 5. p. 324. sq.* WHISTLING *Obs. 2. p. 13.*). Ita in complicato malo cum tremore artuum et convulsionibus diuturna continuatione auxilium attulit (WHISTLING *Obs. 1. p. 10.*). Idem usus internus aliquando etiam in vitiiis externis locum habet. Ita eodem indurationes tonsillae alterutrius aliarumque glandularum

dularum vicinarum dissipatae (BERNHARDT *Obs.* 3. p. 321.), item tumor insignis durusque prope laryngem (*l. c.* p. 322. *Obs.* 4.).

Ex insperfo autem puluere quotidie bis vel pluries vlcera ex tumoribus duris prognata (BERNHARDT *Obs.* 1. 2.), pustulae corneae (*l. c.* *Obs.* 6. p. 325.), vlcus phagedaenicum poplitis cum aliis vlcusculis propinquis (WHISTLING *Obs.* 3. p. 13.), luxurians vlcus ex reliquiis tumoris cystici exacti (*l. c.* *Obs.* 4.), item vlcus ex fractura ossis cum subsequente carie (*l. c.* *Obs.* 5.) coaluerunt. Saepe combinato vsu interno et externa sollerti pulueris insperfone strumae et fistulae mali moris euauerunt (BERNHARDT *l. c.* p. 326.). Callosas quoque margines vlcerum et fistularum delet (WHISTLING *l. c.* p. 21.).

Pro dosi puluis a scrupulo dimidio ad vnum ter adeo de die cum aqua ingestus (WHISTLING). Imo eius drachma vna semel de die cum aceto data, quod connubium dicitur efficacius fuisse quam illud cum aqua (BERNHARDT), sed eadem de causa non satis tutum (WHISTLING p. 20.). Bonam spem ciet, si puluis inspersus nihil doloris excitat; quodsi vero ardor in vlcere vel dolor subsequitur, desistendum

cipue in truncis caesarum arborum et quidem putrescentium enascitur. Est qui eum in viua arbore nonnisi in parte quadam computrescente deprehendit (MONTET in *Hist. de l'acad. R. des sc. de Paris*, 1762. p. 74.).

In oeconomia claret ob suam pro fomite ignis vtilitatem, cui quidem fini et inseruit Boletus foventarius L. (*Fl. Suec.* p. 453.). Praefertur Tiliis innascens, secundo loco est fagineus (HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 2288.). Alibi tamen fagineum praeparatione mollissimum fieri legimus. Scilicet cultro aufertur cortex durus superior, item pars fistulosa inferior, reliquum, quod quoad contactum mollius longe est, vt laxior fiat fungi textura, lixiuio cinerum Fagi coquitur, tum probe lotum ficcatur et malleo contunditur, postea in solutione nitri aqua facta coquitur et iterum ficcatur; quidam adhuc puluere pyrio illi colorem nigrum inducunt. Ita scintillis vel foco lentis vitreae s. speculi concaui facile accenditur, sed serpente tantum igne, non flamma, odore quasi lintei combusti et remanente fauilla.

Insusum fungi recentis aqua factum non fuscatur vitriolo martis. Aqua coctus qui Betulis innasci-

innascitur, largitur extractum mucilaginosum, fere insipidum. Destillatione absque aqua facta vna cum phlegmate vario obtinetur oleum empyreumaticum, spiritui lignorum non absimile et ex residuo sal alcalinum fixum. Combustione vnciarum sedecim nonnisi grana quinquaginta octo huius salis eliciuntur (*Act. acad. sc. Petropol. 1778. P. 2. p. 214. sq.*). Praemittere haecce non superfluum, vt tanto certius de modo, quo vim medicam iamiam trutinandam exercet, iudicare liceat.

Etenim magnam celebritatem per tempus natus hic fungus erat sua efficacia in haemorrhagiis externis, violenta vulneratione vel dissectione arteriarum, nominatim sub amputatione membrorum, enatis sedandis. Fungus coriaceus quercinus haematodes a JAC. BREYNIO (*Miscell. nat. curios. Dec. 1. Ann. 4. 5. p. 184.*) dictus omnino huius loci est, sed veram vim non cognouit, quum modo indicet ex aliorum narratione haemorrhagiam narium sistere, si cordi eius particula imponatur, indeque coniicit ad alios fluxus sanguineos quoque valere. Propius rem attigit cl. JO. JACOB DILLENIVS (*Ephem. nat. curios. Cent. 7 et 8. p. 344.*), qui fauciatis hirudinum applicatione vasis sanguiferis, et pertina-

citer sanguinem fundentibus fungum igniarium vel Bouistam imponi iussit. Nec latuit maiores nostros, lanuginem internam Castanearum cortici adhaerentem, aliaque mollia ex vegetabilium censu, ut hirsutiam Cydoniorum fructus, Gossypium, feminum pappos, sistere sanguinem ex vulnere vrgentius manantem (REUSSNER in WELSCH. *Sylloge curat. et obseruat. medic. p. 75. sq.*). Fennorum quoque domesticum in hunc finem non nouum dici potest Boleus igniarius (BERG. *Försök om gängb. Sjukd. 1754. p. 69.*), quo et a. 1755. Aboae profusum sanguinis ex lapsu in puero obstinatum conticuit (*l. c.*).

Non apte igitur cl. BROSSARD Chirurgus (de la Chatre en Berry) inuentor dici potest virtutis ischaemae huius fungi; qui tamen recentius a. 1750 academiam chirurgorum Parisiensem de eius efficacia certiozem reddidit (MORAND in *Mem. de l'ac. R. de Chirurgie, vol. 2. p. 225.*) praemio quoque auctus. Hic ipse quernum reliquis praefert. Nec alia praeparatione fungi opus est, quam quod ablato duriori ab vtraque parte tegmine in frustra minora disseccetur, et post desiccationem mallei ictibus emolliatur. Applicatio ea est, quod frustum vulnere paullo amplius imponatur, et huic aliud
grandius

grandius superdetur, vtrumque autem apparatu consueto comprimente arteriam laesam in situ retineatur, non neglecta casu grauiori sub initium torcularis applicatione. BROSSARDI experimenta felicia confirmata sunt a variis aliis Chirurgis Gallicis (MORAND, BOUQUOT, FAGET, ROCHARD, DE MEY *Mem. de l'acad. R. de Chirurgie l. c. Philos. Transf.* 1753. insert. cl. WARNER'S *Cases in Surgery*, p. 338.); a quibusdam etiam in canibus instituta, quorum quidem sanguis facilius coit. Successerunt mox exterorum pericula crebra, cl. SHARP, WARNER (*Phil. Transf. vol. 48. P. 2. p. 588. sqq. 811. sqq.* Conf. WARNER'S *Cases in Surgery*, pag. 349. sqq. vbi multi casus, quorum plerique fausti), GOOCH (*Phil. Transf. p. 814.*), FORD, THURNHILL (*Phil. Transact. vol. 49. P. 1. p. 264.*), ACREL (*Chir. Hündelser, p. 543. sqq.*), partim fungo fauentia, partim aduersa. Non valuit modo post amputationem cruris vel brachii, sed et ad compescendum sanguinem ex mamma cancrofa resecta, item praegressa lithotomia, exundantem. In aneurysmate brachii aperto post applicationem fungi huius arteriae ad carpum pulsus rediit post viginti horas, quum id modo ligatura applicata fieret ad finem secundae hebdomadis vel die decimo septimo (MORAND *l. c. p. 225.*).

Ne autem vniuersaliori iusto vel laude vel vituperio huius fungi peccetur, distinguendum rite inter diuersa rei momenta est. Scito igitur, licet multis casibus conducat, multis aliis non sufficere, nec tritum esse fatis. Non caret sua virtute, si arteria laesa super os stabile decurrit, contra quod pressio exerceri potest, vt in arteria temporali, maxillari externa, radiali; caret autem, vbi nulla pressio locum habet, vt in collo, abdomine, vel vbi os vitiose fractura, carie, luxatione mobile euasit, hinc et vix in sclopetariis vulneribus admitti potest. Efficacior est in haemorrhagia ex minori arteria, et in hominibus debilitatis et paucis sanguine instructis; non vero tutus aperta ampliori arteria, vt crurali, nec in vegetis et plethoricis; similiter non sufficit arteria intra cutem vel musculos retracta vel rigida et cartilaginea. Superfunt itaque plures occasiones, quibus haemorrhagia vel ligaturam vel alia commoda auxilia requirit. Ligaturae praefendus ceteroquin eo, quod ille absque dolore sistit sanguinem, et stimulo deficiente nec conuulsiones pedissequas habet, nec inflammationem nec febrem diriolem accendit, quae omnia contraria in ligatura sunt, quae praeterea, quoniam vsque ad finem remanere vinculum debet,

fana-

sanationem retardat. Fatentur haec ligaturae incommoda praxi crebriori exercitati chirurgi. Nulla siptica virtus, qua ipsa arteria contraheretur, huic fungo inest, sed ob mollem et teneram suam naturam prae reliquis vulgo vsitatis, vt linteo carpto, charta bibula et similibus arctius orificio arteriae sese affigit, et nouo sanguineo riuo compressione coërcto tenacius resistit; quo mollior et flexilior igitur ille est, tanto magis pressioni obsecundat, vnde e. vnicum frustulum sufficit. Thrombus, qui ex iacce sanguinis mora enascitur, nouum a tergo affluenti sanguini obicem ponit. Vitia nimii sanguinis coagulati et coarctationis arteriae longa ab orificio distantia, quae PARKER (*On ligature preferable to Agaric in securing the bloodvessels after Amputations*, Lond. 1755. qui libellus praecipue contra WARNERUM exaratus fuit) huic fungo tribuit, non isti sed compressioni per apparatus consuetum comitem, me iudice, imputanda sunt, nec arbitror eum iure metuere, ne transfudationem liquidi ex minimis vasis sanguiferis impediatur. Nisi praesto est fungus igniarius: substitui potest spongia vulgaris in exiguum volumen compressa vel haec cerâ impraegnata, quae dum, imbibendo liquidum, intumescit, arteriam claudit, quin adhuc firmiss

affluenti sanguini, quam Boletus igniarius, sese opponit; sed de hifce loco alio vberius.

Haemorrhagiam narium compefcere quoque valet (cl. WILLEMET in *Nouv. Mem. de l'ac. de Dijon* 1784. 2. *Semestre*, p. 92.), arbitror, intrusus naribus: sed est, qui puluere per tubulum inflato potius scopo est (ROCHARD in *Journ. de Medec. tom. . .* p. 43.). Paucula quae de vfu fungi huius interno memorantur non magni momenti funt. Eo in decocto dato apud virum sopitus dicitur fluxus sanguinis largus per aluum ex causa forbutica contingens, aliis multis frustra adhibitis (ROCHARD *l. c.* p. 43.). Dubius quoque euadit fungi effectus in dysenteriae cruentae casu, vtpote quum conuulsum corticis Simarubae iniret (BRILIOUET in VAN-
DERMONDE *Recueil periodique d'Observat. de Medecine*, tom. 6. p. 230.).

Hic fungus est Lapponum Duaeulet, ex quo conum parant longitudinalis femuncialis, baseos trium linearum vel supra. Hunc instar moxae Sinenfium et Japonenfium accendunt, iisdem scopis accommodatum censentes (HARMENS et FIELLSTRÖM *Diff. med. Lapponum* in HALL. *Collect. Diff. pract.* tom. 6. p. 728.).

574.

Pharm. FVNGVS SALICIS.

Boletus suaveolens; acaulis superne laevis, falicinus LINN. *Spec. pl.* p. 1646. *Boletus suaveolens*; acaulis semielliptoidicus niueus; supra conuexus, byssino villosulus; subtus tubuloso-porosus, poris rotundis angulatisque; Anisum redolens falicinus JACQU. *Collect. bot. vol. 2.* p. 147. *Boletus albus*; acaulis pulvinatus laevis, poris oblongis HUDS. *Flor. Angl. ed. 2.* p. 626. LIGHTFOOT *Flor. Scot.* p. 1037. addens poros et rotundos esse. Agaricus villosus et porosus candidus salignus BUXBAUM *Plant. minus cognit. Cent. 5.* p. 8. tab. 5. De erste Soort van willige Fungi, Fungus albus saligneus, odore iridis VAN STEERBEK *Theatr. fungor.* p. 251. tab. n. 27. lit. D. Conf. cl. ENSLIN Monographia in *Dissert. de Boletto suaveolente Linn. Erlang.* 1784. c. tab. egregia, recusa tit. *Comment. a.* 1785. Specimen, quod coram habeo, colliculis variis supra distinguitur. Villis initio tegitur, quibus sensim exuitur, vt laevis appareat. Agarici albi figura, quam BOLTON'S *History of Fungusses* ad p. 87. sistit, differt tam ab ENSLINI icone, quam meo specimine haud parum. In

Salicibus vnice crescit, Sal. alba, fragili, vitellina, amygdalina, et harum quidem cortice, etiam in Germania, prout vicinia vrbis Gottingensis, licet paucissimi botanici Germani eiusdem meminerint. Autumno et m. Octobri quidem emergit per totam hiemem colligendus, vere subsequenti anni sensim computrescens a vermibus consumitur.

Odorem fragrantem non omnino ingratum spargit, qui fortior est in recenti fungo, quam exsiccato, in quo mihi suburinofus visus est. Quaedam indiuidua plus gratiae spirant. Nonnulli odorem comparant cum violaceo, vt radicis Iridis Florentinae; alii (JACQU.) cum odore Anisi vel Scandicis odoratae. Masticatione longiori subinde sapor sentitur acidulus, postea amaricans, in aliis speciminibus lenis iste amaror vnice sese manifestat.

Odor aquae destillatae siue ex recenti siue ex sicco fungo paretur, longe debilior est, quam ipsius fungi, nec vllum isti vestigium olei aetherei inest (ENSLIN *l. c. p. 20.*). Omitto studio expositionem eorum, quae destillatione sicca eruuntur (*l. c. p. 21.*). Decoctione cum aqua odor exurgit huic fungo proprius. Ex vnciiis eius duabus obtinentur extracti aquosi primi drachmae duae cum dimidia,

dimidia, inodori fere sed amarescentis subnauseosi et subfalsi; et ex eadem fungi quantitate extracti resinosi primi grana quinquaginta, saporis falsi atque amari, odoris manifestioris. Ast extractum resinosum multas simul gummosas partes complectitur (*l. c. p. 21. sq.*). Combustus erogat, praeter sal alcali, aliud, propius ad sal mirabile Glauberi accedens, item terram siliceam et ferri aliquot miculas (*l. c. p. 23.*).

Vires medicas ex hacce analysi diuinare aegrius datur. Ad experimenta igitur practica confugiendum est. Ultra centum retro annos iam in censum medicaminum receptus, nec hodie exul. Est hic sine dubio, cuius meminit (sub nomine fungi Salicis rufae) SARTORIUS (*Misc. nat. cur. Dec. 2. Ann. 1. pag. 310.*), tanquam egregii remedii in phthisi inueterata et deplorata, virtutemque confirmare studet duobus exemplis, quibus mane et vesperi drachmae duae cum sacchari tantundem datae salutem fuerunt, sed non sine connubio lactis caprilli et pultis varii generis. Nec alium fungum, si nomini et adscriptae virtuti inhaereas, intellexisse existimandus est BÖCLERUS (*Cynosura Mat. med. cont. 1729. p. 175.*), licet descriptio in alium quadret,

quadret, dum Salici adnascentem fungum mirifice celebrari in phthisi refert, bis de die ad drachmam dimidiam vel integram cum saccharo cando datum. Seruant antiquam existimationem in phthisi pulmonali vlcerosâ felicia experimenta nostris temporibus Erlangae a cll. SCHMIDEL et WENDT (ENSLIN *Diff. cit. p. 25. sqq.*) instituta. Exhibebatur nimirum electuarii ex puluere eius et melle cochlear paruum quater de die, vel et pulueris eius scrupulus vnus cum lactis sacchari eadem quantitate et aequè frequenter, continuatione per plures menses facta. Quos non sanauit omnino, hisce tamen leuamen attulit conspicuum, ita quidem, vt aliorum consortium aliquando requirat. Depraedicatur quoque in spasticis morbis (a SCHMIDELIO in litt. ad cl. WENDT *Diff. cit. p. 29.*), horumque in numero nominatim significatur malum hypochondriacum. Et alii successit in asthmae spasmodico electuarium ex puluere eius et melle (*l. c. p. 30.*).

Vt in puluerem tantò commodius redigatur, confert obducere fungum antea mucilagine gummi cuiusdam, e. c. Arabici vel Tragacanthae, eademque fungum ficare, vel eum modice ficcatum sub trituratione alcohole vini humectare (*l. c. p. 30.*).

575.

Pharm. AGARICVS ALBVS.

Boletus Laricis; acaulis pulvinatus subtriangularis, conuexo-compressus, griseus eminentiis hinc inde gibbosis fulcisque horizontalibus, poris tenuissimis MHI. Sic se habet adulta aetate. *Boletus Laricis* JACQU. *Miscell. Austr. vol. 1. p. 172. sqq.* Descriptionem ampliorem accuratissimam polymorphi huius pro diuersa aetate et infertionis loco fungi concinnauit ibidem vener. WULFEN, exemplis in Carinthia obulis innixus cum necessariis iconibus *tab. 19. 20. 21.* (quarum plures numero ibi exstant, quam in JACQUINI *Diff. de Agarico offic. resp. RUBEL Vindob. 1778.* quae in *Miscell.* cum variis mutationibus recusa deprehenditur). Paucis commemorauit eum LINN. *M. m. ed. 1. p. 175.* Est *Boletus conicus pulvinatus leuis, inaequalis tubulis subtilissimis* GERARD. *Flor. Gallo-provinc. p. 12.* vbi tanquam varietas *Boleti igniarii* sistitur. *Boletus Agaricum* ALLION. *Fl. Pedem. tom. 2. p. 351.* *Agaricum f. fungus laricis* C. B. MICHELI *N. gener. pl. p. 119. tab. 61. fig. 1.* *Polyporus sessilis conuexo-planus, annulis discoloribus fulvis, poris ochroleucis* HALL. *Hist. stirp. Helvet. n.*

2284. quae autem descriptio cl^{mo} WULFEN displicet. In nulla alia arbore haecenus quam Larice inuentus est, notante iam BELLONIO (*de arboribus conf. fol. 26.*) et MATTHIOLO; nam qui aliis quoque Pinis eum adscribunt, vt CORDUS et ANGUILLARA, confusionem cum aliis fungis commisisse videntur. Laricis autem non solum inferiorem aut medium truncum obsidet, sed et partem eius cacumini vicinam. Arbores modo occupat proceriores annosas rimasque agentes, et in alpibus vel subalpinis montibus crescentes, licet multae et huius magnitudinis et stationis eo destituantur, nunquam iuniores et humili statione reperitundas. Obtinet tamen etiam in truncis larignis praecisis et iamiam tabescentibus. Et sic quidem in Carinthia sese res habet. Reperitur vero praeter hancce regionem in orientalibus variis vt, testibus DIOSCORIDE et PLINIO, in vicinia Bosphori Cimmerii, vnde ex Sarmatia in Graeciam atque Italiam per multa secula translatus fuisse videtur; item in laricetis Rossicis praesertim Duinensibus et Vralensibus, vnde per Archangelopolin ad exteros mittitur (PALLAS *Fl. Ross. vol. 1. p. 3.*); in montibus Veronensibus (SEGUIERUS), alpibus Augustae Praetoriae Pedemontii, Heluetia

tia (HALLERUS), Gallo prouincia (GERARDUS), montibus Tridentinis (MATTHIOLUS), Hungaricis (KOLLAR apud JACQU. *loc. cit.* p. 167.). Fungus vero hicce per plures annos vitam in larice continuat.

Olim in medicina vsitatus ex Oriente Venetias mittebatur. Sed nullum est dubium, quin iis in locis, quae patriam agnoscit et vicinis, vsurpetur indigenus, imo ad remotiora transportetur. Ita Venetiis venditus tempore MATTHIOLI (*Comment. in DIOSCOR. ed. BAUH. p. 474.*) fere omnis partim ex Tridentinis montibus, partim Norico tractu, provenit. In Gallia quoque ex montibus Delphinatensibus pro vsu petitur (VALMONT DE BOMARE *vol. I.* et GEOFFROY *Mat. m. aliique*). De Sibirico iam dixi. Sunt tamen, qui orientalem etiamnum praeferunt (e. c. LEWIS *III. m. p. 21.*), SPIELMANNUS (*M. m. p. 641.*) ex Aleppo optimum peti arbitratur. In Carinthia collectio eius committitur vel venatoribus vel rusticis, qui autumnno vel vere ad caedenda ligna saxosas fyluas adeunt, vbi Larices elegantiores maiori copia crescunt. Ibi compages mollior est in iuniori fungo, ficcior in adulto, ita in isto superficies colore dilute aurantiaco tingitur,

in

in hocce plerumque initio albā dein ex albo citrascens vel profundioris coloris item rimosa est, senescens subfidit variis quasi contignationibus et fascias coloris obsoletioris (non veros annulos discolorēs, vt HALLERUS indicat) contrahit. Substantia interior primum ex luteolo alba tandem candidissima fit, desiccata in rudiorem farinam, digitis friabilem, transit. Quidam idem in Boletis laricinis extra Carinthiam locum haberet. BELLONII (*de arbor. conif. fol. 26.*) effatum, quod tam rarus esset hic fungus, vt ex decem millibus Laricum vix vna eundem ferret, nimium est, licet omnino frequens non valde fit.

In officinis obuius multiplicem formam gerit, plerumque ad triangulum accedentem, cuius basis inferiora spectat, a postica parte finum a loco insertionis repraesentat, cui adhaeret subinde corticis arboris particula, antice fulcis parallelis, inter quos eminentiae mox planiores mox gibbosiores, distinguitur, magnitudinem diuersam habet, adeo vero leuis est pondere, vt e. c. fungus pedem cum palmo longus ad basin pedalis libras modo tres cum aliquot vnciis penderet. Externe crusta circiter semunciam crassa et rimosa vestitur, compactiori,

partiori, quam interna medullaris pars, ita ut vngue penetrari nequeat, extus grisea interius flavescente. Intra hanc medulla comprehenditur albissima, mox spongiosa et fibrosa, quae facile dissecari cultro potest, item digitis discerpi, quos sub hocce tentamine inquinat, mox in farinam friabilis. Fibrae dictae ubi adsunt non per totam longitudinem decurrunt, sed strata varia modo longiora modo breviora ad lineam usque formant. Vermibus saepe in officinis eroditur crustam corticalem praecipue deastantibus, verum in ipsa quoque medulla cuniculos egisse deprehendi. Foraminula, quae characterem generis efficiunt, in baseos superficie vix conspiciere potui, ostiis per se minutis sine dubio siccatione adhuc magis contractis. Figuram et colorem officinalis egregie exprimit icon in JACQU. *Miscell. cit. tab. 20.*

Caret odore, masticatus autem initio dulcis, dein nauseosam acrimoniam et amaricantem saporem imprimit. Frustula eius flammam facillime concipiunt, prunis iniecta quasi oleum exsulant et deflagrant, paucis cineribus relictis. Ex comparatione analysium diuersarum chemicarum ell. GEOFFROY, CARTHEUSER, NEUMANN, licet liqueat,

Appar. medic. Vol. V. O o pro-

proportionem non vbiuis eandem inter partes reconditas obtinuisse: euincitur plurimum inesse resinæ, scilicet secundum experimenta NEUMANNI (*Chym. vol. 2. P. 1. p. 42.*) medullari parti extracti resinosi ingræte amaricantis ad tres partes ex quatuor, reliquum mucilaginosæ naturæ esse cum terra remixtum, cui extracti aquosi drachmæ duæ cum scrupulis duobus insint. Quam parum virium largiatur aquæ, inde elucet, quod fungus hic etiam post diurnam coctionem plurimum saporis seruat, et valde viscidum tenaxque existit. Spiritus vini rectificatus autem tingitur colore luteo et adsciscit ingrætam dulcedinem. Corticem refert cl. BOULDUIC (*Mem. de l'acad. R. des sciences de Paris 1714. p. 28.*), suppeditare spirituosam tincturam maxime nauseosam vt vel vnica gutta linguæ applicata vomitum ciëat, quod vero aduersatur experimentis ill. JACQUIN (*loc. cit. p. 197.*) cum cortice fungi Carinthiaci captis, cui et alia experimenta huius generis debentur.

Sub contusione tussiculam et nauseam diutius inhaerentem excitat (JACQUIN *l. c. p. 197.*); item sternutationem, et oculos irritat (NEUM. *l. c. p. 44.*). Quoniam vero per se ægrius in puluerem redigitur:

muci-

mucilagine gummi Tragacanthae prius humectari
 eaque imbutus ficcari solet.

Nolo antiquitati vsus medici huius Boleti diu
 immorari, quam ample satis excerptis locis ex DIO-
 SCORIDE (*Lib. 3. cap. 1.*), qui *Αγαριον* eum voca-
 vit, GALENO, PAULO AEGINETA, PLINIO, MESUE,
 excussit cl. BREYNIUS (*loc. cit. §. 3.*). Distinctionis,
 quam assumerunt inter fungum marem et foemi-
 nam, non satis certi limites constant. Vterque
 in magna apud veteres existimatione fuit, quin eo
 utebantur iusto liberalius, vt et a DEMOCRITO apud
 MESUËN familiare domesticum diceretur, nec mor-
 borum selectu congruo, instar alterantis et resol-
 ventis medicaminis; qua in re peccatum per plu-
 rium seculorum seriem, quae leuitas et ansam mul-
 tis praeparatis dedit. Vtique vera est purgandi
 vis, quam illi adscriperunt, qua quidem bilem et
 pituitam euacuare sustinuerunt. Faeces aluinae
 inde albae euadere feruntur (LINN. *Amoen. acad.*
vol. 9. p. 266.). Lente vero effectum exercet,
 nec sine nausea vomitu et torminibus, drachmae
 dimidiae vel vnus, quin, vt quidam volunt, drach-
 marum duarum supraque pondere, cuius ratio in
 resinosa tenacitate quaeritur. Vnde vsus sensim

desuevit, ita vt hodie a medicis pro hominibus vix nisi in compositis quibusdam officinalibus pro stimulo augendo praecipiat. Mulomedici vero adhuc eo vtuntur ad aluum eluendam, tam per os ingesto, quam in clymate. Alpicolae circa Garaxium, prae vicinitate Laricum Agaricum exsiccatum domi seruant, et in pulmento cum Pipere mixtum in omnibus fere morbis sine discrimine adhibent. Alui mouendae causa et vomitionis excitandae cum oleo, rarius cum lacte, miscent; eiusque ope expellunt hirudinem minutam cum aquis potatam, dira symptomata apud homines et pecora creantem (*Miscell. Taurin. vol. 3. p. 203.*); qui effectus potius venenatae indoli huius hirudinis, quam morfui, a JACQUINO adscribitur. Nec facile cautior imitabitur Rufforum hodiernum morem, qui pro emetico in febribus intermittentibus hunc fungum ingerunt, item reuellendi scopo in fluore albo foeminarum (*PALLAS l. c.*). Baschkiri et Sibirici inspergunt puluerem vlceribus equorum et boum, quo eadem detergant et verminosam pullitiem deleant (*IBID.*).

Serius, tanquam commoda in sudoribus colliquatiuis phthysicorum medela, commendatus est. Huius generis exemplum narrat HAENIUS (*Rat. med.*

P. 12. p. 251. sqq.), nempe monachi, qui phthificus praevia mulierculae commendatione in pluribus fausto successu Agarici frustulum quotidie ingessit eoque sudoribus emaciantibus et eneruantibus obicem posuit. Quum HAENIUS unicum modo casum enucleatum sistat, et ne dosin quidem definiat, alios modo ad iteranda tentamina excitare voluisse videtur. Huic consilio studium accommodavit cl. BARBUT (*Journ. de Medecine, tom. 47. p. 512. sqq.*), qui triplici casu vim sudores profusos nocturnos coercendi confirmat. Horum vnus spectat ad sudores, ex febre continua superstites, sed trochiscorum Agarici granis duobus in pulvere cum cochleari aquae vesperi per tres dies captis, superbibito aquae vitro dimidio in operario, sublatis. In alio quatuor dosibus trochiscorum eodem pondere et ordine exhibitis cessarunt sudores phthifici. In foemina phthifica ad sextam dosin recurrere opus fuit. — Minus fauens de Agarico iudicium format cl. QUARIN (*Animaduers. pract. p. 91.*), qui Agaricum (arbitror eum intellexisse trochiscos Agarici) ad duo grana exhibitum contra sudorem colliquantem phthificorum nunquam salutarem se reperisse, sed oppressionem pectoris adeo potius inde auctam fuisse, testatur.

In pulvere solus non fidus ob causas dictas, veteres eum cum vino, aqua, aceto, mulso, dederunt. Est qui optime in infuso vinoso a drachma vna ad duas imo vnciam dimidiam praecipitur (CARTHEUS. *Mat. med.* vol 1. p. 189.). Ita additamentum aromatis commendabile visum est (BREYN. l. c. p. 23.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

TROCHISCI DE AGARICO a MESUE memorati, in paucis dispensatoriis pharm. hodie obuii. Qui in *Cod. med. Paris.* p. 605. existant Agaricum et Zingiber complectuntur.

EXTRACTUM AGARICI *Ph. Wurt.* p. 88. Est resinofum.

EXTRACTUM PANCHYMAGOGUM CROLLII *Ph. W.* p. 94. Inter tot alia drastica et Agaricus.

PILULAE HIERAE CVM AGARICO *Ph. W.* p. 139. Intrat farraginem Agaricus trochiscatus. Hodie obsoleti.

PILULAE MASTICHINAE *Ph. W.* p. 140. PILULAE DE SUCCINO CRATONIS l. c. p. 141. etc.

P E Z I Z A.

LINN. *Syst. veg.* p. 823. *Gen. pl.* p. 568.

576.

Pharm. AVRICVLA JVDAE f. FVNGVS
SAMBVCINVS.

Peziza Auricula; concaua rugosa auriformis LINN. *Syst. veget.* p. 823. Tremella Auricula; sessilis membranacea auriformis cinerea LINN. *Spec. pl.* p. 1625. Fungus membranaceus, Auriculam Judae referens f. sambucinus c. B. Agaricum auriculae forma MICHELI *Gen. plant.* p. 124. tab. 66. fig. 1. Innascitur truncis vel ramis arborum vetustarum, praecipue Sambuco, vti et Oxycanthae (teste HALL. *Hist. stirp. Helvet.* p. 2220.), idque quidem parti, quae septentrionem respicit (STEERBECK *Theatr. fung.* p. 256.).

Fungus membranaceus ad aurem externam humanam accedit figura et eminentiis intra sinus caui. Humidus gelatinam refert tenacem pellucidam odoris mucidi, siccatus indurescit et fragilis fit, ita tamen, vt aqua pristinam flexilitatem, colorem, odorem, recuperet. Siccus membranaceus est, insipidus, odoris expers, extus cinereus, interne

nigricans, salivae lentorem aliquem conciliat. Colorem solutionis vitrioli martis nullo modo mutat. Perperam adstringens censetur et exsiccans. Ad perniciosos fungos refert CLUSIUS (*Rar. plant. hist. p. CCLXXVI.*). Sed neque venenata vis nec purgans illi adscripta evidentibus experimentis comprobatur. Centies repetitum, in gargarismis anginam dissipare et ex aqua Rosarum s. simili vel vino impositum inflammationes, nominatim oculorum, discutere. Nec certius est auxilium in surditate aliisque auris affectionibus, ad quod figurae similitudo credulos adduxit. Vtinam confirmatae essent aliae multiplicis generis virtutes, quas recensuit ex scriptis auctorum JO. PHIL. BREYNIUS (*Dissert. de fungis officinal. p. 28. sqq.*).

577.

Pharm. CREPITVS LVPI s. BOVISTA.

Lycoperdon Bovista; subrotundum: lacerato dehiscens LINN. *Spec. plant. p. 1653.* *Lycoperdon faccatum cinereum polline obscure viridi* HALL. *Hist. stirp. Helvet. n. 2172.* Multis varietatibus, magnitudine, superficie, figura, colore, distinctis ludit haec species, ad quarum cognitionem du-

cit

cit HALLERUS *l. c.* et HUDSON. *Fl. Angl. ed. 2. p.* 642. Ad nos pertinet Lycoperdon vulgare δ , f. Lycoperdon maximum SCHÄFFERI *Fung. Bav. tom. 3. t. 294.* Fungus maximus rotundus pulverulentus dictus Germanis Bovist JO. BAUH. *Hist. tom. 3. p. 848.* ICON: REGNAULT *Botan. La Vesse de Loup.* Exemplum praegrandis Bovistae exstat in MARSILII *Fungi Carrariensis Historia*; aliud in BENED. BERGII *Comment. in Kongl. Vet. Acad. Handl. vol. 23. p. 324.* cuius ambitus vlnas duas et digitos tres exaequavit, grauitas octodécim libras superavit. Etenim aëre pluuioso et solo pingui enormiter grandescit. Reperitur in pratis et pascuis sterilibus.

Tunicis tribus tegitur, intra quas medulla continetur, in iuniori fungo flauescens, solida, sensim in cellulosam compagem resoluta, in qua pollen obscure viridis, vel brunus, generatur, qui per orificium, in quod sursum sponte fungus dehiscit, praecipue sub compressione excutitur. Compressus digitis vel calcatus pedibus crepat, vnde nomen. Prout siccatus seruatur leuis et liuidus est, puluere bruno repletus. Nec antea colligi debet, quam donec compages succosa in puluerem lentam transferit, dein loco sicco seruandus.

Odoris aequae ac saporis expers est, nec colorem solutionis vitrioli martis mutat. Nulla neque alcalinae nec acidae naturae vestigia vulgaribus tentaminibus, neque in pulvere nec extracto aquoso, deteguntur (BREYN. *Diff. de fung. officin. p. 36.*). Inesse tamen alcali volatile aequae copiose, ac in vlla materia animali, destillatione cognitum (SCOPOLI in CRELLS *chem. Annal. 1784. vol. I. p. 335.*). Oculis infestus pulvis deprehensus est, ita tamen, ut quidam ophthalmias arguant (MUYS apud BREYN. *l. c.*), alii caecitatem (Vulgaris opinio in Suecia. Vid. LINN. *Flor. Suec. p. 460.*). In lacte decoctus hic fungus muscas interimit (BREYN. *l. c.*).

Plurimum celebritatis sibi acquisiuit vi, qua ad haemorrhagias sistendas pollet. Quo fine valet tam pulvis inspersus fauciatibus vasibus, quam spongiosum et mollius eius tegmen applicatum. Ita confopita sunt profluvia sanguinea varia interna, quorum fontem attingere valuit Bouista, ut stillicidium copiosum sanguinis ex naribus, contra quod pulvis vitello oui mistus commode turundis illinitur (BREYN. *l. c. p. 34.*); haemorrhagia ex dente per congestionem ex spirituosius largiter potis, quam vnice compescuit Bouistae frustum intrusum (TULP.

Observ.

Observ. med. p. 90.); haemorrhoides profusae, quibus suffecit pessarii instar ano inserta (FEL. PLATER. *Prax. tom. 3. l. 2. cap. 5. p. 646.*). Frequentius autem longe administratur in haemorrhagiis ex vulnere vel amputatione arteriarum enatis. Magna hoc nomine iam dudum in existimatione fuit apud chirurgos celebriores, ut FELICEM WURTZ, NUCK, MUNNIKS, VERDUIN, RAU (BREYN. *l. c. p. 35.*), qui sedulo in praxi sua hunc fungum in usum traxerunt. Recentiori tempore fiduciam auxerunt experimenta solertia a cl. hippiatro LA FOSSE in equis dedita opera facta (de quibus a. 1750. academiam R. scientiarum certiore reddidit), dum sanguis exundans resecta arteria temporali, amputato femore alterutro, item cauda praecisa vel applicato fungi frustulo et firmato particula vesicae vel insperfo pulvere, fluere cessavit. Trucidato equo ecce in arteria comparuit membrana fere transparentis cum thrombo conico, cuius apex interiora respexit (PARSONS in *Phil. Transf. vol. 49. P. 1. p. 38.* Tract. cl. LA FOSSE, patris, *Observations et decouvertes faites sur les Chevaux* legere mihi non suppetiit. Confirmat efficaciam filius in *Dictionnaire raisonné d'Hippiatrique, tom. 2. p. 384. et tom. 3. p. 128.*). Non autem in haemorrhagiis exiguarum arteriarum modo

modo conducit, sed et ampliorum, adiuuante tantum modica compressione; cl. BISSET (*Medical Essays and Observations, p. 303.*) Agarico chirurgorum adeo praefert Bouistam. Stipticum dici non potest eo sensu, quo Gallas, Bistortae radicem, Granatorum corticem, alumen, ita vocamus; hinc non coarctando vasa vim suam praestat, sed partim incrassando sanguinem, sponte iam ad coagula primum, tenuissimo, quem continet puluere, partim molli et spongiosa natura, qua sese arctissime ostio valis affigit, ligatura suffultus. Nempe applicato frusto huius fungi superimponitur aliud maius vel tunica fungi, et deligatio solito modo per fasciam perficitur.

DESIGNATIO SPECIERVM

IN QVINTO VOLVGINE CONTENTARVM.

ORDO XLIII. PALMAE.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
497. Palma.	<i>Cocos butyracea.</i>	pag. 1
498. Dactyli.	<i>Phoenix dactylifera.</i>	6
499. Sagu.	<i>Sagus RUMPH.</i>	13

ORDO XLIV. PIPERITAE.

500. Piper nigrum; album.	<i>Piper nigrum.</i>	22
501. — longum.	— <i>longum.</i>	35
502. Cubebae.	— <i>Cubeba.</i>	37
503. Acorus verus. Calamus vulgaris.	<i>Acorus Calamus.</i>	39
504. Arum.	<i>Arum maculatum.</i>	44

ORDO XLV. SCITAMINEAE.

505. Zingiber.	<i>Amomum Zingiber.</i>	52
506. Cardamomum minus.	— <i>Cardamomum.</i>	61
507. Grana Paradisi.	— <i>Grana Paradisi.</i>	67
508. Galanga.	<i>Maranta Galanga.</i>	69
509. Curcuma.	<i>Curcuma longa.</i>	73
510. Costus.	<i>Costus arabicus.</i>	80
511. Zedoaria.	<i>Kämpferia rotunda.</i>	82

ORDO

ORDO XLVI. LILIACEAE.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
512. <i>Lilium album.</i>	<i>Lilium candidum.</i>	88
513. <i>Scilla.</i>	<i>Scilla maritima.</i>	91
514. <i>Allium.</i>	<i>Allium sativum.</i>	122
515. <i>Porrum.</i>	— <i>Porrum.</i>	134
516. <i>Victorialis longa.</i>	— <i>Victorialis.</i>	135
517. <i>Cepa.</i>	— <i>Cepa.</i>	137
518. <i>Asphodelus.</i>	<i>Asphodelus ramosus.</i>	140
519. <i>Helleborus albus.</i>	<i>Veratrum album etc.</i>	142
520. <i>Sabadilli.</i>	<i>Veratrum? Sabadilla.</i>	166
521. <i>Asparagus.</i>	<i>Asparagus officinalis.</i>	179
522. <i>Ananas.</i>	<i>Bromelia Ananas.</i>	186
523. <i>Colchicum.</i>	<i>Colchicum autumnale.</i>	193
524. <i>Hermodactylus.</i>	— <i>illyricum?</i>	215
525. <i>Crocus.</i>	<i>Crocus sativus.</i>	220
526. <i>Aloë.</i>	<i>Aloës species variae.</i>	238
527. <i>Lilium Conuallium.</i>	<i>Conuallaria maialis.</i>	260
528. <i>Sigillum Salomonis.</i>	— <i>Polygonatum.</i>	263

ORDO XLVII. ENSATAE.

529. <i>Iris Florentina.</i>	<i>Iris Florentina.</i>	265
530. — <i>nostras.</i>	— <i>Germanica.</i>	269
531. <i>Acorus palustris.</i>	— <i>Pseud-acorus.</i>	275

ORDO XLVIII. ORCHIDEAE.

532. <i>Salep.</i>	<i>Orchis mascula etc.</i>	278
533. <i>Satyrrium.</i>	— <i>bifolia etc.</i>	292
534. <i>Vanilla.</i>	<i>Epidendrum Vanilla.</i>	297

ORDO XLIX. TRIPETALOIDEAE.

535. <i>Sanguis draconis.</i>	<i>Calamus Rotang etc.</i>	301
-------------------------------	----------------------------	-----

ORDO L. CALAMARIAE.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
536. Sarsaparilla germanica.	<i>Carex arenaria.</i>	310
537. <i>Cyperus longus.</i>	<i>Cyperus longus.</i>	316
538. — rotundus.	— rotundus.	317

ORDO LI. GRAMINA.

539. Triticum.	<i>Triticum hybernium.</i>	319
540. Gramen.	— repens.	338
541. Secale.	<i>Secale cereale.</i>	343
542. Hordeum.	<i>Hordeum vulgare etc.</i>	360
543. Auena.	<i>Auena sativa.</i>	383
544. Saccharum.	<i>Saccharum officinarum</i>	390
545. Milium.	<i>Panicum miliaceum.</i>	430
546. Oryza.	<i>Oryza sativa.</i>	433
547. Schoenanthus.	<i>Andropogon Schoenanthus.</i>	443
548. Nardus Indica.	— <i>Nardus.</i>	445

ORDO LII. FILICES.

549. Polypodium.	<i>Polypodium vulgare.</i>	449
550. Filix mas.	— <i>Filix mas.</i>	453
551. Filix foemina.	<i>Pteris aquilina.</i>	472
552. Capillus veneris.	<i>Adiantum capillus veneris.</i>	475
553. Lingua veruina.	<i>Asplenium Scolopendrium.</i>	478
554. Ceterach.	— <i>Ceterach.</i>	480
555. Trichomanes.	— <i>Trichomanoides.</i>	481
556. Ruta muraria.	— <i>Ruta muraria.</i>	482
557. Equisetum.	<i>Equisetum aruense.</i>	483

ORDO LIII. MVSCI.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
558. Lycopodium.	<i>Lycopodium clavatum.</i>	486
559. Muscus erectus.	— <i>Selago.</i>	492
560. Adiantum aureum.	<i>Polytrichum commune.</i>	494

ORDO LIV. ALGAE.

561. Vſnea.	<i>Lichen saxatilis.</i>	496
562. Muscus islandicus.	— <i>Islandicus.</i>	499
563. Pulmonaria arbor.	— <i>pulmonarius.</i>	520
564. Muscus cumatilis.	— <i>aphthosus.</i>	523
565. — — caninus.	— <i>caninus.</i>	524
566. — — pyxidatus.	— <i>cocciferus etc.</i>	529
567. Roccella.	— <i>Roccella.</i>	533
568. Muscus arboreus.	— <i>plicatus.</i>	536
569. Quercus marina.	<i>Fucus vesiculosus.</i>	537
570. Helminthochorton.	— <i>Helminthochorton</i>	
	DE LA TOURR.	543
571. Conferua riularis.	<i>Conferua riularis.</i>	550

ORDO LV. FVNGI.

572. Agaricus muscarius.	<i>Agaricus muscarius.</i>	555
573. — quernus.	<i>Boletus igniarius.</i>	561
574. Fungus falicis.	<i>Boletus suaueolens.</i>	569
575. Agaricus albus.	<i>Boletus laricis.</i>	573
576. Auricula Judae.	<i>Peziza Auricula.</i>	583
577. Crepitus lupi.	<i>Lycoperdon Bouifla.</i>	584

INDEX ALPHABETICVS S T I R P I V M

QVINQVE VOLVMINIBVS PRAECEDENTIBVS COMPREHENSARVM

NOMINIBVS PHARMACEVTICIS SVPERSTRVCTVS.

A.

- Abelmoschus*, vol. III. pag. 376.
Abies, I. 27.
Abrotanum foemina. Vid. *Santolina*.
 — — *mas*, I. 116.
Abysynthium maritimum I. 128.
 — — *ponticum*, I. 124.
 — — *vulgare*, I. 117.
Acacia nostras, III. 234.
 — *vera*, II. 404.
Acantilla, II. 204.
Acetosa, III. 492.
Acmella, I. 135.
Aconitum, III. 5.
Acorus palustris, V. 275.
 — — *verus*, V. 39.
Adiantum aureum, V. 494.
Agaricus albus, V. 573.
 — — *muscarius*, V. 555.
 — — *queruus*, V. 561.
Ageratum, i. 170.
Appar. medic. Vol. V.
- Agnus castus*, II. 195.
Agrimonia, III. 147.
Alchemilla, III. 149.
Alkanna vera, II. 85.
 — — (*spuria*), II. 100.
Alliaria, II. 317.
Allium, V. 122.
Alnus, I. 72.
Aloe, V. 238.
Althaea, III. 396.
Anisi verum, I. 260.
 — *vulgare*, I. 261.
Anomum, III. 316.
Amygdalae amarae, III. 256.
 — — *dulces*, III. 247.
Anacardium occidentale, IV. 413.
 — — *orientale*, II. 192.
Anagallis, II. I.
Ananas, IV. 186.
Anethum, I. 288.
- Pp *Anime*,

- Anime*, II. 432.
Anisum stellatum (*Fruētus*)
 III. 562.
Anisi stellati cortex, III. 566.
Anisum vulgare, I. 298.
Angelica sativa, I. 250.
 — *syluestris*, I. 254.
Anthophylli, III. 337.
Anthora, III. 29.
Anserina, III. 135.
Apium, I. 303.
Aquifolium, IV. 10.
Aquilegia, III. 1.
Arbor vitæ, I. 31.
Armoracia, II. 348.
Arnica, I. 157.
 — *Suedensis*. *V. Conyza*
media.
Aristolochia anguicida, I. 358.
 — — *fabacea*, II. 452.
 — — *longa*, I. 351.
 — — *rotunda*, I. 351.
 — — *trilobata*, I. 357.
 — — *vulgaris*, I. 356.
Artemisia, I. 124.
Arthanita. *V. Cyclamen*.
Arum, V. 44.
Asarum, I. 359.
Asparagus, V. 179.
Asphodelus, V. 140.
Assa dulcis. *V. Benzoe*.
 — *foetida*, I. 240.
Atriplex sativa, IV. 329.
Avena, V. 383.
Aurantium, III. 284.
Auricula muris. *V. Pilosella*.
 — *iudæ*, V. 583.
 B.
Badian. *V. Anisum stellatum*.
Balaustium. *V. Granatum*.
Balsamita mas, I. 132.
Balsamum meccanum. *Vid.*
Meccanum Bals.
 — *copaiuae*. *V. Copaiu*. B.
Barba hirci. *V. Tragopogon*.
Barbarea, II. 318.
Bardana, I. 83.
Basilicum, II. 155.
Beccabunga, II. 208.
Bedeguar, III. 174.
Been nux, II. 402.
Behen album, I. 94.
 — *rubrum*, I. 17.
Belladonna, I. 430.
Bellis maior, I. 149.
 — *minor*, I. 153.
Benzoe, IV. 540. 658.
Berberis, IV. 79.
Betonica, II. 158.
Beta rubra, IV. 278.
Betula, I. 69.
Bexetta coerulea, IV. 139.
Bistorta, IV. 407.
Bombax,

- Bombax. V. Gossypium.*
Bonus Henricus, IV. 267.
Borago, II. 95.
Botrys vulgaris, IV. 270.
 — *mexicana, IV. 273.*
Bouista. V. Crepitus lupi.
Branca ursina (perperam), I. 256.
 — — (vulgo), II. 204.
Brassica, II. 329.
Bruscus. V. Rufcus.
Bryonia, I. 419.
Buglossum, II. 99.
Bursa pastoris, II. 355.
Buxus, IV. 262.
- C.
- Cacao, III. 378.*
Caieput (Oleum), III. 319.
Calamintha, II. 130.
Calamus vulgaris, V. 39.
Calcatrappa. Vid. Consolidida regalis.
Calcitrapa, I. 98.
Calendula, I. 174.
Campechense lignum, II. 429.
Camphora, IV. 445.
Camphorata, IV. 333.
Canella malabarica. V. Cassia lignea.
 — *alba, IV. 566.*
Cannabis, IV. 608.
Caoutschuc. V. Resina elastica.
- Capillus veneris, V. 475.*
Capparis, II. 305.
Cardamine, II. 319.
Cardamomum, V. 61.
Cardiaca, II. 180.
Cardopatia. V. Carlina.
Carduus benedictus, I. 96.
 — *Mariae, I. 86.*
 — *tomentosus, I. 87.*
Caricae, IV. 573.
Carlina, I. 88.
Carpaticus Balsamus, I. 14.
Carpobalsamum, IV. 46.
Carthamus, I. 90.
Curum, I. 292.
Caryophyllata, III. 122.
Caryophyllus aromaticus, III. 333.
Cassia caryophyllata, III. 314.
 — *Fistula, II. 395.*
 — *lignea, IV. 441.*
Cassiae Flores, IV. 417.
Castanea, I. 52.
Cataputia maior. V. Ricinus vulg.
 — *minor, IV. 100.*
Catechu (terra), II. 415.
Centaurium minus, II. 18.
Cepa, V. 137.
Cerasa nigra, III. 209.
 — *rubra, III. 205.*
Ceresolium s. Chaerophyllum, I. 280.

- Ceterach*, V. 480.
Chamaedrys, II. 119.
Chamaemorus. V. *Norvlandicae baccae*.
Chamaepitys, II. 121.
Chamomilla nostras, I. 143.
 ——— *romana*, I. 150.
Cheiri, II. 339.
Chelidonium maius, II. 300.
Chenopodium anthelminticum,
 IV. 275.
China (Radix), I. 339.
Cinchina (Cortex), I. 546.
Cicer, II. 372.
Cichoreum, I. 100.
Cicuta (terrestris), I. 213.
 ——— *aquatica*, I. 271.
Cicutaria, I. 283.
Cina. V. *Santonicum*.
Cinnamomum, IV. 417.
Citrullus, I. 401.
Citrus, III. 265.
Coccognidium, IV. 634.
Cocculus indus, I. 343.
Cochlearia, II. 341.
Coffea, I. 386.
Colchicum, V. 193.
Colocythis, I. 407.
Colubrinum lignum, I. 485.
Conessi. V. *Profluvii cortex*.
Conserua rinularis, V. 550.
Convolvulus maior albus, I.
 510.
Consolida maior. Vid. *Sym-
 phytum*.
 ——— *media*, II. 123.
 ——— *regalis*, III. 31.
Conyza coerulea, I. 173.
 ——— *media*, II. 156.
Copaiuae balsamum, IV. 47.
Coriandrum, I. 278.
Cortex Peruvianus. V. *Chin-
 china*.
 ——— *Lauola*. V. *Anisi stellati
 cortex*.
Corylus, I. 66.
Costus, V. 80.
Cotula foetida, I. 151.
Crepitas lupi, V. 584.
Crocus, V. 220.
Cubebae, V. 37.
Cucumis, I. 405.
 ——— *aspinus*. I. 413.
Cucurbita, I. 399. 401.
Culilawan, IV. 524.
Cupressus, I. 32.
Curcuma longa et rotunda,
 V. 73.
Cuscuta, I. 194.
Cyanus, I. 93.
Cyclamen, II. 25.
Cydonia, III. 196.
Cyminum, I. 266.
Cynoglossa, II. 102.
Cynobatos, III. 172.
Cyperus longus, V. 316.
Cyfe-

Cyperus rotundus, V. 317.

D.

Dactyli, V. 6.

Daucus sativus et sylvestris,
I. 209.

— *creticus*, I. 235.

Dentaria, I. 513.

Distammus albus, III. 108.

— — *creticus*, II. 139.

Dlervilla, I. 385.

Digitalis, I. 490.

Doronicum, I. 167.

Dulcamara, I. 423.

E.

Ebulus, IV. 22.

Elaterium, I. 415.

Elemi, IV. 28.

Endiuvia, I. 102.

Enula, I. 154.

Epithimum, I. 195.

Equisetum, V. 483.

Eruca, II. 337.

Eruum, II. 371.

Eryngium, I. 206.

Erysimum, II. 315.

Esula maior, IV. 105.

— *minor*, IV. 103.

Eupatorium, I. 133.

Euphorbiae variae, IV. 96.

Euphorbii Gummi, IV. 88.

Euphrasia, II. 186.

F.

Faba, II. 368.

— *crassa*. V. *Telephium*.

Fagus, I. 53.

Farfara, I. 139.

Filipendula, III. 118.

Filix mas, V. 453.

— *foemina*, V. 472.

Flammula, III. 86.

— — *jovis*, III. 103.

Foeniculum aquaticum. I. 267.

— — *vulgare*, I. 287.

Foenugraecum, II. 386.

Fragaria, III. 142.

Frangula, IV. 5.

Fraxinus, III. 535.

Fumaria, II. 449.

Fungus melitensis.

— *rosaceus*. V. *Bedeguar*.

— *salicis*, V. 569.

— *sambucinus*. V. *Auricula iudae*.

G.

Galanga maior et minor, V.
69.

Galbanum, I. 262.

Galega, II. 383.

Galium album, I. 373.

— *luteum*, I. 371.

Gambogium. Vid. *Gummi guttae*.

- Genipi album*, I. 129.
 — *verum*, I. 169.
Genista, II. 360.
Gentiana alba, I. 247.
 — *rubra*, II. 11.
Geranium moschatum, III. 396
 — *robertianum*, *ibid.*
Geum rivale, III. 132.
 — *urbanum*. *V. Caryo-*
phyllata.
Ginseng, I. 330.
Glycyrrhiza, II. 374. 379.
Gnaphalium, I. 112.
Gossypium. III. 367.
Gramen (Radix), V. 338.
Grana Paradisi, V. 67.
Granatum, III. 262.
Gratiola, II. 197.
Guaiacum, III. 399.
Gummi arabicum, II. 404.
 — *cerasorum*. *Vid. Cerasa*
nigra.
 — *guttæ*, IV. 106. 654.
 — *Senegal*, II. 414.

H.

- Hedera arborea*, I. 307.
 — *terrestris*, II. 174.
Heliotropii succus, IV. 139.
Helleborus albus, V. 112.
 — — *foetidus*, III. 70.
 — — *niger*, III. 43.
 — — *viridis*, III. 68.

- Helminthochorton*, V. 543.
Hepatica nobilis, III. 102.
Herba britannica, IV. 343.
Hermodactylus, V. 215.
Herniaria, IV. 33t.
Hippocastanum, IV. 62.
Hirundinaria, I. 543.
Hispidula. *V. Gnaphalium.*
Hordeum, V. 360.
Hydropiper. *Vid. Persicaria*
urens.
Hyoscyamus, I. 444.
 — — *albus*, I. 455.
Hypericum, III. 518.
Hyssopus, II. 133.

I.

- Jalappa*, I. 502.
Japonica terra. *V. Catechu.*
Jasminum, II. 31.
Imperatoria, I. 254.
Ipecacuanha, I. 521.
Iris Florentina, V. 265.
 — *nostras*, V. 269.
 — *palustris*. *Vid. Acorus*
palustris.

- Juglans*, I. 57.
Juinibæ, IV. 7.
Juniperus, I. 34.

L.

- Lacca*, IV. 152.
Lactuca, I. 108.

Ladanum, III. 514.
Lamium album, II. 178.
Lapathum acutum, IV. 341.
Lanendula, II. 135.
Laurocerasus, III. 213.
Laurus, IV. 528.
Lens, II. 569.
Lentiscus, I. 77.
Lenisticum, I. 249.
Lignum sanctum. *V. Guaiacum*.
Lilium album, V. 88.
 — *Conuallium*, V. 260.
Linaria, II. 183.
Lingua avis. *V. Fraxinus*.
 — *ceruina*, V. 478.
Linnaea, I. 397.
Linum, III. 474.
 — *catharticum*, III. 490.
Liquidambar, I. 67.
Lithospermum, II. 98.
Lobelia, I. 514.
Lupinus, II. 356.
Jupulus, IV. 621.
Lycopodium, V. 486.
Lyfimachia purpurea, III. 510

M.

Magellanicus cortex. *V. Winteranus cortex*.
Maiorana, II. 142.
Malabathrum, IV. 441.

Malua arborea, III. 363.
 — *vulgaris*, III. 364.
Mandragora, I. 441.
Mangostana, III. 525.
Manna, III. 542.
Marrubium album, II. 160.
Marum verum, II. 107.
Mastix, I. 77.
Matricaria, I. 148.
Matrisylua, I. 374.
Mechoacanna, I. 507.
Melilotus, II. 384.
Melissa canariensis, II. 157.
 — *citrina*, II. 127.
 — *turcica*, II. 157.
Melissophyllum, II. 131.
Melo, I. 403.
Mentha crispa, II. 146.
 — *piperita*, II. 150.
 — *syluestris*, II. 152.
Mercurialis, IV. 222.
Mespili, III. 200.
Mexereum, IV. 628.
Milium, V. 430.
 — *folis*. *V. Lithospermum*.
Millesolium, I. 165.
Morsus diaboli, I. 179.
Morus, IV. 596.
Moxa. *V. Artemisia*.
Mungos, I. 375.
Muscus arboreus, V. 536.
 — *caninus*, V. 525.

Muscus clauatus. V. *Lycopodium*.

— *cumatilis*, V. 523.

— *erectus*, V. 492.

— *islandicus*, V. 499.

— *pyxidatus*, V. 529.

Myrobalanus emblica, W. 127.

Myrtillus, II. 73.

Myrtus, III. 312.

— *Brabantica*, I. 73.

N.

Nardus. V. *Spica indica*.

Napellus. V. *Aconitum*.

Naphae Flores. Vid. *Aurantium*.

Napus, II. 336.

Nasturtium aquaticum, II. 309

— — *hortense*, II. 352.

— — *indicum*, IV. 77.

Nepeta, II. 156.

Nephriticum lignum, II. 402.

Nigella, III. 35.

Ninfi, I. 258.

Norrlandicae baccae, III. 153.

Nummularia, II. 9.

Nux vomica, I. 477.

Nymphaea alba, III. 532.

O.

Olibanum, I. 39.

Olinæ, II. 33.

Ononis, II. 365.

Opium, II. 219.

Opobalsamum. Vid. *Bals. de Mecca*.

Opopanax, I. 286.

Opuntia, III. 342.

Orleana terra, III. 392.

Oreoselinum, I. 236.

Origanum creticum, II. 140.

— — *vulgare*, II. 141.

Oryza, V. 433.

Oxycoccus, II. 72.

P.

Paeonia, III. 37.

Palma Christi. Vid. *Ricinus vulgaris*.

Palmae Oleum, V. 1.

Paralyfis. V. *Primula veris*.

Pareira braua, I. 344.

Parietaria, IV. 570.

Parthenium. V. *Matricaria*.

Pastinaca, I. 284.

Pauanae lignum, IV. 149.

Pechurim Faba, IV. 549. *Cortex*, IV. 554.

Perfoliata, I. 306.

Persica, III. 241.

Persicaria vrens, IV. 409.

Peruvianus cortex. V. *Chin-china*.

Petasites, I. 138.

Petroselinum macedonicum, I. 262.

Petro-

- Petroselinum vulgare*, I. 301.
Peucedanum, I. 238.
Phu. V. Valeriana maior.
Phytolacca, IV. 335.
Pilojella, I. 111.
Pimenta. V. Amomum.
Pimpinella alba, I. 294.
 — *italica*, *Herba*, I. 188.
 Radix, I. 190.
 — *nigra*, I. 296.
Pinea, I. 13.
Pinus, I. 1.
Piper indicum, I. 475.
 — *jamaicense. V. Amomum*.
 — *longum*, V. 35.
 — *nigrum et album*, V. 22.
Pistacia, I. 74.
Plantago latifolia, I. 190.
Polium creticum, II. 112.
 — *montanum*, *ibid.*
Polygala amara, II. 445.
 — *vulgaris*, II. 444.
Polypodium, V. 449.
Poma, III. 177.
Populus, I. 47.
Porrum, V. 134.
Portulaca, III. 354.
Primula veris, II. 22.
Profluuii cortex, I. 541.
Pruna, III. 227.
Prunella, II. 181.
Psyllium, I. 193.
Ptarmica, I. 169.
Pulegium, II. 153.
Pulmonaria arborea, V. 520.
 — — *maculata*, II. 97.
Pulsatilla nigricans, III. 93.
Pyrethrum, I. 152.
Pyrola, II. 79.
- Q.
- Quassia*, III. 432.
Quercus, I. 61.
 — *marina*, V. 537.
- R.
- Radicula*, II. 321.
Ranunculus albus, III. 91.
 — — *bulbosus*, III. 88.
 — — *palustris*, III. 82.
 — — *pratensis*, III. 75.
Rapa, II. 324.
Raphanus niger, II. 321.
 — *rusticanus. V. Armoracia*.
Resina elastica, IV. 167.
Rhabarbarum monachorum,
 IV. 346.
 — — *sibiricum*, IV. 356.
 — — *verum*, IV. 362.
Rhamnus catharticus, IV. 1.
Rhaponticum, IV. 353.
Rheum. V. Rhabarbarum.
Rhodia, III. 353.

Rhodium lignum, II. 363.

Rhoëas, II. 212.

Ribes nigrum, III. 307.

— *rubrum*, III. 304.

Ricinus maior, IV. 164.

— — *vulgaris*, IV. 195.

Roccella, V. 533.

Ros solis f. *Rorella*, III. 500.

Rosa sylvestris, III. 172.

Rosae damascenae, III. 157.

— — *rubrae*, III. 166.

Rosmarinus hortensis, II. 171.

— — *sylvestris*, II. 75.

Rubia tinctorum, I. 363.

Rubus idæus, III. 151.

Ruscus, I. 341.

Ruta, III. 112.

— *maritima*, V. 482.

S.

Sabadilli, V. 166.

Sabina, I. 41.

Saccharum, V. 390.

Sagu, V. 13.

Salep, V. 278.

Salix, I. 44.

• *Salvia*, II. 164.

Sambucus, IV. 13.

Sandaracha, I. 34.

Sanguis Draconis, V. 301.

Sanicula, I. 207.

Santalum album, II. 87.

Santalum citrinum, *ibid.*

Santolina, I. 134.

Santonicum, I. 113.

Saponaria, III. 505.

Sarcocolla, I. 198.

Sarsaparilla, I. 334.

— — *Germanica*, V. 310.

Sassafras, IV. 534.

Satureia, II. 145.

Satyrium, V. 292.

Saxifraga alba, III. 355.

— — *rubra*, III. 118.

Scabiosa, I. 177.

Scammonium, I. 494.

Scilla, V. 91.

Schoenanthus, V. 443.

Sclarea, II. 170.

Scolopendrium. *Vid. Lingua
serpentina.*

Scordium, II. 114.

Scorzonera, I. 103.

Scrophularia aquatica, II. 190.

— (*vulgaris*), II. 188.

Sebesten, II. 105.

Secale, V. 343.

Sedum maius, III. 350.

— *minus*, III. 344.

Semperivium maius. *V. Se-
dum maius.*

Senecio, I. 172.

Senega, II. 436.

Senna, II. 388.

- Serpentaria virginiana*, I. 348.
Serpentum Radix, V. *Mangos*.
 — *Lignum*, I. 383.
Serpyllum, II. 126.
Sesamum, I. 493.
Seseli creticum, I. 213.
 — *massiliense*, I. 283.
Sigillum Salomonis, V. 263.
Siler montanum, I. 248.
Siliqua dulcis, II. 434.
 — *hirsuta*, II. 358.
Simaruba, III. 457.
Sinapi nigrum, II. 323.
Solanum, I. 427.
Soldanella, I. 512.
Sonchus, I. 110.
Sophia chirurgorum, II. 313.
Sorbus aucuparia, III. 203.
Spica celtica, I. 187.
 — *indica*, V. 445.
Spigelia (Herba), I. 378.
 — *marylandica (Radix)*, I. 380.
Spina cernua. V. *Rhamnus catharticus*.
Spinacia, IV. 327.
Squilla. V. *Scilla*.
Squinanthus. V. *Schoenanth*.
Staphisagria, III. 32.
Stoechas arabica, II. 138.
 — *citrina*, I. 112.
Stramonium, I. 456.
Styracx f. Storacx, II. 80.
 — *liquida*. V. *Liquidamb. Suber*, I. 64.
Sumach, IV. 25.
Symphytum, II. 92.
 T.
Tabacum, I. 464.
Tacamahaca, I. 50.
Tamarindi, II. 425.
Tanacetum, I. 130.
Taraxacum, I. 105.
Telephium, III. 348.
Terebinthina communis, I. 26.
 — — *cypria*, I. 75.
 — — *Veneta*, I. 16.
Tertianaria, II. 182.
Thalicttrum, III. 107.
Thea Bohe et viridis, IV. 225.
Thlaspi, II. 354.
Thus. V. *Olibanum*.
Thymelaea, IV. 639.
Thymus, II. 124.
Tilia, III. 527.
Tilli grana, IV. 149.
Tormentilla, III. 140.
Tragacanthae gummi, II. 380.
Tragopogon, I. 104.
Tribulus aquaticus, IV. 86.
Trichomanes, V. 481.
Trifolium fibrinum, II. 27.
Triticum, V. 319.
Tunica,

- Tunica*, III. 503.
Turpethum, I. 510.
Tussilago. *V. Farfara*, I. 139.

 V.
Valeriana maior, I. 186.
 — *minor*, I. 180.
Vanilla, V. 297.
Verbascum (*Folia*), I. 487.
 (*Radix*), I. 489.
Verbena, II. 209.
Veronica, II. 205.
Victorialis longa, V. 135.
Vinca Peruviana, I. 540.
Viola, I. 517.
Virga aurea, I. 170.
Viscum, I. 199.
Vitis idaea, II. 69.
Ulmaria, III. 120.

Ulmus, IV. 601.
Urtica, IV. 587.
 — *romana*, IV. 595.
Ustina, V. 496.
Uva ursi, II. 54.
Uvae, I. 310.
Vulnaria, IV. 276.
Vuularia, I. 342.

 W.
Winteranus cortex, IV. 557.

 X.
Xanthium, I. 141.
Xylobalsamum, IV. 46.

 Z.
Zedoaria longa et rotunda,
 V. 82.
Zingiber nigrum et album,
 V. 52.

ERRATA ALIQUOT VOLVMINIS PRIMI.

pag. 80. lin. 3, 4. *lege*: *facram anchoram*. p. 478. lin. 5, 6. *leg.* *Ignatii affinis* quibusdam videtur.

VOLV. QVARTI.

p. 110. lin. 9. *loco* *eam leg.* *istud*. p. 125. lin. vii. *loco* *haec leg.* *hoc*. p. 443. lin. 4. *loco* *Cinnamomi leg.* *Cinnamomum*. p. 486. lin. pen. *loco* *plano leg.* *plano*. p. 643. lin. 6. *loco* *terrestris leg.* *arborae*. p. 656. lin. 9. *loco* *viridi leg.* *viride*.

VOLV. QVINTI.

p. 39. 53. *loco* *Hort. Malab. tom II. leg.* *tom II.* p. 80. l. 15. *loco* *nomen leg.* *vox haecce*. p. 220, 224, 525. *loco* *de sc. leg.* *des sc.*

JO. ANDREAE MURRAY D.

EQVITIS ORD. REG. DE WASA

M. BRIT. REG. A CONSIL. AVL. PROFESSORIS MED. ET BOT. ORD. IN ACAD.
R. GOTTING. PRAELECTI HORT. R. BOT. SOCIET. SCIENT. STOCKM. VPSAL.
GOTHENB. LVND. FLORENT. LVGD. DIVION. AVREL. HARLEM. ET VLISSING.
MEDIC. PARIS. NANC. ET HAVN. COLL. MED. EDINB. ATQVE SOCIET.
OECON. BERN. CELL. GEORGOPHIL. ET PARIS. MEMBRI

APPARATVS
MEDICAMINVM

TAM SIMPLICIVM

QVAM

PRAEPARATORVM ET COMPOSITORVM

IN PRAXEOS ADIVMENTVM

CONSIDERATVS.

VOLV MEN SEXTVM.

POST MORTEM AVCTORIS

EDIDIT

LVDOV. CHRISTOPH. ALTHOF

MED. DOCT.

GOTTINGAE

Apud IO. CHRIST. DIETERICH.

1792.

LUDOVICUS CHRISTOPH. ALTHOF

M. D.

LECTORI BENEVOLO

S. D.

*P*rior huius voluminis pars, ea nimirum, quae de stirpibus, genere et specie cognitis, agit, typis iam excusa erat, cum praematura sane, nec satis lugenda, quamvis praeuisa, morte nobis eriperetur Auctior, eruditione haud vulgari praecclarus, tantisque in primis de materia medica meritis longe lateque conspicuus. Altera pars, quae medicamina vegetabilia ignoti generis vel speciei comprehendit, exarata quidem erat, sed iterum perlustranda, locaque passim ex scriptoribus citata iterum conferenda erant, antequam typhotetae committi poterat. Hanc mihi paucis ante obitum horis tradidit beatus Auctior, ut recognitam prelo subiici curarem. Ea praeterea, pro singulari erga me benevolentia, mecum communicavit, quae ad volumina priora augenda collegerat. Nihil itaque est in hoc volumine, si indicem excipias, quod non Auctiori debeatur.

Indicem enim, quem in calce voluminis quinti adiecerat beatus Auctor, emendavi, locupletiozem reddidi, nominibus stirpium systematicis auxi, eaque suo loco inserui, quae in hoc volumine continentur.

Quae autem de plantarum quarundam in prioribus voluminibus iam pertractatarum, viribus, nuperius vel primum, vel curatius perspectis, commemoranda supersunt; ea novae huius operis editioni, quae propediem in lucem prodibit, reseruantur.

Haec praemonenda putavi, ne quid immerito tribueretur editori.

Scripsi in Georgia Augusta, mense Martio
MDCCXCII.

A.

Stirpes

in praecedentibus voluminibus omissae, sed genere vel specie cognitae, ut lege ordinum naturalium inseri possint.

18. b.

(Vol. I. p. 64. pone *Quercum Robur.*)

Pharm. GALLAE TURCICAE.

Quercus Cerris; foliis oblongis lyrato-pinnatifidis, laciniis transuersis acutis, subtus tomentosis
LINN. *Spec. plant.* p. 1415. *Cerrus Robur* III.
CLUS. *rar. plant. Hist.* p. 18. c. fig. quae recusa a
DODON. *Pempt.* p. 825. *Quercus* cortice hispido
glande minore c. B. Arbor exigua, interdum
humanam altitudinem non superans, in Mauri-
tania, Hispania (Castella veteri CLUS.), Austria
(CLUS. JACQU.), Galliae Burgundia (MILL.), locis
montosis crescens.

GALLA et productum et domicilium infecti cuiusdam est, *Cynipis Quercus folii* (LINN. *Syst. regni*
Appar. medic. Vol. VI. A anim.

anim. p. 918. n. 5.) et Cynipis Quercus inferae L. (*l. c. n. 6.*). Inest hisce ac tot aliis insectis ea natura, quod stirpibus congeneribus delectentur. Ita e. c. Curculio Scrophulariae non vnam Scrophulariae speciem consumit, Chrysomela Gottingensis pluribus Menthae speciebus inhaeret, Cynips Rosae in variis Rosis effingit Bedeguar. Non mirum igitur, quod praeter vulgarem Quercum f. Robur L., in qua gallae hinc inde vere gignuntur (*CLUS. l. c. p. 19.*), nominatim in Suecia (*LINN. Skånska Resa p. 268. Amoen. acad. vol. 3. p. 324. Syst. animal. p. 918.*), item in Heluetia (*HALL. Hist. stirp. helv. n. 1626.*), alias species occupet, vt vel illi, qui Clusianas icones intuetur, comparet. Quod vero Quercum Cerrin praefigam, non ideo fit, quod CLUSIUS praegrandes huius gallas describit, et tam frequentes, vt ramulus vix palmam superans novem vel pluribus gallis instruatur, sed quod Gallis Turcicis hanc originem tribuunt varii (e. c. *BERG. Mat. med. p. 739. Ph. Edinb. nov. p. 27. CULLEN'S Treatise of the Mat. med. vol. i. p. 201.*). Cuius quidem asserti rationem equidem aequae parum hactenus novi, ac eius, quod Quercus Aegilops L. etsi non sine adiuncta dubitatione alibi (*Dispens. Brunf. p. 76.*) assignetur. In pluribus Quercus partibus
Cyni-

Cynipes tubercula generant, in foliis, petiolis, pedunculis, ramulis, cortice, gemma, bacca. Gallae, quae in inferiori foliorum superficie Quercus Roboris in Suecia generantur, magnitudinem Auellanae habent, globosae, opacae, rubrae (LINN. *Syst. l. c.*). Mirum in Britania non reperiri (ALSTON'S *Mat. med. vol. 2. p. 286.*). Quas CLUSIUS (*l. c.*) describit et depingit, Quercui Cerri L. inhaerentes, tantum non omnes ramulis insident, praegrandes sunt, exigui mali magnitudinis, sphaericae, aliquot tuberculis resperfae, rubentes, dum recentes sunt.

Nimirum Cynips foemina aculeo caudae perforat epidermidem et ouula deponit, quae stagnationem et accumulationem succorum gignunt, simulque, dum hi sensim indurescunt, domicilium aptum laruarum et pupparum effingunt, donec hae inuolucro deposito forma muscae claustra foramine soluentes auolent. Europaeae gallae plerumque non indurescunt et deteriores sunt, attamen atramento in commodo connubio idoneae (HALL. *l. c.*). Praestantiores ex Asia minori, nominatim Alepo, aduehi solent, quae plerumque coloris coeruleo vel nigrescentis sunt, vel grisei, superficiei inaequalis et verrucosae, et exiguo pedunculo ex insertione

instructae. Iuniores colorem profunde coeruleum prae se ferunt, ponderosiores, texturae firmioris et summae efficaciae. Aetate prouectiores et per insectum iam egressum perforatae, intrinsecus erosae, leues, fluidae et vilioris pretii existunt. Hinc et mercatores has ipsas tingunt colore coeruleo, ut iuniores referant; sed dignoscuntur foramine et colore iusto profundiori et crassius illito (FABRICII *Briefe aus London*, p. 229.). Necessè igitur est, colligere gallas, antequam insectum illas perforauerit (DU HAMEL *Traité des arbres vol. 2. p. 210.*). Externa seu corticalis pars durior est et fortior, quoad virtutem, quam interna friabilis.

Sapor valde acerbus et stipticus, odore nullò. Et aqua et spiritus vini extrahit particulas adstringentes, quae inspissando coadunantur, ita tamen, ut spiritus parciores quantitatem extracti largiatur, scilicet $\frac{3}{4}$, idque magis adstringentis, aqua maiorem, scil. $\frac{7}{8}$ (NEUM. *Chemie*, vol. 2. P. 2. p. 346.). Aqua infusa eruitur; sal griseum, acidum, cuius vncia dimidia pro solutione requirit vnciam vnam et dimidiam aquae feruidaе, vel vncias duodecim frigidaе; spiritu vini facile soluitur; igne aperto flammam facile capit; destillatione sublimatum offert,

refe-

referens Sal Benzoës, ut alias dotes filentio trans-
eam (SCHEBLE *Vet. Acad. Handl.* 1786. p. 30 sq.
Cf. RICHTER in CRELL'S *Annal.* 1787. vol. 1. p. 139.).
Vix vllum stipticum vegetabile hocce potentius ex-
stat, quae ipsa eius natura ex matrice, siue Quercu
ipsa, deriuanda, nihil animalis admiscetur. Hinc
in connubio vitrioli martis nigredinem profundam
inducit, et vulgatissimum additamentum pro pa-
rando atramento scriptorio praebet. Apud veteres
materies pingendarum litterarum varii quidem co-
loris erat, sed niger color apud hosce quoque vfi-
tatissimus, qui quidem vetustiori tempore ex aliis
rebus, quam quibus nos vtimur, obtinebatur (De
quo argumento CANEPARIUS *de atramentis cuiuscunque
generis, cuius editio Roderot.* 1718. iam praesto est,
et recens auctor WEHR'S *vom Papier, p. 581 sqq.* con-
sulendi.). Interim experimentis factis in codicibus
à seculo nono ad decimum quintum vsque manu-
scriptis constitit, atramentum simile nostro in vsu
fuisse (BLAGDEN in *Phil. Transact.* 1787. p. 451.).
Compendiarius vsus maxime commendat vulgare
nostrum atramentum ex vitriolo martis, gallis,
gummi arabico et liquido commodo, quod vulgo
aqua est. Vitriolum martis aqua solutum decom-
ponitur sensim, et ochram in fundum dimittit ea

proportione, qua phlogiston ferri dispergitur. Ad-
 dita autem vegetabili quadam substantia stiptica, vt
 gallis, quae aliquid phlogistici continent, particu-
 lae ferreae attrahuntur ab ea, et combinantur cum
 ea, vnde nigredo. Ne vero vtraque pars fundum
 vna petat, mucilaginosum vel glutinosum requiri-
 tur, quod aquam tam spissam reddit, vt dimittere
 dicta non possit. Simul eo praecauetur, ne liqui-
 dum per chartam penetret. Praestat in hunc sco-
 pum mucilaginosum vegetabile, vt gummi quod-
 dam, quum gluten animale putredinem et foetorem
 excitet. Vt vero color tam profundus quam dura-
 bilis fiat, scita proportione partium opus est, scili-
 cet gallarum vncia vna et dimidia, vitrioli vncia
 dimidia, aquae vncis viginti. (Conf. RINMAN'S *För-
 sök til Järnets Historia*, p. 670 sq.). Id taedium pa-
 rit, quod saepe nigredo litterarum sensim pallefcet,
 vel plane deleatur, praecipue si ab accessu aëris illae
 arceri nequeant. In conseruanda ista videntur ve-
 teres recentioribus antecelluisse. Resuscitatur scri-
 ptura optime per lixiuum sanguinis primo illitum,
 succedente postea cauta illitione acidi debilis; ne
 vero nigredo rediuiua exundet, charta bibula ap-
 plicata absorbere oportet superfluum liquidum
 (BLAGDEN in *Phil. Transf. l. c. p. 455*). Alius solu-
 tionem

tionem vinofam gallarum litteris illinendam in hunc scopum commodam declarat (CRELLS *chem. Annalen* 1786. *vol. 2. p. 545.*). Non minus emolumentum redundat ex miscela vitrioli martis et gallarum ad tingenda fila et texta lanéa, fericea, gossypina, lintea (Vid. LEWIS *phil. Commerce of arts, p. 403 sq.* POERNER *chem. Versf. zum Nutzen der Färbekunst, vol. 1. p. 351.* RINMAN *l. c. p. 637.*), item coria, cornua aliasque materies, vt adeo in arte tinctoria praecipuam basin pro colore nigro producendo constituat, et pro varia proportione mox niger, mox violaceus, mox brunus emergat.

Tinctura gallarum, ex puluere earum et spiritu vini parata, ferrum in aquis solutum detegitur. Vncia dimidia gallarum ruditer contusa digeri potest cum spiritus vini vnciis duabus subsequente colatione. Color non debet esse nimis saturatus, sed quo debilior est, eo sensilior (WESTRUMB *kleine physik. chem. Abhandl. vol. 1. P. 2. p. 85.*). Si ferri exiguum inest, enascitur pupureus color, si multum, niger; quin si vel tria modo grana vitrioli martis in cantharo aquae soluuntur, haec per vnicam iam tincturae guttam manifeste intra quinque minuta prima purpurascit, quum tamen in tribus vitrioli granis ferrum nonnisi $\frac{1}{4}$ grani efficiat (BERGM. *Opusc. vol. 1. p. 97.*).

p. 97.). Hinc ad copiam ferri in acidulis martialibus si arte parari debent, determinandam eiusmodi tinctura conducit. Vfus fuit cl. MONRO (*Medic. Essays and Observations of Edinb. vol. 3. p. 51.*) in hunc scopum tinctura gallarum aquosa saturata, cuius primo tantum aquae cuidam martiali nativae ex mensura definitae guttatim instilletur, donec color non amplius mutetur. Hisce factis aequalis numerus guttarum tincturae gallarum instillatur aquae simplici, iam in mineralem factitiam vertendae, intra vitrum similis dimensionis, crassitiei et pelluciditatis, et dein tot guttae solutionis vitrioli martis instillantur aquae, quot requiruntur, ut color idem sit ac aquae mineralis. Explorata hac ratione semel ferri quantitate necessaria in exigua aquae copia, postea iustum ferri pondus pro impraegnanda magna aquae quantitate facile definitur. Sed quum aquae ferrum vehentes aliis etiam partibus imbutae sint medicamentosis, aëre fixo, salinis, hasce addere in factitiis omnino opus est. Quomodo id fiat, nemo concinnius exposuit etiam post fata summae laudabili BERGMANO, qui initium encheireseos ab impraegnatione aquae per aërem fixum facit, et ferrum immutatum adhibet (*Opusc. vol. 1. p. 212. sq.*).

Ineunte seculo praesenti in Gallia a cll, RENE-AUME et HOMBERG gallae commendabantur contra febres intermittentes ex multis, vt fertur, documentis felicitis euentus, et in eo cortici Peruniano praeferendae iudicabantur, quod amaritiae careant, calorem non accendant, minori dosi valeant, reciduis aegrius locum concedant, et paruo pretio veneant. Argumentis conuellere dicta tanto minus opus est, quum alii medici Gallici BOULDUK, LEMERY, pater et filius, et GEOFFROY, experientiam sibi pluribus casibus aduersam opponant (*Hist. de l'acad. R. d. sc. 1711. p. 37.*). Metuo stiptica fortiora in febrium intermittentium curatione, quum suffocent potius febres, quam sanent, et obstruiones viscerum ciere soleant. In miscela tamen Gentianae vel aliorum amarorum nihil mali gallae attulerunt (*CULLEN'S Treatise of the Mat. med. vol. 2. p. 46.*). Flatibus in intestinis ex relaxatione collectis, et dolores lateris vel ventriculi, vomitum, meteorismum, tussim &c. cientibus, profuerunt in mixtura ex gallarum granis decem sensim ascendendo ad drachmam vnam, aquae destillatae vnciis sex cum syrapi cuiusdam vnciis tribus, cochleatim longioribus interuallis vel breuiori horae exhibita in Gallia (*GODART in Journ. de Med. 1778. p. 242. 367.*).

10 AMENTACEAE. QUERCUS CERRIS.

Aluum non constipauit, quin in multis soluit, et praecaueri hoc potest purgante per vices dato (*l. c. p. 369.*). Decoctum earum in clysmate profuit in dolorosis affectionibus lumborum et coxae ex relaxatione intestini recti, qua saepe congestiones haemorrhoidales excitantur (*l. c. p. 371.*). Conspirat egregie cum hisce ultimo loco dictis vsus gallarum in Scotia in haemorrhoidibus coecis, dum vel unguentum ex pulueris subtilis gallarum et axungiae porcinae vel butyri aequalibus partibus illinitur (Ita BELL in *System of Surgery, vol. 2. p. 257.* CULLEN *l. c. p. 46.* vero octuplum axungiae desiderat), vel si fedes valde alta in intestino recto est, infusum saturatum gallarum immittitur. Externa decocti, instar epithematis vel in iniectione, applicatio ad relaxatas partes confirmandas, vt in prolapso ani vel vteri, haud rara est.

CYNARA.

LINN. *Syst. veg.* p. 607. *Gen. pl.* p. 410.

31. b.

(Vol. I. p. 88. pone Onopordum Acanth.)

Pharm. CYNARAE *Capita virentia; Folia.*

Cynara Scolymus; foliis subspinosis pinnatis indivisisque, calycinis squamis ovatis LINN. *Spec. pl.* p. 1159. *Cinara hortensis* foliis non aculeatis C. B. Icon; BLACKWELL'S *Herbal tab.* 458. Perennis, in agris Italiae, Siciliae, inferioris Galliae spontanea.

Sed colitur in hortis, per hyemem apud nos fimo obtegenda, et praecipue quidem ob CAPITA, quae magnitudine antistant omnibus reliquarum stirpium affinium. Sed vel huius respectu varietates existant capitibus grandioribus, item minoribus. Resecantur capita ante flosculorum coeruleorum eruptionem; tumque basi squamarum calycinarum adhaeret interius caro succosior et receptaculum florum discum constituit crassiolem succosiolem. Coctione utraque pars emollitur, et sapore ex amaricante dulci placet, praecipue receptaculum, in connubio sapidi embammatis ex ovis, butyro, sale vel similibus. Reliquum, dentium imperio obnitens,

relici-

reiiicitur. Quidam frixis capitibus vtuntur. Alii cocta post refrigerium cum oleo, aceto et pipere ingerunt. Taedium sub esu Cynarae potius quam infalubrem eius naturam accusandam arbitror; at tamen succum biliosum inde gigni et melancholicum GALENUS arguit. Facile contra digeritur, nec ob mucilaginis tantillum, quod cum dulcedine copulatur, nutriendi vi omnino caret. Arabes lotium inde pelli notarunt, et sic corpus a sordibus liberari; putidam adeo vrinam inde reddi et venere[m] stimulari SEBIZIUS (*de aliment. facult. p. 346.*) — Flosculi recentes aqua frigida macerati per duo nychthemera admixto tantillo salis vesci lac coagulant (YOUNG *Diff. de lacte in SANDIFORT Thes. diff. vol. 2. p. 534.*). Hinc et Arabes et Mauri eosdem pro parando caseo adhibent (SHAW'S *Travels, p. 241.*).

FOLIA. Horum et quidem maiorum inferiorum costae elixae, vt alia olera, comedi solent.

Memoranda vero hic praecipue sunt ob succum, qui in hydrope a quibusdam extollitur. Huius et vini maderaiici ope partes aequales ad tria cochlearia mane et vesperi intra hoc malum feliciter haustae (*Journal stranger. Excidit locus.*). Magnum praesidium etiam similis miscela fuit in Dania,

nia, e. c. fucci vnciae quatuor cum vino generoso (AASKOW in *Act. soc. med. Havniens.*, vol. 1. p. 201.), praesertim in hydropse scorbutico.

43. b.

(Vol. I. p. 110. pone Lactucam fatiuam.)

Pharm. LACTUCAE SYLVESTRIS *Herba.*

Lactuca virosa; foliis horizontalibus carina aculeatis dentatis LINN. *Spec. pl.* p. 1119. Lactuca sylvestris odore viroso c. B. *Ἐριδαξ ἀργυρα* DIOSC. ut videtur. Icon in COLLIN *Observ. circa morb.* P. 6. Pl. biennis, in aggeribus et sepibus Europae australioris crescens.

Scatet, ut congener Scariola, lacte amaro acri, viroso, quae species igitur natura sua deflectunt a reliquis semiflosculis et tuentur nequitiam aliarum lactescentium stirpium. Virosa dicta censetur efficacior quam altera. De ista scimus ipsos vapores inebriare itidem comestam id facere (HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 15.). Lac eius prout cum papaverino convenit odore et sapore, ita probabile hanc Lactucam fuisse, quae antiquitus (DIOSC. *M. m. lib.* 4. c. 65.) opio lucri fraudulenti causa admista fuit, quin etiamnum subinde admisceri.

Sed

14 COMPOSITAE; SEMIFLOSCVLOSAE.

Sed alia eaque potior ratio, cur peculiari commentatione eam prosequar, continetur vi, quam in hydrope aliisque quibusdam morbis recentius illam exseruisse narratum est. COLLINUS (*libro cit.* qui vnice de huius viribus agit, edito a. 1780.) primus ad eam tentandam animum aduertit, vsus quidem, vt refert in libro ipso, Lact. Scariola, depingens autem in tabula Lactucam virosam, in quam bene descriptio amplior HALLERI (*Hist. stirp. Helv. n. 15.*) quadrat. Hic etiam declarat verius pro varietatibus vnus eiusdemque speciei, quam peculiaribus speciebus haberi. — Male a rhizotomis vel pharmacopolis huic subinde *Sonchus oleraceus* L. substituitur.

Vt autem initio statim noscatur, qua speciatim de re fermo sit, monendum herbae succum in extracti densitatem inspissatum adhiberi. Scilicet succus ex recenti planta et anthesi vicina expressus, et per nycthemerum loco frigido ne fermentescat seruatus, decantatur, et, postquam ebulliuerit per aliquot momenta, colatur et ope albuminis ouorum et traiectione per pannum laneum depuratur, et dein leni igne ad dimidium euaporatur; ab igne remotus et refrigeratus secunda vice per albumen ouorum breui coctione praegressa per pannum traiecitur,

tur, clarior redditur, demum leni igne in extracti spissitudinem densatur. Eiusmodi extractum non raro spiculis salinis micat. Ideo autem depuratio tam sollicitè peragitur, ut particulae terreae, quibus obvelantur salinae, a quibus summa vis, plurimam partem auferantur (COLLIN. *l. c. p. 14. sq.*). Neglecta depuratione iusta, dupla vel tripla dosi opus est. Conferua herbae recentis inanis reperta (JOSEPH. DE PLENCIZ *Art. et observ. med. p. 107.*). Ex multo maiori numero 24 casibus praestantiam huius extracti confirmare annisus est COLLINUS, initio experimentorum inde ab anno 1771. factò. Hoc ipsum materiam lentam glutinosam viscera obstruentem attenuat, soluit, et idoneam reddit, ut per lotii vias, cutem, vel, si pulmones obsederit, per scretus reliciatur. Icterus a tali vitio in hydropticis natus feliciter curat simulque bilis vices supplet. Praecipue autem in hydrope valuit, siue ille ab eiusmodi viscido obstruente siue nimia laxitate solidorum et humorum dissolutione originem traheret. Sufficit interdum in hisce quotidie grana octodecim, viginti, triginta capere, qua minori dosi in vitio dissolutionis et laxitatis acquiescere licet. Inueteratae autem viscerum obstructions maiores doses sibi vindicant, a drachma vna ad tres. Nec maior

16 COMPOS. SEMIFLOSC. LACTVCA VIROSA.

maior dosis nocet, licet omnino nauseam excitet. Sub decursum curationis urinam pellit, saepe etiam sudorem copiose. Aluum plerumque simul mollem reddit, non vero diarrhoeam ciet. Raro opus est, hydrope sublato, roborantia subiungere, subinde tamen id necesse videtur. Sub usu ipso autem creber potus non negligendus est.

Fatendum omnino pauciores imitatores experimentorum excitasse hanc stirpem, quam multas alias Vindobonae primum celebratas; saltim euentus peregrinorum a paucissimis publici iuris factus est. Vnicum casum modo sistit cl. JOSEPH. A PLENCIZ (*l. c.*), in quo extractum cito efficaciam suam prodidit. Aduersum illi est iudicium L. B. A QUARIN (*Animadv. pract. p. 188.*), qui saepe in hydrope queritur frustra propinatum, addens qui huic remedio fauerent, vt eius famam tueri possent, extracti Scillae magnam dosin admiscuisse. COLLINUS eiusmodi connubium non memorat.

Media via semper soleo inter magnas laudes et magna vituperia virium medicaminum ire. Et in hocce consilio ratione stirpis, de qua agitur, confirmor cl. DURANDE (*Hist. de la Soc. R. de med. tom. 2. p. 297.*) experientia, qui successu in hydrope se quidem

quidem destitutum hacce Lactuca dolet, sed ob anodynam et aperientem efficaciam sub variis conditionibus salutarem haud parum inuenit; nominatim in febribus intermittentibus, in quibus stimulus biliosus nervos irritat, in colica hepatica et affectionibus aliis dolorosis.

GLOBULARIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 119. *Gen. pl.* p. 47.

84. b.

(Vol. I. p. 179. pone Scabiosam Succisam.)

Pharm. ALYPI *Folia.*

Globularia Alypum; caule fruticoso, foliis lanceolatis tridentatis integrisque LINN. *Spec. pl.* p. 139. Thymelaea foliis acutis, capitulo Succisae c. B. Hippoglossum valentinum CLUS. *rar. pl. hist.* p. 90. c. fig. Alypum monspeliensium, f. Frutex terribilis JO. BAUH. *Hist. pl. vol. 1.* p. 598. NISOLE *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris* 1712. p. 341. tab. 18. *Globularia fruticosa*, myrti folio tridentato GARID. *Hist. des plantes d'Aix*, p. 210. Suffrutex in Gallo-Prouincia, Valentiae et Murciae, item Italiae, syluis ad rupes et saxosa crescens.

Appar. medic. Vol. VI.

B

Habent

Habent pleraeque regiones medicamina quaedam sibi familiaria, quae alibi saepe vix nomine nota sunt, in ampliori recensu autem omitti nequeunt, dum certiora quaedam, quam vulgo per itineratores licet, de iis in medium proferri possunt. Haec est ratio, cur et Alypum reliquis stirpibus interferam, quod quidem in Gallo-Prouincia praecipue medico vsu inclaruit.

Amarities insignis stirpis iam dudum notata, nec vis efficaciter aluum mouens latuit praecedentia tempora (V. CLUS. JO. BAUH. *loc. citt.*). Quin cum Tithymalo comparata (J. B.). Placuit quoque olim empiricis in Gallo-Prouincia, Sennae eam substituere, sed ambiguo euentu, ob drastringam eiusdem vim (NISSOLE *l. c. p. 342.*). A circumforaneis eius Hispaniae regionis, quae olim Baetia dicta, decoctum lue venerea affectis quondam non sine magno successu oblatum fuit (CLUS.). Sed neque ex horum experimentis multum bonae frugis capi potest, neque ex aliis ferioribus rusticorum Gallo-Prouinciae, quibus cognoscitur puluerem Alypi ad pondus drachmae vnius (GARIDEL *l. c.*), vel infusum ex eius drachmis duabus et aquae drachmis octodecim circiter factum (TOURNEFORT apud GARIDEL *l. c.*), absque

que hypercatharsi vim exercuisse. Oportuit accedere medici attentum examen, quod ipsum iamiam nobis suppetit, a cl. RAMEL M. D. praestitum (in *Journ. de Medec.* 1784. tom. 62. p. 379. sq.). Hic ipse herbam non solum rusticis ibidem hodie usitatam alui purgandae causa nouit, sed ipse tam in nosocomio quam apud ciues oppidi Gallo - Prouinciae inferioris Aubagne saepissime adhibuit, item in ora Africana. Sic igitur Alypum fordes primarum viarum, ex tono labefactato collectas, egregie euerrit; diarrhoeas ex eadem causa subnatas compefcit; hydropes relaxatione et diathesi aquosa humorum oriundos tollit (*l. c.* p. 382.). Sed praecipue efficaciam suam declarat in febribus intermittentibus (*l. c.* sq.), duplici sua natura, qua et fordes eliminat et roborat. Praecedit in curatione eius talis administratio, ut aluum moueat, quo fine foliorum eius drachmae duae cum sale cathartico et manna iunctim dantur; fordibus rite subactis Alypum solum instar febrifugi in decocto propinatur, scilicet ex foliorum vncia dimidia, per quadrantem horae in tribus vnciis aquae cocta, parato, hocque colato et in duas partes diuiso, quarum una capitur mane, altera paullo ante paroxysmum vel quarta hora post meridiem. Nimium si purgat, diminuenda dosis

est. Nolo addere plura, quae ex coniectura probabili vnice petita videntur. Scopo purgandi vnica vna decocti conceditur. Sicciores additamento drachmae dimidiae cremoris tartari opus habent; palato velificamur additis aliquot segmentis mali citrei. Nec deliciae abhorrent in prouincia Galliae significata ab vsu huius remedii; nec nocet hominibus systematis neruosi sensilioris (*l. c. p. 386.*).

P A R I S.

LINN. *Syst. veg. p. 315. Gen. pl. p. 198.*

142. b.

(Vol. I. p. 142. pone Ruscum Hypoglossum.)

Pharm. PARIDIS Herba; Radix.

Paris quadrifolia; LINN. *Spec. pl. p. 526.* Solanum quadrifolium bacciferum C. B. Icon: *Fl. Dan. tab. 139.* Planta perennis locis nemorosis crescens et ineunte aestate florens.

Suspecta planta, colore lurido, odore viroso et narcotico. Gallinas fructus necant (C. GESNER, *Epist. p. 99. a.* ex peregrina narratione). Nec omnino nullum nociuae naturae argumentum desumi potest ex nominibus vernaculis, quorum Wolfsbeere, Raisen

fin de Renard, Trollbär (Suec. h. e. baccae fascinatoriae) exempla praebent. Sed maneamus in iis, quae in corpore humano comperta sunt, etsi paucioribus documentis, quam rei pondus requirit. Opio aemula FOLIA et fructum declarat c. GESNERUS (*l. c. et p. 53. a.*), et recepta stirps in antidotum Saxoniam. Haec ipsa compositum remedium erat (*l. c. p. 99. a.*), hinc experimentum, quod in se ipse cum eadem cepit, non ad solam Paridem applicari potest. Inclyta illa antidotus olim contra pestem erat, in qua notum opii olim magnam fiduciam fuisse. Plura discimus ex propriis cl. BERGII (*Mat. med. p. 313.*) periculis, qui pulveris foliorum siccatorum scrupulum vnum quavis vespera pueris 10 vel 12 annorum tussi conuulsiva correptis dedit, vnde alvus leniter fluxit, somnus pacatior euasit, symptomata aliquantum mitigata. Conuulsiones saepe hocce puluere compefcuit.

RADIX filiformis, geniculata, crassitie culmi frumentacei, extus albido bruna, interne alba. Vomitus dupla Ipecacuanhae dosi excitare, iam dudum notauerat summus LINNEUS (*Fl. Lapp. p. 117.*). Nuperius id confirmatum, dum grana 35 ad 50 modicum modo effectum praestiterunt (COSTE et WILLEMET *Essays sur quelques plantes indigenes, p. 12.*).

C Y T I N V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 688. *Gen. pl.* p. 506.

151. b.

(Vol. I. p. 362. pone *Asarum Europaeum.*)

Pharm. HYPOCISTIDIS *Succus.*

Cytinus Hypocistis; LINN. *Syst. veg.* l. c. *Asarum Hypocistis Spec. pl.* p. 633. *Hypocistis* C. B. *Hypocistis flore luteo* TOURN. *Coroll.* p. 46. *tab.* 477. DU HAMEL *Traité des Arbres, vol. I.* p. 170. *tab.* 68. vbi initia eius cernuntur. Planta perennis parafitica, carnosaf trium vel quatuor pollicum, radicibus specierum variarum Cisti in calidioribus regionibus innascens. Reperitur in regionibus aridis et arenosis, in quibus frutices isti crescere solent, et praesertim Cisto ladaniferae adhaeret (GERARD *Fl. Galloprov.* p. 157.), vt Gallia inferiori, Hispania, Lusitania, Italia; maiori adhuc copia in Graecia et Asia minori obtinet.

Stirpis, vel passim modo succi inde expressi, meminerunt iam THEOPHRASTUS, DIOSCORIDES (*M. m. lib. I. c. 127. p. 64.*), PAULLUS AEGINETA aliique Graecorum, quibus planta *Υποκιστις* dicitur.

Inclaruit succo, quem ex fructibus recentibus contusis exprimunt et solis calore in extractum solidum

lidum densant (GEOFFROY *M. m. Traité, tom. 4. p. 372.*). Narrat quoque DIOSCORIDES quosdam stirpem arefactam contusamque macerare et decoquere, demum post colationem praegressam succum inspissare. Transfertur Massiliam ex Creta et Languedocia pro venditione ad externos. Massam repraesentat nigram, in fragmento splendentem, fragilem, saporis subacidi adstringentis, inodoram. Masticatione adhaeret primum dentibus, sed salua sensim soluitur. Tam aqua, quam spiritus vini, illum soluit. Nigredinem contrahit solutio eius addito martis vitriolo.

Vires eius solent exigi ad modulum succi Acaciae verae (*Appar. med. vol. 2. p. 412.*), a quo praefens differt eo, quod fere omnino spiritu vini recipitur, quum succus Acaciae sui parum modo vel nihil illi impertiat (LEWIS *M. m. p. 317.*). Veteres eodem haemorrhagias et profluvia aluina coërciebant, et ob tonicam vim magni faciebant. Nostra aetas vilipendit ob rariorem stiptica adhibendi oportunitatem, et quod alia efficacia prostant. Composita varia maiorum nostrorum ampli ambitus etiamnum intrat, vt TROCHISCOS DE CARABE, THERIACAM, MITHRIDATIUM.

154. b.

(Vol. I. p. 374. pone Galium Mollug.)

Pharm. APARINES *Herba.*

Galium Aparine; foliis octonis lanceolatis carinis scabris retrorsum aculeatis, geniculis villosis, fructibus hispidis LINN. *Syst. veg.* p. 127. *Απαρίνη* DIOSC. Aparine vulgaris c. B. Icon: *Fl. Dan.* tab. 495. Planta annua, ad sepes creberrima, etiam in cultis.

Facile confunditur cum Valantia Aparine, quae, ne dicam de classico caractere, distinguitur caule breviori, firmiori et rectiori, parum ramoso, flosculo hermaphrodito sessili, lateralibus masculis pedicellatis, ternis vel quaternis; quum in Galio dicto caulis sit ad aliquot pedes longior, fragilis, pedunculis unisporis.

Tota stirps recens scatet succo aquoso. Gustata prodit saporem amaricantem, quem excipit subacris. Odoris vero expers est. Frustra quaeritur in plerisque materiae medicae indicibus. Nolo coniecere vires ex gustatu, qui quidem herbam ab opprobrio inertiae liberat, sed manebo in iis, quas experientia suggerit, qua ut ulterius confirmentur virtutes

virtutes tanto magis excitandi sunt practici, quum ad vulgatissimas stirpes haec ipsa pertineat. HERBAM contritam et axungia exceptam externa applicatione strumas discutere, DIOSCORIDES (*M. m. lib. 3. cap. 104.*) iam notavit. Serius in Italia vis in scrophulosis tumoribus confirmata, profuitque ibidem tam in clausis quam apertis, butyro feruente macerata (*GASPARI Osservazioni storiche, mediche etc. 1731. p. 17. sq.*). Simili modo adhibita in ditione Veronensi in epidemica constitutione, qua praeunte febre glandulae ad collum intumuerant induratae, profuit; testiculorum vel mammaram intumescencia, quae aliis contigit, fomentatione decocti huius herbae discussa (*l. c. p. 20.*). Sub nuperioribus tamen quibusdam periculis (*CULLENI, qui adstringentibus accenset in Treatise of the Mat. med. vol. 2. p. 37.*) expectationi non respondit. Incipiente hydrope succus, ad tres vncias cum vino bis de die captus (*DE MAYERNE Prax. med. P. I. p. 390.*), tam aperiendo, quam lotium ducendo, opem praestare videtur. Nostris temporibus antiscorbutici egregii laude Aparine celebrata est; quo fine confert, cyathum succi expressi quovis mane per novem vel decem dies haurire, vel sub recentis herbae inopia infusum theaeforme siccae substituere

(*Medical and philosophical Commentaries, vol. 5. p. 326. sq.* Item EDWARDS'S *Treatise on the Goose grass, or Clivers, and its efficacy in the cure of the most inveterate Scurvy, Lond. 8.* Videtur haec scriptiuncula a. 1784. prodiisse.). Casus recensiti inter alia symptomata dolores et eruptiones scorbuticas memorant. Infantibus quoque tuto praebetur.

I G N A T I A.

LINN. *Syst. veg. ed. 14. p. 227. Suppl. plant. p. 20.*

183. b.

(Vol. I. p. 485. pone *Strychnon colubr.*)

Pharm. FABA St. IGNATII vulgo FABA INDICA
Ph. Paris.

Ignatia amara; LINN. *Suppl. pl. p. 149.* Ignatiana philippinica LAUREIRO *Flor. cochinchin. tom. 1.* Igasur seu NUX vomica legitima Serapionis CAMMELL. in *Phil. Transf. vol. 21. n. 250. p. 88. tab. 1. fig. 4. 5. 6.* Cucurbitifera Malabathri foliis scandens, Coto-longay et Cantara Philippinis orientalibus dicta PLUCKEN. *Mant. p. 60.* Arbor insularum Philippinarum.

Serius *Strychnos* species visa est arbor (Vid. BERG. *Mat. med. p. 146.*); nouissime peculiare genus consti-

constituere illam debere didicimus. Faba sic dicta per Jesuitas ex insulis istis translata fuit, vnde ratio nominis ab auctore huius ordinis desumta.

Fructus pomum pyriforme est, uniloculare, intra corticem crassum ligneum continens copiam SEMINUM, saepe viginti, pro sede diuersa formae multiplicis. Haecce, prout sicca ea seruamus tenuissime substriata, ab vna parte gibba, ab altera multangularia sunt, subcompressa, diametri fere pollicaris, extrinsecus pallide fusca et farina quasi conspersa, sed tenaciter inhaerente, interne fusco viridia, compagis corneae, vt tamen cultro scindi possit. In cotyledones non dehiscunt. Ex hac descriptione Fabae nomen vitiosum esse cognoscitur.

Innotuerunt inde ab a. 1699. per GEORG. JOSEPHUM CAMELLI, qui RAYUM et PETIVERIUM de iis certiores reddiderat, vnde enata commentatio in phil. Transactionibus cit.

Insigni amaritie instruitur ipsum semen gustatum, vt vel exiguum segmentum, per momentum linguae applicatum, sensum hunc per linguam satis durabilem diffundat. Non vero instar simplicis amari considerandum est, sed narcoticas vires iunctas habet.

Dimidium fere extracti aquosi primi largitur, reliquum fere nonnisi terrestres partes constituit, ut tamen et aqua resinosas partes, quae parcius insunt, euoluat; nam per spiritum vini prima extractione eliciuntur resinae scrupuli duo cum dimidio (NEUMANN *Chym. med. vol. 2. P. 2. p. 294.*). Infusum utriusque generis valde amarum est. Aegrius in puluerem contunditur, hinc infusionibus rasurae cum aqua vel spiritu vini factis praecipue utuntur.

De narcotica indole testantur casus funesti tam in brutis, quam et aliquando in hominibus, observati. In brutis iidem effectus apparuerunt, quales a nuce vomica. Nempe pulueris drachma dimidia, cum mica panis in bolum subacta, et cani maiori ingesta, hic post semihorium male affici coepit et saliva ex ore large effluxit, post horam convulsionibus quater correptus periit (SIDRÉN et ALM *Diss. de nuce vomica, Ups. 1780. p. 13.*). Alius mediocris magnitudinis canis ex scrupulo dimidio subtristis et inquietus valde et pavidus inter salivae crebrum profluuium post viginti convulsivos insultus hora octava a sumta faba extinctus est (*l. c. p. 24.*). Pulvis vel in intestino ieiuno vel ileo vel coeco in hisce repertus post mortem est. Ut ne vero cum meriti-

tissimo

tissimo CULLEN (*Treatise of the Mat. med. vol. 2. p. 64.*) existimes in amaritie ipsa latere virus, contra-ria sunt experimenta cum amaris insignis gradus studio capta e. c. cum extracto Gentianae, Centaurii minoris, Trifolii fibrini, fellis bouis, quae omnia nihil mali insigniori dosi attulerunt (ALM *Diff. cit. p. 15.*) — Apud homines facile vomitum ciet alvumque mouet (*l. c. p. 91.*); imo exempla sunt spas-morum et conuulsionum, risus inuoluntarii, angustiae pectoris, vertiginis, sudorum frigidorum inde et apud homines natorum (CAMELLI), vel ex teneriori eorum natura vel iusto maiori dosi. Ita Hispani in insulis dictis hisce malis afficiuntur, quum Indi impune semen ingerunt. Mirum igitur, quod cl. VALENTINUS (*Hist. simpl. reform. p. 198. §. 4.*) ausus fuerit, infantibus adeo sugentibus illud praecipere, vnde non aliud malum, praeter borborygmos, consequutum refert. Mitius quoque de illo sentit cl. LAUREIRO (*l. c.*) a granis sex ad duodecim concedens aqua vel vino captum, et vertiginem spasmosque, si a maiori dosi generantur, aqua frigida et fluido Limoniorum dispelli affirmans, nuceque vomica blai-dius pronuncians.

Id saltim nemo dicta perpendens inficiabitur, non sine prouida cautione aegris administrari posse.

Ridenda

Ridenda omnino credulitas incolarum insularum Philippinarum, quae in magna varietate morborum natura contrariorum fere cuius accommodatum putat, et instar amuleti applicatum vel collo suspensum ad arcenda contagia et veneficia adhibet (CAMELLI, VALENTYN.). Praecipue inclaruit vi febrifuga, etiam ferioribus experimentis confirmata. Placuit hoc sine pauca grana rasurae cum aqua Cardui benedicti per nycthemerum macerare illudque liquidum ante paroxysmum suppeditare, quo ipso saepe febris cessavit (NEUM. *l. c.* p. 291.). Grana octo adultis, grana sex infantibus exhibita in febris intermittibus, contra corticem Peruvianum rebellibus (FOUR DE BOURIEU in *Hist. de la Soc. en Méd.* vol. 1. p. 340.). Quin grana duo eiusdem potentiae ac integra dosis corticis Peruv. habita fuerunt (LEWIS *M. m.* p. 412.). Alius propinandi semen modus haud minus commodus est in infusione cum aqua feruida. Ita ex feminis granis duobus et aquae vnciiis duabus liquidum emerfit nauseosum, amarum, quod bis per diem datum, quatuor homines a febre quartana sanavit, in octo aliis autem iners fuit (LIND *Dis. in hot climates* p. 306.).

In epilepsia aliisque convulsivis vel spasticis motibus plures illud extollunt (*Act. Berolin. Dec. 2.*

vol. 10. p. 12. HERM. *Cynof. Mat. med. tom. 2. p. 231.*) Sanatus est infans tenellus, epilepsia fere septies afflictus, aliquot huius granis (VALENTIN. *l. c. p. 198.*). Sed nihil temere moliendum cum medicina effectus tam ambigui, nec fatis adhuc explorati.

196. b.

(Vol. I. p. 521. pone Violam odoratam.)

Pharm. VIOLAE CANINAE *Radix.*

Viola canina; caule adultiore adscendente, foliis oblongo-cordatis LINN. *Spec. pl. p. 1324.* *Viola martia inodora sylvestris* C. B. Icon: CURTIS *Fl. Lond.* Planta perennis, frequens in sylvis caeduis et dumetis.

Infuetum est, illam inter medicamina admittere. Nam quod fraudulentum homines saepe floribus additis, qui odore omni carent, syrupum violarum corrumpant (RICHT. *corrupt. medic. p. 39.*), reprehensione dignum est. Nec emolliendi et refrigerandi efficacia adeo *Herba* eminent, ut pro fomentatione, clymate et lotione, commendari (prout fecit THEODORUS TABERNAEMONTANUS in *Kräuterbuch*, p. 687.) possit.

RADICIS

RADICIS haud ita pridem primum mentio facta fuit, in qua et plurimum efficaciae latet. Haec tenuis, varie flexa, hinc inde nodosa, fibris bene multis, cortice ex fusco albido, parenchymate albo. Sicca odorem mucidum spirat, ceterum insipida. Ex cognatione radicem eius, ut istam *Violae odoratae* et *V. Ipecacuanhae*, vomitum ciere et aluum mouere iam coniicitur. Pondus vero accedit graue experimentis factis in hominibus. Vnicum eiusmodi siltitur a. 1778. a cl. COSTE et WILLEMET (in *Essais sur quelques plantes indigenes, p. 7.*), nec satis exacte descriptum, in quo decoctum ex radicis ad minimum drachma vna vomitionem vnam et alui deiectiones septem excitauit. Plura Gottingae a cl. NIEMEYER (*Diss. de Violae caninae in medicina usu, 1785*) instituta radice sicca et leni calore ficcata, et quidem in hominibus diuersae aetatis, victui crudo et crasso assuetis et magnas medicaminum doses requirentibus. Confectaria ex vndecim casibus deducenda paucis complectar. Itaque pulueris scrupulus vnus, ad drachmam dimidiam exiguis interual-
lis repetitus, vnicam vomitionem creauit et quin-
quies vel sexies aluum sollicitauit (*l. c. Cas. 1. 2.*).
Fuerunt, quibus, ex eiusmodi dosibus eodem ordine
repetitis, modo aluus soluta (*Cas. 3. 7.*). Decoctum
non

non valde dilutum, ex radicis drachmis duabus ad vnciam dimidiam, partitim captum, neque fursunt neque deorsum effectum exseruit (*Caf. 4.*). Nec miscelae pulueris cum aqua (*Caf. 4. 5.*), nec infusi, (*Caf. 6.*) haecce vis fuit. Tartaro emetico autem stimulatus puluis vtrumque euentum post se traxit, vt facile cogitatu est (*Caf. 8-11.*). Auguria ex hisce periculis, quoad varietatem experimentorum paucis, nolo addere. Fidem stabiliet futura aetas. Inter mitiora euacuantia collocari meretur.

196. c.

(Vol. I. post Violam caninam.)

Pharm. VIOLAE TRICOLORIS *Herba.*

Viola tricolor; caule triquetro diffuso, foliis oblongis incis, stipulis pinnatifidis LINN. *Spec. pl.* p. 1326. β . *Viola tricolor hortensis repens* C. B. Jacea f. Flos trinitatis CAMER. *epit.* MATTHIOL. p. 912. Icon: *Fl. Dan. tab. 623.* CURTIS *Fl. Lond.* Annua, in pratis, aruis montanis temperatoris Europae habitat, sponte in hortis sese disseminans.

HERBA recens masticata subamaricans cum sapore florum Naphae aemulo, saliuam viridem reddens et mucilaginosam, et in lingua diu post sen-

sum acredinis relinquens. Odorem fortius contrita spargit, ad illum nucleorum Persicae nonnihil accedentem. Conquassata ob mucilaginem tenacitatem cataplasmatibus acquirit. Infusum aquosum siue recentis siue siccae herbae similia criteria prodit. Infusione protracta autem gratia odoris aufugit.

Destillatione siccae vel recentis herbae cum aqua vna cum hac pauxillum olei supernatantis erumpit odoris dicti, saporis subacris (HAASE *Diff. de Viola tricolore*, p. 7.). Extractum aquosum pr. constituit dimidium ponderis siccae herbae, $\frac{1}{8}$ autem circiter recentis (*Ibid.* p. 8.). Aliae analyses aliorum petendae (Vid. HAASE *Diff. cit.*). Effectus licet medicaminum in corpus humanum ne ex subtilissima analysi tuto eruantur: aliqua tamen lux accenditur in eorum diiudicatione, qui mox recensentur, si ad partes oleosas aethereas, mucilaginosas et acre, quod lingua reuelat, attenditur.

Infusum aqua factum aluum laxat, etiam quibusdam stomachum subuertit teste medico celebri Suecico (BERGIO in *Mat. med.* p. 709.), qui et siccam herbam purgare, sed maiori dosi, narrat. Alius vero concedit quidem, purgantem vim emergere in pueris tenerioris aetatis ex decocto siccae, parato ex
herbae

herbae vncia dimidia et aquae libra vna, et paulatim hausto, negat autem emeticam, licet in quibusdam nausea accederet (HAASE *l. c.* p. 14.). Puluis radice ad drachmam vnam captus conatus vomendi quidem excitauit, non autem veram vomitionem, lotium simul largiter mouit (*Ibid.*).

Atque haec herba praeterito et illum praecedente seculo in haud exigua existimatione fuit, vt, inter virtutes magis ambiguas, epilepsiae, asthmatis, praecipue autem morbis cutaneis, scabiei, pruritu, vlceribus mederi affirmarent, prout legere est apud MATTHIOLUM (*Comment. in DIOSC.* p. 822.), FUCHSIUM (*Hist. stirp.* p. 804.), JO. BAUHINUM (*Hist. pl. tom. 3. p. 547.*) aliosque, qui breuiter enunciatis eadem fere edisserunt. Amplior reliquis est in viribus proponendis THEODORUS (*Kräuterbuch, tom. 2. p. 691.*), miscelam variam et aquam, syrupum, sal quoque huius Violae commendans.

Longum vero postea silentium de ista apud medicos obtinuit, donec cel. STRACK (*De crusta lactea infantum eiusdemque remedio dissertatio, quam acad. scient. Lugd. Gall. praemio coronauit; 1776. Franc. ad Moen. 1779. 8.*) stirpem iterum celebraret. Indeque ab hoc tempore confirmata veritas a vetustio-

ribus medicis prolata, in affectionibus variis cutis chronicis haud exigui momenti Violam hanc esse; sed coaeui nostri id primum praestiterunt, ut res in verum aegrorum commodum deduci posset. Si hoc praecipuum artis est: parum refert, vtrum recentiores propria sagacitate ducti eandem in usum vocauerint, an contra nonnisi praecedentis aetatis vestigiis admoniti. Etenim sunt, qui vocem antiquam Germanicam Freysam s. Freisam idem significare dicunt ac crustam lacteam, alii (FRISCH *Teutsch-Latein. Wörterbuch*, p. 290.) idem ac epilepsiam; certe nomen Freysamkraut iam antiquitus nostrae stirpi in Germania tributum fuit. STRACKIUS in exploranda et confirmanda eius contra crustam lacteam praestantia vnice versatus est. Hoc malo lactantes infantes magis quam ab lactati corripuntur, attamen et serius aliquando infestat, et ultra ab lactationem perdurat, faciemque praecipue deturpat. Iste vero sanauit illud vitium herbae recentis pugillo vno, cocto in lactis vaccini sufficiente quantitate (quam ille non indicat); vel et pulueris herbae drachma dimidia per bihorium in lacte cocta et mane vesperique hausta; variandae exhibitionis causa pul-tem quoque ex decocto hocce lacteo adiecto, pane vel farina, parari curauit. Sic post octo dies eruptio

vber

vber succedit, et lotium, nisi iam antea prae natura morbi decrefcentis foetore vrinam felinam retulerit, hanc spirat (STRACK *l. c.* p. 43. SCHÄFFER in *verf. Germ. libri ARMSTRONG v. d. Kinderkrankheiten*, 1786. p. 72.). Continuatio protrahitur, donec crusta delapsa fuerit et cutis pura appareat. Ad recidivas auertendas, e re est, diutius herbam administrare, donec facies mollis nec amplius tumida conspiciatur, cutis quoque omnino sana, et lotium foetoris expers (*loc. cit.* p. 44. *sq.*). Fidem fecit cel. viro, vt dicit, experientia viginti annorum (p. 30.). Contra eundem morbum alii haud pauci hanc stirpem adhibuerunt non minori successu, vel eadem ratione vel alia mutata. Ita cel. METZGER (*Verm. med. Schriften*, vol. 2. p. 239.) pusionem nutritibus debilitatum herba variis cibis lacteis cocta intra sex hebdomades a crusta lactea liberavit, remanente modo pruritu, quem aqua saturnina GOULARDI sustulit. In Suecia pluries successit (*Veckoskrift för Läkare*, vol. 2. p. 153. 378. vol. 4. p. 95. vol. 9. p. 27.); et casu singulari ibidem proficuum visum, infusum saturatum iunctim infanti lactanti et nutrici exhibere (*Veckoskrift för Läkare*, vol. 2. p. 153.). Viola bicolor aruenfis c. b. etiam in Suecia tentata longe debiliorem effectum exseruit (*Vecko-*

skrift, vol. 9. l. c.) Cl. HAASE dissertatio (*de Viola tricolore. Erlang. 1782.*), vt in vniuersum lectu de viribus huius stirpis dignissima, ita de virtute eius in crusta lactea memorabiles historias sistit (*Cas. 5. 14. 16.*). Harum seorsim dicenda illa de puero tussi grauissima cum metu suffocationis simul affecto, quae autem pectoris mala vna cum crusta lactea decocto *Violae* omnino cessarunt (*Cas. 5.*), vt et inde lux affulgeat asserto maiorum de vi eius in liberando pectore.

Quod alibi (*Progr. de medendi tineae capitis ratione Paralipomena in Opusc. vol. 2. p. 228.*) innui, inter exanthemata pleraque capitis, variis etsi nominibus insignita, non tantum discrimen intercedere, ac vulgo putatur, id quum multis documentis, et inter haec quoque remediorum eorundem in diuersis hisce exanthematibus aequali vi manifestatur, et auxilio *Violae* huius in tinea capitis, achoribus, serpigine. Seorsim noto, matronam sexaginta annorum, per dimidium annum tinea laborantem, fere integre eandem decocto *Violae* lacteo superasse; perfectae sanationi obstitit modo herbae penuria (*Veckoskrift för Läkare, vol. 2. p. 377.*). In muliere rustica intra septem hebdomades idem
felic

felix euentus contigit (*l. c. vol. 4. p. 95.*). Ita continuatione pertinaci puella tredecim annorum sanata (*l. c. vol. 8. p. 4.*). In puero trienni induratio et intumescencia glandularum colli simul suberat, attamen per quatuor hebdomades sanabatur; hic idem reddidit lotium felini instar olens (*HAASE Diff. cit. cas. 4.*). Virgo nobilis septendecim annorum, achoribus frontis cum serpigine infestata, inde convaluit (*l. c. cas. 12.*); item puella achoribus per totam faciem foedata (*l. c. cas. 13.*). Superfluum erit plura tineae curatae exempla afferre (*Conf. Veckskrift för Läkare, vol. 4. p. 74.*). — Patet hisce exemplis, et adultioribus et aetate proeectis opem in hisce angustiis stirpem ferre. Odor lotii peculiaris descriptus etiam in pueris tineae correptis sentitur. Violae decocto valde saturato hausto (*HAASE l. c. p. 14.*). Imo foemina rheumatica post eius usum vna cum aluo liquida vrinam foetidissimam minxit (*l. c. cas. 8.*). Id quoque omnibus commune est, quod eruptio capto remedio vberior subsequatur.

Sed seorsim significandum, herpetis eximium esse remedium (*Veckskrift, vol. 4. l. c. vol. 8. p. 115.*). Hoc vitio aegrotavit foemina per decem annos, li-

berata ab eodem demum decocto stirpis lacteo et solutione mercurii sublimati extus applicata (*Bemerkungen üb. versch. wicht. Gegenstände d. Wundarzneykunst, p. 77.*). Addo dictis morbis cutaneis impetiginem (HAASE *diff. cit. p. 15. cas. 1. cas. 21.*), scabiem (*l. c. cas. 3. 20.*), furunculos totum fere corpus obsidentes in connubio achorum (*l. c. cas. 2.*), faciem intumescencia variarum partium, liuore et crustosa aspredine deformem (*l. c. cas. 5.*), guttam rosaceam (*l. c. cas. 12.*), pustulosum exanthema in pedibus praecipue erumpens (*l. c. cas. 17.*), maculas et squamas in cute (*cas. 19.*), in quibus omnibus auxilium Viola exoptatum exhibuit.

Antequam ad alios morbos transeam, adlicendum dictis puto, quosdam aduersum de ea iudicium tulisse. Improbat illam cl. MURSINNA (*Med. chirurg. Beobacht. 2. Samml. p. 107.*), qui nec foetorem urinae felinae apud aegros animaduertit. Cl. ACKERMANN (in *Commentar. de reb. in fs. nat. et medic. gestis, vol. 27. p. 170.*) rursus fatetur, se quidem aliquoties in crusta lactea laudato illam adhibuisse, aliquando tamen frustra, restringit quoque efficaciam in vlceribus aliisque morbis cutaneis. Mirum, quod STRACKIUM (*l. c. p. 40.*) stirps in crusta lactea nunquam

quam fefellerit. Rediit aliquando malum, sed iterum cessauit. Negat cl. HENNING (*Beob. über einige Arzneimittel*, p. 65.) sibi vnquam in affectionibus cutaneis, etiamsi diu continuaretur, successisse.

Extendere quoque vis stirpis ad alia mala se patitur. Loquor primum de arthritide et rheumatismo (HAASE *l. c.* cas. 7. 8. 9.). Fuit foemina, quae vna cum scabie ab arthriticis doloribus Viola immunis euasit (*loc. cit.* cas. 7.). Iuuenis, qui ex venere impura varos frontis et gonorrhoeam contraxerat, succo expresso ad uncias duas dato et decocto herbae vtrumque malum deuicit (*loc. cit.* cas. 10.). Alius ex intempestiua gonorrhoeae suppressione tumore testiculi mulctatus, cataplasmatibus ex herba, lacte et aqua cocta, applicatione externa, iuncta cum potu decocti et laxante conualuit (*Diff. cit.* p. 32.). Adiuuerunt quoque pilulae ex extracto aquoso et pulvere Violaе curationem vlceris pedis pertinacis (*l. c.*). — Incidit et recentius casus epilepsiae, in infante septem mensium eius opediscussae (*l. c.* cas. 15.).

Qua forma herba aegris administranda sit, passim haecenus significauim, sed iunctim quae illam spectant complecti opus est, et alii modi subiiciendi. Plerisque placuit decocto lacteo praecunte STRACKIO

vti. Quoniam iste autem proportionem inter herbam et lac reticuit: monendum, cl. WENDT pro puero tenello manipulum herbae ex libris duabus lactis coqui curasse (HAASE *Diff. cas.* 16.), et duplam quantitatem herbae pro eadem aquae vsurpatam a matrona, ita vt bis dimidium consumeretur (*Vecko-skrift för Läkare, vol. 2. p. 377.*). Est, qui linteo inditam in lacte coxit (SCHÄFFER in ARMSTRONG *l. c.*). De pulte et additamento in cibus lacteis iam dixi. Nec destituitur infusum aquosum (*l. c. p. 153.*) suavi, cuius de die mensuram vnam foemina in vitio cutaneo ingessit (HAASE, *cas.* 19.). Decoctum cum aqua vel saturatius exhibetur e. c. ex herbae manipulo vno in libris aquae duabus cocto et per diem consumto (*l. c. cas.* 7.); item ex herbae drachmis sex et aquae libra dimidia; vel magis dilutum pro potu ordinario e. c. ex herbae manipulis duobus in aquae tribus mensurae partibus (*l. c. cas.* 17.); vel ex herbae manipulo vno et aquae mensura vna (*cas.* 1.). Potus eiusmodi apte iungitur cum alia efficaciori medicina ex hac Viola parata. Sapor decocti gratior reddi potest seminibus aromaticis vt Foeniculi, Coriandri, additis (*cas.* 2.). Simplicissima forma in pulvere cum saccharo est (SCHÄFFER *l. c.*), tenellis tamen liquidum facilius ingeri potest. Suc-

cus addita aqua, qua opus ob mucilaginosam herbae naturam, commode exprimitur; huius adultis vnciae duae datae pro dosi (HAASE, *cas.* 10. 11.). Ferri et potest extractum eius gummosum, quod cum pulvere in pilulas redigitur, ad drachmam vnam vel duas quotidie per dimidias mane et vespere datas. Aqua solutum et rite mixtum cochleatim propinatur (*Diff. cit. p.* 31.). Infanti lacte solutum commode ingeritur (*Veckoskrift, tom.* 4. *p.* 95.). Hisce si tempestiue vtimur, vix herbae aqua destillata, quae oleo praegnat, vel syrupo florum, vel julepio ex eodem, indigemus (HAASE *Diff. cit.* §. 9.).

Praesente primarum viarum colluue praemititur vsui purgans; deficiente vero ista, sibi a purgante metuit STRACKIUS (*l. c. p.* 47.) in crusta lactea, ne eo criticus per cutem aut lotium exitus interpelletur. Quidam tamen aegri mollem inde aluum experiuntur. Prodest egregie in scabie cum interno vsu lotionem decocti iungere (HAASE *Diff. cit. cas.* 3 *et p.* 32.); in lichenibus autem vehementiorem excitat pruritus, sanationi aduersum. Pulvis vlceri inspersus mitiores dolores creat, si cum aqua in cataplasma reducitur, qua ratione vlcus purius euadit et foetor ex parte euanescit. Cura-

tio aliquando paucis hebdomadibus absoluitur, subinde aliquot menses sibi vindicat. Malum si post aliquod tempus redit, ad priorem medicinam recurrendum est.

Scopo tinctorio etiam herba accommodata est, et sub vario additamento color pallide flavescent, brunus, cinereus, coeruleus, palide viridis, inde redundat (V. experimenta cl. HAASE recensita in *Diss. cit.* §. 11.).

201. b.

(Vol. I. p. 617. pone Cinchonam officinalem.)

Pharm. CORTEX PERUVIANVS RVBER.

Praeter speciem Chinchinae, in quam supra (*Appar. medic. vol. 1. p. 546.*) ample commentatus sum, et cui innumeri homines valetudinem suam vitamque debent, plures aliae ferius inelaturunt, quarum notitia fere omnis botanicos adeo ante paucos annos latuerat, sed quae passim pariter beneficae generi humano repertae sunt, et quidem in pluribus eorum morbis, quibus vsitatus haecenus cortex Peruvianus, medelam attulit. Vnde iterum elucet, stirpium cognationem ad notitiam virium non parum adiumenti impertire.

Excellit

Excellit reliquis existimatione CORTEX sic dictus PERUVIANUS RUBER, quod nomen ei primi tribuerunt Angli, *Red Peruvian bark*, nec non subinde *Flat bark* illum vocantes.

A qua specie Cinchonae ille proveniat, etiamnum latet: ex hoc genere tamen esse, inde conii-
ciunt cl. COMBE et GROSCHKE, quod in collectione
herbaria LINNEI Equ., quae post mortem filii
emione cl. SMITT M. D. ad Anglos peruenit, figura
reperiatur, quae non quadrat in alias cognitae Cin-
chonae species (Vid. cel. BLUMENBACH *med. Biblioth.*
vol. 2. p. 486.). Quicquid lacunae in hocce argu-
mentationis genere superfit, non firmiori sane fun-
damento nititur coniectura, a multis e. c. FABRICIO
(*Briefe aus London, p. 230.*), HEYER (CRELLS *chem.*
Annal. 1784. vol. 2. p. 24.), imo a cl. SAUNDERS
(*Observations on the superior Efficacy of the red Peru-
vian bark in the Cure of fevers, ed. 4. p. 5.*) declarata,
corticem rubrum ex truncis et ramis crassioribus
eiusdem arboris, quae corticem vulgarem erogat,
detrahi, hunc vero ex iunioris arboris vel tenellis
ramis, et consequenter non iustam maturitatem
assequutum esse et debiliorem virtutem exercere;
additum adeo, corticem rubrum forsitan ex arbori-
bus

bus emortuis deglubi (FABRICIUS). Nam ipse numerosa corticis huius exempla inter sese comparans, rubedinem et firmam texturam et crassitiem maiorem in tenuioribus corticis exemplis aequae ac crassioribus, quae amplioribus ramis vel truncis debentur, reperi. Vix crediderim, tantam diuersitatem a statione vel altiori vel profundiori vel solo deduci posse.

Sermo est de cortice, qui longioribus et crassioribus longe frustis transfertur, quam vulgaris, et ponderosior longe est. Concaua intrinsecus sunt frusta, dimidium fere plerumque rami exaequant, qui sesquipollice subinde maior, vulgo tamen minor est. Crassities saepe lineas duas superat. Extrinsecus asper et fissuris multis transuersalibus distinctus, saepe canescens et lichene flauescente tectus comparet. Latet sub hacce epidermide et accessorio dicto tegmine stratum coloris fusco rubri compactum, fragile, et aliud interius rubicundum, magis fibrosum lignosum. In quibusdam corticis veri rubri speciminibus pallidiorem hanc rubedinem inueni quam in aliis; an pallidior euasit hisce casibus soli radianti expositus, salua tamen vi (SKEETE'S *Experim. on the Peruv. bark, p. 93.*)? Puluis huius
corticis

corticis longe intensiorem rubedinem habet vulgari, amaritiae illi antistat, nec minorem in lingua adstrictionis sensum excitat. Nihil vero odoris prodit. Aliquando tamen rubedinem seruat, licet saporis expers, et consequenter efficaciae; vnde exploratio per gustum ante usum praecedat. Plura existant indicia, iam ante decennium, et quod excurrit, proximum, quo in Anglorum manus casu ille pervenit, variis naturae scrutatoribus et practicis innotuisse. Inter tres istos cortices Chinchinae, quorum meminit apud POMETUM (*Hist. generale des Drogues*, 1694. p. 132.) peregrinans musicus BERNARD, vnius descriptio in corticem rubrum quodammodo quadrat. Cum cuius effatis de eo conspirant ea, quae Chirurgus ARROT (*Phil. Transact.* vol. 40. p. 83.) et DE LA CONDAMINE memoriae prodiderunt (*Conf. Appar. medic.* vol. 1. p. 550.), et quae in codicibus manu scriptis JOSEPHI DE JUSSIEU notata existunt (*Hist. de la Societ  de Med. de Paris*, 1779. p. 253.), adeo vt cl. BAKER (*Medic. Transact.* vol. 3. p. 161.) probabile iudicet, rubrum eundem esse ac eum, quem teste ARROT Hispani *Cascarilla colorada* vocarunt. Cortex, quem LISTERUS (*de Hydrophob.* in *Append. oper.* MORTON, p. 70.) tanti fecit, licet coloris non meminerit, in reliquis cum hocce

con-

conuenit, an vero recte trunco eiusdem arboris ad-
 scripserit, nondum quidem constat? Quem cl.
 GEOFFROY (*Matiere medic. Traité, tom. 2. p. 309.*)
 tanquam optimum depraedicat ad rubrum proxime
 accedit. Sunt et veterani practici nostri temporis,
 qui meminerunt in iuuentute sua rubrum in phar-
 macopoliis tanquam vsitatum obuium fuisse. Horum
 e numero COTHENIUS (in *Nouveaux Memoires de l'Ac.
 d. sc. de Berlin 1783. p. 82.*) est, qui ante sexaginta
 annos in Pomerania venalem fuisse et optimo suc-
 cessu praeceptum narrat. Ita senex quidam Anglus
 asseueravit, inter prima sua praxeos auspicia rubrum
 corticem frequenti in vsu fuisse (BAKER *l. c. p. 161.*
 Conf. narratio senis medici SMITH, forsitan eiusdem.
 FOTHERGILL apud SAUNDERS *p. 157.*). Quantum
 equidem sentio, vix firmari idoneis argumentis pot-
 est, SYDENHAMI et MORTONI tempore hunc corticem
 loco exilioris, qui postea vsu venit, inualuisse, ei-
 que praecipue praestantiozem efficaciam deberi, cu-
 ius isti mentionem faciunt, quorsum inclinat cl.
 SAUNDERS *l. c. p. 1.*). Saltim tenuem ex ramulis cin-
 namomei coloris MORTONUS (*Oper. med. Amstel. in 8.
 tom. 2. p. 97.*) tanquam praestantissimum proponit.
 Nec satis conuincor Hispanos rubro cortice vnice
 vti, alterum peregrinis nationibus vendi (COTHENIO
 sentiente

fentiente *l. c. p. 83.*). Ad sententiam JOSEPHI DE JUSSIEU, qui a. 1739. Loxae commoratus fuit, ruber primo tempore, quo fama Chinchinae inclauit, in vsum tractus fuit, sed dicto anno, eo teste, tanta iam arboris ibidem penuria exstitit, vt paucissimi modo trunci superessent. Ipse vero huic praerogatiuam tribuit summam et extractum inde parauit, quod vltra quadraginta annos adhuc integritatem et potentiam suam seruauit (*Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris, vol. 3. p. 255.*). Quanam autem data occasione recentius in artis exercitium vocatus fuerit, certius nouimus. Nempe in bello inter Hispanos et Anglos gesto nauis quaedam Hispanica, Lima in portum Gaditanum tendens ab Anglica a. 1779. capta fuit et Lisbonam deducta (prout a. 1702. in alia naue Hispanica ab Anglis capta accidit; apud SAUNDERS *l. c. p. 156.*). In hac praecipuam mercem constituit cortex hicce ruber, qui partim in Anglia remansit, partim modico pretio exteris venditus. Post aliquam, vt in re insolita fieri solet, cunctationem experimenta tam in nosocomiis Londinensibus, quam alibi in Anglia, dein hinc inde in America septentrionali et insulis Indiae occidentalis, item in multis regionibus Europaeis aliis praeter Britanniam suscepta fuerunt, in febribus inter-

mittentibus praecipue, in quibus praestare vulgari creditus. Hinc inde sensim penuria eius subnata, vnde et valor nimium crevit, et astutia eundem corrumpendi fraudulentos inuasit; donec ferius a. 1786. iterum 30 adeo cistae eodem repletæ ex Hispania in Angliam transferrentur (SKEETE *on the Peruvian Bark*, p. 355.). Ad augendam eius existimationem multum contulerunt, praeter significatam scriptionem cl. SAUNDERS, in qua propria experimenta cum multis aliorum combinantur, aliae tres, Edinburgi incitamento praemii Harvejani concinnatae: intelligo IRVING'S *Experiments on the red and quill Peruvian Bark*, Edinb. 1785; SKEETE'S *Experiments and Observations on quilled and red Peruvian Bark*, Lond. 1786; et KENTISH'S *Exp. and Observ. on a new species of Bark*, Lond. 1784.

Retardavit administrationem huius corticis hinc inde fraus, qua alii cortices nonnihil similes substituti fuerunt. Ita maiora fragmenta vulgaris corticis, reliquis corticis rubri intermixta, exstiterunt (ORLOVII *Progr. de cort. Peruv. rubro*, *Regiom.* p. 4.). Alibi (Berolini) tres vel quatuor corticis species venditæ eodem nomine (PYL in *vers. commentat.* cl. COTHENII *Praef.*). Ita cortex rubro simillimus, diu

CINCHONA. — CORTEX PERUV. RUBER. 51

in quibusdam pharmacopoliis instar reiectitii seruat-
 tus, hac opportunitate venditus fuit (*l. c.*). Quin
 exemplum extat, pigmento quodam rubro vulga-
 rem, quoad internam superficiem oblitum fuisse.
 Vnde colligitur, infidam inprimis esse venditionem
 corticis huius in puluere, qui facilius corruptelam
 admittit.

Quum non tam nouas in cortice rubro vires
 eruere, quam praestantiam eiusdem in morbis haud
 paucis iisdem, quibus vulgaris alias opponitur, sibi
 datum practici putarent: comparatio frequens vtrius-
 que in experimentis facta est. Sic et in chemicis,
 ad quae vires intenderunt haud pauci. Grauitate
 specifica ruber superat alterum (COTHENIUS *l. c. p.*
74.). Experimentum vero ad hanc determinandam
 aliquando variat (SCHOT *Diff. Examen cort. Peruv.*
rubri, Harderv. 1785. p. 13. qui chemica potissimum
 persequitur). Facilius in puluerem subigitur altero.
 Stratum vero fusco rubrum facilius puluerulentam
 formam sub pistillo acquirit, altero fibroso; et istius
 infusum aquosum profundius tingitur affusa solu-
 tione vitrioli martis, quam huius (IRVING *l. c. p.*
28.). Vnde e re est puluerem, tempore contusio-
 nis priorem, posteriori praeferre. Maiorem longe

quantitatem solubilium partium ruber cortex altero vulgari tam spiritui vini quam aquae impertit (SAUNDERS *l. c. p. 27.* IRVING *l. c. p. 93.*). Et vtrumque menstruum saturatiorem colorem ex rubro contrahit, quam ex altero; aquosum manifeste amarius est. Plus quoque longe resinae ruber continet quam alter; nimirum ex exploratione cl. HAGEN (in ORLOVII *Progr. l. c. p. 7.*) resinosi extracti $\frac{1}{4}$, gummosi $\frac{1}{8}$, vel teste cl. AIKIN (apud SAUNDERS *l. c. p. 174.*) extractum resinosum rubri corticis sese habet ad extractum idem alterius, vt 3 ad 2 (Conf. etiam de extractis variis vtriusque experimenta cl. COTHENII item cl. SCHOT in *Diff. cit.* quae inter se variant.). Nec decoctum corticis rubri eandem decompositionem patitur, et expositum aëri libero hunc diutius fert longe absque acore, quam decoctum corticis vulgaris, in quo ipso enascitur intra paucos dies (FOTHERGILL apud SAUNDERS *p. 114.*). Ex iudicio sensuum adeo infusum frigidum corticis rubri superat vi decoctum optimi corticis alius (SAUNDERS). CrySTALLI, ex extracto ad modum Garayei parato redundantes, albidiores sunt iis alterius corticis, et saporem valde amarum habent, Quassiae aemulum (HERMSTADT in CRELLS *chem. Annal. 1785. vol. I. p. 117.*). Aqua eiusdem destillata
albido

albido colore tingitur, et manifestius globuli aetherei olei in eiusdem superficie conspiciuntur, quam in aqua destillata corticis vulgaris (IRVING *l. c. p.* 33. *not.*). Pluribus experimentis chemicis inhaerere hoc loco, minus opus esse videtur; relegandi potissimum, qui ea desiderant ad scripta citata, quorum titulus indicat, dedita opera auctores in corticem rubrum inquisivisse. Praetereo studio experimenta, validioris ignis impetu instituta (de quibus vid. COTHENIUS, SCHOT *ll. cc.*).

Admixtus partibus animalibus, hasce longe diutius contra putredinem tueri, quam alter deprehenditur (SKEETE in SAUNDERS'S *Observ. p.* 26. et in EJUSD. proprio *libro cit. p.* 106. *sq.* item IRVING *l. c. p.* 117. *sq.*).

Maximi vero ponderis est nosse, quid in ipso corpore humano efficiat. Pleraque huius generis experimenta ad febrem intermittentem spectant. Et sane si vel in hac vnice vulgari cortici praefendus sit, praeconio valde honorifico ornandus est. Ita esse haud pauca observata suadent. Etenim a pluribus animaduersum, in minori dosi sufficere. Vereor, ne nimis subtiliter ex ingenio suo CAMPERUS drachmas rubri sex potentia aequiparauerit vn-

ciae vni alterius praxin suam in Frisia citans, vbi febris haec endemia est (SIMMONS apud SAUNDERS *l. c.*). Aliis dimidia dosis satisfecit (SAUNDERS *l. c.* p. 56. 180. BRABANT, qui auct. vers. Latinae libri EJUS *l. c.* p. 179.). Celerius quoque febrem sufflaminat, ita vt aliquando alterum subsequutum paroxysmum iam auertat (SAUNDERS *l. c.* p. 57. RIGBY apud EUND. p. 122.). Nec parui censendum, quod corpus contra recidivas egregie munit, ita vt redeunte vigore pristino non opus sit repetitionibus crebris, vt aliter moris est, aegrum sollicitare (SHERWIN apud EUND. p. 112. MADDOCKS *ibid.* p. 141.). Sufficit etiam in pertinacioribus febribus, vt quartanis diuturnis, et quibus complicationes variae molestae accesserunt, e. c. tussis, dyspnoea, raucedo (SAUNDERS p. 58. COLINGWOOD in *medic. comment.* vol. 10. p. 274.), vel icterus (SIMMONS apud SAUNDERS *l. c.* p. 167.). Et efficaciam praestat, quando spe auxilii ex altero excidimus (SAUNDERS *l. c.* p. 58. MADDOCKS *ibid.* p. 141. SHIRREFF *ibid.* p. 151.). Nouissimum eius documentum in virgine habui, quae quotidiana vehementi per duas cum dimidia hebdomades afflicta et rite a me tractata, frustra vsa fuerat per plures apyrexias cortice vulgari, sed paucis pulueribus scrupuli vnus corticis rubri hunc statim

statim effectum sensit, quod paroxysmus, qui olim status fuit, quatuor horas serius rediret et longe mitius, demum continuato usu fileret omnino nec rediret, etiamsi celer. virium reditus pertaesam eam repetitionis redderet. Alia quoque in praxi mea velocis et constantis effectus casus mihi obviam venere. Fuit qui uncias sex corticis tenuis frustra ingesserat, sed uncia vna et dimidia rubri erat sanatus (COLINGWOOD *l. c. p. 273.*). Equidem pulvere maxime delector, alii quoque, ad scrupulum vnum, drachmam dimidiam (SHIRREEF apud SAUNDERS *p. 152. fq.*), scrupulos duos (FARRE *l. c. apud SKEETE p. 118.*). Nec nocuerunt maiores doses drachmae vnius vel scrupulorum quatuor, quavis secunda vel tertia hora (FARRE *l. c. p. 116.*). Omnes tamen tam insignem dosin non ferre, inde cognoscitur, quod vir alias robustus ex drachma vna animo linqweretur, nec aegritudine sua nisi emetico dato liberaretur. Aliis placet infusum frigidum (SAUNDERS *p. 59.*), vel pulvis vna cum saturato decocto et tinctura eius addita (JACOB apud EUND. *p. 87.*), quibus ambagibus arbitror non opus est; alius acquievit electuario addito oleo Menthae Piperitae et seminum Carui (BISHOP *ibid. p. 93.*); aliis e re visum extracto resinoso vti (JACOB *l. c. p. 89.* BRABANT *l.*

c. p. 179.). Tincturae quidam plurimum tribuerunt
(*FARRE apud SKEETE p. 118.*).

Licet et ipse magni hunc corticem faciam, nolim tamen tantopere deprimi vulgarem istum tenuem, vt multi praeconum rubri faciunt. Innumeros aegros a febre intermittente aliisque multis morbis eius ope sanatos, quis negare audebit; multos non sanari, in vitio medici iusto timidioris vel aegri iusto negligentioris causam saepe habet. Nec assentiri possum inde praestantiam habere rubrum, quod ex trunco vel ramis petitus fit, prout cerdones praeferunt scopo coriario corticem crassum tenuiori, quod argumentum *LISTERI* nimis crebro repetitum a recentioribus practicis. Nam dubium supra proposui, an vterque cortex ex eadem arbore sit; et quodsi esset, quo iure aliquis in adstrictionis vi, quae omnino in crassiori cortice eminent, totam dignitatem corticis Peruuiani quaerit? Ab hacce si vnice virtus febrifuga Chinchinae dependeret, locum cedere deberet cortici *Quercus*, *Gallicis*, radicibus *Tormentillae*, *Bistortae* etc., quae suffocant quidem febrem, non curant.

Commemoranda quoque aduersa quaedam huic cortici in febribus intermittentibus effata. *Edin-*
burgen-

burgenses plures medici sunt, quibus vel nullam praerogativam mereri prae vulgari visus, vel qui illum virtute cassum reppererunt; displicet quoque variis Belgicis medicis (KENTISH *l. c. p. 46.*). Ita medicus Gothoburgensis DUBB praerogativam negat (*Veckoskrift för Läkare, vol. 5. p. 162.*). Dolet et cl. VOGLER (*Pharm. sel. 1788. p. 27.*) expectationi suae non respondisse rubrum. Sed quid mirum si non omnibus auxilio fuerit; quale specificum tam infallibile est, quin aliam subinde medendi normam admitteret. Aliquando, etiamsi modica dosi, stomachum grauavit, nauseamque et vomitum excitavit; vnde ab administratione eius recessit cl. BAKER (*Med. Transf. vol. 3. p. 162.*).

Ast et in aliis morbis, etsi paucioribus exemplis, vires eius tentatae sunt. Ex hoc numero rheumatismus acutus fuit, praecipue tertianam duplicem mentiens, in quo tutissimum illo vti in conubio antiphlogisticae medelae post septimum diem a febris rheumaticae initio (SAUNDERS *l. c. p. 75. sq.*). Ita in periodicis doloribus praesertim capitis conducit, quando tonicis locus est (MADDOCKS *l. c. p. 143. sq.*); prout etiam rheumatismo periodico medelam praebet (COLINGWOOD *l. c. p. 274.*). Febres

lentas nervosas celerius tollit, quam alter cortex, etiamsi nulla crisis percipiatur (ID. *l. c.*). In febre putrida, summa virium prostratione et delirio stipata, eximium usum praestat (FOTHERGILL *l. c. p.* 118.). Sphacelo, qui febrem malignam excipit, in connubio anodynorum et vini limitem posuit (BISHOP *l. c. p.* 93. Conf. liber cl. SKEETE *p.* 118.).

201. C.

Pharm. CHINCHINAE CARIBAEAE L.
JAMAICENSIS Cortex.

Cinchona Caribaea; pedunculis unifloris LINN *Sp. pl. p.* 245. *Syst. veget. ed.* 14. *p.* 214. JACQU. *Observ. bot. P. 2. p.* 27. *tab.* 47. *Amer. pict. p.* 35. *tab.* 63. Conf. cl. WRIGHT descriptio in *Philos. Trans. vol.* 67. *a.* 1777. *p.* 504. *sq.* et icon *tab.* 10. Arbor in insulis Caribaeis spontanea, nominatim in Jamaica, latere septentrionali solo lapidoso prope littus marinum.

Altitudinem pedum viginti (WRIGHT *l. c.*) ad quadraginta (ID. in *Med. comment. vol.* 5. *p.* 398.) attingit, trunco quoad proportionem modice crasso, sed duro, tenaci et coloris intrinsecus fluido albi. Corticis numerosis speciminibus, quae mihi misit
cl.

cl. WRIGHT, edoceor, eundem variare insigniter pro parte, ex qua deglubitur. Ex trunco separatus fragmenta conuexo plana, spithamam circiter longa, sesquilineam subinde crassa, repraesentat, in quibus duo strata facile distinguas, aliud externum crassius, ad lineam fere vsque ex epidermide enatum, multis profundisque fissuris scabrum, flavidum, spongiosum, facile inter digitos conterendum, insipidum; aliud firmum, fibrosum, profundius, vel ex viridescenti brunum, ex dulci nauseose et intense amarum. Specimina ex ramis separata conuexa vel conuoluta existunt, epidermide tenui grisea rugosa obducta, cui adhaerent subinde manifestius lichenes leprosi, nec demta hacce aliud quam brunum stratum cernitur. In ramulorum cortice omnia teneriora et pallidiora sunt. Cortex, qui praesto est radice, fragmenta plana refert, exuta epidermide. Saporem raphanaceum et aromaticum, quem cl. WRIGHT significat, sub primo gustatu imixtum nullibi sentio, nec manifestam adstrictionem. In meis exemplis omnibus et singulis, quin et festucis interna superficies crystallulos scintillantes emisit. Arbitror stratum externum tanquam iners reiiciendum esse. In puluerem redactus refert hicce corticem Peruvianum vulgarem. Aquam tam frigidam

gidam quam calidam imbuit suis virtutibus. Vn-
cia eius dimidia, cum aquae fontanae libris duabus
ad vnam cocta, saturatum decoctum praebet, et co-
loris profundioris, quam ex triplo corticis vulgaris,
coloris bruni, sed non turbidi (WRIGHT). Debi-
lior longe adstringendi vis illi inesse videtur, vel
ex iudicio experimenti cum martiali admixto (SKEE-
TE'S *Exper. and Obs. of the Peruvian bark*, p. 339.).

In febribus remittentibus, qualibus accuratius
non determinat cl. WRIGHT, iste saepe in Jamaica
corticem hunc tentauit optimo euentu, praemisso
sursum vel deorsum euacuante. Ventriculum ro-
borare, nauseam et vomitum compescere, morbo-
sam primarum viarum colluuiem corrigere sicque
morbum vincere obseruauit. In vniuersum merito
pro efficaci tonico et antiseptico declaratur.]

Haecenus desunt per partes enucleatae de eius
vi historiae; nec tantum famae excitauit, vt per
commercias officinas nostras intraret.

201. d.

Pharm. CHINCHINAE SANCTAE LVCIAE*Cortex.*

Cinchona floribunda; floribus paniculatis glabris, capsulis turbinatis laevibus, foliis ellipticis acuminatis glabris SWARTZ *Prodr. veget. Ind. occid.* p. 41. (Citat *Art. nat. curios.* 1787. qui ipse annus nondum prodiit). *Cinchona floribus paniculatis glabris, laciniis linearibus tubo longioribus, staminibus exsertis, foliis ellipticis glabris* BANKS in DAVIDSON'S *Account in Phil. Transf. vol. 74. p. 453. cum fig. tab. 19* (floribus clausis) item DAVIDSON in *Transf. of the Amer. phil. Society, vol. 2. p. 292.* *Cinchona montana*; foliis ovatis vtrinque glabris, stipulis basi connato-vaginantibus, corymbo terminali, corollis glabris DE BADIER in ROZIER *Observat. sur la Physique, tom. 34. p. 129. tab. 1.* (floribus apertis et praestantior quam supra citata icon). *Quinquina-Piton ou des Montagnes, Quinquina indigene de la Guadeloupe et de la Martinique Gallis (DE BADIER).* Nomen Piton significat loco natali summitatem montium (MALLET). Arbor in insula St. Lucia, Martinica, Hispaniola, Guadelupa, crescens.

Male

Male a quibusdam, vt cl. DAVIDSON (*Amer. Transf. l.c. p. 292.*), item cl. KENTISH (*Exper. and Obsf. on the Peruvian Bark, p. 51.*), Cinchona haec et Caribaea pro iisdem declarantur, quum corticum vires aequae ac arbores ipsae differant. Nec ad Caribaeum corticem, sed ad illum St. Luciae pertinent experimenta a cl. KENTISH (inde a *p. 51.*) narrata.

Arbor aemulatur in insula Lucia staturam Cerafi, delectatur umbra, hinc sub altioribus arboribus sese abdit, et plerumque in medio monte prope riuos situ ex septentrione occidentali insulae reperitur. Occupat vulgo argillam tenacem rubrum. Lignum leue et spongiosum est caretque amaritie corticis, sed haecce inest foliis, et flores, semina &c. apparent hisce magis amara et adstringentia (DAVIDSON *ll. cc.*). Arbores vetustiores tamen crassiorum truncum gerunt, quam qui a viro brachiis comprehendi possit. (DE BADIER). In Guadelupa et Martinica haud procul a summitate montium crescit.

Circa annum 1780. detecta arbor ab ANDERSONIO in insula St. Lucia, vbi paullo post cum cortice in nosocomio generali experimenta capta (DAVIDSON). Ast in Galliam cortex iam anno 1777. ex Martinica a cl. DE BADIER parua quantitate translatus

latus fuit. Nouas dein suppetias ibidem procuravit praefectus Martinicae DE TACHER. Sensim quoque in Angliam et parcius in Scotiam peruenit. Paucioribus tamen modo historiis in Europa de effectu constitit; in insulis Americanis crebrior eius vsus fieri videtur.

Sub epidermide grisea, hinc inde maculis albis, forsitan ex lichenis initio, difformibus latis vestita, parenchyma latet pallide brunum fibrosum, nonnihil tenax. Specimina, quae coram sunt ex vario fonte, conuolutam formam habent, dodrantalis imo pedalis longitudinis, diametri digiti maioris, crassitiei dimidiae lineae vel tenuioris.

Sapor eius primum adstringens, sed superatur hicce mox insigni amaritie, Gentianae saporem aemulante et nauseosa; odore caret, nec spirat exhalando liquida eo impraegnata vllum. Omne fere solubile aqua extrahi potest, et sola frigida infusio iam illi colorem valde rubrum et amaritiam cum adstringendi sensu ipsius corticis impertit. Idem color et sapor ex infusione aquae calcis. Quartam extracti aquosi nigri amarissimi partem largitur (MALLET in *Mem. sur le Quinquina de la Martinique connu sous le nom de Quinquina-Piton*, 4. p. 8.): quin alius

$\frac{2}{3}$ coctione eruit (WILSON in *Phil. Transf. vol. 74. p. 453.*). Spiritus vini, cortice digestionem impraegnatus, post biduum turbatur ex gummofa materie, sed aqua commifceri potest absque pelluciditatis iactura (ID. *p. 9.*). Tinctura fpirituofa pariter grate rubra eft, et extractum praebet, amaritiae Aloï non cedens, quarta parte corticis grauius. Quaecumque menftruum ex dictis fit, color enafcitur addito martiali aliquo praeparato intente niger (DAVIDSON). Amplior experimentorum horum aliorumque fimilium recensuf aliunde petendus (EX MALLET *l. c.* KENTISH *l. c. p. 58.* DOLLFUSS in CRELLS *chem. Annal. 1787. vol. 2. p. 147.*), vbi et in comparatione chemica corticis vulgaris cum ifto St. Luciae res verfatur.

De viribus autem eius in corpus humanum nonnifi immediata eius adminiftratione certe iudicari potest. Sane vel hae innotuerunt, quae ne coniectura quidem comprehendere poterant. Etenim, siue ofcitantius ficcetur siue maiori follertia, facile vomitoria et alui deiectiones excitat (DAVIDSON in *Amer. Transf. l. c. p. 291.*). Si in puluere exhibetur, ventriculus non vltra grana viginti fert; hinc nunquam vltra viginti grana data (ID. in *Phil. Transf. cit.*

p. 454.). Quin grana octo aliquando eundem effectum excitarunt (MALLET *l.c.* *p.* 13.). Sed eadem et decocti et boli cum syrupo Althaeae parati euacuandi potestas (MALLET *p.* 12.). Vnde repugnat facile in vsu pergere.

Praecipua eius laus in febre intermittente fuit; in qua ipsa euacuandi eius potestas permisit, ut iam secundo paroxysmo eoque nondum expirante praebereetur (DAVIDSON in *Amer. Transf. l.c.*). Plurimum casuum successum breuiter exponit cl. MALLET, vnde consequitur etiam in protractiori febre valuisse et subitam vim exseruisse, modo iustam continuationem non recusarent. Tutissimum est, paruis dosibus granorum quinque octo, decem, acquiescere sub iustis interuallis, et Canellam albam vel aliud aroma ad ventriculum placandum addere (KENTISH, *p.* 79.). Quin in quartanis contra vulgarem corticem, item rubrum obstinatis, valuit ter de die ad octo grana cum Canellae albae quinque granis datus (*l.c.* *sq.*). Sic et immorigerae tertianae eius ope sublatae (*l.c.*). In nosocomio Guyano Londini quum tentaretur ad drachmam dimidiam, nausea quibusdam aegris molesta fuit, nec velocitate effectus sese commendauit; hinc omissus eius vltior vsus (SKEETE on the *Peruvian Bark*, *p.* 352.).

Praeter puluerem aliis commodius visum, infusum frigida aqua, vel aqua calcis, paratum exhibere, ea proportione, vt corticis vncia vna pro aquae pintis tribus sumerentur (DAVIDSON in *Phil. Transf. cit. p. 454. Amer. Transf. l.c. p. 291.*). Sufficit infundere corticis drachmae vni, vel in quibusdam casibus dimidiae, per duodecim horas pintam vnam aquae (KENTISH *l.c. p. 79.*). Elegans tinctura spiritu vini cum Canella alba enascitur, sed longe intensiorem saporem habet illa, quae ex seminibus fit (DAVIDSON *l.c.*). Extractum aquosum vel spirituosum a ventriculo melius fertur, et videtur extractum vtroque menstruo paratum continere omnem corticis efficaciam (ID. in *Amer. Transf. cit. p. 291.*). Decoctum (MALLET, *pag. 12.*) sine dubio reliquis omnibus praeparatis ingratius capitur.

In dysenteria putrida et dysenteria febre intermittente copulata egregiam virtutem praestat, cuius non minima pars haec est, quod euacuet (DAVIDSON in *Amer. Transf. l.c. p. 293.*).

Efficaciae quoque exemplum in dispepsia (KENTISH, *p. 80.*), aliud in dyspnoea (*l.c. p. 88.*) exstat. Sed pauciora iusto hactenus experimenta suppetunt, quam vt hic cortex diu, vsitato palmam praeriperet.

Pharm. CHINCHINA DE SANTA FÉ.

Sub hoc nomine exstant corticis duae species, quae a cl. ORTEGA Madrito ad Baronetum JOSEPHUM BANKS missae fuere, item in collectione rerum naturalium LINNEI, filii, post mortem deprehensae.

Ab hoc vna (A) vocata *Cinchona Peruviana*, adscriptumque fuit specimini, illud a. 1780. a LOUIS NÉE Loyae in Peruviano regno repertum. Huius cortex magis flavus apparet, quam alter. Refert sapore vulgarem corticem Peruvianum, non vero aequae efficax visus; subinde mixtus cum eodem in iisdem cistis, quibus transmittitur, obtinet (GROSCHKE in BLUMENBACH *Bibl. vol. 2. p. 490.*). In meis speciminibus, quae subplana sunt, fragmentis palmam longis lineam dimidiam crassis, sub cuticula alba verrucosa compagem fibrosam ex flavo brunam modice tenacem conspicio, saporem sentio longe minus amarum, quam in reliquis omnibus Cinchoniae corticibus. Ex dictis constat Peruvianum regnum patriam agnoscere.

Altera species (B) a LINNEO, filio, *Cinchona Bogotensis* (non Bogerenfis) dicta. Plantae eius siccae adscriptum fuit nomen cl. MUTIS et LOUIS NÉE 1780,

et patria St. Fé in Carthageria. Colorem eius obscuriorem esse notat cl. GROSCHKE, quod et in meo specimine ita sese habet, tam quoad epidermidem, quam subiectum corticem, cuius superficies superior rubicunda, sapor non valde amarus, sed tanto acerbior. In mappis geographicis intra Terram firmam notatur quaedam Santa Fé de Bogeta, quae sine dubio ad indicia dicta pro eius loco natali habenda est.

Sunt hae sine dubio eadem species corticum, quae iussu Regis Hispaniae tam ad societatem medicam R. Parisiensem (*Hist. de la Soc. R. de Med.* 1779. p. 257. sq.), quam ad societatem R. Londinensem (BAKER in *Med. Transf.* vol. 3. p. 155.) explorationis causa per cl. ORTEGA, Prof. Bot. Madritensem, una cum stirpibus siccis missae fuerunt. Ex Cinchonae genere esse agnouerunt Parisienses botanici. Cl. BUCQUET (*Hist. de la Soc. de Med.* l. c. p. 259.) extractum ex utroque parauerat, cuius proportionem et naturam data opera hic omitto. Vterque cortex circa a. 1779. magna copia admixtus vulgari cortici Londini repertus est, et insuper simul haud parum spurii cuiusdam corticis. Ex iudicio saporis et externi habitus postponit istos ex Santa Fé multum vulgari cl. BAKER, cui de sapore effato quoque subscribo.

Quantum scio, in Europa serio neuter haecenus praescriptus aegris fuit, sed mansit in cimeliis collectorum suppellectilis medicae. Tractatum vero peculiarem de eo conscriptum: *Memoria o Dissertazione sopra la nuova China del regno de St. Fé, nell' America meridionale cive Alcune Riflessioni sopra la Medesima fatte dal Dottore ASTI ed a lui scritte in due Lettere* 1784. 1785. al chiar. Borsieri. In Mantua 1786. 4. quoad titulum modo noui.

Designantur insuper aliae species Cinchonae in St. Fé oriundae, a botanicis hucusque non satis determinatae, sed in collectione ill. BANKS obuia, scil. *Cinchona corymbosa* a cl. ORTEGA missa, *Cinchona pubescens* ab eodem (GROSCHKE *l. c.*), quarum vero cortices vsu medico non inclaruerunt. Patet ex omnibus nomine St. Fé adscripto locum natalem non satis indicari, quum plurium prouinciarum australis Americae loca exstent hocce nomine insignita.

201. f.

Pharm. CHINCHINAE ANGVSTIFOLIAE
Cortex.

Cinchona angustifolia; foliis lanceolatis pubescentibus, floribus paniculatis SWARTZ in *N. Vet. Ac. Handl.* 1787. p. 119. c. ic. tab. 3. *Cinchona angustifolia*; floribus paniculatis glabris, capsulis oblongis pentagonis, foliis lineari lanceolatis pubescentibus ID. in *Prodr. veget. Ind. occid.* p. 42. Arbuscula, habitans ad ripas fluuiorum insulae Domingo.

Ibidem eam inuenit cl. SWARTZ, qui vnicus eiusdem et virtutis corticis hactenus meminit. Cortex inferioris trunci partis crassus, scaber, rimosus est, griseus praeterea vel obscuri coloris, interna superficie viscosus; superioris autem partis et ramorum minus viscosus. Sapor intense amarus et praeterea nonnihil dulcis cum leui aromate. In comparatione cum vulgari cortice Peruuiano apparet, infusum tam aquosum calidum quam spirituosum profundiore colore ex eadem quantitate adsciscere et hunc corticem breuiori tempore decoctione cum aqua erogare partes suas solubiles (SWARTZ in *Vet. Ac. Handl. l. c. p. 121. sq.*). Vitriolo martis mixtum nigro-

nigrorem profundum contrahit. Aemulari vires vulgaris medicas paucula SWARTZII experimenta suadent.

Nolo hic peculiari articulo augere numerum corticum huius generis cortice *Cinchonae corymbiferae* FORSTERI (*Nov. Act. scient. Vpsal. vol. 3. p. 176. LINN. Suppl. plant. p. 144. Syst. veg. ed. 14. p. 214.*) intra tropicos in insulis Tongatabu et Eaoowe maris pacifici habitantis, quoniam modo formam et saporem eius nouimus, qui amarissimus, subadstringens, simillimus cortici Peruviano describitur. Equidem mea specimina, quae cl. ABILDGAARD, Professore Hafniensi, debeo, omnibus numeris congruere specimini sub litt. (B.) corticis de S. Fé reperio. Conuolutam formam habent. Id modo addo, cautum esse debere medicum in eligenda prae aegris vna vel altera horum nouorum corticum specie, ne fallatur nomine. Nam pharmacopolae seruant sub eodem saepe diuersissimos forma, et consequenter etiam virtute, cortices, ut pluries comperi. Dono mihi quoque misit cl. WRIGHT cortices *Cinchonae albae* f. *Cascarillae* Hispanorum, *Cinchonae brachyurae*, *Cinchonae triflorae*, qui omnes sapore amaro vel et simul aromatico insignes vires spondent, sed omittendi hic sunt, quum

de experimentis ex instituto cum iisdem factis mihi nihil innotuerit.

De cortice *Angusturae*, cortice *Chinchinae regio s. Chinchinae flauo*, item cortice *Chinchinae Surinamensis* infra intra vegetabilia ignoti generis agetur.

R H O D O D E N D R O N.

LINN. *Syst. veg.* p. 337. *Gen. pl.* p. 218.

214. b.

(Vol. 2. p. 74. pone *Vaccinium Myrtillum*.)

Pharm. RHODODENDRI *Herba.*

Rhododendron Chrysanthum; foliis oblongis impunctatis supra scabris venosissimis, corolla rotata irregulari, gemma florifera ferrugineo-tomentosa
 LINN. *Suppl. pl.* p. 237. *Syst. veg. ed. 14.* p. 405.
Rhododendron Chrysanthum; foliis ovatis scabris, margine reflexis, subtus glabris, umbellis terminalibus, corollis flauis irregularibus PALLAS *Flor. Ross. tom. 1. P. 1.* p. 44. *tab. 30. Reise durchs Russ. Reich, vol. 3.* p. 369. *tab. n. fig. 1. 2.* KÖLPIN *prakt. Bemerkungen üb. d. Gebrauch d. Sibir. Schneerose 1779.* cum ic. ex PALL. *Itiner. cit.* *Andromeda* foliis ovatis, vtrinque venosis, corollis campanulatis obliquis longissimis GMEL. *Flor. Sibir.*

bir. vol. 4. p. 121. tab. 54. absque flore. Frutex crescens in summis montibus niualibus iugi Saianensis ad Jeniseam fluuium, in elatioribus alpium inter Sibiriam et Dauriam, in alpestribus elatioribus circa lacum Baicalem; per omnem frigidam Sibiriam orientalem etiam in humilioribus montibus in Camtschatca et insula Beringia tam in summis rupestribus, quam locis depressis muscosis ad radices montium et stagna. In alpinis pedali minor, in depressioribus sesquipedalis.

Serioribus modo annis hac stirpe aucta fuit suppellex medica, eiusque prima in sanatione morborum laus ex patria eius originem traxit. Inde quoque petere opus fuit herbae quantitatem, medicis cultiorum et a Russia remotiorum regionum necessariam; quod vna cum valore cariori, quo venit, in causa videtur esse, quod pauciora experimenta cum eodem facta et per partes enucleata innotuerint. Sensim cecidit Petropoli valor a nouem Rublonibus (KÖLPIN in GRUNER *Almanach für Aerzte u. Nichtärzte* 1783. p. 171.) ad vnum pro libra (PALL. *Fl. Ross.* p. 45.). In Heluetia quidam Rhododendron ferrugineum L. illi substituere coeperunt (*N. nord. Beytr.* vol. 4. p. 404.).

Quodsi vero summam efficaciam exercere debeat, sedula ratio tam soli, quo crescat, quam temporis collectionis, habenda est, quibus momenti haud parum a gentibus, inter quas indigena est, peccatur. Ad Baicalem enim decerpta folia eminent sola vi narcotica, ad Lenam autem potius cathartica; ita in Camschatca debiliora, et in insula Beringii decoctum fruticis nec inebriat, nec aluum movet, sed sensu suffocationis, licet post aliquot horas euanido, torquentur (STELLER in GMEL. *Fl. Sib. l. c. p. 124.*). Praestat efficacia stirps alpina isti in depressioribus locis crescenti. Male quoque herba nonnisi capsulis maturationi proximis vel serius a Cosaccis colligitur, quo tempore flavescere iam incipiunt folia nonnulla, minori amaritiae instruuntur, quam dum floret (PALL. *Reise l. c. p. 370. Fl. Ross. p. 46.*). Merito itaque vel ante anthesin vel per eandem collectio fieri deberet.

Non potuerunt exteros ad usum medicum excitare, quae peregrinatores quidam antiquiores per Russiam proficiscentes suis schedis notarant, quum sero tantum ex tenebris suis protractae fuerint. Intelligo cl. JO. GE. GMELIN *Florae Sibiriae tomum quartum* (qui modo a. 1769. prodiit, editore SAM. GOTTL. GMELIN), STELLERI et MESSERSCHMIDII pugillares.

Verum

Verum postquam ill. PALLAS in peregrinatione sua per Russicas ditones vires stirpis curatius inuestigasset et prolixius de iisdem postea exposuisset (*Beschäftig. d. Berl. Gesellsch. naturforsch. Freunde*, vol. 1. 1775. p. 421. interprete cl. KÖLPIN. *Neue nord. Beytr.* vol. 3. p. 399. vol. 4. p. 404, praeter *Itinerarium* et *Fl. Ross. Il. cc.*), celebrari hinc inde coepit. In Germania inclaruit praecipue KÖLPINI eleganter de eo conscripto libello, pluribus casibus practicis ornato. — Postea praeter *Pharmacopoeam Rossicam*, p. 43. *Ph. Edinb. nouissima* p. 50. eam recepit.

Ex Russia transmittuntur in pharmaceuticum vsum non folia solum, sed et ramuli circiter palmares, quibus insident cum gemmis conuolutis et serie squamarum gemmacearum, ramulos vndique cingentium; et saepe vna pedunculi residui terminales cum receptaculo florum, prout ex sarcina a generos. L. B. AB ASCH mihi missa cognosco. Deprehendo in hac quoque multa folia decoloria maculata, et folia quidem omnia versus ramulos replicata; vnde vinculum fasciculos in formam rotundato oblongam coarctat. Stipites, vt cum pharmacopolis loquor, vtpote inertes fere creditos reicere sualum (PALLAS *Fl. Ross.* p. 45.); sapor tamen tenello-

nellorum ramulorum licet differat ab isto foliorum, non tamen inertiam indicat. Nempe folia sicca austeri sunt cum notabili amaritie; ramuli mihi parcius amari, sed magis austeri apparent vna cum sensu acrimoniae manifesto; hunc et cognoui in cortice ramulorum lignosorum, dum in tenerioribus tota compages acri penetrari videretur. Odor in sicca stirpe ad rhabarbarinum nonnihil inclinat. Decoctum bruno rubicundum est et odorem spirat nauseosum; saporem vero exhibet ex austero, amaro et acri, compositum. Infusum concentratum ad Theam Boheam proxime accedit (KÖLPIN *l. c.* p. 23.). Adstringens natura sese etiam declarat nigredine infusi ex martialibus (HOME'S *clinical experiments*, p. 145.).

Multa sese signa efferunt, quod in nervos eorumque fontem insignem efficaciam exferat, narcoticorum in morem. Non brutorum naturam contra hanc omnino obduruisse exemplum capreoli mansueti testatur, qui foliis denis deuoratis post aliquot minuta pr. temporis tripudiare, caput allidere, titubare coepit, dein in genua procidit; relictus tandem somno per quatuor horas durante, ita tamen vt postea stirpem oblatam omnino repudiaret (STELLER in PALLAS *Fl. Ross.* p. 45.). Sed prout

prout animantium indoles multipliciter discrepat: ita pabulum innocuum constituit cernorum et moschorum, et in horum quidem occiforum ventriculo reliquiae stirpis repertae sunt (PALLAS *Reife l. c. p. 370.*). Non culpa eam liberat, quod dilutum eius virus homines non afficiat, praecipue si vis consuetudinis sese immisceat, prout Tataris sylviculis ad Sajanense iugum degentibus instar Theae quotidiano vsu et, vt putant, salutari venit (*l. c. p. 369. Fl. Ross. l. c. 45.*). Idem vero infusum, si saturatius fit, paullo inebriat, vt sint, qui grati inebriaminis instar istam vsurparunt (STELLER *l. c.*). Et decoctum ex ramulis et foliis clauso probe vase paratum, quod saturum amarum et brunum est, calorem febrilem, inebriationem imo mentis absentiam generat, sub qua in artubus vel interioribus partibus, dolore correptis, fornicationis sensus continuus enascitur, euanido postea dolore et reconciliata omnino pristina mentis serenitate (PALLAS *Reife l. c.*). Calor, qui sub vsu subinde redundat, sitim ciet saepe intensam, quam si gelida pota reslinguere tentant, emesis subsequitur vehemens et salutaris (PALLAS *l. c.*). Decocto foliorum duo vel tres dies potato venatores et glaciei mariae fossores ad Lenam habitantes, dum primis diebus labo-
rum

rum defatigantur et perpetuo montium ascensu genuum dolorem contrahunt, tam lassitudini quam dolori medentur, sed nonnisi praeuio somno et inebriatione (GMELIN *l. c.* p. 123.).

Haecce phaenomena alios inuitarunt ad stirpem in doloribus rheumaticis et arthriticis applicandam, sub qua administratione accesserunt haud pauca alia, quae narcoticam naturam confirmant. Restringenda autem eius laus est ad chronica mala vel saltim nonnisi defaeviente febre ea propinanda; nam licet in nonnullis arteria 14, 24, 30, 38 ictibus lentius et debilius post captam illam micet (HOME *cas. l. c.* Conf. *cas. cl. KÖLPIN*), item intermittat (KÖLPIN *cas. 1.*): aliis calor febrilis sentitur (Vid. supra et KÖLPIN *cas. 13 et 14.*); nec leuamen vllum doloris in morbis huius naturae acutis subsequutum, rem dirigente cl. HOME, etiamsi venaesectio et medicina antiphlogistica non negligeretur, et Rhododendron tanta dosi caperetur, vt vertigo accederet. Absente febre autem quantum valeat, casibus quindecim a cl. KÖLPIN, quatuor a cl. GRUNER (*Almanach cit. p. 172. sq.*) et duobus a cl. STARCK (in ZAHN *Diff. de Rhododendro Chrysantho, Jen. p. 18. sq.*) vberius descriptis, edocemur. Symptomata capta illa
emer-

emergentia non apud omnes hosce aegros eadem sunt. Id tamen euincitur, nauseam vomitionem materiae viscidae brunae amarae et aluum solutam non raram esse, caput obnubilari facile, quibusdam ardorem et constrictionem faucium molestam esse, alios sentire oppressionem pectoris, pruritus oculorum, nasi vel cutis, vel pati sensum vstionis, formicationem, vel punctionem quasi ab acubus, vel stuporem partis, quibusdam lacrymari oculos, exanthemata erumpere. Praeter dictas euacuationes in aliis sudoris copiosior eiusdemque foetidi eruptio adiuuat medelam. Quibusdam quoque lotium abundantius fluxit (HOME *l. c. p. 149.*). Varii ingrati sensus, de quibus dixi, acrimoniae stirpis, quantum apparet, effectus sunt, brevis tamen durationis. Praestantiam vero suam declarat, siue dolor fixus inhaereat, siue vage oberret (Casus a GRUNERO propositi). Tussim et screatus pituitosos ex malo pectus occupante quoque leuat. Non sufficere ischiadi nervosae tollendae ex casu singulari annotauit KÖLPINUS (*l. c. cas. 13.*). PALLASIUS autem meminit viri diuturna ischiade nervosa paene claudi et emaciati, sed diuturno vsu Rhododendri omnino sanati (*Fl. Ross. p. 46.*). Citius et efficacius aegris robustis et integritate virium fruentibus

auxi-

auxilium affert, quam contrario modo sese habentibus.

Mitigat quoque dolores artuum venereos, quamvis ipsum virus in Dauria non sufflaminauerit. Sed non omni huius generis efficacia carere, singulare exemplum persuadere visum est (KÖLPIN *cas.* 2.).

Audaciores admonendi sunt, rem esse cum efficaci remedio, quod prouidam administrationem, tam in selectu aegrorum quam dosi et ordine praebiorum adhibendam, requirit. Attamen et exemplum praesto est continuationis per biennium protractae et doseos quatuor vnciarum infusi saturati impune capti (PALLAS *Fl. Ross.* p. 46.). Sordes primarum viarum si latent, hae ante praebia stirpis euerrendae sunt. Pro formula proponitur sequens: ꝛ Stipit. et folior. Rhodod. ꝓij. ad ꝓβ. Infund. cum Aqu. font. ꝓix. Stent in digestionem in vase bene obturato per horas xxiv ad ebullitionem vsque. Colat. D.S. Capiatur cyathus dimidius vel supra pro dosi semel vel bis de die (KÖLPIN *l. c.* p. 20.). Prudentis et scientis est, pro re nata infusum vel saturatius vel debilius parare, augere vel minuere dosin, tum et praebia, si opus, per tempus intermittere. Generoso A DEMIDOF Moscuae placuit vti pro se aliisque

que tinctura ex foliorum ꝑij. Spirit. Gall. et Vini Hispan. aa $\text{℥}\beta$ per duas hebdomades infundendo parata et cum decocto residui in libra vna aquae diluta ad cochlearia quinque mane (*Neue nord. Beytr. vol. 3. p. 399.*). Profuit multis, inter solitas molestias, in affectionibus arthriticis, etiam in haemorrhoidibus coecis post usum per dies duo vel tres (IBID.).

Queritur medicus quidam Suecicus (DUBB in *Veckskrift för Läkare, vol. 5. p. 161.*) de inertia huius medicinae, et licet infusi libram vnam per diem aegri eius hauserint, hi neque bonum neque malum effectum inde experti sunt. Diuidicare causam huius inertiae, in tanta breuitate dictorum non vacat.

Commodi ex applicatione externa quaedam quoque documenta adfunt. Scilicet ulcere cruris enato in arthritica foemina fomentatio cum decocto secundario stirpis tam pus correxit quam consolidationem adiuit (*KÖLPIN cas. 4.*). Dolores pariter dentium ex causa eadem contigerunt, eodem dolenti parti admoto (ID. p. 114.).

De vi foliorum in alui profluvio cruento coercendo memorat MESSERSCHMIDIUS (*PALL. Fl. Ross. p. Appar. medic. Vol. VI. F 44.*)

44.), quam vero subsequa aetas non curavit. — Nec de potestate eius in tumoribus scirrhosis et cancerosis mammarum, cuius Catharinaepoli quaedam indicia obseruata, serius aliquid cognouimus (Vid. BÜRZOW in *N. nord. Beytr. l. c. p. 399.*). Narratum vero, post captam vnciam dimidiam dolorem et tumorem imminutum, ichoris acrimoniam mitescere coepisse, et vnam aegram post sesquiunciam omnino conualuisse (IBID.).

Puluis scopo errhino in Sibiria contra catarrhum et in cephalalgia naribus attrahitur (L. B. AB ASCH in *litt.*). Ipse inde copiosum mucii affluxum cum subsequente sternutatione in me percepi. Quin ex fasciculis modo herbae apertis, et in mensam vicinam repositis, pruritus singularem narium cum vellicatione ad sternutationem sensi.

310. b.

(Vol. 2. p. 382. pone *Astragalum Tragacanthum.*)*Pharm.* ASTRAGALI EXSCAPI *Radix.*

Astragalus exscapus; acaulis exscapus leguminibus lanatis, foliis villosis LINN. *Mant. pl. p.* 275. *Syst. veget. ed.* 13. *ed.* 14. *p.* 685. JACQU. *Collect. ad bot. vol.* 2. *p.* 269. Icon: EJUSD. *Pl. rar. vol.* 2. *fasc.* 1. *tab.* 17. *recus.* in GIRTANNERI *Abhandl. üb. d. ven. Krankh. tom.* 1. *tab.* ad eund. Cf. WINTERL *Ind. hort. bot. Pestin. p.* 14. *Astragalus perennis* lupinus foliis et filiquis hispidis flore luteo KNAUTH *Fl. Hal. p.* 41. BUXBAUM *Pl. Hal. p.* 32. *Cicer montanum ακαυλον* C. B. *Pin. p.* 341. *Prodr. p.* 147. *Glaux lanuginosa montana acaulos* RUPP. *Fl. Ien. ed.* HALL. *p.* 270. *Planta perennis, in montibus Thuringiae, collibus saxosis, glareosis circa Nordhusam (C. B.), in collibus Wettinensibus Halae vicinis (KNAUTH), Traiecti ad Viadrum (HARTMANN apud TIEZ), in Hungaria, spontanea.*

RADIX simplex, nonnisi versus apicem diuisa, perpendicularis, quatuor vel plurium pedum, lente gracilescens, fibras ad latera spargens. Sicca radix multiceps, rugosa et stigmatibus fibrarum resecta-

rum notata, epidermide bruna, parenchymate albo, in filamenta facile longitudinaliter diuisibilis. Sapor eius amaricans et subadstringens est, odor nullus. Decoctum sapore ad infusum Liquiritiae prope accedit, hinc non ingratis capitur (QUARIN *Animadv. pract.* p. 320.), alius cum Amygdalarum amararum sapore comparat (ENDTER *Diss. de Astragalo exscapo*, p. 12. *Gotting.* 1789.), coloris subfusci. Idem vitrioli martis solutione sensim obscuratur, non vero nigrescit. Extractum aquosum pr. sesquidrachmam circiter ex uncia vna constituit (ENDTER); alius eius scrupulos decem obtinuit (WEGERICH *Diss. de Astragali exscapi radice*, *Erf.* 1789. p. 4.), saporis extracti Dulcamarae. Spiritus vini praebet extracti primi subamari grana triginta duo (*Diss. cit. Gott.*). Subtiliora vel magis ambigua experimenta (*Diss. Erford.*) non attinet hic repetere, ex quibus hoc etiam colligitur, acidum sacchari inesse. Nolo ex dictis expedire, quod sit resoluens, demulcens, involuens, et morbos, quibus tollendis par sit, diuinare. Sed iis potius insistam, quae arte de eius vi explorata esse videntur.

Periodum, intra quam inclaruit radix instar medicaminis ab anno 1786. numerare conuenit,

quo

quo ipso ill. L. B. A. QUARIN in lectu dignissimo libro (*Animadv. pract.*) de experimentis quibusdam vsui in lue venerea fauentibus referret. De hoc cl. WINTERL, Prof. Pestinensis, Vindobonam perscripserat, in confinibus Hungariae, addit cl. SWEDIAUER (*On venereal complaints, p. 259.*) Turciae proximis a mulieribus morbos venereos decocti ope sanari. Capta igitur Vindobonae in nosocomio magno experimenta, quorum successum exoptatum historiis quatuor confirmat. In duobus horum arthritis cum symptomatibus variis dirioribus venereis, vt tophis, vlceribus, iuncta fuit; sed vtrumque malum cessavit decocto ex Radicis vncia dimidia cum aquae vnciis quindecim, donec libra vna remaneret, cocta, quod liquidum tepide mane et vesperi sumendum erat. Haec formula etiam aliis, qui medicinam hanc tentarunt, pro norma fuit. Seriem experimentorum ibidem in nosocomio factorum continuat cl. CRICHTON Anglus, testis oculatus (in cel. GIRTANNER *Abh. über d. vener. Krankh. vol. 1. p. 406. sq.*). Haecce cum prioribus, nec alia, in dissertatione Gottingensi (*l. c.*) proposita sunt. Symptomata venerea, quae Astragalo curata dicuntur, difficilioris quoad partem generis sunt, vt exostoses capitis, tibiae, costarum, claviculae, nodique, tophi, exan-

thema faciei, gonorrhoea, condylomata labiorum pudendorum, bubones, scabies, exanthema squamosum superficiei corporis, bubones, tinea capitis, ulcera. Et hisce affecti aegri omnes, tam viri, quam foeminae, intra aliquot hebdomades vel menses valetudini restituti feruntur solo decocto radice, et subinde applicatione eius externa. In tinea capitis (CRICHTON *l. c. p. 410.*) adiumento fuit praescindere crines ante applicationem externam, vnde exigua suppuratio et squamarum delapsus. Et hisce quidem nihil mercurii antea datum fuit, certe non sub decursum nouae curationis. Testis fidei experimentorum nosocomii Vindobonensis quoque existit cl. WERNER (in *Diss. de virtute Saponariae offic. Traj. ad Viadr. 1789.*). Memorabile potestatis exemplum exhibuit decoctum ore captum et linteolis externe applicatum in puella, post rebellem luen veneream exostosi diuturna costae septimae dextrae cum foeda exulceratione tentata (TIETZ *Diss. de virtute Asragali exscapi antiuenerica memorabile exemplum, Traj. ad Viadr. 1790. p. 14.*). Aueo legere historias a cl. CARMINATI concinnatas, quae EJUSD. *Opusculorum therapeut. tomo 2.* seruantur, quum a viro tantae perspicaciae, ingenii et in experimentis instituendis patientiae, quicquid ad verum eruendum pertinet, discussum

discussum expectari possit: consecrariis inde factis non parum vsui fauentibus et dicta partim confirmantibus haftenus acquiescere oportet (expositis per litteras, Ticini regii datas d. 15. Febr. 1790. in *Allgemein. Litt. Zeit.* 1790. n. 60. p. 483.).

Quoad partem modo auxilio fuit foeminis tribus istis, de quibus cl. WEGERICH (*Diss. cit. p. 9.*) narrat. Sublata quidem varia pectoris, a morbo debilitati, mala, sed vlcera faucium et pudendorum et scabies pertinaciter potestati radice resistenterunt, excepto vno casu, quo vlcera faucium consolidata; ita vt ad alia praestantiora, quae spem confirmarunt, transeundum esset. Non miror, quod non suffecerit casu singulari, quo vuula et tonsillae consumtae erant, ossa nasi carie correpta et vlcera ichorem mali moris fundebant, praenio ptyalismo bis excitato, licet initio leuamen afferret (CRICHTON *l. c. p. 411.*). Miror potius, quod idem cl. CRICHTON, qui ambiguum huncce euentum describit, nec sine elogio Vindobonensium experimenta dimisit, propriis suis ferius Londini institutis, ad contrariam partem transgredi coactus fuerit (ARNEMANN *Progr. de morbo venereo, 1790. p. 11.*).

Qui vere ex lue emerferunt, vel modo leuati, in hisce omnium consensu post potum decoctum

copiosus sudor praecipue noctu successit. Sunt, quibus vberius lotium mouit. Initio curationis quidam aluum solutam inde experti sunt, sed postea cessantem et diaphoresi et diuresi locum cedentem. Sedimentum in lotio vulgo apparuit, album, mucosum (WERNER *Diff. cit. p. 4.*). Subinde effectum post dosin drachmarum duarum vel trium praestat, etiamsi quatuor vel sex et supra dari possint (CARMINATI). Mitigat symptomata; imprimis dolores nocturnos, et dissipat eos quandoque omnino. Nunquam dolores creat, ne in summe emaciatis et sensilibus, vt Guaiacum et Lobelia aliquando faciunt (IDEM). Ad iudicium CARMINATI, etiamsi inueteratam luem non sanet, progressui tamen eius obicem ponit longe certius, quam omnia ligna et radices, quae antiuenera censentur. Dignum igitur, quae recipiatur in suppellestem medicam, et vterius exploretur, an recidiuo malo auertendo par sit, an valeat tum, quando mercurius iners est, et an in connubio mercurii plura praestet, quam hic ipse solus.

Supra memini solatii aegrorum, vna cum lue venerea, arthritide vel rheumatismo correptorum. Hoc forsitan aniam dedit tentandi radicem in proxime

xime dictis malis, sola dum infestarent. In hisce
satisfecit cl. HUNCZOWSKY saepe egregie, quum ta-
men in eius apud venereos administratione voto
exciderit.

P T E R O C A R P V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 533. *Gen. pl.* p. 366.

313. b.

(Vol. 2. p. 387. pone Trigonellam Foenum Graec.)

Pharm. SANTALI vel SANDALI RVBRI *Lignum.*

Pterocarpus santalinus; foliis ternatis subrotundis
retusis glaberrimis, petalis crenatis undulatis
LINN. *Suppl. plant.* p. 318. Auctore cl. KÖNIG,
qui ex patria specimen cum descriptione et ligno
transmiserat, lignum hoc arbori praefixae tribuit
LINNEUS iun. in *Suppl.* HERMANNO (*Mat. med. tom.*
I. p. 236.) non videtur omnino ignota fuisse;
nam arborem indicat esse filiquosam floribus pa-
pilionaceis affinem. Sandalum rubrum RUMPH.
Herb. Amb. vol. 2. p. 47. qui tamen stirpem ipsam
non vidit, sed pleraque ab aliis recensita modo,
praecipue ab HERBERTO DE JAGER, colligit propria
diindicatione vsus. Moutouchi suberosa AUBLET
Guian. vol. 2. p. 742. tab. 200. huc a LINNEO iun.

ob similitudinem florum et fructus refertur. Arbor altissima in montibus Palicatensibus Indiae intra montes Hageri et Kair-Haevram et in Zeylanicis habitans (KÖNIG *l. c.*), in Golkonda, in Timor et insulis circumiacentibus (DE JAGER in VALENTINI *Hist. simpl. p. 386.*).

LIGNUM. Idem ac lignum Caleaturicum (teste DE JAGER *l. c. p. 406.*). Plura ligna rubra Indica perperam Santali rubri nomine veniunt. Santalum dictum ob convenientiam odoris fragrantis cum reliquis lignis santalinis. Lignum, dum caeditur, odorem gratum spargit, tanto penetrantior, quo vetustior arbor est, quem odorem per tempus et exsuccum feruat, radendo renouandum. Pars vero vnice medullaris arboris in usum trahitur dicto nomine, quae, prout feruatur, repraesentat frusta, secundum longitudinem scissa, compacta, rubra extus nigricantia fere, interne laetius rubra, fibris mox rectis mox vndatis. Censetur melius, quo floridius vel pallidius rubrum est. Saturatius rubrum, quale illud est, quod contusum venditur, vilius iudicatur, vel salino quodam additamento inquinatum.

Omitti commode posset ex medicaminum censu, nempe neque sensus neque mutationes in corpore

corpore morboſo magnam potentiam produnt. Vnus negat, aquam tingi exinde alio colore, quam in flauum inclinante (LEWIS *M. m. p. 517.*); alii contra affirmant, aquam inde obſcura (CARTHEUS. *M. m. vol. 2. p. 545.*), vel grata, rubedine (BERG. *M. m. p. 906.*) imbui. Hoc notare non ſuperfluum, quum teſte cl. LEWIS tingere aquam rubedine ligno Braſiliano, quod facile cum Santalo rubro confunditur, non vero huic datum fit. Infuſum huius generis quidem inſipidum et inodorum, ſed extractum inde paratum, quod $\frac{1}{3}$ pendit, falſum et leuiter adſtringens (CARTHEUSER; niſi de ligno Braſiliano loquatur) eſt; et ipſum infuſum vitriolo martis obſcurius fit. Spiritus vini autem auidius abſorbet tingentes partes ad $\frac{1}{4}$ circiter vsque. Adeo rubrum eſt extractum ſpirituofum, vt tantillum eius magnam ſpiritus vini quantitatem rubro grato ſuffundat, non vero olea ſiue expreſſa ſiue deſtillata (HOFFM. *Obſ. phyſ. chym. p. 71.* qui reſinam illud vocat), excepto tamen ex horum cenſu oleo Lavendulae (LEWIS *M. m. p. 518.*).

In blanda adſtringendi efficacia tota eius virtus continetur. Arabes tam hoc, quam reliqua ligna ſantalina, exercitio artis dicarunt, ſubſcribente
illis

illis subsequente aetate; vt de Indorum in eo collocata fiducia nihil commemorem, in dysenteria cum Oryzae aqua, in mictione cruenta, vomitu sanguineo (RUMPH *l. c. p. 52.*). Nisi omnino hodie excludatur, vix nisi coloris causa amplius fertur apud hosce, qui gratiam remedii vel artem celandi medicinam in rubedine quaerunt.

Pluris facienda in arte tinctoria est ad texta lanæ et linæ, gossypina, fericea, coloranda, quod eo successu sub necessario additamento fit, vt aëris iniurias impune ferant (POERNERS *chem. Versuche u. Bemerk. z. Nutz. d. Färbekunst, vol. 2. p. 96. sq.* VÖGLER in CRELLS *chem. Annal. 1790. vol. 1. p. 195.*). Scrinarii quoque adhibent lignum pro suppellectili varia lignaria, frequentius in patria quam alibi, vbi pretium impedimentum struit, et vix nisi opificiis tessellatis locum concedit.

Succus speciem sanguinis draconis suggerit (LINN. *Suppl. plant. p. 319.*).

G E O F F R O Y A.

LINN. *Syst. veg. ed. 14. p. 667. Suppl. plant. p. 378.*

313. C.

(Vol. 2. p. 387. pone *Pterocarpum fantal.*)

Pharm. GEOFFROYAE JAMAICENSIS *Cortex.*

Geoffroya Jamaicensis; inermis foliis pinnatis septemjugis (ad quindena) cum impari, pinnis oblongo-ouatis acuminatis, racemis compositis terminalibus MIHI. *Geoffroea inermis*; caule inermi arboreo, racemis compositis SCHREB. in KLINGSÖHR *Diss. de Geoffroya inermi eiusque cortice medicamento anthelmintico, pag. 11. Erlang. 1788.* *Geoffroea Jamaicensis inermis*, Cabbage-bark tree or Worm-bark tree WRIGHT in *Phil. Transf. vol. 67. P. 2. p. 512. tab. 10.* Dicitur et wild Cabbage-tree, vt distinguatur ab *Areca oleracea* L. quae simpliciter Cabbage-tree vocatur. *Geoffroea inermis*; inermis foliolis lanceolatis SWARTZ *Prodr. nov. gener. et spec. veget. Ind. occid. p. 106.* *Spigelia* foliis oblongis obouatis nitidis pinnatis, cortice glabro cinereo, The Bastard Cabbage-Tree BROWNE'S *nat. hist. of Jam. p. 367.* CHAMBERLAIN *on the efficacy of Cowhage in diseases of Worms, Verf. German. vom Stizolobium, p. 21.*

Arbor

Arbor procera, sed trunco modice crasso instructa, in Jamaica frequens, praecipue in planitie graminosa depressiori parteque occidentali.

Ligno instruitur duro, vnde ad ea aedificiorum opera expetitur, quae duratione et firmitate insigni opus habent (CHAMBERLAIN *loc. cit.* p. 20.). Nectaria alliciunt copiam apum aliorumque insectorum. Sed in primis inclaruit cortice suo, cuius vis anthelmintica primum, quantum constat, in insula Jamaica et quidem praecipue apud nigritas explorata est. Dein haec post pauca ista, quae de eo a. 1755. tradiderat cl. DUGUID, Chirurgus olim Jamaicensis (*Essays and Observations physical and lit. of Edinb. vol. 2. impress. a. 1770. p. 290.*), eaque pariter pauca, quae cl. BROWNE (*Nat. Hist. of Jam. 1756. App. p. 367.*) de eo memoriae reliquit, in Britannia vberius innotuit litteris et commendatione cl. RUSH, med. Professoris in Philadelphia (*Med. and phil. Commentaries, vol. 1. 1773. p. 328.*), MAC DONALD, Chirurgi Jamaicensis (*l. c. vol. 2. 1774. p. 96. sqq.*), ANDERSON (*l. c. 1776. p. 84.*) ex Jamaica Edinburgum praxin suam transferentis. Praecipue autem ibidem celebritatem sibi acquisiuit, postquam cl. WRIGHT (*l. c.*) stirpem botanica descriptione et
icone

icone instrueret, id quod a. 1777. factum est, additis quae ipse de virtutibus eius in Jamaica cognoverat. Successerunt tempestive experimenta medicorum Scoticorum et Anglicorum, nec absque effectu probo exspectato, licet multi vehementiam in vomitu et alui purgatione cienda redarguerint (DUNCAN in *Comment. cit. vol. 1.*), alii in diuresi movenda (DONALD MONRO *l. c. vol. 2.*). Haec in medium prolata incommoda videntur vulgatiorem corticis usum retardasse tam in Britannia quam extra eam, et in causa esse, ut vix haecenus in libris de materia medica adoptatus existet, nec, etiam si in *Pharm. Edinb. a. 1783. p. 27.* receptus, in *Londinensi a. 1788.* locum obtinuerit.

Corticis memorantur duae varietates: alter cortex coloris est multo pallidioris, saporis ceteroquin fere communis, et vehementiorem effectum edit, scilicet alui deiectiones fluidas, nauseam insignem, tormina quin subinde deliquia animi mox post eundem ingestum (ANDERSON in *med. and phil. Commentaries, vol. 4. p. 85.*). Alter, qui vulgo praxin medicam in insulis Americanis intrat, colorem obscuriorem habet, quem cl. ANDERSON comparat cum colore Cassiae lignae; quidni Cassiae caryophyllatae,

phyllatae, cui similior est? Ingratum est, quod descriptiones auctorum de genuino cortice tanto pere variant, et quod et specimina, quae possideo, inter sese haud parum discrepent; unde successus in medicina ipsa subinde ambiguus euadit. Amplissima descriptio corticis est, quam cl. CHAMBERLAIN, qui ipse in Jamaica fuit (*l. c. p. 19.*), dedit, nimirum esse cinereum et subinde rubri vel ferrei coloris maculis distingui, epidermidem deglubi facile, corticem subiectum, si siccus euaserit, referre ferrum rubigine correptum et superficiem internam esse cineream, comparatque eam quoad externum habitum cum cortice Cascarillae. Hae notae satis bene quadrant in specimina ista, quae ipse cl. WRIGHT olim secum tulerat ex Jamaica et mecum liberali manu cum tot aliis materiae medicae et florae Jamaicensis cimeliis communicauit. Adde, specimina ab eo mihi missa, conuexa pedalem aequi longitudinem, diametro pro aetate rami differre, item crassitie, quae aliquando lineam superat, epidermide demta superficiem externam corticis minutis colliculis exasperatam esse, internam subtiliter striatam, frustra quaedam vtrinque plane cinerea vel chalybeo colore tincta, alia extrinsecus vel profundius ferruginea comparere, texturam corticis esse

esse fibrosam et modice tenacem. Recens detractus saporem mucilaginosum dulcem et insipidum praefert, odorem autem ingratum subnauseosum, etiam in decoctione superstitem, unde et arbor Bulge-water tree vocata est (WRIGHT). Amaricantem subausterum reperio corticem iam mihi praesentem. Discrepat valde ab hacce descriptio ista cl. BONDT (*Diss. de cortice Geoffroyae Surinamens. p. 17.*), qui Jamaicensem corticem innuit interne Rhabarbarum referre fere, vel colorem ex flauo et viridi mixtum habere, vbi vero lignum tangat, flauo fuscum esse, saporis valde amari. Eiusmodi specimina quoque possideo, sed non dubito eadem spuria pronunciare, comparando ea cum Wrightianis. Deglubitur cortex de ramis non tam annotinis, quam biennibus vel triennibus.

Distinguunt Indi inter arborem masculam et foemineam, quarum illa debilior vi vermifuga; in quo autem verum discrimen arborum harum consistat, haecenus euinci nequit: vtrum varietates an species adeo diuersae sint (Vid. de hac re BONDT *Diss. cit. p. 14 et 104.* et CHAMBERLAIN *l. c. p. 20.*).

Cortex, prout asseruatur, sensuum scrutinio subiectus, pauca modo effectus indicia prodit. Con-

ieslura fert (WRIGHT *l. c.* p. 509.), narcotica vi efficacem esse; nec aduersatur, quod aluum expediat, quum id in quibusdam aliis narcoticorum exemplis pariter contingat. Manifestius sensus vellicat praeparatione varia subactus.

Etenim aqua eius destillata subacris est, odore subnauseoso imbuta. Qui odor decocto, quod saturatione fuscum euadit, vt dixi, pariter inest. Inspissando illud ex corticis drachmis sex extracti aquosi primi grana sexaginta sex eruuntur, amari, tum nonnihil acris. Tinctura cum spiritu vini rectificatissimo et eadem, quam dixi, quantitate corticis parata, colorem vini Rhenani generosi habet, et extracti spirituosi primi grana viginti octo praebet, modice amari, acris tamen haud parum. Acrimonia singulorum tenacius ori inhaeret, praecipue autem extracti spirituosi secundi, quod adeo Hydropiperi vix acrimonia cedit. Arctus nexus inter gummosas et resinosas partes obtinet. In miscela cum solutione aquosa vitrioli martis enascitur ex puluere color purpureus parum lutescens, nequam vero niger. (Haec aliasque encheireses tradit cl. KLINGSOHR *Diff. cit.* §. 6. 7.)

In lumbricis necandis et expellendis potestas eius nominatim explorata. Laborant hisce magna caterua

caterna nigritae insularum Americanarum, sed saepissime abigere istos hocce cortice succedit. Nec dubitatur etiam infantibus eundem ingerere (MAC DONALD in *med. et phil. Comment. vol. 2. p. 96.* WRIGHT *l. c.*). Subinde tamen irrita reddunt experimenta sua pertinacia (CHAMBERLAIN, *p. 30.*), vel assuescit natura medicamini (WRIGHT *l. c. p. 510.*), ut vel ad alia discedere oporteat, vel alia commoda connubia facere. Qui de nausea, vomitu, alui purgationibus fortioribus aliisque incommodis queruntur sub usu obuiis (*Med. et phil. Comment. vol. 1. p. 329.* WRIGHT *l. c. p. 511.*) confusione forsitan corticum sibi imponi passi sunt, vel dosi nimia nec aetati opportuna. Vbi nigritarum vel ignorantiae vel temeritati res committitur, non mirum delicti poenas aegros luere. Commune et habet hic cortex cum aliis remediis, ut initio aegrius feratur, hinc plerumque initio vomitiones aluique deiectiones postea non percipiendae, dum in progressu natura eidem assuescat. Rarior est observatio, illum, loco excretionum dictarum, diuresin potentius pellere (DONALD MONRO in *med. et phil. Comm. vol. 2. p. 98.*). Tanto maioris interest modum exhibendi illum probe nosse.

Confert initium parua dosi facere et eandem augere, donec aeger nauseam percipiat. In pulac-

rem cortex facile conteritur, et speciem pulueris Jalappae prae se fert. Homo robustus eius initio grana triginta, iuuenis grana viginti, infans biennis vel triennis gr. decem fert, infans anni vnus dimidium, quod valet et de reliquis praeparatis in hac aetate (WRIGHT, p. 509.). Hac forma datus praecipue cito aluum laxat, sed non aequo certo vermes tum necat, ac in decocto. — Decoctum parari potest ex corticis vncia vna in vnciis triginta duabus (a quart) cocta, donec colorem ambrae vel vini Maderaici assumat (WRIGHT), vel (secundum consilium DONALDI MONRO in *med. and phil. Comment. vol. 2. p. 96.*), donec supersint vnciae octo (boiled to half a pint). Colato liquido saccharum additur. Huius robustus quatuor cochlearia capiat, iuuenis tria, infans dictae aetatis vnum (WRIGHT). Mane per tres vel quatuor dies capiantur doses dictae (CHAMBERLAIN *l. c. p. 23.*), nisi necessitas requirat, vt diutius vsus continuetur in octo vel nouem doses vsque, quod rarum est (ID.). Placet et decocti alia dandi ratio, scilicet ex corticis vnciis duabus et dimidia et aquae quartis duabus ad libram ciuilem vnam et dimidiam coctis, cuius colatae primo mane adulto detur cochleare vnum, secundo cochl. vnum et dimidium, sensim ascendendo ad cochlearia quatuor

tuor vel quinque et continuando octo vel nouem diebus (ANDERSON in *Comment. cit. tom. 4. p. 87.*). Decocti creberrimus vsus fit in America et efficacissimus, sed non diu seruari potest, antequam corrumpatur. — Syrupus ex hocce dupla quantitate sacchari addita fit, seruarique hic impune per aliquot annos potest, et capi eadem dosi, ac ipsum decoctum (WRIGHT). Est (RUSH *Comm. cit. vol. 1. p. 328.*), qui hanc formam reliquis corticem dandi praefert. — Extractum euaporatione decocti in balneo mariae conficitur. Tanta huic efficacia insidet, vt nonnisi granis eius tribus adultus indigeat, et grana quinque robustum vehementius afficerent et pluries in eo aluum soluerent, dein tamen grana modo decem eundem effectum exsererent (WRIGHT *l. c.*). Cl. WRIGHT non meminit necessitatis vel subiungendi vel interpolandi purgantia. Commodum tamen aliis visum, post vsus decocti per plures dies continuatum dosim Jalappae cum paucis granis Calomelanos subiungere, vnde plerumque vermes secesserunt vel viui vel mortui (ANDERSON *l. c. p. 88.*); vel interferere Jalappam, Rheum, sal Glauberianum, vel quod praestat, olei Ricini vnciam vnam. Die autem, quo capiatur purgans, oportet corticem Geoffroyae huius omittere (CHAMBERLAIN *l. c. p. 23.*).

Multa vero incommoda exsurgunt, si aqua frigida bibitur durante effectu huius medicinae, ut nausea, vomitiones, febris, delirium; item si dosis modum excessit. Tum copia aquae calidae ingestae eluendus est ventriculus, multum illico olei Ricini purgandi scopo hauriendum et succus Limoniorum large potui vulgari admiscendus, cuius vis hic, ut acidorum cum opio iusto largius capto, summa (WRIGHT *l. c.* p. 510.) est. Casu dubio in febribus, quae corticem Peruvianum ferunt, e re est utrumque corticem commiscere, item, quando exeunte febre suspicio vermium latentium sese exserit (WRIGHT in *Lond. med. Journ.* 1787. p. 256.). Notatu dignissima sunt experimenta, sub moderamine cl. WENDT Erlangae (KLINGSOHR *Diff. cit.* §. 10.) instituta in infantibus quatuor ad novem supraque annorum forma pulveris cum saccharo, vel pilularum ex extracto, item subinde in miscela Rhei et salini instituta, ex quibus apparet, corticem hunc lumbricos quidem et ascarides, neutiquam vero taeniam (*l. c.* §. 11.), subigere.

313. d.

Pharm. GEOFFROYAE SVRINAMENSIS *Cortex.*

Geoffroya Surinamensis; inermis, foliis pinnatis quadriugis cum impari, pinnis ovalibus obtusis, racemis compositis MIHI. Condidit hanc descriptionem ex ampliori cl. BONDT, quae compareret in EJUSD. *Diff. de cortice Geoffraeae Surinamensis cum tab. Lugd. Bat. 1788*, qui ipse tamen non vivam plantam examinavit, sed ramulos floriferos et foliiferos vel spiritui vini inditos vel siccos. *Geoffraea Surinamensis*; inermis, foliolis ovalibus obtusis s. retusis, carina dipetala BONDT *l. c. p. 13*. Wewe Indis, Blakke Cabbes vel Wormhoude, i. e. Cortex anthelminticus, Nigritis.

Corticis prima notitia debetur Americano cuidam sacerdoti et medico, nomine MACARI, qui ipse eodem a. 1770. seruo nigritae, a vermibus convulso et occoecato, auxilio fuit. Hunc salutarem effectum conspiciens cl. VAN STUYVESANT, qui praxin medicam tum in Surinamia exercuit, a meritissimo NEPUEU, tunc Surinamensis coloniae Governatore, precibus impetrauit, ut soluta liberaliter pecunia eiusdem cognitionem redimeret. Sic ad experimenta ipsius dicti medici res processit. In Europa vero

primum cortex in manus pharmacopolae Ultrajectini JULIAANS peruenit, vna cum exemplis ipsius stirpis; vnde copia facta fuit cl^o. VOLTELEN, Professori medicinae Lugduno-Batauo, JULIAANS M. D., DE MAN, RUMPEL aliisque medicis Belgicis, illum apud aegros bene multos explorandi. Accessit horum a cl. BONDT collectis historiis numerosis proprium eius in rimando cortice eiusque stirpe quoad varios respectus laudabile studium.

Cauendum maxime, ne confundatur cum cortice quodam a nigritis Tinkihoude dicto, qui instar cocculorum Indicorum pisces inebriat; nec minori noxa venditus fuit sub veri nomine cortex Mezerei (BONDT *l. c.* p. 18.). Genuinus cortex, ex trunco vel ramis detractus discinditur in frusta longitudinalia plana, pedem supraque longa et pollices aliquot lata, ponderosa, crassitie notabilis, et diuersae vel pro arboris aetate vel parte, a qua separatus fuit. Colorem habet extrinsecus cinereum ex lichenibus innatis, quibus separatis epidermis comparet rubra, purpurea fusca intermixto cinereo pro varia aetate. Sub hacce compages conspicitur filamentosa, lamellosa coloris ferruginei fuscescentis cum intermixtis striis maculisque profundius coloratis rubris fuscis.

Trans-

Transuersali sectione splendet et variegatus est. Prope lignum colore tingitur atro-purpureo, vel variegato vel punctis albicantibus intersperso. In puluerem contritus exhibet colorem pallide cinamomeum. Odoris expers, nisi recens, qui nauseosum odorem spirat, saporis leuiter amari et nonnihil austeri: manifestior tamen amarities sentitur in strato atro-purpureo, qui cortici contiguus est (BONDT).

Destillatione humida prodit aqua oleo omni carens etsi nonnihil lactescens, odoris nauseosi, saporis fatui (BONDT *l. c. p. 20.*). Decoctum aquosum saturatius post colationem fusco rubrum est. Protrahitur autem coctio per duas saltem horas, ut omne efficax eruatur. Extractum inde paratum saporem valde amarum et acerbum habet, et sub inspissationem spirat odorem amygdalarum amararum. Vnciae corticis octo erogant extracti huius mollis instar mellis vncias vnam cum drachmis duabus praeter pellicularum drachmas supra tres. Tinctura spirituosa profunda rubra resinam dimittit ex corticis vnciis octo, ponderis drachmae vnus cum granis viginti quatuor friabilem amaricantem. Terrae rhabarbarinae s. felenitis ex terra calcarea et acido Acetofellae, quaelibet vncia corticis continet grana

decem (BONDT). Taceo ea, quae destillatione sicca eruta fuerunt (BONDT *l. c. p. 18. sq.*), utpote minus vsui medico accommodata.

Pleraque experimenta in lumbricis instituta sunt, ut tamen etiam ascaridibus cortex infensus sit, quin casu singulari taeniam frustulatim vel per articulos expulerit (*l. c. p. 89.*). Summam vero vim exercet in lumbricis necandis et exturbandis, quae in re vix efficacius aliud agnoscit remedium, et nocuo omni effectu caret, modo provideatur. Iuuat et tum, quum multa anthelmintica frustra antea tentata fuerunt (*l. c. p. 54. 58. 62. 81.*). Vna cum vermibus pituitae immensam molem sursum vel deorsum (*p. 40.*) eliminat, ut et fuerit, qui in hac re praecipuam vim quaereret (DE MAN *l. c. p. 65.*). Sic tamen nidi verminosi efficacissime destruuntur, et praeuertitur, ne vermium noua pullities fiat. Praeter hasce euacuationes, quarum alui solutio modica crebrius incidere solet, lotii vias manifestius afficit. Nempe aliquando impetuose mictionem ciet et molestissimum vesicae tenesmum et stranguriam subinde creat (VOLTELEN *l. c. p. 40.*). Quum mortui saepe vermes cortice capto secedant et aliquando viui protinus fugam eo ingesto capiant: videtur virosa potius

tius quadam natura ipsos vermes aggredi, quam euacuando effectum suum praestare. Vtut vero tutum sit, aliquando tamen turbas haud spernendas excitat, nauseas scilicet et vomituritiones, item anxietates nonnunquam diras (VOLTELEN *l. c.* p. 41. RUMPEL *l. c.* p. 65.). Contigit hoc vel a iusto maiori dosi, aut aluo stricta, nec sub eius effectu soluta, item in corporibus strictioris habitus. Laxa contra et pituitosa corpora, vti infantum, minus hisce incommodis opportuna sunt. Molestus est quoque aliquando in sensilioribus vesicae tenesmus. Et ipsa mucii intestinalis per anum iactura tormina aliquando suscitatur, alui tenesmos cum striis sanguineis mucos intermixtis (VEIRAC apud BONDT p. 73.).

Varia, quae sub administratione corticis huius contra vermes sese exserunt phaenomena, ansam dederunt adhibendi eam in variis quoque morbis chronicis, vermium sodalitia carentibus. Nec euentus spem fefellit. Etenim valuit, vbi labes gastrica, cruda, pituitosa subsistit, in colluue serosa, solidorum relaxatione, humorum inertia, speciatim in obstructionibus lentis, febre quartana, leucophlegmatia, anasarca, chlorosi, nephritide pituitosa, asthma humido mucoso (VOLTELEN apud BONDT *l. c.*

p. 40. 74.). Ita in tussi conuulsiua et numerus et vis insultuum defaenit, et screatus pituitae leuati sunt (*l. c.* *p.* 74.). In hydrope tam anasarca, quam saccato saepe quidem frustra tentatus, saepe emolumentum dubium praestitit; sed visa tamen eiusdem cum aliis hydragogis miscela idonea (*l. c.* *p.* 75.). In vniuersum in hoc cortice praeter incidendi et attenuandi vim insignem tonicam agnoscit inclytus Haaganus medicus A THUESSINK (in *litt.* d. 25. Aug. 1790. ad cel. BLUMENBACH, ab hocce mihi amice oblatis).

Mutari potest forma modusque corticem huncce dandi pro voluntate aegri multipliciter. Nemo exempla vberiora huius rei dedit, quam cl. VOLTELEN. Acquiescere tamen licet decocto, utpote satis efficaci, cuius formula esse poterit haec. \mathcal{R} Cort. Geoffr. Surinam. \mathcal{z} ij Coqu. in Aqu. comm. q. s. colat. \mathcal{z} vij add. Aquae flor. Naph. v. simil. \mathcal{z} j M. Adultus huius totum pro dosi sumat mane; ab anno 12 ad 20 duae tertiae partes conducunt; ab anno 6 ad 12 dimidium; pueris a 2 ad 6 vna tertia sufficit. Intra quatuor dies vermes plerumque secedunt, quodsi vero non contingit, expellente opus est (VEIRAC apud BONDT, *p.* 67.). Quibusdam placuit decoctum
fatura-

saturatius exhibere e. c. vt pro colaturae libra vna corticis vnciae duae fumerentur (*l. c. p. 43. 82.*), vel pro colaturae vnciiis octo, corticis vncia vna (*p. 53.*). Sponte patet et hic sine limato medici iudicio aegrum salutari euentu potiri non posse. Syrupi grati e. c. Syrupi corticis aurantiorum additamento palato magis consulitur. — Cl. A THUESSINK (*loc. cit.*) aquae spiritum vini pro decocto addit, scilicet ita vt corticis huius vnciae duae coquantur in aquae pintis duabus (puto Gallicis) additis spiritus vini vnciiis quatuor per quatuor horas, donec pinta vna circiter remaneat. Huius primo die vnciae duae ter per subsequentes horas mane exhibentur, vnde duae vel tres modo alui deiectiones plerumque cum exigua nausea; secundo die, dum eadem quantitas praebetur, manifestior nausea incidit, raroque aeger vomit, sed foeces alvinae pituitosae redduntur; tertio die reliquum per cyathos capitur, vnde vnus vel alter vomitus cum deiectionibus pituitosis et verminosis (si vermes praesto sunt); quarto die purgans rudius ex resina Jalappae et Calomelano offertur, quod ipsum immensam copiam pituitae et vermium necatorum euacuat in solatium aegri haud mediocre. Et successit haecce medelae ratio reliquis anthelminticis irrito adhibitis.

Extractum aquosum ad grana viginti quatuor admitti potest; quod ipsum vel teritur sacchari eadem quantitate, vel aqua Menthae soluitur, vel in pilulas compingitur (Vid. e. c. BONDT *Diff.* p. 43. *sq.*). Valde extollitur extractum spirituoso aquosum in affectionibus pituitosis, scrophulis et obstructionibus glandularum (THUSSFINK *l. c.*). — Locus quoque est tincturae ex corticis vncia vna et spiritus vini vnciis octo ad guttas sexaginta supraque. — Item resinae saccharo mixtae, infantibus a gr. tribus ad octo, adultis ad scrupulum vnum vsque. — Pulvis rarius exhibitus fuit e. c. cum extracto Absynthii in pilulis, quo tamen validius visum electuarium ex puluere hoc et robe Ribesiorum (BONDT, p. 91.). — Prodest etiam infusum vinosum. — Ad debellandas ascarides plurimum confert corticem in clysmate exhibere ex corticis vncia vna in aqua ad colaturam vnciarum sex cocta et addita mellis vncia vna (*l. c.* p. 45.).

Prouti vero, vt supra iam innui, nisi sola hacce medicina vermes eliminari queant, e re est quarto die laxans subiungere, e. c. ex Rheo: ita artis pariter est, in chronicis malis combinare cum cortice secundum conditiones diuersas varia commoda, quorum

et exempla nonnulla suppeditavi. Alia auxilia desiderat vehementior ipsius medicaminis effectus, anxietates, nausea, vomitus, quibus vel diminuta dosis, vel purgans additum vel aromata, carminatiua blanda, antispasmodica subueniunt; sicut emollientia mucilaginoso et oleoso molestias viarum urinarum tollunt.

MYROXYLON.

LINN. *Suppl. plant.* p. 34. *Syst. veg. ed. 14.* p. 395.

315. b.

(Vol. 2. p. 399. pone *Cassiam Fistulam.*)

Pharm. PERUVIANVM *Balsamum.*

Myroxylon peruiferum; LINN. *Suppl. pl.* p. 233.
 Hoitziloxitl HERNAND. *Thes. rer. med. nov. Hisp.*
 p. 51. c. fig. Cabureiba PIS. *Ind. Hist. nat. et med.*
 p. 119. Arbor in regno Peruviano, Brasilia, Terra
 firma, Mexico, habitans.

Cl. MUTIS primus characterem botanicum determinandi ansam dedit, ramulo foliis floribusque instructo ex Terra firma ad LINNEUM iun. misso; antea enim ad medicamina ignotae originis hoc balsamum referebatur. Ferax arboribus balsamum fundentibus America australis gignit in hoc numero arborem,

arborem, Houmiti balsamifera cl^o. AUBLET (*Hist. des plantes de la Guiane Francoise, tom. 1. p. 564.*) et Terebinthus procera balsamifera rubra cl. BARRERE (*Essai sur l'hist. nat. de la France equinoxiale, p. 108.*) dictam, quae simile Peruuiano balsamum stillat per corticem, colore rubro et odore styraceni aemulans.

Duplex nomine Balsami Peruuiani venit, album et nigrum.

Album rarissime in officinis nostris praesto est. Elicitur inciso cortice parca quantitate tenax subalbidum (MONARD. in CLUS. *exot. p. 302.*). Sensim solidescere et fragile fieri sicque intra corticem fructus cucurbitae transferri lego (LEWIS *M. m. p. 125.*). An hocce vere ex praecedente temporis mora enatum, an potius peculiarem speciem constituit, (quorum videtur inclinare NEUMANNUS in *Chym. med. vol. 2. P. 1. p. 231.*), Balsamum Peruuianum siccum, Gallis *Beaume en coque* dictum? Odoris fragrantioris est et gratioris altero, et censetur minus calidum et purgans altero. Gutta calidae aquae instillata mox instar Opobalsami per superficiem aquae se dispergit, et cuticulam format, quae facile demitur.

Nigrum hoc praecipue loco perpendendum. Coloris ex nigro rubentis est, dum vitro illinitur
pellu-

pellucidi, densitate ad syrupum brunum vulgarem accedit, odoris suavis fragrantis styracini, saporis acris calidi amaricantis. Saepe arte lucris causa effingitur. Fide cl. HERNANDEZ et hoc (fuluo nigrum vocat) incisione corticis euocatur. Sed aliam originem etiam agnoscit, scilicet coctione concissorum furculorum cum aqua, ex cuius superficie dein aufertur; id quod perpetuo fieri in hoc ramulis imo trunco comminutis, MONARDES, (*l. c. p. 302.*) edocet. Contra hoc coctionis artificium id dubium mouet, quod portio balsami incidens in aquam feruidam sese dispergat in duas partes, quarum vna maior fundum petat, altera subtilior saporis penetrantis per superficiem sese dispergat (HOFEM. *Opusc. med. p. 307.*). Vnde forsitan alia quam dicta encheiresis pro eo obtinendo adhibetur.

Calefactum balsamum ardet flamma admota. Diurna statione in fundo vasis generantur crystalli salinae, quae solutae aqua flores Benzoes mentiuntur (CRELLS *chem. Journ. P. I. pag. 58.*). Spiritu vini facile soluitur. Connubium oleorum destillatorum facile intrat, sed respuit miscelam cum expressis vel pinguedine animali. Aquae fundum petit, nec nisi mucilage quadam vel vitello

oui addito vnionem cum illa subit: attamen aqua cum balsamo hoc conquassata impraegnatur partibus odoris. Non satis constans connubium praestat saccharum, si eo excipitur. Destillatione cum aqua dat ponderis sui $\frac{1}{8}$ olei destillati, coloris rubicundi, odoris fragrantis et saporis pungentis. Destillationi siccae debemus oleum empyreumaticum ex flauo rubrum, aquae supernatans, cui succedit crassius ponderosum (HOFFM. *l. c.* p. 307.).

Balsamorum fama prout in vniuersum serioribus temporibus valdopere imminuta, ita et huius balsami. Laudes similes tulit, quales alibi de Balsamo Copaiuae attigi (*Vol. 4. p. 51. sq.*), vt vel hocce nomine liceat esse breuioribus. Quales Peruvianus nominatim olim reportauerit, vel vnice interprete FRIDERICO HOFFMANNO (*Diff. de balsamo Peruv. l. c. inde a p. 309.*), graui alias viro, cognosci potest, vtne mentionem faciam praekoniorum, quae ex patria balsami comiteatu iusto liberaliori profluxerunt (V. HERNANDEZ, MONARDES, PISO). Respiciunt haec et vulnerariam virtutem, qua recentia vulnera consolidare absque suppuratione subsequente et cicatricis vestigio fertur. Locum habet hoc, vt alia balsama, quando progenies
carnis

carnis tenellae nimis lente succedit, et haecce igitur arte acceleranda est. In primis vero hoc celebratum ad arcenda et lenienda symptomata atrociora, quae ex laesis tendinibus vel nervis consequi solent, dum leniter calefactum vulnere instillatur, dein spathula calefacta admota curatur, ut undique sese diffundat; si nimis arctum vulnus est, dilatatio adeo eius requiritur; inuoluendum vero postea est totum membrum cataplasmatibus aut epithematibus, fouendum quoque oleoso blandissimo (SWIETEN *Comment. vol. 1. p. 242.*). Sic hoc balsamo applicato vulnere spasmus atrox et trismus ex laesione tendinis Achillis, in quo opium frustra tentarunt, sedatus, et idem ultra drachmae dosin saccharo exceptum et primum ter dein bis quotidie, donec tres unciae consumptae essent, ingestum conuulsiones, ex cohibita excretionem cutanea exortas, subito sopiuit (KIRKLAND'S *Treatise on childbed fevers, p. 28. Cas. 5. p. 32. Cas. 6.*). Colicae pictonum dolorem sustulit SYDENHAMUS (*Proc. integ. in Oper. p. 605.*), guttis huius balsami viginti, triginta vel quadraginta, sacchari cochleari uno instillatis et bis vel ter de die captis; paralysis vero inde non cessit. Haec species elaeosacchari vel et syrupus ex balsamo factus in asthma pituitoso efficaciam egregiam

giam praestitit (HOFFM. *l. c. p. 311.*). Quicquid in hisce boni perpetrat, videtur stimulante potestate praestare, qua nervos vellicat et vasa irritat.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA BALSAMI PERUVIANI *Ph. Würt. p. 78.*
 Digestione paratur. Vires, adscriptae in vlceribus externis et internis, seculi nostri iudicio non accommodatae sunt. Nec pro roborando stomacho fidem habet calidum remedium.

SYRUPUS BALSAMICUS *Ph. W. p. 204.* Ex Julapio rosato et essentia nuper dicta. Iisdem laudibus, quales dixi, condecoratus.

SPIRITUS BALSAMI PERUVIANI *Ph. W. p. 188.*
 Destillatione cum alcohole vini addito sale tartari. FR. HOFFMANNI (*l. c. p. 206.*) encomium celebravit tanquam praestantissimum in nervorum et cerebri item glandularum affectionibus frigidis. Sed nec hocce constantiam habuit.

BALSAMUM LOCATELLI *Ph. W. p. 29.* BALSAMUM APOPLECTICUM *Ph. Würt. l. c. p. 28.* EMPLASTRUM STOMACHICUM *l. c. p. 73.* ESSENTIA BENZOËS COMPOSITA *l. c. p. 78.*

? T O L V I F E R A.

LINN. *Syst. veg.* p. 331. *Gen. pl.* p. 102.

316. b.

(Vol. 2. p. 404. pone Guilandinam Moringam.)

Pharm. BALSAMVM TOLVTANVM.

Toluisera balsamum; LINN. *Spec. pl.* p. 549. Balsamum Tolutanum, foliis ceratiae similibus c. b. Conf. Toluisera JUSSIEU *Gen. pl.* p. 372. Arbor in Americis prouincia Tolu pone Carthagenam sita proueniens.

Nondum rite botanicis cognita, sed celebris non solum Indis (MONARD. in CLUS. *exot.* p. 304. *sq.*), verum et exteris ob balsamum, quod fundit. Praefertur ob hocce culta et domestica. Colligitur illud fauciato arboris cortice, qui tenuis est, intra supposita et arbori annexa cochlearia ex cera nigra illarum regionum confecta, ex quibus in alia vascula effunditur (MONARD.). Qui sponte exigua quantitate erumpit liquor balsamicus in terram decidit absque usu. Transfertur ad nos alter in dimidiatis testis cucurbitarum exiguarum. Nam licet initio tenax liquidum referat, sensim indurescit, qua natura facile distinguitur a reliquis exoticis

balsamis, quae officinae seruant. Balsamum hoc coloris est rubicundo aurei, pellucidum, aetate fragile, vt digitis in puluerem conteri queat, cuius fragilitatis miror MONARDEM non meminisse, odorem spargit gratum inclinantem ad citreum, masticatione emollitur et dentibus adhaerescit. Igne liquatur et flammam concipit grato fumo. Aqua illud quidem non soluit, attamen per duas vel tres horas cum eo cocta apparatu tecto recipit fragrantem eius odorem; prout quoque destillatione aqua impregnatur odorifera eius parte. Requiritur ideo mucilaginis adiumentum, vt perfectum connubium fiat, solutione lactescente. Spiritu vini perfecte soluitur. Facile sese commiscet oleis destillatis, difficilius expressis et adipe. Destillatione absque aqua prodit non solum oleum empyreumaticum pallidum et profundioris coloris, sed subinde exigua portio salinae materiae, floribus Benzoës natura similis.

Taedet transcribere virtutes de balsamo de Copaiua et Peruuiano memoratas, a quibus eo tantum natura differt, quod blandius est, nec ita calefacit et stimulat. Laus eadem ceteroquin et vituperium idem locum habet. Indicatae simul opti-

mae illud vsurpandi viae sunt; nec dosis ex dictis difficultatem parit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Britannicis medicis in pretio esse, testantur formulae nouissimis adeo pharmacopoeis insertae.

TINCTURA BALSAMI TOLUTANI *Ph. Lond.* 1788.

p. 92. TINCTURA TOLUTANA *Ph. Ed.* 1783. *p.* 121.

Digestione balsami cum spiritu vini rectificato.

SYRUPUS TOLUTANUS *Ph. Lond.* *p.* 115. Aquae

cum balsamo coctae et colatae saccharum admiscetur.

SYRUPUS BALSAMICUS *Ph. Edinb.* *p.* 192. Ex

syropo communi et tinctura tolutana.

347. b.

(Vol. 3. p. 106. pone Clematidem rectam.)

Pharm. VITALBAE *Folia.*

Clematis Vitalba; foliis pinnatis, foliolis cordatis scandentibus LINN. *Spec. pl.* p. 766. α . *Clematis latifolia integra* JO. BAUH. *Hist. tom. 2.* p. 125. β . *Clematis latifolia dentata* J. B. *ibid.* Variat foliolis integris et incisus saepe in eodem individuo; hinc quidam haecce discrimina non curant. Icon: BESLER *Hort. Eystett. aest. ord. 6.* tab. 4. f. 3. JACQUIN *Flor. Austr. tom. 4.* tab. 308. Partes fructificationis microscopio indagatas sistit VON GLEICHEN in *auserl. microsc. Entd. tab. 53. 54.* Planta perennis sarmentosa, sensim truncum lignosum basi crassum formans, crebra in australioribus Europae regionibus ad sepes, locis lapidosis, accliuibus.

Quae iam dudum elanguerat existimatio eius medica reuiuiscere iam incipit. Acris haud parum stirps. Folia enim recentia linguam et fauces ardoris sensu afficiunt, ibidemque facile vesiculas cient et cutem exulcerant. Siccatione mitescunt, vt tamen etiam ex siccatis faucium ardor enascatur, sapore ceterum ex acido subdulci et adstringente.

Externa

Externa recentium applicatione cutis ruborem et vesicas contrahit. Quod in lucrum suum mendicivocant, exulcerantes crura foliis adultioribus impositis, vnde l'Herbe aux gueux haec stirps dicta fuit (SAUVAGES DE LA CROIX in *Mem. de l'ac. R. d. sc. de Paris* 1739. p. 473.). Gustatio aliarum partium stirpis acre latens pariter prodit (MÜLLER *Diff. de Clematide Vitalba L. eiusque usu medico, Erlang.* 1786. p. 9.).

Aqua ex ficcis foliis destillata lacteum colorem gerit ob oleum essentielle, quod licet prae exigua mole non possit separari, in superficie tamen sese prodit colore flavo instructum, vrentis saporis. Aqua spirat odorem aquae Anemones Pulsatillae, et paullo lentius ardorem in faucibus suscitatur. Ex herbae uncia una extracti aquosi primi fusci, saporis ingrati dulcescentis, salivam prouocantis uncia dimidia, granis quatuor exceptis, eruitur; et ex eadem quantitate extracti spirituosii primi fusco virescentis odoris balsamici amaricantis subadstringentis, fauces nonnihil irritantis drachma una et dimidia elicitur. Decoctum aquosum bruno flavescens est; tinctura spirituosa fusco virescens. Omitto explorationes fortiori igne factas et examen partium

hocce auxilio erutarum (quae vt reliquae analyses cl. MÜLLERO *l. c.* debentur). Solutione vitrioli martis infusum aquosum nigrescit (*Ibid. p. 17.*). Folia fortiori ficcatione et vetustate acredinem suam perdunt et effoeta fiunt, cuius rei ratio in volatilibus partibus euanidis, quas et chemia reuelat, quaerenda.

Reuellendi potestatem cum aliis acribus stirpibus sub externa applicatione communem habet. Hinc folia huius contusa et in calyculo podagricae parti imposita dolorem in viro quodam superauerunt (CHESNAU *Obs. med. p. 421.*). Eundem in finem incolae insularum Hebridum in dolore capitis et artuum eadem imponunt (MARTIN *Descr. of the Western Islands of Scotland, p. 77. 178.*), prout iam MATTHIOLUS (in DIOSC. ed. BAUH. *p. 681.*). — Scabiem a contactu plebs Auione (Avignon) in Gallia breui sanat herba recente dissecta et contusa, demum pauxillo olei oliuarum remixta, qua ipsa partes affectae perunguntur, vnde cutis inflammatur et rubescit, item calor febrisque accedunt, assentiente medico experto (VICARY in *Mem. de la Soc. R. de med. tom. 3. p. 186.*).

Tutus tamen quoque eius internus vsus est, cuius vestigia quaedam maiores nostri reliquerunt, quorsum

quorū narratio MATTHIOLI de efficacia in quartana et TRAGI de virtute in hydrope pertinet. Sed quae magis medicos ad imitationem inuitant, sunt pericula lectu digna, quae ill. WENDT auctorem habent, testem successus cl. MÜLLERUM (V. EJUSD. *Diss. cit. p. 22. sq.*). Nimirum, isto auspice, Vitalba acrimoniam serophulosam mitigauit, cephalaeam diram rheumaticam sustulit, luem veneream inueteratam et vlceribus emaciatione corporis, vitiato pectore, diarrhoea, insudatione rel. sripatam sanauit. Videntur pauciora haecenus experimenta cum illa fuisse capta, attamen confectaria deduci potuerunt haec, quod aliis vere medelam attulerit, aliis modo mite lenamen, subinde quoque spem fefellerit. In binis lotium largius ex vsu fluxit. Infusum vero ad cyathos ternos quotidie haustum est.

Tanto tutius vsurpatur in medicina, quum in Gallia turiones eius in cibum recipiantur (SAUVAGES DE LA CROIX *l. c.*), vt alia obscurius de vsu cibario dicta omittam, sub quo simul subinde alvum mouendi scopus fuit.

374. b.

(Vol. 3. p. 226. pone Prunum Laurocerasum.)

Pharm. PADI Cortex; Baccae.

Prunus Padus; floribus racemosis, foliis deciduis basi subtus biglandulosis LINN. *Spec. pl.* p. 677. *Cerasus racemosa sylvestris*, fructu non eduli c. B. Icon: *Flor. Dan. tab.* 205. Arbor Europaea, in sylvis, praecipue locis depressis, crescens, in Suecia ad sepes pagosque crebra.

Placet fragranti florum vere erumpentium odore et elegancia, sed hisce denatis ob aphides, quibus conspurcatur, taedium parit. Fastidiunt herbam equi, quin caprae (LINN. *Fl. Suec.* p. 166.). Lignum nonnisi flexilitate et laeuitate sese commendat. Rarissimi usus medici, sed non spernendi. Hinc locis, ubi deficit, per depactos ramos propagare eam, quod facile, operae pretium est.

CORTICIS praecipue mentio facienda est. Recens ex ramis separatus fragrante odore instruitur, sapore autem amaro et subadstringente ad amygdalas amaras accedente. In sicco similia vestigia remanent. Stratum eius externum praefertur interno, quoniam istud minus lignosum et magis resinofum est

est (COSTE et WILLEMET *Essais sur quelques plantes indigenes*, p. 63.). Decoctum corticis pallide luteum est, odoris quasi amygdalarum amararum contusarum vel florum Persicorum, saporis amari. Ex vncia corticis redundant drachmae duae cum granis quadraginta extracti aquosi; et ex eadem quantitate corticis grana 116 s. drachmae duae fere extracti resinosi primi (*l. c.*). Hieme collectus cortex decoctum praebet rubrum, quod vitriolo martis nigrescit (BERG. *M. m.* p. 402.).

Intermittentes febres corticem subigere, non ambigua fide nititur. Celebratus autem triginta supraque annos scriptione academiae scientiarum Nanceianae oblata; ab eo tempore pauperibus plerumque optimo successu exhibitus; nec in autumnalibus febribus aegros sine ope dimisit. Etiam in quartana et tertiana duplici auxilium praestitit constans. In pulvere datur ad corticis Peruvianum modum vel et in electuario, in quo salis ammoniaci additamentum dubium quodammodo reddit solum corticis meritum; cuilibet electuarii praebio superbibita est portio decocti corticis (COSTE et WILLEMET *l. c.* p. 62.). Non vero in Lotharingia sola, sed etiam in Suecia vis febrifuga eius enituit (LUND-MARCK *Diss. de usu Linnaear medico, praef.* ACREL, p. 4.).

Fennones moliri curationem syphilidis decocto saturatissimo corticis, iam dudum notatum (EX GADDIO LINN. *Fl. Suec.* p. 166.): ast paucos modo ante annos per experimenta curatius exposita certiores de virtute ista redditi sumus (auctore BJÖRN-LUND in *Vet. Acad. Handl.* 1784. p. 209. sq.). In affectionibus venereis lenioribus, vt exanthematibus genitalium, oris, gonorrhoea, decoctum solum videtur sanationem absoluisse; grauiores mitigauit vel ante connubium mercurii, ei vero iunctum curationis tempus abbreviauit. Vile etiam, quo venditur, pretium, praerogatiuam prae aliis decoctis, quae cum mercurii vsu combinari solent, tribuit. Reliquiis insuper tollendis idoneum censendum. Paratur vero decoctum ex corticis sicci vel recentis concisi vnciis sex, ad octo, et aquae cantaro vno ad dimidium coctis, dein colatis. Huius quotidie libra vna haustibus quatuor diuersis bibitur, maius praebium fastidium parit. Quod alias quoque in quibusdam incidit primis diebus donec ventriculus decocto affuescat. Praeter vim in ipsum virus solatur aegros, qui vna cum hoc inquinamentum scorbuticum vel labem concoctionis virium patiuntur (*Ibid.*). Balneis quoque ex decocto Padi contigit, vt pessima symptomata venerea

nerea tollerentur, donec subsequente mercurialium administratione perfecte aegri conualescerent (LUND-MARCK in *Veckoskrift för Läkare*, vol. 7. p. 67. sq. Conf. vol. 8. p. 115.).

BACCA sic dicta drupa est nigra, pisi magnitudinis, saporis acidulo subadstringentis, nauseosi, nucce ouata rugosa, intra quam nucleus saporis, qualis in Persicae nucleo. Vix nisi pueris in deliciis esse potest, prout in Norrlandia pauxillo salis ab hisce ingeritur (LINN. *Fl. Lapp.* p. 155.). At baccae recentes siue ficcatae cum nucleis contusae atque vino albo perfusae vinum largiuntur Cerasorum vino sapidius. Fermentationi commissae spiritum erogant tanta vbertate, vt ex baccarum congiis duodecim spiritus librae nouem redundant (VON AKEN in BERG. *Mat. med.* p. 401.). Baccis in dysenteria Fennones vtuntur (GADD *l. c.*).

MESEMBRYANTHEMUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 389. *Gen. pl.* p. 252.

389. b.

(Vol. 3. p. 343. pone Cactum Opuntiam.)

Mesembryanthemum crystallinum; foliis alternis ovatis papulosis, floribus sessilibus, calycibus late ovatis acutis retusis LINN. *Suppl. plant.* p. 259. *Mesembryanthemum crystallinum*, plantaginis folio undulato DILL. *Hort. Elth.* p. 231. *tab.* 180. *fig.* 221. Planta annua de qua adhuc dubium, an ex Africa sit (LINN. *Spec. pl.* p. 688.)

Colitur in vaporariis ob gratum papularum, praecipue caulibus infidentium, pellucidarum, earumque ibidem insigniter prominentium aspectum, qui remotius speciem fert stirpis crystallis glacialibus, obsessae; vnde Germanicum nomen *Eispflanze*. Si maior eius copia requiritur, feri poterunt semina in olla, et plantulae inde enatae in aream austro obuersam transferri. Semina haud aegre intra vaporarium apud nos maturescunt.

Sapor *herbae* blande salinus, refrigerans. Est, qui eum cum sapore terrae foliatae tartari comparat (LIEB).

Tracta-

Tractatus, de quo mox agam, anſam dedit experimentis quibusdam chemicis cum herba inſtitutis a cll. FUCHS (CRELLS *chem. Annal.* 1787. *vol. I.* p. 503. *ſq.*) et C. A. HOFFMANN (*Almanach für Schiedekünſtler u. Apothecker* 1788. p. 81. *ſq.*); quorum hic mucilaginem, pauxillum tartari vitriolati haud parum vero falis digeſtiui et longe minorem quantitatem nitri, eliquit. Tranſeo experimenta ope vehementioris ignis facta.

Commendatio cl. LIEB (in tractatulo: *Die Eiſpflanze als ein ſaſt ſpecificheſes Arzneymittel empfohlen*, 1785. 8.) in cauſa praecipue eſt, quod eius hic mentionem iniiciam. Hic ipſe eam adhibuit in infarctu pituitae abdominali, lotio ſuppreſſo vel doloroſe miſſo, ſpaſmo veſicae vrinario, item tuſſi conuulſiua, vti quidem caſus quatuor de ſucco declarant, doſi cochlearis, cuius integrum pro adulto, dimidium pro infante ſexenni fuit. Mirum paucas doſes et tam exiguam quantitatem tam pertinacibus malis ſuffeciſſe. Nolo hic diſquirere, an ex tam paucis documentis tamque breuiter expoſitis tuto ſatis iſtae virtutes colligi poſſint, et dubito adhuc coniecturis additis de virtute eius in corrigenda bile aliisque morbis tollendis ſubſcribere. Attamen ad iteranda expe-

rimenta excitat quoque exemplum cl. MÖHRING, medici Jeuerani, senis venerabilis, qui de auxilio, quod sibi in proprio morbo hac herba attulit (*Litteris d. 26. Sept. 1786.*) me olim certiozem reddidit. Querebatur tum, se per tres annos cruciatus durissimos ex spasmo vesicae urinariae absque calculo vel haemorrhoidibus perpeffum. Post multa frustra tentata, cognita scriptione supra dicta, usus fuit succo plantae expresso, pauxillo sacchari mixto, eo euentu, vt capto ter vel quater omni bihorio cochleari eiusdem lotium longe facilius manaret cum dolorum decremento. Continuatus ad tria vel quatuor cochlearia per diem usus solatium confirmavit, vnde ad tempus vsque, quo scribebat, supra quinquaginta uncias consumferat.

Vix videtur herba huius stirpis viribus ab affinium, Telephii, Semperuini, Portulacae, Rhodiolae, herbis differre, quae omnes succo aquoso, subfalso, refrigerante, turgent.

F A G A R A.

LINN. *Syst. veg.* p. 134. *Gen. pl.* p. 60.

430. b.

(Vol. 4. p. 47. pone Amyridem Opobalsamum.)

Pharm. TACAMAHACAE Gummi.

Fagara octandra; foliolis tomentosis LINN. *Mant. pl.* p. 40. Elaphrium tomentosum JACQU. *Hist. pl. amer.* p. 105. tab. 71. fig. 1-3. Arbor in Curaçao Americes habitans; item in insula Franciæ (SONNERAT *Voyage aux Indes orient.* tom. 2. p. 27.).

Olim (*Appar. medic.* vol. 1. p. 50.) suadente LINNEO (*Mat. med.* p. 215:) Populo balsamiferæ gummi hocce sic dictum adscripsi. Iam ex plurium consensu refero ad arborem præfixam. Huic tribuit eandem JACQUINUS (LINN. *Diff. Observ. in Mat. med.* p. 7.); assentitur BERGIUS (*M. m.* p. 71.). Nec ullibi legitur, ex gemmis arboris refinam originem trahere, sed vel sponte vel inciso cortice exsudare.

Quam inique autem eiusmodi mala rheumatica chronica, qualia (*loc. cit.*) recensui, suffimigiis varii generis tractentur, crebra experientia edocet, ut qua ipsa sæpe stasis vel pertinacior euadit, et

loco exoptatae discussionis in abscessus et fistulas siue gangraenam transit, vel materia stagnans ad interiora repellitur, vnde ossa vicina exostosi vel carie vitiantur, vel haemoptysis, asthma, colici dolores aliaeque viscerum internorum iniuriae emergunt.

SWIETENIA.

LINN. *Syst. veg.* p. 332. *Gen. pl.* p. 209.

431. b.

(Vol. 4. p. 62. ante *Aesculum*.)

Pharm. SWIETENIAE *Cortex*.

Swietenia Mabagoni; LINN. *Spec. pl.* p. 548. JACQUIN *select. stirp. americ. Hist.* p. 127. *Swietenia* foliis abrupte pinnatis pinnulis ovato-lanceolatis obliquis: floribus ramosis (racemosi dicantur) minimis CAVANILL. *Diss. bot.* 7. p. 365. *tab.* 209. *Cedrela* foliis pinnatis floribus sparsis ligno graviore BROWNE'S *Nat. Hist. of Jam.* p. 158. *Arbor* foliis pinnatis nullo impari, neruo ad latus &c. CATESBY'S *Nat. Hist. of Carol.* vol. 2. p. 81. *Arbor* in insulis Caribaeis maioribus spontanea. *Procera*, habitus ob comam amplam elegantemque spectabilis, et ob lignum nitidum magni habitum.

habitu. Digna nomine, quod JACQUINUS in memoriam viri, commendatione et consiliis de herbaria quoque meritissimi, illi impertiit, digna grato JACQUINI animo et eiusdem sensu pulchri.

Lignum eius rubro brunum, durum, politurae obsequens; hinc in America non solum, sed et in Europa reliquis lignis pro suppellectili varia palman fere praeripit. Quoniam aqua aegrius corrumpitur nec facile a vermibus consumitur, pro navibus illud eligunt, ob pondus vero insigne non nisi pro earum inferiori parte adhiberi potest, pro superiori leuius lignum eligitur. Cauendum follerter, ne substituatur aliud simile lignum sub eiusdem nomine, vt a fabris lignariis in Germania saepe fit, e. c. ex Cedrela odorata L. quae pallidius lignum praebet, ex Mimosis variis.

CORTICIS vero hic nominatim res agitur; nam non ad lignum, vt perperam a peregrinatore Londino ad nos praescriptum, sed ad corticem vires medicae pertinent. Hic in trunco extrinsecus asper describitur et brunus, in ramis et furculis griseus et laeuior. Quae liberalitati cl. WRIGHT debeo numerosa specimina, videntur deglubita de trunco esse vel saltim a ramis maioribus. Nempe plano conuexa

I 3

sunt,

sunt, pedem circiter longa, a tegmine spongioso, extimo plurimam partem cultro liberata, rubicundo bruna, texturae lamellosae, tenacis, lineam circiter crassa. Siccatus cortex sapore adstringente et amaro refert corticem Peruvianum, sed amarior est. Deficiente hoc ipso pulvis corticis Swieteniae procurandis febribus intermittentibus commode surrogatur (WRIGHT in *Lond. med. Journ.* 1787. p.287.). Probo successu in Jamaica id factum est (LIND on *the Disease, in hot climates*, p. 308. WILSON'S litt. ad cel. LODER in SAUNDERS *Beob. über die rothe Peruv. Rinde.*). Nempe apyrexiae tempore eadem norma, qua Chinchina capitur, nec obstructiones viscerum vel vlla alia mala sequela inde metuenda est (LAUDER, Chirurgus olim ad classem Jamaic. in *litt. cit.*). Iterarunt quoque eandem medelam Londini. Significatur in fidem rei nomen cl. BAKER (MICHAELIS in *RIEHT. chir. Bibl. vol. 5. p. 530.*). Accesserunt alia experimenta aequae felicia cll^{rum}. WILSON, SHELDON, FREAKE; quibus elucet, quatuor aegris in dolore capitis periodico opem tulisse, et vnum a febre tertiana liberasse (WILSON). In sano corpore neque pulvis nec decoctum nec infusum nec extractum vel minimum molestiae excitauit (ID.). Ampla drachmae vnius dosis taedium facile aegro parit,

parit, sed iam ex paucis tan magnis effectus expectatus redundavit, sensim declinante paroxysmo.

Fraude pluries Swieteniae cortex a venditoribus Peruiano admixtus est (LIND l. c.).

Haecce nouisse iuuat, donec per iterata tentamina de pretio eius certiores reddamur.

? MYRISTICA.

SWARTZ *Prodr. veget. Ind. occid.* 1788. p. 96.

THUNBERG *Diff. Nov. gen. pl. P. 5.* p. 83.

EJUSD. *Diff. de Myristica moschata* 1789.

DE JUSSIEU *Gen. plant.* p. 81.

483. b.

(Vol. 4. p. 556. ante Winteram.)

Pharm. NVX (potius nucleus) MOSCHATA
f. MYRISTICA. MACIS.

Myristica aromatica; foliis ellipticis subtus pubescentibus, calycibus ouatis, fructibus laevibus
SWARTZ l. c. qui ad Monadelphiam Triandriam refert, flores tamen dioicos agnoscens. Copia illi facta flores ex insula Banda et Isle de France allatos examinandi ad exempla multa, quae intra spiritum vini in museo ill. JOS. BANKS seruantur. *Myristica moschata* foliis lanceolatis fructu

glabro THUNBERG in *Vet. Acad. Handl.* 1782. p. 49. et *Monogr. cit.*, qui monoicam facit. Descripsit florem et fructum ex partibus spiritui vini inditis, vt tamen et nouum lumen de floribus a posteris exspectet. Nooten-Moskaat Boom ex speciminibus, spiritui vini immerfis HOUTTUYN et SWAGERMAN in *Verhand. door de Hollandsche Maatschappij der Weetens. to Harlem vol. 26. p. 222.* vbi gynandra declaratur cum *tab.* florem repraesentante. Hisce varii errores in LINN. *Suppl. pl.* p. 40. 265. *Syst. veg. ed. 14. p. 493.* corriguntur. Ne in nouos incidam, omitto Le Muscadier SONNERAT, cui icofandra monogyna videtur, in *Voyage a la nouvelle Guinée, p. 194. sq. tab. 116.* vbi ramus cum fructu absque flore, qui nec describitur, et *tab. 117. 118. fig. 1. 2.* Nux myristica, Pala RUMPH. *Herb. Amb. vol. 2. p. 14. tab. 4.* Arbor magnitudine Pyri vel vltra, in insulis moluccanis spontanea, hodie praecipue in Banda et tribus exiguis eius ditionis insulis, nimirum Neyra, Lantoer et Pulo-ay colitur. In reliquis Moluccis ex pacto cum incolis insularum inuito cultus Myristicae negligitur, prout rursus Bandenses nullos Caryophyllos colunt. Neyraschenfes nuces optimaes sunt; Pulo-ay autem maximas et elegantissimas arbores producit.

Excludere ex systematibus oportuerat arborem ob ignorationem floris ad nouissima vsque tempora. Attamen discrimina characterum, quae adhuc supersunt, testantur, scrutinium eius in loco natali nondum superfluum esse. Species verae plures quum ferius detectae fuerint (THUNBERG *l. c.* SWARTZ *l. c.*): difficile diiudicatur, an Myristicae, alibi visae, sint praedicta aromatica, nec ne. Ita CAPITANEUS FOREST (*Voyage to new Guinea* 1779. p. 108.) in insula Manafwary septentrionem versus a noua Guinea sita Myristicam se detexisse narrat. In insula parua a littore australi Nouae Guineae haud procul remota cl. COOK arbores pro veris habitas detexit, quarum duodecim arbusculas in insulam Otaheite transplantauit (*London Magazin* 1780. p. 307.). Quae in Pulo Candor crescunt arbores, harum fructus carent sapore et odore (Ita quidem ab anonymo auctore libri *Journal of Captain COOK'S last voyage* 1781. *Vers. germ.* p. 355.). Sed tacet omnino de hocce inuento cl. nauarchus KING in *vol. 3.* itinerarii *Voyage to the pacific ocean.* Lond. 1785. In ipsa insula Noua Guinea apud nationem Papoux vidit cl. SONNERAT (*Voyage à la nouvelle Guinée,* p. 194. *sq.*) duas Myristicae varietates, aromate praeditas, quarum vna fructum et nucem gerit sphaericam (Myristica

mas dicta), altera fructum et nucem oblongam (Myristica foemina), item tertiam fructu extus rugoso, magnitudine oui gallinacei, nuce minori et graciliori absque aromate. — Praeter M. aromaticam in India nonnunquam usurpata *M. tomentosa*; foliis ovatis fructu tomentoso THUNB. *Diff. cit.* p. 4. Nuxmyristica mas, Pala Lacki-Lacki RUMPH. *l. c.* p. 24. tab. 5.

Propagandi sese auxilium arbori afferunt columbae, quae nuces deglutitas consumpta modo Macide et pulpa integras per alium deiciunt (RUMPH. *l. c.* p. 20.). Aui quoque paradisiacae in deliciis est, quae vero inde inebriatur et mortua decidit, quibus factis formicae adrepunt et pedes consumunt. In insula Tanna maris australis vidit cl. FORSTER (*Observations during a Voyage round the world*, p. 171.) nucem suo tegmine inclusam in columba sclopeto transfixa, sed magis oblongam et inodoram. At aequae certum est, Belgas fructus integros ferere, et arbusculas inde enatas transponere commodis stationibus. Hae montosis locis praecipue delectantur, et umbroso et contra ventos muniente aliarum arborum tegmine. Fructus anno quinto vel sexto ferre incipiunt, octavo autem vel nono

nono vberimam messem concedunt. Haec fit, dum ad maturitatem peruenerunt, quam praesto esse cognoscitur colore epidermidis rufescente et fissuras agente. Tùm arbores conscendunt, fructus longis hamis attrahunt et auulsos in terram proiiciunt. Messis vero ter quotannis fit ob diuersum florendi tempus, nouem vero menses pro maturatione requiruntur. Lucrum mercaturae nucum myristicarum inde ab a. 1621. quo tota ista regio in foederati Belgii prouinciam redacta fuit, in manibus Belgarum fuit. Ast diu Gallo-Franci, inuidi tanti thesauri, lucrum hoc in suas partes trahere allaborarunt. Fructus, quos a. 1768. ex insulis Philippinis in insulam Franciaë adferri, adiutore cl. PROVOST, curarunt, tertiam a me commemoratam varietatem fuisse, cl. SONNERAT *l. c. p. 196.*) existimat. Sed dein in ipsas Moluccanas instituerunt expeditiones suas, rem consiliis promouente cl. POIVRE (Vid. *Notice sur la Vie de Mr. POIVRE in Gött. Anz. 1787. p. 477.*), primum a. 1770, ex qua vero plurimam partem nuces spurias h. e. magnas oblongas, quales in Manilla occurrunt, exigui odoris reportarunt, quum genuinae sint paruae et rotundae; harum quidem quinta modo pars translata. Altera expeditio a. 1771. felicior, quum in hac ex iudicio com-
modorum

modorum arbitrarium participes verarum facti fuerint (LE GENTIL *Voyage dans les mers de l'Inde*, tom. 6. p. 688.). Translatio autem in insulas Isle de France, Bourbon et Seichelles facta est, et successus testimonium dedit academia scientiarum Parisiensis (*Mem. de l'Acad. de sc. de Paris* 1772. P. 1. p. 56.).

Fructus drupa est, pyriformis, sulco longitudinali notata, magnitudine fere Persicae fructus. Extima eius pellicula in hac specie glabra est, initio laete virens, maturescendo gilua. Dehiscit sensim vna cum carne substrata, quam vestit, albicante, duriuscula, attamen succo tenui repleta; tumque in conspectum venit membrana pulpola subpinguis chermesini coloris in lacinias lineares ramosas fissa, quae MACIS vocatur. Male igitur in plerisque linguis Europaeis haec membrana floris nomine venit e. c. Muskatblütthe, Muskotblomma, Fleur de Muscade. Haec immediate cingit nucem, cuius putamen nigrum sine pedunculo obuerso obtusum est, altero instructum acumine exiguo. Inter hoc, quod tenuius nonnihil est cortice nucis auellanae, latet nucleus subrotundus pallide cinereo brunus, reticulate rugosus, vtrinque obtusus, qui ex parenchymate carnosio pingui consistit, ex acu infixam
oleum

oleum emittente. Atque haec ipsa pars in vita communi NUX MOSCHATA s. MYRISTICA audit, *nucleus* maiori iure dicenda. Figuras elegantes omnium harum partium praestitit cl. GÄRTNER (*de fructibus et seminibus plant. tab. 41. c. explicatione p. 194.*). Sponte patet descriptionem a me dictam ad recentem fructum pertinere.

Transmittitur vero ad nos vnice nucleus, qui ficus sudurus est, cultro facile discinditur, interne flavescentis venis fulcis; et Macis, quae siccatione luteo sanguineum colorem adipiscitur. Fructibus collectis cultro extimum putamen auferitur et in syluis, vt putrescat, relinquitur. Domi Macis primum separatur caute, et sole super quadratis receptaculis exstructis siccatur; tum ipsae nuces per tres dies solis ope siccantur; quidam in eundem finem in aedibus per mensis spatium super tabulatis easdem exponunt. Ita luridae factae fustibus vel saxo superuoluendo contunduntur, quo putamen frangatur. Sequitur tum nucleorum dispersio in tres cumulos; quorum primus maximos et optimos in Europam transmittendos complectitur, alter viliores, in Indiis consumendos, tertius minores et vilissimos, oleo eliciendo potissimum destinatos.

libratis emtor eos intra corbulos in cupam aqua calcis repletam bis vel ter immergit, quo a putredine muniantur, tumque in promptuariis in acervum excutiuntur.

Macis vero ficcata aqua marinâ conspergitur, ne ob fragilem naturam comminatur in exigua frustula, vel quod probabilius, ut putredo et insecta arceantur; tum ponderatur et sacco inditur ad libras vsque 161, pedibus firmiter compingendo, alioque sacco prior obuelatur, ut in Belgium transmitti queat.

Cultum vel messis et confarcinationis rationem penitus cognoscendi avidis prolixiori rerum omnium enarratione satisfaciunt RUMPHIUS (*l. c.*), et testes digniores forsitan adhuc fide, commissarii iurati BOUDENIUS et HAUPTIUS (in VALENTINI *Hist. simpl. p. 461. sq.*), qui ex inquisitione in Banda ipsa facta a. 1682. rationem omnium momentorum reddunt, et calculis per decennia subductis lucrum insigne, in societatem istam ex nucleis et macide redundans describunt.

Olim distinguebatur sedulo inter *nucem moschatam marem*, siue spuriam, quae specie altera longe maior, oblongo rotunda erat, nullius vel exigui modo

modo saporis et odoris, ex Malabaria (Panem Pal-
ka RHEED. *Hort. Malab. tom. 4. p. 9. tab. 5.*); et
foeminam, quae nostra est: hodie haec vnice in vsum
trahitur, et ridemus sexuale nomen.

Odor *nuclei* nouiter dissecti vel rasi grate fra-
grans, sapor aromaticus subpinguis, linguam blan-
de pungens et os grato calore replens. Destilla-
tione cum aqua, praeuia digestionem, prodit coho-
batione aqua lactea simulque oleum subflauum in
superficie aquae residens, vna cum glebulis albidis,
quae non camphora sunt, sed oleum congelatum
(GAUB. *Aduers. p. 37. sq.*). Oleum istud aethereum
 $\frac{1}{2}$ secundum CARTHEUSERUM, $\frac{1}{3}$ secundum NEU-
MANNUM (*Chem. vol. 2. P. 3. p. 431.*), $\frac{1}{5}$ autem
secundum SPIELMANNUM (*M. m. p. 282.*) constituit.
Praeter hoc autem largior longe copia olei vngui-
nosi in nucleis residet, scilicet ultra $\frac{1}{4}$ (NEUMANN),
vel $\frac{3}{8}$ (CARTHEUS.), vel $\frac{1}{3}$ (SPIELMANN.); et hoc qui-
dem expressione eruitur et densitatem butyri habet,
vnde maiori iure butyrum nucis moschatae dicere-
tur, quam, vt vulgo fit, oleum nucistae. Estque
hoc vinctuosum, opacum, albo rubellum, odotis
saporisque aromatici, sed leuioris comprehendens
tam volatiles partes odoras et sapidas, quam seba-
ceas.

ceas, inodoras, inspidas (Vid. GAUB. *l. c. p. 42.*), haeque instar vehiculi sunt priorum. Spiritus vini soluit $\frac{1}{4}$ (NEUM. *l. c. p. 432.*), quippe hoc pondus extractum spirituosum efficit, quod linguam et nares efficaciter ferit. Aqua rursus extracti pr. $\frac{5}{16}$ reddit odore saporeque omnino carentis. Sponte igitur elucet, quale menstruum eligas. Partes terreae supra tertiam partem constituunt.

Macis olei aetherei odorati $\frac{1}{84}$; et olei vnguinosi bruni odoratissimi, vnguenti consistentiae $\frac{1}{5}$ exhibuit (SPIELMANN.); extracti aquosi pr. $\frac{1}{4}$, spirituosi pr. autem plus (NEUM. *l. c. p. 437.*), scil. eius uncias quatuor et dimidiam ex libra civili macidis.

Inter veteres medicos nuclei primam mentionem Arabes iniecerunt, et inter hasce AVICENNA. Hodie et ille et *Macis* condimentum vulgare in cibis ditiorum sunt. *Macis* magis aromatica est. Atque sic omne aromatum meritum in palato grate stimulando et viribus digestionis ventriculi sollicitandis continent. Saccharo condire fructus nondum maturos Belgae in India solent; item muria condire encheiresi et faciliori et minus pretioso (RUMPH. *l. c. p. 22.*). Saccharo conditi solent etiam in Europam transferri, vt delicias secundae mensae

mensae ditiorum augeant; licet nec suo commodo careant in stomacho roborando.

Ob calidam naturam nonnisi in chronicis quibusdam morbis admitti dictae istae partes possunt; et nucleorum praecipue ratio habetur. Non pugnat contra nucleos, quod largius ingesti vertiginem, deliria, pectoris oppressionem, mortem attulerint, quum omne nimum in vitium vertatur. Dictorum incommodorum exempla varia recenset RUMPHIUS (*l. c. p. 21. sq.*), delirii nominatim LOBELIUS (*Obs. 570.*), et vna cum hoc stuporis, somnolentiae aliorumque vitiiati systematis nervosi symptomatum SCHMID (*in Misc. n. curios. Dec. 2. ann. 2. p. 278.*) et CULLEN (*Treatise of the Mat. med. vol. 2. pag. 204.*). Vaporum arboris effectus noxii in iis, qui sub ea pernoctantur, tamen suspicionem latentis in arbore veneni mouent. Ventriculum et intestina relaxata egregie roborat, et flatus inde collectos dissipat, vomitus quoque ex sensilitate nimia enatos compefcit. Praesertim alui profluvia, diarrhoeam nimiam et dysenteriam stimulo prius eiecto coërcet. Augetur haecce vis tostione nucleorum, quae olim magis, quam hodie, in vsu fuit. Rarius sola nuclei aliqua portio exhibetur,

quam in miscela commoda, vel in praeparatorum iam recensendorum aliquo genere, quorum quaedam nonnisi extrinsecus adhibentur. In reliquis aemulatur aliorum aromatum virtutes, modo memineras, multum vnguinosi reconditum habere.

Macidis vires suppare, cuius tamen oleum aethereum magis volatile et nonnihil acrius.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEUM DESTILLATUM NUCIS MOSCHATAE *Ph. omn.* Vide de natura et praeparatione supra dicta. Ad paucas guttulas contra affectiones primarum viarum dictas instar Elaeosacchari capi potest. Abdomini quoque inungitur, et partibus paralyticis.

OLEUM EXPRESSUM NUCIS MOSCHATAE *Ph. omn. e. c. Ph. Würt. p. 126.* Ex confusis nucleis et per vapores aquae emollitis. De hoc quoque ad partem supra dictum. Transmittitur ex India plerumque in vrceis terreis, et molle et fragrantius est, coloris lutei. Aliud solidas massas refert, plerumque planas et quadratas, odoris debilioris et coloris pallidioris, idque ex Belgio petitur. Saepe corrumpitur spermate ceti, scilicet contunduntur nuclei ruditer, admiscetur sperma ceti et digestis iis
expri-

exprimitur pingue (FERBER *n. mineral. Beytr. vol. I. p. 366.*). Externe vnice in torminibus, vomitu, alui fluxu, abdomini illinitur, et linimentis vnguentisque neruinis stomachicis additur. Balsamis odoris saepe quasi fundamentum praebet, a quo reliqua recipiuntur.

BALSAMUS NUCISTAE *Ph. W. p. 30.* Paratur ex combinatione vtriusque dictorum oleorum. Vfus externus in iisdem affectionibus.

OLEUM DESTILLATUM MACIDIS *Ph. omn. Vid. supra.* In vetusto generantur crysalli pellucidae flavescentes, saccharo cando similes, ardentes flammae candelae admotae; spiritu vini, oleo terebinthinae et amygdalarum nonnisi praeuia ebullitione solubiles, sed refrigerio rursus menstruum reliquentes; aquae ebullientis nonnisi magna quantitate solubiles (WIEGLEB in *not. ad VOGELS Lehrsätze der Chemie, p. 221.*).

AQUA MELISSAE SPIRITUOSA *Ph. Würt. p. 20.*

AQUA CARMINATIVA SPIRITUOSA *l. c. p. 11.* AQUA

ANHALTINA *l. c. p. 8.* AQUA MASTICHINA *l. c. p. 19.*

ELIXIR BALSAMICUM SPIRITUOSUM HOFFM. *l. c. p. 53.*

ELIXIR VITRIOLI MYNSICHTI *l. c. p. 58.* EMPLASTRUM

148 OLERACEAE. MYRISTICA AROMATICA.

DE CRUSTA PANIS *l. c.* p. 61. etc. nucem moschatam continent; SPECIES IMPERATORIS *l. c.* p. 178. etiam Macidem. — Olea alterutrius occurrunt in BALSAMO STOMACHICO *Ph. W.* p. 31. BALSAMO SUCCINI *l. c.*

Taedet vel titulos transcribere omnium et singularum formularum, Germanorum dispensatoriis insertarum, a quarum usu iam multitudine receptorum absterremur.

B.

*Partes vegetabiles**ignoti generis vel speciei.*

I. R A D I C E S.

I.

Pharm. CALAGVALAE f. CALAGVELLAE Radix.

RADIX Americam meridionalem et nominatim ditionem regni Peruvianum Quito patriam habet. Praeter Indos apud Italos celebritatem nostro tempore obtinuit. De stirpe ipsa haecenus modo rescimus, quod folia gerat, Asplenii Scolopendrii foliis similia, sed minora, et filicis species sit, quantum ex descriptione obscura colligi potest, Polypodii generi associanda.

Radix genuina (quam haecenus non vidi) nodosa est, qualis in Polypodio vulgari vel Osmunda regali, saporis expers. Et haec quidem vnice efficax; nam cauendum, ne confundatur cum duabus aliis inertibus; quarum vna dicta Calagualae foeminae radix foliis largissimis instructa, et seminibus, ut fertur, destituta; alia Calagualae spuriae nomine

venit, ex lucro aliquando substituta (V. *Della radice di Calaguata Lettera del Sig. Dott. DOMENICO LUIGI GELMETTI al chiar. Sig. Dott. Giannaria Mazzi, quae epistola inserta legitur in Giornali della Medicina, tom. 5. p. 409. sq. et BRUGNATELLI Biblioteca fisica d'Europa, P. 5. p. 135. sq.*).

Prima eius, quoad sciam, mentio fit in diario medico Londinensi (*Lond. med. Journal, vol. 5. ex recens. MICHAEL. Bibl. vol. 1. p. 186.*) vbi posterior nominis scriptio obtinet et Romae contra hydro-pem vsurpatam radicem fuisse, optimo successu traditur. Reliqua clarissimo GELMETTI debentur. Indi decocto radicis in pleuritide, contusionibus et apostemate interno vtuntur. Hisce cognitissimis prima experimenta Mantuae capta. Quatuor exemplis per partes expositis in Italia, duce viro cl. dicto, salutarem effectum praestitit. Vnum spectat ad affectiones varias pectoris ex contusione molestas et chronicas; alterum ad febrem hecticam ex pleuritide; tertium ad pleuritidem diram; quartum ad colicam conuulsivam cum febre, vomitu bilioso et obstructione aluina. Conficitur ex dictis, vim aperientem attenuantem, resoluentem illi inesse. Ratio autem radicem exhibendi in decocto est, parato ex
radicis

radicis drachmis duabus et aquae communis quantum fatis, siue libra sesquialtera ad tertiae vel quartae partis consumptionem coctis. Et huius quidem cyathi aliquot instar Theae bibuntur. Vnde diuresis copiosa absque ardore tamen vel dolore in viis vrinariis.

Certiora iam expectamus ex commentatione extra Italiam haecenus non dispersita, quam cl. CARMINATI de radice Calagualae nouissime Ticini regii edidit, in qua, tam propria quam ill. FRANCK (*Litt. Ejusd.* ad me 1791 verna) experientia suffultus inertiam huius radiceis demonstrare narratur.

2.

Pharm. CASSVMVNIAR, f. CASVMVNAR, f. RISAGON, f. BENGALAE Radix.

Nomina tria priora fictitia sunt ad celandam stirpem, quarto autem siue Bengale in India innotescit (RAII *Hist. plant. tom. 3. p. 649.*). Nempe ex India orientali transfertur.

RADIX comparet diuisa in varia segmenta, mox secundum longitudinem, mox transuersim in orbiculos, qui diametro circiter digitum aequante et a linea ad pollicem crassi sunt. Adhaeret parenchy-

mati interno, pallidiori, albido flauo, cortex nodosus, hinc inde circulis horizontalibus distinctus, cinereo flauus. Decennio septimo praeteriti seculi in Angliam peruenit, et commentatiuncula de eius virtutibus tum typis impressa ad commendationem multum tunc temporis contulit medicus PEACHY, qui nomen Cassumuniar illi dedit (SLOANE in *Phil. Transf. n. 264. p. 580.*), aliusque MARLOW (DALE *Pharmacolog. p. 276.*) socius indicatur. Cel. MEAD quoque illi multum tribuit (QUINCY *Pharm. p. 84.*). Hinc diu in *Pharmacopoea Lond. et Edinburg.* locum obtinuit, exclusa tamen in nouissimis.

Sapore proxime ad Zedoariam vulgarem venit, amaricante et aromatico, vt et sensum camphoraceum linguae imprimat; ideo forsitan illi adscriptum fuit a DALEO aliisque nomen Zedoariae radice lutea ex BREYNIO (*Prodr. 2. p. 207.*), qui tamen de stirpe ipsa nihil certi constituit. Odor fragrans Zingiberis. Spiritus vini vires maxime euoluit indeque asciscit colorem profunde croceum, prout ipsum extractum inspissando tincturam. Hoc gratam amaritiem et calorem constantiorem gustanti impertit.

Stomachicam vim inesse radici, quilibet facile dabit. Praeco qui eius olim fuit, cl. PEACHY extulit

tulit eam, ut solent alii similes medicamentorum laudatores, in morbis multiplicis diuersitatis, in apoplexia, paralyfi, vertigine, motibus conuulsuis, affectionibus hysteris, torminibus (RAIUS *loc. cit.*). Sed, post cognitam naturam remedii cuiusdam, sanior pathologia optime docet, quando illud proficiat, quando noceat. Corrigi corticem Peruvianum eius ope idem venditauit (*l. c.*): sed nihil ille cortex mali continet, si a scito medico administratur.

3.

Pharm. CHYNLEN Radix.

Ex China attulit illam peritissimus in arte sua et scientia physices et historiae naturalis pariter inclytus nauarchus Suecicus EKEBERG et cel. BERGIUM (*Mat. med. p. 908.*) de vsu medico ibidem obuiocertiozem reddidit. Nec alios fontes haecenus adire licet notitiae eius cupidis.

RADIX describitur cylindrica, subtoruloso flexuosa, crassitie pennae anserinae vel angustiori rugosa, subsquamata setis subulatis frequenter exasperata, fragilis ex luteo rubra. Prostat frustulis pollicem vel ultra longis.

Odore caret, sed sapore valde amaro et tenaci instruitur, salivam tingit colore croceo. Chineses magno eam pretio vendunt, eiusque stomachicam virtutem praecipue depraedicant, quam infusione radicis cum vino sibi in usum vertunt in colica, concoctione ciborum labefactata similibusque vitiis. Confirmat egregiam efficaciam ex sua experientia cl. BERGIUS, qui tamen quibusdam emesin excitasse observavit.

4.

Pharm. COLVMBO, aliis CALOMBAE, COLOMBAE, COLVMBAE, CALVMBAE *Radix.*

Primus, qui radicis Calumbae, ut eam nominat, quantum novi, meminit FRANCISCUS REDI (*Experimenta circa varias res naturales*, 1685. p. 142.) est, qui ad nova experimenta cum eadem excitat et alexipharmaci maximi laude distinctam significat, absque alia vlla de ista commemoratione. Eodem forsitan tempore JO. CURVUS SEMMEDUS (*Pugill. rer. indic. s. Hist. varior. simpl. ex Ind. orient. Amer. Vers. VATERI* 1722. p. 37. Quando archetypus prodierit lingua Lusitanica nescio, auctor vero alium librum iam edidit a. 1697.) eam memorat, qui licet plurimis virtutibus eam ornet, quam sobrio iudicio respon-

respondent, latidat tamen etiam in affectionibus vero magis consentaneis, vt doloribus colicis, contra prauas digestiones ventriculi, in diarrhoea, in flatulentia. Arbitror vtrumque significasse eandem, quae, recentius Anglorum praecipue praeconio, apparatus medicaminum auxit.

Quantum haftenus erui potuit, ex testibus idoneis, qui diu in India orientali versati sunt, stirps in continente Asiae parte crescit, et inde in urbem Columbo insulae Zeylonae transplantata est, vnde per totam iam Indiam dispergitur. Memorabile est, quod horum vnus indicauerit in Zeylona et Anglicis coloniis lingua Lusitanica *Rays de Mosambique* vocari (PERCIVAL'S *Essays medical and experimental. vol. 2. p. 3. sq.*). Respicit hoc nomen aliam, quam Asiaticam patriam, scilicet Africanam. Cognitum enim recentius est, radicem a Lusitanis e Mozambique Tranquebariam adduci, ibi a Caffris in continenti emtam proflare et mercem lucrosam esse (KÖNIG litt. in RETZ. *Obs. bot. fasc. 4. p. 5.*).

Iusta fuisset expectatio, fore, vt radix per Belgas potius priusque, vt in quorum possessione vrbs Columbo est, quam per Anglos in medicorum notitiam venisset. Ast in Anglia iam per quinquaginta

ginta circiter annos cognita et passim vſitata fuit (WHITE'S *Treatiſe on the management of pregnant and lying in Women*, ed. 2. p. 75.). Ab eo autem tempore imprimis celebrata in noſtra Europa eſt, quo cl. PERCIVAL experimentorum ingenioſorum cum ea captorum recensum euulgaret (*Lib. cit.*, cuius primum caput inſcribitur: *On the Columbo Root.*), adeo ut iam in recentiffimis designationibus pharmaceuticis tantum non omnibus, iis adeo, qui ſelectu rigidiori delectantur, ut *Pharm. Lond. Edinb. Roſſica* locum obtineat, et in quolibet lautiori pharmacopolio iam obuiam veniat.

RADIX transfertur diſſecta vel in orbiculos, qui pollicem dimidium ad tres diametro aequant, vel in fruſta quartam pollicis partem ad duos vsque pollices longa. Extrinſecus veſtitur ſub hacce forma cortice rugoſo, craſſo, ex viridi profundius bruno. Interna pars pallide flaua eſt et medio contrahitur, ita ut intra tumidum marginem concauitatem formet rugoſam centro, ut videtur ficcationis adiuuandae cauſa, perforato. Diſcerni oculis in orbiculis facile poſſunt tria ſtrata, cortex, pars lignea et medulla, quae ipſa blandior eſt reliquis et maſticata copiam mucilaginis effert. In puluerem
redacta

redacta viridescentem colorem induit et humiditatem attrahit. Fricta cultro aroma spirat, gustata ingrata amara et modice pungens sentitur. Sapor ingratus corrigitur additamento corticis Aurantiorum in vtriusque infusione (PERCIVAL *l. c. exper. 2. p. 20.*).

In putredine carnis bouinae arcenda Radix haec cortice Peruviano inferior est (*l. c. exper. 4. p. 22.*), etsi omnino in infuso radicis caro diutius illaesa persistat, quam in mera aqua. In corrigenda putredine iam enata cedere quoque cortici dicto debet (*l. c. exper. 5.*). Felli bouino autem putredine corrupto illico integritatem restituit, quum contra ea infusum corticis Peruviani foetorem manifeste auget et coagulum illi inferret (*l. c. exp. 6.*). Euentus adhibita bile recente hominis violenta morte absuniti in foetore corrigendo idem fuit BERTRAND DE LA GRESIE in *Hist. de la Soc. de Med. tom. 2. p. 293.*). Elegans inde conclusio deduci potest ad efficaciam illustrandam, quam in cholera aliisque malis abundantia et deprauatione bilis copulatis praestat, de quibus infra vberius, et ad salutarem usum huius medicinae, etiamsi euacuationes necessariae non praecesserint. Simul elucet,

cur

cur in eiusmodi morbis cortex minus salutaris censendus sit. Addendum tamen magni viri ill. CULLEN (*Treatise on the Mat. med. vol. 2. p. 78.*) dubium, an vere specificam virtutem in bilem exferat. In fermentatione et acore ciborum coërcenda radicem valere cognoscitur mixtura ex mica panis, carne veruecina affata et infuso radicis Columbo parata, quae ipsa ne post decimum quidem diem acorem manifestavit, quum contra miscela, in qua omissa erat radix, fermentationem subiret post duodecim horas et post quadraginta octo horas acorem contraheret (PERCIVAL *l. c. exp. 8.*). Arteriae ictus non auget ore capta, vt igitur non amarum calefacientibus annumerari possit, nec hecticis et phthisicis, quando amara ventriculus labefactatus requirit, noceat (*l. c. exp. 10.*).

Destillatio radicis cum aqua nullum olei vestigium prodit, attamen debilem saporem balsamicum habet et odorem quasi ex Cumino (CARTHEUS. *Diff. de radice Colomba 1773. recul. in EJUSD. Diff. phys. chym. med. p. 149.*). Ex radicis vncia vna, digesta cum aqua sufficiente, infusum subfuscum redundat valde amarum et blanda euaporatione extracti drachma vna cum granis viginti quatuor, quod

quod ipsum valde amarum, sed odoris descripti debilis. Tinctura cum spiritu vini facta saturate flava odoris balsamici grati, ad moschum vel Hyacinthum accedentis, et saporis intense amari; extracti spirituosii primi grana modo viginti quatuor ex uncia radice evolvuntur (CARTHEUS. *l. c.*). Vinum cum radice digestum mediocriter amarum est. Extractum ex spiritu vini et ex aqua iunctim moderatioris ignis ope paratum ad iudicium narium et linguae virtute non cedit pulveri radice ipsius; quod et ipsa administratio in aegris confirmat, nisi extractum praestantius habendum sit (PERCIVAL *l. c.* p. 22.). Minutiae sub hisce experimentis obviae, vel alia remotioris usus sunt aliunde petenda (ex CARTHEUS. *Diss. cit.* et *Hist. de la soc. de med. de Paris, tom. 3. p. 243. sq.* auctore pharmacopola JOSSE.). Id tamen ex hisce consequitur, quod odoraes partes, licet in reliquis primaria virtus resideat, avidius a spiritu vini, quam aqua excipiantur, et gummosarum plus quam resinosaarum radici insit. Infusum radice aquosum celerius corruptelam init, quam illud reliquorum amarorum, nam intra nycthemerum sedimentum in eo apparet copiosum et intra biduum viscosum et vapidum evasit (PERCIVAL *l. c.* p. 20.).

Ab Indis iam dudum eximium remedium in affectionibus variis ventriculi et intestinorum habita radix fuit. Subscribit recentior experientia, quae et in bilis vitiis corrigendis excellere docet. Indi radicem concisam vel rasam cum vino Maderaico ingerunt (PERCIVAL *l. c. p. 4.*).

Ad coërcenda alui profluvia effrena et vomitus pertinaces sedandos magni nominis est. In dysenteria tam apud Anglos (PRINGLE in GAUB. *Aduersf.* PERCIVAL.) quam Batauos multum valuit (CARTHEUS. *l. c. p. 142.*), nec in Gallia spem fefellit (BERTRAND DE LA GRESIE *l. c. tom. 1. Hist. p. 344. tom. 2. p. 292.*). Imo iam initio diarrhoeae vel dysenteriae, quo adstringentia nocent, haec radix et cum fructu praecipitur, et tum antispasmodicam virtutem exserere videtur, quum constet multas turbas nonnisi irregularibus primarum viarum motibus excitari; declinante tamen morbo conuenientior est (PERCIVAL *l. c. p. 8.*). — Nau-seae et vomitui grauidarum (WHITE *l. c. p. 75.* PERCIVAL *l. c. p. 13.*) et puerperarum egregie subuenit; in hisce febre puerperali existente ob vim bilem vitiatam et exundantem temperandi confert ad scrupulum vel drachmam dimidiam in puluere, vel in extracto

extracto vel in infuso ter vel quater de die data; tantoque magis conducit, si simul aliud nimium fluxa est (CONF. VERRYST in *Verhandel. door de Hollandsche Maatschappye der Weet. te Haarlem, P. 21. p. 6.*). Vomitus, qui biliosam colicam comitatur, praeuio emetico huius radicis infusi compescitur (PERCIVAL *l. c. p. 8.*). Nec infantili aetati aduersa est, quae saepe sub dentitione vomitu et diarrhoea tentatur; hosque tanto felicius iuuat, si ad acidum frangendum cum pauxillo cretae vel magnesiaie iungitur (*l. c. p. 11.*). Imo in habituali vomitu, si a debilitate vel nimia irritabilitate ventriculi, acore, bili acri, secretionem vel iusto vberiori vel deprauata succi pancreatici, enascitur in connubio aromatum, martialium vel absorbentium leuamen insigne affert (*l. c. p. 12.*). Supprimit quoque in intermittentibus febribus autumnalibus vomitum, quo frequenter stipantur; et si cortex Peruvianus ob emesin crebram inanis est, opii vices in delendo vitioso isto ventriculi sensu agit (VERRYST *l. c.*). Queritur tamen CULLEN (*Treatise of the Mat. med. vol. 2. p. 78.*), licet multis medelam vomitus attulerit, haud paucos tamen spe excidisse; quin iis casibus, in quibus redundantia bilis subsuit. — Cholerae obicem ponere, saepe exploratum est, et in hac

Appar. medic. Vol. VI. L simul

simul cum euacuantibus torminum faeuitiam frangit, bilem corruptam emendat, motus praeternaturales sopit, et vires erigit. Nautis drachma dimidia ad duas pulueris omni trihorio vel quadrihorio data (JOHNSON apud PERCIVAL *l. c.* p. 6.). Aliis sufficit in hoc morbo minor dosis decem (MAKITRICK *de febre Ind. occid. maligna flaua in coll. diff. BALDING. vol. 1. p. 143.*); quindecim, vel viginti granorum, in cochleari vno vel altero aquae Cinnamomi vel Menthae simpl. (GARDINER *on the animal oeconomy, p. 347. sq.*). Profuit in cholera ex eodem fonte orta, post praemissos lapides cancerum cum succo Citri eandem adhibere (*Væckoskrift för Läkare, vol. 2. p. 77.*). — In hisce morbis sanatis prout manifesta saepe bilis vitia praesto fuerunt, ita in febribus biliosis ipsis salutem affert. Laudatur connubium tartari vitriolati et quidem vtriusque ad grana quindecim, vel viginti (PERCIVAL *l. c. p. 9.*); euacuantibus praemissis nihil efficacius est ad nauseam et vomitionem sedandam; et etiam si remissiones manifestae sint, longe tutius exhibetur in hisce quam cortex Peruvianus, et efficaciter bilem corrigit, ventriculum roborat et vires restaurat (HAYGARTH apud PERCIVAL p. 10.).

Absentibus quoque vitiis, quae dixi, bilis et spasticis constrictionibus, stomachicum primi ordinis considerandum est, languente vigore ventriculi et primarum viarum indeque proficiscentibus cibi appetitus iactura, concoctione laesa, flatibus, nausea. Placuit simplex decoctum aqua factum, cochleatim pluries sumtum (SELLE *Handb. d. med. Prax.* p. 683.), item pulvis eius aromate quodam commixtus, vel infusum vino Maderaico paratum; deficiente autem bile, miscela pulveris cum felle bouino pilularum forma aegris consultum est (PERCIVAL *l. c.* p. 12.).

5.

Pharm. IKAN Radix.

Ex speciminibus, quae coram habeo, descriptionem *Radix* exarare licet. Sunt haec ovato-oblonga, nonnihil compressa, vtrinque attenuata, magnitudine nucis oliuae, vel paullo exiliora, altero extremo desinentia in filum tenue duorum supraque pollicum, quod videtur fibrilla esse. Epidermide externe obducuntur ex luteo grisea, rugosa, arcte adhaerente parenchymati, interne duro, corneo, subpellucido, quod media parte comprehendit similem radicem contiguam, cuticula sua litem denotantem. Bulbus videtur radix quasi ex

orchidea planta, et simili modo inter dentes commansa sese habet, et diuturniori ibidem mora mucilaginis aliquid exundat. Bulbulum tamen innatum maiori in radice Saleb saltim non conspicio. Odoris expers, nec equidem aliquid acre illi inesse sentio. In prouincia Chinenfi Suchuan, ex qua prouenit, planta crescere fertur (HAGEN *Lehrbuch der Apothekerkunst*, ed. 2. p. 386.).

De morbo, in quo adhibeatur, nihil habeo, quod tradam. Seruant modo pharmacopolae nostri radicem inter rariora exotica.

6.

Pharm. LOPEZ s. LOPEZIANA Radix.

Nomen duxit a JOANNE LOPEZ FIGNEIRO (JUAN LOPEZ PINEIRO) Lusitano. Prima de hac radice narratio mihi obuenit apud FRANCISCUM REDI (*Experimenta circa varias res naturales*, p. 138.), nisi illi coaeuus censendus SEMMEDUS (*Histor. variorum simplicium exoticor.* p. 40.), de quo dubio supra (p. 154.) dixi, qui hanc quoque radicem significat. REDIO teste in prouincia Zanguebar Africae in ripa fluminis Cuama LOPEZIUS hanc radicem inuenit. Ex alia relatione Asiam patriam habet, et ex Goa in
insulam

insulam Malaccam, indeque Batauiam transfertur (GAUBII *Aduers. varii argument. p. 80.*); alius iterum edixit, Malaccae insulae propriam esse, mutuoque commercio tam Goam ad Lusitanos, quam ad emporium Batauorum Indicum peruenire (*l. c. p. 89.*).

Ex arbore originem traxisse, visu facile cognoscitur; nec videtur ex arbusculo, vt quidem cl^{mo}. REDI indicatum, colligi, quum aliquando ramos insignis crassitiei repraesentet. Proletarie valde haecenus modo arbor descripta est (apud REDI), vt foli radici inhaerere necesse sit. Haec ipsa inter Europaeos medicos non nisi ab anno inde 1771. inclaruit, quo GAUBIUS illam ex tenebris suis protulit, et propria et aliorum medicorum in Belgio degentium experientia pretium eius constituit. Iam et in officinis largius instructis copia illam aegris praecipienda exstat, per Belgas in Europam transvecta.

Seruantur bacilli diuersae longitudinis, octo adeo vel nouem pollicum, crassi pollicem vnum, imo duos, saepe exiliores, lignosi, quorum lignum colorem stramineum prae se fert, leue et, transversim dissectum, porosum est, excepta medulla, quae durior, densior et ex albo subrufa comparet.

Cingitur hoc cortice fusco, tegmine molli, spongioso, luteo, per strata obfito. In quodam mihi obuio specimine supra lineam illud crassum deprehendo. Non multum ad notitiam eius confert figura cl. REDI (*l. c. p. 138.*). Bacilli exiliores praestant crassioribus virtute. Odoris expers est, et saporis pariter ad iudicium GAUBII (*l. c. p. 90.*); equidem tamen amaricantem inueni, manifestius autem in pulpa spongiosa corticis externa. Perquam amaram perperam REDI facit.

Neque decoctum aqua factum, quod flauo coloris, nisi modicam amaritiam prodit. Salis essentialis quaedam indicia adsunt, tam in hoc decocto, quam in tinctura, quae fuscum colorem habet, et, abstracto spiritu vini, balsamici aliquid ardentis saporis, quasi opii amaricantis, prodit. Solutione vitrioli martis non fuscatur decoctum (Conf. cum Gaubianis experimentis *l. c. p. 90. sq.* alia eiusdem naturae et euentus cl. JOSSE in *Hist. de la Societ  de Medecine, tom. 3. p. 246.*). Nihil neque sensuum exploratione, neque chemico scrutinio dicto detegitur, ex quo diuinari possit egregia in fistendis alui pertinacioribus profluuiis efficacia. Nempe haecce est, quae hodie attentionem medicorum fuscitauit.

Nullam

Nullam enim fidem meretur eiusdem contra morfus vel puncturas animalium venenatorum olim prolata laus, vel in febribus intermittentibus extinguendis item vulneribus consolidandis pristinum praeconium (V. REDI *l. c.*). Verior modo indicata virtus Indis quoque nota hodie est, qui ipsi radicem super porphyrite cum aqua contritam in alui profluviis aegris propinant.

Hancce exhibendi illam rationem in lienteria pertinaci et diarrhoea cum successu amplexus est GAUBIUS (*l. c. p. 79. sq.*), quem nunquam radix fellit, nisi in sene decrepito, viribus exhausto, et fluxum coeliacum perpeffo. Imo profuit illi radix in diarrhoeis tabi pulmonali superuenientibus, quin consummata phthifi aluum coerces (*l. c. pag. 82.*). Aequae felici euentu experti sunt eam ell. inter Belgas medici DE MONCHY, BOUDE, WYNSSEN et PATYN, quorum interpretem GAUBIUS agit. Ille quidem praepriis in diarrhoea colliquatina phthificorum reliquis omnibus eam praefert (*l. c. p. 83.*), quod et praeter GAUBIUM cl. PATYN (*l. c. p. 86.*) confirmat, quin praesentibus iam aphthis mali moris. Sic diarrhoeam habituaalem radix in decocto panis cum paucis vini remixto compescuit (*l. c. p. 84.*). Ae-

que prodest puerili aetati (*l. c.*), quam senili (*l. c. p. 87.*), et nominatim diarrhoeae puerperarum symptomatae accommodata est (VERRYST in *Verhand. door de Hollandsche Maatschappye der Weetenf. vol. 21. p. 7.*). Habet etiam hanc non spernendam vim, quod cortex Peruvianus si aluum laxet, suo aditamento diarrhoeam inde enatam compefcat, et sic beneficio corticis frui aegrotum permittat absque subsequa alui obstructione (*id. l. c.*). Mira celeritate effectum suum exferit, ut sint, quibus a paucis modo dosibus turbae iam notabiliter sopitae, et frequentes deiectiones aluinae ad paucas redactae fuerint (GAUR. *p. 84. sq.*).

Datur opportune in puluere siue syrupo, siue mucilagine aut apto electuario in pilulas efficta, dosi granorum quindecim ad triginta, ter quaterue de die. Febris si abest, vel stomachus torpet, spiritus vini cochlear exiguum superdari poterit. Tincturae quoque locus est, scilicet ex radicis drachma sesquialtera, spiritus vini vncis duabus cum semisse, cuius ter de die cochlear exiguum, paucio vino rubro dilutum, ingeritur. Haud exiguum emolumentum quoque spondet decoctum aquosum, modo digestio praecesserit.

SEMMEDUS pro suo more multas fide destitutas vires illi adscribit, ex quibus hic modo recenset, miraculi instar curare a vipera commorosos, scilicet ita, vt vulneretur vertex capitis lanceolata, et plagae pauxillum pulueris eius applicetur (V. l. c. p. 40. §q.).

7.

Pharm. MATALISTA Radix.

Huius specimina in officinis vulgo occurrunt in orbiculos mox crassiores aliquot linearum, mox tenuiores dissecta. Amplitudo pariter variat, nam sunt, qui diametro pollices quinque excedunt. Externe superficiem cineream valde rugosam formant, interne albidiora comparent, et vndas concentricas effingunt, et hinc inde aliquando porosa conspiciuntur, vt fere erosionem a vermibus suspicareris, nisi maior adesset regularitas. Substantia mediocriter compacta et notabiliter ponderosa. Negligitur hodie omnino.

Stirpem Americanam inhabitare lego, vbi, non additum, radicem aluum purgare, debilius Jalappa, paullo fortius Mechoacanna, dosi drachmarum duarum (VOGEL *Mat. med.* p. 240.).

8.

Pharm. TIMAC Radix.

Caribaeis dicitur Timac, Hispanis Liane à coureux. Quae de hac nouimus, debentur medico GERARD, qui eandem in insula St. Domingue in hydrope vtiliter tentauit, et Regiam societatem medicam Parisiensem de successu certiozem fecit (*V. Hist. de la Société Royale de Médecine, tom. 1. p. 341.*). Nunquam eam vidi, nec iste descriptionem eius concinnauit. Censetur Aurantiis vel Terebinthis cognatione iungi. Deest hactenus in pharmacopoliis.

Decoquantur radice vnciae duae in tribus pintis aquae (= ℥ vj ciuil.), cuius decocti aegri primis diebus vitra tria ingerunt (= vncis quatuor cum semisse circiter); augetur dosis quarto die, et si aeger fortioris naturae est, additur vncia vna rasurae Guaiaci, aliquot grana Scillae et paucillum Cannelae, vt potus aromate imbuatur.

Accedat oportet noua experimentorum series.

II. C O R T I C E S.

9.

Pharm. ANGELINAE Cortex.

Arbor huius corticis procera est, insulae Americanae Grenada incola. Anno 1785. Chirurgus GRIEVE ibidem commorans in Scotiam (Vid. DUNCAN'S *Medical commentaries*, vol. 9. p. 365.) virtutem eius anthelminticam perscripsit. Explorata haec fuit ab eo in infantibus dysenteria verminosa correptis, quae multis antea exitio fuit. Corticis huius vnciae quatuor in quartis tribus (= ℥ vj ciuil.) aquae coquebantur, donec duae superessent. Huius decocti mane cochleare maius infantibus ingestum, biennio minoribus, et sesquialterum, vel duo, infantibus hac aetate maioribus. Abstinentium ab omni potu ciboque ad meridiem vsque. Tormina excitat, qualia subinde a Jalappa. Subsequente die opus purgante est. — Sic stupenda vermium caterua per aluum eliminatur. Lumbricorum ratio nominatim videtur habita esse.

Pharm. ANGUSTURAE Cortex.

Aliis scriptura corticis *Augustini* placet (*Göttingische Anzeigen* 1790. n. 4.), quae aliam patriam, scilicet urbem St. Augustin, in Florida orientali sitam, assignat. Quantum constat, prior rectior est, ex Angustura Americae australis, vnde Hispani illum in insulam Trinitatis (Trinidad) transuenerunt. Ex quam arbore proueniat, nondum euictum; ex specie *Magnoliae* esse coniectura tulit (*Litterae Londino scriptae in Braunschw. Magazin* 1790. n. 5. p. 74.), et vltior diuinatio ex *Magnolia glauca* L. (BRANDE in *Hannöv. Magazin* 1790. n. 15. p. 235. sq.). Nupeerrime (ex litteris cl. BRANDE in *Hannöv. Magazin* 1790. n. 69. p. 1099. sq.) tamen momenta quaedam probabilia suadere visa sunt, ex abyssinico frutice, *Wooginoos* in Abyssinia dicto, s. *Brucea antidynterica* JO. FRID. MILL. 36 *coloured Plants*, tab. 25., quae eadem est ac *Brucea ferruginea* (L'HERETIER *stirp. nov.* tab. 10. AITON *Hort. Kewens.* vol. 3. p. 397.), peti. Descriptio enim corticis, quam BRUCE (*Travels to discover the Source of the Nile*, vol. 5. p. 70.) de dicta planta praestitit, congruit cum ista corticis Angusturae, et ipse ille agnouit,

conue-

conuenire vtrumque; et cortex fruticis viui, in horto Kewensi obuui, in plerisque quoque conuenit.

Primam eius cognitionem dederunt anni 1788 altera parte medici duo insulae Trinitatis, cll. EWER et WILLIAMS, litteris Londinum missis, et insertis periodicae scriptioni (*London medical Journal* 1789. P. 2. p. 154. sq.), quarum copia ibidem facta adolescente anno 1789. et nunciatum, Londini suppetere eam corticis quantitatem, quae experimentis sufficeret. Sensim quoque per alia pharmacopolia ditiora cortex hic distributus fuit; nec deficit in nostris.

Affertur hic cortex frustis conuexis, diametri circiter sesquipollicis, vel minoris, longitudinis plurimum ad sex pollicum, lineam circiter dimidiam crassis. Epidermide albida inaequali vestitur substantia luteo bruna, dura, firma, nec in fibras discernenda. Puluis, in quem contunditur, flauedine Rhabarbarum fere refert. In lingua amaritiam mox prodit cum aromate, quod diu calorem in lingua relinquit. Odor recentis ingratus describitur, cuius vero nullum vestigium reperio in sicco praesente. Tam aqua, quam spiritus vini tingitur infundendo colore pallide aureo. Aqua nihil nisi

amaras

amaras partes eruit, spiritus vini autem aromaticas simul. Ex corticis vncia; vna alcohol vini digestionem drachmas duas extracti resinosi primi, valde amari, eruit; aqua autem ex eadem quantitate decoctione extracti gummosi circiter drachmas tres cum femisse, paullo minus amari; infusione autem extracti scrupulos quatuor, quod clarum est, et saporis fere eiusdem, ac sal Chinchinae (HEYER in *Braunschw. Magazin, l. c. p. 76.*). Decoctum eius videbatur pulmones vituli contra putredinem paullo diutius tueri, quam decoctum corticis Peruvianii (*ibid. p. 78.*).

Pauca haecenus experimenta, publici iuris facta, virtutes eius vberius enucleant. Multum vero iam promittit sapor. In insula Trinitatis adhibetur omnibus casibus, quibus cortex Peruvianus alias opportunus est; quin antistare in eo illi ibidem creditur, quod minori dosi idem praestet (*London medic. Journal, l. c. p. 155.*). Haec laus ad febrem intermittentem imprimis spectat, in qua plerumque sex aut octo doses suffecerunt; quin vnica aliquando suffecit (*l. c. p. 159. 161.*). Modice intra usum aluus lubricatur. Eximia ista febrifuga virtus etiam Londini in tertiana confirmata, plusculis pulueribus ponderis

ponderis granorum quindecim datis (BRANDE in *Hannöv. Magaz.* 1790. p. 238.). Suffecerunt drachmae duae, vel tres, etiam pertinacissimis cuiuscunque generis, dum post euacuationem praemissam quindecim ad viginti grana omni trihorio darentur; et in quartana quinque mensium doses duodecim, quarum singulae grana quindecim continuerunt, perfectam sanationem effecerunt (IDEM in *Hannöv. Mag.* 1790. p. 1104.). — Similis potestas sese exseruit in affinibus periodicis quibusdam morbis, scilicet deliquio animi periodico, cephalalgia et odontalgia eiusdem naturae (Conf. BRANDE in *Hannöv. Mag.* p. 238. item IDEM in *Lond. med. Journ.* 1790. p. 41.). — Valuit et in febribus insigni debilitate et labe primarum viarum iunctis. — In febre putrida casu singulari antisepticam vim vel fomentatione externa declaravit (*Lond. med. Journ.* 1789. p. 146.).

In diarrhociis et dysenteriis Nigritis frequenter in insula Trinitatis exhibent (*l. c.* p. 159.). Nec sefellit Europaeos vsus in hisce malis (BRANDE in *Hannöv. Mag.* 1790. p. 238. 1103. item in *London med. Journ.* 1790. p. 44. item ANONYMUS in CRELL'S *chem. Annal.* 1790. vol. 1. p. 248.), omnique casu
condu-

conducit, quo laxitas et atonia subest. Concinne praemittuntur per aluum vel os purgantia, subsequente eiusdem infuso (BRANDE *Hann. Mag. l. c. p. 238.*). Non tamen in diarrhoeis colliquatiuis videtur tutus. Omnia conueniunt, in stomacho roborando et viribus digestionis restituendis valere eximie.

Profecit etiam in habitu scrophuloso et in eruptionibus cutaneis, quae vulgo scorbuticae dicuntur (BRANDE in *Lond. med. Journ. 1790. p. 45.*).

Puluis corticis a granis decem ad viginti pro dosi capitur, a qua proxime dicta tamen delicatiores vno vel duplici casu nauseam contraxerunt, ut itaque minores doses ventriculo magis amicae sint, et gratum caloris sensum afferant. Extractum a granis quatuor ad octo exhibetur. Decocti aquosi, ex pulueris drachma vna cum aquae vnciis quatuor parati, vnciam vel sesquiunciam fert aeger ter vel quater de die. Gratius sumitur decoctum eius vel infusum additamento leuiter aromatico: octo scilicet vnciis liquidi (ex tribus vel quatuor drachmis corticis pro aquae vnciis sedecim praeparati) additur Syrupi corticum aurantiorum vncia dimidia et tincturae Lauendulae compositae drachma vna (BRANDE

in *Lond. med. Journ.* 1790. p. 40.). Tincturae, ex corticis vncia vna et spiritus vini vnciis sedecim, drachma vna pro dosi concedi potest. Doses experientiae cl. BRANDE debentur.

Nisi coniectura fallat, in fidem virtutis anti-dysentericae ipsum exemplum cl. BRUCE. (*l. c. p. 71.*) in medium proferri potest, qui cortice Wooginoos, ad cochleare exiguum pro Thea bis quotidie cum lacte camelino ingesto, subiuncto mane cyatho infusi corticis cum lacte eodem calido, se a dysenteria liberavit, aliisque etiam tam pulvere, quam infuso aquoso et tinctura spirituosa praesidio fuit.

II.

Pharm. BELA - AYE Cortex.

Nomen praefixum gerit arbor in Madagascar in montibus decem miliaribus a mare remotis. Cortex eius haecenus nonnisi observationibus cl. SONNERAT, per cl. MAUDUYT divulgatis (in *Mem. de la Soc. R. de Medec. vol. 3. p. 689.*), in ea qua vivimus plaga innotuit. Neque proprio nec alieno auso mihi suppetiit characteres eius proponere.

Indi corticem addunt potulento cuidam ex arundine saccharifera parato, Tok ab illis dicto.

Huius vero loci praeprius est ob vim in alui profuuiis cognitam. Ipse SONNERATUS in India eo infuso capto deiectiones cruentas (flux - de - sang), quibus laborauit, sopiuit, item plures alios, qui per duos vel tres annos easdem sustinuerunt. In hisce videtur malum haemorrhoidum potius cruentarum, quam dysenteriae nomine insigniendum esse.

Huius in puluerem redacti post praeniam alui purgationem exhibentur grana viginti quatuor, mane in cyatho infusi theae vel pauxillo vini, et totidem grana vesperi. Exactis diebus septem aut octo, augenda dosis, eiusque grana triginta sex mane modo danda, ad perfectam curationem vsque. Repetita Parisiis experimenta eodem successu. Diarrhoeis diuturnis et contra alia rebellibus mederi ibidem pariter contigit.

12.

Pharm. CORTEX CHINAE vel CHINCHINAE
REGIVS s. CORTEX CHINAE
FLAVUS.

Hic cortex haud ita pridem sub priori nomine Londino petitus. Patriam ignoro; sed mense Iunio a. 1790. quum Francofurti ad Moenum versarer,

rer, specimina vidi apud expertissimum pharmacopolam SALZWEDEL, cui et horum vnum debeo, dein quoque in pharmacopolio Wisbadensi. Caro tum pretio adhuc vendebatur, et quidem ab aromatariis Francofurtensibus, fratribus ETTLING libra vna thaleris sedecim.

CORTEX hic constat frustis subplanis, digitum circiter longis, pollicem latis et lineam crassis. Color ferrugineo flauus est. Extrinsicus magis ad ferrugineum inclinatur, ex epidermide tenaciter cortici intexta, quam in superficie interna. In fractura, quin et superficie, fibrillosus apparet. Discerpitur facile digitis, imo in puluerem conteritur flauum. Sapor intense amarus cum leuiori adstrictione.

Francofurtani aliquot medici in intermittente febre superiorem longe vi vulgo adhibitis corticibus repererunt.

Non dubito pro eodem illum habere, quem mihi nuperrime mittere placuit perill. L. B. AB ASCH sub nomine *Corticis Chinae flauis*; qui tamen nonnihil ponderosior et compactior mihi altero visus est; facie tamen illum referens, nec amaritie illi cedens.

Opus erit confusionis vitandae causa in posterum hunc corticem CHINAE *regium flauum* dicere, quum Amstelodami cortex aliquis nomine corticis Chinae regii nuper venditus fuerit pretio florenorum quatuordecim pro libra vna, qui ex speciminibus a me visis in omnibus refert corticem Peruvianum rubrum, modo quod nonnihil pallidior rubro sit. Retulerat de hoc cl. A THUESSINK (in litt. ad cel. BLUMENBACH d. 25. Aug. 1790.) Regium dici, quod vsui familiae Regiae Hispanicae destinatus sit, et superiorem longe vulgari cortice Chinchinae virtute esse, ex propriis experimentis. Ferrugineum potius colorem, quam flauum, gerit.

Meminerunt quidem corticis in regno Peruviano obuui, cuiusdam flauo DE LA CONDAMINE (*Mem. de l'ac. R. d. sc. de Paris* 1738. p. 228.) et JOSEPHUS DE JUSSIEU (*Hist. de la Soc. R. de Medecine* 1779. p. 253.), et flavescentis (Yellowish f. Cascarilla amarilla) ARROT (*Philos. Transact.* vol. 40. p. 81. sq.). Sed ex descriptionibus eorum non eae enucleari notae possunt, quae in hunc quadrent.

13.

Pharm. CORTEX CHINAE vel CHINCHINAE
SVRINAMENSIS.

Nomine *corticis Chinae noui* misit cl. A THUES-
SINK Haga-comitum eius specimen ad cel. BLU-
MENBACH, quod vna cum litteris (d. 25. Aug. 1790.)
lustrare mihi concessum. Ex colonia Belgarum
Surinamensi transfertur hic cortex. Specimen prae-
sens spithamam longitudine, digitum diametro,
lineam dimidiam crassitie aequat; fere tubulosum
est, vestitum epidermide profundius et sordide
bruna, hinc inde cinerea, lineis prominulis longi-
tudinalibus notata. Parenchyma pallidius brunum
in festucas fragiles discerpi se patitur. Sapor eius
intense amarus, vt in iis febribus intermittentibus
conducere videatur, quae amaris potissimum cedunt.
At specificum nihil inest, et vulgari cortice longe
in hisce superatur (A THUESSINK).

Pharm. IUBABAE Cortex.

Fragmenta coram habeo, aliquot pollices longa, vel minora, *corticis* fragilis, pallide bruni, conuoluti et flexuosi, item subinde ramosi, vel per longitudinem dissecti ex ramis, vt videtur, mox angustioribus, mox crassioribus, e. c. diametri duarum linearum, deglubiti. Epidermide rugis longitudinalibus distincta, grisea, vestitur, cui quae subiacet pars corticis profundius bruna est, quam parenchyma, quod albidum est. Ex India trans-
vehi dicitur.

Comparari video (in SPIELM. *Pharm. generali*, p. 126.) quoad saporem odoremque cum Vanigliis. De odore, etsi debiliori, id largior, praecipue si manu incalescit; non de sapore, qui mihi modo amaricans est.

Vis neruina iactata et ratio, cur Vanigliis substituta fuerit, aliis documentis (*l. c.*) comprobanda restat.

15.

Pharm. MASSOY Cortex.

Innotuit RUMPHII litteris a. 1680. ex Amboina exaratis (Vid. *Misc. nat. curios. Dec. 2. ann. 1. Obs. 22. p. 55.*). Prouenit in Noua Guinea, eiusque occidentali parte, quae Onim dicitur.

Tenuis est, fere planus, coloris cinnamomei obscurioris, cortice (nonne epidermide?) griseo striato tectus, suaueolens, saporis dulcis, cui gratum Cinnamomi aroma immixtum. Atque haecce fere SPIELMANNI (*Pharm. gener. p. 141.*). Nam mihi non suppetunt; nec DALE (*Pharmacolog. p. 378.*), qui eam receperat, notas vllas in medium profert. Indi eo trito et in pultem cum aqua redacto inungunt corpus tempestate frigida et pluviosa, quoniam calefacit, tormina ventris sedat et gratum odorem spirat (RUMPH *l. c.*).

Destituuntur eo nostrae officinae pharmaceuticae.

Pharm. POCGEREBAE Cortex.

Exempla huius nuperrime (a. 1790.) mihi misit L. B. AB ASCH. Haftenus enim modo pauculis istis, quae de eo tradiderant paucissimi de materia medica libri, mihi acquiescendum fuit. Iam possideo fragmenta a diametro pennae anserinae ad pollicarem crassa, quorum crassissima lineam assequuntur, convoluta, passim ramosa, dura, ponderosa, compacta, mox distorta, mox rectiora. Externe haec sunt rugosa, in quibusdam speciminibus annulata, epidermide tenaciter affixa et profundius bruna, quam substratum parenchyma. Adstrictionis et falsedinis subaluminosae mitem sensum mihi in lingua excitat; in iunioribus speciminibus amarorem leuem quoque animaduerti; nares vero nullo modo ferit.

A. 1758. (VOGEL *Mat. med.* p. 295.) notatum, ex America aliquot annos antea translatum fuisse, nullo sapore instrui, aut alui fluxus egregie sistere, eoque sine Americanis acceptum existere. Additur Parisiis quoque vim in diarrhoeis, dysenteriis et fluxu hepatico confirmatam, et tres uncias adulto sufficere, et intra biduum morbum tolli.

Rosionum a vermibus crebra vestigia, quae in speciminibus deprehendi, praecipue crassioribus, de neglectu huius corticis hodierno testantur.

III. L I G N A.

17.

Pharm. Lignum ALOES f. AGALLOCHI VERI;
CALAMBAC;
ASPALATHI.

Iunctim propono haec ligna, etsi nondum omnino euictum, an eiusdem arboris progenies sint. Aloexylum Agallochum vocat cl. LAUBEIRO (*Flor. Cochinch. tom. 1.*) arborem, cui lignum Aloës et Calambac adscribit, et ad plantas decandras refert. Excoecariae Agallochae L. lignum tamen genuino Agallocho tam prope venit, ut loco huius vendatur. Quin praeparatione a Sinensibus refert Agallochum optimum, quod Calamba v. Calambac nomine insignitur (RUMPH. *Herb. Amb. vol. 2. p. 238.*, quod repetiit HOUTTUYN *natuurlyke Historie, vol. 2. P. 3. p. 480.*). Agallochum spurium vocat RUMPHIUS. Huic arbori Moluccanae insulae praecipue patria sunt. Quae ab aromatariis emuntur, vel inter cimelia collectionum rerum naturalium ostenduntur, exempla, sub diuersis istis nominibus, differunt quidem subinde colore, duritie aliisque notis; saepe tamen eodem redeunt. Quae de vero Aloës et Calambaci ligno narrantur, non in

quavis arbore reperiri et, id quod in eo praecipuum est, resinofam materiem, odoris, post exsiccationem ligni, gratissimi, colligi in cauis internis, erosione quasi enatis (GARCIA AB HORTO in *CLUS. exot.* p. 172. *sq.* KÄMPF. *Amoen. exot.* p. 904.); haec et de Excoecariae ligno valent, quod Agallochum verum imitatur, adeo vt istud quoque suffimigiis inferuiat. Odore arbor genuina initio destituitur, morbosa autem mutatione eundem adsciscit, qua ipsa partes resinofae peculiaribus locis stagnant, et arbor sensim perit, ante quod tempus eam caedere, operae pretium non est (LAUREIRO).

Selectissimum itaque lignum Aloës dicitur *Calambac*. Rarissime hoc ob insignem valorem in Europam peruenit. Hinc inter pretiosissima munera, a rege Siamensi Galliae Regi, LUDOVICO XIV. oblata, ligni Calambac portio numerabatur (SAVARY *Diff.* vol. I. p. 93.). Auro suppar censetur vel duplo s. triplo argenti ponderis in China venditur (RUMPH. in *Misc. nat. cur.* Dec. 2. Ann. 3. p. 74.). Memini, fragmento mihi a b. OTTONE A MUNCCHAUSEN olim muneri dato generosissimum virum adscripsisse, esse partem frusti digitum longi, pro ducato aureo a se emti. Possideo maiora, minora, eius fragmenta,
in

in quae quadrant characteres optimo Calambac adscripti. Praefertur nimirum nigricans, cinereis venis percursum, plurima resina praegnans (GARCIAS AB HORTO *l. c.*). Nodosa varia specimina offendo, ut inde videatur assertio KÄMPFERI firmamentum obtinere, circa nodos resinam colligi. Praesto est frustum, quod vna parte putredine quasi excautum cernitur, et in fouea resina rubicundo bruna repletur. Optima nota praestantiae ligni est, quod igne accensum multum humoris exsudet; falluntur, qui eam inde diiudicant, quod in aqua coniectum fundum petat, nam selectissimum aliquando natat. Quidam pretium quoque a magnitudine frustorum diiudicant. Aliud criterium hoc indicatur, quod vitro fortius affricum, vestigia resinosa relinquat, quae nec aqua, vel salina, vel oleo expresso; nec lixiuo alcalino, ablui sese patiuntur, sed tantum spiritu vini (BERGIUS *Mat. med. p. 904.*). Sapor eius resinoso amaricans est, nec ipsam resinam valde amaram inueni; a colore igitur, quo refert Aloën succotrinam potius, quam a sapore, nomen ligni Aloës petatum videtur. Venale lignum Aloës vel Agallochi vario gradu a dicto defleat.

Nolo memet in antiquitates horum lignorum demittere, quum praeuideam, me in hac indagine

subtili-

subtilitate GARCIAE AB HORTO victum iri, qui ipse effata DIOSCORIDIS, PLINII, Arabum, inter sese comparat et diiudicat.

In Malacca, Cambodia, regno Siamensi et Sinenfi, aliisque Indiae locis reperiunda arbor est, ad cuius lignum quaerendum mercenarii sylvas ad-eunt, vetustissimas arbores et carie foedas prostratasque findunt, et ex hisce fragmenta resinosa eximunt (Vid. RUMPH. *l. c.* p. 29. et KÄMPFER.).

Fateor, ex apparatu medicamentorum facile lignum Calambac omitti posse. Attamen in potu halitum oris corrigere, stomachum heparque roborare, dysenteriam sedare &c. quidam censent (PALUDANUS, nota ad LINSCHOTEN *Hist. de la navigation aux Indes orient.* p. 126.). Pulvis quoque ad scrupulum captus in cholera prodesse referunt, item ascarides puerorum necare (BONT. *Histor. natural. et medic.* p. 43.). Ditiorum est, sphaerulas pro precibus ad numerum recitandis inde effingere, vt subinde factum (CLUS. *exot.* p. 173.). Maximum autem huius ligni impendium est pro suffimigiis in terris orientalibus, quo ipso vtuntur in sacrificiis, aulisque (BONTIUS). Imo magnates Sinae et Japoniae vix vllum conuiuium celebrant, quin, vt magnifi-

magnificentiam affectent, hocce pretioso suffimento multum aeris prodigant (KÄMPFER.). Eo etiam in festucas dissecto et in acerram coniecto, aduenis appropinquant, honorem testificaturi et vires totius corporis restauraturi (DEMANET *Nouvelle Histoire de l'Afrique Franc. tom. 2. p. 153. sq.*). Turcae subinde Tabacum succuri eius festucam in caput fistulae immittunt (EX litt. L. B. AB ASCH a. 1778.).

Lignum *Aspalathi* distincte quasi ab alia arbore a quibusdam, vt DALE, GEOFFROY, ALSTON, LINNÉ, proponitur. Describitur a cl. DALE (*Pharmacolog. p. 379.*), quem et alii secuti sunt, bituminosum, Ligno Aloës laxius et crassius, pallidius, saporis amaricantis, pinguis et resinosi, odoris debilioris. Vt discernatur a ligno Aloës, notat cl. BERGIUS (*M. m. p. 905.*), maioribus *Aspalathi* Lignum frustis obtinere, odorem eius fragrantem non esse, fumum minime gratum spargere, ponderosius esse magisque aequale, colorem obscure fuscum prae se ferre, nec vitro affricatum vestigia relinquere. Viribus suppar habetur priori, modo debilius. Ex India orientali ad nos transfertur.

III. GUMMI et RESINAE.

18.

Pharm. Gummi AMMONIACVM.

Dolendum, de medicina efficaci et vsitata traditionem carere iis momentis, quae medicaminis cuiusvis historiae basis vera et fulcrum sunt, nempe neque constare, ex quonam genere vel specie hoc concrementum petatur; nec quomodo, vel ex qua parte eliciatur; nec quaenam, vera eius patria sit.

Umbellatae stirpi debere suam originem eatenus probabile est, quod illi intermissa compareant saepe femina, Anethi semen referentia, aut nonnihil illo maiora. Quodsi illud idem vere sit, ac Ammoniacum veterum, cuius iam meminit HIPPOCRATES et DIOSCORIDES: in Africae ea parte nascitur, quae Aegypto ad occasum adiacet, et hodie regnum Barca nominatur, in quo delubrum illud inclytum Joui Ammoni sacratum olim fuit. Per Turciam ad nos transfertur, item ex India orientali.

Occurrit vulgo magnis massis, duplicis coloris, dum in substantia flavescente grana lactei coloris (Amygdalos s. ungues varii illa dicunt) immersa,

mersa, sed cum altera vnita deprehenduntur. Vtraque pars opaca est, et vtriusque superficies externa ex attactu aëris rufescere solet. Grauem fortemque odorem spirat, Galbano tamen gratiorem; saporem vero subdulcem et subamaricantem nauseosum edit. Calore digitorum mollescit, iisque adhaeret. Frigore autem fragile. Funditur facile cochleari ferreo. Candelae admota ardet, spumescitque. Quo pluribus granis lacteis distinguitur, eo praestantius hoc gummi est. Hinc et haecce sola si segregantur, vnde emergit id, quod Gummi amygdalodes dicitur, depuratione eius non opus est. Quam ipsam alias requirunt arenae, lapides, femina, aliaque heterogenea admixta.

Non verum gummi, sed gummi-resina est, quae plus gummifarum, quam resinifarum partium continet. Quam amico connubio autem vtraeque iungantur, inde elucet, quod aequè libenter fere hae aquae ac spiritui vini auscultent. Ita ex gummi ammoniaci vncia vna extracti resinosi primi drachmae sex eruuntur; et ex eadem quantitate extracti gummosi pr. drachmae sex. et scrupuli duo cum semisse (NEUM. *Chemie. vol. 2. P. 2. p. 387.*). Aqua si teritur, in emulsionis speciem seu liquidum lacteum

lacteum resoluitur, quod tamen paullo post copiam
 refinae in fundum vasis demittit et clarum fit. Spi-
 ritus vini ab hoc gummi tingitur colore rubicundo
 luteo. Soluitur et triturationis ope aceto, vino,
 cereuisia. Nihil plane olei destillatione cum aqua
 erogat. Et exiguum modo odoraе partis ab aqua
 excipitur.

Resoluendi vi insigni instruitur. Et haec qui-
 dem pituita pulmones grauante et tussim, raucedi-
 nem, respirationis difficultatem creante cognosci-
 tur, quibus ipsis in malis screatus leuat. Ideo in
 peripneumonia notha opportunum est, Ita si sputa
 in inflammationibus pectoris moram trahunt vel
 supprimuntur, pectus liberat. Quin ipsis phthisi-
 cis opportunum, si puris eiectione non succedit.
 Quando a stimulo nihil metuendum, elegans con-
 nubium est huius gummi cum Oxymelle scillitico
 addita aqua destillata et syrupo. Liquida forma
 in vniuersum placet in pectoris affectionibus. Ve-
 reor, ne ill. CULLEN (*Treatise of the Mat. med. vol.*
2. p. 369.) iusto timidior fuerit in administrando
 eo in scopum expectorantem, calidam eius natu-
 ram accusans. Commode quoque in obstructioni-
 bus viscerum vsurpatur, in quibus forma pilularum
 solum

solum, vel in miscela aliorum efficacium, vt extracti Taraxaci, vel amari cuiusdam, saponis, anti-monialis, &c. adhibetur, dosi scrupuli, vel maiori. Largius sumtum aluum mouet.

Non minoris praestantiae est in tumoribus, qui emollientibus et resoluentibus, cum leni stimulo iunctis, opus habent; id quod de tumoribus frigidis valet, nam in calidis non conducit. Varia ideo emplastra officinarum intrat. Quoniam vero haec magis composita sunt, tanto manifestior eius vis elucet, dum modo gummi ammoniacum aceto solutum applicatur. Hocce gummi, aceto scillitico subactum, et in emplastrum densatum, intra quatuor hebdomades fungum articuli in genu sinistro, auctore CLOSSIO, dissipauit (PLENK *Mat. chir.* p. 153.). Ita rigiditas manus post fracturam radii eodem disparuit (SCHNEIDER IN RICHT. *chir. Bibl.* tom. 6. p. 606.). Simili emplastro, ad quod vero solum acetum vini adhibitum, crassius corio superdato, et per duodecim dies vna ferie relicto, dein pro ratione necessitatis repetito, cl. EVERS (*Bemerkungen und Erfahr. d. Wundarzn.* p. 112. sq.) pluries fungum articula-rem s. hydropem genu curauit; quum demeretur emplastrum, semper copia lymphae exsudasse appa-
Appar. medic. Vol. VI. N ruit.

ruit. Ganglia et metastatici tumores variolarum aequè feliciter hacce medela dissipantur (ID. p. 115.). Unguento vero ex gummi hocce et aceto scillitico; ter de die inuncto, praemisso quavis vice suffimigio ex baccis Juniperi, tumor insignis albus genu, ex causa arthritica enatus, binis exemplis euauit (MICHAELIS in *Biblioth. cit. tom. 6. p. 146. FIELIZ l. c. tom. 7. p. 778.*). In commoda miscela adeo hoc gummi ad discutiendos tumores cysticos valet (GIRARD *Lupologie. RICHT. chir. Bibl. tom. 3. p. 449.*).

Recentius emplastri ex hoc gummi et aceto vini beneficium in tinea capitis tollenda constitit. Quo fine vel ope corii crassius illitum applicatur, vel calide ipsi capillitio illinitur, superimposito dein corio, tandem mitra. Praescindi vel abradi autem prius debent capilli, et crusta unguento nutrito vel axungia porcina emolliri et auferri. Relinquitur emplastrum hoc per sex vel octo hebdomades. Videtur hac ratione liquidum tenax in bulbulis capillorum et folliculis sebaceis stagnans attenuari et ad exitum prouocari (V. de hoc cl. EVERS consilium in *Gött. Anzeig. 1790. n. 41.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

GUMMI AMMONIACVM COLATVM *Ph. Lond. ed.*

1761. p. 23. Paratur soluendo gummi ammoniacum in aqua frigida et post colationem inspissando. Sic exiit vel purgatur quidem quisquiliis variis, sed iacturam odorarum partium patitur. Hinc forsitan omisit hoc praeparatum ed. a. 1788. Erit tamen, ni fallor, ex usu, quando exaestuationis ex hoc gummi subsequuturae metus exsurgit.

LAC AMMONIACVM *Ph. Lond. 1788. p. 107.*

Hodie solutio Gummi ammoniaci in simplici aqua destillata fit.

FILVLAE DE AMMONIACO *Ph. Würt. p. 136.*

Nimis compositae; ob copiam Aloës, quae dimidium fere constituit, aloëticae potius dicendae, hinc calidae. Depraedicantur vi resolvente et incidente.

EMPLASTRVM DE AMMONIACO *Ph. W. p. 59.*

In tumoribus frigidis emolliendis et discutiendis omnino confert. In parotidibus post peripneumoniam dissipandis e re fuit, hoc emplastrum, quinta parte vesicatorii mixtum, applicare, imponendo desuper cataplasma emolliens; hac ratione in paucis modo suppuratio orta (*QUARIN Method. medend. inflamm. p. 92.*).

EMPLASTRUM DIACHYLON COMPOSITUM *Ph. W. p. 63.* EMPL. DE CICUTA *l. c. p. 60.* EMPL. DE MELILOTO *l. c. p. 67.* EMPL. OXYCROCEVM *l. c. p. 69.* aliaque emplastra; item PILVLAE SCILLITICAE, SYRVPVS DE AMMONIACO, multaue alia composita pharmacopoliorum, praecipue Germanicorum, gummi nostrum comprehendunt.

19.

Pharm. BDELLIVM v. Gummi BDELLIVM.

Si Bdelium DIOSCORIDIS (*M. m. lib. 1. cap. 80.*) et PLINII (*Hist. nat. lib. 12. cap. 9.*) idem cum eo, quod hodie in officinis seruatur, est, ex arbore provenit. Id omne est, quod de origine scimus. Ex Arabia et India orientali petitur.

Massis transfertur solidis variae magnitudinis et figurae, fragilibus, fracturae superficie aspera, coloris profunde bruni, hinc inde pellucidis, festucarum ex ramulis, membranularum, aliarumque vegetabilium partium, inquinamento foedis; odoris haud ingrati, subfragrantis; saporis amari et leuiter pungentis, calidique. Emollitur calore digitorum, dentibusque sub masticatione adhaeret; flagrat ad motum candelaе, etsi aegrius, odore balsamico, si-
mul-

mulque crepitat, et liquidam materiem ex superficie exfundat, remanente carbone atro. Tentaminibus cum aqua vel spiritu vini factis, elucescit facile, esse gummi-resinam, et gummi eius plurimam partem efficere. Nam aqua pro prima solutione adhibita, sibi vindicat extracti $\frac{5}{8}$; spiritus vini vero extracti spirituosi primi $\frac{1}{4}$ (salthm ad explorationem NEUMANNI *Chym. vol. 2. P. 2. p. 399.*). Solutio aquosa colorem glaucum prae se fert, spirituosa rubicundum. Destillatione aquam fragrantia sua imbuit.

Vires eius solent ad Myrrham a multis exigi, cui tamen multum cedit amaritie. Desuevit vsus eius nostra aetate, et vix vnquam ore hodie capitur, qua via tamen sumtum olim instar deobstruentis, beccihici, diuretici, emmenagogi celebratum fuit. Externe subinde discutiendi et emolliendi scopo adhibetur. Memoriam eius seruant emplastra varia obuia, e. c. EMPL. DIAPHOR. MYNSICHTI, STICTICVM, OPODELDOCH, item VNGVENTVM APOSTOLORVM &c., quae quidem tantam farraginem continent, vt inde diiudicari Bdellii virtus nequeat.

Pharm. CARANNA s. CARANNAE Gummi.

Tlahueliloca quahoitl (i. e. Arbor insaniae Caragna vocata) HERNANDEZ *rer. med. nov. Hisp. thes.* p. 56. Gomme Garanna DES MARCHAIS *Voyage en Guinée et à Caranne, tom. 3. p. 259.* Palmae species ad assertionem auctoris proxime dicti.

Ex cortice eius vel sponte, vel eodem vulnerato, gummi hocce provenit. Transfertur ex nova Hispania aliisque regionibus Americas. Oscitanter modo eius meminit MONARDES (in *CLUS. exot.* p. 298.), qui illud, vti HERNANDEZ, comparat cum Tacamahaca, sed liquidiozem vocat, et paullo post adglutinantem naturam illi adscribit. Quod forsitan a iuniori aetate dependet. Caranna in officinis nostris obuia solida et fragilis est. Massis arte complanatis, variae figurae, reliquiis foliorum Iunci vel Arundinis hinc inde obtectis, ad nos peruenit, opacis, extrinsecus profundius brunis, interne pallidioribus, et quasi variegatis. Facile frangitur, superficie inaequali subnitente, vel digitis conteritur. Vidi tamen et specimina compactiora, viridi nigra, quae sola sine dubio SPIELMANNUS (*M. m.* p. 312.) ante oculos habuit. Saporis resinosi debilis.

bilis. Accenditur flammae admota facile, et ardet odore balsamico. Inter dentes non emollitur, nec compingi se patitur, sed arenosam naturam mentitur; salivam tamen tingit. Aqua tingitur eadem colore aureo, et extracti gummosi pr. eruit circiter $\frac{3}{8}$. Similem colorem spiritus vini inde contrahit, qui extracti resinosi $\frac{3}{4}$ fere euoluit. Praeualet igitur resina in eius miscela. Accedit ad hasce partes oleum essentialiale subtile, acre, aurantiaci coloris et fragrans, destillatione Carannae cum aqua euolendum (GEOFFROY *Mat. med. Traité*, tom. 4. p. 35.). Item sub inspissatione tincturae spirituosae exsurgit oleum in superficiem aromaticum et modice amarum (LEWIS *M. m.* p. 179.).

Hodie exoleuit hoc gummi, quod olim externa applicatione ad tumores inueteratos soluendos, dolores tollendos, vulnera consolidanda, defluxiones reuellendas efficax censebatur (MONARDES). Calore facile in emplastrum pro hisce scopis emollitur. Temporibus in patria applicatur ad odontalgiam tollendam (DES MARCHAIS *l. c.*). Sufficit quoque ad corrigendum aërem.

Pharm. GALDA Gummi.

Aliena vnice luce hic vti cogor; nam gummi hoc ipse non vidi, raroque exstat in pharmacopoliis, et paucissimi auctores de materia medica illud commemorant. Certe vix hodie amplius a medicis praecipitur. Variant insuper auctores in descriptione eius; etenim e. c. alius (BÜCHNER c. resp. SEELMATTER *Dissert. de Gummi resinis Kikekunemalo, Look et Galda, p. 18.*) subgriseum describit, lactescens, friabile, lamellosum, inodorum, saporis fortiter amari et acris; alius (SPIELM. *Pharm. gener. p. 100.*), extus nigricans, intus album, durum, odoris et saporis Elemi; adiungitur, inter dentes lentescere, ad flammam liquari, et ardens odorem haud ingratum spargere.

Nihil olei destillati erogat, sed aqua pro destillatione adhibita valde debilem modo odorem et saporem balsamicum suscipit (BÜCHNER *l. c.*). Etiam hoc gummi-resina est, sed praeualet resina, nimirum gummi huius vncia vna extracti gummosi grana quindecim, extracti autem resinosi drachmas sex

sex suggerit. Amarities supra commemorata extracto etiam inhaeret, item acrimonia (*l. c.*).

Abhorreo a recensu virtutum coniecturae tantum vagae ex hisce iudiciis superstructarum, in quo Dissertatio academica citata prodiga est: scilicet prodesse in morbis variis, incidendo, humores depurando, leniter aluum subducendo, et lotium mouendo. Ex GERHARDI experientia (*l. c.*) proficit ad expectorationem puris in phthisi ex inflammatione leuandam, et vlceris depurationem et consolidationem, praecipue forma electuarii cum melle rosarum. Sed de eiusmodi consiliis iam alibi iudicauit. Alius (SPIELM. *l. c.*) vim roborandi illi adscribit, qua de causa emplastra et vnguenta intravit. Haud parum itaque iudicium de Galda variat.

Pharm. KINO Gummi f. GVMMI ADSTRINGENS GAMBIENSE Fotherg. et Ph. Edinb. f. GVMMI GAMBIENSE Ph. Lond.

Arbor, quae hoc gummi fundit, in loco natali *Pau* (a Palo Lusitan.) de sanguine dicitur, et crescit ad fluuium Gambia Africae. Quantum constat, prima gummi huius mentio fit a cl. MOOR (*Travels into the inland parts of Africa, ed. 2. p. 113.*). Eo teste oculato ex cortice, post praeuiam incisionem, copiose guttatim promanat, moxque confluit et, adiuuante calore solari, in massam indurescit. Perperam quidam pro sanguine draconis purissimo illud habuerunt, et pari errore gummi Senegal verum reputatum est.

Ex tenebris suis a. 1757. illud protraxit meritissimus practicus JO. FOTHERGILL (*Med. Observations and Inquir. vol. 1. ed. 4. p. 358.*), eoque, descriptione, variisque historicis momentis in medium prolatis, apparatus medicum auxit; ipse vero fatetur, medicum quendam Anglicum, OLDFIELD, narratione sua de potentia eius in sistendis alui profluuiis inueteratis se primum in eius fauorem incitasse.

tasse. Iam in Anglia et Scotia probabile, non in-
 suetum in praxi medica esse, quum in vtriusque
 regionis Pharmacopoeam receptum, et in *Ph. Edinb.*
noviss. insuper in formulis compareat. Rarius alibi
 praecipitur videtur, etsi tantus eius commeatus conti-
 gerit, ut eo et germanicis officinis bene prouisum
 fuerit. Ita *Pharmacopoea Wirtenb.* serius (*Ed. 1786.*
p. 126.) illud adoptauit. In nundinis autumnali-
 bus Francofurt. a. 1790. libra vna florenis $4\frac{1}{3}$ ve-
 nalis fuit.

Massas difformes constituit, duras, non pellu-
 cidas, quibus saepe folia arundinaceae stirpis adglu-
 tinata extrinsecus cernuntur, coloris ex rubro nigri,
 fracturae splendentis et saepe cellulosae. Fragile
 tantopere est, ut facile inter digitos conteri possit.
 In puluerem redactum manifestiorem rubedinem,
 sed profundam, declarat. Masticatum stridet pri-
 mum, dein adhaeret dentibus, mox salua soluitur,
 quam colore profunde rubro tingit. Sapor tum
 sentitur valde adstringens, subsequa dulcedine miti.
 Odore omnino caret. Flamma aegre accenditur,
 nec liquatur, sed igitur modo relictis tandem ci-
 neribus griseis. Soluitur tam aqua, quam spiritu
 vini, et vtrumque menstruum inde coloratur, spi-
 rituofum

rituosum tamen profundius, ita et hoc paullo plus soluit, quam aqua. Solutiones hae vitriolo mar-
tis mixtae mox intense nigrescunt. Et hisce qui-
dem notis facile a sanguine draconis (Conf. *Appar.
med. vol. 5. p. 107.*) discernitur, cui primo aspectu
simile est; nam sanguis draconis non adstringit
linguam, nec aqua soluitur. A Catechu (Conf.
Appar. med. vol. 2. p. 421.) quoque differt, quum
hoc multum mucilaginis prodat, quod non in
gummi Kino reperio.

Supra iam innui, istud obstinatas chronicas
diarrhoeas egregie compescere (OLDFIELD). JO.
FOTHERGILL (*l. c.*), qui tum temporis non videtur
illud in usum traxisse, commendat in diarrhoeis
habitualibus, fluore albo, fluxu menstruo immodico,
et in vniuersum omnibus morbis a laxitate et acri-
monia prouenientibus.

En documenta, quousque eius augurium euen-
tui responderit. Recentius diarrhoeas et dysente-
rias, praeuia necessaria euacuatione, eo compescere
contigit cl. ANTONIO FOTHERGILL (*Mem. of the med.
Society of London, vol. 2. p. 106.*). Ita eo leuamen
quoque subinde manifestum attulit in profusione
nimia menstruorum. Porro puer quatuordecim
annorum

annorum ab ineunte aetate incontinentia urinae tentatus, solatium haud exiguum expertus est quotidiano usu gummi huius, in electuarium cum syrupo e meconio redacti. Frustra vero in chronica dysenteria, diabete, debilitate feminali, singularibus casibus et contra alia quoque rebellibus tentatum est (*l. c. p. 107.*):

Sed sigillatim de efficacia, quam iste in sistendis febribus intermittentibus de eo casibus duodecim expertus est, iam dicendum est. Aemulari corticem peruuvianum natura sua aromatica et adstringente existimat, quam feriozem equidem in Kino non reperio. Quicquid sit, in obstinatis febribus intermittentibus varii typi, inque varia aetate medelam aliquando praestitit, cortice Peruuiano antea frustra ingesto. Praemisso emetico, vel eo pro conditione varia omisso, pulueris eius scrupulus vnus, vel drachma dimidia, omni quadrihorio sub apyrexia in infuso quodam theaeformi datur, vel tincturae (ex Gummi Kino vnciiis duabus et spiritus vini tenuioris libra vna per sex dies digestis et colatis) vncia dimidia, siue drachmis sex, omni trihorio vel quadrihorio. Fidem confirmat ingenua confessio, quod tribus aliis casibus, a reliquis fortuna-

tis non discrepantibus, voto non satisfecerit, sed corticem Peruvianum gloriam fanaticiis deportasse (*l. c. p. 106.*).

In fluore albo pertinaci, non venereo, ex relaxatione locali tam magna, vt per interna remedia tolli nequeat, iniectiones ex gummi Kino, in aqua calcis soluto, conducunt; vel intrudere conuenit spongiam hacce solutione madidam (THILEN. *med. und chir. Bemerk. p. 148.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

TINCTURA E KINO *Ph. Edinb. 1783. p. 112.*

Ex Gummi Kino vnciis duabus et spiritus vini tenuioris sesquilibra, per octo dies digestis et colatis.

PVLVIS STYPTICVS *l. c. p. 203.* Ex alumine et Gummi Kino.

ELECTVARIVM IAPONICVM vulgo CONFECTIO IAPONICA *l. c. p. 206.* Succo Catechu, aromatibus, Opio, Gummi Kino additur; deinceps syrupus, formae causa.

Pharm. KIKEKVNEMALO Gummi.

Ex America aduehi (BÜCHNERI et SEELMATTERI *Dissert. de gummi-resinis Kikekunemalo &c. p. 9. Pharm. Würt. p. 125.*) lego; sed, ex quamam eius plaga vel regione, reticetur. Tanto minus arbor, quae illam fundit, nota est. Quid permouerit WEINMANNUM (*Phytanth. tab. 295.*), quod cuidam arbori, Cancemum ab illo dictae, quae pariter ignota est, adscribit, adiungens, ex illo Kikekunemalo DIOSCORIDIS profluere, ignoro.

Molestum in hoc gummi, ut aliis rarioribus ignoti generis est, quod auctorum descriptio adeo variet, nec specimina, quae ex variis fontibus coram habeo, cum eorum effatis bene congruant, licet mea tanquam genuina mihi tradita fuerint. Qui eius inter primos meminit, SCHENDO VAN DER BECK (in *Act. nat. curios. vol. 1. 1727. Append. p. 120.*), Gummi Copal album declarat, vnde colligitur, istum illi colorem album adscribere. Ita et flauicans, semipellucidum, extus crusta tenuissima nigricante obductum pronunciat SPIELMANNUS (*Pharm. general. p. 127.*). Melius cum speciminibus meis conspirat descriptio BÜCHNERI (*l. c.*), colorem habere

bere viridescentem, magis opacum esse, quam pellucidum, aemulari aspectu gummi Guaiaci; addit esse valde fragile. In meis hinc inde glebas exiguas, pellucas, albas vel flavescentes, reliquae massae opacae immerfas, conspicio; inquinata quoque sunt festucis corticis vel ligni. Naribus offert odorem grauem et debilem balsamicum, carbonibus iniectum autem fortem non ingratum odorem. Inter dentes stridet, quasi arenulae inessent, cuius vestigia visu in superficie comparent, nec compingi se patitur. Lucida flamma candelae admota ardet, simulque liquatur, relicto, vbi consumtum fuit, carbone griseo. Saporem vix nisi resinofum cum leui acrimonia linguae imprimit.

Cum aqua destillatum hanc odore forti balsamico gratoque imbuit, cui oleum aethereum albicans, odoris vel saporis balsamici, et leniter acerinat. Ex libra dimidia eius drachmae fere duae eliciuntur. Resinosae fere naturae totum est, ita vt ex vncia eius vna scrupulus modo vnus gummosi extracti obtineatur. Aqua coctione eius fusca euadit, amaricans, et saporis acrisculi; item spiritus vini fuscus euadit solutione, odoris saporisque balsamici, cum leuiuscula acredine. Resina inspissata eiusdem

eiusdem saporis et coloris albicantis est. Et haec quidem fide BÜCHNERI.

Vtinam aequae certae essent, quae inde concludit ad virtutem roborantem, nervinam, resolventem, discutientem, antispasmodicam in variis morbis, quorum recensensus ex eius assertis petendi; qui et pro interno usu vel eius pulverem, vel olei aetherei aliquot guttulas commendat. Ne vero deficient vera experimenta, en exemplum tetani in virgine ex refrigerio contracti, qui per quatuor dies durauerat, sed gutta vna olei destillati per bihorium data, post decimum praebium sublatus est pedisequo largo sudore (GERHARD in *Diff. cit. p. 13.*); et aliud mali hysterici, quod eiusdem olei ope, iuncto suffimigio vterino, ex hac resina cessit (ID. *l. c.*).

Commendabile quoque est pro vernice alba, maxime nitida, et fere crystallina (VAN DER BECK *l. c.*).

LOOK Gummi.

Hoc quoque sic dictum gummi vix alio fine in officinis seruetur, quam vt materiae medicae studio deditis praesto sit. De arbore, quae illud fundit, nihil constat. Quin ipsa patria mox Iaponia indicatur (BÜCHNERI ET SEELMATTERI *Diss. de gummi-resinis Kikekunemalo, Look et Galda. p. 15.*), mox Africa (SPIELMAN. *Pharm. gener. p. 136. item Pharm. Würt. p. 126.*). Refert primo intuitu succinum. Est nempe durum, vt in superficie nihil deradi vnguibus possit, pellucidum, in flauedinem inclinans, mox pallidiorem, mox profundiolem, fracturae superficie splendida. Obtinet frustis multiformibus, subinde fere hemisphaericis et superficie conuexa, quasi lima rasa fuissent. Equidem nullum saporem acrem, amaricantem, vel aromaticum in eo sentio, quod tamen in dissertatione Büchneriana asseritur. Debilem resinofum odorem spirat. Stridet comminuta inter dentes, nec mihi lentescere sub masticando visum. Ardet illico, ad motum candelae, flamma lucida, simulque spumescendo liquatur inter halitus non ingratos, absque cineribus relictis. Oleum destillatum erogat, sed
parca

parca quantitate, vt gummi libra diuidia scrupulum vnum modo eructet. Vncia eius vna continet extracti resinosi drachmas quinque; gummosi autem modo grana quindecim (BÜCHNER *l. c. p. 16.*): hinc resina iustius vocatur. Vtrique acrimonia adiudicatur.

Auctor dissertationis allegatae ex hisce iudiciis hariolatur virtutem multiplicem in chronicis morbis, resoluentem, aperientem, discutientem, depurantem, antispasmodicam; omiſſis documentis ipsa experientia suffultis. Pluries iteratur, temporibus applicatum odontalgiam et capitis dolores sanare.

Pharm. MYRRHA s. *Gummi MYRRHAE.*

Ex quam arbore petatur, etiamnum nos latet. Nec sitim exstinxit cl. BRUCE itinerario suo, quod vel hocce argumento magnam sui expectationem excitauerat, quum botanica descriptione accurata arboris et figura omne de hac re dissidium in futurum diremtum iri, spes summa obtinuerat. Verum repetiit modo iisdem verbis serius (*Travels to discover the source of the Nile, 1790. vol. 5. p.27.*), quae iam multos annos antea (1775. in *Phil. Transact. vol. 65. P. 1. p. 408.*) legenda dederat, et nomine Sassa non delineauit (in *Travels*) arborem Myrrhae, sed aliam, cuius gummi ad augendum pondus Myrrhae addi fraude solet; de qua infra pluribus. Huic cl. peregrinatori multa historica momenta de myrrha debemus. Esse ex genere Mimosae, et quidem specie, Acaciae verae propiori, suadent vnice folia, vtut mutilata, item cortex et spinae, quae in faccis, quibus includitur Myrrha, nonnunquam reperiuntur (BRUCE'S *Travels, vol. 5. p.27.*). Alio igitur peregrinatori relictum est, hancce lacunam supplere. Ex Mimosa esse, alii tamen prius subolfecerunt. DIOSCORIDES (*M. m. lib. 1. cap.75.*) iam similem esse Aegyptiacae spinae edixit.

Σμύρρα DIOSCORIDIS, THEOPHRASTI, GALENI. Vox Myrrhae Arabicae originis est. Nostra Myrrha cum ista veterum eadem est. Et hodie ex iisdem regionibus petitur, scil. ex Arabiae felicitis orientali littore, et ea Abyssiniae regione prope mare rubrum sita, quae Troglodytia appellatur (Conf. DIOSC. cum BRUCE in *Phil. Transf. cit.*). Prout olim ita et hodie Myrrha Troglodytica f. Abyssinica Arabicae praefertur. Maxima prioris copia ex Massowa, insula exigua Abyssinica, transfertur; ast in uniuersum tam exigua quantitas ob commercium gentis huius cum aliis infrequens foras venit, ut plerumque Arabica, in Chinam missa, acquiescere oporteat. Accedit, quod penuria eius sensim, ex usu quotidiano ligni arboris huius pro foco et operibus ligniariis, metuenda sit.

Integritas gummi huius ab aetate vigoreque arboris, item colligendi gummi modo, dependet. Ut optimum obtineatur, eligitur arbor iuuenis, muscoso, alioque aduentitiorum stirpium tegmine libera, et supra primos ramos crassiores securi vulnerant arborem mox post cessans tempus pluuiosum, et tres menses post Myrrha exstillat. Myrrha, quae primo anno per hoc vulnus effluit, est

illa primi proventus, nec vnquam magna copia promanat. Succus, qui semel exundare affuevit, per hanc plagam sponte fluere pergat quouis anno eodem tempore; sed pluuiae tropicae tantum fordidum et aquae insinuant plagae, vt secundo anno arbor putredinem eo loco concipiat, et integritate gummi inferius sit priori, eiusdemque pretium tertia parte vilius sit. Ita Myrrha ex vulneribus radicis vicinis, et in truncis arborum vetustarum, secundi gradus est, et subinde peioris indolis. Haec vulgo in Italicis officinis venalis est, tanquam proba; coloris ex rubro nigricantis, fordidi; solida et grauis, et mora paucillum modo ponderis perdit, nec facile ab Arabica discernitur. Tertium et pessimum genus est, quod colligitur ex vetustis plagis, olim grandaeuis arboribus inflctis, vel quod derelictum per totum annum adhaesit arbori; estque nigrum et terrei coloris ponderosum cum exiguo odore et amaritie. Indurescit Myrrha illico, postquam profluxerit, aëris tactu, nec in fluido statu remanet, etsi recentior facilius aqua soluitur (BRUCE *l. c. p. 411.*). Significat quoque DIOSCORIDES plures Myrrhae species, integritate et pretio discrepantes et numerosiores dictis; sed difficile est discrimen ad dicta referre.

Myrrha recens, nec diu seruata, odorem spirat fortem, mucidum, oleosum, et in aquam proiecta globulos emittit oleosos in superficie. Hoc non tribuendum ipsi Myrrhae, sed pellibus caprinis butyro oblitis, in quas sub collectionem Myrrham induunt, et intra quas in nundinas eam transferunt. Ita volatiles partes Myrrhae recentis collectae seruantur, quae alias facile in iacturam ponderis, quidni et pretii, aufugerent (BRUCE *l. c. p. 412.*).

Commiscetur saepe Myrrha gummi quodam vero, ponderis augendi causa. Ita in regione Troglodytica, vbi arbor myrrhaefera crescit, alia arbor prodit, gummi cuiusdam saturate bruni ferax, Sassa dicta, et depicta a cl. BRUCE (*Travels vol. cit. duabus figuris ad p. 28.*), quae Miniofae species videtur. Valde probabile est, gummi hocce esse Opocalpasum GALENI, quo ipso commisceri aliquando innuit Myrrham, licet venenatum pronunciet, quod quidem non verisimile est. Proxime venit hoc ad naturam gummi Tragacanthae, nempe intumescit aqua, vnde et additamentum hac nota detegi potest (ID.). Miscela eius quomodo facta fuerit, neque GALENUS, neque BRUCE exponit. Credidissem eam semper solo additamento frustulorum fieri,

nisi DIOSCORIDES notasset, Myrrham adulterari gummi macerato aqua, in qua Myrrha maduerit, ac permisto. Haecce adulteratio aliam, quae in Belgio fit, in memoriam reuocat, nempe Myrrham gummi Ceraforum commisceri (FERBER *neue Beytr. zur Mineralgeschichte*, vol. I. p. 366. not.). Iam intelligitur, vndenam aduenerint frustula ista dura, splendentia gummi Arabicum referentia, sapore et odore destituta, quae saepe intermixta reliquis verae Myrrhae, coloris profundioris, deprehendimus, et quae reiiicere longe facilius est, quam si gummi verum impactum ipsi Myrrhae perpetuo esset. Bdelium additum pariter aliquando inter Myrrham conspectum est (LEWIS *Mat. med.* p. 391.). Memorant et alia additamenta, ad quae lucri cupido animum dedit (Vid. CARTHEUS.). Cauendum vero, ne imponat aetas arboris vel gummi diuersa, de quibus differui, vel pinguedo obuoluens.

Genuina myrrha constat ex glebis variae magnitudinis et figurae, subinde nuce iuglande maioribus saepius minoribus, vel multiformibus, vel stalactitis instar, ex condensatis depluentibus guttis induratis, rubro brunis, subpellucidis, solidis, fragilibus, externa superficie inaequalibus; fractura subni-

subnitente. Specimina maiora interne subinde distinguuntur particulis albidis, quae vel maculas in fractura s. vngues, vel strias semicirculares referunt. Sponte fragrantem gratumque odorem, saporem vero intense amarum, pungentem, cum aromatis nonnullis vestigiis, edit. Masticata dentibus sensim adhaeret, dein plurimam partem salivae solvitur, quae inde lactescit. Flammae admota, saltim in meis speciminibus, difficulter ardet cum flamma fuliginosa, strepitu, et relicto carbone griseo. Digestione calida cum aqua integre solvitur; sed prout refrigerat liquida, pars resinosa materiae fundum petit. Solutio aquosa colata profunde flavicat, sed turbida est. Extractum inde inspissatione paratum supra $\frac{7}{8}$ constituit, servatque odorem saporemque Myrrhae (CARTHEUS. *l. c. p. 36.*). Spiritus vini tingitur Myrrha colore ex flavo rubicundo, dicto modo sensus feriens; inspissatione tincturae redundat extracti uncia dimidia, unde patet, gummosas partes bene multas illi immixtas fuisse (*l. c. p. 37.*). Conferendo autem extractorum proportionem elucet, plus longe gummi, quam resinae, Myrrhae inesse. Insidet insuper illi oleum aethereum; aqua enim, in qua destillatur, non solum ascendit lactescens, sed oleum secum vehit,

partim aquae innatans, partim fundum petens (HOFFMANN.); etenim ex optimae Myrrhae libra una quidam olei drachmas duas (HOFFM. *Obs. phys. sel. p. 20.*), alius (NEUM. *Chymie vol. 2. P. 3. p. 381.*) drachmas tres obtinuit. Alii paucio rem eius quantitatem modo elicuerunt, prout SPIELMANNUS (*Mat. med. p. 221.*), qui ex dicta quantitate aliquot modo guttas olei butyracei eruit, et cl. THIELBEIN (CRELL'S *neueste Entdeck. in aer Chemie, P. 11. p. 118.*), qui vix grana quindecim olei aetherei, odoris Foeniculi, post aliquot hebdomades spissi, et rancidi, obtinuit. Oleo hocce separato, odor omnis Myrrhae perit.

Myrrha efficax antisepticum est, nam soluta in aqua ad minimum duodecies magis antisepticum est, quam sal marinum PRINGLE (*Obs. on the Diseases of the army, p. XII.*), quin sub alio experimento trigesies (*l. c. p. XVIII.*). Integre ope aquae calcis soluitur, sicque commode variis in casibus aegris offertur.

Apud veteres potentia eius medica in magna existimatione fuit, eique vires adscripserunt, quarum quaedam vel hodie apud multos medicos celebrantur. Attamen et nostro tempore diuisos eos

tenet

tenet iudicium. Nec diffitendum, calidam et acrem eius naturam cautionem iniungere, si ea forma sumitur, qua omnes partes, quibus conflatur, iunctae exstant, vel iusto largius ingeritur. Ita ad drachmam dimidiam vel duos scrupulos ingesta, ingratum caloris sensum in ventriculo ciet, pulsus celerem reddit, et calorem per totum corpus dispergit (CULLEN *Treatise of the Mat. med. vol. 2. p. 193.*). In plethoricis igitur, cholericis, biliosis, haemorrhagiae opportunis, grauidis, febrientibus, inflammatione praesente, concedi nequit. Locum vero habet in flacciditate fibrarum, stimulo suo et resolvente vi; tenaces humores attenuat, et obstructions resecat. Quibusdam praeterea casibus antiputredinosa sua virtute iuuat.

Modica eius quantitas cibi appetitum auget, et digestionem et assimilationem promouet. Tantum tribuit beneficae eius in primas vias virtuti CARTHEUSERUS (*l. c. p. 43.*), vt nullum agnoscat Myrrha in hac re superius remedium, laudemque exemplo hypochondriaci confirmat.

Pectoris affectionibus chronicis, vt tussi inueteratae, asthma, dicauit eam vetustas. Accessit ferioribus temporibus fiducia quorundam in hectica,
a cau-

a causa pulmonali et exulcerationibus pulmonum; item in aliis. In diagnosi horum morborum quum labi facile sit, et gradus eorum varii, naturaque ipsius aegri diuersa, non vni tramiti insistere concedat: non mirum, de salubritate huius disputari valdopere. Suasu CARTHEUSERI (*l. c. pag. 50. sq.*) vsus est Myrrha creberrime manducata vir quidam litteratus, ad phthisin ex hereditate procliuis, et respiratione difficili, cum tussi mox sicca mox salsa et mucosa stipata, dein haemoptysi correptus, et phthisi proximus, eo successu, vt hac sola, in connubio probae diaetae, valetudinem recuperaret; quo in casu et aliis similibus, quibus hic medicus illam exhibuit, ob restauratum tonum partium solidarum, nominatim pulmonum, effectum suum exferere visa est. In Anglia pluribus medicis celebrati nominis accepta in tabificis morbis medela est. Displicet mihi connubium Myrrhae et spermatis ceti, diu in nosocomio Guy vsitatum (Vid. SAUNDERS in nota ad SIMMONS'S *Pract. Obseru. on the treatment of consumptions, p. 38.*); nec mixturae Myrrhae cum nitro et vitriolo martis, vel similes, Myrrham continentes, quibus indulsit cl. GRIFFITH (*Obseru. on the cure of hectic and slow Fevers, and the pulmonary consumption, Lond. 1776.*), quibus multi

in Anglia subscribunt, censura sua caruerunt (V. SAUNDERS *l. c.* PAULIZKY *medicin. praët. Beobacht. 2. Samml. p. 111.*). Placet tamen Myrrha cl. SAUNDERS ex saepissime repetita experientia, in hecticis febribus ex debilitate, in quibus pulsus debilis et celer, et aeger valde irritabilis est; cui tribui adjudicat hecticam puerperarum; item in aliis hecticis, quae virium prostrationem comitem habent, et praeternaturalem calorem cutis absque violenta febris accessione; item in iis, quae ex apparente resorptione puris ulcerum mali moris, amputatorum membrorum &c. exortae sunt, in quibus ex usu interno Myrrhae pus correctum fuit. Facile concipitur, quod ille, haemoptysi incidente, vel sub inflammatoria periodo pulmonalium morborum, concedi non potuerit, attamen suppuratione et periodo debilitatis iam praesente conducere, iste putat; in vera phthisi autem rarissime succedere vidit, et in multis omittere Myrrham coactus fuit, et ad tutiora transgredi. Cl. REID (*Essay on the nature and cure of the Phthisis pulmonalis, ed. 2. p. 211.*), qui aliquando Myrrham probo euentu in affectionibus pulmonum obtulit, negat tamen, in confirmata hectica leuamen vllum afferre, indeque potius symptomata augeri, prout in qualibet inflammatoria affectione;

condu-

conducere aliquando in hoc malo tonica sua virtute, quam in primis viis exferit; et in magna infirmitate et languore infusum Myrrhae cum aqua calcis factum commendat. Multum extracto aquoso ad drachmam vnam cum sacchari albi vncia dimidia vel integra trito, in phthisi pulmonali tam propria, quam aliorum, quibus praecepit, tribuit LÖSEKE (*Abhandl. der nuserles. Arzneymittel, ed. 3. p. 404.*), licet peculiaria momenta non determinet. Et cl. FRITZE (*Mediz. Annalen, vol. I. p. 212.*) eo tantum studio illam exhibet, quo inflammatio pulmonum in suppurationem transit, pulsu non celeri, absente tussi et haemoptysi, plerumque admixtam decocto lichenis Islandici. Negari enim nequit, gummosum extractum minori gradu calefacere, quam Myrrham integram, vel essentiam; vt tamen memineris, nec istud destitui omnibus resinosis et oleosis particulis. Excludere videtur ill. CULLEN (*l. c. p. 194.*) Myrrham omnino ab hectica et phthifica febre, metuens calidam eius naturam, et profitetur, nunquam beneficium inde percepisse, saepe autem manifestum damnum.

Inter emmenagoga multorum consensu potiorrem aliquem locum sibi vindicat, ita vt sub horum capite

capite in libris, qui medicamenta secundum vires dispartiant, plerumque comprehendatur. In flacciditate fibrarum stimulo suo, et pituitosa diathesi vi sua roborante aliquando in menstruis ciendis valet. Vix vero potentiam aliquam peculiarem ad vterinas vias sanguinem determinandi habet (CONF. CULLEN *l. c. p.* 193.). De usu in lochiis idem sentiendum est.

In febre alba SYDENHAMI s. chlorosi conducit saepe connubium eius cum martialibus, et subinde Myrrha cum successu usurpatur doloribus acutis tenerarum foeminarum, vago interuallo redeuntibus; cuius census sunt cephalalgia, affectiones musculorum, rheumatismos simulantes apud hystericas (SAUNDERS apud SIMMONS *l. c.*).

Ulcera sanationem adiuuat saepe egregie. Constitit id in aliquot empyicis post paracentesin pectoris, essentia Myrrhae iniecta; item in suppuratione hepatis ex lapsu, eadem medicina adhibita (SCHLICHTING in *Art. nat. curios. vol. 6. p.* 115.). Ulcus ex bombardae explosione in manu natum immorigerum valdeque foetens, diluitori essentia applicata coaluit; virum autem correptum ulcere renis dextro cum lotio pus fundente, Myrrha vel
 masticata,

massicata, vel cum melle Rosarum in electuarium redacta, curavit (CARTHEUS. *l. c. p.* 49.). Inspergitur etiam pulvis eius vlceribus cariosis, putridis, quin gangraena affectis. Magni in hisce casibus facienda est eius depurandi vlcus et putredinem refrænandi vis; nocet vero aliquando stimulo suo.

Pluribus exemplis iam significavi, qua ratione tam interne quam externe administrari queat. Sed iunctim proponendi diuersi eam adhibendi modi, quorum haud pauci intra præparata locum habent. Simplicissima ratio haec est, quod ore teneatur, nec alia pars deglutiatur, quam quae salua solvatur, reliquum solutioni resistens exspuatur. Sic, præter indissolubilem terram, et resinae bona pars, quae irritat et calefacit, segregatur. Eundem finem extracti aquosi præparatio habet, quod Myrrha longe mitius est. Pulveres, solutiones, pilulae, tróchisci sub vario connubio, quod scopum promouet, parari possunt. Praeter solutionem Myrrhae in aqua calcis, placet quibusdam solutio in cereuisia saturata (Vid. BERNHARD *chem. Erfahr. p.* 284. *sq.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA MYRRHAE *Pharm. Würt. p. 83.* Ex Myrrha digesta spiritu vini. Valde calida; hinc interno vsui non opportuna. Externi varia supra documenta adfuerunt, quae tamen cautionem superfluum non reddunt. Ne spiritus irritet, e re est, eius supra dimidium antea euaporare. Confert roborando in vlceribus nimis suppurantibus, item in vulneribus partium neruosarum et aponeuroticarum.

ESSENTIA MYRRHAE ALCALISATA *l. c. p. 83.* Praeter aquosum et spirituosum menstruum et alcali adhibetur. Ob alcalini stimulum nonnisi in putridis lardosisque vlceribus locum habet.

EXTRACTVM MYRRHAE AQVOSVM *Ph. W. p. 93.* Ibi paratur ope Liquoris nitri fixi; vnde et multum refinae contineat, necesse est. Magis placet praeparatio *Ph. Brunsv. p. 255.*, quae alcali omittit, hinc ea extractum a refina magis liberatum existat.

ELAEOSACCHARVM MYRRHAE *Ph. Brunsv. p. 213.* Ex extracto dicto et saccharo.

OLEVM SEV LIQVOR MYRRHAE PER DELIQVIVM *Ph. W. p. 126.* Soluitur pars Myrrhae, illam ouo
Appar. medic. Vol. VI. P ad

ad duritiem cocto et discisso, postquam vitellus ex-
emptus fuerit, immittendo. In putredinem valde
proclive est; hinc fernari diu non potest. Fissuras
labiorum et papillarum et oedematofarum partium
consolidat, et vlcera abstergit sanatque. Cutem
quoque splendidum reddit cosmetico vsu.

OLEVM MYRRHÆ DESTILLATVM. A FR. HOFF-
MANNO *l. c. p. 20.* magni fit. Saccharo exceptum
elaeofaccharum præbet, ex eius iudicio balsamicum
et pectorale, in commodo liquido contra chronica
pectoris vitia, in tussi inueterata, asthma humido,
eximium. Casus sine dubio et naturæ diuersæ
cautionem iniungunt.

TROCHISCI DE MYRRHA; ELIXIRIA PROPRIETA-
TIS; ELIXIR APERITIVUM CLAUDERI; ELIXIR BAL-
SAMICVM SPIRITVOSVM HOFFM.; ELIXIR PECTORALE
WEDELI; FLORES SVLPVRIS COMPOSITI; PILVLÆ
POLYCHRESTÆ BALSAMICÆ; PVLVIS DENTIFRICIVS;
VNGVENTVM DIGESTIVVM; EMPLASTRVVM DE BACCIS
LAVRI et sexcenta alia largæ sæpe compositionis
officin. Germ. Myrrham recipiunt.

ELECTVARIVM PRO DENTIBVS EHRENREICHII in
ROSENSTEINII *Hus- och Rescapoteque, p. 100.* R. Pulv.
Myrrhæ

Myrrhæ ℥ij Coccinell. ℥β Spirit. vin. rectific. ℥j
Digestione F. Tinctura saturatissima; coletur. Hu-
ius tinct. ℥ij add. Oxym. e Crem. tart. ℥j Ol. de-
still. Cinnam. gtt. xx Caieput gtt. x. M. D. In-
comparabile illud ROSENSTEINIUS vocat pro conser-
uandis gingiuis; scil. pauxillum eius mane illis il-
linatur, et remaneat per tria ad quatuor minuta
pr. vel spongia madida exceptum affricetur gingi-
vis et dentibus, deia abluendam aqua, cuius li-
brae vni additum cochleare spiritus vini, et salis
ammoniaci drachma dimidia. Hoc etiam halitum
oris foetidum nonnihil corrigit, vt tamen vera eius
causa negligenda non sit.

26.

Pharm. OLAMPI Gummi.

Mihi ne aspectu quidem cognitum est. *Pharmacopoea Würt.* p. 127. illud catalogo suo inferuit, ex quo, quae de eo narrat VOGELIUS (*Mat. med.* p. 318.), exscripta sunt. Mihi non aliud iam suppetit negotium, dum SPIELMANNUM (*Pharm. gener.* p. 156.), qui plenius paullo de eo agit, ducem sequor. "Prostat, inquit, in frustis minoribus extus griseis, intus splendidis, subdiaphanis, fuscis; friabile est, tritu dentium non lentescit, insipidum, inodorum, aqua non solubile, calore non liquendum; flammae admotum ardet, suauemque odorem resinofum spirat. Ex America aduehi fama est. Incongrue gummi arabico aequiparatur."

27.

Pharm. RESINA LVTEA NOVI BELGII.

Ita significo succum concretum luteum, in novo Belgio maris australis, et nominatim in Noua Wallia australi (New South Wales) obuium, qui in expeditione inclyta Gubernatoris ARTHUR PHILLIP ad Botany-bay et portum Jackson beneficium sese exhibuit.

Fundit illum arbor humilis, foliis gramineis trunco suffultis, ex quorum centro scapus emergit simplicissimus pedum duodecim vel quatuordecim, spica terminali ouato oblonga. Descripta paucis hisce et depicta, reperitur sub nomine *Yellow Gumplant* in *Voyage of Governor PHILLIP to Botany bay 1789. p. 60. cum tab. 3. et alia tab. 11., quae inscribitur; View of a Hut in new South Wales* (Conf. etiam JOHN WHITE'S *Journal of a Voyage to New South Wales 1790. Götting. Anzeigen 1791, n. 6. p. 52.*).

Ex scapis parant vulgo inquilini hastas suas. Succus iste sub trunco ex terra effoditur, nec ex arbore ipsa colligitur, et coniectura fert, eundem esse, quem TASMAN vocat *Gum lac of the ground* (V. PHILLIP'S *Voyage.*).

Resinosae naturae est, nam plane non aqua soluitur, et Gummi guttae primo aspectu refert, sed non inquinat. In dysenteria efficaciam suam aduenis istis Anglis comprobavit, licet debiliori vi, quam alia resina eius regionis, rubra, sanguinem draconis mentiens (*l. c.*). Londini postea a cl. BLANE, medico Nosocomii St. Thomae, crebra cum ea in profluuiis aluinis pertinacibus experimenta capta sunt; nec caruerunt successu maxime conspicuo (*Voyage cit. p. 294.*).

28.

Pharm. RACKASIRA *Balsamum.*

In cucurbitis ex India afferri traditur (SPIELM. *Pharm. gener. p. 176.*). Equidem modo possideo eius glebas planas. Est subpellucidum luteo brunum, frigore fragile, sed calore modico emollitur; hinc inter digitos in plaetas formas compingi potest, et dentibus masticando adhaeret. Sapor debilis amarus. Solidum nullum odorem spirat; aut emollitum, vel accensum, grate balsamicum ad Tolutanum nonnihil accedens. Resina merito habetur. — Sunt, qui coniciunt, esse balsamum factitium, et forte paratum ad imitationem Balsami Commendatoris (RIEGER *Introductio in notit. rer. natural. tom. 2. p. 87.*).

Ex hodierna praxi medica nihil de eius virtutibus suppetit dicere. Est, qui illud Copaiuae balsamo praetulit, et vna alteraque dosi gonorrhoeam sanare affirmavit (SCHENDO VAN DER BECK in *Act. nat. curios. vol. 1. Append. p. 123.*) Quousque locus eiusmodi balsamicis in hocce effluvio sit, alibi (Capp. de Terebinthina, balsamo Copaiuae) indicaui. Hoc vero balsamum vel nomine paucissimis medicis notum est.

Pharm. SAGAPENVM f. SAGAPENI *Gummi.*

De stirpe huius gummi id modo nouimus, quod ad umbellatas pertineat. Saltim femina, quae frequenter immixta cernuntur, et licet saepius confecta compareant, tamen hinc inde integra sunt, id suadent. Nimirum ouata reperio, complanata, marginata, striata, magnitudine fere feminis Heraclei Sphondylii. Ex Alexandria et Persia transfertur.

Graecis notum fuit, et a DIOSCORIDE adscriptum plantae ferulaceae.

Specimina, quae coram habeo, difformes massas repraesentant, coagmentatas ex glebis multiplicis coloris, albidis, vel rubicundis, vel saturate viridis, et magnitudinis diuersae, mox magis mox minus pellucidas, quibus festucae multae lignosae vel fragmenta feminum, seu femina integra impacta sunt. Vnde concludi potest, hasce particulas olim distinctas, dum gummi adhuc molle esset, accedente compressione qualicunque, in vnum corpus leuiori nexu coiuisse. Glebas istas mox duriores et fere fragiles, mox molliores instar cerae, inuenio.

inuenio. Lego et subinde obtinere frustulis minoribus distinctis, homogeneis, rubris. Et hoc quidem selectum et purius censendum. Hoc mollescit calore, et durius euadit frigore. Bdellio adiecto Sagapenum aliquando corrumpitur.

Odor Sagapeni fortis, ingratus, alliaceus, illi, quem assa foetida spirat, non valde dissimilis, sapor eius non adeo tamen nauseosus est, ceterum amaricans, calorisque et acrimoniae sensu linguam vellicans. Ructus quoque alliaceos post se trahit. Sub masticatione dentibus adhaeret, emollescit, albescit, deliquescit. Igne facile accenditur, ardetque flamma fuliginosa, remanente carbone nigro. Etiam hoc ex resina gummi que commixtis constat. Resina praeualet; nam ex Sagapeni vncia vna eliciuntur extracti resinosi primi drachmae quinque cum granis sex; ex eadem quantitate autem extracti gummosi primi drachmae modo duae cum scrupulis duobus et dimidio (NEUMAN. *Chymie*, vol. 2. P. 3. p. 33.). Vtrumque extractum et odore et sapore debilius est ipso Sagapeno. Destillatione cum aqua etiam oleum aethereum emittit. Lactescit aqua, qua soluitur.

Propius venit ad naturam *Affae foetidae*, et in virtutibus istius diiudicandis pariter tam ad odoras partes, quibus nervos afficit, quam ad resolvendi potentiam. respiciendum est. Hodie rarius praecipitur, nec, si aliorum vestigiis modo insistas, documenta efficaciae, nisi ex mixtis, depromi possunt. Arabes inter purgantia referunt, id quod de largiori modo copia locum habet. Quidni vero illud reponamus inter antispasmodica efficaciora, et ea, quae pituitam alicubi collectam, et obstructa vasa referant. Inter haec commemoranda seorsim eius menstrua referandi facultas. Extrinsecus quoque emplastri forma tumoribus frigidis applicatur, et in iis, quae suppurationem desiderant, maturationem adiuuat.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PILVLAE DEOBSRVENTES CVM GVMMATIBVS
Ph. Brunsv. p. 298. PILVLAE FOETIDAE *Ph. Würt.*
p. 69. VNGVENTVM FVSCVM *l. c.* EMPLASTRVM
 MAGNETICVM *l. c.* &c. illud continent. Sed quis
 diiudicabit vires singulorum in tanta farragine?

V. FRUCTVS et SEMINA.

30.

Pharm. MYROBALANI BELLIRICAE.

CITRINAE.

CHEBVLAE.

INDICAE.

Numerum Myrobalanorum augent in materia medica *emblicae*, de quibus, utpote fructu stirpis iam cognitae, alibi iusta serie iam dictum est (V. *Appar. méd. vol. 4. p. 127.*). De reliquarum specie botanica nihil certi pronounciari potest, quin adhuc disputatur, vtrum ex diuersis arboribus petitae sint, prout inter alios VESLINGIUS (in *Observat. in ALPINI pl. aegypt. p. 61.*) censet, an potius ex eadem, prout JEREM. KERNER (apud HASSELQUIST, *Resa, p. 537.*). ADANSON (*Familles des plantes, vol. 2. p. 442.*) ex arbore Malabarica, Pakel, colligi, sed dispari anni tempore, auctor est. Omnes hi fructus drupaceae naturae sunt, qui quidem, prout nosmet eos exsiccatos feruamus, magis corrugati et angulati appareant, necesse est, quam recentes. In India orientali proueniunt.

Myrobalanus Bellirica f. *Bellerica*. JAC. BREYN.
icon. et descr. rarior. plant. p. 18. tab. 4. quae ramulum foliiferum cum fructu fistit. TANI RHEED.
Hort. Malab. vol. 4. p. 13. tab. 10. Aliis est *Idon mulli* RHEED. *Hort. Mal. vol. 4. tab. 18.*

Prostat in officinis forma oblonga f. subrotunda, angulis quinque longitudinalibus, griseo bruna, magnitudine fere oliuae.

Myrobalanus citrina. PLUCKEN. *Mant. 132.*

Maior priori, rugis rarioribus, angulis quinque prominulis. Coloris in citrinum inclinantis; figurae in meis speciminibus pyriformis.

Myrobalanus chebula. VESLING. in ALPIN. *de pl. aegypt. p. 61. tab. 62.* Agihalid ALPIN. *de plant. aegypt. p. 39.*

Reliquarum maxima, ex tenui ceruice ovato oblonga, angulis longitudinalibus decem, quorum alterni prominentiores, atro bruna.

Myrobalanus Indica f. *Inda*. Panel *Hort. Malab. vol. 2. tab. 9.*

Myrobalanarum minima, longitudine circiter dimidii pollicis, atra, oblonga, quinque vel octo angulis

angulis notata, rugosa, apice acuta, basi obtusa, substantiae compactae. Deficit in hac nux, cuius in locum cauum longitudinale exiguum mediam partem occupat.

Medici Arabes primum inter medicamina Myrobalanos receperunt. Graecorum primus est ACTUARIUS, qui earum mentionem fecit. Atque hi mitiorum purgantium numero easdem adscripserunt. Hodie exoleuerunt fere omnino.

Sapor omnibus et singulis insigniter austerus et amaricans. In extractis praecipue austeritas sentitur. Ita et solutio vitrioli martis earum miscela nigrescit. Adstringendi, vel si mauis, corroborandi vi itaque praeditae sunt. Moueri iis aluum blande, praeterquam testimonia antiquorum, hodiernus vsus in Arabia et Aegypto, praecipue huius superiori parte, edocet (HASSELQUIST'S *Resa til heliga Landet*, p. 536.); imo in Vindobonensi nosocomio practico (V. STOLLII *Rat. med. e. c. P. 3. p. 264. 287. 338.*) feriori tempore illae aliquando in hunc finem praescriptae sunt. In puluere dosis drachmae dimidia ad quatuor assignatur, in infuso vel blandiori decocto largior ad duodecim drachmas vsque. Ad alui profluvia

profluua coërcenda et viscera roboranda, hodie certioribus, et magis exploratis, vt̄mur.

Vix attinet, sp̄retam hodie iure CONFECTI-
NEM ANACARDINAM commemorare, in quam intra-
runt singulae quinque Myrobalani, vel CONFECTIO-
NEM HAMECH similis tenoris, quae cum multis
aliis Myrobalanas citrinas receperunt.

31.

. *Pharm. AIAVAE Semina.*

Nomen a Lusitanis illis inditum. Ex ora Malabarica transferuntur, unde nauarchus quidam Anglus ante aliquot annos ea secum in Angliam sumfit. De notis eorum per sensus cognoscendis nihil mihi constitit. In India orientali celebrantur instar efficacis medicinae contra colicam. Et in simili morbo iste, ex Goa in Angliam redux, cum amicis vicinisque suis colica detentis, illam communicavit, qui inde insigne solatium experti sunt. Ipse ille nauarchus semina ista ingessit in arthritide, quae flatus comites habuit (*windy gout*), in quibus pellendis insigniter valent, eorumque auxilio fomitem a ventriculo et capite remouit. Subinde simul vnam vel alteram alui deiectionem cient (V. PERCIVAL'S *Essays medical and experimental*, vol. 2. p. 226.). Sponte patet, non sufficere dicta ad veram horum feminum naturam stabiliendam, sed accedere debere nouum artis periti, et ad omnia momenta attenti, scrutinium.

**DESIGNATIO STIRPIVM
ET PHARMACORVM
IN VOLVMINE SEXTO CONTENTORVM.**

A. Stirpes in praecedentibus voluminibus omiffae, fed genere et specie cognitae, vt lege ordinum naturalium inferi poffint.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
18.b. Gallae turcicae.	<i>Quercus Cerris.</i>	p. 1.
31.b. Cynara.	<i>Cynara Scolymus.</i>	11
43.b. Lactuca fylueftris.	<i>Lactuca virofa.</i>	13
84.b. Alypum.	<i>Globularia Alypum.</i>	17
142.b. Paris.	<i>Paris quadrifolia.</i>	20
151.b. Hypociftis.	<i>Cytinus Hypociftis.</i>	22
154.b. Aparine.	<i>Galium Aparine.</i>	24
183.b. Faba St. Ignatii.	<i>Ignatia amara.</i>	26
196.b. Viola canina.	<i>Viola canina.</i>	31
196.c. Viola tricolor.	<i>Viola tricolor.</i>	33
201.b. Cortex Peruuianus ruber.	— —	44
201.c. Chinchina Caribaea.	<i>Cinchona Caribaea.</i>	58
201.d. Chinchina St. Luciae.	<i>Cinchona floribunda.</i>	61

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
201.e. Chinchina de St. Fé.	— — —	67
201.f. Chinchina angu- stifolia.	<i>Cinchona angustifolia.</i>	70
214.b. Rhododendron.	<i>Rhododendron Chrysan- thum.</i>	72
310.b. Astragalus exsca- pus.	<i>Astragalus exscapus.</i>	83
313.b. Santali rubri Li- gnum.	<i>Pterocarpus santalinus.</i>	89
313.c. Geoffroya Jamai- censis.	<i>Geoffroya Jamaicensis.</i>	93
313.d. Geoffroya Suri- namensis.	<i>Geoffroya Surinamensis.</i>	103
315.b. Peruvianum Bal- samum.	<i>Myroxylon peruiserum.</i>	111
316.b. Balsamum Tolu- tanum.	<i>Toluifera balsamum.</i>	117
347.b. Vitalba.	<i>Clematis Vitalba.</i>	120
374.b. Padus.	<i>Prunus Padus.</i>	124
489.b. Mesembryanthe- mum crystal- linum.	<i>Mesembryanthemum cry- stallinum.</i>	128
430.b. Tacamahaca.	<i>Fagara obtandra.</i>	131
431.b. Swietenia.	<i>Swietenia Mahagoni.</i>	132
483.b. Nux moschata f. myristica. Ma- cis.	<i>Myristica aromatica.</i>	135

B. *Partes vegetabiles ignoti generis
vel speciei.*

I. *Radices.*

1. Calagualae, f. Calaguellae Radix.	149
2. Caffumuniar, f. Calumunar, f. Rifagon, f. Bengale Radix.	151
3. Chynlen Radix.	153
4. Columbo, f. Calombae, f. Colombae &c. Radix.	154
5. Ikan Radix.	163
6. Lopez, f. Lopeziana Radix.	164
7. Matalista Radix.	169
8. Timac Radix.	170

II. *Cortices.*

9. Angelinae Cortex.	171
10. Angusturae Cortex.	172
11. Bela-Aye Cortex.	177
12. Cortex Chinae v. Chinchinae regius f. Cortex Chinae flauus.	178
13. Cortex Chinae v. Chinchinae Surinamensis.	181
14. Iubabae Cortex.	182
15. Maffoy Cortex.	183
16. Pogerebae Cortex:	184

III. *Ligna.*

17. Lignum Aloës, f. Agallochi veri;	
— Calambac;	
— Aspalathi.	185

IV. *Gummi et Resinae.*

18. Gummi Ammoniacum.	190
19. Bdellium, f. Gummi Bdellium.	196
	20.

20.	Caranna, f. Carannae Gummi.	—	198
21.	Gummi Galda.	—	200
22.	Gummi Kino, f. Gummi adstringens Gambiense, f. Gummi Gambiense.	—	202
23.	Kikekunemalo Gummi.	—	207
24.	Look Gummi.	—	210
25.	Myrrha, f. Gummi Myrrhae.	—	212
26.	Olampi Gummi.	—	228
27.	Resina lutea Noui Belgii.	—	229
28.	Rackasira Balsamum.	—	231
29.	Sagapenum, f. Sagapeni Gummi.	—	232

V. *Fruſtus et Semina.*

30.	Myrobalani Belliricae.		
	— Citrinae.		
	— Chebulae.		
	— Indicae.	—	235
31.	Aiauae Semina.	—	239

FINIS VOLUMINIS SEXTI.

INDEX ALPHABETICVS

stirpium et medicaminum, praecedentibus sex voluminibus comprehensorum; nomina cum pharmaceutica, tum systematica exhibens.

Nomina systematica *typis obliquis* distinxi. Quae autem ex his asterisco notata cernuntur, ea in officinis pharmaceuticis quoque usitata sunt.

A.

- Abelmoschus, Vol.III. p.376.
Abies, I. 27.
Abrotanum foemina, I. 134.
—— mas, I. 116.
Absynthium maritimum, I. 128.
—— — ponticum, I. 124.
—— — vulgare, I. 117.
Acacia nostras, III. 234.
—— vera, II. 404.
Acanthus, II. 204.
Acanthus mollis, ibid.
Acetosa, IV. 348.
Acetosella, III. 492.
Achillea Ageratum, I. 170.
—— *foliis pinnatis* &c. I. 168.
—— *Millefolium*, I. 165.
—— *Ptarmica*, I. 169.
Acmella, I. 135.
Aconitum, III. 5.
Aconitum Anthora, III. 29.
—— *Napellus*, III. 5.
Acorus Calamus, V. 39.
Acorus palustris, V. 275.
—— verus, V. 39.
Adiantum aureum, V. 494.
Adiantum Capillus veneris, V. 475.
Aesculus Hippocastanum, IV. 62.
Aethusa Meum, I. 277.
Agallochi veri Lignum, VI. 185.
Agaricus albus, V. 573.
—— chirurgorum, V. 561.
**Agaricus muscarius*, V. 555.
Agaricus quernus, V. 561.
Ageratum, I. 170.
Agnus castus, II. 195.
Agrimonia, III. 147.
Agrimonia Eupatoria, ib.

INDEX ALPHABETICVS.

- Aiauae semina*, VI. 239.
Aiuga pyramidalis, II. 123.
Alcea rosea, III. 363.
Alchemilla, III. 149.
Alchemilla vulgaris, *ibid.*
Alkanna (Anchusa), II. 100.
 — *vera*, II. 85.
Alkekengi, I. 463.
Alliaria, II. 317.
Allium, V. 122.
Allium Cepa, V. 137.
 — *Porrum*, V. 134.
 — *sativum*, V. 122.
 — *Victorialis*, V. 135.
Alnus, I. 72.
Aloe, (variae species) V. 238.
Aloes Lignum, VI. 185.
Althea, III. 357.
Althea officinalis, *ibid.*
Ammi maius, I. 261.
Ammi verum, I. 260.
 — *vulgare*, I. 261.
Ammoniacum Gummi, VI. 190.
Amomum, III. 316.
Amomum Cardamomum, V.
 61.
 — *Granum paradisi*,
 V. 67.
 — *Zingiber*, V. 52.
Amygdalae amarae, III. 256.
 — *dulces*, III. 250.
Amygdalus communis, III. 247.
 — *Persica*, III. 241.
Amyris Elemifera, IV. 28.
Amyris Opobalsamum, IV. 32.
**Anacardium occidentale*, IV.
 413.
Anacardium orientale, II. 192.
Anagallis, II. 1.
Anagallis arvensis, *ibid.*
Ananas, V. 186.
Anchusa officinalis, II. 97.
 — *tinctoria*, II. 100.
Anemone Hepatica, III. 102.
 — *nemorosa*, III. 91.
 — *pratensis*, III. 93.
Anethum, I. 288.
Anethum Foeniculum, I. 289.
 — *graucolens*, I. 288.
Angelica Archangelica, I. 250.
Angelica fatiua, *ibid.*
Angelica sylvestris, I. 254.
Angelinae cortex, VI. 171.
Angusturae cortex, VI. 172.
Anime, II. 432.
Anisi stellati cortex, III. 566.
Anisum Sinense, III. 562.
 — *stellatum*, *ibid.*
 — *vulgare*, I. 298.
Anserina, III. 135.
Anthemis Cotula, I. 151.
 — *nobilis*, I. 150.
 — *Pyræthrum*, I. 152.
Anthophylli, III. 337.
Anthora, III. 29.
Anthos, II. 171.
Antirrhinum Linaria, II. 188.
Aparine, VI. 24.
 Apium,

INDEX ALPHABETICVS.

- Apium*, I. 303.
Apium graecolens, *ibid.*
 — *Petrofelinum*, I. 301.
Aquatica nux, IV. 86
Aquifolium, IV. 10.
Aquilegia, III. 1.
Aquilegia vulgaris, *ibid.*
Arabicum Gummi, II. 404.
Arbor vitae, I. 31.
Arbutus Vua vrsi, II. 54.
Arctium Lappa, I. 83.
Areca Catheca, II. 416.
Argentina, III. 135.
 **Aristolochia anguicida*, I. 358.
Aristolochia clematitis, I. 356.
Aristolochia fabacea, II. 452.
 **Aristolochia longa*, I. 351.
 * — *rotunda*, *ibid.*
 — *serpentaria*, I. 348.
Aristolochia tenuis, I. 356.
 **Aristolochia trilobata*, I. 357.
Aristolochia vulgaris, I. 356.
Armoracia, II. 348.
Arnica, I. 157.
Arnica montana, *ibid.*
Arnica suedensis, I. 156.
Artemisia, I. 124.
Artemisia Abrotanum, I. 116.
 — *Absynthium*, I. 117.
 — *iudaica*, I. 113.
 — *maritima*, I. 128.
 — *pontica*, I. 124.
Artemisia rupestris, I. 129.
 — *vulgaris*, I. 124.
Arthanita, II. 25.
Arum, V. 44.
Arum maculatum, *ibid.*
Asarum, I. 359.
Asarum europaeum, I. 359.
Asclepias Vincetoxicum, I. 543
Aspalathi lignum, VI. 185.
Asparagus, V. 179.
Asparagus officinalis, *ibid.*
Asperula odorata, I. 374.
Asphodelus, V. 140.
Asphodelus ramosus, *ibid.*
Asplenium Ceterach, V. 480.
 — *Ruta muraria*, V.
 482.
 — *Scolopendrium*, V.
 478.
 — *Trichomanoides*, V.
 481.
Affa dulcis, IV. 540. 658
 — *foetida*, I. 240.
 **Astragalus exscapus*, VI. 83.
 — *Tragacantha*, II. 380.
Athamanta cretensis, I. 235.
 — *Oreofelinum*, I. 236.
Atriplex hortensis, IV. 329.
Atriplex olida, IV. 276.
 — *fatua*, IV. 329.
Atropa Belladonna, I. 430.
 — *Mandragora*, I. 441.
Auena, V. 383.

INDEX ALPHABETICVS.

- Avena sativa*, V. 383.
Auicennia tomentosa, II. 192.
 Aurantium, III. 284.
 Auricula muris, I. III.
 — Iudae, V. 583.
 B.
 Baccae noslandicae, III. 153.
 Badian, III. 562.
 Balauftium, III. 262.
 Balsamita mas, I. 132.
 Balsamum Brasiliense, IV. 47.
 — Copaiuae, ibid.
 — Gileadense, IV. 32.
 — Meccanum, ibid.
 — Peruvianum, VI. III
 — Rackafira, VI. 231.
 — Tolutanum, VI. 117.
 — verum, IV. 32.
 Balsamus Carpathicus, I. 14.
 Barba hirci, I. 104.
 Barbaraea, II. 318.
 Bardana, I. 83.
 Basilicum, II. 155.
 Bdellium, VI. 196.
 Beccabunga, II. 208.
 Bedeguar, III. 174.
 Been nux, II. 402.
 Behen album, I. 94.
 — rubrum, I. 176.
 Bela - Aye cortex, VI, 177.
 Belladonna, I. 430.
 Bellis maior, I. 149.
 Bellis minor, I. 153.
Bellis perennis, I. 153.
 Bengale radix, VI. 151.
 Benzoë, IV. 540. 658.
 Berberis, IV. 79.
Berberis vulgaris, ibid.
 Beta rubra, IV. 278.
Beta vulgaris, ibid.
 Betonica, II. 158.
Betonica officinalis, ibid.
 Betula, I. 69.
Betula alba, ibid.
 — *Alnus*, I. 72.
 Bezetta coerulea, IV. 139.
 Biftorta, IV. 407.
Bixa Orellana, III. 392.
Boletus igniarius, V. 561.
 — *laricis*, V. 573.
 — *suaveolens*, V. 569.
 Bombax, III. 367.
 Bonus Henricus, IV. 267.
 Borago, II. 95.
Borago officinalis, ibid.
 Borstorphiana poma, III. 177.
 Botrys mexicana, IV. 273.
 — vulgaris, IV. 270.
 Bouifta, V. 584.
 Branca vrsina, (perperam) I.
 256.
 — vrsina, (vulgo) II. 204
Brassica capitata alba et rubra,
 II. 329.
Brassica Eruca, II. 337.
 — *Napus*, II. 336.
Brassica

INDEX ALPHABETICVS.

- Brassica oleracea*, II. 329.
 — *rapa*, II. 334.
Britannica herba, IV. 343.
Bromelia Ananas, V. 186.
Brucea antidysenterica, VI. 172
 — *ferruginea*, *ibid.*
Bruscus, I. 341.
Bryonia, I. 419.
Bryonia alba, *ibid.*
Bubon Galbanum, I. 262.
 — *macedonicum*, *ibid.*
Buglossum, II. 99.
Bupleurum rotundifolium, I.
 306.
Burfa pastoris, II. 355.
Buxus, IV. 262.
Buxus sempervirens, *ibid.*
- C.
- Cacao*, III. 378.
Cactus Opuntia, III. 342.
Caieput (oleum), III. 319.
Calagualae s. Calaguellae ra-
dix, VI. 149.
Calamintha, II. 130.
Calamus Rotang, V. 301.
Calamus vulgaris, V. 39.
Calcatrippa, III. 31.
Calcitrapa, I. 98.
Calendula, I. 174.
Calendula officinalis, *ibid.*
Calombae s. Calumbae Radix,
 VI. 154.
Cambogia Gutta, IV. 106.
Campechense lignum, II. 429.
Camphora, IV. 445.
Camphorata, IV. 333.
Camphorosma Monspeliensis,
ibid.
**Canella alba*, IV. 566.
Canella malabarica, IV. 441.
Cannabis, IV. 608.
Cannabis sativa, *ibid.*
Caoutschuc, IV. 167.
Capillus veneris, V. 475.
Capparis, II. 305.
Capparis spinosa, *ibid.*
Capficum annuum, I. 475.
Carannae Gummi, VI. 198.
Cardamine, II. 319.
Cardamine pratensis, *ibid.*
Cardamomum, V. 61.
Cardiaca, II. 180.
Cardopatia, I. 88.
Carduus Mariae, I. 86.
Carduus marianus, *ibid.*
Carduus benedictus, I. 96.
 — *tomentosus*, I. 87.
Carex arenaria, V. 310.
Caricae, IV. 578.
Carlina, I. 88.
Carlina acaulis, *ibid.*
Carpathicus Balsamus, I. 14.
Carpobalsamum, IV. 46.
Carthamus, I. 90.
Carthamus tinctorius, *ibid.*
Carum, I. 292.

INDEX ALPHABETICVS.

- Carum Carui*, I. 292.
Caryophyllata, III. 122.
Caryophylli aromatici, III. 333.
Caryophylli rubri, III. 503.
Caryophyllus aromaticus, III. 333.
Cascarillae cortex, IV. 128.
Cassia, II. 395.
 — *caryophyllata*, III. 314.
Cassia Fistula, II. 395.
Cassia fistularis, *ibid.*
 — *lignea*, IV. 441.
Cassia Senna, II. 388.
Cassiae Flores, IV. 417.
Cassumuniar f. Casumunar, VI. 151.
Castanea, I. 52.
Cataputia maior, IV. 195.
 — *minor*, IV. 100.
Catechu, II. 415.
Centaurea benedicta, I. 96.
 — *Behen*, I. 94.
 — *Calcitrapa*, I. 98.
 — *Cyanus*, I. 93.
Centaurium minus, II. 18.
Centumnodia, IV. 412.
Cepa, V. 137.
Cerasa nigra, III. 209.
 — *rubra*, III. 205.
Ceratonia siliqua, II. 434.
Cerefolium, I. 280.
Ceterach, V. 480.
Chacarillae cortex, IV. 128.
Chaetophyllum, I. 280.
Chaetophyllum sylvestre, I. 283.
Chamaedrys, II. 119.
Chamaeleon album, I. 88.
Chamaemelum nobile, I. 150.
 — *vulgare*, I. 143.
Chamaemorus, III. 156.
Chamaepitys, II. 121.
Chamomilla nostras, I. 143.
 — *romana*, I. 150.
Cheiranthus Cheiri, II. 339.
Cheiri, *ibid.*
 * *Chelidonium maius*, II. 300.
Chelidonium minus, III. 90.
Chenopodium ambrosioides, IV. 273.
 * — *anthelminticum*, IV. 275.
 — *Bonus Henricus*, IV. 267.
 — *Botrys*, IV. 270.
 — *Vulvaria*, IV. 276.
China (Radix), I. 339.
Chins f. Chinchina (Cortex), I. 546.
Chinchina angustifolia, VI. 70.
 — *Caribaea*, VI. 58.
 — *Jamaicensis*, VI. 58.
 — *de Santa Fé*, VI. 67.
 — *St. Luciae*, VI. 61.
 — *rubra*, VI. 44.
Chrysanthemum Leucanthemum, I. 149.
 Chynlen

INDEX ALPHABETICVS.

- Chynlen Radix, VI. 153.
 Cicer, II. 372.
Cicer arietinum, ibid.
 Cichoreum, I. 100.
Cichoreum Endiuia, I. 102.
 — *Intybus*, I. 100.
 Cicinum oleum, IV. 166.
 Cicuta, I. 213.
 — *aquatica*, I. 271.
Cicuta virofa, ibid.
 Cicutaria, I. 283.
 Cinae Semen, I. 113.
 Cinamomum f. Cinnamomum,
 IV. 417.
Cinchona angustifolia, VI. 70.
 — *Caribaea*, VI. 58.
 — *floribunda*, VI. 61.
 — *officinalis*, I. 546.
Cissampelos Pareira, I. 344.
Cistus creticus, III. 514.
 Citrullus, I. 401.
 Citrus, III. 265.
Citrus Aurantium, III. 284.
 — *medica*, III. 265.
Clematis recta, III. 103.
 — *Vitalba*, VI. 120.
 Coccognidium, IV. 634.
 Cocculus Indus, I. 343.
 Cochlearia, II. 341.
Cochlearia Armoracia, II. 348.
 — *officinalis*, II. 341.
Cocos butyracea, V. 1.
 Coffea, I. 386.
Coffea arabica, ibid.
 Colchicum, V. 193.
Colchicum autumnale, ibid.
 — *illyricum?* V. 215.
 Colocynthis, I. 407.
 Colubrinum lignum, I. 485.
 Columbo f. Colombae f. Co-
 lumbae Radix, VI. 154.
 Conessi (cortex), I. 541.
Conserua riuntaris, V. 550.
Conium maculatum, I. 213.
 Consolida maior, II. 92.
 — *media*, II. 123.
 — *regalis*, III. 31.
 Contrayerua, IV. 572.
 Contra Semen, I. 113.
Conuallaria maialis, V. 260.
 — *Polygonatum*, V. 263.
Conuoluulus Jalappa, I. 502.
Conuoluulus maior albus, I.
 510.
Conuoluulus Mechoacan, I.
 507.
 — *Scammonia*, I. 494.
 — *sepium*, I. 510.
 — *Soldanella*, I. 512.
 — *Turpethum*, I. 510.
 Conyza coerulea, I. 173.
 — *media*, I. 156.
Copaiifera officinalis, IV. 47.
 Copaiuae balsamum, ibid.
 Corallina Corsicana, V. 543.
 Coral-

INDEX ALPHABETICVS.

- Corallina rubra*, V. 543.
 — Mellitocorton, *ibid.*
Cordia Myxa, II. 105.
Coriandrum, I. 278.
Coriandrum sativum, *ibid.*
Cortex Angelinae, VI. 171.
 — *Angusturae*, VI. 172.
 — *Bela-Aye*, VI. 177.
 — *Chinae flauus C. regius*,
 VI. 178.
 — *Chinae Surinamensis*,
 VI. 181.
 — *Chinchinae*, *vid. Chin-*
china.
 — *Inbabae*, VI. 182.
 — *Lauola*, III. 566.
 — *Magellanicus*, IV. 557.
 — *Maffoy*, VI. 183.
 — *Peruvianus*, I. 546.
 — *Peruv. ruber*, VI. 44.
 — *Pocgerebae*, VI. 184.
 — *Winteranus*, IV. 557.
Corylus, I. 66.
Corylus Auellana, *ibid.*
Costus atmarus, V. 80.
 **Costus arabicus*, *ibid.*
Costus dulcis, V. 80.
Cotula foetida, I. 151.
Crepitus lupi, V. 584.
Crocus, V. 220.
Crocus sativus, *ibid.*
Croton Cascarilla, IV. 128.
 — *lacciferum*, IV. 152.
Croton Tiglium, IV. 149.
 — *tinctorium*, IV. 139.
Cubebae, V. 37.
Cucumis, I. 405.
 — *afininus*, I. 413.
Cucumis Colocynthis, I. 407.
 — *Melo*, I. 403.
 — *sativus*, I. 405.
Cucurbita, I. 399. 401.
Cucurbita Citrullus, I. 401.
 — *lagenaria*, I. 399.
 — *Pepo*, I. 401.
Culilawan, IV. 524.
Cuminum Cyminum, I. 266.
Cupressus, I. 32.
Cupressus semperuirens, *ibid.*
 **Curcuma longa*, V. 73.
Curcuma rotunda, *ibid.*
Cuscuta, I. 194.
Cuscuta Epithymum, I. 195.
 — *europaea*, I. 194.
Cyanus, I. 93.
Cyclamen, II. 25.
Cyclamen europaeum, *ibid.*
Cydonia, III. 196.
Cyminum, I. 266.
Cynara, VI. 11.
Cynara Scolymus, *ibid.*
Cynoglossa, II. 102.
Cynoglossum officinale, *ibid.*
Cynomorium coccineum, I. 81.
Cynobatos, III. 172.

INDEX ALPHABETICVS

- **Cyperus longus*, V. 316.
 **Cyperus rotundus*, V. 317.
Cytinus Hypocistis, VI. 22.
- D.
- Dactyli, V. 6.
Daphne Gnidium, IV. 639.
 — *Lauriola*, IV. 638.
 — *Mezereum*, IV. 628.
Datura Stramonium, I. 456.
Daucus Carota, I. 209.
Daucus creticus, I. 235.
 — *satiuus*, I. 209.
 — *sylvestris*, *ibid.*
Delphinium Consolida, III. 31.
 — *Staphisagria*, III. 32.
Dentaria, I. 513.
 **Dictamnus albus*, III. 108.
Dictamnus creticus, II. 139.
Dianthus Caryophyllus, III. 503.
Dieruilla, I. 385.
Digitalis, I. 490.
Digitalis purpurea, *ibid.*
Dolichos pruriens, II. 358.
Doronicum, I. 162.
Doronicum Pardalianches, *ib.*
Dorstenia Drakena, IV. 572.
 — *Houstoni*, *ibid.*
Dracocephalum Moldauica, II. 157.
Draconis Sanguis, V. 301.
Drosera rotundifolia, III. 500.
Dulcamara, I. 423.
- E.
- Ebulus, IV. 22.
Elatarium, I. 415.
Elemi, IV. 28.
Eleuteriae Cortex, IV. 128.
Endiua, I. 102.
Enula, I. 154.
Epidendrum Vanilla, V. 297.
Epithymum, I. 195.
Equisetum, V. 483.
Equisetum aruense, *ibid.*
Erigeron acris, I. 173.
Eruca, II. 337.
Eruum, II. 371.
Eruum Eruiia, *ibid.*
 — *Lens*, II. 369.
Eryngium, I. 206.
Eryngium campestre, *ibid.*
Erysimum, II. 315.
Erysimum Alliaria, II. 317.
 — *Barbarea*, II. 318.
 — *officinale*, II. 315.
Esula maior, IV. 105.
 — *minor*, IV. 103.
Eupatorium, I. 133.
Eupatorium cannabinum, *ib.*
Euphorbia antiquorum, IV. 89.
 — *canariensis*, *ibid.*
 — *Cyparissias*, IV. 102.
 — *Lathyris*, IV. 100.
 — *offinarum*, IV. 88.
 — *palustris*, IV. 105.
- Euphor-

INDEX ALPHABETICVS.

Euphorbii Gummi, IV. 88.

Euphrasia, II. 186.

Euphrasia officinalis, ibid.

F.

Faba, II. 368.

Faba crassa, III. 348.

—— Pechurim f. Pecuris f.
Pichurim, IV. 549.

—— St. Ignatii, VI. 26.

Fabaria, III. 348.

Fagara obtandra, VI. 131.

Fagus, I. 53.

Fagus Castanea, I. 52.

—— *sylvatica*, I. 53.

Farfara, I. 139.

Ferula Assa foetida, I. 240.

Ficus Carica, IV. 578.

Filipendula, III. 118.

Filix foemina, V. 472.

Filix mas, V. 453.

Flammula, III. 86.

—— Jouis, III. 103.

Foeniculum aquaticum, I. 267.

—— vulgare, I. 287.

Foenugraecum, II. 386.

Fragaria, III. 142.

Fragaria vesca, ibid.

Fragula, IV. 5.

Fraxinus, III. 535.

Fraxinus excelsior, ibid.

—— *Ornus*, III. 542.

Fraxinus rotundifolia, III. 542.

Fucus Helminthochorton, V. 543.

—— *vesiculosus*, V. 537.

Fumaria, II. 449.

Fumaria bulbosa, II. 452.

—— *officinalis*, II. 449.

Fungus melitenensis, I. 81.

—— rosaceus, III. 174.

—— salicis, V. 569.

—— sambucinus, V. 583.

G.

Galanga maior, V. 69.

—— minor, ibid.

Galbanum, I. 262.

Galda gummi, VI. 200.

Galega, II. 283.

Galega officinalis, ibid.

Galium album, I. 373.

Galium Aparinc, VI. 24.

Galium luteum, I. 371.

Galium Mollugo, I. 373.

—— *verum*, I. 371.

Gallae turcicae, VI. 1.

Gambienſe Gummi, VI. 202.

Gambogium, IV. 106. 654.

Garcinia Mangostana, III. 525.

Genipi album, I. 129.

—— *verum*, I. 169.

Genista, II. 360.

Genista canariensis, II. 363.

Gentiana alba, I. 247.

Gen-

INDEX ALPHABETICVS.

- Gentiana Centaurium*, II. 18.
 — — *lutea*, II. 11.
Gentiana rubra, *ibid.*
 * *Geoffroya Jamaicensis*, VI.
 93.
 * — — *Surinamensis*, VI.
 10.
 * *Geranium moschatum*, III.
 396.
 * — — *robertianum*, *ibid.*
 * *Geum rivale*, III. 132.
 * — — *urbanum*, III. 122.
Ginseng, I. 330.
Glechoma hederacea, II. 174.
Globularia Alypum, VI. 17.
Glycyrrhiza, II. 374. 379.
Glycyrrhiza echinata, II. 379.
 — — — *glabra*, II. 374.
Gnaphalium, I. 112.
Gnaphalium arenarium, *ibid.*
 — — — *dioicum*, *ibid.*
Gossypium, III. 367.
Gossypium herbaceum, *ibid.*
Gramen (Radix), V. 338.
Grana Paradisi, V. 61.
Granatum, III. 262.
Gratiola, II. 197.
Gratiola officinalis, *ibid.*
Guaiacum, III. 399.
Guilandina Moringa, II. 400.
Gummi adstringens, VI. 202.
 — — — *Ammoniacum*, VI. 190
 — — — *Anime*, II. 432.
Gummi arabicum, II. 404.
 — — — *Bdellium*, VI. 196.
 — — — *Carannae*, VI. 198.
 — — — *ceraforum*, III. 210.
 — — — *Euphorbii*, IV. 88.
 — — — *Galda*, VI. 200.
 — — — *Gambienfe*, VI. 202.
 — — — *Guttae*, IV. 106. 654.
 — — — *Kikekunemalo*, VI. 207.
 — — — *Kino*, VI. 202.
 — — — *Laccae*, IV. 152.
 — — — *Look*, VI. 210.
 — — — *Myrrhae*, VI. 212.
 — — — *Olampi*, VI. 228.
 — — — *Sagapeni*, VI. 232.
 — — — *Senegal*, II. 414.
Guttaefera vera, IV. 655.

H.

- Haematoxylum campechianum*
 II. 429.
Hedera arborea, I. 307.
Hedera Helix, *ibid.*
Hedera terrestris, II. 174.
Heliotropii succus, IV. 139.
Helleborus albus, V. 142.
 * *Helleborus foetidus*, III. 70.
 * — — — *niger*, III. 43.
 * — — — *viridis*, III. 68.
Helminthochorton, V. 543.
Hepatica nobilis, III. 102.
Heracleum Sphondylium, I.
 256.
Herba britannica, IV. 343.

Her-

INDEX ALPHABETICVS.

- Hermodyctylus*, V. 215.
Herniaria, IV. 331.
Herniaria glabra, *ibid.*
Hibiscus Abelmoschus, III. 376.
Hieracium Pilosella, I. III.
Hippocastanum, IV. 62.
Hirundinaria, I. 543.
Hispidula, I. 112.
Hordeum, V. 360.
Hordeum distichon, V. 360.
Hordeum vulgare, *ibid.*
Humulus Lupulus, IV. 621.
Hydrolapathum, IV. 343.
Hydropiper, IV. 409.
Hymenaea Courbaril, II. 432.
Hyoscyamus, I. 444.
**Hyoscyamus albus*, I. 455.
 — — *niger*, I. 444.
Hypericum, III. 518.
Hypericum perforatum, *ibid.*
Hypocistidis succus, VI. 22.
Hyssopus, II. 133.
Hyssopus officinalis, *ibid.*
- I.
- Ialappa*, I. 502.
Iaponica terra, II. 415.
Iasminum, II. 31.
Iasminum officinale, II. 31.
Iatropa Curcas, IV. 164.
 — — *elastica?* IV. 167.
Ignatia amara, VI. 26.
Ignatii Faba, *ibid.*
Ikan Radix, VI. 163.
- Ilex Aquifolium*, IV. 10.
Allicium anisatum, III. 562.
Imperatoria, I. 254.
Imperatoria Ostruthium, I. 254
Inula dysenterica, I. 156.
 — *Helenium*, I. 154.
Ipecacuanha, I. 521.
**Iris Florentina*, V. 265.
 — *Germanica*, V. 269.
Iris nostras, *ibid.*
 — *palustris*, V. 275.
Iris Pseudacorus, *ibid.*
Islandicus Muscus, V. 499.
Inbabae cortex, VI. 182.
Juglans, I. 57.
Juglans regia, *ibid.*
Juiubae, IV. 7.
Juniperus, I. 34.
Juniperus communis, *ibid.*
 — — *Lycia*, I. 39.
 — — *Sabina*, I. 41.
- K.
- Kaieput oleum*, III. 319.
Kikekunemalo Gummi, VI. 207.
Kino Gummi, VI. 202.
- L.
- Lacca*, IV. 152.
Lactuca, I. 108.
Lactuca sativa, *ibid.*
Lactuca sylvestris, VI. 13.
Lactuca virosa, *ibid.*
- Ladanum,

INDEX ALPHABETICVS.

- Ladanum*, III. 514.
 * *Lamium album*, II. 178.
Lapathum acutum, IV. 341.
Laserpitium latifolium, I. 247.
 — *Siler*, I. 248.
Lauendula, II. 135.
Lauendula Spica, ibid.
 — *Stoechas*, II. 138.
Laurocerasus, III. 213.
Laurus, IV. 528.
Laurus Benzoin, IV. 540.
 — *Camphora*, IV. 447.
 — *Cinnamomum*, IV. 417.
 — *Culilawan*, IV. 524.
 — *nobilis*, IV. 528.
 — (Pechurim?), IV. 549.
 — *Saffafras*, IV. 534.
Lawsonia inermis, II. 85.
Ledum palustre, II. 75.
Lemithochorton, V. 543.
Lens, II. 369.
Lentiscus, I. 77.
Leontodon Taraxacum, I. 105.
Leonurus Cardiata, II. 180.
Lepidium sativum, II. 352.
Leuisticum, I. 249.
Lichen aphthosus, V. 523.
 * — *caninus*, V. 524.
Lichen cinereus terrestris, ib.
Lichen cocciferus, V. 529.
 * — *islandicus*, V. 499.
 — *plicatus*, V. 536.
Appar. medic. Vol. VI.
Lichen pulmonarius, V. 520.
 * — *pyxidatus*, V. 529.
 — *Roccella*, V. 533.
 — *saxatilis*, V. 496.
Lignum Agallochi, VI. 185.
 — *Aloës*, ibid.
 — *Aspalathi*, ibid.
 — *Calambac*, ibid.
 — *Campechense*, II. 429.
 — *Moluccense*, IV. 149.
 — *nephriticum*, II. 402.
 — *Pauanae*, IV. 149.
 — *Rhodium*, II. 369.
 — *sanctum*, III. 399.
 — *Santalii rubri*, VI. 89.
 — *Sappan*, II. 429.
 — *Serpentum*, I. 383.
Ligusticum Leuisticum, I. 249.
Lilium album, V. 88.
Lilium candidum, ibid.
Lilium Conuallium, V. 260.
Linaria, II. 183.
Lingua auis, III. 535.
 — *ceruina*, V. 478.
Linnaea, I. 397.
Linnaea borealis, ibid.
Linum, III. 474.
 * *Linum catharticum*, III. 490.
 — *ostitissimum*, III. 474.
Liquidambar, I. 67.
Liquidambar styraciflua, ib.
Lithospermum, II. 98.
 R Litho-

INDEX ALPHABETICVS.

- Lithospermum officinale*, II. 98
Lobelia, I. 514.
Lobelia sypilitica, *ibid.*
Lonicera Dieruilla, I. 385.
 ——— *Periclimenum*, I. 384
Look Gummi, VI. 210.
Lopez Radix, VI. 164.
Luinla, III. 492.
Lupinus, II. 356.
Lupinus albus, *ibid.*
Lupulus, IV. 621.
Lycoperdon Bouista, V. 584.
Lycopodium, V. 486.
Lycopodium clauatum, *ibid.*
 ——— *Selago*, V. 492.
Lysimachia Nummularia, II. 9
Lysimachia purpurea, III. 510.
Lythrum Salicaria, *ibid.*
- M.
- Macis*, VI. 135.
Magellanicus Cortex, IV. 557.
Mahagoni, VI. 132.
Maiorana, II. 142.
Malabathrum, IV. 441.
Malua arborea, III. 363.
Malua syluestris, III. 364.
Malua vulgaris, *ibid.*
Mandragora, I. 441.
Mangostana, III. 525.
Manna, III. 542.
Maranta Galanga, V. 69.
Marrubium album, II. 160.
- Marrubium vulgare*, II. 160.
Marum verum, II. 107.
Maffoy Cortex, VI. 183.
Mastix, I. 77.
Matalista Radix, VI. 169.
Matricaria, I. 148.
Matricaria Chamomilla, I. 143.
 ——— *Parthenium*, I. 148.
Matrisylus, I. 374.
Mecca Balsamum, IV. 32.
Mechoacanna, I. 507.
Melaleuca Leucadendron, III. 319.
Melilotus, II. 384.
Melissa Calamintha, II. 130.
Melissa canariensis, II. 157.
 — *citrina*, II. 127.
Melissa officinalis, *ibid.*
Melissa turcica, II. 157.
Melissophyllum, II. 131.
Melitis Melissophyllum, *ibid.*
Melo, I. 403.
Menispermum Cocculus, I. 343.
 * *Mentha crispa*, II. 146.
 * — *piperita*, II. 150.
 ——— *Pulegium*, II. 153.
 * — *syluestris*, II. 152.
Menyanthes trifoliata, II. 27.
Mercurialis, IV. 222.
Mercurialis annua, *ibid.*
 * *Mesembryanthemum crystalinum*, VI. 128.
- Mespill,

INDEX ALPHABETICVS.

- Mespili, III. 200.
Mespilus germanica, III. 200.
 Meu s. Meum athamanticum,
 I. 277.
 Mezereum, IV. 628.
 Milium, V. 430.
 — folis, II. 98.
 Millefolium, I. 165.
Mimosa Cate, II. 415.
 — — *nilotica*, II. 404.
 — — *Senegal*, II. 414.
 Moluccense Lignum, IV. 149.
Momordica Elaterium, I. 413.
 Morsus diaboli, I. 179.
 Morus, IV. 596.
Morus nigra, *ibid.*
 Moschata nux, VI. 135.
 Moxa Japonica, I. 126.
 Mungos, I. 375.
 Muscus arboreus, V. 536.
 — caninus, V. 525.
 — clauatus, V. 486.
 — cranii humani, V. 496.
 — cumatilis, V. 523.
 — erectus, V. 492.
 — islandicus, V. 499.
 — pyxidatus, V. 529.
Myrica Gale, I. 73.
Myristica aromatica, VI. 135.
 Myristica nux, *ibid.*
 Myrobalanus bellirica, VI. 233
 — — — chebula, *ibid.*
 Myrobalanus citrina, VI. 233.
 — — — emblica, IV. 127.
 — — — indica, VI. 233.
Myroxylon peruiferum, VI.
 III.
 Myrrha, VI. 212.
 Myrtillus, II. 73.
 Myrtus, III. 312.
 — brabantica, I. 73.
Myrtus caryophyllata, III. 314
 — — *communis*, III. 312.
 — — *Pimenta*, III. 316.
 N.
 Napellus, III. 5.
 Naphae flores, III. 284.
 Napus, II. 336.
 Nardus, V. 445.
 Nasturtium aquaticum, II. 309
 — — hortense, II. 352.
 — — indicum, IV. 77.
 Nepeta, II. 156.
Nepeta Cataria, *ibid.*
 Nephriticum lignum, II. 402.
Nerium antidysentericum, I.
 541.
 Nicotiana, I. 464.
Nicotiana Tabacum, *ibid.*
 Nigella, III. 35.
Nigella fatiua, *ibid.*
 Nings, I. 258.
 Norlandicae baccae, III. 153.
 Nummularia, II. 9.

INDEX ALPHABETICVS

- Nux aquatica*, IV. 86.
 — *barbadensis*, IV. 164.
 — *Been*, II. 402.
 — *catartica americana*, IV. 164.
 — *moschata* s. *myristica*, VI. 125.
 — *vomica*, I. 477.
 * *Nymphaea alba*, III. 532.
- O.
- Ocimum Basilicum*, II. 155.
Olea europaea, II. 33.
Olampi Gummi, VI. 228.
Olibanum, I. 39.
Oliuae, II. 33.
Ononis, II. 365.
Ononis aruensis, *ibid.*
Onopordon Acanthium, I. 87.
Ophiorrhiza Mungos, I. 375.
Ophioxylum serpentinum, I. 383.
Opium, II. 219.
Opobalsamum, IV. 32.
Opopanax, I. 286.
Opuntia, III. 342.
Orchis bifolia *rel.*, V. 292.
Orchis mascula *rel.*, V. 278.
 — *Morio*, *ibid.*
Oreoselinum, I. 236.
 * *Origanum creticum*, II. 140.
 — *Dictamnus*, II. 139.
 — *Maiorana*, II. 143.
 * — *vulgare*, II. 141.
- Orleana terra*, III. 392.
Oryza, V. 433.
Oryza sativa, *ibid.*
Oxalis Acetosella, III. 492.
Oxycoccus, II. 72.
Oxylapathum, IV. 341.
- P.
- Padus*, VI. 124.
Paeonia, III. 37.
Paeonia officinalis, III. 37.
Palma Christi, IV. 195.
Palmae Oleum, V. 1.
Panax quinquefolium, I. 330.
Panicum Italicum, V. 430.
 — *miliaceum*, V. 430.
Papauer album, II. 215.
 — *erraticum*, II. 212.
 — *nigrum*, II. 215.
 * *Papauer Rhoëas*, II. 212.
 — *somniferum*, II. 215.
Paralyfis, II. 22.
Pareira braus, I. 344.
Parietaria, IV. 570.
Parietaria officinalis, *ibid.*
Paris, VI. 20.
Paris quadrifolia, *ibid.*
Parthenium, I. 148.
Pastulae maiores, I. 312.
 — *minores*, *ibid.*
Pastinaca, I. 284.
Pastinaca Opopanax, I. 286.
- * *Pasti-*

INDEX ALPHABETICVS.

- Pastinaca sativa*, I. 284.
Pauanae Lignum, IV. 149.
Pechurim Cortex, IV. 554.
 — Faba, IV. 549.
Pecuris, vid. *Pechurim*.
Penaea mucronata, I. 198.
Perfoliata, I. 306.
Perfica, III. 241.
Perficaria vrens, IV. 409.
Peruvianus Cortex, I. 546.
 — — ruber, VI. 44.
Pes Cati, I. 112.
Petasites, I. 138.
Petrofelinum macedonicum, I.
 262.
 — vulgare, I. 301.
Peucedanum, I. 238.
Peucedanum officinale, Ibid.
Peziza Auricula, V. 583.
Phellandrium aquaticum, I.
 267.
Phoenix dactylifera, V. 6.
Phu, I. 186.
Phyllanthus Emblica, IV. 127.
Physalis Alkekengi, I. 463.
Phytolacca, IV. 335.
Phytolacca decandra, Ibid.
Pichurim, vid. *Pechurim*.
Pilosella, I. 111.
Pimenta, III. 316.
Pimpinella alba, I. 294.
Pimpinella Anisum, I. 298.
Pimpinella italica (Herba), I.
 188.
 — — — (Radix), I. 190.
Pimpinella magna, I. 296.
Pimpinella nigra, Ibid.
Pimpinella saxifraga, I. 294.
Pinea, I. 13.
Pinus, I. 1.
Pinus Abies, I. 27.
 — *Cembra*, I. 14.
 — *Larix*, I. 16.
 — *Picea*, I. 26.
 — *Pinea*, I. 13.
 — *sylvestris*, I. 1.
Piper album, V. 22.
Piper Cubeba, V. 37.
Piper iamaicense, III. 316.
 — indicum, I. 475.
 * *Piper longum*, V. 35.
 * — *nigrum*, V. 22.
Pistacia, I. 74.
Pistacia Lentiscus, I. 77.
 — *Terebinthus*, I. 75.
 — *vera*, I. 74.
Plantago latifolia, I. 190.
Plantago maior, I. 190.
 — *Psyllum*, I. 193.
Plumbago europaea, I. 513.
Polium creticum, II. 112.
 — *montanum*, Ibid.
 * *Polygala amara*, II. 445.
 — *Senega*, II. 456.

INDEX ALPHABETICVS.

- **Polygala vulgaris*, II. 474.
Polygonum aviculare, IV. 412.
 — — *Bistorta*, IV. 407.
 — — *Hydropiper*, IV. 409.
Polypodium, V. 449.
Polypodium Filix mas, V. 453.
 — — *vulgare*, V. 449.
Polytrichum commune, V. 494.
Poma, III. 177.
Populus, I. 47.
Populus balsamifera, I. 50.
 — — *nigra*, I. 47.
Porrum, V. 134.
Portulaca, III. 354.
Portulaca oleracea, ibid.
Potentilla Anserina, III. 135.
 — — *reptans*, III. 138.
Poterium Sanguisorba, I. 188.
 **Primula veris*, II. 22.
 Profluuii Cortex, I. 541.
Pruna, III. 227.
Prunella, II. 181.
Prunella vulgaris, ibid.
Prunus auium, III. 209.
 — *Cerasus*, III. 205.
 — *domestica*, III. 227.
 — *Laurocerasus*, III. 213.
 — *Padus*, VI. 124.
 — *spinosa*, III. 234.
Psyllium, I. 193.
Ptarmica, I. 169.
Pteris aquilina, V. 472.
Pterocarpus santalinus, VI. 89.
Pulegium, II. 153.
Pulmonaria arborea, V. 520.
 — — *maculata*, II. 97.
Pulmonaria officinalis, ibid.
Pulsatilla nigricans, III. 93.
Punica Granatum, III. 262.
Pyrethrum, I. 152.
Pyrola, II. 79.
Pyrola rotundifolia, ibid.
Pyrus Cydonia, III. 196.
 — *Malus*, III. 177.
- Q.
- Quassia*, III. 432.
Quassia amara, ibid.
 — — *Simaruba*, III. 457.
Quercus, I. 61.
Quercus Cerris, VI. 1.
Quercus marina, V. 537.
Quercus Robur, I. 61.
 — — *Suber*, I. 64.
- R.
- Rackasira Balsamum*, VI. 231.
Radicula, II. 321.
Ranunculus albus, III. 91.
Ranunculus acris, III. 75.
 * — — *bulbosus*, III. 88.
 — — *Ficaria*, III. 90.
 — — *Flammula*, III. 86.
Ranunculus palustris, III. 82.
 Ranun-

INDEX ALPHABETICVS.

- Ranunculus pratensis*, III. 75.
Ranunculus sceleratus, III. 82.
 Rapa, II. 324.
Raphanus hortensis, II. 321.
 -- -- *niger*, *ibid.*
 -- -- *rusticanus*, II. 348.
Raphanus sativus, II. 321.
Resina elastica, IV. 167.
Resina lutea noui Belgii, VI. 229.
Rhabarbarum monachorum, IV. 346.
 -- -- *sibiricum*, IV. 356.
 -- -- *verum*, IV. 362.
 **Rhamnus catarticus*, IV. 1.
 -- -- *Frangula*, IV. 5.
 -- -- *Zizyphus*, IV. 7.
Rhaponticum, IV. 353.
Rheum, *vid.* *Rhabarbarum*.
Rheum palmatum, IV. 362.
 -- *Rhaponticum*, IV. 353.
 -- *undulatum*, IV. 356.
Rhodia, III. 353.
Rhodiola rosea, *ibid.*
Rhodium lignum, II. 363.
Rhododendron, VI. 72.
Rhododendron Chrysanthum, *ibid.*
Rhoeas, II. 212.
Rhus coriaria, IV. 25.
 **Ribes nigrum*, III. 307.
 * -- *rubrum*, III. 304.
Ricinus communis, IV. 195.
Ricinus maior, IV. 164.
Ricinus vulgaris, IV. 195.
Rifagon, VI. 151.
Roccella, V. 533.
Rorella, III. 500.
Rosa alba, III. 175.
 -- *canina*, III. 172.
 -- *centifolia*, III. 157.
Rosae damascenae, *ibid.*
 -- *rubrae*, III. 166.
Rosa gallica, *ibid.*
Rosa syluestris, III. 172.
Rosmarinus hortensis, II. 171.
Rosmarinus officinalis, *ibid.*
Rosmarinus syluestris, II. 75.
Ros folis, III. 500.
 **Rubia tinctorum*, I. 363.
Rubus arcticus, III. 153.
 -- *Chamaemorus*, III. 156.
 * -- *idaeus*, III. 151.
Rumex Acetosa, IV. 348.
 -- *acutus*, IV. 341.
 -- *alpinus*, IV. 346.
 -- *aquaticus*, IV. 343.
 -- *crispus*, IV. 341.
Ruscus, I. 341.
Ruscus aculeatus, *ibid.*
 -- *Hypoglossum*, I. 342.
Ruta, III. 112.
Ruta graecolens, *ibid.*
Ruta muraria, V. 482.

S.

Sabadillae \odot *f. Sabadilli femen*, V. 166.
 R 4 Sabina,

INDEX ALPHABETICVS.

- Sabina, I. 41.
 Saccharum, V. 390.
Saccharum officinarum, V. 390.
 Sagapenum, VI. 232.
 Sagu, V. 13.
Sagus RUMPHII, *ibid.*
 Salab, f. Salap, f. Saleb, V. 278.
 Salix, I. 44.
Salix alba, *ibid.*
Salsola fatua rel., IV. 282.
 Salvia, II. 164.
Salvia officinalis, *ibid.*
 — *Sclarea*, II. 170.
 Sambucus, IV. 13.
Sambucus Ebulus, IV. 22.
 — *nigra*, IV. 13.
 Sandaracha, I. 34.
 Sanguis Draconis, V. 301.
Sanguisorba officinalis, I. 190.
 Sanicula, I. 207.
Sanicula europaea, *ibid.*
 Santalum album, II. 87.
 — *citrinum*, *ibid.*
 — *rubrum*, VI. 89.
 Santolina, I. 134.
Santolina Chamae-Cyparissus *ibid.*
 Santonicum, I. 113.
 Saponaria, III. 505.
Saponaria officinalis, *ibid.*
 Sappan lignum, II. 429.
 Sarcocolla, I. 198. ⁹
- Sarfaparilla, I. 334.
 Sarfaparilla germanica, V. 310
 Saffrafas, IV. 534.
 Satureia, II. 145.
Satureia hortensis, *ibid.*
 Satyrium, V. 292.
 Saxifraga alba, III. 355.
Saxifraga granulata, *ibid.*
 Saxifraga rubra, III. 118.
 Scabiosa, I. 177.
Scabiosa arvensis, *ibid.*
 — *succisa*, I. 179.
 Scammonium, I. 494.
Scandix Cerefolium, I. 280.
 Scilla, V. 91.
Scilla maritima, *ibid.*
 Schoenanthus, V. 443.
 Sclarea, II. 170.
 Scolopendrium, V. 478.
 Scordium, II. 114.
 Scorzonera, I. 103.
Scorzonera humilis, *ibid.*
 **Scrophularia aquatica*, II. 190.
 — — *nodosa*, II. 188
Scrophularia vulgaris, *ibid.*
Scutellaria galericulata, II. 182
 Sebesten, II. 105.
 Secale, V. 343.
Secale cereale, *ibid.*
Sedum acre, III. 344.
Sedum maius, III. 350.
Sedum minus, III. 344.

INDEX ALPHABETICVS.

- Sedum Telephium*, III. 348.
Semperuium maius, III. 350.
Semperuium tectorum, ibid.
Senecio, I. 172.
Senecio vulgaris, ibid.
Senega, f. *Seneka*, II. 436.
Senna, II. 388.
Serpentaria virginiana, I. 348.
Serpentum Lignum; I. 383.
 — Radix, I. 375.
Serpyllum, II. 126.
Sesamum, I. 493.
Sesamum orientale, ibid.
Seseli, I. 248.
Seseli creticum, I. 213.
 — *massiliense*, I. 283.
Seseli tortuosum, ibid.
Sigillum Salomonis, V. 263.
Siler montanum, I. 248.
Siliqua dulcis, II. 434.
 — *hirsuta*, II. 358.
Simaruba, III. 457.
Sinapi nigrum, II. 323.
Sinapis nigra, ibid.
Sison Ammi, I. 260.
Sisymbrium Nasturtium, II.
 309.
 — — *Sophia*, II. 313.
Sium Ninsi, I. 258.
Smilax China, I. 339.
 — *Sarsaparilla*, I. 334.
Soda, IV. 282.
Solanum, I. 427.
Solanum Dulcamara, I. 423.
 — *nigrum*, I. 427.
Soldanella, I. 512.
Solidago Virgaurea, I. 170.
Sonchus, I. 110.
Sonchus oleraceus, ibid.
Sophia chirurgorum, II. 313.
 **Sorbus aucuparia*, III. 203.
Spartium scoparium, II. 360.
Spica celtica, I. 187.
 — *indica*, V. 445.
Spigelia, I. 378.
Spigelia Anthelmia, ibid.
 **Spigelia marilandica*, I. 380.
Spilanthus Acemella, I. 135.
Spina ceruina, IV. 1.
Spinacia, IV. 327.
Spinacia oleracea, ibid.
Spiraea Filipendula, III. 118.
 — *Ulmaria*, III. 120.
Squilla, V. 91.
Squinanthus, V. 443.
Staphisagria, III. 32.
Statice Limonium, I. 176.
Stoechas arabica, II. 138.
 — *citrina*, I. 112.
Storax, II. 80.
 — *liquida*, I. 67.
Strammonium, I. 456.
Styrax, vid. *Storax*.
Styrax Benzoin, IV. 659.

INDEX ALPHABETICVS.

- Styrax officinale*, II. 80.
 Suber, I. 64.
 Succus Acaciae verae, II. 404.
 Sumach, IV. 25.
 Swietenia, VI. 132.
Swietenia Mahagoni, ibid.
 Symphitum, II. 92.
Symphitum officinale, ibid.
- T.
- Tabacum, I. 464.
 Tacamahaca, I. 50. VI. 131.
 Tamarindi, II. 425.
Tamarindus Indica, ibid.
 Tamarisci Cortex &c., II. 90.
Tamarix gallica, ibid.
 Tanacetum, I. 130.
Tanacetum Balsamita, I. 132.
 — — *vulgare*, I. 130.
 Taraxacum, I. 105.
 Telephium, III. 348.
 Terebinthina communis, I. 26.
 — — *cypria*, I. 75.
 — — *veneta*, I. 16.
 Terra Catechu, II. 415.
 — *iaponica*, ibid.
 Tertianaria, II. 182.
Teucrium capitatum, II. 113.
 — — *creticum*, II. 112.
 — — *Chamaedrys*, II. 119.
 — — *Chamaepitys*, II. 122.
 — — *Marum*, II. 107.
Teucrium montanum, II. 113.
 — — *Polium*, II. 112.
 — — *Scordium*, II. 114.
 Thalictrum, III. 107.
Thalictrum flavum, ibid.
 Thea Bohe, IV. 225.
Thea Bohea, ibid.
 **Thea viridis*, IV. 226.
Theobroma Cacao, III. 378.
 Thlaspi, II. 354.
Thlaspi arvense, ibid.
 — *Bursa pastoris*, II. 355.
 Thus, I. 39.
Thuja occidentalis, I. 31.
 Thymelaea, IV. 639.
 Thymus, II. 124.
Thymus Serpyllum, II. 126.
 — — *vulgaris*, II. 124.
 Tigli, s. Tiglia grana, IV. 149.
 Tilia, III. 527.
Tilia europaea, ibid.
 Tilli grana, IV. 149.
Toluisera balsamum, VI. 117.
 Tolutanum balsamum, ibid.
Tordylium officinale, I. 213.
 Tormentilla, III. 140.
Tormentilla erecta, ibid.
 Tragacanthae gummi, II. 380.
 Tragopogon, I. 104.
Tragopogon pratense, ibid.
Trapa natans, IV. 86.
 Tribulus aquaticus, ibid.

Tricho-

INDEX ALPHABETICVS

- Trichomanes, V. 481.
 Trifolium fibrinum, II. 27.
 Trifolium Melilotus officinalis
 II. 384.
 Trifolium paludosum, II. 27.
 Trigonella Foenum graecum,
 II. 386.
 Triticum, V. 319.
 Triticum aestiuum, ibid.
 — — hybernum, ibid.
 — — repens, V. 338.
 Tropaeolum maius, IV. 77.
 Tunica, III. 503.
 Turpethum, I. 510.
 Tussilago, I. 139.
 Tussilago Farfara, ibid.
 — — Petasites, I. 138.
- V.
- Vaccinium Myrtillus, II. 73.
 — — Oxycoccus, II. 72.
 — — Vitis idaea, II. 69.
 Valeriana celtica, I. 187.
 Valeriana maior, I. 186.
 — — minor, I. 180.
 Valeriana officinalis, ibid.
 — — Phu, I. 186.
 Vanilla, V. 297.
 Veratrum album, V. 142.
 — — nigrum, ibid.
 Veratrum? (Sabadilla), V. 166.
 Verbascum (Folia), I. 487.
 — — (Radix), I. 489.
- Verbascum nigrum, ibid.
 — — Thapsus, I. 487.
 Verbena, II. 209.
 Verbena officinalis, ibid.
 Veronica, II. 205.
 Veronica Beecabunga, II. 208
 — — officinalis, II. 205.
 Vicia Faba, II. 368.
 Victoralis longa, V. 135.
 Vinca minor, I. 540.
 Vinca Peruinca, ibid.
 Vincetoxicum, I. 543.
 Vinum, I. 310.
 Viola, I. 517.
 *Viola canina, VI. 31.
 — Ipecacuanha, I. 521.
 — odorata, I. 517.
 Violaria, ibid.
 *Viola tricolor, VI. 31.
 Virga aurea, I. 170.
 Viscum, I. 199.
 Viscum album, ibid.
 Vitae arbor, I. 31.
 Vitex Agnus castus, II. 195.
 Vitis idaea, II. 69.
 Vitis vinifera, I. 310.
 Vlmaria, III. 120.
 Vlmus, IV. 601.
 Vlmus campestris, ibid.
 Vrtica, IV. 587.
 Vrtica dioica, ibid.
 — — pilulifera, IV. 595.

Vrtica

INDEX ALPHABETICVS.

Urtica romana, IV. 595.

Urtica urens, IV. 594.

Vsnea, V. 496.

Vuae, l. 310.

Vua vrsi, ll. 54.

Vulvaria, IV. 276.

Vuularia, l. 342.

W.

Wintera aromatica, IV. 557.

Winteranus Cortex, ibid.

— — spurius, IV. 566.

X.

Xanthium, l. 141.

Xylobalsamum, IV. 46.

Z.

Zedoaria longa, V. 82.

—— rotunda, ibid.

Zingiber album, V. 52.

—— commune, ibid.

—— nigrum, ibid.

ERRATA ALIQVOT VOLUMINIS SEXTI.

Pag 20. lin. 12 loco 142. lege 342. — p. 55. l. 5. leg. *Alii* — p. 69. l. 6. leg. *ciob* — p. 76. l. 12. leg. p. 24. — p. 80. l. 20. leg. p. 26. — p. 121. l. 20. leg. *odoris balsamici, saporis amaricantis* &c. — p. 129. l. 15. leg. *urinarias* — p. 141. l. 4. leg. GAERTNER — ibid. l. 9. leg. *subdurus* — p. 182. l. 5. leg. *item subinde ramosis vel per* &c — p. 190. l. vlt. leg. *Amygdalas* — p. 193. l. 17. leg. tom. 7. p. 605. *sq* — p. 198. l. 3 claudatur parenthesis post vocem: *insanias* — p. 204. l. 5 leg. p. 307. — p. 207. l. 14. leg. *variet: nec specimina* &c. — p. 217. l. 16. leg. CARTHURS. *Mat. med. p. 225.* — ibid. l. 19. ante vocem „*redundat.*“, adde: *ex Myrrhae uncia una* — ib. l. 21. leg. p. 226. — p. 220 l. 6. leg. p. 237. In Indice alphabetico lege: *Carpobalsamum*, IV. 32. — adde suo loco: *Guaiacum officinale*, III. 399. — loco: *Veratrum?* (*Sabadilla*), lege: *Veratrum?* (*Sabadilla*).

Superfunt passim et alia sphalmata, interpunctionem fere spectantia; sed sufficit ea indicasse, quae nosse iniret lectoris,